X. KÖTET, 1—2. FÜZET. ÚJ FOLYAM. 1902 JANUÁR—JÚLIUS.

MAGYAR KÖNYVSZEMLE.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK

KÖZLÖNYE.

A NM. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM MEGBÍZÁSÁBÓL

SZERKESZTI

KOLLÁNYI FERENCZ.

A. M. N. MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

1902. ÉVI FOLYAM.

I—II. FÜZET.

BUDAPEST
KIADJA A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA.
1902.

Olvasóterem

MAGYAR KÖNYVSZEMLE.

OSZK
Hírlaptár

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK

KÖZLÖNYE.

A NM. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM MEGBÍZÁSÁBÓL

SZERKESZTI

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYV-TÁR

KOLLÁNYI FERENCZ.

ÚJ FOLYAM X. KÖTET.

1902-IKI ÉVFOLYAM.

AZ ORSZÁGOS KASZINÓ TULAJDONA

BUDAPEST
KIADJA A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA
1902.

Orsz. ...
1946. év 9013 sz.

Budapest. Az Athenaeum r.-t. könyvnyomdája.

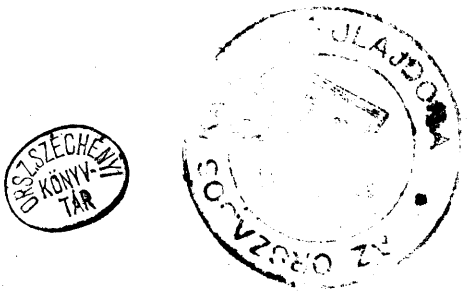

TARTALOM.

1. ÉRTEKEZÉSEK, ÖNÁLLÓ KÖZLEMÉNYEK.

Lap

A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi orsz. könyvtára az 1902. évben 1

Dr. Áldásy Antal. A gróf Széchényi család levéltára ... 285

Dézsi Lajos. Adalékok a debreczeni ref. kollégiumi könyvtár történetéhez ... 116

Damján István. Abrugi György ... 179

Fejérpataky László. Könyvtárnokok gyűlése Strassburgban ... 92

Dr. Grünn Albert. Gróf Széchenyi Ferencz és Kónyi János ... 319

Gyalui Farkas. Adatok a könyvnyomtatás történetéhez Magyarországon. (Három hasonmással a szövegben.) ... 61

Havrán Dániel. Ribay könyvtára a M. N. Múzeumban ... 352

Kereszty István. Könyvtárunk zenei gyüjteménye ... 417

R. Kiss István. Balassa és Rimay költeményeinek 1678. lőcsei ismeretlen kiadása ... 124

Kollányi Ferencz. A Széchényi orsz. könyvtár megalapítása. (Egy melléklettel és három hasonmással a szövegben.) ... 209

Kropf Lajos. I. Zsigmond lengyel király imakönyve. (Egy melléklettel és egy hasonmással a szövegben.) ... 113

Dr. Mahler Ede. Egyptomi papyrusok a M. Nemz. Múzeumban. (Két melléklettel.) ... 17

Dr. Melich János. A magyarországi vend (szlovén) nyelvű irodalom bibliografiája. (Egy hasonmással a szövegben.) ... 426

Naményi Lajos. A nagyváradi nyomdászat a XIX. században ... 127

Schönherr Gyula. A bécsi udvari könyvtár miniatür-kiállítása ... 50

Sitte Alfréd. Gróf Nádasdi Ferencz művei és könyvtára ... 146

Id. Szinnyei József. A M. N. Múzeum hírlapkönyvtára ... 347

Varjú Elemér. Adatok az egri érsekmegyei könyvtár ismertetéséhez. (Egy melléklettel és két hasonmással a szövegben.) ... 27

— A Turóczi-krónika kiadásai és a M. Nemz. Múzeumban őrzött példányai. (Egy melléklettel és husz hasonmással a szövegben.) ... 363

Vértesy Jenö. Amadé László kéziratai a M. Nemz. Múzeumban. ... 403

2. TÁRCZA.

Lap

Szerkesztő-változás a Magyar Könyvszemlénél ... 162
Évnegyedes jelentések a Magyar Nemz. Múzeum állapotáról 1901 október 1-től 1902 szeptember 30-ig ... 164. 167. 472. 475
A Magyar Tudományos Akadémia könyvtára 1901-ben ... 171
A M. Nemz. Múzeum százéves jubileuma ... 450
A budapesti m. kir. Tudomány-egyetem könyvtára 1901-ben ... 480
Az erdélyi Múzeum-egylet könyvtára 1901-ben ... 490
A szegedi Somogyi-könyvtár állapota 1901—1902-ben ... 449

3. SZAKIRODALOM.

A M. Nemz. Múzeum multja és jelene. Ism. —*ó* ... 503
A M. Nemz. Múzeum Széchényi orsz. könyvtárának történeti és irodalomtörténeti kiállítása. Ism. —*ó* ... 504
A miskolczi ág. ev. egyházközség nyilvános könyvtárának teljes jegyzéke. Ism. *dr. Gulyás Pál* ... —
Az egri érseki papnevelő intézet könyvtárának szakok szerint való jegyzéke. Ism. *V.* ... 177
Dziatzko, Karl, Sammlung bibliothekwissenschaftlicher Arbeiten. 11—15. füzetek. Ism. *e. l.* ... 183
Enchiridion Fontium Historiae Hungarorum. Ism. —*i* ... 175
Dr. Graesel. Arnim. Handbuch der Bibliothekslehre. 2-ik kiadás. Ism. *Szabó Ervin* ... 510
Heverdle Géza. Kalauz a magyar gyűjteményes vállalatokban és a magyar színműirodalomban. Ism. *E—r L.* ... 179
Könyvtári Szemle. Ism. *e* ... 182
Magyar Minerva. II. évfolyam. Ism. —*i* ... 176
Magyar Nyomdászok Évkönyve 1902. Ism. —*r* —*ó* ... 181
Szabó Ervin. A budapesti kereskedelmi és iparkamara könyvtárának katalogusa. Ism. *dr. Gulyás Pál* ... 504
Id. Szinnyei József. Az első magyar bibliografus. Ism. —*r* —*ó* ... 174

*

Folyóiratok Szemléje. I. Hazai folyóiratok. (Budapesti Szemle. Egyetemes Philologiai Közlöny. Erdélyi Múzeum. Grafikai Szemle. Irodalomtörténeti Közlemények. Századok.) II. Külföldi folyóiratok. (Blätter für Volksbibliotheken und Lesehallen. Centralblatt für Bibliothekswesen. Deutsche Litteratur-Zeitung. La Bibliofilia. La Bibliographe Moderne. Revue des bibliothèques. Rivista delle biblioteche e degli archivi. Zeitschrift für Bücherfreunde.) ... 186

*

Dr. Gulyás Pál. A magyar bibliografiai irodalom repertoriuma (1901 október — 1902 szeptember) ... 194

4. VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Lap

Miniszteri elismerés ... 198
Tótfalusi Kis Miklós emlékünnepélye Kolozsvárt ...
Könyvtári tisztviselők tanulmányútjai ... 199
A római történelmi kongresszus ... —
Bernát spalatói érsek kódexe az esztergomi főegyházmegyei könyvtárban *(Varjú Elemér)* ... —
A cenzura történetéhez *(H. D.)* ... 201
Téves adatok a M. N. Múzeum könyvtáráról a hírlapokban ...
A mainzi Gutenberg-társaság ... 203
Könyvkölcsönzések hosszabb időre ... —
Hamis Korvin-ősnyomtatvány a székesfehérvári püspöki könyvtárban *(Varjú)* ... 204
A sajtótermékek köteles példányaira vonatkozó törvényes intézkedések történetéhez ... —
Kérelem a Magyar Könyvszemle olvasóihoz ex librisek ügyében *(Varjú Elemér)* ... 205
Kitüntetés ... 527
Kinevezések és előterjesztések a M. Nemz. Múzeum könyvtárában ... —
A M. T. Akadémiai könyvtár gyásza ... —
A harmadik könyvtárnoki tanfolyam ... 528
Ismeretterjesztő múzeumi előadások ... 529
A múzeumi könyvtár kiállítása ... —
Delisle Leopold jubileuma ... —
Gróf Széchényi Ferencz könyvjelzői [Két hasonmással.] *(Varju Elemér)* 530
Gróf Széchényi Ferencz és az ujságczenzura *(G. A.)* ... 532
A székesfővárosi könyvtár ... 534
Kassai könyvnyomtatók életrajzához *(Kemény Lajos)* ... 535

*

VÁLTOZÁSOK A MAGYARORSZÁGI NYOMDÁKBAN ... 208 536
NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ ... 537

MELLÉKLETEK.

A hazai nyomdák 1901-ben *Horváth Ignácz*-tól ... 1—16
A hazai hírlapirodalom 1901-ben. I. A magyar hirlapirodalom id. *Szinnyei József*-től. II. A hazai nem magyar nyelvű hírlapirodalom *Kereszty István*-tól. III. Folyóiratok *Horváth Ignácz*-tól. Függelék: A magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1901-ig id. *Szinnyei József*-től ... 1—57

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRA AZ 1901. ÉVBEN.

A Széchenyi országos könyvtár fennállásának kilenczvenkilenczedik éve a csöndes munka és a folytonos gyarapodás éve volt. A tisztviselőkre nézve pedig emlékezetessé teszi ezt az esztendőt a kormány és a törvényhozás ama gondoskodása, melylyel a Nemzeti Múzeum s ezzel a könyvtár tisztviselőinek anyagi helyzetét qualificatiójuknak megfelelőleg a lehetőség határai közt javította.

Ennek következtében a könyvtári tisztviselők egész vonalán változások történtek és pedig a következőképen: *Fejérpataky László* egyetemi ny. r. tanárt, a könyvtár igazgató-őrét, ő Felsége október hó 12-én kelt legmagasabb elhatározásával a Magyar Nemzeti Múzeumhoz osztályigazgatóvá méltóztatott kinevezni. Id. *Szinnyei József* kir. tanácsos, múzeumi őr igazgató-őrré, Dr. *Schönherr Gyula* őri czímmel és jelleggel felruházott segédőr és *Kereszty István* segédőr muzeumi őrökké, Dr. *Sebestyén Gyula*, Dr. *Áldásy Antal* segédőrök, továbbá Dr. *Esztegár László* és Dr. *Melich János* segédek I. oszt. segédőrökké, *Havran Dániel*, *Kováts László*, Dr. *Hubert Emil* és *Varjú Elemér* segédek II. oszt. segédőrökké neveztettek ki. Ezenkívül *Kollányi Ferencz* és *Horváth Ignácz* múzeumi őrök fizetési fokozatukban előléptek. Az üresedésben lévő II. oszt. segédőri állás Dr. *Vértesy Jenő* személyével töltetett be; míg a megürült szolgai állásra *Kliment János* neveztetett ki. A lefolyt év tehát a személyzeti létszámban nevezetes változásokat idézett elő.

A tisztviselők közül a Nemzeti Múzeum megfelelő rovatából nyert anyagi támogatással a következők tettek tanulmányutakat: *Fejérpataky László* egyet. tanár Strassburgban a német philologusok gyűlésén vett részt, a hol a könyvtári osztálynak volt tagja; Dr. *Schönherr Gyula* őr-levéltárnok Bécsben az udv. könyvtár

által rendezett miniature-kiállítást tanulmányozta; *Kováts László* II. oszt. segédőr Csurgón, Sopronban, Győrött és Komáromban végzett könyvtári tanulmányokat; és végül *Varjú Elemér* II. oszt. segédőr az egri, gyöngyösi, székesfejérvári, veszprémi és pécsi egyházi könyvtárakban kutatott főleg régi könyvtáraink történetének tanulmányozása czéljából. Ezenkívül könyvárverések és megszerzésre felajánlott tárgyak több ízben tettek hivatalos kiküldetéseket szükségessé.

Az év folyamán a Nemzeti Múzeum által rendezett ismeretterjesztő előadások közül három a könyvtár anyagából merítette tárgyát; így az év elején Dr. *Schönherr Gyuláé*, ki a múzeumi levéltárban őrzött magyar történelmi emlékeket ismertette; és *Fejérpataky Lászlóé*, ki a régi magyar czímerekről tartott előadást; ugyanő az év őszén kezdődött új előadási ciklusban Magyarország czímerének fejlődési történetét ismertette.

A könyvtár folyóirata, a Magyar Könyvszemle, 30 nyomt. ívnyi terjedelemben a lefolyt év alatt is pontosan megjelent, beszámolva a könyvtár életében előfordult nevezetesebb mozzanatokról és ismertetve annak anyagát. Mellékletül közzétette a hazai hírlapirodalom 1900. évi bibliographiáját.

A könyvtárhoz érkezett és elintézett hivatalos ügyiratok száma 717 (1900-ban 550) volt; az olvasóterem látogatására egy év alatt 2775 igazoló jegy adatott ki (1900-ban 2297). A könyvtár osztályainak növekedését és forgalmát az alábbi adatok mutatják. Ezeknek végső eredménye az, hogy a Széchenyi orsz. könyvtár négy osztályában az évi gyarapodás darabszáma 126.979; és hogy ez osztályokban összesen 23.214 olvasó és kutató fordult meg, kik a könyvtár állományából 77.706 darabot használtak.

* * *

I. *A nyomtatványi osztály* gyarapodása: köteles példányokban 10.261 (1900-ban 11.190), áthelyezés útján (a könyvtár és a múzeum egyéb osztályaiból) 1 (1900-ban 33), ajándék útján 1027 (1900-ban 1031), vétel útján 1506 (1900-ban 581), összesen 11.795 darab (1900-ban 12.825 db.) A gyarapodás tehát némileg a megelőző évi mögött maradt, minek oka első sorban a hazai nyomdák kisebb termelésében keresendő.

Félreértések elkerülése végett megjegyezzük, hogy a 11.795 darabból álló nyomtatvány-mennyiség alatt nem ugyanannyi mű vagy kötet értendő, mert például füzetes vállalatok, folyóiratok stb. annyi darabnak számítanak, a hány darabban érkeznek és a növedéknaplóban elkönyveltetnek. Igy egy kéthetenként megjelenő folyóirat évi 24 száma ugyanennyi darab gyarapodást jelent, holott bekötve és könyvtárilag feldolgozva a 24 darabból 1 kötet lesz; a Szabadalmi Leírások minden egyes száma egy-egy darab gyarapodásnak veendő, pedig a könyvtári feldolgozásban 100 számból 1 kötet lesz. Ezért a növedéknapló nyomán összeállított gyarapodási statisztika mindig sokkalta nagyobb számokat mutat mint a könyvtári feldolgozás vagyis a tényleges gyarapodás eredménye, a mi a sajtó egyik-másik organumában téves magyarázatokra adott okot.

A 11.795 darabból álló, rendszeresen elkönyvelt évi gyarapodáshoz járul még 26.579 drb (1900-ban 26.340) apró nyomtatvány, melyeknek anyaga, természetük szerint, a következő tíz csoportra osztva és beérkezési idejök szerint évnegyedes csomagokban megőrizve ekkép oszlik meg:

Gyászjelentések	5757	drb.
Zárszámadások és üzleti jelentések	2440	»
Egyházi körlevelek	393	»
Periratok	72	»
Hivatalos iratok	661	»
Műsorok	1231	»
Alapszabályok	770	»
Színlapok	8363	»
Falragaszok	4262	»
Vegyes apró nyomtatványok	2810	»
Összesen:	26.759	drb.

A nyomtatványi osztály összes gyarapodásának darabszáma tehát: 38.554 (1900-ban 39.165).

Könyvek vásárlására 13.386 k. 71 f., továbbá 522 márka 50 pf., 90 lira és 76 frank fordíttatott. E szokatlanul magas összeg abban leli magyarázatát, hogy a lefolyt év alatt hajtatott végre a Varjú Elemér által a múzeumi szabályzat értelmében vételre ajánlott könyvanyag kiválogatása és a vétel ügyének lebonyolítása. E rendkívüli vásárlás a fenti összegben 7000 kor.-val szerepel. (1900-ban a könyvvételre fordított összeg: 3885 k. 54 f., 355·70 márka, 259 frank és 15 shilling).

Ajándékokkal a következők gazdagították a könyvtárat:

Abo város muzeuma (Finnország), Áldásy Antal, Állami számszék, Alsófehérvármegye alispáni hivatalala, Apponyi Sándor gróf, Badics Ferencz, Bányászati és Kohászati Lapok szerkesztősége, Becker Fülöp Ágost, Bécsi cs. k. tudományos Akadémia, Bécsi cs. k. központi statisztikai bizottság, Bécsi svéd-norvég követség, Bécsi udvari könyvtár, Belopotoczky Kálmán, Belügyministerium, Berendi Béla, Berliner Bernát, Berlini kir. muzeum, Beszterczebányai régészeti és történelmi társulat, Brünni természetvizsgáló egyesület, Brüsszeli kir. könyvtár, Budapest székesfőváros tanácsa, Budapest székes-főváros statisztikai hivatala, Budapesti államrendőrség, Budapesti kereskedelmi és iparkamara, Budapesti növendékpapság, Budapesti Szemle szerkesztősége, Budapesti tud.-egyetem rektori hivatala, Budapesti tud.-egyetem bölcsészeti kara, Buzárovits Gusztáv, Coubertini Péter (Páris), Csiki Ernő, Czimer Károly, Déri Béla, Dolni-tuzlai gymnázium, Duka Tivadar (London), Dunamelléki ev. ref. püspök, Edinburghi Museum of science and art, Egri érseki iroda, Eisler Mátyás, Erdélyi Muzeum szerkesztősége, Eszterházy Sándor, Esztergomi főegyházmegyei könyvtár, Farkas R., Fejérpataky László, Finnisch-ugrische Forschungen szerkesztősége, Firtinger Károly, Fischer Sámuel, Földmüvelésügyi Ministerium, Főrendiházi iroda, Fraknói Vilmos, Frankfurti Rothschild-könyvtár, Gohl Ödön, Grünn Albert dr., Győrffy Lajos, Havas Rezső, Havran Dániel, Hazánk szerkesztősége, Hegedűs Sándor, Heikel H. J., Henszlmann Béla, Herczegprímási iroda, Herman Ottó, Historischer Verein für Steiermark, Hódmező-Vásárhely tanácsa, Horváth Géza dr., Hunterian Museum (Glasgow), Illéssy János dr., Iparművészeti Muzeum, Izraelita magyar irodalmi társaság, Jász-Nagykún-Szolnok vármegye alispáni hivatala, Kalocsai érseki iroda, Képviselőházi iroda, Kereskedelmi Miniszterium, Kiss Antal, Klein Gyula, Körmöczbányai főreáliskola igazgatósága, Krakkói tud. Akadémia, Krausz Sámuel, Lánczy Gyula, Leitgeb Imre, Linzi Musaeum Francisco-Carolinum, Loubat herczeg (Páris), Máday Ferencz, Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság, Magyar kir. földtani intézet, Magyar kir. meteorol. és földmágn. intézet, Magyar kir. természettudományi társulat, Magyar műkertészek egyesülete, Magyar Nemz. Múzeum igazgatósága, Magyar néprajzi társaság, Magyar tudományos Akadémia, Magyarországi Kárpát-

egyesület, Mainzi Gutenberg-Museum, Majláth József gr., Mandl Bernát, Margalits Ede, Márki Sándor, Marosvásárhelyi ev. ref. kollégium, Mártonffy Imre, Matica Srpska (Ujvidék), Mayor John (Cambridge), Michalek Manó, Mihályi János, Milhoffer Izidor, Múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa, Műbarátok köre, Müller Adolf, Nagy Sándor, Naményi Lajos, Olchváry Ödön, Ornithologiai Központ, Orosz Endre, Orsz. állatvédő egyesület, Orsz. múzeum- és könyvtár-bizottság, Orsz. Törvénytár szerkesztősége, Osztrák kereskedelmi Miniszterium, Párisi kiállítás magyar kir. kormánybiztossága, Párisi kiállítás japáni osztálya, Pejachevich Julián gr., Peregrini János, Pozsonyi orvos-természettudományi egyesület, Raffay Ferencz, Ráth Mór, Réthy László, Richter Ede, Rihász Sándor, Rivista Dalmatica szerkesztősége (Zára), Sándor Miklós, Sárosi Bella, Sepsiszentgyörgy városa, Soineanu Lázár (Bukarest), Szakáll Kornélia, Szalay Imre, Szalay László, Szász József, Szeged városa, Szent-István társulat, Sziklay Jenő, Szilágy vármegye alispáni hivatala, Szinnyei József id., Szokolay Kornél, Szunyogh Lorántné, Temesvár városa, Teutsch Gyula, Thallóczy Lajos, Trieszti ált. biztosító társaság, Turcsányi Imre, Uruguay köztársaság kormánya, Vallás- és közoktatásügyi miniszterium, Vámbéry Rusztem, Vámosy István, Varasdy Lajos, Walter Gyula, Washingtoni Departement of agriculture, Washingtoni Smithsonian Institution, Weigl Sándor, Zarándy A. Gáspár, Zichy Géza gr.

Az ajándékozók száma 158 (1900-ban 167).

A könyvtári osztály szerzeményei közt első helyre teendő a Varjú Elemértől megvett 614 darabból álló szakkönyvtár, mely különösen heraldikai és palaeographiai természetű, de e mellett számos művelődéstörténeti, kivált pedig a fegyverzet és viseletek történetére vonatkozó műveket tartalmaz. A gyűjteménynek néhány nevezetesebb darabja : 1. Bartolus de Saxoferrato heraldikai értekezésének 1470. évi első kiadása. 2. A Bibliothèque de l'École des chartes folyamai. 3. Sybel-Sickel, Kaiserurkunden in Abbildungen. 4. Grünenberg Wappenbuchjának kiadása stb.

Az év végén nagy gazdagodás érte a könyvtárat az által, hogy a közalapítványi kir. ügyigazgatóság fáradozásának sikerült néhai Gyurikovits Ferencznek több ezer kötetből álló könyvtárát az örökhagyó másnemű intézkedéseinek daczára az örökösök hozzájárulásával a M. Nemzeti Múzeum számára megszerezni.

A könyvtár különösen gazdag a XIX. század 30—40-es éveinek magyar nyomtatványaiban és ausztriai nyomtatványokban, melyek Magyarországot közelebbről érdeklik ; és előreláthatólag a múzeumi könyvtárnak sok hiányát fogja kiegészíteni. A gazdag gyűjtemény az év végén kerülvén a Múzeumba, sem állagának mennyiségéről, sem természetéről közelebbi adatok még nem közölhetők.

A Régi Magyar Könyvtár hiányainak pótlására a következő munkák szereztettek meg:

1. Tetraevangelion. Gyulafehérvár 1552. *unicum.* (Vétel 70 kor.)

2. Squarcialupus Marcellus. Triumphus. Kolozsvár 1584. (20 kor.)

3. A vizsolyi biblia töredéke 1590 tájáról; ismeretlen kiadás, egy könyvtáblából kiáztatva.

4. Canisius P. Keresztény tudományoknak rövid summája. Nagyszombat 1596. *unicum.* (50 kor.)

5. Spilenberger Sámuel. Pestis Alexiacus. Lőcse 1634. (30 kor.)

6. Historia az Volter királynak az Francisco éneke nótájára. Lőcse 1640. (ajándék).

7. Hodosy S. Eőr álló toronyban helyeztetett vigyázó. Debreczen 1680. *unicum* (70 kor.)

8. Serpilius Johannes. Pastorum fraternitas. Lőcse 1647. (30 kor.)

9. Laudatio funebris Johannis Lang. Lőcse 1647. (30 kor.)

A könyvtári látogatottság a megelőző évhez képest nagymérvű emelkedést mutat. Az olvasóteremben 17.822 egyén fordult meg (1900-ban 15.301), kik kérőlapok ellenében 45.274 kötetet használtak (1900-ban 39.043-at). A könyvtár belső termeiben szakférfiak által használt könyvek e számban nem szerepelnek. A könyvtár helyiségein kívül, kikölcsönzés útján, 1969 egyén 2982 kötetet használt (1900-ban 1242 egyén 2206 kötetet).

A könyvtári feldolgozás is felülmúlta a tavalyi eredményeket. Egy év alatt 5604 mű osztályoztatott, melyekről 6977 czédula készült (az 1900-iki eredmény 4621 mű 5956 czédulával). Kötés alá 869 mű adatott 1129 kötetben (1900-ban 1364 mű 1693 kötetben).

A könyvtár térbeli szűk voltán és az állványok túltömöttségén, a rendelkezésre álló utolsó helynek, a bejáró folyosó egyik

oldalának bebútorozásával kellett ideiglenesen segíteni. E berendezéssel a hirlapkönyvtár is, melynek zsúfoltsága még nagyobb mérvü, nyert némi kis helyet a terjeszkedésre.

A köteles uyomdatermékek kezelését végző iroda a lefolyt évben szintén új, megfelelőbb helyiséget nyert. Az Ornithologiai Központ régi helyisége, az intézett kiköltözése által megürülvén, annak két szobája és előszobája ez iroda czéljaira alkalmas módon berendeztetett, hol e nagy forgalmat felmutató iroda úgy a beérkező köteles példányok ellenőrzését, mint különösen a hazai folyóiratok kezelését sokkal pontosabban végezheti. Az iroda forgalmát különben e számok mutatják: az irodába egy év alatt érkezett 1997 nyomtatvány-csomag (1900-ban 2116); az iroda pedig 2493 póstai küldeményt továbbított (1900-ban 3100-at), melyekből 941 be nem küldött sajtótermékek reklamálása volt (1900-ban 690). A reklamációk igen sok esetben kellő eredményre nem vezetvén, a könyvtár 143 esetben kérte fel a közalapítványi kir. ügyigazgatóságot, hogy az 1897. évi XLI. törvényczikk intézkedései ellen vétő nyomdák ellen az eljárást indítsa meg.

II. A *kézirattár* gyarapodása a múlt évi mögött maradt. Az a rendkívüli alkalom, mely 1900-ban a kézirattárat a Posonyi-gyüjtemény gazdag anyagához juttatta, 1901-ben nem ismétlődött. Az 1900. évi 3176 darabot kitevő szaporulattal szemben az 1901. évi gyarapodás a következő: ajándék útján 22 kézirat és 30 irodalmi levél; vétel útján 34 kézirat, 992 irodalmi levél, 101 irodalmi adalék, 2 hangjegy és 2 festett kép. Az egész gyarapodás darabszáma: 1183.

Nagymérvü gyarapodás várható az év végén átvett Gyurikovits-hagyatékból, melyben néhai Gyurikovits György kéziratai nagy tömeget alkotnak. Az értékes hagyaték különösen azért nagybecsü a kézirattárra nézve, mert a már régen itt levő Gyurikovits-féle kéziratok hosszu sorát az új anyag teljessé teszi.

Vásárlásra 1776 kor. 67 fill. és 160·10 márka fordíttatott; ez összegből 1320 kor. egy gyüjtemény vételára volt, mely egyszersmind a kézirattárnak ez évi legbecsesebb szerzeménye.

E gyüjtemény Egressy Gábor hírneves színmüvészünk irodalmi hagyatékát, politikai és magánlevelezését foglalja magában; mindössze 19 kéziratból, 739 irodalmi levélből és 97 analectából áll; a gyüjtemény nemcsak a magyarországi színészet történetének

első rangú forrás-anyaga, hanem irodalomtörténeti szempontból is igen becses és e mellett a szabadságharczra és az emigráczióra vonatkozó darabokban is gazdag.

Vétel útján a kézirattár a bécsi Gilhofer és Ranschburg, a bonni Cohen, a kölni Heberle és a frankfurti Baer könyvkereskedő czégektől értékes darabok tulajdonába jutott.

Ajándékokkal gazdagították a kézirattárat: Bajai Béla, Berzeviczy Egyed (Gaál Jenő közvetítésével), özv. Gedeon Andrásné, Győrffy Lajos, Jäkl István, Jókai Mór (Frecskay János közvetítésével), Országos Levéltár, Podmaniczky Frigyes báró, Özv. Salamon Ferenczné, Takáts Sándor, Túry Gyula.

Az ajándék útján megszerzett anyagból kiemelendők: Berzeviczy Gergelynek irodalmilag még részben ismeretlen kéziratai, továbbá néhai Salamon Ferencz irodalmi hagyatéka, mely azonban véglegesen csak akkor lesz a kézirattár állományába beiktatva, mikor a kilátásba helyezett levelezésnek is birtokába jutunk.

A kézirattárat a lefolyt évben 245 kutató kereste föl, kik 1145 drb kéziratot használtak (1900-ban 189 kutató 766 darabot használt).

A kézirattári intenziv feldolgozás az elmúlt évben nagyobb eredményeket nem mutathat föl. Úgyszólván az egész esztendő alatt a kézirattár ügyeivel csak egy tisztviselő foglalkozhatott, ki e mellett a központi administratióban is segédkezett. E tisztviselő munkája a kutatók kiszolgálásán kívül csakis az új szerzemények elkönyvelésére és könyvtári feldolgozására szorítkozhatott, melyek közt a legtöbb fáradságot és időt az Egressy-gyűjtemény vette igénybe. Az év végén javulván a személyzeti viszonyok, determináltatott és beosztatott 57 kézirat s a folyó munkálatok mellett megkezdetett az irodalmi levelezések csoportjának betűrendes átalakítása.

III. A *hirlapkönyvtár* gyarapodása: köteles példányokban (a törvényben megszabott módon és egyes számokban beküldve) 75,345 hirlapszám, ajándék útján 3792 szám, vétel útján 1644 sz.; összesen 80.786 szám (1900-ban 78.843 sz.)

Ajándékozók: Ballagi Aladár, ki a Székesfejérvár 1878. és Protestáns Hetilap 1880. folyamát adta; Emich Gusztáv (Bolond Miska 1860—67, Handabanda 1863. folyamait); Nemzeti Kaszino és Országos Kaszino, melyek évek óta tizenkét külföldi lapot

bocsájtanak a hirlapkönyvtár rendelkezésére; és Vadnay Károly (a Hölgyfutár 1856—61 évfolyamait).

Régi hirlapok vásárlására, különösen pedig a kaszinók által adott külföldi ujságok hiányainak kiegészitésére 232 kor. 26 fill. fordíttatott.

Az évi használat ismét felülmúlja a tavalyi eredményt. A hirlapkönyvtár olvasótermét 2920 olvasó látogatta, kik 6763 hirlapkötetet használtak. Házi használatra pedig 47 egyénnek 115 hirlapkötet adatott ki. Eredmény tehát, hogy 2967 egyén 6878 kötet hirlapot használt (1900-ban 2877 egyén 6215 kötetet).

Hogy az 1897. évi XLI. törvényczikk azon rendelkezése, miszerint a napilapokat havonként, a többi hirlapokat pedig negyedévi csomagokban kötelesek a nyomdák, kimutatás kiséretében beküldeni, mily nehezen megy át a köztudatba, mutatja az a körülmény, hogy még mindig tömegesen érkeznek a hirlapszámok egyenként, keresztkötés alatt, nem pedig a törvényben előírt módozatok mellett. Ez pedig a hirlapkönyvtár munkáját és ellenőrzését szerfölött megnehezíti. A lefolyt évben is 16.716 ily hirlapszám érkezett (1900-ban 16.473); s igy e téren minden felvilágositások és útbaigazítások daczára nincs semmi javulás.

A végzett munkát illetőleg: czéduláztatott 141 új hirlap és 994 évfolyam; átnézetett 476 hirlap 42.950 száma. Kötés alá adatott 847 kötet hirlap; tényleg beköttetett 398 kötet, minek költsége 1258 kor. 88 fillért vett igénybe.

IV. A *levéltár* gyarapodása, bár nem érte el a tavalyi mértéket, igen tekintélyes volt. Ajándék útján 988 drb. irat és 1 fénykép, vétel útján 1942 drb. irat és 31 fénykép, csere útján 259 drb. irat, és letétemény útján 3235 drb. irat került a levéltárba. Az évi gyarapodás tehát 6456 drb. (1900-ban 8911 drb. és két családi levéltár.)

Ajándékozók a következők:

Berzeviczy Albert, Breztóczy József, özv. Bruymann Vilmosné, Csomay Gáspár dr., Forgách József, Joachim Gyula (néhai Rajkai Ragos Kálmán 1848/9-iki honvédszázados hagyatékából), Kováts László, Marczali Henrik, Nagy Géza, Országos levéltár, Óváry Lipót, Prágai cseh orsz. levéltár, Püspöky Graczián, Rakovszky István, Schalek Mária, Schmidt Ferencz, Suhajda József, Szalay Imre, Thuróczy Vilmos, Vécsey Tamás, Weinwurm Antal.

A levéltár gyarapítására a könyvtár dotatiojából 3328 kor. 89 fill. és 88 márka fordíttatott.

Az új szerzemények közt különösen kiemelendő két vétel, melyeknek mindegyike az újabbkori politikai viszonyok ismeretének első rangú forrása. Az egyik Dunyov István 1861-iki olasz légióbeli ezredes levelezése, mely 1269 darabot foglal magában. Vannak a gyüjteményben levelek Kossuth Lajostól, Ihász Dánieltől, Pulszky Ferencztől, Klapka Györgytől, Türr Istvántól, Helfy Ignácztól és az emigráczio sok más nevezetes alakjától. A másik gyüjtemény néhai Szilágyi Dezsőnek ifjúkori levelezése, mely a nagy politikus küzdelmes ifjúságára és törekvéseire sokban világot vet. A Szilágyi Dezső atyjának hagyatékából származó gyüjtemény 264 darabból áll.

Nevezetesebb szerzemények még: egy 135 drbból álló gyüjtemény, mely egykor a Klobusiczkyak levéltárának képezte anyagát, mely leginkább II. Rákóczy Ferencz korára és különösen az elkobzott Rákóczy-birtokokra vonatkozik.

Az 1848/9-es gazdag levéltári anyaghoz egy 69 darabból álló kiáltvány-gyüjtemény járult, mely jobbára ritka, ma már nehezen megszerezhető darabokat foglal magában. Nagyérdekű e korszakra vonatkozó szerzemények között Ferencz Károly főherczegnek a horvátországi események tárgyában 1848. jún. 30-án István nádorhoz intézett irata.

A Múzeum tulajdonát képező törzs-gyüjtemény 33 középkori oklevéllel gyarapodott; a nemesi iratok gyüjteményének gyarapodása 19 darab; ezek között 13 eredeti czímereslevél van, melyeknek legrégibbje Zsigmond királytól az 1415 évből való és a Halmai Bor családnak szól.

Csere útján, két külföldi czímereslevél átengedésével, a levéltár 259 drb irat tulajdonába jutott, melyek legnagyobb részt oklevél-másolatok. A gyüjtemény megszerzése azért fektetett súlyt a levéltár, mert az az egykori Jankovich-gyüjteményből való, mely tudvalevőleg a maga egészében — igen kevés kivétellel — a Nemzeti Múzeumba került.

A letéteményezett családi levéltárak száma kettővel növekedett. Az egyik a Korongi *Lippich*-családé, mely összesen 100 drb iratot (ezek között 56 középkorit) foglal magában; letéteményezője Lippich Elek min. osztálytanácsos; Lippich Kálmán

pedig utólag 3 drb irattal járult hozzá. A másik levéltár a Kisfaludi *Lipthay*-család bárói és nemesi ágáé, melyet br. Lipthay Frigyes adott át. E levéltár állománya összesen 1971 darab. E két levéltárral a családi letétemények száma 53-ra emelkedett.

Korábban letéteményezett családi levéltárak anyagának bővítéséhez járultak: Szirmay Balamér, ki két ízben összesen 722 drb. irattal gazdagította a család levéltárát; és gr. Berényi János, ki a már rég itt levő grófi családi levéltár anyagát 442 drb. irattal egészítette ki.

A levéltárat a lefolyt évben 160 kutató kereste föl, kik 20.373 iratot és 2 pecsétlenyomatot használtak. Külső használatra pedig 51 téritvényen 1016 irat, 34 fénykép, 1 pecsétlenyomat és 1 festmény adatott ki. Az összes használat tehát 21.427 drb. (1900-ban 36.264 drb.)

A levéltári belső munkásság nagy mérvű volt. Áldásy Antal segédőr elkészült a czímeres nemeslevelek leíró katalogusával, mely testes kötetben az 1902. év folyamán napvilágot láthat. Megkezdődött a középkori oklevelek czédulázása, a megindítandó regestálás előmunkálatául; e munka az év végén az 1358. évig haladt. Hasonló czédula-katalogus készítése folyik az 1848/9. évi kiáltványok nagy gyüjteményéről.

Az új szerzemények feldolgozásán és részletes leltározásán kívül a régebben itt levő családi letétemények közül rendeztettek és felállíttattak a következők: 1. A Tallián család ötvösi ágának levéltára, melynek anyaga 8158 darab (közte 237 drb. eredeti középkori oklevél). 2. Az Ebeczki Tihanyi családé, 14.955 drbbal (közte 19 középkori). 3. A Rendesi Bárány családé 1211 drbbal. Felállíttatott még 4. a Korongi Lippich és 5. a Kisfaludi Lipthay családi levéltár, melyeknek állagáról már volt szó.

Lajstrom készült a Lippich-levéltár anyagáról és ilyennek készítése folyamatban van a Melczer- és a Szent-Iványi család levéltárairól; az előbbi csaknem egészen, az utóbbi a XIX. század anyagáig kész. Folytatólagos rendezés alatt áll a többszörös pótlásokkal kiegészített Szirmay-levéltár.

A levéltárnak a M. Nemzeti Múzeum földszintjén lévő helyiségei, a köteles példányokkal foglalkozó iroda kiköltöztetése következtében, egy szobával bővültek, mely a többihez hasonló bútorzatot nyert. Ide kerül az 1848/9-iki szabadságharczra vonat-

kozó iratok törzsgyüjteménye s az emigráczio idejéből való gazdag anyag, a Vörös Antal-féle gyüjteménynyel, Kossuth Lajos irataival és egyéb hasonló természetű gyűjteményekkel egyetemben.

* * *

A könyvtár tisztviselőinek 1901. évi irodalmi és tudományos munkásságát a következő összeállitás mutatja:

Dr. *Fejérpataky László*

osztályigazgató, egyetemi ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő, a M. Tud. Akadémia r. tagja.

1. Monumenta Hungariae Heraldica. Magyar czímeres emlékek. I. füzet. 25 színes melléklettel.

2. A XIV. századi czímeradomány. (Turul 1901.)

3. Szilágyi Sándor. Emlékbeszéd. Turul 1901. (Különlenyomatban is.)

4. A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára az 1900. évben. (M. Könyvszemle 1901.)

5. Magyarország czímere. A Magyar Nemz. Múzeumban tartott ismeretterjesztő előadás.

Id. *Szinnyei József*

kir. tanácsos, igazgató-őr, a M. T. Akadémia lev. tagja.

1. »Magyar írók élete és munkái« 66—71. füzet. (VIII. kötet 2—7. füzete Lyci—Méry, összesen 1256 életrajz.)

2. A magyar hírlapirodalom 1900-ban. (A »Magyar Könyvszemle« 1901. 2. füzetének melléklete.)

3. Az első magyar bibliographus. Székfoglaló értekezés. Budapest, 1901. (Akadémiai Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből XVII. k. 10. sz.)

Kollányi Ferencz

jaáki apát, múzeumi őr.

1. A veszprémi püspök királynékoronázási jogának története. (Adalékok a veszprémi püspökség történetéhez I.) Veszprém, 1901.

2. Visitatio Capituli E. M. Strigoniensis. Anno 1397. Budapest, 1901.

3. Mérey Mihály apátúr fogsága. (Magyar Sion, 1901. évf. X. füzet.)

4. Az esztergomi érsekség és káptalan története. (A Katholikus Magyarország czímű munkában.)

5. Szentek élete szeptember és november hónapokra. (A Pallas

r. t. kiadásában megjelent vállalat II. kötetének 175—246. és 335—414. lapjain.)

6. A királynékoronázási jog történetének ismertetésére. (Veszprémi Hirlap IX. évf. 36. szám.)

Horváth Ignácz

múzeumi őr.

1. Revisnyei Reviczky János Ferencz m. kir. udv. kanczellária előadó tanácsosának könyvtára 1743. évből. (Kéziratban a M. Könyvszemle számára.)

2. Történeti repertorium. (Századok, 1901. évfolyamában.)

Dr. *Schönherr Gyula*

múzeumi őr, levéltárnok, a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének előadó titkára, a M. Tud. Akadémia levelező tagja.

1. Jelentés a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének 1900. évi működéséről. (Budapest, 1901.)

2. Jelentés az 1900-iki romai tanulmányútról. (Akadémiai Értesítő, 1901. évf. 501. l.)

3. Jelentés a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság 1901. évi működéséről. (Turul 1901.)

4. Városi és czéhemlékek az 1896. évi ezredéves országos kiállításon. (Sajtó alatt, a kiállítási díszmunka II. kötetében.)

5. Magyarország 1301-ben. (Kéziratban.)

6. Szerkesztette a Magyar Könyvszemlét, a Turult és a Magyar Történelmi Életrajzokat.

Kereszty István

múzeumi őr.

1. A »Zenelap« 3. és 17. számában: »Kuhač«; 22. sz. Major J. Gyula operája: »Erzsike«; 28. sz. »Tristan és Isolde.«

2. A »Zenevilág« I. évfoly. 13. sz. »Tömörüljünk«; 15. sz. Charpentier operája: »Lujza«; 16. sz. »A hangversenyévad«; — II. évf. 2. sz. »Magyar zenét!« 3. sz. »Egy üresedés«; 5. sz. »Egy új magyar dalmű«; 9. sz. »Operai dolgok«; 11. sz. »Az ország szíve«; 15. sz. Tristan és Isolde«; 18. sz. »A szerzői jogról«; — és mind a két évfolyamban francziából és németből fordított czikkek, minden szám operai szemléje, s általában a főmunkatársi tiszttel járó működés.

3. A »Vasárnapi Ujság« 10. sz. »Káldy Gyula«; 4. sz. »Erkel Ferencznek egy feltámasztott dalműve (Sarolta)«; 13. sz. »Lujza«, Charpentier operája.

4. A »Magyar Könyvszemle« mellékletén: »A hazai nem magyar hirlapirodalom 1900-ban.«

5. Az »Ethnographia« 4. és 5. számaiban Kuhač Ferencz »A regös-énekek dallamairól« írt tanulmányának fordítása (németből).

6. A »Diák-naptár« 1901—1902. (I.) évf.: »Hogyan tanult meg Pali magától zongorázni?«

Dr. *Sebestyén Gyula*

I. oszt. segédőr, a Magyar Néprajzi Társaság főtitkára.

1. Vörösmarty kora. (Részlet a szerző »A magyar honfoglalás mondái« című pályadíjnyertes művéből. — Irodalomtörténeti Közlemények, 1901. I—II. füz.)

2. Jelentés a Párisban tartott 1900-ki vallástörténeti és néphagyományi kongresszusokról. (Jelentés a M. Nemzeti Múzeum 1900. évi állapotáról. Függelék, I. 88—107. l. — Ezt megelőzőleg Ethnographia, 1901. V—VI. füz.)

3. Dr. Jankó János: A magyar typusok. (Bírálat. Ethnographia. 1901. II. füz.)

4. Főtitkári jelentés a M. Néprajzi Társaság 1901. évi közgyűlésén. (Ethnographia, 1901. IV. füz.)

5. Több apró czikk és bírálat az Ethnographia 1901. évi folyamában.

6. Munkácsi Bernáttal szerkesztette az Ethnographiát.

7. A győr-szabadhegyi Lucza-szék. (Előadás a M. Néprajzi Társaság 1901. évi felolvasó ülésén.)

8. Gyüjtötte az újévi népszokások magyarországi pogány emlékeit.

Dr. *Áldásy Antal*

I. oszt. segédőr, egyetemi magántanár.

1. Zsigmond király és a velenczei köztársaság 1433—1435. (Századok, 1901. évf.)

2. A bazeli zsinat áthelyezése Budára. Budapest régiségei cz. munkában. Budapest, 1901.

3. Mátyás király és a pápaság. A kolozsvári Mátyás-emlékkönyvben.

4. Magyarország és a délszláv államok közti összeköttetések okmánytárai. Az Annales internationales d'Histoire 1901. évf.-ban. (Felolvasás az 1900. párisi nemzetközi történelmi congressuson.)

5. Ismertetések és czikkek a Századok, Turul, Magyar Sion és Pester Lloydban.

6. A Magyar Nemzeti Múzeum czímeres leveleinek leíró katalogusa. (Sajtókészen.)

7. Név- és tárgymutató a gr. Zichy okmánytár I—VI. kötetéhez. (Sajtókészen.)

Dr. *Esztegár László*
I. oszt. segédőr.

1. Adalékok Kossuth Lajos hirlapírói pályájához. (Magyar Könyvszemle 1901. évf. I. f.)

2. Jelentés a párisi könyvtárnoki és bibliográfiai kongresszusokról. (Magyar Könyvszemle 1901. II. III. f.)

3. B. Jósika Miklós levelei a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában. (Irodalomtörténeti Közlemények 1901. I. II. f.)

4. Saphir levele Kisfaludy Károlyhoz. (Irodalomtörténeti Közlemények 1901. évf. III. f.)

5. Adalékok Bajza József szinházigazgatói működéhez. (Irodalomtörténeti Közlemények 1901. évf. IV. f.)

6. Művészek levelei. (Műcsarnok, 1901. évf.)

7. Birálatok, kisebb közlemények a Magyar Könyvszemlében, a Turulban és az Ethnografiában.

Dr. *Melich János*
I. oszt. segédőr, egyetemi magántanár.

1. Magyar Nyelvőr: *a)* A baskir-magyar rokonság, *b)* A Müncheni kódexhez, *c)* A buta szó eredete, *d)* Dajnál, *e)* Julián jelentéséhez, *f)* Bráha, brága, *g)* Horgas.

2. Könyvismertetést irt az Ethnographiába (Vrabely: kisorosz népdalok), Egyetemes Phil. Közlönybe (Kisch: Nösner Wörter, Vandrák: Altkirchenslavische Grammatik) és a Turulba (Vjestnik).

Kováts László
II. oszt. segédőr.

1. Kilencz történeti tárgyú előadás az iparosok képzésére szervezett országos bizottság megbizásából.

2. A magyar bibliografiai irodalom az 1901-ik évben. (Magyar Könyvszemle 1901. évf. 1. 2. 3. 4. füzete.)

3. Folyóiratok jegyzéke 1900-ik évről. (Melléklet a Magyar Könyvszemle 1901-ik évfolyamához.)

4. Több apróbb czikk a Protestáns Egyh. és Isk. Lapokban, Ébresztőben.

Varjú Elemér
II. oszt. segédőr.

1. A gyulafejérvári Batthyány-könyvtár. Budapest, Athenaeum, 1901. (Különlenyomat a Magyar Könyvszemle 1899—1901. folyamaiból.) 8-r. 271 oldal.

2. János király czímerbővítő levele Gritti Alajos részére. (Turul, 1901. évf. II. füzet.)

3. Pozsony város czímerlevelei 1436-ból. (Turul, 1901. III. füzet.)

4. A Szalók nemzetség. (Turul, 1901. IV. füzet.)

5. Gr. Batthyány Ignácz. A Magyar Minerva II. folyamában. (Sajtó alatt.)

6. A magyar viseletek története ügyében. (Archeologiai Értesítő 1901. III. füzet.)

7. Könyvismertetések a Magyar Könyvszemlében és a Turulban.

8. Szerkesztette Schönherr Gyula drral a Turul 1901. folyamát.

9. Négy előadás a középkori könyvészetből a nm. vallás- és közokt. miniszter úr által a középiskolai tanárok részére rendezett művelődéstörténeti tanfolyamon.

Dr. *Vértesy Jenő*
II. oszt. segédőr.

1. »Egervári Mihály« (Költői elbeszélés) »Magyar Szalon« áprilisi füzet.

2. Költemények a »Magyar Szemlé«-ben és a »Hazánk«-ban.

EGYPTOMI PAPYRUSOK A MAGYAR NEMZETI MÚZEUMBAN.

Dr. Mahler Edétől.

(Egy melléklettel.)

Az 1899. évben két egyptomi papyrus-töredék került a Magyar Nemzeti Múzeum kézirattárába. Dr. Heymann Ottó, cairói orvos ajándékozta és jelenleg az osztály legrégibb emlékei. Mindkettő a halotti könyv egy-egy részlete. Az egyik az aranyverőmestereknek Ptaḥmes nevű főnökéé volt a XVIII. dynastia idejéből, tehát a K. e. 1575—1358 évek között, míg a másik egy igen késő korból, a Ptolemaeusok idejéből származó hieratikus töredék. Ez utóbbi a halotti könyv 100., 101. és 102. fejezeteit foglalja magában és egy Dethiau nevű főméltóság számára íratott, a ki egyszer *ḥn ntr Ímn*, vagyis »Ámon isten prófétája« címmel jelöltetik, más helyen pedig az ismeretlen *s-ud-un* címmel fordul elő.

Minthogy e darabok az első és egyelőre egyetlen papyrusok a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában, talán nem lesz érdektelen, ha részletesebben foglalkozunk velök. Azonkívül olyan alakok és kifejezések is előfordulnak bennök, a melyek mind nyelvtudományi, mind palaeographiai szempontból kiváló jelentőségüek. Mielőtt azonban tulajdonképeni tárgyunkkal foglalkoznánk, mintegy bevezetésképen röviden összefoglaljuk a modern tudománynak a régi egyptomiak írására vonatkozó legfontosabb eredményeit.[1]

Minden írásrendszer s így az egyptomi is, képíráson alapszik. Bátran feltehetjük, hogy Egyptomban ép úgy, mint az emberiség egyéb művelődési csomópontján, tárgyak rajzolásával kezdték és

[1] Lásd a szerző »Az egyptomi nyelv alapelemei« című dolgozatát.

képpel igyekeztek az ábrázolandó fogalmat érzékíteni. Természetes, hogy nem állottak meg itt: idők folyamán a lerajzolt képpel nem csupán az avval kapcsolatos konkrét fogalmat iparkodtak ábrázolni, hanem bizonyos elvont fogalmakat is, melyek a külvilág tárgyaival valami kapcsolatba hozhatók, ezeknek rajzolt képével iparkodtak érzékelhető módon ábrázolni. Igy például az emberi fej képével nemcsak ezt a konkrét fogalmat: *egy ember feje* ábrázolták, hanem a *kezdet*-nek, az *első*-nek fogalmát is, körülbelül a mai nyelvhasználat analogiájára pl. állam*fő*, *fő*vezér, kút*fő* stb. A különlegest az általános kifejezésére használták fel s az olvasó találékonyságára volt bízva, hogy az odavetett kép- és jelcsoportok valódi értelmét kitalálja. Az ember, ki kezét szájához emeli, irásbeli kifejezője volt mindannak, a mi a szájjal történik; a kinyújtott kar kifejezte mindazt, a mihez erő szükséges; az ég felé tárt karok a »magas« fogalmát ábrázolták stb. Majd tovább mentek egy lépéssel, a mennyiben a lerajzolt képpel nem az ábrázolt konkrét tárgyat, vagy a vele kapcsolatba hozható elvont fogalmat akarták megjelölni, hanem az ábrázolt tárgy *hangértékét*, hangzását. Igy pl. az arcz képe »*her*« nemcsupán arczot jelentett, hanem általában a *her* szótagot jelentette bármely szóban fordult légyen is az elő. De a fejlődési folyamat még oly időben történt, mely mindennémű történeti tudósításnak messze mögötte van. Mert az egyptomi irás alapelve, már azokon a feliratokon is, melyek az egytomi történelem legkorábbi termékei és a legrégibb feliratos emlékek, egészen más.

A régi egyptomiak irásának alapelve ránkmaradt alakjában azon a tapasztalati tényen alapszik, hogy minden emberi beszéd bizonyos számú hangok összetétele s ha e hangokat bizonyos meghatározott jegyekkel jelöljük meg, magát az emberi beszédet is megrögzíthetjük. »A hang felfedezése s annak betűvel való megjelölése az egyptomiaknak elvitázhatatlan szellemi birtoka s egyik legzseniálisabb alkotása; semmiféle nép nem dicsekedhetik vele«.[1] Az egyes hangokat képekkel jelölik, pl. a bagoly képe *m*-et, a szájé *r*-et, a tyúké *w*-t, az emberi lábé *b*-t jelent. Az egyptomi betűjegyek összeállított sorozata a következő:

[1] Ed. Meyer: Gesch. des alten Aegyptens pag. 51.

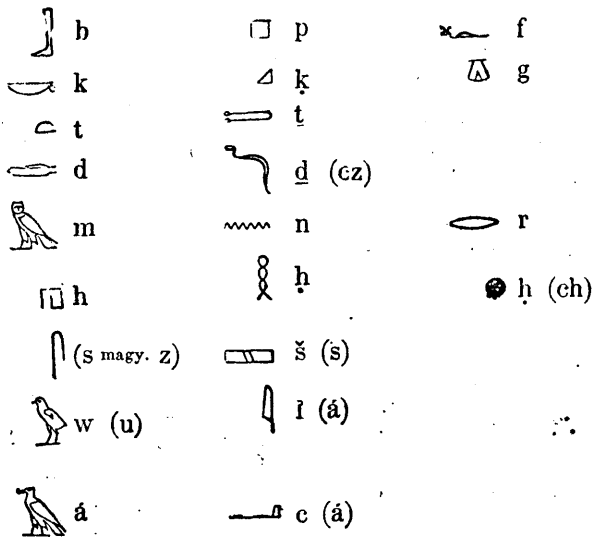

Hogy miféle körülmények szabták meg a jelek választását, teljesen ismeretlen. Azt lehetne hinni, hogy a jelek kiválasztása akrophónikus úton történt pl. *m* a »*m*ulat« = bagoly-tól, *r* a »*r*o« = száj-tól; csakhogy az egyptomi betűjegyek legnagyobb része e feltevés ellen szól. Igy pl. egyptomi nyelven láb = »*r*d« s a láb képe, mint betűjegy mégis *b*-t jelent.

Az egyptomi írás azonban nem tiszta betűírás, mint a miénk. Az írás olvashatóbbá tétele czéljából a betűk után az illető tárgy képét is oda rajzolják. Elvont fogalmaknál, melyeket lerajzolni természetszerűleg nem lehet, legalább egy magyarázójegygyel jelzik, hogy az illető szó miféle fogalomkörbe tartozik. Igy pl. a »*d̲*sr« (ejtsd: czezer) = erős szót két karral, mely egy botot ütésre emel, határozzák meg közelebbről. Könnyen érthető, hogy ezeket az ideographikus jegyeket minden hangjegy nélkül is alkalmazták. Igy pl. két kar, mely egy botot ütésre emel, minden hangjegy nélkül is »*d̲*sr« = erős; a férfi, kinek kezében bot van (a méltóság jelvénye), minden hangjegy nélkül is »sr« = fejedelem.

Az egyptomi hieroglifikának lényeges részét teszik a szótagjelek, melyek a legtöbb esetben betűjegyek hozzáfüggesztése által hangelemeikre bontatnak szét. Azonban hangsúlyoznunk kell, hogy

a mennyiben feliratos anyag eddig rendelkezésünkre áll, *betűjegyek* teszik az egyptomi írás alapját s az ideografikus és szótagjelek csak fokozatosan és magyarázó elem gyanánt szerepelnek.

A hieroglif írásban szóelválasztásnak nyoma sincs. A jegyek és jegycsoportok szakadatlanúl követik egymást, minden utasítás nélkül, hogy hol végződik egy szó, vagy egy mondat. Itt ismét az egyes szók végére függesztett fogalomhatározók (determinativumok) segítik ki az olvasót.

Vagy vízszintes sorokban vagy függélyes oszlopokban írtak a pillanatnyi szükséglet szerint. Az egyes írásjegyek jobbról balra haladnak, tehát ép úgy, mint a különböző sémita írásoknál, de a megfordított irány sem hiányzik különösen ott, hol az olvasó szeme ezt esztetikai okokból megkívánta.

Különféle anyagra írtak, így cserzett bőrre, agyaglemezre, de főleg a papyrusbokor rostjából készült papyrusra, melyet tekercsalakban őriztek meg. Iróeszközük széles végű nádszál volt; tintájuk volt fekete és vörös, melyet külön palettában őriztek. A többféle színben pompázó írás nagyon kedvelt volt, minthogy a sokszínű írásjegyekkel belepett falak kellemes látványt nyújtottak a szemlélőnek.

Míg a kőfeliratokban az egyes írásjegyeknek megfelelő képeket mindig természethíven rajzolták, a mindennapi élet szükségleteinek megfelelőleg hamar kifejlődött a köznapi használatra szánt kurzív írás, melyet *hierátikus írásnak* nevezünk.

Ugyanazon a rendszeren alapszik, mint a hieroglif írás, csakhogy az egyes írásjegyek már nem eredeti, határozott alakjukban jelennek meg, mert a hieratikus írás a mindennapi élet szükségleteire berendezett gyorsírás, melyben az írásjegyekként szereplő képeket csak halvány körvonalaikban rajzolják s a nehezebben rajzolható képeket nem ritkán balról jobbra dülő ferde vonáskák jelölik. Leginkább papyrusnál alkalmazták egyházi és világi szövegek leírására. Leveleket, fogalmazványokat, hivatalos tudósításokat, számadásokat, a halott mellé a sírba tett úgynevezett halotti könyvet stb. hieratikus írással írták.

A hieratikus írás jellege Egyptom sok száz éves története folyamán természetesen nem maradhatott egyforma. Már a Magyar Nemzeti Múzeum két töredéke is érdekes módon bemutatja ezt. Míg az egyikben, a mely a XVIII. dynasztiából származik, az

egyes jelek még világosan fölismerhetők és csak kevéssé különböznek a hieroglyphikus írásjegyektől, a későbbi korból származó papyrus egyes jegyei már annyira elmosódottak, hogy senki sem ismerheti föl a vonalokból és pontokból, milyen hieroglypheknek feleltek meg eredetileg. Hogy az olvasó világos képet nyerjen a a hieratikus írásnak az egyes hieroglyphikus jegyekből való keletkezéséről és hogy egyúttal fogalmat alkothasson azokról a különböző írásmódokról, a melyek az egyptomi birodalom különböző korszakaiban uralkodtak, nehány írásjegyet hieroglyphikus és hieratikus formában közlünk:[1]

HIEROGLYPHEK:

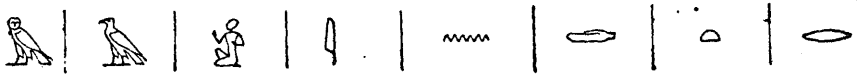

1. A középkori birodalom
2. Az uj birodalom

} *hieratikus* jegyzetei:

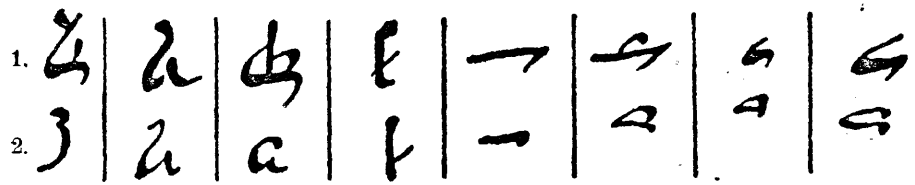

Ez az írásmód természetesen idők folytán mind jobban elvadult, úgy hogy már az egyptomiak sem voltak arra képesek, hogy az egyes írásjegyek eredeti hieroglyphikus jelentését kifejtsék. Az egyes jegyeknek egész, összefüggő csoportját kellett megjegyezniök, tudniok kellett például, hogy egy függélyes vonás és négy pont a »férfi« fogalomnak megfelelő írasjegyet fejezi ki. A következő példa, a melyet technikai nehézségek miatt csak Erman idézett műve nyomán közölhetünk, e szempontból igen tanulságos. Az első sor hieroglyphikus, a második ugyanazt a szöveget a régibb, a harmadik sor az újabb kor cursiv írásában adja:

[1] Erman, Aegypten u. aegyptisches Leben im Alterthum, p. 457.

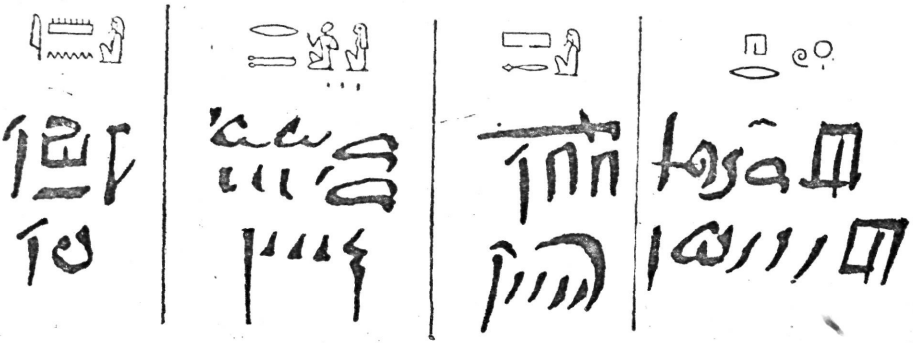

Amon.	rôemt ember.	per-ao Pharao.	hrou nap.

Igy, kellőképen előkészülve, a mi két papyrustöredékünknek a megfejtése és földolgozása nem okoz nehézségeket. Mint már említettem, az egyptomiak halotti könyvének részeit foglalják magukban.

A halotti könyv az egyptomiak legterjedelmesebb irodalmi terméke. E mű teljesen visszatükrözi az egyptomiak bölcsészetének és vallásának rendszerét s örök időkre a szellemi munkásságnak monumentális terméke marad. Szent könyv, melyet gondosan őriztek a templomban, nohogy avatatlan szem beléje tekintsen. Hathatós, csodákat művelő imákat tartalmaz, melyeket Thot isten a gyenge és könnyen tévedő emberi nem iránt való szánakozásból maga szerkesztett és a papok előtt kinyilatkoztatott. A papok számtalan másolatot készítettek e könyvről, s belőle egy-egy példányt minden halott mellé a sírba tettek. Szegényebb emberek, kik nem voltak abban a helyzetben, hogy egy egész példányt vásárolhassanak, kisebb másolatokkal is megelégedtek, melyeket rendesen a mumiák takarójára írtak.

A halotti könyvnek az volt a czélja, hogy az elhaltnak bizonyos imákat adjon, melyeket az alvilágban való vándorlása közben a démonok kiengesztelése végett kellett elmondania, hogy így az összes régiókon átmehessen, míg ismét visszatér az ősforráshoz.

A halotti könyv szövegének második sorozatát Isis istennőnek férjéhez, Osirishez intézett dicsérő énekei teszik. Ugyanis az egyptomiak vallásos felfogása minden halottat Osirissel azonosit, ki így Isisnek férje lesz. Az összes imák az elhalthoz vannak

intézve s általuk a lélek felszabadúl; s ha az elhalt, kezében a halotti könyvvel, Osiris itélőszéke elé jut, úgy netáni vétkei, melyek még lelkére tapadtak, kegyelem útján elengedtetnek.

A halotti könyv tehát nem szertartási könyv, hiszen egyáltalan nincsenek benne olyan előírások, a melyek az istentisztelet szertartásaira vonatkoznak. Tartalmát imák és hymnusok teszik, a melyeket általában maga a halott mond el. Ezért a »halotti könyv« (Todtenbuch) elnevezés, a melyet még Champollion választott, egészen helytelen, mint azt már Lepsius kiemelte és bővebben indokolta, de ezt a már elfogadott elnevezést mégsem akarták elejteni. Az egyptomiak a »*prt m hrw*-ről szóló könyv«-nek nevezték, vagyis, Naville szerint, a ki az egyptologusok közül a legbehatóbban foglalkozott a halotti könyv szövegeivel, a »nappalból való kimenet könyvének,« a mely czímben a »nappal« az ember, földi életének idejét fejezi ki.

E könyvet másképen »*ro n s-ìkr ḥw*«-nek, vagyis az »elhunyt tökéletesedéséről szóló fejezet«-nek is nevezték. Megjegyezzük azonban, hogy a halotti könyv vagy »a halottak könyve« nem a szó valóságos értelmében vett könyv. Nem egységes egész, hanem egyes darabokból van összeállítva, a melyek nem egy időben, hanem egymás után, különböző korokban keletkeztek és azért nincsenek összefüggésben egymással. Az egyes fejezetek teljesen függetlenek egymastól, úgy hogy egyik fejezet sem szabja meg semmikép az előtte levőt, vagy utána következőt.

Egy részét már a régi birodalom idejében megírták, de csak a szaiszi királyok, tehát a XXVI. dynastia, vagyis a Kr. e. VII. évszázad idejében egyesítették az egymástól független részeket és osztották be őket a végleges sorrendbe. A fejezetekre való fölosztás Lepsiustól ered, a ki minden egyes részt, a melynek a turini papyrusban czíme van, tartalmától eltekintve külön fejezet gyanánt számozott meg. Ilyképen összesen 186 fejezetet számolt. Megjegyezzük azonban, hogy ez az annyira szokásossá vált beosztás csak azokra a papyrusokra alkalmazható, a melyek a szaiszi kortól kezdve származtak, nem pedig a régiebbekre is. Ez az oka annak, hogy némely fejezet egyik vagy másik régibb kiadás egészen más helyére van besorozva. Igy például a 100. fejezet, a mely a budapesti 1. számú papyrusnak egy részét képezi, a British Museum

9900. számú papyrusában, a melyet rendesen Burton-féle papyrusnak neveznek és a mely nyilván a legkiválóbb a thebaei korszak (Kr. e. XVI. század) halotti papyrusai között, a 155. és 156. fejezetek elé esik. A berlini múzeum egyik papyrusában, a mely szintén a thebaei korszakból származik, ez a fejezet a 99. előtt áll. Leggyakrabban a 125. fejezet után fordul elő. Ugyanígy áll a dolog a 102. fejezettel. A British Museum 9905. és 9913. számú papyrusai, valamint a Louvre 3132. számú papyrusa ezt a fejezetet a 99. után sorozzák. A 101. fejezet, a mely a budabesti gyűjtemény 1. számú papyrusának egy része, a XVIII—XX. dynastia idejéből származó halotti könyvek szövegeiben — a mennyiben azokat mai napig ismerjük — egyáltalán nem fordul elő. A thebaei kor összes papyrusaiból, a melyek ez idő szerint a londoni, párisi, berlini, leydeni, turini, bulaqi múzeumokban, vagy a dublini, liverpoli, avignoni, marseillei, bolognai, parmai, milanói, firenzei, római, nápolyi, hannoveri kisebb gyűjteményekben és magángyűjteményekben őriztetnek, ez a fejezet hiányzik.[1]

A szöveg tekintetében a halotti könyvnek következő négy phasisát különböztetjük meg:

1. A régi és középső birodalom szövege.
2. A XVIII—XX. dynastia thebaei szövege.
3. A Sais előtti kornak szövege.
4. A saisi és ptolemaeusi kor szövege.

Ebben az utolsó korban történt be a halotti könyv codificatiója. Akkor állapították meg a fejezetek sorrendjét és a szöveget és ez időből származik a négy utolsó fejezet is, a mely több különös, idegenszerü szót foglal magában.

A papyrusok irásának módja is megérdemli érdeklődésünket. Az 1. számú budapesti papyrust nézve első sorban azt látjuk, hogy mindegyik fejezetet egy képecske diszíti, a mely az illető fejezet illustrálására szolgál. De míg a képek igen gondos kivitelűek és szép színeikkel, szabatosságukkal tűnnek ki, addig a szöveg helyenkint rendkívül hanyagul van irva. A szöveg és a képek alig származnak egy kéztől; úgy látszik, hogy a festő jobban értett mesterségéhez mint az iró. Az irás hanyagságát különben az is

[1] V. ö. Naville, Das ägyptische Todtenbuch der XVIII—XX. Dynastie, 17. és 151. l.

1. sz. papyrus.

EGYPTOMI PAPYRUSOK A MAGYAR NEMZ. MÚZEUMBAN.

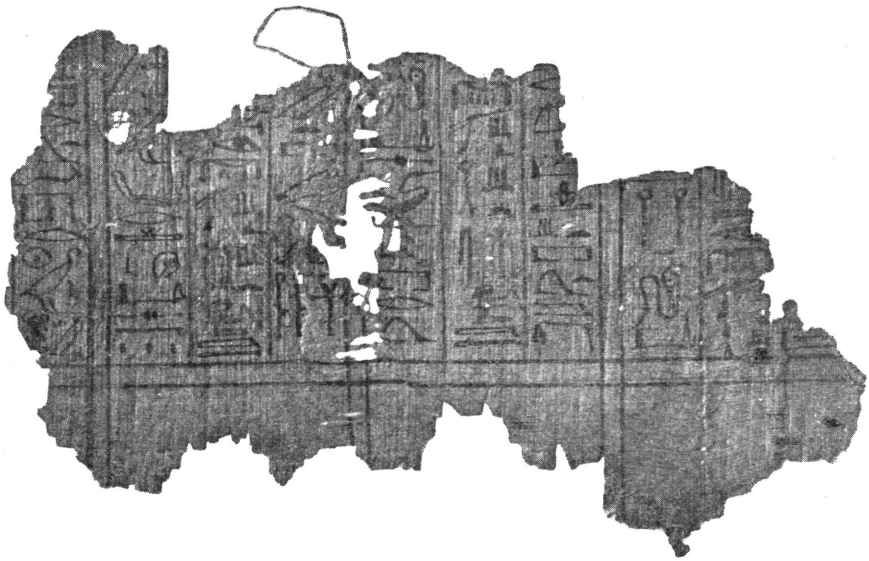

2. sz. papyrus.

EGYPTOMI PAPYRUSOK A MAGYAR NEMZ. MÚZEUMBAN.

magyarázza, hogy ezeket a papyrusokat nem mindig esetről esetre, a szükséglethez képest készítették, hanem előre, gyárilag, sok példányban, úgy hogy az egyes esetekben csak a halott nevét kellett beleírni, még pedig rendesen vörös tintával. De gyakran meg is feledkeztek erről és nem is épen ritkaság, hogy annak a személynek a neve, a kinek a halotti könyv illető részét a sírjába tették, a szövegből hiányzik.

Már említettük, hogy papyrusunk egy Dethiau főméltóság számára készült, a kinek *ḫn ntr Ỉmn*, vagyis »Ámon isten profétája« volt a czíme. Ugyanannak a szövegnek másik helyén a »*s-ud-un*« czím is előfordul, a mi annál is inkább figyelemre méltó, mert ez a czím egyebütt sehol sem fordul elő és így jelentősége nem világos. *S-ud* annyi mint »megvilágítani« *un* = »lenni« *S-ud-un* tehát annyit jelent, hogy »*ő megvilágítja a levőt*« vagy tágabb értelemben: »*ő megvilágítja a mindenséget*« és így a halott hasonló czímet visel, mintha mai napság a »tudomány fáklyájáról« beszélünk. Ez az »Amon prófétája« czímmel igen jól megegyezik. Az itt idézett fejezetek a halott hajózására vonatkoznak. Kifejezésre jut az egyptomiaknak az a vallásos hite, hogy a jámbort halála után isteni bárkára teszik, a melyen az istenek kiséretében hajózik a mennyei vizeken. Ha ezt a papyrust a 100., 101. és 102. fejezetekkel a halott koporsójába teszik, akkor a halottnak megadja azt a képességet, hogy a hajót tetszése szerint kormányozhatja.

Kár, hogy papyrusaink sok helyen annyira rongáltak, hogy folytatólagos átirásuk és fordításuk lehetetlen, hacsak nem veszszük más múzeum megfelelő szövegeit segítségül, a melyekben ugyanezek a fejezetek foglaltatnak.

A 2. számú papyrusnál még az sem lehetséges. Itt viszont a czím és a név három helyen fönnmaradt és különösen a czim figyelemreméltó. *Her ār nub-pek. Her ār* = a »mesterek elüljárója.« A *nub-pek* kifejezés értelme iránt kétség merülhet föl. *Nub* = »arany«, e szerint »*her ār nub*« értelme »az arany mestereinek főnöke«, vagyis az »aranyművesek főnöke«; *pek*-nek tulajdonképeni jelentősége »egy részecske, egy darabocska«. *Ār nub-pek* tehát olyan mester, a ki az aranyat részecskékre, talán lapocskákra veri, vagyis aranyverőmester. Az itt idézett czím a

legritkábbak egyike, a melyeket ismerünk. Az egyptomiak eddig már kiadott irodalmában csak egyszer találkozunk vele, a British Museum 9940. számú papyrusában. Igen szép papyrus ez, a legnagyobb gonddal van festve, különsen Osiris imádásának a jelenete, melylyel a papyrus kezdődik. Naville [1] behatóbban foglalkozik vele. Kartana nevű *Her ār nub-pek* számára írták. Naville ezt a czimet »aranyművesmester«-nek fordította, de az aranyműves szót igen általános értelemben veszi, minthogy az *Ār nub-pek* szerinte is olyan mester, a ki »az aranyat kis részekre darabolja, a pénzkészítő egy neme«.

[1] I. h. 64—64. ll.

ADATOK AZ EGRI ÉRSEKMEGYEI KÖNYVTÁR ISMERTETÉSÉHEZ.

VARJÚ ELEMÉRTŐL.

(Egy melléklettel és két hasonmással a szövegben.)

Az egri érsekmegyei könyvtár a legjobban ismert hazai gyűjtemények közé tartozik. Már 1818-ban jelent meg róla hosszabb értekezés, a mely akkori állapotáról jó áttekintést nyújt;[1] 1853-ban Toldy Ferencz írta le részletesebben *Egri szünnapok* czím alatt, különösen a kódexeket méltatva figyelemre;[2] másfél évtizeddel utóbb az akkori könyvtárnok Montedégoi Albert Ferencz a magyar orvosok és természetvizsgálók XIII. nagygyűlésére kiadott *Heves és Külső Szolnok vármegyék leirásában* rövid történetét s ismertetését közölte, legutóbb pedig Michalek Manó, a könyvtár jelenlegi érdemes vezetője, Michalek Manó kiadta a teljes czímjegyzéket, előre bocsátva a gyűjtemény hiteles történetének vázlatát.[3] Egyes kiváló darabok, nevezetesebb kéziratok leirásaival is sűrűn találkozunk; a Béldy-kódekszet Vass József ismertette az Uj Magyar Múzeum 1853-iki I. kötetében; egy évvel utóbb ugyanitt Császár Ferencz a könyvtár Dante-kéziratáról adott hosszú értekezést; egy német példázatokat tartalmazó XV. századi kéz-

[1] *Elfelejthetetlen emlékezetü Egri Püspök Galanthai Gróf Eszterházy Károlynak jeles Élete, közhasznú építési és különösen az általa szerzett, utánna pedig nevekedett, megyebéli Könyv-Gyűjteménynek leírássa.* Tudományos Gyűjtemény. 1819. V. kötet. 3—32. oldal. Hozzá a püspök rézmetszetű képe. Szerzője ismeretlen; aláírva: *Gróf Eszterházy Károlynak Igaz Tisztelőji.*

[2] Uj Magyar Múzeum III. 1853. 515. és k. lap.

[3] Az egri érsekmegyei könyvtár szakszerű czímjegyzéke (Eger, az érseki lyceum könyvnyomdája, 1893. 8-r. XV, 1462 oldal.) Hozzájárul: I. pótlék-füzet. 1891—1893. évi gyarapodás. (Ugyanott, 1894.) 8-r. VII, 189 old. és II. pótlék-füzet. 1894—99. évi gyarapodás. (Ugyanott, 1900.) 8-r. VII, 127 old

iratát az ifjabb Kovachich mutatta be;[1] híres német miszteriumgyűjteményét pedig Szalay László.[2] Ugyanezt Kummer Károly Ferdinand 1882-ben önálló kötetben adta ki.[3] Egy szóval, az egri könyvtárnak egész irodalma van, a melyhez az itt nyujtott adatok csak szerény járulékot képeznek.

Ismeretes, hogy a könyvtár alapítása a XVIII. század második felére esik, arra a korra, a mely míg egyrészről pótolhatatlan kárt okozott irodalmunknak a zárdakönyvtárak nagy részének elszórása s részben megsemmisítése által, másrészt forduló pontot jelent könyvtáraink történetében, az első nyilvános jellegű gyűjtemények megalapítása miatt. Az egri nyilvános könyvtár alapítója az utolsó egri püspök, Eszterházy Károly gróf, kora irányának hódolt, a mikor rengeteg költséggel összegyűjtött huszezer kötetes könyvtárát megnyitotta a közönségnek. Az áldozatkészség sehol sem termett oly jó gyümölcsöket, mint itt; a míg az egri püspök kortársai által alapított nyilvános könyvtárak legtöbbje máig elmaradt, elhanyagolt állapotban van, addig ez szépen fejlődött; anyaga egy század alatt majdnem megháromszorozódott, kezelése mintaszerű s hatása Eger közművelődésére eltagadhatatlan.

A könyvtárt leírni, termeinek pompáját dicsérni, katalogusait, rendszerét bemutatni itt fölösleges; az érdeklődők Toldy és Albert Ferencz idézett munkáiban mindezt fellelhetik. Elég, ha az általánosságokból megemlítjük, hogy a gyűjtemény megközelíti az ötvenezer kötetet, négy termet tölt be s igen jó betűrendes és szakkatalogussal van ellátva, a melyek segítségével minden könyv a legrövidebb idő alatt megtalálható.

Ezúttal azon sokkal érdekesebb s még eléggé meg nem világított kérdésre keresünk feleletet: *minő régibb gyűjteményekből alakúlt meg az érsekmegyei könyvtár?*

Ismerve az alapítónak szellemi irányát s a magyar irodalom-

[1] Hagen, Germania. IV. kötet. (Berlin, 1841.)

[2] Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit. Neue Folge, III. kötet. 1855. 251. l.

[3] Kummer (Karl Ferdinand), Erlauer Spiele. Sechs altdeutsche Mysterien des XV-ten Jahrhunderts. (Bécs, 1882.) A czím igen alkalmas a megtévesztésre; azt hihetné az olvasó, hogy a XV. században *Egerben eljátszott* misztériumokról van szó, holott ez időben a jó magyar városban aligha játszottak németűl a színészek s kétségtelen, hogy a kódex csak a XVIII. században jutott az egri könyvtárba.

nak az ő korában nagyon elmaradt állapotát, eleve tisztában lehetünk azzal, hogy sok hazai eredetű s Magyarországot érdeklő könyvet nem szabad a gyűjteményben keresnünk. Eszterházy Károly püspök európai műveltségű ember volt, a ki sok kortársával együtt abba a hibába esett, hogy a rohamosan haladó nyugati nemzetek mértékével mérte a szegény elmaradott magyarság kulturáját, irodalmát. Természetes, hogy a felületes összehasonlítás a magyarságra nézve megszégyenítő volt, a minek következményeként aztán fölöslegesnek látszott a művelődés és irodalom fejlesztéséhez nemzeti alapot keresni s még a legjobbak hite szerint is leghelyesebb volt átültetni az idegen szellemet, művelődést és tudományt a megmagyarosodást pedig bízni az időre. Az így gondolkozók előtt — s minő kevesen voltak még akkor, a kik tisztábban láttak! — múltunk szerény emlékei nagyon csekély értékkel bírtak. A magyar elme termékei csak különlegesség számába mentek, a melyekre a tudósnak szellemét, a gyűjtőnek pénzét pazarolni nem volt érdemes. A püspök — és ebben kora a hibás — közömbösen látta könyvtárára nézve elveszni a magyar szempontból megbecsülhetetlen értékű darabokat; engedte, hogy korát tudásban megelőzött prépostja, Batthyány Ignácz a saját könyvesháza részére szedje össze az akkor még óriási egri egyházmegyében felkutatható hazai kéziratokat, régi nyomtatványokat, a míg ő ezreket adott ki német kéziratokért s Ausztriában és Németországban egész könyvtárakat vásároltatott meg ügynökei által.

Jellemzésül szabad legyen megemlítenünk, hogy a püspök 20.293 kötetes könyvtárában mindössze 224 magyar nyelvű munka (251 kötetben) volt [1] s ebből a kis számból a kéziratokra és régi nyomtatványokra alig esik valami. A mi ma a könyvtárban van, az újabb szaporulat.

A könyvtárban középkori magyar könyvtári anyag csak elszórtan található. Egy XIV. századi hártyakézirat a kassai domonkosok egykor igen gazdag gyűjteményéből származik; leírását alább közöljük, egy XV. századi a csépánfalvai (szepesmegyei) plébánia könyveiből való; egy ősnyomtatvány Esztergomi János franczikánus szerzetesé volt 1490-ben. A XVI. századból jóval több akad. Első sorban meg kell említenünk, hogy a bártfai

[1] Albert Ferencz i. m. 124. l.

plébániai könyvtár XVI. századi könyveiből egész sereg van a könyvtárban és pedig nagyobbára az első protestáns írók munkái, becses korai kiadásokban. E könyveket 1782-ben Kaspar Péter bártfai plébános a városi tanács beleegyezésével adta el Eszterházy gróf püspöknek,[1] állítólag potom pénzért, 100 magyar forintért. Kétségtelen tehát, a mit még Abel Jenő, a bártfai könyvtár jeles monografussa nem tudott,[2] hogy a bártfai könyvtárból hiányzó összes könyveket az egri püspök s prépostja, a későbbi erdélyi püspök, Batthyány Ignácz vásárolták meg; a nagyobb rész Egerben talált új otthont, míg a kisebbet, de becsesebbet Batthyány magával vitte Gyulafehérvárra.

A bártfai plébánia könyvtára sok átélt viszontagság után a XVIII. század elején 134 kötetből (112 munkából) állott.[3] Ebből Bártfán még meg van 75 kötet nyomtatvány és három kézirat, hiányzik tehát 56 kötet. Két kézirátot és három ősnyomtatványt a gyulafehérvári Batthyány-könyvtár őriz[4] (lehet azonban, hogy a XVI. századi nyomtatott könyvek közt is akad néhány Bártfáról való), a többi Egerben van. Semmi sem áll tehát útjában annak, hogy a bártfai könyvtárt, a melyet főleg az tesz érdekessé, hogy még középkori szekrénye is megvan, XVII. századi alakjában legalább papiroson rekonstruáljuk. Középkori, 1526 előtti anyagát már lehetetlen megállapítani, mert ismeretes, hogy a gyűjtemény a XVI. században többször károsodott; még az is megtörtént, hogy a pergament kéziratokat orgona-javításra használták fel.

Régi gyűjtemény az egri káptalané is, a melyet a főkáptalan Albert Ferencz kezdeményezésére 1860-ban adott át az érsekmegyei könyvtárnak. 6523 kötetből (4695 műből) állott s anyagát

[1] Michalek i. m. I. kötet.

[2] Ábel Jenő, A bártfai Sz.-Egyed temploma könyvtárának története. (Budapest, 1885.) Ábel mindent elkövetett, hogy nyomára jusson, hová kerültek a bártfai könyvtárból hiányzó munkák. A nyomok két irányba vezették. Eger felé, a hová állítólag Barkóczy Ferencz püspök útján jutottak volna a könyvek s Gyulafehérvárra, hová azokat Dessewffy József gróf *Bártfai levelei* szerint Batthyány vitte. Csakhogy Ábel hiába kérdezősködött az egri és a gyulafehérvári könyvtárnál, mindkét helyről azt a választ kapta, hogy »a legszorgalmasabb nyomozás daczára« sem lehet bártfai provenienciáju könyveket találni. Legújabban derült ki, hogy mind a két értesítés hamis volt.

[3] Ábel i. m. 126. és köv. l.

[4] Varjú, A gyulafehérvári Batthyány-könyvtár. (Budapest, 1901.) 56. l.

az elhunyt kanonokok könyveiből nyerte. Mikor alakult meg, pontosan megállapítani nem lehetett; valószinűleg a XVII-ik század végén, akkor, a mikor a káptalan hosszas bujdosás után visszatért a töröktől kevéssel előbb elfoglalt székvárosába. Az általam látott legrégibb bejegyzés, a mely erre a gyűjteményre vonatkozik, 1705-ből való; egyes kanonokok nevével azonban a könyveken már előbbről is találkozunk.

Még Eszterházy gróf püspök kebelezte be a könyvtárba a gyöngyösi plébánia közel ezer kötetre rúgó gyűjteményét. Ezt Szegedi István előbb patai, majd gyöngyösi plébános († 1650 körül) alapította s utódai tehetségükhöz mérten gyarapították. Számos érdekes régi magyar könyvet tartalmazott; különösen becsesek a benne volt régi szerkönyvek. Ugyanő olvasztotta be a püspöki szemináriumnak a XVII. század elején alapított könyvtárát is, a mely többek között a XVIII. században a jezsuiták bécsi kolostorában fennállott egri püspöki alumneatus könyveit is magában foglalta.

Kétséget nem szenved, hogy gondos kutatás után még számos XVII—XVIII. századi hazai könyvgyűjtemény emlékét lehetne az egri könyvtárból feleleveníteni; azonban ezt a sok időt kivánó feladatot csak helyben lakó vállalhatja magára.

Az alapító halála után a könyvtárra szállott gyűjtemények közül megemlíthetjük Fuchs Ferencz, Fischer István, Pyrker János László és Bartakovics Béla érsekekét; közülük egyedül a Pyrker könyvtára 7140 kötetből állott, Bartakovicsé pedig meghaladta a 8000-et. A gyarapodás, rendszeres javadalom híján, ma is csak hagyományokból áll, a minek az a szomoru következménye van, hogy egyes szakok, a melyek nélkül nyilvános és egyetemes jellegü könyvtár el nem lehet, módfelett szegények.

Az alapító külföldi vásárlásai felől Michalek Manó könyvtárnoknak a nem régen megjelent czimjegyzék előtt álló bevezetése kielégítő tájékozást nyújt.

Az egri könyvtár kéziratainak s régi nyomtatványainak számát tekintve nem tartozik a legkiválóbbak közé. A kéziratok száma a 600-at meghaladja; ebből harminczöt középkori. Fájdalom, még a kevésből is csak négyre mondhatjuk biztosan, hogy a házában készült; három gyaníthatólag magyarországi vagy legalább a középkorban már magyar kézen volt, a többi ellenben külföldi

készítmény, nagyobbára az Auersperg herczegeknek még a XVIII. században feloszlatott családi könyvtárából való német kézirat.

Talán nem lesz felesleges itt az összes kéziratok rövid jegyzékét közölni, miután Toldy ismertetésében sok a tévedés, a katalogus pedig csak igen rövid s nem mindig biztos czimekkel szolgál. Kezdjük a magyar vonatkozásuakon s végezzük a külföldieken, mindkét csoportban megtartva a korrendet.

1. [U_2. III. 8.[1]] *Opus Guillermi super tercium librum Sinonymarum.* Ivrétű hártyakézirat a XIII. század végéről vagy a következő elejéről. Kéthasábosan, gyönyörű egyenletes irással van írva, kezdőbetűinek helye üres; rubrikálva nincsen. Minden kolofon nélkül végződik. A XIX. század elejéről való fehér disznóbőr kötésben. Nevezetessé teszi egy első lapján levő majdnem teljesen kivakart, a XV. század második feléből való bejegyzés:

Iste liber est conventus Cassensis ordinis predicatorum provincie Ungarie, datus eidem a nobili domina Katherina . . . . . Pauli.

A kassai domonkosok könyvtára a XV. század végén egyike volt a hazai legkiválóbb zárdai könyvtáraknak, egyúttal pedig a legteljesebben megmaradt középkori magyar könyvgyűjtemény, a melyből a kassai rendház még ma is közel ötven kötetet őriz. Kéziratai részben szétszóródtak. Nehány külföldre jutott, nevezetesen Bécsbe, a császári könyvtárba, Krakóba s Nürnbergbe; öt kódeksz és egy ősnyomtatványt, a gyulafehérvári Batthyány-gyűjteményben van; kettő pedig M. Nemz. Múzeum könyvtárában.

2. [$Ü_2$. VI. 5.] *Missale.* Kis ivrétű hártyakézirat, 180 levélen, kéthasábosan, erős törésű jó gótírással irva. Piros felírásokkal kék és piros apró, dísztelen kezdőbetűkkel.

1*a*. l. Előzmények. *Ad missam introitus.* 2*a*—6*b*. l. naptár, benne a magyar szentek szokott helyükön találhatók. 7*a*. l. kezdődik a misekönyv: *Ad prima in adventu.* | *Ad te levavi animam* | *meam* . . . 81*b*. l. az egész oldalt elfoglaló kép. 82*a*—84*b*. l. canon, ugyanolyan betűkkel írva, mint a misekönyv többi része. 180*a*. l. az első hasáb végén zárszó: *Explicit liber Missalis per manus* | *Ladizlai de Miskolch. Anno domini* |

[1] A könyvtári jelzés, a melyet a bemutatandó daraboknál mindenkor előre teszünk.

Millesimo CCC Nonagesimo iiij°. A lap másik hasábját, valamint a 180*b*. oldalt közel egykorú pótlások töltik meg. A zárszó után XV. századi irással ezen bejegyzés következik:

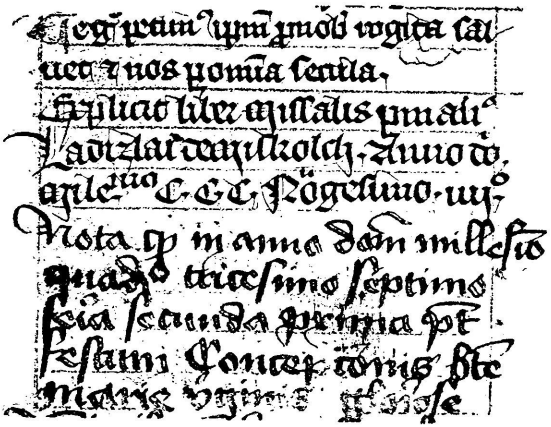

Nota, quod in anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo feria secunda proxima post festum concepcionis Beate Marie virginis gloriose[1] *Sigismundus rex Hungarie, Romanorum imperator in civitate Znoÿm vitam suam feliciter finivit temporalem. Et eodem anno Albertus dux Austrie etcetera unacum conjuge sua Elizabeth in festo circumcisionis domini*[2] *regem Hungarie est coronatus.*

A kézirat fehér bőrkötése a XIX. század elejéről való.

A kódexet rendkívüli értékűvé a kanon előtti kép teszi É képet Toldy Ferencz hosszasan leírja idézett értekezésében,[3] de miután felfogásunk róla sokban különbözik az övétől, szükségesnek véljük vele bővebben foglalkozni.

A kép nagysága 235 × 128 mm., tárgya: Krisztus a keresztfán, Máriával és Jánossal. A három alak vörös csíkkal keretelt sötétkék alapra van festve. Lábaik alatt keskeny zöld talaj van, a melynek színe a sok fogdosástól már szinte kivehetetlen. E talajba van ütve a sötétbarna, a fa erezetét jól mutató kereszt,

[1] Deczember 9-ikén.

[2] 1438 január elsején. A bejegyzés írója márczius 25-ikétől számítja az év kezdetét.

[3] Uj Magyar Múzeum, 1853. I. köt. 528—530. l.

felső végén kis fehér szalaggal, ezen pedig **inri** felírással. A fára szegezett Üdvözítő már halott; arcza s teste sajátságos zöldesbarna színű, tagjai ernyedtek, feje előre esik. A széles arany glóriával környezett töviskoronás fő meglepően nemes, szelid arczot mutat, a melyet két ágú nem nagy körszakál s kicsiny fekete bajusz tesz férfiassá. A szemek le vannak zárva, a száj az áll leesése következtében kevéssé nyitva van, látni engedi a felső fogakat. A test sovány, kiaszott, különösen vékonyak a karok, de az egész elég jól van megformálva; derékban vékony fátyol szövet fogja körül, a melyen a körvonalak átlátszanak. A mell jobb felén nyitott seb látszik, a melyből a vér széles, sötétvörös szalagban folyik le a testen, egészen a térdekig; hasonló vérszalag fut a tenyerek szög vágta sebeiből a hónalj alá. A keresztfa jobbján áll Mária. Fejét is beborító, egész a földig leomló zöld bélésű sötét lila palástba van burkolva, a mely alúl a rózsaszin köntös csak kevéssé látszik ki. Glóriás feje a kellőnél valamivel sötétebb, talán azért, mert rá az előre húzott palást árnyékot vet, arcza végtelenül gyöngéd s nagy szomorúságot fejez ki. Szemeit lesüti, mintegy maga elé merengve. Alakja el van nagyolva, kezeinek rajza bosszantóan primitiv, ruhájának ábrázolása merev. A kereszt másik felén álló János ruhája alig különbözik Máriáétól. Mellén zsinórral összefűzött palástja a földet söpri, alóla tüdőszin, derékban összehúzott köntös látszik, a melynek alján a meztelen lábfő bukkan ki. Arcza nőies; világos szőke, sűrű fürtü haja van, a mely azonban nem ér le válláig s hátra simítva a nyilt homlokot engedi látni. Bánatos arczát Krisztus felé fordítja, szemeit a Mester arczára szögzi.

Ez a kép, a melyen Toldy egyszerre bizanczi és olasz hatást keresett s vélt felfedezni, a maga korában hazánkban páratlan jelenség. Egyetlen dicső emléke a XIV. század *magyar* festészetének, úgy a mint a prágai Szent-György a magyar szobrászaté. Ne keressünk benne idegen hatásokat. Ennek a képnek a festője nem az iskola neveltje, nem sablonok szerint dolgozó mesterember, hanem igazi, Isten kegyelméből való művész volt, a ki a természetben, a természettől tanult. A képnek rettentően primitiv részletei elárulják a műkedvelőt; ilyen szörny kezeket csak valamennyire is képzett festő nem csinálhat. De viszont hol van e korban az a tanult művész, a ki így tud emberi arczon érzel-

KÁNON-KÉP MISKOLCZI LÁSZLÓ MISEKÖNYVÉBEN.

(Az egri érsekmegyei könyvtárban.)

meket kifejezni s a ki ilyen lágyan kezeli a miniáló ecsetet? Krisztusnak nagy realitással megfestett feje s János megragadóan bánatos arcza a sziénai iskola legjobbjainak becsületére válnék. Ez a kép nekünk magyaroknak örök dicsőségünk.

Ebből a korból már tudunk nehány kifogástalanúl miniált kéziratot mutatni. A Márk krónika képeinek gazdagságával költi fel bámulatunkat; a Henrik csukárdi plébános misekönyve, főleg kánon-képe a kor ízlése szerint valóságos műremek, de úgy az egyik, mint a másik csak kitünő mesterember kifogástalan munkája. Minő tanulságos ezekkel, főleg a Henrik kánon-képével összevetni az egri misekönyv képét! Itt tökéletes elhanyagolása a részleteknek, a háttérnek egyetlen színnel való bemázolása, a szokásos virág-keret teljes mellőzése, ott az aprólékosságok csodásan finom kidolgozása, az égnek, a háttérül szolgáló tájképnek s a talajnak az alakok rovására való kiképzése s a végtelen türelemmel megfestett virág-keret; az egy korai reneszánsz előhirnöke, emez a magát lejáró gótika végső jobb terméke.

Kinek köszönhetjük e kis műremeket? Toldy szerint készítője »a Miskolcz—Eger táj szülöttje és Miskolczi László klastromés nemzettársa volt.« Ugy hisszük, nagy tudósunk nem járt helyes nyomon. Miskolczi László aligha volt szerzetes, különben ezt megmondaná kolofonjában. Nem tudunk rá esetet, hogy ebben a korban egyházi ember elhallgatná állását, ha egyáltalán szükségesnek tartja nevét odaírni a kezéből származó könyvre. S miért keresnők másban könyve főékességének alkotóját, a mikor minden oda mutat, hogy az egy volt a missale ügyes kezű másolójával. Nagyon rendkivüli volna — főleg a hazai kezdetleges állapotok mellett — hogy az ilyen egyszerűbb kézirat elkészítésén többen munkáljanak. Az imént említett másik misekönyvet is egyetlen ember csinálta »*cum scriptura, illuminatura, ligatura*«, magától értetődik, hogy ugyanez volt az egri misekönyvnél is az eset. »*Finitus est iste liber per manus Heinrici* . . .« írja a csukárdi plebánus könyve végén; »*explicit liber missalis per manus Ladislai de Miskolch*« olvassuk az utóbbinál. Adjuk vissza a kiérdemlett dicsőséget annak, a kit megillet: Miskolczi László neve legyen mindenkor büszkesége a magyar műtörténetnek.

3. [G_2. VII. 17.] Sermones de tempore. Hártyakézirat negyed-

rétben; számos egykorú kéz írása, egyszerű vörös kezdőbetűkkel. A XIV. század első feléből.

Kolofonja ki van vakarva, mindössze ennyi olvasható belőle: *Explicit liber* . . . Utolsó levelén XVI—XVII. századi írású német imádságok olvashatók. Írása után ítélve hazai eredetűnek vélem; hihetőleg valamely felvidéki városban készült.

4. [U_2. VI. 11.] Breviarium cum calendario. Hártyán (a 210. levél után 11 levél későbbi betoldás papiron), kis negyedrétben 239 levélen; készült a XIV. század közepén. XIX. századi fehér bőrkötésben.

1*a*. l. Előzmények. *De Sancta Anna oratio*, XV. századi írással. 1*b*—7*a*. l. vörössel és feketével írt naptár, a melyből a hazai szentek hiányoznak. Benne XV. századi toldások; május 7-ikéhez: *Translacio Sancti* Steffani. Novembernél a lap alsó szélén: *Item in die Crisogoni obiit rex Ladislaus anno nº lvijº* . . . 7*b*—8*a*. l. Szent Egidiushoz intézett imádság. 9*a*. l. kezdődik a breviarium: *Deus deus meus respice in me quare | me dereliquisti* . . . . 233*b*. lapon végződik a breviarium minden kolofon nélkül. 234*a*. XV. századi írással oratio *de Sancta Otilia* 234*b*. *Pange lingua gloriosi* himnusz, 235*a*—239*b*. *Hystoria de corpore Christi* és vegyes imádságok. Az egész kézirat telve van XV. századi megjegyzésekkel és toldásokkal.

5. [U. XII. 50.] *Breviarium cum calendario.* Hártyakézirat 16-odrétben. Két darabból van összetoldva, egy a XV. század elejéről való breviariumból s ennek félszázaddal újabb kiegészítéséből. Telve betoldott hártyalevélkékkel, lapszéli pótlásokkal és jegyzetekkel. Hihetőleg magyarországi, bár naptárából a hazánkban tisztelt szentek hiányoznak.

6. [A*a*. I*. 33.] *Statuta provincialia Arnesti episcopi pragensis.* Negyedrétű, több kéztől származó papirkézirat. 82 levél, újabb kori hártyakötésben. A. XV. század közepéről.

1*a*. l. *Incipiunt statuta provincialia Arnesti dei gracia et apostolice sedis | gracia Pragensis ecclesie* . . . . . Végződnek a 23*a*. lapon. 23*b*—24*b*. l. üres. 25*a*. Elmélkedések a szentatyák tételei fölött; kezdete: *Medice cura te ipsum* . . . . Végződik a 79*a*. lapon minden zárszó nélkül. Az utolsó oldalon a XV. század végéről való írással egy régi tulajdonos neve:

plebanus de Sscepanow

E *Sscepanow* azonos a szepesmegyei Csépánfalvával, a melynek neve a középkorban *villa Chepani*, Chepanfalwa, Czepanfalva, Stepanfalwa alakban fordul elő[1] s melyet ujabban tótúl *Czepanowce*-nak neveznek.[2]

7. [U_2. III. 1.] *Codex Béldianus.* Vegyes papirkézirat a XV. század második feléből, negyedrétben, 105 levélen. Ujabb félbőrkötésben.

E kéziratot Vass József már 1853-ban terjengős leirásban ismertette,[3] a mely azonban korántsem meriti ki az érdekes kötetke tartalmát. Pótlékúl álljanak itt a következő jegyzetek.

A kézirat Béldy István bodolai könyvtárában került elő 1852-ben; egy év mulva a tulajdonos ajándéka gyanánt Toldy Ferenczhez, majd tőle Bartakovich Sándor egri érsekhez jutott, a ki az érsekmegyei könyvtárban helyezte el. Tartalmáról az előlevélre Bartakovich kezével irt mutató ad pontos felvilágositást:

Codicis Béldiani saec. XV. contenta.

1. *Chronica Marci de gestis Hungarorum (eadem, quae codice Viennensi picto continetur) p. 1—118.*

2. *Tractatus de diversis impressionibus aeris. 1473, p. 119—133.*

3. *Remedium contra pestem, p. 134.*

4. *Galliphus, p. 135.*

5. *Marcolphus, p. 1337.*

6. *Aeneae Sylvii epistolae quaedam et historia Euryali et Lucretiae. p. 143—172.*

7. *Varia, p. 174—8.*

8. Calendarium annorum 1458 usque 1496. p. 179—209.

A krónika, a mint azt már az első ismertető czikke végén Toldy Ferencz megjegyzi, nem egyéb, mint a Márk-krónikának a XV. század végéről való másolata. E másolat elül-hátul csonka. Érdekes, hogy a 41—44-ik és 83—84-ik oldal (négy levél) hártyára van irva; a többi papirosra. Két kéz dolgozott rajta; irása mindkettőnek csinos, jól olvasható; rubrikálva csak a kézirat eleje van.

[1] Csánki, Magyarország történelmi földrajza, I. köt. 256. l.

[2] Lipszki, Repertorium locorum .... Hungariae (Buda, 1808) 107. lap: *Csépánfalva, Tsehepansdorf, Czepánowcepagus C. Scepusiensis.*

[3] A Béldi-codex adalékúl hazai egyetemes irodalmunk történetéhez. Az Uj Magyar Múzeum 1853-iki IX. füzetében.

A második rész ismét más kéz írása. Mindössze nyolcz levélből áll; tartalmát rövid meteorologia képezi. Végén a következő zárszó áll: *Explicit tractatulus de diversis | impressionibus aeris, qui dicitur | meterorum* (így!) *Anno 1473.*

A pestis elleni reczept magyar nyelvű; írása a XVII. századra mutat. A *Galliphus* írása a XV. század első feléből való lehet; kezdete:

Sit deo gloria, laus et benedictio
Johannes Piter Petro Laurentio

Két oldalt tölt meg a költemény, utánna ugyanazon kézzel írva a *Historia Marcolphi* következik. Igen csonka; a második levél végén megszakad.[1]

Ezt követi egy töredék Aeneas Sylviusból. Szép írás, a XV. század derekáról; majd a 174. oldalon erkölcsi regulák: *Regula thabernatorum. . . , nuptarum, . . , pauperum, . . . nobilium,* stb. A 177. lapon a XV. század végéről való írással: *De laude Johannis de Hunyad.* Kezdete:

Salve aureola expectabilis regni corona
Extincta lucerna Pannoniae, vitae norma.

A nyolczadik részt képező ismét elütő írású naptárban megvannak a magyar szentek. A 209. oldalon XV. századi latin reczept van; *contra apostema,* a hátra lévőket XVI—XVII. századi jegyzések töltik meg.

A kódex érdekességét fokozzák azon jegyzetek, a melyeket a lapszélekre írt valamelyik XVI—XVII. századi tulajdonos, hihetőleg Erdélynek egyik politikai szerepet is játszó főura. Ime nehány az érdeklődés felköltésére: A 40. oldalon a felső lapszélen: *Zegen hazam Erdelÿ ezent hallottam feleöled Nagi Almason Bath: Gabortol, hogi haiduual rak megh, kik raitad feliül iarianak, mint az olaÿ az vizen feliul.* A 61. oldalon a kézirat ezen szavai mellé: »pace defraudata voluntarie promisissent latrunculos Bissenorum depredari Hungariam« ezen megjegyzés van vetve: *Sicut Alexander Kendi.* A második rész vége után rövid számítás, a mely a jegyzetek korát pontosan megadja:

[1] Igen érdekes, a mit Vass József idézett czikkében a kézirat ezen részéről olvasunk: » . . . . illemsértő priapeiák . . . . . tizenkéttagú négysoros rímelő deák versekben, Galliphus, továbbá folyóbeszédben Marcalphus és Salamon nevek alatt, . . . *melyekhez a komoly tudománynak semmi köze.*«

1594
1473
121.

Lejjebb: *Bezzeg io wdeo volt*
Matthias kiralj ideieben.

Végül a 210. lapon: 1590. *Affinis meus, omni mansvetudine et probitate fulgens Caspar Helthus maior.*

A hazánkra semmiféle vonatkozással nem biró kéziratok a XIII. századtól kezdődnek. Rövid elsorolásuk így következik.

8. [R_2. VIII. 1.] *Mammotrepton Johannis Marchesini Ord. Min.* Kis ívrétű, olasz hártyára kéthasábosan szépen írt kézirat a XIII. század második feléből. Egyszerűen rubrikálva, apró kék és vörös kezdőbetűkkel. Ujabbkori fehér bőrkötésben. Kolofonja:

Finitur labor is, laus Christo grata sit oris
Qui sit scriptoris requies, mercesque laboris.

9. [P. VII. 21.] *Sermones de Sanctis.* Negyedrétben, hártyán, kéthasábosan, végig ugyanazon kézzel írva és rubrikálva. CCLXXIX. egykorúan számozott levél.

Első üres oldalán félig elmosódott bejegyzés; elejét így olvassuk: *Iste liber est domini Johannis capellani Jacobi Simonis....*

10. [Aa. I*. 38.] *Petrus Blessensis Tractatus de Sancto Job.* Negyedrétű, durva papirosú, a XIV. századból való kézirat. Elül csonka.

11. [U_2. III. 2.] *Hartmann von der Aue, Gedichte.* A XIV. század első feléből való, durva papirra írt negyedrétű kódeksz. Elején Hartmann kisebb darabjai állanak; az utolsó a Sz. Gergelyről szóló legenda. Utánna: *Albranti epistola de curatione morborum, quibus equi laborare solent.*

12. [B. X. 44.] *De imaginibus deorum.* Erős olasz papiron, negyedrétben, 92 levélen, a XV. század elejéről. Kezdete (1*a*. l.) *De imaginibus deorum et expositionibus ipsorum subtilissimis et fabularum liber incipit in dei nomine.* Következik az egyes istenek ismertetése a következő renddel: *Saturnus, Jupiter, Mars, Apollo, Venus, Mercurius, Dianna, Minerva, Pan, Pluto, Juno, Cibele, Eolus, Janus, Vulcanus, Neptun, Vesta, Orfeus* (így!), *Bacus, Esculap, Perseus, Heracles, Ceres.* Minden lapon egy-egy tollal rajzolt kép van; minden istenre egy jut, kivéve Herkulest,

a kinek hőstetteit hat kép illusztrálja. A képek, ha nem is első rangú, de minden esetre tehetséges művészre vallanak. A munka a 84*b*. oldallal megszakad. Hozzá járulnak még négy levélen a XV. század végéről való retorikai jegyzetek. A végső oldalon egy levél másolata, a melyet *Johannes Augustus Barcicius Borgomensis* írt *Antonius Baratelle*-nek, *laureo Patavo illustri poete integerrimo.*

13. [B. X. 46.] *Dentsches Gebetbuch.* Negyedrétben, papíron, félkurziv írással, rubrikálva. Zárószava:

Also hat datz puech ein end
Got uns all vnser truebsal wend.
Anno domini millesimo Qua
drigentesimo (így!) *vicesimo tercio.*

14. [B. X. 45.] *Passio domini, etc.* Vegyes kézirat, több XV. századi kódekszből egybeállítva. Negyedrétben, végig papirra írva. Részei:

I. *Passio domini.* 1*a*. Elől a másoló fohászkodása: *Assit in principio Sancta Maria meo.* A szöveg kezdete: *Scitis quia post biduum pasca fiet* . . . . . 25*a*. l. végződik ezen kolofonnal: *Explicit passio domini secundum quatuor* | *ewangelistarum anno domini 1444°* | *feria quinta ante festum Sancte Barbare etcetera.* Utánna azonos írással elmélkedések következnek a 28*a*. lapig. A köv. oldal üres. 29*a*. l. más, de egykorú irással: *Hystoria de vita et morte Pylati judicis maledicti.* Kezdete: *Fuit condam rex Pylatus nomine* . . . . . 31*b*. *Alanus in Antÿclaudiano.* Kezdete: *Magister Alanus peritus in multis scienciis* . . . . Vége a 36*a*. lapon.

II. 1*a*. tollpróba jellegű jegyzések. 1*b*. üres. 2*a*. *Incipit liber contra Judeos nomine Thalmoth et habet in se quindecim capitula* . . . . (Párbeszéd egy klerikus és egy zsidó között); vége a 14*b*. lapon ezen zárszóval: *Explicit liber qui dicitur Thalmoth* | *per manus Johannis Todt de Vichtach.* 15*a*. l. ugyanazon kézzel: *Incipit liber editus ab Innocencio papa tercio* | *dum adhuc esset dyaconus cardinalis* | *condicionis humane de miseria.* 47*a*. l. vége: kolofon: *Explicit liber quem fecit dominus Innocencius* | *papa tercius dum adhuc esset dyaconus* | *cardinalis de miseria condicionis* | *humane, scriptum per Johannem Todt* | *finitus ipso die*

Philippi et Jacobi apostolorum | Rome. Anno domini millesimo etcetera vicesimo octavo. 47*b*—48*b*. l. üres.

III. *Divisiones Roberii Grossi.* A XV. század közepéről való folyóírással. Czime (1*a*. l.): *Incipit divisio templi spiritualis in partes. Distinccio eciam articulorum | fidei. Distinccio viciorum et virtutum VII. Et distinccio excommunicacionis | majoris et minoris. Necnon distinccio spei et aliorum virtutum.* A szöveg kezdete: *Templum dei sanctum est* . . . Vége a 13*b*. lapon: *Expliciunt distincciones Roberii Grossi Capitis Liuchoniensis episcopi | qui vocatur templum dei etcetera* (így!)

IV. *De imitatione Christi.* Durva félkurziv írással; a XV. század első feléből. 1*a*. l. *De imitatione Christi. | Qui sequitur me non ambulabit in tenebris* . . . Vége a 12*a*. lapon. Expliciunt admoniciones ad spiritualem vitam utiles.

V. *Sermones de Sanctis, etc.* Vegyesek, több másolótól, a XV. század második feléből. Elől szentbeszédek. Az elsőnek nincs czíme; kezdete (1*a*. l.): *Elysabeth uxor tua pariet tibi filium et vocabitur nomen eius Johannes* . . . . utánna *Sermo de Sancto Petro.* A 12*a*. l. felső szélén más irással: *Walthauser;* innen kezdve más kéz írja tovább a beszédeket. A 36*a*. laptól levélminták következnek; az elsőnek czíme: *Rector in Chrems scribit rectori in Stein* . . . 39*a*. l. *Sequuntur exordia bona,* utánna egyéb levélrészek, köztük nehány német is. 43*b*. a passaui dékán egy rendelete. 44*b*. (más kézzel írva) *Dy absag des Kunig von Hungern gegen dem Keyser.* (Mátyás király ismert szövetséglevele III. Frigyessel a trónöröklés ügyében.) Vége a 46*a*. lapon: *Der geben ist zw Ofenn am phinztag von Sand Veits tag anno domini M°: vnsers reichs des Ungrischen in dem zwaynzigisten Jare unnd des Behemischen in dem newnten jare.*

VI. *Ars moriendi.* Jó félkurziv írás. 1*a*. l. *Sequitur ars bene et secure moriendi.* 15*a*. l. *Explicit tractatulus de arte bene et secure | moriendi anno domini 1447 sabbato die ante | festum Sancti Steffani prothomartyris.* Utánna ugyanazon írással egy elmélkedés: *De vigilia Sancti Johannis Baptiste legitur* . . . . 19*a*. l. más kézzel írva: *De casibus, qui plerumque in missa occurrunt.*

15. [U_2. VI. 6.] *Liber precum cum calendario.* Harmincz-kettedrétben, hártyán, csinosan írva, kicsiny aranyos kezdőbetűk-

kel. A XV. század első feléből. Végül csonka. Előlapján: *Per reverendissimum dominum Johannem Keller canonicum Agriensem poenitentiarium Bibliothecae Episcopali Agriensis legatus, 1781.*

16. [P. V. 1.] *Dante, Comoedia Divina. Versio latina, opera Johannis de Serravalle.* Ismertette Császár Ferencz az Uj Magyar Múzeum IV. folyama II. kötetében, a 153. s köv. lapokon. Kimerítő leírásához csak azt teszszük hozzá, hogy a kézirat azok közül való, melyeket Eszterházy püspök az Auersperg-könyvtárból szerzett.

17. [D. II. 1.] *Expositio simboli apostolici Germanice.* Igen nagy s vastag foliáns, papirra több kéz által írva. Csinos, lombos keretben végződő kezdőbetű nyitja meg; kezdete: *In Gottes nam | enn Amenn wan | denn menschen | natturfttig ist | Gott dem almo- | chtigen zu lob vnd | czu hayll . . .* Zárszava: *Finis letifficat* (így!) | *Incepcio sepe gravat.* | *Finitus est iste liber et opus | per me*(as) *manus Thome | Hueber de Gwanns et | est cooperatus in opide (így!) | Linncz domino Georio | milite Perkhaimmer Anno | Domini Milesimo qua | dricentesimo quadri | gesimo quinto in vigilia Bartholomei.*

18. [B. XI. 7.] *Breviarium Pataviense.* Negyedrétben, papiron, a XV. századból. Durva félkurzivval írva; vörös és kék kezdőbetűkkel.

19. [C. I. 1.] *Wolfram von Eschenbach, Wilhelm von Oranse.* Nagy ívrétű papirkézirat, kéthasábosan félkurzivval írva. Több kéz munkája. Hihetőleg Ausztriában készült a XV. század második felében. Kezdetét és zárószavát közli Toldy az Egri szünnapokban.

20. [C. I. 2. és 3.] *Sermones de tempore et de sanctis Johannis Episcopi ordinis minorum.* Két hatalmas foliáns, papirra írva. Számos másoló munkája a XV. század középkről. Az I. kötet kolofonja: *Scriptum est liber huius* (így!) *per | Casparn Constettner de Judenbu | rga finitum in Lintz in feria 6ta | ante purificationis* (így!) *Marie anno | domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono. Ut requiescat in pace . . .* A. II. kötet végén az ismeretes másoló-vers:

$$\begin{matrix} Sor \\ Mor \end{matrix} > te < \begin{matrix} supero \\ repro^{1} \end{matrix} > rum$$

$$\begin{matrix} Transla \\ Detrac \end{matrix} > tor\ libri < \begin{matrix} socia \\ pocia \end{matrix} > tur$$

[1] Kimaradt egy szótag: repro*bo*rum.

21. [B. X. 47.] *Expositio decalogi Germanice.* Negyedrétű 133 levelű papirkódeksz, folyóírással írva. Két másoló munkája. Kezdete: (1*a*. l.) *Das puch sagt von den zehn gepoten gott . . .* Végén:

Mein § Dein
Kaspar Perkhaim Ritter
1474.

22. [B. V. 3.] Vegyes tartalmú gyűjtemény. Benne a következők:

I. *Tractatus de sacramentis.* Ivrétben, papiron, félkurzivval írva: rubrikálva. A XV. század derekáról.

II. *Guido de Monte Rotherii, Manipulus curatorum.* Ivrétben, papíron, félkurzivval írva. XV. század.

III. *Tractatus de missa fidelium.* Hasonló az előbbihez.

IV. Latin és német orvosi jegyzetek a XV. század végéről.

23. [N. V. 21.] *Postilla epistolarum dominicalium.* Ivrétű papirkézirat. Több másoló munkája. XV. század. Az első rész végén ezen kolofon: *Et sic est finis partis hie | malis super epistolis. P. Lignicz.*

24. [B. V. 4.] I. *Meynhardus de Nova Domo. — Laus Mariae.* Ivrétben, papirosra, kéthasábosan csínos félkurzivval írva. Rubrikálva. Arnestus prágai érsek 1348-ban kelt ajánlólevelével végződik.

II. *Bartholomaeus Pisanus, Summa de casibus conscientiae.* A XV. század derekáról. Papiron, félkurzivval írva.

25. [B. V. 2.] *Tractatus de modo orandi Germanice.* A XV. század közepéről. Ivrétű papirkézirat, végig egy kéztől való szép, egyenletes félkurzivval írva.

26. [B. V. 6.] Vegyes kézirat, mely a következő részekből áll: I. *Tractatus de oratione.* II. *Raymundi de Pennaforte opuscula.* III. *Négy német passio-játék a XV. századból.* IV. *Historia veteris testamenti.* Ismertetését mellőzhetjük, tekintettel arra, hogy *Kummer*nek már idézett könyvében: *Erlauer Spiele*, a lehető legrészletesebben le van írva.

27. [U_2. III. 3.] *Buch der Gleichnissen.* Kis ívrétű papir kódeksz 141 levélen, félkurzivval írva s rubrikálva. A XV. század közepéről. A kézirat miniálásra volt szánva; benne a képek számára üres helyek vannak hagyva; egy részükben tollrajzú vázlatok

vannak; kifestve egy sincs. A rajzok valamely jobb német művész kezére vallanak.[1]

28. [U_2. VI. 1.] *Opera astrologico-astronomica Johannis de Regiomonte et aliorum.* Kis ívrétű, olasz hártyára írt, rubrikált kézirat, egykorú szarvasbőrkötésben. Szépen írva, sok ügyesen megrajzolt csillagászati ábrával. Toldy azt hitte, hogy a kézirat Regiomontanus (szerinte *Királyhegyi János)* tulajdona volt; honnan s miből következtette, nem tudhatjuk. A kézirat a híres csillagász halála utáni időben iratott s így nem lehetett az övé.

29. [B. V. 1.] *Testamentum vetus.* Ivrétben, papírra, kéthasábosan félkurzivval írva. Vörös kezdőbetűkkel. Több másoló írása. Végén: *Finis etcetera. 1478.*

30. [B. V. 5.] *Raymundi Jordani ord. S. Augustini meditationes et preces de passione Domini, Germanice.* Ivrétben, papiron, a XV. század második feléből. Két csinosabb festett kezdőbetűvel.

31. [U_2. VI. 8.] *Horae Beatae Mariae Virginis.* A XV. század második feléből. Nyolczadrétben, hártyára írva, rendkivül gazdagon miniálva, számos lapnagyságú és igen sok apró szentképpel. Elején szokás szerint naptár áll, igen szép szélképekkel (droleries). A jobb franczia termékek közé tartozik, de korántsem olyan »elsőrangú műemlék«, mint a lelkes Toldy képzelte, a ki különben az 1305-ös évszámot (arab számjegyekkel) is olvasni vélte rajta s erősen hitte, hogy a kézirat a XIV. század legelejéről való.

Kötése a XVIII. századból való s zöld bársonnyal van borítva. Előlapján: *Joseph Aime Marie Chastelain de la Tour, anneé 1793.* és a Montrozat-család több tagjának neve. A könyvtárnak Pyrker érsek ajándékozta.

32. [B. VIII. 1.] *Collectio praescriptionum medicinalium.* Kis negyedrétű, olaszos írású papirkézirat a XV. század végéről. Kezdete: *Rememoratio medicinarum, quae sunt apertae . . . . .* Végén csonka.

33. [P. IV. 45.] *Heinrichs von Muglein Commentar über den Valerius Maximus.* Ivrétű, félkurziv írású papirkódeksz. Kez-

[1] Már fentebb említettük, hogy e kéziratot Kovachich József Miklós ismertette meg Hagen Germaniája IV. kötetében.

dete: *Als Valerianus Maximus mit kurtzen besniten worten beschriben hat zu latein die spruch* . . . . . Vége: *Das gegnburtig puech hat schreibn lassn der Edel vesst vnd Strenng Ritter Herr Caspar von Perckhaim die Zeit vnsers aller genedigstn Herrn Herrn Maximilian Romischn Kunig etcetera ratte. Und ist vollenndt an freytag nach Sannd Steffans tag der Erfindung, durch Sigmunden Grueber, nach Christi gepurde vierzehn hundert im newntzigistm* (így!) *Jare, etcetera.*

Minden valószínűség szerint az 1489-ben Augsburgban megjelent kiadás (Hain, 11,632.) másolata.

34. [H_2. IX. 7.] *Liber titularis.* Kis negyedrétben, 10 papirlevélre a XVI. század elején írt kézirat. Valamely nyomtatvány végéhez volt kötve s onnan tépték ki. Mai vászonkötése ezen címet viseli: *Titulare Friderici Archiepiscopi Salisburgensis. Anni 1492.* Soha sem volt a zalczburgi püspöké, hanem meglehet, hogy Zalczburgban állították össze. Csupa címzést tartalmaz. Köztük van *Duci Liptovie Illustri principi etc. domino Johanni Corvino duci Liptovie, etc.*

35. [U. X. 1.] *Deutsches Gebetbuch.* Tizenhatodrétű egyszerű kiállítású XV. századi kézirat.

Ennyit mutathat fel az egri könyvtár középkori kéziratokból. Az újabbkoriak száma tetemesen nagyobb s köztük sok a becses és kiaknázatlan. Megbizható lajstromuk a *Címjegyzék*ben és annak két *Pótlék-füzetében* található.

Az ősnyomtatványok között számos magyar vonatkozású darab van. Ezekből s a későbbi 1526 előttiekből alkalmunk volt nehány érdekesebbet megvizsgálni s adatainkkal kiegészíthetjük a nagyon is szűkszavú katalogust.

A becses *Missale Ultramontanorum* (Verona, 1480-ra) teljes és kifogástalanul tiszta, de erősen körülvágott példányban van meg. [I_2. I. 43.] Fő érdeme, hogy a kánon-kép, a mely a legtöbb példányból hiányozni szokott, megvan benne. Erősen használt, de hiánytalan példány van az 1484-iki nagy esztergomi breviariumból [V. III. 30.]; utolsó oldalán XV. századi írású német imák találhatók. Az ugyanezen évi esztergomi misekönyvet hiányosabb példány képviseli. [M. II. 1.]; naptárából csak az első levél van meg, hiányzik a kánon előtti kép és közben több levél. Végére egykorú írással egy *prosa contra inimicos crucis Christi* van igtatva.

Turóczi krónikájának a ritkább, brünni kiadása található a könyvtárban (L. V. 6.) a példány teljes, de képeit durva színezés elrontotta. Az 1490-ben Nürnbergben nyomtatott *Missale Strigoniense* nagy szélű, tiszta példányából a címlap és a kép ki van tépve (Z. IV. 7.); Ugyanennek 1498-iki velenczei, Paep János költségén készült kiadása igen szép egykorú kötésű példányban van meg, (Yy. III. 21.) hanem a kanon-kép ebből is hiányzik, sőt a címlapon volt kis képecske is ki van vágva.

Az 1498-iki *Legendae sanctorum regni Hungarie* (Régi Magyar Könyvtár, III. 45. sz.) olyan példányban van meg, a mely még összefügg a *Voraginei Jakab Legendae sanctorum*-jának ugyanezen évi kiadásával. (Kk. V. 45.) E példányon kétséget kizáró módon megállapíthatjuk, hogy a magyar szentek legendáinak ez a kiadása nem képezett külön munkát, csak mint a nagy Legendae sanctorum függeléke jelent meg. Szükségesnek véljük az egész munka pontos leírását közölni az egri teljes példány után, mint igazítást Régi Magyar Könyvtárunkhoz, annál is inkább, mert leírása Hain Repertoriumából hiányzik.

1*a*. (nagy fekete gót betűkkel): *Legende* | *fanctorum.* 1*b*. l. üres. 2*a*. l. ¶ *Tabula totius operis.* 3*a*. l. (1. számozott levél) fametszetű képecskékből álló keretben: *De aduentu* | ¶ *Reuerē-diſſimi fratri Jacobi de Uo* | *ragine Genuenſis Archiēpi. ordinis pre-* | *dicatorum. fanctorum ac feſtoruꝫ per to* | *tum annum. Liber incipit.* 278*a*. l. (276 sztt. lev.) második hasáb, alúl: *Deo gratias* | ¶ *In alma Uenetiarum vrbe. Manda* | *to impenſaqꝫ pro-batiſſimi viri dñi Nico* | *lai de Franckfordia Anno domini. M.* | *cccc. xij* (így, M. cccc nc helyett) *die XX. Septembris.* 278*b*. l. üres. 279*a*. l. (1 számozott lev.) *Legēde fancto24 regni hungarie* | *in lōbardica hiſtoria nō contēte* 280*a*. l. (2 sztt. lev.) *De fancto adalberto.* | ¶ *Legenda fancti Adalberti patroni huius regni* . . . 310*a*. l. (32. sztt. lev.) a második hasáb végén: *Legende quorundā fancto24 regni Hūga-* | *rie: que in hyſtoria lombardica nō cōti-nētᵉ* | *felici numine expliciūt: impreſſe Uenetÿs* | *Anno natiui-tatis xp̃i poſt milleſimum qua* | *terqꝫ centeſimum nonageſimo octauo.* | *Idibus Januarÿ.* 310*b*. l. Paep János jelvénye: kör, bele tűzve kettős kereszt, benne H és P monogramm.[1]

[1] Ez a monogramm bizonyíték arra, hogy Paep János (annak daczára,

Negyedrét, 2 számozatlan és 276 + 32 számozott levél, ívjelzéssel, őrszavak nélkül, kéthasábosan, 44 sorral, gót betűkkel nyomtatva. Csinos apró fametszetű képekkel és kezdőbetűkkel.

Az egri példány czimlapján egyik régi tulajdonos neve olvasható: *Sum Joannis Ignatii Borosz arch*(idiaconi) *Zaboch*(ensis) *et V*(enerabilis) *Cap*(itu)*li Agrien*(sis) *Canonici. Anno 1650.*

Az 1501-ik évi esztergomi misekönyv remek példányban van meg, de a melyből hiányzik a XCIIII—C levél, vagyis a kánon eleje a képpel együtt (Cc. IV. 24.). Czímlapján: *Capituli Agriensis. Anno domini 1705.* Meg van a rendkivül ritka 1502-ős kiadás is (a R. M. K. a III. rész 58. száma alatt mint 1500-iki kiadást említi), fájdalom elől-hátul csonka példányban (I. VI. 2.). Az 1507-iki velenczei kiadás végül csonka példánya (I. VI. 4.) czímlapján ezen bejegyzést viseli: *Alumneatus Agriensis Episcopatus Viennae sub cura PP. Soc. JESU, 1643.*

A nagy pompáju zágrábi misekönyv két példányban őriztetik a könyvtárban (O. III. 1. és Yy. I. 15.). Mindkettő azon kiadásból való, a melyen az évszámnak csak két első jegye van kinyomtatva. Ezt az első példányban valamely XVI. századi kéz 1515-re pótolta ki. E példány elég ép, de czímlapja hiányzik. Utolsó oldalára be van jegyezve: *Ligatus Tirnaviæ 1553. Die Junii 10.* Csakhogy ez a régi kötés már nincs meg, a mai legfeljebb a XVIII. század végéről való. A másik példány csonka, hiányzik belőle a czímlap, a naptár és a kép.

Az 1512-iki esztergomi misekönyv Keym nevével jelelt példányban található. (C. V. 1.) Az igen szép, teljes példány czímlapján ezt olvassuk: *Scholae Ep*(isco)*palis Agr*(iensis), *cui a Josepho Major donatur.* Az 1513-iki kiadás is Keym-féle példány s ez is teljesen ép (A. VII. 43.). Czímlapjára XVIII. századi írással van rá vezetve: *Bibliothecae Capituli Nitriensis.*

Mint ismeretes, a könyvtár 1519-ik évi esztergomi breviáriuma (Bb. I*. 1., R. M. K. III. 231. sz.) unikum. Kötése csinos, XVII. századi munka, csakhogy kedvéért a könyvet igen megvágták. Czímlapján a régi tulajdonos neve: *Joan. Chich Archidiaconus Pankotensis et Canonicus Agriensis.*

hogy nevét némelykor *Pap*-nak is írta) német volt; a két betű ugyanis *Hans* Paep-et jelent.

Meg van az 1520-ban Velenczében nyomtatott *Ordinarium Strigoniense* is teljes és ép példányban (U. XIII. 43.), czímlapján ezen jegyzésekkel: *Sum Stephani Szegedi plebani tunc Pathaviensis*[1] *1620. Et 1644 Giöngiösensis.* A czímlap túloldalán: *Ecclesiae Gyöngyös.*

Meg kell még emlékeznünk három régi könyvről a bennük talált érdekes bejegyzések miatt. Az első már az 1882-iki könyvkiállításon látható volt,[2] czíme: *Opus sermonum de Sanctis.* (Aa. V. 1.) Ivrétben. Kolofonja: *Opus putile fermonūm de fanctis p cir | culū anni Theſaurus nonus nuncupatuz: | impressuz Argentine Anno dñi. M. cccc. | lxxxv. finit feliciter.* A könyvet első tulajdonosa egyszerű rubricaturával s végső lapján ezen zárszóval látta el:

Hunc librum comparavit magnificus dominus Stephanus de Bathor vaywoda Transsilvanus ac comes Siculorum fratri Johanni de Strigonio tunc in Galgocz existenti post obitum serenissimi regis Mathie Anno domini millesimo quadringentesimo. nonagesimo. Omnemque apparatum huius libri fecit prescriptus frater.

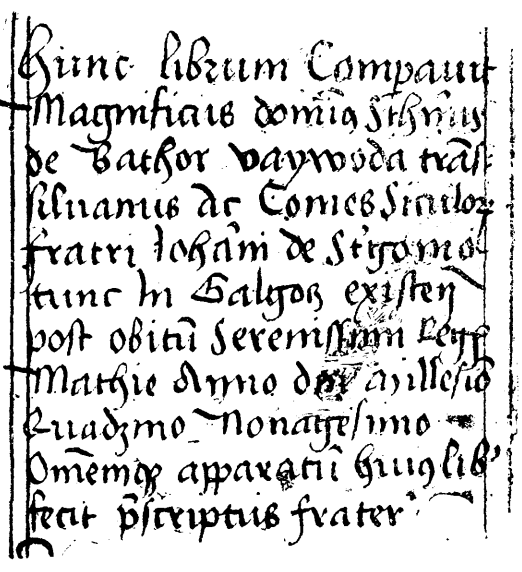

[1] T. i. *gyöngyös-patai* plébános.

[2] Magyar Könyvszemle, 1880. foly. 187. lap és Kalauz a könyvkiállításhoz, Ősnyomtatványok 33. szám.

Egy XVII. századi tulajdonos nevét az első oldalon találjuk: *Ex lib. Martini Nagj Jaurien.*

A *Legenda Sanctorum* 1485-iki kölni kiadásának a könyvtárban levő példánya az egykori tulajdonosok neveinek érdekes sorát őrizte meg. Az első a Füveskönyv híres szerzője, Bejthe András, a ki a címlapra ezt írta: *Anno Domini 1572 die vero 31 Maÿ emptus Wiennae Austriae & 59 | Andreae Beÿthe de Kw* . . . . . (a vége olvashatatlan). E fölé írta a következő tulajdonos, a ki a XVII. sz. elején élhetett, a nevét: *Laurentius Kazdag de Iwancz.* Alább következik: *Stephani Mossoni Ao 1640.* s legvégül: *Ex libris parochiae Gyöngyösiensis. Bibliothecae Lycaei Episcopalis Agriensis oblatus anno 1782.*

A harmadik bennünket érdeklő darab a római misekönyv 1508-ik évi Velenczében Giunta Lukács Antalnál napvilágot látott kiadása. A rongált tizenhatodrétű kötetke elején egykorú kézírással rövid officiumok vannak beírva, *de Sancto Ladislao, Stephano et Emerico*, bizonyságául annak, hogy a könyvet megjelenése óta hazánkban használták.

Rövid s a könyvtár érdekességeiről kimerítő képet korántsem nyújtó ismertetésünket azzal az óhajtással zárjuk, vajha akadna Egerben olyan buzgó könyvbarát, a ki a könyvtár magyar könyvészeti szempontból való tüzetes átvizsgálását magára vállalná. A munka nagy türelmet és szorgalmat igényelne, de az eredmény bőven kárpótolna a fáradozásért.

A BÉCSI UDVARI KÖNYVTÁR MINIATÜR-KIÁLLÍTÁSA.

SCHÖNHERR GYULÁTÓL.

A bécsi udvari könyvtár igazgatósága által legújabbam megindított időszaki kiállítások sorozatában a mult év nyarán nyilt meg a miniatürök kiállítása, mely anyagának gazdagsága és jelentősége által messze földön figyelmet keltett maga iránt.

A Magyar Nemzeti Muzeum igazgatóságától e kiállítás tanulmányozására hivatalosan kiküldetvén, örömmel ragadtam meg az alkalmat, hogy a hozzánk legközelebb álló nagy könyvtár világhírű kézirattári anyagának legbecsesebb részével, mely reánk provenienciája szempontjából is oly különös érdekkel bir, közvetetlen szemlélet utján megismerkedhessem.

A bécsi udvari könyvtár gazdagságáról kéziratainak 46 kötetre terjedő katalogusai részletes képet nyujtanak, de sem e katalogusok áttanulmányozása, sem az azok segítségével eszközölhető kutatások eredménye nem közelítheti meg áttekinthetőség szempontjából az olyan kiállítás előnyeit, melyben az ezrekre menő anyag legjava, a legkülömbözőbb szempontok szerint alakuló csoportok legjellemzőbb darabjai tétetnek a szemlélet számára hozzáférhetővé. S ha ez minden kiállításra áll, kétszeresen fontos reánk nézve a nagy könyvtárak anyagával szemben, melyekben a rendszeres kutatás, mint tapasztalásból igen sokan tudják, nemcsak az általános könyvtári szabályok szigorúsága, de az anyag óriási méretei miatt is oly sok nehézségbe ütközik.

A külömböző tekintetek közül, melyek e miniatürök tanulmányozásánál figyelembe jöhetnek, a bécsi udvari könyvtár igazgatósága e kiállítás rendezésénél első sorban a művészeti szempontot vette irányadóul, s ez teljesen jogosult is olyan anyagnál, a mely műtörténeti értékre semmiben sem áll hátrább a képtárak

kincseinél, sőt, mint a középkori festészet egy külön ágának terméke, már sorozatának teljességénél fogva is elsőrangú forrás helyét követeli magának a művészet történetében. Dicséretére válik azonban a rendezésnek, hogy e mellet mindazokat a szempontokat, a melyek a középkori miniatürös kéziratokat az általános történet és a művelődéstörténet különböző vonatkozásaiban becsesekké teszik, kellő figyelemre méltatta, s megtalálta a módját annak, hogy a kéziratok bibliografiai jelentőségét is kellő érvényre juttassa, és a bemutatott anyag különböző természetű provenienciájában a kontinens egyik legrégibb és legnagyobb kéziratgyűjteményének létrejöttéről is tájékoztatást nyujtson. Hogy ebben a tekintetben milyen nehéz munkát kellett végeznie, elgondolhatjuk abból, hogy az udvari könyvtár 24,000 darabra menő kéziratgyűjteményében 4000-re tehető a miniatürökkel ékes kéziratok száma, s ebből 370-et kellett kiválasztania, hogy a különböző művészeti irányok mellett minden egyéb szempont a legjellemzőbb módon legyen a kiállításban képviselve.

A kiállítási anyag az udvari könyvtárnak Fischer von Erlach által épített dísztermében, művészeti jelentőségéhez teljesen méltó helyiségben lett felállítva, s a könyvtár igazgatóságának különös gondja volt arra, hogy a kiállítási szekrények elhelyezése kellően beilleszkedjék e gyönyörű helyiség harmoniájába. Magának az anyagnak csoportosításánál is első sorban ez a tekintet vétetett figyelembe. A díszterem két egymást kiegészítő, de egymástól mégis különböző részre oszlik, a nagy templomok hajójához hasonló hosszú csarnokra és az annak közepét elfoglaló, óriási kupolával fedett kerek helyiségre, mely mintegy magától kinálkozik egy zárt, összefüggő anyagú kiállítási csoport befogadására. Ennek megfelelő módon a kupola alatt a keleti kéziratok nyertek elhelyezést, mig a nyugati miniatürök sorozata, a kiállítás anyagának zöme, a hosszú csarnok két oldalán lett iskolák szerint felállítva.

A felállítás alapjául az egyes csoportoknál a kéziratok kora szolgált; ezen belül érvényesültek a lehetőség szerint a többi szempontok, első sorban a nemzetiségi, illetőleg helyi vonatkozások, melyek az egyes művészeti iskolák csoportosulásával természetszerű összefüggésben állottak. E rendszer szerint nyert bemutatást a nyugati kéziratok miniatürjeinek gazdag sorozata a legrégibb idők termékeitől a XVI. század első felének művészetéig, míg a

keleti kéziratok csoportosításánál első sorban a nemzetek szerint való elkülönítés érvényesült.

A szigorú műtörténeti alapra helyezkedő programm a könyvfestés történetét organikus fejlődésében kívánván bemutatni, az antik korból származó gyér számú, de annál becsesebb emlékeket, mint egy magában álló művészet termékeit nem vette be a kiállítás keretébe. A miniatürös kéziratok sorozatát tehát a genezisnek a IV. vagy V. századból származó görög kódexe nyitotta meg; a kora-keresztény kor nyugati emlékei kívüle négy darabbal, a bizanczi művészet termékei Dioskorides botanikai munkájának VI. századi kódexétől a keletrómai birodalom megdöltével egykorú kéziratokig 14 darabbal, a VIII—IX. századi ir-angolszász miniatürök 3 darabbal, a Karolingok kora és a kora középkor vége 15 darabbal (legrégibb volt köztük az a psalterium, melyet állítólag Nagy-Károly ajándékozott Hadrián pápának) mutatták be a könyvdíszítési művészet bölcsőkorának kezdetleges állapotát. A bizanczi kéziratok sorozatát egy 10 darabból álló csoport egészítette ki, a melyben a bizanczi iskola törzséből sarjadzó kopt, örmény, szír, ethiopiai és szláv miniatürfestés termékei e stilus különböző irányu átalakulásait tüntették fel. A nyugati miniatürfestészet fejlődését összefüggő sorozatban feltüntető emlékek azonban a XII. század termékeivel kezdődtek, s ez időtől kezdve nemzeti iskolák szerint voltak csoportosítva; a kiállítási anyag zömét képező válogatott anyagban az egyes csoportok: a német s ennek keretén belül az osztrák és cseh iskolák, a XII. századtól a XVI. század közepéig 81 darabbal, a flamandi 22, a hollandi 4 s az angol 2 darabbal, végül az olasz iskola 54 és az ezzel rokon spanyol iskola 3 kézirattal, mindmegannyi jellemző példánynyal tettek tanusagot a fejlődés magas fokáról, melyre e művészet az újkor kezdetéig jutott, hű képet nyujtva egyúttal az udvari könyvtár gazdagságáról s a források előkelő voltáról, melyekből kincseit meríthetni szerencsés volt.

Az általános művészeti és történelmi szempontoktól eltekintve, melyek méltatását ezúttal nem tekinthettem feladatomul, ebből a nagybecsű anyagból első sorban azokról kivánok itt megemlékezni, melyek a könyvtár eredetének történetével állanak összefüggésben s gyarapodásának különböző forrásaira hívják fel a szemlélő figyelmét.

Az udvari könyvtár magvát természetszerüleg az uralkodóház tagjai számára készült, az ő tulajdonukban levő kéziratok képezték. Ezek sorozatában az első osztrák dinasztia, a babenbergi ház egyetlen emlékkel sincs képviselve, s a Habsburgok közül is, III. Rudolf herczeg hitvesén, Erzsébet cseh királynén kívül III. Albert a a legelső, a kinek személyével közvetlen vonatkozásban álló kéziratot találunk a kiállított miniatürök között. Ez a nagyhírű evangéliumos könyv (Cod. 1182.), melyet Troppaui János brünni kanonok írt és festett ki uralkodója számára, (1368-ban fejezve be művét) s melyet III. Frigyes császár, ismeretes jelszavát bele iratva, 1446-ban nehéz aranyozott ezüst táblaju kötéssel látott el, egy díszes kiállitásu külön szekrényben akként van elhelyezve, hogy kötésében tükör segítségével lehet gyönyörködni. Ugyancsak III. Alberté volt, illetőleg az ő számára készült, Guilelmus Durandus Rationaléjának Rampperstorffer Konrád bécsi tanácsostól származó német fordítása (Cod. 2765.), melynek kifestésével azonban a herczegi udvar miniatür-festője, Hans Sachs csak 1403 körül, Vilmos herczeg idejében készült el; czímlapját is e herczeg és felesége Beatrix képe és czímerei díszitik. Ernő herczegnek, III. Frigyes atyjának a Boldogságos-Szűz előtt térdeplő képét látjuk Szent-Ágoston beszédeinek német magyarázatokkal kísért kéziratában (Cod. 19557.), mely valószínűleg a reini cziszterczita-kolostorban készült és 1868-ig az udvari levéltár kincsei közt őriztetett. Különös érdekkel bír reánk az első Habsburg-házbeli magyar királynak, Albertnek még osztrák herczeg korából származó imádságos könyve (Cod. 2722.), mely 17 lapnagyságú miniatürrel és 27 festett kezdőbetűvel van ékesítve; egyik lap keretén az osztrák és luxemburgi czímerek láthatók. Albert számára készült a »Viridarium imperatorum et regum Romanorum« czím alatt ismeretes kézirat is (Cod. 496.), melynek a birodalmi, cseh, magyar, morva és osztrák czímerekkel díszített czímlapja színes hasonmásban megjelent az Athenaeum-féle milleniumi történet III. kötetében. Albert fiától, V. Lászlótól egyetlen nagyobb jelentőségű miniatürös kéziratot bír az udvari könyvtár: ez Donatus latin grammaticája (Cod. 23.), melyet Simon mölki benczés készitett 1446-ban a gyermekkirály számára, s melynek czímlapját, kezdőbetűjében az oltár előtt térdeplő király képével s a magyar, cseh, osztrák és morva czímerpajzsokkal és sisak-

díszekkel, szintén a milleniumi történetben közölt hasonmásból ismeri a nagy közönség. A III. Frigyes császár könyvtárából származó kéziratok díszes kiállításukkal teljesen reá vallanak korukra, melyben a könyvfestés művészete a tetőfokra emelkedett; legérdekesebb közöttük egy nagy latin-német imádságos könyv (Cod. 1764.), melynek táblája belsejére nagy betűkkel van a császár ismert devise-e: A. E. I. O. U. befestve, és az az egylevelü hártya-kézirat, melynek miniatürje a császár lábán 1493-ban végzett amputácziót teljes hűséggel és igazi művészi kivitelben ábrázolja. III. Frigyes könyvkedvelő hajlamát egyébként a korábbi tulajdonosaiktól birtokába jutott kéziratok is hirdetik; ezek külön csoportját képezik a Venczel római és cseh király könyvtárából származó kéziratok, melyek műtörténeti szempontból az udvari könyvtár legérdekesebb kincsei közé tartoznak. Venczel híres bibliája hat kötetéből az első kötet (Cod. 2759.) volt kiállítva; ez a világhírű díszmunka, melynek műtörténeti jelentőségéről egész irodalom keletkezett, Venczel halála után testvére Zsigmond, majd ennek leánya Erzsébet királyné, illetőleg unokája V. László könyvtárába jutott, de már 1447-ben III. Frigyes birtokában volt. Zsigmond császár nevével hozzák kapcsolatba az udvari könyvtár szakférfiai a Horae canonicae ama, III. Frigyes jelszavát viselő, fényes kiállításu kéziratát, melynek czímképe gotikus architektura alatt egy uralkodó párt ábrázol, 3—3 egyházi és világi főúrtól környezve; az ő föltevésük szerint a király Zsigmond, a királyné Borbála, s a többi alakok a római szent birodalom egyházi és világi választó-fejedelmei. Az a körülmény, hogy a képen csak hat választófejedelem látható, e feltevés mellett bizonyít, tekintettel arra, hogy a cseh királyi méltóságot Zsigmond maga viselte. A király arcza azonban nem egyezik meg eléggé a Zsigmond kiralyról pecsétei és egyéb ábrázolások útján ismert rajzokkal, a korona nem felel meg sem a római királyi, sem a császári koronák ismert alakjainak, a czímerpajzsok nincsenek kifestve, s az egész kép azt a benyomást tette reám, hogy ideális fejedelmi udvart ábrázol. Az uralkodó arcza egyébként feltűnően hasonlít egy másik kézirat: Guido de Columna trójai háboruja (Cod. 2773.) egyik jelenetében látható király arczához; a két kézirat kétségtelenül egy és ugyanazon miniátor munkája, s talán ennek alapján mondja a kiállítási katalogus ez utóbbi kéziratról is, hogy

valószínűleg Zsigmond császár vagy felesége Borbála számára készült. A kérdést magam részéről egyik kézirattal szemben sem tartom végleg eldöntöttnek.

A XV. század második feléből származó Habsburg-kódexek között kiválóan érdekesek az I. Miksa császárnak mint növendék ifjunak használatára készült iskolai kézikönyvek: egy abéczés könyv, a Miatyánkkal, rövid katechizmussal és naptárral (Cod. 2368.). és Alexander de Villa Dei latin grammatikája, mindkettő Heyner István bécsi domonkosrendi szerzetes műve (Cod. 2289.), melyek czímlapjain a kezdőbetűk miniatürjei a kis főherczeget és mesterét tanulás közben ábrázolják. Miksa császár gyermekkori képe látható anyjának Eleonora császárnénak pompás kiállításu imádságoskönyvében is (Cod. 1942.), a hol a császárné és fia a Boldogságos Szűz előtt térdelnek.

Miksa császár imádságos könyve a császár térdeplő alakjával (Cod. 1907.) és Johannes Michael Nagoniusnak Miksához irt dicsőítő éneke (Cod. 12750.), melynek czímképe az uralkodót trónján ülve ábrázolja, a flamand művészet remekei közé tartoznak a XV. század utolsó évtizedeiből; a második hitvese Maria Bianca császárné (Corvin János egykori menyasszonya) számára készült latin grammatika az olasz könyvfestés művészetét mutatja be a maga teljes pompájában. I. Miksa számára készült a tiroli és görczi halászatról szóló »Fischereibuch« czímű kézirat (Cod. 7962.), Hohenleiter 8 tollrajzával és Jakob Mennel krónikája a Habsburgok eredetéről (Cod. 7892.), 32 családfával és 21 képpel, melyek modora mintegy átmenetet képez a Miksa császár művészeti tövekvéseit oly fényesen illusztráló nyomtatványok, a Theurdank és a Weisskunig szinezett fametszeteihez.

A miniatür-festészet virágzási korának végéről valók az angol térdszalagrendnek I. Ferdinánd számára készült statutumai (Cod. 2628.) és ugyanezen uralkodó latin imádságoskönyve (Cod. 1875.), a flamand iskolából származó arczképével, melynek szinezetlen hasonmása megjelent a millenniumi történet V. kötetében; az aranygyapjas rend szabályainak díszpéldánya (Cod. 2606.), a rend lovagjai között V. Károly és I. Ferdinánd ugyane munkában közzétett ifjúkori arczképeivel; Ferdinánd hitvesének Anna magyar királyleánynak 1524-ben készült német imádságos könyve (Cod. 2755.) a Habsburgok és a magyar Jagellók kettős házassági czí-

merével; Margit főherczegnő imádságos könyve (Cod. 1859.), melyet 1516 körül unokaöcscsének, a későbbi V. Károly császárnak ajándékozott s melybe Károly hozzátartozói, köztük nővére, Mária magyar királyné is, irtak emléksorokat: Eurialio d'Ascoli V. Károly diadalait dicsőítő »Sopra l'impresa d' Aquila« czímű művének kézirata, az utolsó nagy miniatürfestő, Giulio Clovio kezéből származó illusztrácziókkal és Mária királynénak, II. Lajos özvegyének két kódexe: Michele Riccio franczia nyelven irt Fortunás-könyve (Cod. 5625.) és Remy de Puysnek Károly herczeg, a későbbi V. Károly 1515-iki brüggei bevonulása leírását tartalmazó műve (Cod. 2591.), melyek elseje eredetileg Margit főherczegnő németalföldi helytartónő számára készült és a helytartói méltósággal egyidejűleg szállott át az özvegy magyar királynéra.

I. Miksának a burgundi Máriával kötött házassága révén kerültek a császári ház birtokába a burgundi herczegi könyvtár ritka szép kéziratai: Jó-Fülöp burgundi herczeg imádságos könyve (Cod. 1800.), melyet fia Merész-Károly arany keretbe foglalva tábori oltárul használt, az a gyönyörű imádságos könyv, melyet Brügge városa ajándékozott Merész-Károlynak (Cod. 1857.), a jeruzsalemi krónikának Jó-Fülöp számára készült kézirata (Cod. 2533.) Vrelants brüggei művész iskolájából származó miniatürökkel, a Flandria és Gent statutumait tartalmazó kézirat (Cod. 2583.) és a franczia romantikus irodalom legjelesebb termékeinek díszpéldányai, köztük Raoul de Houdenc regénye Méraugis de Portlesguezről, a »Tafelrunde« egyik hőséről (Cod. 2599.) és a híres Roman de Gerard de Roussillon, Jean Vauquelinnek Jó-Fülöp rendeletére készült franczia fordításában (Cod. 2549.), melynek czímképe a herczeget udvarától környezve, a mint a kéziratot átveszi, Vrelantsnak csodaszép miniatürjében páratlan művészi kivitellel ábrázolja. E kéziratok a nyugateuropai művészetnek, a franczia és flamand iskoláknak a remekei; Bianca Maria útján viszont a Sforza ház tagjai számára készült, azok arczképeivel és czímerével ékített milanoi és firenzei kéziratok gazdagították a műszerető császár könyvtárát.

Az udvari könyvtár kéziratainak nagyobb mérvű gyarapítása akkor kezdődik, midőn a miniatür-művészet korszaka bezárul és a könyvsajtó lép a kéziművészet helyére a könyvek előállításában. A kéziratok megrendelése helyett most azok minden oldalról

való gyűjtése az egyedüli mód a kézirattár gyarapítására és ezen az úton a legkülömbözőbb forrásokból eredő anyag kerül az udvari könyvtárba. E soroknak nem lehet czéljuk a könyvtár fejlődésének amúgy is ismeretes történetét ismertetni, de annak illusztrálásául, minő helyesérzékkel lett a kiállítás anyagának összeállításánál a provenienczia szempontja is figyelembe véve, a kiállított kéziratok közül meg kell említenem a XVI. századi tudósok és diplomaták, Lazius Farkas, Busbeck és a magyar Zsámboki által gyűjtött német, olasz és bizanczi kéziratokat, a Konvinának külömböző utakon Bécsbe került kincseit, az ambrasi gyűjtemény gazdag anyagát, mely a Habsburg-kódexeken kívül a Habsburgok két évszázadon át folytatott gyűjtése eredményét foglalta magában a III. Károly királyunk által Nápolyban, Spanyolországban és a német birodalomban nagy költséggel összevásárolt kéziratokat, Savoyai Eugén gyűjteményét, mely a franczia és németalföldi iskolák legjelesebb termékeivel méltóan csatlakozott a burgundi herczegek könyvtárából származó anyaghoz. A nagy gyűjtemények sorozatát a II. József által eltörölt kolostorok könyvtárai és a Salzburgból 1806-ban átszállított kéziratok zárják be, legnagyobb része az osztrák és cseh tartományokból és a német birodalomból származó középkori kéziratokkal, a középeurópai miniatür-festészetnek külömböző korból fenmaradt termékeivel akkép egészítve ki a könyvtár anyagát, hogy azt ma általános kulturtörténeti és művészeti szempontból a kontinens legteljesebb gyűjteményei közé sorozhatjuk.

A fentebbiekben elsorolt kéziratok között már sokat találunk olyat, a mely egykori tulajdonosa révén reánk magyar történeti szempontból is különös érdekkel bir. Ilyenek, a Zsigmond királynak tulajdonított kéziratoktól eltekintve, Venczel császárnak Zsigmond útján a Habsburgokhoz került kódexei s az Albert és V. László királyaink nevét viselő könyvek, melyek egy részét, ha nem is valamennyit, a Korvin-kódexekkel együtt elvitathatatlan joggal vindikálhatjuk az egykori budai királyi könyvtár kincsei közé. Magyar vonatkozásunak tekinthetjük Zsigmond király révén Reichenthal Ulriknak a konstanczi zsinatról írt krónikája kéziratát a XV. század második feléből (Cod. 3044.), melyeknek színezett tollrajzai között sűrüen találkozunk Zsigmond és magyar kisérői alakjaival és czímereivel Szent-Erzsébet legendájának rend-

kívül érdekes ábrázolását tartalmazza a XIV. század elejéről származó csehországi képes biblia és legendarium (Cod. 370.), a mely a krumaui jezsuiták kolostorából került a bécsi udvari könyvtárba; egyébként a franczia és flamand iskolákhoz tartozó későbbi kéziratokban is találkozunk a magyar királyleány életéből vett jelenetek ábrázolásával: egy flandriai imakönyv a XV. század második feléből azon a lapon, a mely a kiállításban be volt mutatva, a kezdőbetűben Szent-Erzsébetet abban a jelenetben ábrázolja, a mint a sánta koldust felruházza; egy Párisban készült imádságos könyv a XVI. század elejéről a novemberi naptár keretében a rózsa legendáját örökíti meg. Magyar származású szerző, Georgius Hungarus munkáját, az ismeretes Patrik-legendát tartalmazza német fordításban egy XV. századi gyűjteményes munka, melyet gyaníthatólag Hans Sachs bécsi udvari festő látott el színes tollrajzokkal.

Az olasz származású kéziratok sorozatában, mindjárt legelől, mint e XIV. századi iskola egyik jellemző terméke, a bécsi képes krónika volt kiállítva, a 20*b*. és 21*a*. lapokra nyitva, melyek elsején a Gyula vezér elfogatását, a másikon a Keán legyőzetését ábrázoló miniatürök láthatók. A Korvin-kódexekből tizet mutatott be a könyvtár igazgatósága; ezek Ptolemaeus Astronomiája, a Mátyás és Beatrix arczképeivel díszített Graduale (Cod. 1769.), Theophylactus kommentárjai Szent Pál leveleihez, Agathias »De bello Gothorum« cz. munkájának Beatrix királyné számára készült példánya, Ptolemaeus Almagestuma, Regiomontanus Astronomiája Beatrix czímerével, Szent-Ágoston levelei, a két Szent-Jeromos-kommentár és Philostratos értekezései Bonfini fordításában; a sorozatot kiegészítik Cicero beszédeinek és Plautus vígjátékainak kéziratai, melyeket Mátyás király készíttetett Vitéz János számára, valamint Titus Livius Historiájának két kötete, melyekről Dibdin azt gyanította, hogy Mátyás király könyvtárából származnak. Mindezeket a hazai bibliografiai irodalomból, az 1882-iki könyvkiállításból és az 1885-iki és 1896-iki országos kiállításokból már eléggé ismerjük, az első helyen említett Ptolemaeus-kódex (Cod. 2271.) kivételével; ezt az eredetileg Venczel császár számára készült és Mátyás király czímerével utólag felülfestett kéziratot t. i. néhány év előtt fedezte fel Ráth György és iktatta a Korvin-kódexek sorába, de felfedezéséről csak mellékesen tett említést a

Korvina kötéséről írt tanulmányában; a provenienciájánál fogva is oly nagy érdekű kódex bibliografiai leírásában a bécsi »Mittheilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung« című folyóirat, sajnos, megelőzött bennünket s a mulasztást utólag fog kelleni annak beható ismertetésével pótolnuuk.

Közvetve, egykori gyűjtőjük révén, némi vonatkozásban állanak hozzánk a Zsámboki János által összegyűjtött kódexek; ezek nagyrészt a nápolyi aragoniai ház czímerét viselik s az Anjouk magyar trónigényei révén a nápolyi királyi czímerbe jutott magyar czímer-motivumok miatt a magyar kutató első pillanatra hajlandó azokat Beatrix királyné kódexei közé sorozni; de a közelebbi vizsgálat I. Ferdinandot, Beatrix atyját, a magyar motivumok nélküli aragon czímerrel ellátott kéziratoknál pedig az aragoniai házzal rokon Andrea Matteo Acquaviva herczeget tünteti fel azok egykori tulajdonosául.

A keleti kéziratok sorozata nemzetek, illetőleg nyelvek szerint volt csoportosítva. Az arab művészetet 15, a perzsát 77 pompás kivitelű kódex mutatta be, a török kéziratok 2, a héberek 3 darabbal voltak képviselve, s 2 sziámi, 4 indiai, 2 kínai miniatür és egy mexikói azték kézirat zárta be a sorozatot. Magyar vonatkozásu kéziratot csak kettőt találtam közöttük. Az egyik II. Szolimán szultán története Nisándsi basától, melyet Ibrahim ben Ali másolt le, 1575 november havában a szolnoki várban fejezve be munkáját, nemcsak keletkezése, de tartalma tekintetében is a török hódítás kora legérdekesebb emlékeinek egyike, a mennyiben Szolimán magyarországi hadjáratának részletes leírását is tartalmazza. Kilencz miniatürje közül az első a mohácsi csatát ábrázolja ; ezt a nagy fénynyel kiállított miniatürt színes másolatban az 1896-iki ezredéves orsz. kiállításból ismerjük, színezetlen hasonmása a milleniumi történetben is megjelent. A nevezetes kézirat Hammer-Purgstall báró, a híres történetíró gyűjteményéből került az udvari könyvtárba. A másik munka, a szultánok genealogiája, voltakép csak annyiban bír reánk érdekkel, a mennyiben a török hódítás idejében élt szultánok arczképeit találjuk benne uralkodásuk rövid leírásával. A kézirat 1674-ben készült és IV. Mohamed szultánnak van ajánlva; mint hadizsákmány került egyik győztes csata után Eugen savoyai herczeg birtokába.

A kiállítás anyagáról kevéssel annak berekesztése előtt rész-

letes katalogus jelent meg, mely a kéziratok megnevezésén és tartalmuk rövid ismertetésén kívül felvilágosítást ad a bennük foglalt miniatürök és rajzok számáról, megnevezi az iskolát, melyből származnak, ismerteti a kéziratok történetét keletkezésüktől odáig, a mikor az udvari könyvtár anyagába bekebeleztettek s végül felsorolja a reájuk vonatkozó irodalmat. A Tabulae codicum vaskos köteteihez és a könyvtár többi katalogusaihoz képest elenyésző terjedelmü füzet sok új adatot tartalmaz, főleg a kéziratok provenienciájára és vándorlásuk történetére vonatkozólag, s nemcsak a nagy közönség, melynek eredetileg szánva volt, fogadta nagy örömmel megjelenését, hanem a tudományos világ érdeklődése is oly nagy mértékben nyilvánult iránta, hogy megjelenése után nehány héttel már minden példány elkelt belőle.

E katalogus előszavából tudjuk meg, hogy a kiállítás rendezése és a katalogus szerkesztése körül a könyvtár tisztviselői közül leginkább dr. Gottlieb Theodor amanuensis buzgólkodott; a műtörténeti szempontok érvényesítése Dr. Dörnhöffer és Dr. Weixlgärtner asszisztenseknek jutott feladatul, a keleti kéziratok kiállítását és ismertetését maga az udvari könyvtár igazgatója, Karabacek József udvari tanácsos tartotta fenn magának.

ADATOK A KÖNYVNYOMTATÁS TÖRTÉNETÉHEZ MAGYARORSZÁGON.

Gyalui Farkastól.

1. Huszár Gál ismeretlen nyomtatványa.

(Három hasonmással a szövegben.)

A magyar reformáczió e nevezetes alakjának, egyúttal könyvnyomtatónak életét részben homály takarja. Nincs adatunk még arról sem, hogy hol született, sem pedig arról, hogy kűzdelmes pályafutását hol kezdte meg.

Ismeretes róla, hogy Oláh Miklós esztergomi érsek fellépése elől 1554 év végén Miksa cseh király, a későbbi magyar király birtokára, Magyar-Óvárra menekült s ott a város német kapitánya, Wohlnitzky védelmébe jutva, mint magyar lelkész működött, csekély fizetés mellett hirdetve az igét a közelfekvő falvakban is. 1557-ben Bécsbe megy, hol barátságot köt Hoffhalter Rafael könyvnyomtatóval s a könyvnyomtatást megtanulja, majd könyvnyomdát vásárol s Magyaróvárt, könyvnyomdát rendez be. E könyvnyomdának Magyaróvárott való működéséből eddig két ismert termék van. Az egyik Huszár Gálnak következő műve, melyet Szabó Károly is (R. M. K. I. 36. sz) fölemlít: *Az Vr Jesus Christusnak Szent Vachoraiarol, kinszenvedeserôl es dichôseges fel tamadasarol valo Predicacioc. Óvárba nyomtatott MDLVIII.* 8° A—G_2 = 26 sztlan levél (4 levelenként). Egyetlen példánya a bécsi udvari könyvtárban. E művet, a bécsi udvari könyvtár unikuma alapján, részletesen ismertette Révész Imre, a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1862. évf. 4-ik számában (101—113. lapokon). Könyvét Huszár Gál 1558 ápr. 1-éről való kelettel Miksa királyi herczegnek ajánlotta.

A második nyomtatvány, mely az akkori magyaróvári nyomdából kikerült: Sztárai Mihálynak *Comoedia lepidissima de sacer-*

dotio cz. műve, melyet Huszár Gál nyomtatott s adott ki. Egyetlen példánya Szabó K. szerint (R. M. K. I. 34.) Apponyi Sándor könyvtárába, innen pedig Ráth György birtokába került, mint ezt a tulajdonos úrtól tudom.

Huszár változatos és üldöztetésekkel teljes életének keserüségei ezután kezdődtek meg. Tudjuk, hogy Kassára ment, hova lelkésznek hívta meg a városi tanács. Alig érkezett meg oda, írja róla Szinnyei József (Magyar Irók Élete és Munkái IV-ik köt.), azonnal ellene fordult Veráncz Antal egri püspök és felhatalmazást nyervén a királytól (I. Ferdinándtól) 1560 közepén, Ráth György szerint október elején[1] a kassai főkapitány Zay Ferencz által elfogatta s titokban Egerbe hurczoltatta; deczember 27-én a nép feltörte a börtön ajtaját s kiszabadította Huszárt, mire más nap Debreczenbe menekült. Ott szivesen fogadták a város s a lelkészek, élükön Méliussal. Másfél évig lakott ott és fölállította nyomtató műhelyét. Első debreczeni nyomtatványa Szabó K. szerint (R. M. K. I. 40.) Isteni dicsiretek és Psalmusok lenne 1560-ból, ajánló levéllel Méliushoz. De hogyan nyomtatta Huszár Gál 1560-ban Debreczenben zsoltáros könyvét, ha azon év karácsonyában szabadították ki Kassáról? Plane, ha Szabó Károly idézett értekezésének adatát veszszük, ha csak 1561-ben érkezett Debreczenbe a megszabadított Huszár. Nyilvánvaló Szabó Károly tollhibája, mert forrása, melyből Huszár Gálnak tulajdonitja ez énekes könyvet Sz. Ujfalvi Imre, A Keresztyéni Énekek praefatiójában 1602-ben azt mondja, hogy ezt (az 1602-iki) kiadást megelőzte negyven esztendővel, tehát *1562-ben*, mint maga Szabó Károly is mondja e mű leirásánál. És ez a helyes. Az első debreczeni nyomtatvány, melyet Huszár Gál nyomtatott Mélius Péternek A Christus kőzbe Iarasarol Valo Predicacioc 1561-ben. (R. M. K. I. 46.) 1562-ben Huszár Gál kiadja s kinyomtatja Debreczenben Méliusnak Aran Tamás tévelygései ellen irott művét.

Szabó Károly a Századok 1867. évfolyamában megjelent tanulmányában Huszár Gálnak az utóbbi nyomtatványáról szólva ezt irja: »Érdekes volna tudni, vajjon Huszár Gál e nyomtatványa azon betükkel van-e nyomva, melyekkel Magyar-Óvártt 1558-ban. tulajdon nyomdájában kiadott saját munkáját nyomtatta? Ezen

[1] Századok 1895. 32. l.

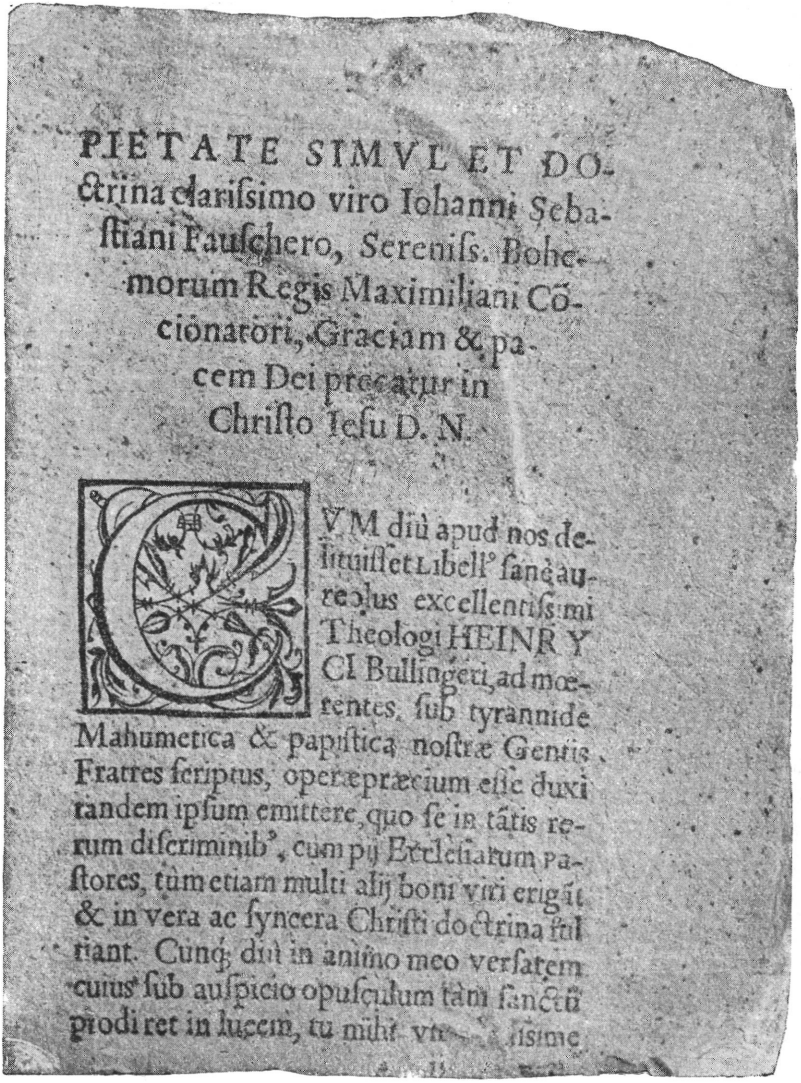

PIETATE SIMVL ET DO-
ctrina clariſsimo viro Iohanni Sebaſtiani Fauſchero, Sereniſs. Bohemorum Regis Maximiliani Cõcionatori, Gratiam & pacem Dei precatur in Chriſto Ieſu D. N.

CVM diù apud nos deſiduiſſet Libell' ſanè aureolus excellentiſsimi Theologi HEINRYCI Bullingeri, ad mœrentes, ſub tyrannide Mahumetica & papiſtica noſtræ Gentis, Fratres ſcriptus, operæpræcium eſſe duxi tandem ipſum emittere, quo ſe in tãtis rerum diſcriminib', cum pij Eccleſiarum paſtores, tùm etiam multi alij boni viri erigãt & in vera ac ſyncera Chriſti doctrina confirmant. Cunq; diù in animo meo verſatem cuius ſub auſpicio opuſculum tàm ſanctũ prodiret in lucem, tu mihi vt[illegible]iſsime

HUSZÁR GÁL MAGYAR-ÓVÁRI NYOMDÁJÁNAK ISMERETLEN KIADVÁNYA 1559-BŐL.
(Az első lap.)

kérdésre azonban csak akkor felelhetnénk, ha ez utóbbi könyvecske Bécsben létező egyetlen példányát Huszár Gál szóban levő debreczeni nyomtatványával összehasonlítani alkalmunk lehetne.« (151. l.)

Abban a helyzetben vagyok, hogy megfelelhetek Szabó K. e kérdésére, a nélkül, hogy láttam volna az 1558. évi Bécsben levő példányt. Sajátságos a dologban az, hogy a feleletet erre Szabó Károly a kezében tartotta, de nem láthatta. Ugyanis Mélius fönnebb megnevezett két műve megvan az Erdélyi Múzeum könyvtárában Rónay Jácint ajándékából, egybekötve egykorú debreczeni kötésben.

E kötés táblájából kiáztattam Huszár Gálnak egy eddig ismeretlen kiadványát és nyomtatványát, melyet még Magyar-Óvárt nyomtatott 1559-ben. Sietek megjegyezni, hogy Szabó K. figyelmét azért kerülhette ki ez eredeti bőrkötésben levő tábla tartalma, mert a könyvtábla oly annyira kemény volt, hogy valósággal fából levőnek látszott. Csak úgy koppant a kopogtatásnál s kiáztatása nagy nehezen történt, mert az egykorú bőr táblát is kímélni akartam, a benne levő igen becses tartalom pedig nagyon is el volt borítva csirizzel.

Huszár Gál e kiadványa, mely Bullingernek, a híres zürichi reformatornak *Institutio* cz. műve, fájdalom, nem teljes példány, de jelentékeny része megvan s a mi a töredék becsét emeli, az, hogy Huszár Gálnak előszava, az ajánlás *Fauscher* (most Pfausernek írják az egyh. tört. művek) János Sebestyénhez, Miksa cseh király udvari papjához, Magyar-Óvárról 1559 november 15-éről keltezve megvan. Hasolóképpen megvan a mű vége is *Date Tigury* (Zürich) *in Helvetia mense Iunio. Anno Domini 1551* befejezéssel. Ez az évszám a mű iratásának idejét mutatja, s éppen a Huszár Gál előszavából megtudjuk, hogy ez a művecske éveken át járt (bizonyára kéziratban) az országban, míg ő hívei épülésére kinyomatta. Nagyon fontos körülmény az Institutióra az, a mit e műről kiadója, Huszár Gál előszavában mond, hogy az »sub tyrannide Mahumetica et papistica nostrae Gentis Fratres scriptus«, tehát a *magyar protestánsok* részére iratott. Bár ez az adat magában is elegendő arra, hogy Bullingernek e művét valóban a magyar protestánsok részére irottnak vegyék, maga a mű szerzője, Bullinger is így szól Institutiója befejező részében »Salutate fratres, qui sunt in Thracia et apud gentes vicinas.« Thracia

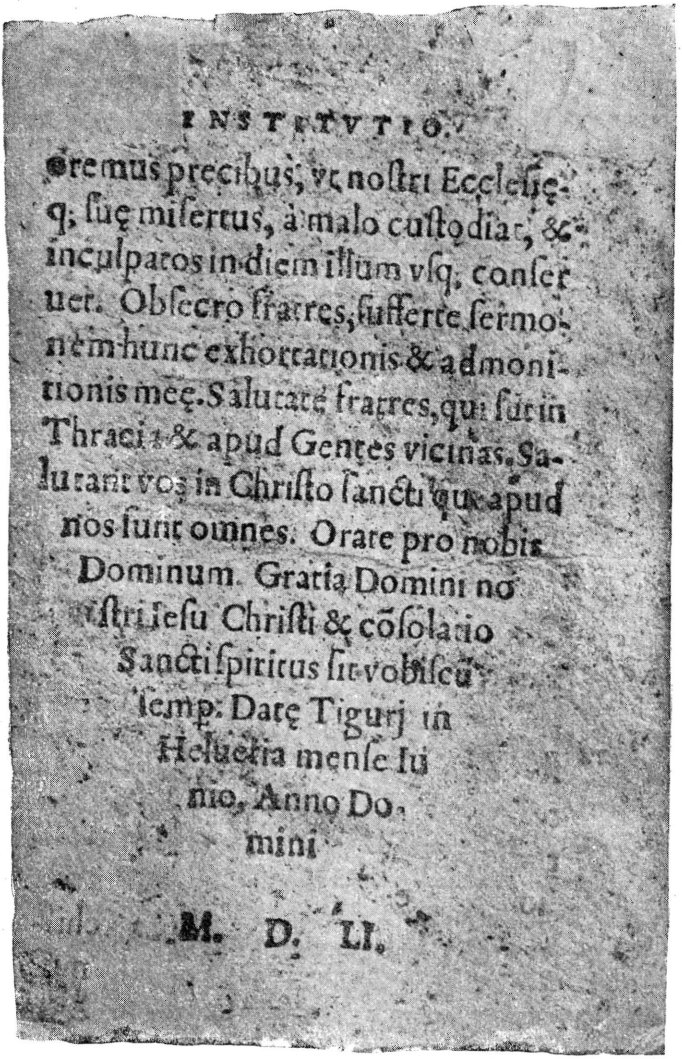

INSTITVTIO.

remus precibus, vt noſtri Eccleſię q; ſuę miſertus, à malo cuſtodiat, & inculpatos in diem illum vſq; conſer uet. Obſecro fratres, ſufferte ſermonem hunc exhortationis & admonitionis meę. Salutate fratres, qui ſunt in Thracia & apud Gentes vicinas. Salutant vos in Chriſto ſancti qui apud nos ſunt omnes. Orate pro nobis Dominum. Gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti & cõſolatio Sancti ſpiritus ſit vobiſcũ iemp. Datę Tigurj in Heluetia menſe Iunio, Anno Domini

M. D. LI.

HUSZÁR GÁL MAGYAR-ÓVÁRI NYOMDÁJÁNAK ISMERETLEN KIADVÁNYA 1559-BŐL.
(Az utolsó lap.)

alatt, habár világosabban is kifejezhette volna magát Hungariaval, mégis a Duna mentén levő tartományokat érti Bullinger. Huszár Gál e műről nemcsak az előszavában, de más helyen is megemlékezik. A kassaiakhoz 1560 elején írott levelében Óvárról megküldi nekik a Bullinger által írt *Institutio christianae fidei ad oppressas Hungariae ecclesias* négy példányát azzal az igérettel, hogy ha hozzájuk Isten segélyével eljövend, több ilyen ujdonságokkal fog egyházuknak szolgálhatni.[1] Ráth György szerint[2] »ezen munka nyilván ugyanaz, mely a nyomda-hely megjelölése nélkül, de Kolozsvárott jelent meg 1550-ben *Libellus epistolaris*, a pio *et doctissimo viro, Heynricho Bullingero, Tygurinę Ecclesiae in Heluetia pastore fidelissimo et vigilantissimo, prȩssis et afflictiss Ecclesijs in Hungaria, earumdemq3 Pastoribus et Ministris transmissus*. Szabó K. R. M. K. II. 80 sz.« Ráth Györgynek e véleményét, az általam talált mű határozottan megerősíti Ugyanis bár két különböző czím az Institutio és a Libellus epistolaris a két mű tényleg egy. Csakhogy a Bullinger Institutiójának editio princeps-e ez a mű, melyet Huszár Gál kinyomatott s előszóval, illetve ajánlással kiadott s mely most napfényre került. Ez az első kiadvány az, melyről Huszár Gál az ismert idézett levelében szól. Nem láttam a Libellus epistolarist, de Ráth György Bullingerről szóló becses dolgozatában[4] részletesen leírja e művet s tartalmának ismertetéséből, valamint a marginalis tartalomjelzések közléséből, úgyszintén a mű nehány soros záradékából megállapíthatom, hogy itt egy s ugyanazon műről van szó. Igaza van tehát abban is Ráth Györgynek, hogy Bullinger nem Heltaihoz küldte munkáját, de látni fogjuk, hogy Huszár Gálhoz sem. És most már, hogy ismerjük ezt a példányt, fölösleges az a föltevés, melyet Ráth György kénytelen volt magyarázatul hangoztatni, hogy a Bullinger által kiadott e mű kinyomatását Huszár Gál eszközölte volna,[5] úgyszintén az is, hogy miért nem saját nyomdájában

[1] Ráth György: Két kassai plebános a XVI. században. Századok 1895. 31. l.

[2] U. o.

[3] U. o.

[4] Bullinger Henrik és a magyar reformáczió. Budapest, 1896. 8° 36. l. Athenaeum.

[5] U. o. 19. l.

nyomatta Huszár e művet? Huszár Gál maga nyomatta ki az Institutiot. A kolozsvári kiadvány vagy utánnyomása a Huszár Gál által kiadott ediciónak, mely utánnyomás rögtön a műnek nyomtatásban való megjelenése után történt, vagy pedig egyik kézirati másolt példány lenyomata. Inkább hiszem ez utóbbit. A két kiadás közt való különbséget a Bullinger műve szövegét illetőleg, az Institutio és a Libellus epistolaris összehasonlítása utján lehetne kimutatni, ha egyáltalán van a két szöveg közt különbség. Lényeges különbség aligha van. Ellenben érdekes az, hogy a kolozsvári kiadványban a könyvnyomtató (lehet Hofgreff, vagy Heltai ki éppen ez évben kezdte meg ismét működését, Ráth szerint »bizonyára Heltai«) bevezetést írt a Bullinger műve elé. Mig az editio princepsben Huszár Gál Fauser-nek ajánlja e művet, a kolozsvári magát meg nem nevező könyvnyomtató a bevezetést Magyarország és Erdély egyházának lelkészeihez intézi, kik Krisztust felismerik s benne élnek. Felszólalása abból indul ki,[1] hogy a babonaság rabszolgái folyton hánytorgatják, hogy az evangelium művelőinél csudák nem észlelhetők, mely rágalommal Krisztus igazságát meggyengíteni törekednek. Ámde, folytatja, ha nem volnának vakok, mindennap láthatnának csodákat. Ily csodálandó az, hogy Isten ezeket a veszélyben forgott vidékeket annyi leghatalmasabb ellenség ellen fejedelmeik oltalma alatt megvédte. Ezt a nagy kegyességet nem magunknak, kiket végtelen bünök terhelnek, hanem azon számos ájtatos és kiváló férfiaknak köszönhetjük, kiknek érettünk emelt szava Istennél becsben áll és kiknek számához jelen munkácska szerzője tartozik. Miért mi is az ilyen községet lerázva, kövessük a kegyes példákat. Legyünk hálásak az istenfélő férfiaknak irántunk tanusított gondoskodásáért és imádkozzunk az Istenhez, hogy sebeinket gyógyítsa.«

Van azonban a két kiadvány záradéka közt egy igen lényeges különbség, bibliografiai szempontból. Míg ugyanis a Huszár Gál által kiadott editio princeps így végződik: Datae Tigurj in Helvetia mense Junio. Anno Domini *1551*, a kolozsvári kiadvány záró sorai: Datae Tyguri in Helvetia Anno Domini 1559. Most már az a kérdés: mikor írta Bullinger ezt a művét? 1551-ben-e, vagy 1559-ben? Mindenekelőtt konstatálom azt, hogy

[1] U. o. 13—14. l.

a Kolozsvári kiadvány Tyguri helynevét magyar ember írta, mert Bullinger maga valamennyi általa kiadott művében Tigurum írta Zürich városát s a Huszár Gál kiadványában, mely az eredeti kézirat nyomán készült, szintén Tigurum a helynév, s ebben a példányban az is megvan, hogy 1551 junius havában írta Bullinger e művet. A kolozsvári kiadványban az utánnyomtató egyszerüen kihúzta a befejező sort s odairta a maga helyesírása szerint, mint a hogy Huszár Gál is írta így Tygurum-ot fönnebb említett levelében a kassaiakhoz, Tyguri. A. D. 1559.

Ámde e bibliografiai apró, de igen fontos és jellemző adaton kívül más, kétségtelen adatunk van arra, hogy Bullinger e műve évekkel 1559 előtt iratott. Huszár Gál editiójában az ajánlás, tehát egyuttal a nyomtatás dátuma: Altemburgi Pannoniorum Idibus novembris 1559. És mindjárt első szavai ajánlásának: Cum diu apud nos delituisset libellus. Tehát sokáig lappangott, rejtőzött nálunk ez a könyvecske. Világos, hogy ez a helyes dátum. Kétségtelen, hogy az Institutio első kiadása 1551-ben már Magyarországra küldetett kéziratban, levélben, vagy átadatott a magyarországi protestánsok részére. Mindjárt látni fogjuk, kinek küldetett ez a mű? Hogy miért írt a kolozsvári kiadó 1559-et 1551 helyett, ennek két okát is adhatom. Vagy sajtóhiba a kolozsvári kiadványban: LI helyett LIX, vagy pedig a kézirati példányban, mely bizonyára nem egy másolatban terjedt el az országban, ez a dátum került oda, vagy a nyomtató akarta ezt a művet az ujdonság érdekességével feltüntetni. Bármint legyen a dolog, kétségtelen, hogy ez egymástól függetlenül kiadott két kiadvány közül Huszár Gálé az editio princeps. Még egy eshetőség lehetne, ha t. i. maga Bullinger Zürichben 1559-ben kiadta volna e művét s erről nyomatta volna le a kolozsvári nyomda. Ámde erről szó se lehet, Bullinger naplójegyzékeinek V-ik czikkében, melyben a Gessner-féle katalogus kiegészítéseül az 1545-től 1560-ig nyomtatásban megjelent összes munkáit maga sorolja föl, ez a mű egyáltalán nem fordul elő.[1] Másfelől Zürichben, hol Bullinger műveinek legteljesebb gyűjteménye található a városi könyvtárban, kérdésemre szintén azt felelték, hogy nem ismerik ezt a művét,[2] tehát semmi-

[1] Ráth György Bullinger. 19. l.

[2] Eine Ausgabe »Institutiones« — írja a zürichi városi könyvtár tit-

féle más nyomtatott kiadása e műnek nem lehetett, csak ez a két magyarországi, s ebből a második kolozsvári kiadványt, mely szintén 1559-ben jelent meg, az első kiadás alapjául szolgáló kézirat másolatából nyomtatták ki.

Most már ez editio princeps alapján, és pedig épen a kiadás végén levő évszám nyomán, Bullinger e művének megírása körülményeit s történetét is megállapíthatjuk. Ráth György Bullingerről szóló művében számot ad Bullinger magyar összeköttetése kezdetéről.[1] Feyérthoi András magyar udvari kanczelláriai titkár írja hozzá a legkorábbi levelet Bécsből 1551 évi márczius hó 26-áról. Nagy elismeréssel szól Bullinger érdemeiről, panaszolja a predicatorok üldöztetését, kik azonban mindamellett állomásukat el nem hagyják; ezek óhajtásainak is megfelel, midőn ő Bullingert felkéri, hogy úgy az üldözötteket, mint egyáltalán mindazon jó kereszténveket, kik reá szorúlnak, az általa czélszerünek találandó módon vigaszszal lássa el és a Jézus Krisztushoz való hitben megerősítve kitartásra buzdítsa. Tanácsokat és utasítást is kér hittani dolgokban Bullingertől. Kéri végül a választ amaz egyén utján, kit sorai kézbesítésével megbízott. Ha pedig ez minden pontra nézve nem volna lehetséges, óhajtja, hogy a leveleket, melyeket Bullinger jövőre hozzá intéz, Geryo vagy Achilles augsburgi orvosok kezeihez származtassa.[2]

Bullinger e levélre nem csak válaszolt, hanem Feyérthoinak

kára levelében — findet sich hier nicht vor. Von unsern vielen Bullinger Drucken geben wir Ihnen hier diejenigen, die möglicherweise mit den »Institutiones« identisch sein könnten. — Perfectis Christianorum. 8. Tiguri. Andreas Gessner jun. et Rod. Weissenbach. 1551. — Perfectis Christianorum. 8. Tiguri, ap. Gessneros. 1555. — Der Christenheit rechte Vollkommenheit. 8. Zür. Andr. Gessner d. j. u. Rud. Weissenbach. 1551. — La perfection des chrétiens. Demonstrance Faite au roy Henry. II. 8. Zür. A. Gessner et Rud. Weissenbach. 1555. — Antithesis et compendium evangelicae et papisticae doctrinae. 8. (Tiguri). Frosch. 1551. — Antithesis et compendium 8. Tiguri. Joh. Casp. Suter. 1655. — Die rechten opffer der Christenheit. Ein Predigt. 8. Zürich. Frosch. 1551. — Die rechten opffer der Christenheit. Ein Predigt. 8. Zürich. Frosch. 1552. — Die rechten opffer der Christenheit 8. Zürich. 1555. — Bericht wie die so von wegendes heiligen Evangeliums versucht werdend, antworten mögind. 8. Zür. Chr. Froschower. 1559. — Institutio eorum qui de fide examinantur in Lat. conv. per. Jos. Sinterum. 8. Tiguri. Frosch. 1560.

[1] I. m. 6–8. l.

[2] U. o.

egyszersmind megküldötte az általa kivánt oktató s buzdító iratot, melyet Feyérthoi 1551 október 10-én Bécsből kelt második levelében lelkesen megköszön.[1] Ráth György véleménye szerint[2] ez az értekezés nyomtalanul elenyészett, hihetőleg nem is jött sajtó alá, hanem kéziratban terjesztetett. Az általunk talált kiadvány adata szerint az Institutiot 1551 juniusban írta Bullinger. Ez a dátum éppen beleillik a Feyérthoi kérése és köszönete közé s ezért azt állítom, hogy az *Institutio az a mű, melyet Bullinger Feyérthoi kezeihez küldött* ennek kérésére; mely diu delituisset 1551—1559-ig kéziratban, Magyarországon, mikor egyszerre két helyen: Magyaróvárott s Kolozsvárott kiadták. Editio princepsnek pedig azért nevezhetjük a Huszár Gál kiadványát, mert ez a kiadás a Feyérthoihoz küldött eredeti kézirat alapján történt.

Foglalkozzunk most a Huszár Gál nyomtatványával, mely kezünkbe került, kiáztatás utján. A nyomtatvány czímlapja hiányzik, a rajta levő czímet a Huszár Gál fönnebb említett levele alapján, a következőnek vélem: Heynrici *Bullingeri Institutio christianae fidei ad oppressas Hungariae ecclesias.* Nyomtatási hely és év, a mi valószínűleg nincs kitéve a czímlapon, *Altemburgi Pannoniorum* (Magyar Óvár) 1559.

A nyomtatvány A—F, tehát 6 ives kis oktáv alaku könyv, melyből a könyvtáblában az egyes ívekből a következü leveleket találtuk. A ívből: A_2, $_3$ és a párhuzamban 6—7 levelet; B ív *teljes;* C ívből: C_2—$_3$ s a megfelelő 6—7 levél; D ívből: D, D_4, D_5 és D_8 lev.; E ív teljes, az E_3 levél felső sarka leszakadva; F ívből: F, F_2, e lap egy része hiányos; F_3, F_4 és F_5 jelzésű lapnak megfelelően van a mű befejező lapja, az ív többi 3 lapja mint tiszta papir van meg. Össszesen állott a mű A—F_5 = 45 levélből melyből példányunkban megvan 33 levél. Továbbá még két példány az A ív fönnebb kimutatott leveléből, mely ív e részén a Huszár Gál előszava teljesen meg van, összesen tehát három példányban került most elő s végül másodpéldányban megvan a táblából kiáztatás által a D és az F ívek egy két levele, az F. ívei igen szakadozott, hiányos állapotban. Az előszó, melyet Huszár Gál mint kiadó és nyomtató írt, mely egyúttal ajánlás is, igy hangzik:

PIETATE SIMVL ET DO- ‖ Ctrina clarissimo viro Johanni

[1] U. o.

[2] I. m. 10. l.

Seba- || stiani Fauschero, Sereniss. Bohe- || morum Regis Maximiliani Cō- || cionatori, Graciam et pacem Dei precatur in || Christo Iesu D N. || CVM diú apud nos de || lituisset Libell9 sané au- || reolus excellentissimi || Theologi HEINRI || CI Bullingeri, ad moe- || rentes sub tyrannide || Mahumetica et papistica nostrae Gentis || Fratres scriptus, operae praecium esse duxi tandem ipsum emittere, quo se in tātis re || rum discriminbus cúm pij Ecclesiarum pa- || ſtores, tûm etiam multi alij boni viri erigāt et in vera ac syncera Christi doctrina ful || tiant. Cunc̄ diú in animo meo versarem || cuius sub auspicio opusculum tam sancte || prodiret in lucem, tu mihi vir clarissime (őrszó ; *prae)*

praecipiè occurebas : qui inter insult9 Satellitum Romae sanguinariae, quasi flu || ctibus aestuantis Maris iactatus, summa cu || ra ac vigilijs, Ecclesiam CHRISTO RE || giae pontifici vnico, nō solum in Austria || collìgis, verûm tuo apud prīncipem catho || licum patrocinio, etiam in calamitosissima Hungaria eíusdem Christi vexillum erigis, || cûm meticulosis profugisc̄ ob Antistitum || pontificiorum barbarum tyrannidem, ver || bi DEI veris Ministris, spem animumc̄ red || dis. Quibus tuis ex afflatu diuino factis, || omnium praesulum laruatorum (qui in do || mibus Regum suam tantum rem agunt) || functiones non solûm superas, verū etiam || planê Epicureas Lucianicasc̄ esse delitias || et cum dispēdio plurimarum animarū cō- || iunctas iā dudúm testatus es. Fac itac̄ vir praestantissime, ut et in posterū tale sum- || mi Ducis CHRISTI Athletam nobis te praebeas, quô miserae ouiculae saluato || ris, per illos in faucibus haereditarij nomi- || nis Christiani hostis bruta socordia defer- || tae ac neglectae, in ouile Christi recolligan || tur, ac tandiû in officio pietatis cōtinean- || *(őrszó:* tur),

tur, dōec Pater misericordiarum, respectu || vnigeniti Filij sui, manus suas exerendo, graues simul p aliquem Heroum lupos gre || gi Christi parcere nescientes, ab ouili Do- || minico propulsauerit. Vale in ppetuûm || et hoc quale cūc̄ nomini tuo dicatum ae- || qui bonic̄ consulas. Altemburgi Pan- || noniorum, Idibus Nouembris 1559. || R. T. Obsequentiss.

Gallus Huβâr Anaxius,
Minister Ecclesiae Altemburgensis.

Szabó Károlynak 1867-ben tett kérdésére pedig, hogy vajjon a magyaróvári nyomda betüi azonosak-e a Huszár Gál által

Debreczenben nyomtatott betükkel, feleletem ez: *azonosak*. Gondosan összehasonlítottam ezt a magyaróvári nyomtatványt Huszár Gálnak debreczeni nyomtatványaival: úgy a bevezetés, illetve ajánlás apróbb betüje, mint a szövegnek nagyobb antiqua betüi, valamint az initiale teljesen azonos. Az A_2 lapot, melyen az ajánlás kezdődik, hasonmásban láthatja idemellékelve az olvasó. A magyaróvári nyomtatvány azonban sokkal tisztább s jobb, mint a debreczeniek. Tökéletesen igaza van Ballagi Aladárnak, Huszár debreczeni nyomtatványai »a nyomdászok ujonczsága s a javítnok restsége és szakavatatlansága miatt, telvék sajtóhibákkal, kövér betüi, rosz festéke és papirosa miatt piszkosak, olyanformák, mint a mai kefelevonatok.«[1] Magyaróvári nyomtatványa igen erős papíron van nyomtatva s éppen ezért csinosabb, valamint Debreczenben Huszár könyvnyomtató utódja Török Mihály szintén a régi magyaróvári betükkel nyomtatott, de jó papíroson s tisztábban. A magyaróvári nyomtatóműhely általunk ismertetett nyomtatványa papírosának vízjegyét szükségesnek látjuk itt pontos rajzban bemutatni.

Azt hiszem, hogy az még bécsi papír, vagy osztrák papír-malom papírja, mert e vízjegyhez hasonlót egykorú bécsi keletű oklevél papírján láttam. A debreczeni nyomtatvány papírja egészen másféle készítmény.

2. Nyomtatványok költött nyomtatási helylyel és nyomtatókkal.

(1672—73.)

Öt polemikus mű jelent meg Kolozsvárott 1672-ben. Szabó Károly R. M. K. II. köt. 1293—95 és 1319 szám alatt leírja mind az ötöt: *Austriaca Austeritas* s a vele együtt nyomtatott *Austriacae Austeritatis Continuatio és Falsitas Toti Mundo de tecta* és *Justi de Palma Florentini Austriacae Austeritatis eiusdemque Continuationis Confirmatio*, e négy mű szerzője Bethlem Miklós, továbbá Csipkés György kamarásnak *Molimen Sisyphicum* cz. műve, melyet

[1] Ballagi Aladár: A magyar nyomdászat tört. fejlődése. (Budapest, 1878.) 54. l.

Thysanodes álnév alatt bocsátott ki. Kolofonja: Ostensa per Georgium Nicolai Thysanodem. R. D. T. V. Q. D. D. M. R. Theopoli Hyporygiodae. Anno 1672.

Ezek közöl az első három nyomtatvány álnévvel jelzett könyvnyomtatóinak pseudonymja belejutott tévedésből nem egy munkába valódi létező könyvnyomtatónak. Szabó Károly is jelezte, hogy e nyomtatványokat Kolozsvárott nyomtatták, azt azonban nem írta meg, hogy nem csak a könyvnyomtatási hely, hanem a könyvnyomtató műhely neve is költött. Ebből származhatott a tévedés. Firtinger Károly, ez a kíváló szorgalmu és derék könyvnyomtatási szakíró, kinek a Grafikai Szemlében 1892—94-ig czikksorozata jelent meg *Hazánk könyvnyomtatói Hunyadi Mátyás idejétől 1848—49-ig* czímmel, maga is kijavítja tévedését, mely szerint 1672-ben Veracius Konstantin és Speracius testvérek nyomdászkodtak Kolozsvárt. »Ezen hamisnak bizonyult adatot — úgymond Firtinger — szóról szóra átvettem a Magyar Könyvszemle egy régebbi évfolyamából.« [1] A tévedést okozó álnevek a következők: az *Austriaca* Austeritasnál Venetiis, Typis Fratrum *Veracii, Constantini* et *Speracii.* Azaz *Igazmondó, Álhatatos* és *Reménykedő*, nem pedig Veracius és Speracius fivérek. Az Austriacae Aust. Continuationál Venetiis Typis Haeredum Magnanimi, Audacis et Bellicosi, a *Falsitas detecta*-nel Antverpiae apud Constantinum Veracium, Sub Signo Bonae Spei. Anno 1672.

Semmi ok sincs arra, hogy ez a tévedés tovább is éljen. Megszüntetésére elég volna rámutatni Szabó Károly véleményére, melyet senki sem czáfolt meg. Ámde, minthogy éppen Szabó Károly művének megjelenése után még mindig föl-fölmerül ez a téves adat, összehasonlítottam magam is az Austriaca Austeritast s Continuatioját, az akkoriban megjelent kolozsvári nyomtatványokkal. Minden kétséget kizárólag igaza van Szabó Károlynak, az Austriaca Austeritas, ennek Continuatioja, valamint a Falsitas detecta kolozsvári nyomtatványok.

Ime nehány adat az általam tett összehasonlító vizsgálat eredményéből. Czeglédi István, Az Ur frigyszekrénye előtt Dágon ledűlése stb. (R. M. K. I. 1100.) czímű művét Veresegyházi Szentyel Mihály nyomtatta Kolozsvárott 1670-ben. Összehasonlítva az

[1] Grafikai Szemle 1894. 59. l.

Austriaca Austeritast Czeglédi művével a következő egyező betüformákat és diszítéseket találjuk,

1. Austriaca Austeritas czímlapjának első sorában a nagy betü, formában és nagyságban azonos a Cz. műve czímlapjának első sorában levő nagy betükkel. Különösen a *Z U* betü hasonlatossága feltűnő.

2. Az A. A. aul. 2-ik, 6 és 7-ik sorának betüi azonosak a Cz. műve czíml. 1 ; 12 és 20-ik sorával.

3. U. a. 10 ; 13 és 18-ik sorában levő cursiv betüfaj azonos a Cz. műve 11 és 17-ik sorban levő cursiv betükkel.

4. U. a. A_3 lapon levő lécz-diszítés azonos a Cz. műve czímlapjának belső oldalán levő léczdiszítésével.

5. Az Austriaca Aust. Continuatioja 6-ik sorának betüi a Cz. müve czímlapjának 18-ik sorában foglalt betüfajtával azonosak.

6. A_2 *A. A.* Kolofonja Constantini & Speracii szavak azonos betüfajtával vannak nyomtatva az Austr. Aust. Continuatioja czímlapjának e szavaival: Typis Haeredum Magnanimi, Audacis & Bellicosi szavak betüivel, ezek pedig teljesen azonosak.

7. Az Austriacae Aust. ejusd. Cont. Continuatio belső czímlapjának lécze azonos Cz. műve belsö czímlapjának léczével. Végül 8. e három mű papírja és 9. alakja nagyságban is teljesen ugyanaz.

Tovább vizsgálni fölösleges, mert kétségtelen, hogy Veracius testvérek nyomdája nem létezett sem Kolozsvárott, sem máshol, hanem az itt felsorolt műveket, azokat is, melyeket nem vizsgáltam meg, de melyekről Szabó Károly írja, hogy kolozsvári nyomtatványok: Kolozsvárott és pedig minthogy akkor más nyomtatóműhely itt nem is dolgozott, Veresegyházi Szentyel Mihálynál nyomtatták.

3. M. Tótfalusi Kis Miklós Amszterdamban.

Tótfalusinak amszterdami lakása (legalább is egyik lakása) czímét megőrizte számunkra Kaposi Sámuelnek egy följegyzése. Kaposi (Juhász) Sámuel ev. ref. theologiai tanár (sz. 1660, megh. 1713.) 1683—1686 hollandiai egyetemeken tanult és Tótfalusinak 1685-ben Amszterdamban megjelent ismeretes híres bibliája korrigálásában Csési Jánossal együtt leghathatósabb támogatója volt. Rájuk bízta Tótfalusi a Jansonius-féle bibliának összehasonlítását,

az eredeti szöveggel s más fordításokkal, egyúttal az új magyar bibliában a Tótfalusi helyesírási elveinek alkalmazását. Külön utasítást adott nekik a javításban követendő elveket illetőleg.[1] Kaposinak az Erdélyi Múzeum Egylet kézirattárában van egy kéziratkötete, melynek címe: Manuscriptorum | Tomus Septimus | Continens | OMNIARIVM | *Samuelis Caposi* | Anno Dni | MDCXV. Vaskos kis jegyzőkönyv, benne egész sereg különböző följegyzéssel akadémiai tartózkodásáról s útjairól, orvosi formulák, találmányok stb. E kötetben, Kaposinak 219 folyószámmal ellátott jegyzetében, a következőket olvashatjuk:

219. A Totfalusi Ur szállásának Titulusa Amstelod.

Mr Mr Nicolaes Kis. woonende op te
achter Burg Wal. over de Brouwery van de
Swaen. ten huyse van Warner Warners.

Azaz: Kis Miklós Mester (Mr = Mester) lakik a nyolczadik *Burgwalon* a Hattyuhoz czímzett serfőző házzal szemben Warner Warner házában.

Felkértem az amszterdami egyetemi könyvtár igazgatóját, (vagy mint hivatalos czíme szól, könyvtárosát), hogy szíveskedjék utána nézni, ki volt a Tótfalusi házi gazdája s megvan-e még a ház, melyben lakott. A külföldi embertől megszokott szives készséggel Dr. *C. P.* Burger bibliothecarius úr azt válaszolta, hogy ezzel a lakásczímmel a lakás helye könnyen megtalálható. A városi levéltáros szíves volt utána nézni, hogy a szóba jöhető házak közül be volt-e írva valamelyik, a Warner Warneré gyanánt? De a megfelelő korszakban más neveket találtak tulajdonosokul. Warner maga is bérlő lehetett. Igy tehát bizonytalan, hogy a Hattyu serfőzővel szemben fekvő házak melyikét érti a följegyzés. Egyik e házak közül mai napig megtartotta régi alakját, de persze azt, hogy Tótfalusi abban lakott volna, nem lehet tudni. Kérésemre, hogy az amszterdami egyetemi könyvtárban nincs-e valami adat Tótfalusira vonatkozólag, a könyvtáros úr tudatta, hogy a Kis által 1685-ben kiadott bibliának egy szépen kötött példánya van meg a könyvtárban a következő írott aján-

[1] Tótfalusi: Apologia Bibliorum Kolozsvár 1697. 3-ik lapon. Ez elveket ismerteti Dr. Dézsi Lajos, Tótfalusiról írott életrajzában. Budapest, 1899. 62-ik lapon.

lással: Amplissimae Bibliothecae Illustris Scholae Amstelodamensium, hoc quicquid est, ornandae adjicit. N. K. Impressor. Mint látható, maga Tótfalusi adott e nevezetes nyomtatványából egy példányt ajándékba az egyetemi könyvtárnak.

4. Könyvnyomtatás a XVIII-ik század végén Erdélyben..

(Ifj. Hochmeister Márton Kolozsvártt 1791-ben.)

Ifjabb Hochmeister Márton 1790-ben Kolozsvártt, mint maga írja naplójában, a dikasterialis munkák olcsóbb szállíthatása tekintetéből nyomdát és az irodalom terjesztése czéljából könyvkereskedést rendezett be, mely utóbbit, ugymond, a magyar irodalom sok köszhasznu eredeti és fordított művével gyarapította. A két Hochmeister működéséről s életéről Sennowitz Adolf[1] ismertetést adott, Hochmeister Adolfnak atyjára, ifj H. Mártonra vonatkozó művét (Nagyszeben 1873) fölhasználva, s ebben ifj. Hochmeisternek Kolozsvárra jövetele után itt támadt bajairól is megemlékezik. Mi, ez alkalommal, egykoru hiteles adatokkal akarjuk megvilágítani azokat a viszonyokat, melyek akkor Kolozsvártt a könyvnyomtatás s a könyvkiadás terén voltak. Igen jellemző, de elég szomoru adatok ezek; az 1790/91-ik kolozsvári országgyülés jegyzőkönyvéből irtuk ki s mutatják, hogy az a türelmetlenség és rossz indulat, mely Tótfalusi Kis Miklóst kilencz évtizeddel amaz országgyülés előtt megtörte és sirba vitte, még fokozottabb s veszedelmesebb mértékben támadt Hochmeister ellen. Tele buzgalommal s hazafias törekvéssel megindítja az első erdélyi magyar hírlapot, az *Erdélyi Magyar Hírvivöt* Hochmeister 1790 ápr. 5-én Nagyszebenben; Kolozsvártt is üzletet alapítva, magyar lapját ide áthozta. Hochmeister kényszerítve volt Kolozsvártt nyomdát alapítani, mert a guberniumot Kolozsvárra helyezték át s ő, mint dicasterialis nyomdász egyebet nem tehetett, mint, hogy üzlete egyrészét Kolozsvárra telepítette 1790 őszén. Nyolcz kocsival vitte magával könyvnyomtató és könyvkötő fölszerelését, egy-egy kocsiért 100 frt fuvarbért fizetett, 6000 frt áru könyvárusi készletet is víve Kolozsvárra.[2] Kolozsvártt akkor a katholikus püspökség s az ev. ref. kollegium nyomdája működött. A reájuk

[1] Magyar Könyvkereskedők Évkönyve 8-ik évf. 1898. V—XLVIII. l.

[2] I. m. XVI. l. és Hochmeister Ad. művében 53. l.

nézve kellemetlen versenytárs ellen nagy hamar föllépett mindkét nyomda, gondnoksága utján.

Az országgyűlés ötödik ülésén, 1790 deczember 30-án, megkezdődik a háboru Hochmeister, a jövevény ellen. Első bűne, hogy kinyomatta a királyi propositiokat, melyeket a deczember 23-án tartott harmadik ülésen fölolvastak. Második s legfőbb vétke, hogy nemcsak dikaszterialis, hanem egyébb nyomtatványokat is készit, szóval, hogy versenyez a két kolozsvári nyomdával.

Az 1791—92. országgyűlés jegyzőkönyve igy adja elő az ügyet.[1]

(Ötödik ülés Karátson Havának 30-ik Napján, 1790 esztendőben):

5-ször. A' statusok kedvetlenűl jelentik a' Statuum Praesidens Úr Ő Exellentziájának, hogy hírek s akaratjuk nélkűl a' Királlyi Fel-tételek már kinyomtatva széllyel hordoztatnak. A' Catholicus Püspök Úr Ő Exellentziája, és a' Helvetica Confession lévők Kolozsvári Kollegyiom Curatorai részéről pedig panaszoltatik: hogy noha mindeniknek ezen városban könyvnyomtató Mihellye vagyon, mindazonáltal Könyvnyomtató Hochmeister itten Jövevény lévén, a megnevezett panaszló Feleknek nagy kárával maga Mesterségét gyakorolván, a' Fő Igazgató Tanátstól való Munkákon kívűl egyebeket is Sajto alá tenni s Világ eleibe kibotsátani merészel, kérvén ezek iránt elégtételt, és rész szerént orvoslást tétetni.

A' Méltóságos Statuum Praesidens Úr Ő Exellentziája magára veszi, hogy az említett Könyv-Nyomtatót magához hivatván megtudakozza: hogy azon Királlyi-Feltételeket kitől nyerte és ki engedelméből nyomtatatta ki? Mindezekről a Statusoknak és más panaszló feleknek illendő elégtételt szerezni igyekszik, 's hólnapi napon az iránt a Statusoknak jelentést tészen: az alatt is a Könyvnyomtatónál készen lévő Exemplárokat benntiltván.

Mindjárt másnap az ülés elején jelentést tett az elnök gr.

[1] Az Erdélyi Három Nemes Nemzetekből álló Tekintetes Rendeknek 1790-ik esztendöben Karátson Havának 12-dik napjára Szabad Királyi városban KOLO'SVARra hirdettetett, és több következett napokon tartatott közönséges Gyüléseikben lett végzéseknek és foglalatosságoknak *Jegyzökönyve*. Kolo'sváratt. Nyomt. a' Ref. Kolégyom betüivel MDCCXCI. eszt. 71—72. l.

Kemény Farkas, megbizatásáról: (Hatodik ülés Karátson havának 31-dik napján 1790. esztendőben) 1-ben. A Méltóságos Statuum Praesidens Úr Ő Exellentziája jelenti: hogy a tegnapi Végzés szerint Könyv nyomtató Hochmeister Mártont magához hivatván, végére ment tölle mind annak, hogy a Királyi-Feltételeket kitől nyerte ki, mind pedig annak, hogy ki engedelmével nyomtatatta ki? Ki-is úgy felelt légyen, hogy némellyek az említett Királyi Feltételeket nálla keresvén, hogy azzal szolgálattyokra nem lehetett, mintegy nehézségeket mutatták, kívánván azért a Közönség szolgálattyára való készségét e' részben is megbizonyittani, a Méltóságos Királlyi Commissarius Plenipotentiarius Úr Ö Exellentiájától[1] nyomtatásra kikérte, 's meg is nyerte. A' midőn pedig a még nála készen levő Exemplároknak árura való botsáttásától Ő Exellentziája által tiltatnék, jelentette: hogy a többi Könyvkötők ő tőlle legutolsó Exemplarig mind megvették légyen. Továbbá értésére adván Ő Exellenziája az emlitett Könyvnyomtatónak azt is, hogy mind a Méltóságos Catholicus Püspök Úr Ő Exellentziájának, mind pedig az Helvetica Confession lévők Kollegyiomának Könyvnyomtató Miv-hellyek itt hellyben lévén, azok mellett levő Könyv-Nyomtatóknak nagy sérelmekre lenne nékie mint idegennek ide lett jövetele és mesterségének folytatása; erre a nevezett Könyvnyomtató magát azzal mentette: hogy ö Priviligialt Dicasterialis Könyvnyomtató lévén, minthogy Privilegiumának ideje még két esztendő múlva fogna kitelni, a Fő Igazgató Tanáts parantsolattyára kévánt itten megjelenni.

> Mellyre végeztetett, hogy a' kik ezen Könyvnyomtatónak itten létivel, s Mesterségének follytatásával magukat megsértetteknek tartyák, sérelmeket annak rendi szerint Irásban a Statusok eleibe terjesztvén, igyekeznek a Statusok a Fő Igazgató Tanáts által megorvosoltatni, ez után pedig az Országot illető dolgok a Statusok híre s engedelme nélkül ki ne nyomtattasanak.

A következő év elején, Boldogasszony Havának 12-ik napján, az országgyűlés tizedik ülésén üzleti diadalt aratott a reformatusok nyomdája Hochmeisteren, mert bár ő olcsóbban vállalkozott volna, mégis a ref. nyomda kapta meg a jegyzőkönyvet,

[1] Br. Rall altábornagy.

melynek magyar nyelven írását és kinyomiatását az országgyűlés mindjárt első ülésén kimondta.[1]

Az országgyűlés tárgyalása és határozata erre nézve a következő :

(A kilenczedik ülés. B. A. havának 11. napj. jegyzőkönyvéből.) 4-szer. Jelentés tétetett arról. hogy a' Jegyzőkönyvnek kinyomtatásához hozzá kellenék fogni 's az Nyomtatásban eshető hibáknak eltávoztatására nézve bizonyos személlyeket ki nevezni.

A' Jegyzö Könyvnek a' dolog méltóságához illendö móddal való ki-nyomtatására nézve a' vigyázás, és hibáknak megjobbítása Donáth Antal, Aranka György és Szeli Josef Atyánkfiaira bizatott óly útosittással, hogy az itten levö Könyvnyomtató Mühellyeket meg-vizsgálván, maguk Itéleteket arról, hogy mellyiknek szebbek, tisztábbak, és jobbak a' Betüi, mellyiknek lésznek elégséges Betüi és tisztább Papirossa a' Jegyzö Könyvnek ki-nyomtatására végére menvén, egyszersmind a' kinyomtatáshoz kivántató költségről is a közelebb tartandó ülésben a Statusok eleibe terjeszszék.

Végeztett továbbá: hogy a ki-nyomtatandó Jegyzö Könyv Nyomtatvánnyából a Fö Igazgató Tanáts és Királlyi Tábla Tagjainak, a Fö Tiszteknek, Regalistáknak, Vármegyék- Székely és Szász Székek, Vidékek és Taxalis Hellyek követtyeinek mind magoknak, mind pedig Vármegyejek, Székjek, Vidékjek és Városok Archivumainak egy-egy Nyomtatvány ingyen adattassék. Ezen Végyzés után a gyülés eloszlott.

A döntés a tizedik ülésen történt. A jegyzőkönyv felolvasása után rögtön megkezdődött a vihar Hochmeister feje fölött.

Donáth Antal és Aranka György atyaikfiai — mondja a jegyzőkönyv — úgy mint a Jegyző könyv kinyomatásának jó móddal való végben vitelére kineveztetett vigyázó Biztosok jelentik, hogy az előbbeni ülésben tett végzéshez képest, mind a' Catholicus Püspök Úr Ö Exellentziája, mind az Helvetica Confession levők Kollegyiomja, mind pedig Hochmeister Márton Könyvnyomtató Sajtóját meg-vizsgálták: a Püspök Úr Ö Exellentziájáénak nagyobb része Fejérvárra lévén szállítva, magok is Biztosokul úgy láták, de a Gondviselö is

[1] Jegyzők. 31. l. 15. pont.

úgy adta fel, hogy az itten lévő része alig volna elégséges Jegyzó könyvnek egy egy Árkusonként való kinyomtatására, sőt ha az Árkos sürü, annyira sem juthatnának a' Betük; az Helvetica Confession lévök Kollegyiumában és Hochmeister Mártonéban mind a' Betük, mind a' nyomtató Papiros tiszta, 's az elsönek Gondviselöje fogadta is, hogy a' Jegyző könyv nyomtatására hasonló Papirossal elegendőt fog szerezni: Betü annyi számmal találtatik mind a kettönél, hogy három Árkost lehetne egyszerre kiszedni a' nélkült (sic), hogy egy vagy más levélnek elhányására kelessék a szedönek várakozni. A' kinyomtatásra kivántato költséget a' mi illeti: Hochmeister Mártonnál azon az Áron, mellyen a Fö Igazgató Tanátsnak is dolgoznak, tudni illik Árkosát $1^1/_2$ krajczárért válolták; a' Kollegyiombeli könyvnyomtatók pedig Árkosáért 2 krajczárt kévántak; jelentem mindazonáltal, hogy ebben is megkévánnak egyezni; mind a kettö pedig egyátaljában jelentette, hogy ha csak a Statusok öt vagy hat száz Exemplárnak kifizetésit magokra nem veszik, a' Jegyzö könyvnek kinyomatását tellyességgel magokra nem válallhattyák.

Minthogy ezen Jelentés szerént — így hangzik a határozat — az Helvetica Confission lévök Kollegyiomjának Privilgiált Könyvnyomtató Sajtója, mind Betüinek és nyomtató Papirossának tisztaságára, mind a' Betüknek elegendö voltára nézve ollyan állapotban vagyon, hogy a' Jegyzö könyvek kinyomtatását illendöképpen véghezviheti; Hochmeister Márton pedig noha a Fö Igazgató Tanátsnak szegödött könyvnyomtatója lenne, itt mindazonáltal Jövevény lévén, 's az ország-gyülésének Jegyzőkönyve az Ország Rendeit illetvén, végeztetett: hogy a' Jegyzö könyv az Ország költségére az Helvetica Confession lévök Sajtója alá botsáttassék annyival is inkább, hogy ez alatt gyakor Magyar munkák fordulván meg, 's a' Jegyzö Könyv is Magyar Nyelven levén iratva, annak legjóbb móddal való ki-nyomtatását ettöl lehetne reménleni.

Ugyan e gyülés következő pontjában már a legerősebb és legveszedelmesebb vád zuhan a várostól éppen távol levő Hochmeister fejére. Vádolják, hogy német naptárában lázító módon ír a Hóra lázadásról s hogy a királyi föltételeket közölte, a tilalom ellenére, a Magyar Hír Vivőben, és pedig magyarra fordítva. Ez a két vád nagy sereg kellemetlenségnek és zaklatásnak forrása lőn Hochmeister számára. Oly érdekes a könyvnyomtatás törté-

nete és kulturtörténelem szempontból ez az egész hajsza Hochmeister ellen, hogy az ügy további részét is érdemes közölni s — elolvasni.

(Panaszolnak a' Rendek, hogy német Kalendáriumában a' Hóra-által inditott paraszt háborut a' földes Uraság kissebbségére czélzó móddal írva nyomtatta ki, és hogy a Királyi Feltételeket, az .O Gy. végzése ellen Ujság-Leveleiben balra magyarázható magyar fordításban közönségessé tenni merészelte.)

3-szor: (Tizedik ülésből.) Nagy megilletödéssel jelentik némely atyánkfiai, hoogy Hochmeister Márton Könyvnyomtató által Világ eleiben botsátott Német Kalendáriumban Hóra által inditott Parasztok zenebonáját olyan környülállásokkal olvassák le-irattatva, mintha a Parasztságot a' Földes Uraságok rendkívül való keménysége lázzasztotta vólna fel, mely a valósággal éppen meg nem egyezik, söt a Nemességnek, Földes Uraságnak és az egész Hazának kissebbségére és romlására tzélozó szándékkal gondoltatott ki. Melly tselekedete által Hochmeisternek az egész Haza ugyan, de nevezetesen Hunyad, Zaránd, Fejér, Torda és Kolos-vármegyék mellyek azon zenebonának kedvetlen történetét leginkább érzették, 's minthogy annak indittásában a Földes Uraságnak ártatlanságát az is nyilvánosságossá tészi, hogy a' nem más Uraság Jószágában, hanem a Zalathnai Fiscale Dominiumban kezdödött, söt maguk az Inditók is ugymint: Hora, Kloska és Krisán György az emlitett Fiscale Dominiumbeli Jobbágyok voltak, magukat kiváltképpen megsértetteknek állitván, mindnyájjan ugyan, de nevezetesen Hunyadvármegyének követei hathatósan kérék a Statusokat, hogy e' gonosz tselekedetét Hochmeisternek büntetetlenül ne szenvedjék, hanem ily felettébb való megbántódásokért illendö elégtételt vévén, mind tselekedete, mind pedig példás büntetésének neme a közre botsájtandó Ujságok által Világ eleibe terjesztessék. Mellyre mások által-is annyival inkább érdemesnek itéltetett, hogy ámbár ezen közönséges Gyülekezetnek Végezése által az Ország Gyülését illetö dolgoknak közrebocsátásától tilalmaztatva lett légyen, még-is újra most a' Magyar Hirvivö nevezet alatt ki jönni szokott Ujságban, melly az *3-dik* szám alatt költ, a' Királlyi fel-tételeket Magyarra fordítva közönségessé tenni mérészelte, még pedig a Jobbágyi szolgálatról szólló Czikkelyére nézveólly hibás fordítással, mellyhez bal magyarázat férhetvént kedvetlen következéseket hozhat magával.

A határozat erre a jegyzőkönyv szerint, következő:

Melly iránt tanátskozván a' (a kalendáriumok és ujságok mind Hochmeisternél, mind más könyvkötöknél elpetsételtetni és confiskáltatni, a dolog kinyomozására pedig biztosok rendeltettek) Statusok, végeztetett: hogy mindaz említett német Kalendáriumok, mind az Ujságok valamint Hochmeisternél magánál, úgy, ha a' több Könyvnyomtatóknál és Könyvkötőknél találtatnának azoknál-is elpetsételtessenek és confiscáltas-sanak.

Minthogy pedig nem kissebb vétek az ilyetén veszedelmes dolgoknak irására pennát fogni, avagy közrebotsátását megengedni, mint azokat Nyomtatás által Világ eleibe terjeszteni, szükségesnek találtatott szoros Visgalás *(Investigatio)* által végére jártatni, mind annak, hogy a Kalendáriumban lévö történetek irása, úgyszintén az Ujságba béiktatott Királyi Feltételeknek magyarra fordítása ki munkája és szerzeménye légyen? mind pedig annak, hogy azon Kalendárium és ujság a' Könyvvisgáló Bizottság *(Commissio Librorum Censoria)* által megvizsgáltattak-é, 's kinyomtattások megengedtetett-é, a' vagy nem? mindezeknek még ezen ülésben leendö végben vitelére ki-neveztettek Donáth Antal, Aranka György és Szeli Josef atyánkfiai.

Hogy pedig az alatt is mig Hochmeister ellen a kirendeltetett Visgálás véghez menne, mind nékie, mind másoknak, kik ebben bünösöknek fognak találtatni, példás büntetések iránt Végezés lehetne, több ilyetén veszedelmes munkák Világ eleibe ne jöjjenek, szükségesnek vélték a Statusok a Ország Rendeit illetö Munkáknak minekelötte nyomtatás alá mennének megvizsgálását az elébb kinevezett három atyánkfiára bízni; e mellett pedig a Fö Igazgató Tanátshoz is Követséget rendelni, melly mind az Kalendáriumban az Horai Zenebonának nem igazán hanem a Nemesség és Földes Uraság romlására tzélozó álnoksággal lett béirásából, mind az Ujságban Magyar Nyelven béirt Királyi Feltételeknek hibás Forditásából esett Sérelmét az Országnak fel-fedezvén, egyszersmind jelentse: hogy az Ország Rendei mind a' Kalendáriumból mind az Ujságból Hochmeisternél vagy más Könyvnyomtatóknál és Könyvkötöknél találtató Exemplároknak elpetsétlésére és Confiscatiojára Biztosokat küldöttek légyen, oly utasítással, hogy az úttal egyszersmind végére mennyenek a' Kalendáriumban lévö Történetek leirása, úgy a Magyar Hír-Vivöben Magyar nyelven béiktatott Királyi Feltételek fordítása

ki által ment légyen végben? nem különben azok a Könyvvisgáló Bizottság előtt megfordultak-é s annak engedelmével nyomtatattak-é ki, avagy nem? Melly Visgálásnak végben menetele után fennhagyják maguknak a Statusok Hochmeisternek illendöképen való megbüntettetését. E mellett jelentessék meg az is, hogy a' Statusok oly annyira veszedelmes munkának Világ eleibe jövetelét nem gondolhattyák egyébünnen származni, hanem hogy a Könyvek Visgálására vagy nincsenek Biztosok kirendeltetve, vagy ha vagynak, azok Kötelességeknek voltaképpen meg nem felelnek; annak okáért szükségesnek vélték a' Statusok, az Ország Gyűlését illetö Munkáknak visgálására magok közül bizonyos Személlyeket kinevezni; minthogy pedig Hochmeister Mártont a Fö-Igazgató Tanáts szegödött könyvnyomtatójának értették lenni a' Statusok, atyafiságosan kérik a' Fö Igazgató Tanátstól, sokszor emlitett Hochmeister Mártonnak szoros Parantsolatot adni, hogy semmiféle Dolgot, mely az Ország Gyülését illetné, kinyomtatni ne mérészeljen, és ha valamit affélét a Fö-Igazgató Tanáts tettszéséből ki-kellene is nyomtatnia, azt Sajto alá addig ne tégye, mig a Statusoktól ki neveztetett Biztosok által annyiban a' mennyiben az Ország Rendeit illeti, meg nem visgáltatnak, maguk pedig a Statusok a' jegyzökönyvet is nem Hochmeister Mártonnal, hanem a Helvetica Confession levöknek Könyvnyomtató Sajtójok által szándékoznak közre botsáttatni. Mindezeknek béjelentésére a Fö-Igazgató Tanátshoz Követeknek rendeltetnek.

A fötisztek közül:

B. Josika Antal.

A Regalisták közül:

Sándor Mihály.

A Vármegyék Követei közül:

Pelei Imre.

A Székely Nemzet Követei közül:

Török Ferentz.

A Szász Nemzet Követei közül:

Steinburg Károly.

A Taxalis Hellyek Követei közül:

Gyöngyösi József Atyánkfia.

Míg a biztosok kiküldetésükben nagy gyorsasággal eljártak, az országgyűlés egyébb dolgokat végzett, de mihelyt a kiküldöt-

tek visszaérkeztek, újból a Hochmeister ügyét vették elő. Ebből is látszik, hogy mily nagy fontosságot tulajdonítottak ez ügynek. Ime a jegyzőkönyv:

6-szor: (A biztosok a kinyomozásról a Rendeket tudósítják.)

Megérkezvén az Hochmeisterhez rendeltetett visgálásból (Investigatioból) a' Biztosok, jelentik, hogy elmenvén Hochmeister Mártonnak szállására, minthogy maga Hochmeister Szebenbe ment, tsak a feleségét találván otthon, elöször is tölle Német Kalendáriumot 's az harmadik szám alatt költ Ujságokat kértenek; de egyik félét sem adatván elö azt felelte, hogy a' könyváruló Bóltban is Kalendáriumok, nem vélné, hogy lennének, mivel Szebenből keveset hozatnak; Ujságok pedig bizonyoson lésznek, kérdeztetvén az említett Könyv-nyomtatóné arról, hogy a' Kalendáriumokban lévö Történeteknek irása és a' Magyar Ujságban foglalt Királyi Feltételeknek forditása ki munkája légyen? Arra felelni nem tudott; ellenben midön arról kérdeztetnék, hogy a' Kalendarium és az emlitett Ujságok a Könyvvisgáló Biztosság elött meg-fordultak-é? vagy nem? erre az emlitett Könyvnyomtatóné elö kerestetvén a' kérdésben lévö Ujságoknak elsö nyomtatványát a rajta lévö aláirással *Subscriptioval* megmutatta, hogy az a Könyvvisgáló Biztosság előtt megfordult 's azok engedelmével nyomtattatott ki, a' Kalendarium iránt pedig azt adta feleletül, hogy a' még Szebenben nyomtattatván ki, annak visgálásárol s nyomtatására nyert engedelemröl itt semmit se mutathatna, ugy vélné mindazonáltal, hogy az is a' Visgáló Biztosoknál meg-fordult s azok engedelméböl botsátatott Sajto alá.

Elindulván azután a Könyv-áruló Bóltba, 's a' Bóltos Legényt szembe' találván, a' Bólthoz viszsza téritették, az holótt is az elöadatott 11 Német Kalendáriumokat és 65 Ujságokat el-petsételték; kérdeztetvén a' nevezett Legény arról, hogy azon Kalendáriumokból kiknek, és nevezetesen a több Könyvnyomtatóknak és Könyv-kötöknek adtanak-é el, vagy nem? erre azt felelte; hogy mivel Szebenböl kevés Exemplárokat hoztak által itt igen keveset a' Könyv-kötöknek, a Könyvnyomtatóknak pedig épen semmit sem adtanak el, hanem a Fö-igazgató Tanáts mellett lévö Hivatalok szükségére maga Hochmeister jegyzése szerént (mellyet a Biztosok magukkal el is hoztak) 67 Exemplárok adattattak-bé.

Azon kérdésre pedig, hogy a' Kalendáriumban lévö történetek

irása és a *3-dik* szám alatt költ Magyar Hir-vivőben magyar nyelven ki-adott Királlyi Feltételek fordittása ki munkája lett-légyen? erre a' sokszor emlitett Legény azt adta feleletül: hogy a' történetek irását Szebenben ugyantsak Hochmeisternél levö Móor nevezetü Legény munkájának gyanittya, a Királlyi Feltételeket pedig Vinkler Professor fordította magyarra. Ezeknek jelentése után a Biztosok az harmadik szám alatt kelt Magyar Hirvivönek eredeti irását, és annak a' Könyvvisgáló Biztosok által authenticalt elsö nyomtatvánnyát a Méltóságos Statuum Praesidens Úr ö Excellentziájának által adták.

(A F. I. Tanáts felelete, mely szerént a maga kebeléböl is a dolog' végére járására Biztosokat rendelt.)

7-szer: Megérkeznek a' Fö Igazgató Tanátshoz küldött Követek feleletül azt hozván, hogy az illyetén veszedelmes munkáknak megakadályoztatására a' Fö Igazgató Tanátstól a' szükséges Rendelések meg-volnának tétetve, és a' végre különös Biztosok-is volnának ki-neveztetve, azon Biztosságnak Elölülöje Belsö Tanátsos Groff Eszterházi János: a külsö Országi könyvek visgálója Belsö Tanátsos Fö Tisztelendö Mártoni József; a ben' való könyvek Könyvek vizsgálói, a Szebeni három Vallásbeli, ugy-mint a' Catholica Hiten, Helvetica és Augustana Confession lévö Papok lennének. A' Gubernator Ur ő Ecellentziája kinyilatkoztatása szerint maga ő Ecellentziája tapasztalván ennek-elötte-is illyetén ártalmas Munkáknak Világ eleibe terjedését, Hochmeisternek szorosan és Bóltjának elzárásával léendö megbüntetése alatt még Szebenben meg-parantsolta légyen, hogy semmiféle munkát a' Könyvvisgáló Biztosok engedelme nélkül Sajtó alá botsáttani ne mérészeljen.

A' mi pedig az Ujságban kinyomtatott Királlyi Feltételeket illeti, azok a Könyvvisgáló Biztosok előtt megfordulván, kinyomtatását azért nem ellenzették, hogy Nemes Magyarországon is kinyomtatása és az Ujságokban való közre botsáttása meg-engedtetett: A Kalendáriom pedig ö Ecellentziája és Groff Eszterházy János Belső Tanáts Ur tudtára visgálás alá nem terjesztetett.

Hochmeisternek ezen tselekedetéröl való visgálás s a Kalendáriumnak 's Ujságoknak el-petséltetése a' Fö Igazgató Tanáts hatalmát illetvén, azt maga fogja véghez vitetni 's tellyes Bizodalommal lenni kéri a Statusokat arról, hogy az efféle dolgokban tsak a'

Statusok tettszéséröl tudositva légyen, elegendö Elég-tételt fog szerezni.

A' midön az Ország dolgait illetö Munkák fognak kinyomtattatni, hogy azok az Ország Rendeitöl ki-neveztetett Személlyek által is megvisgáltathassanak, azoknak a' végre való által adattattásáról Rendelését megtészi; hogy pedig a Jegyzö Könyv a' Helvética Confession lévök Könyvnyomtató Sajtója alá botsátassék, a' Fö Igazgató Tanátsnak ellenére nintsen.

8-szor: Bé érkeznek a Fö Igazgató Tanátsnak Követtyei, úgymint Cserei Farkas és Sándor János Titoknakok *(sic)* azzal az izenettel, hogy a' Fö Igazgató Tanáts értvén a' Királlyi Feltételeknek hibás fordítással Magyar nyelven lett közrebocsáttását a' bal magyarázatoknak 's azokból származható kedvetlen következéseknek el távoztatására szükségesnek tartaná, a' közelebb kiadandó Magyar Hir-Vivöben az elöbbeni fordításnak hibáját kitenni 's a' Feltételeknek valóságos értelmét közre botsáttani. Hogy pedig a' Fö Igazgató Tanáts a' Statusok tettszésének tellyesittésére készségét megbizonyitsa, jelenteti, hogy a' Német Kalendáriumok 's Ujságok el-petsétlésére két Titoknakokat el-küldött, Szebenbe pedig még a' mái Postával fog Rendelés tétetni mind arról, hogy a' Kalendáriomban levő történetek Iroja ki kerestessék, mind pedig arról, hogy Hochmeister mindennémü Munkáknak meg-visgálás nélkül való kinyomtatásától Boltjának el-petsételtetése alatt, el tiltassék.

El-menvén az emlitett követek, a' Statusok Hochmeisternek, 's a' többieknek is kik ebben a dologban bünösöknek találtatnának, Törvényes büntetés alá leendö huzatásokról tanátskoztak.

A határozat erre a következő:

Melly Tanátskozás után abban állapodtak meg, hogy a Fő-Igazgató Tanátstól rendeltetett vizsgálásnak megérkezése várattassék el. Mely végzés után a Statusok el-oszlottak.

A Hochmeister ügyének további része még érdekesebb talán s jellemzőbb, mint az eddig való, mégis sem a fia művében, melyet édes atyjáról írt, sem pedig az idézett értekezésben, az ügynek e végső stádiumáról említést nem találunk. Hochmeister dolga ugyanis a *király elé* került. Második Lipót 1791 február 28-án kelt királyi levelében, mely magában foglalta az erdélyi rendeknek 1791 jan. 18-án a hitlevél (Instrumentum Homagii) mellett felküldött

feliratukra adott válaszát, a rendek nagy meglepetésére »kedvetlenül vészi« a Hochmeister Márton »aránti Országos Végzést.« A királyi levél 4-ik pontja, mely egyúttal szemrehányást tesz a rendeknek, hogy Dersi Pál ügyében [1] hogyan jártak el, így hangzik;

Displicenter intelleximus, quod vos absque praevia eatenus cum Gubernio nostro Regio fota cointelligentia, tam ad examinanda Dersiana Scripta, quam etiam perlustrandam officinam librariam Typographi Hochmeister via Facti processeritis, potestatisque executivae exercitium, etiam durantibus Comitiis privative soli Gubernio nostro Regio competens in obversum Legum, et Constitutionis vobis vendicaveritis.[2]

A rendek a királyi válasznak e váratlan részére, a válaszra adandó feleletre folytatott tanácskozásuk rendjén, a következő határozatot hozták.[3] (Harminczkettődik ülés febr. 15. 1791.)

7-szer: Folytatván Tanátskozásokat a' már sokszor említett Királlyi Válaszra adandó Felelet aránt.

Annak negyedik Ponttyára nézve, melyben Ö Felsége abból vett nehézségét tészi nyilvánossá a' Rendeknek, hogy Procurator Dersi Pál Irásainak és Könyv-nyomtató Hochmeister Boltyának visgálására a' nélkül, hogy a Királyi Főigazgató Tanáttsal egyet értettenek volna, mentenek és azzal maguknak teljesítő Hatalmat (Potestas exequutiva:) mellynek gyakorlása Ország-gyülése idejekor is egyedül a Föigazgató Tanátsot illeti, tulajdonittattak, Végeztetett, hogy Ö Felségének jelentessék; hogy mentül váratlanabb és reménytelenebb vala Ö Felségének jelentett nehézsége, annál érzékenyebb szívvel vették azt az Ország rendei, ugyanis egy olyan Tudósittásra, mellyben Ö Felségé-

[1] Dersi Pál ügye szintén jellemző a korra. A rendek őt közkereset alá vetették, mert Udvarhelynek nehány falujából a székely jobbágyság a jobbágyság alól fölszabadulásáért kérést adott be az országgyűléshez. E kérésben is lázítást találtak a rendek s írójánál házkutatást is tartattak, írásait lefoglalva. Erre vonatkozik a királyi levél, mely a rendektől mindkét esetben tagadásba veszi a végrehajtási jogot, e jog a guberiumot illetvén.

[2] Jegyzőkönyv 260. l.

[3] Előbb az ügy érdemleges tárgyalása előtt az ország rendei szükségesnek állították »a Fő Igazgató Tanátstól végére menni, hogy az említett dologban nem a Fő Igazgató Tanáts küldött-e Ő Felségének tudósítást?« A Követek a gubernátor ama válaszával tértek vissza, hogy ez ügyben a Fő Igazgató Tanáts »legkissebbet se írt légyen a Felséges Udvarnak.« Csak ezután került határozathozatalra a dolog. Jegyzőkönyv 271—272. l.

nek hívségére hittel lett elkötelezéseket, Ö Felségében vetett Bizodalmakat nyilvánságossá ténni kévánták, arra téendö kegyelmes Válasszában Ö Felségének nem vártanak egyebet, hanem Királyi Kegyelmének és tettzésének örvendetes Jelentéseit. Nem is foghattyák fel az Ország Rendei, mi uton jöhetett-bé Hochmeister és Dersi dolga Ö Felségének a' Hit Levél mellett fel küldött Tudositásra érkezett Válaszszában, és mivel a Királyi Fö Igazgató Tanáts a Statusoktól meg kérdeztetvén azt adta feleletül, hogy az aránt maga részéröl a Felséges Udvarnak nem panaszlott, nem képzelhetik a' Statusok, hogy érdemelhetett különös Személyeknek feladások hitelt annyira, hogy az ország Rendei annélkül, hogy meghallgattattanak volna, a miatt pirongatást szenvedjenek, annál is inkább, hogy a Vice Cancellariusnak az Ország Rendei által 1695-ben Bőjt más havának *21-dik* Napján, tudniillik a Cancelláriának elsö felállítása idejekor kiszabott Oktatásnak tartása szerint kötelességében áll mindennemü és akármely úton Ö Felsége eleibe hatott könyörgő leveleknek, Feladásoknak vagy a Statusokkal vagy a Királlyi Fö Igazgató Tanátssal, vagy azt illetö Felekkel leendö közöltetését munkálódni, nehogy vagy az Haza Tsendessége felbomolyon vagy az Igazság sérelmet szenvedjen. Mellyet mivel a Cancellaria Tagjai el-mulattak, kérettessék Ö Felsége, hogy méltóztassék oly módot feltalálni, melly szerént ezen dolog a' Királlyi Válaszszal Világ eleibe ne terjedjen, s egyszersmind azoknak neveit kik ezt Ö Felségének feladták, kinevezni. A' mi pedig Ö Felségének azt a kinyilatkoztatását illeti, hogy a tellyesitö hatalom Ország Gyülése idején is egyedül a Királlyi Fö-Igazgató Tanátsot illetné, azt a Statusok meg nem esmérhetik, meg lévén annak hatalma, mind a Királlyi Kötések mind pedig az Országtól adatott oktatásokban az Ország Gyülése idejére nézve is határozva.«

Az ország rendei által a királyhoz felküldött latin nyelvü válasznak az ügyre vonatkozó része nem más, mint a határozat fordítása.[1]

A király válasza a rendek febr. 28-iki felterjesztésére május 7-én kelt.[2] A rendek elégtételt kaptak, a király megengedi, hogy előbb irott királyi levelének sérelmes pontja kihagyassék — azaz nem irottnak tekintessék, s igy irassék újból.

[1] Jegyzőkönyv 310. l.
[2] Jegyzőkönyv 441. l.

»Ad 4-tum. Pro uberiori Clementiae Nostrae erga Vos Regiae declaratione admittimus, ut expositi Vobis actus, qui in Causa Advocati Dersi et Typographi Hocmeister (sic) cum laesione activitatis Gubernii. Nostri Regii intercesserunt, Nobisque in serie reliquorum Tractatuum Diaetalium relati fuerant, ex B. Nostro Rescripto Regio, super praestito per Vos Fidelitatis Homagio die 28-va Febr. A. Currentis emanato, per novam illius expeditionem exmittantur stb.«

Ezzel ez az ügy véget ért, sőt a következő évi országgyűlési jegyzőkönyvet már Hochmeister nyomtatja, a ki erre, midőn az előbbi jegyzőkönyv kifizetését illetőleg mindenféle nehézség és illetékességi vita támadt, vállalkozott az ország rendei által teljesítendő előfizetés mellett, tehát a saját üzleti hasznára vagy kárára. Ajánlatát elfogadták és a saját kérésére[1] a rendek a jegyzőkönyv nyomtatására való fölvigyázást Cserei Elek gubernialis taxatorra és Rosnyai József gubernialis fogalmazóra bízták. Az 1794-ik gyűlés jegyzőkönyvét is Hochmeister nyomtatta. 1809-ben megszűnteti kolozsvári nyomdáját s a k. lyceumnak adományozza.[2] Föl kell még említenünk, hogy ez az országgyűlés a könyvek, illetve tankönyvek cenzurájára nézve articulusainak projectumában, XLVII-ik art. alatt, a censura ügyének a jövő ülésszak elé terjesztendő törvény által való rendezését mondta ki. Ebből egyéb

[1] Erdélyi Rendeknek 1792-ben Kolozsvárra hirdetett és tartatott gyüléseikben lett végzéseknek és foglalatosságoknak Jegyzökönyve. 495. l.

[2] Saját följegyzése szerint, melyet *Hausbuch*-jában tett: »Den 15-ten Februar 1809 schenkte ich mein ganzes, zu Klausenburg bestandenes, auf 26,000 fl. geschätztes Vermögen dem dasigen K. Lyceo zur Entschädigung meiner Erziehung im Waitzner adeligem Theresiano« Hochmeister Adolf: Martin v. Hochmeister. Hermannstadt 1873.« 94. l. U. o. közölve van Hochmeister Mártonnak az alapítvány tevésére vonatkozó alapító levele, melyet Bánffy György gróf gubernátorhoz intézett s melyben kolozsvári üzletének fölhagyását egészségi okokkal indokolja. Könyvnyomdáját és könyvkötészetét 5000 frt értékben a budai m. kir. egyetemi nyomdához hasonló intézet létesítésére hagyja, ugyan e czélra, nevezetesen kulturális és tankönyveknek olcsó árban terjesztésére, 20,000 frt értékű könyvraktárát is rendeli, ezenkívül gazdag érem- és természetrajzi gyüjteményét a lyceum illető tanszékeinek hagyományozza. Bánffy Gy. 1809 febr. 25-én kelt dekrétumában elfogadja az alapítványt s tudatja, hogy erről a Felségnek jelentést tesz. 1810-ben I. Ferencz a nagy arany éremmel tüntette ki Hochmeistert, kivel ez a királyi kitüntetés bizonyára feledtette Kolozsvárott szenvedett méltatlan sérelmeit.

nem történt, mint az, hogy az erdélyi rendek, haragjuk is lecsillapodván, híven multjukhoz, az 1791. 56. articulusban a vallásos iratoknak censura nélkül való kinyomtatását mondták ki.

5. A kolozsvári reform. kollegium egykori nyomdája Budapesten.

A reformátusok kolozsvári nyomdája tudvalevőleg alapításakor ugyanaz volt, mely a Szenczi Kertész Ábrahám tulajdonát képezte. Szenczi külföldről, Hollandiából, vagy más adat szerint Lüneburgból,[1] elzevir-betüket hozott magával, iktári gr. Bethlen István segélyével, 1640-ben. 1660-ban a török elől Nagyváradról Kolozsvárra menekül, innen 1662-ben Nagyszebenbe költözik, hol 1663—66-ig számos mű jelent meg nála. 1667 tavaszán örökösök nélkül meghal és nyomdája az erdélyi fejedelmi kincstárra száll. Apafi fejedelem inventáriumot vétet föl a typusokról, könyvekről s a nyomdát Udvarhelyi Mihály szebeni nyomdász kezelése alá adja. 1668-ban Udvarhelyi lemond, a fejedelem a nyomdát Kolozsvárra helyezteti és Veresegyházi Szentyel Mihályra bízza. 1672 október 12-én Apafi Gyulafejérvárt kelt adománylevelével a nyomdát az enyedi és kolozsvári kollégiumoknak ajándékozta. A nyomda Tótfalusi Miklósig, ebben az alakjában működik.[2] Tótfalusi kiegészíti saját eszközeivel s betüivel a nyomdát, melyet halála után Telegdi-Pap bérel ki 1730-ig. A nyomda további kezelőit ezúttal felsorolni nincs szándékunkban, Ferenczi idézett jeles munkája följegyzi azok neveit. 1842-től kezdve bérlet rendszert honosított meg az egyház. Stein János mint bérlő teljesen uj fölszerelést állított be magának. Halálával a nyomda vejére szállt, ki 1888-ban csődbe került. A csődtömegtől Fejér Vilmos megvásárolta a nyomdát és 1890 jun. 22-én *Közmüvelődés*, irodalmi és műnyomdai részvénytársasággá alakította által, fölszerelve az 1832-ben alapított könyvnyomdával. Ferenczi Zoltán műve 1896-ban jelent meg s azóta e nevezetes multtal dicsekvő könyvnyomda oly viszontagságokon ment át, utolsó vándorlása is olyan érdekes, hogy méltó följegyezni; ezek az adatok képezik e nevezetes könyvnyomtató műhely történetének utolsó részét. A Közművelődés mint részvénytársaság 16,000 frt tőkével alakúlt

[1] Ferenczi Zoltán : A kolozsvári nyomdászat története 40. l.
[2] U, o. 42. l.

meg. Fejér Vilmos kezelő-igazgató lett. Az igazgatóság egy év mulva lemondott. Fejér megmaradt vezetőnek, felügyelő igazgató lett Horatschik János, akkori kolozsvári könyvkereskedő és könyvkiadó. Később, 1896 végén Fejér lemondott, a vezetést a nyomdában Stratzinger Gusztáv kolozsvári papirkereskedő vette át. 1897 tavaszán a nyomda be is szüntette működését, a kedvezőtlen anyagi viszonyok és jelentékeny veszteségek miatt. 1897 augusztus 25-én a közgyűlés elhatározta a nyomda eladását, miután már előbb eladta a litográfiát Polcz Albert papirkereskedőnek. Ditrói Mór, megvette a nyomdát és Budapestre szállíttatta. Itt gázmotorral és egyébb szükséges fölszerelésekkel ellátva, VI. ker. Izabella-utcza 70-ik szám alatt ugyancsak Közmüvelődés czéget használva 1899-ben megnyitotta. A könyvnyomdák jegyzékében 1897 és 1898-ban a Közmüvelődés nyomda után Szemere és Társa czég-tulajdonos jelzést találunk. Szemere Leo és Ditrói Mór voltak az üzlettársak, de csakhamar megszünt a társas viszony. Azután Somogyi Gyula lett a nyomda vezető, később Forrai Soma. A nyomda azonban állandó veszteséggel dolgozott, míg végre 1899 deczember havában Ditrói eladta a nyomdát a Vigszinház bérlőinek Faludi Gábornak és Szécsi Ferencznek. A nyomda jelenleg Thalia czím alatt működik s a Vígszinházé, lletve Faludi Gáboré. A Közmüvelödés részvénytársaság pedig 1901 aug. 12-én tartott gyülésén kimondta a felszámolást. Ime, 1640 óta a nyomda vándorlásának utja: Hollandia-Nagyvárad-Kolozsvár-Nagyszeben-Kolozsvár-Budapest. Fénykorát Kolozsvárt élte ez a nevezetes nyomda, mely most a fővárosba jutott.

KÖNYVTÁRNOKOK GYŰLÉSE STRASSBURGBAN.

Fejérpataky Lászlótól.

A németországi filologusok és tanférfiak 1901. évi összejövetelöket október 1-én és a követő napokon Strassburgban tartották meg. Ez összejövetelek, melyekre a német tudományos világ legkiválóbb képviselőit küldi, rendkívül tanulságosak. A különböző osztályokban első rangú szakférfiak számolnak be a tudomány legújabb vívmányairól. A paedagogiának, filologiának, archaeologiának, a történettudományok új eredményeit közel száz vonzó előadás és ezek nyomán meginduló eszmecsere ismerteti. Egy-egy ily összejövetelről testes kötetek jelennek meg, melyeket értékes tartalmuk a legbecsesebb könyvek közé emel. E mellett e gyűlések előmozdítják a személyes érintkezést ; ismeretségeket kötünk szakférfiakkal, minek az általunk képviselt intézet látja hasznát ; megismertetjük állapotainkat olyanokkal, kik rólunk semmit sem tudnak, vagy kiknek eddig téves fogalmuk volt rólunk ; látunk, tapasztalunk, bírálunk, s a mit jónak itélünk, itthon értékesítjük.

Ez utóbbi szándék vezetett engem is, mikor a strassburgi összejövetel meghivásának engedve, a M. Nemzeti Múzeum képviseletében Strassburgba utaztam.

A filologusok és tanférfiak 46-ik gyűlésének ezúttal harmadízben egy könyvtári osztálya is volt. Én természetesen ennek voltam tagja. Ez az osztály nem volt a legnépesebb ; mert az összejövetelen résztvevő félezernél jóval több tag közül mindössze 22 jegyezte nevét a könyvtári osztály listájába. Ezek közül is sok egyetlen egy ülésen sem vett részt. Oka e látszólagos részvéttelenségnek az a körülmény, hogy pár évvel ezelőtt Németországban a könyvtárnokoknak külön egyesülete alakult meg (Verein deutscher Bibliothekare), mely azóta két izben különböző helye-

ken tartott összejövetelt. Ez egyesület sokat elvont a filologusok könyvtári osztályától, úgy hogy kétséges, lesz-e a jövendő összejöveteleknek könyvtári csoportja.

A 22 könyvtárnok közt a következő városok és könyvtárak voltak képviselve: Göttingen (Dziatzko), Strassburg (J. Euting, O. Meyer, L. Müller, S. Landauer, F. Mentz, H. Bloch, Prof. Hahn), Berlin (F. Ascherson), Stuttgart (Steiff), Lipcse (A Götze, O. Günther), Frankfurt (A. Freiman), Mainz (W. Velke), Karlsruhe (E. Ettlinger), Wolfenbüttel (Milchsack), Hamburg (A. Möller), Giessen (R. Fritzsche), Gera (Klussmann). A felsorolt németországi könyvtárakon kívül képviselve volt a bécsi udv. könyvtár (R. F. Arnold), a gráczi egyetemi könyvtár (F. Eichler) és a M. Nemz. Múzeum Széchenyi orsz. könyvtára, melyet én képviseltem.

Az elnöki széket október 1-én a göttingai könyvtár nagyhirű igazgatója és az ottani egyetem tanára, *Dziatzko* rövid beszéddel foglalta el. Megnyitó beszédjében — igen helyesen — utalt arra, hogy mennyire szükséges az, hogy a könyvtárnok a tudománynyal lépést tartson, ne legyen egyoldalú, ne lássa legfőbb czélját a könyvtári kezelés tökéletesítésében, hanem legyen tudományos készültségű. Ezért részéről kivánatosnak jelzi, hogy a filologusok összejöveteleivel kapcsolatban maradjon meg a jövőre is a könyvtári osztály; mert az izolálás és elzárkózottság nincs sem a könyvtárak, sem a könyvtárnokok érdekében.

Az elnöki megnyitó után megkezdődött a felolvasások és előadások hosszú sorozata, mely úgy volt beosztva, hogy az érdeklődők az összejövetel együttes ülésein tartott felolvasásokat is végighallgathatták.

A felolvasások sorát *Fritzsche* giesseni könyvtárnok nyitotta meg, arról a thémáról értekezvén, hogy a könyvtár szempontjából mi tekintendő irodalmilag értékesnek és mily természetű anyag utasítható vissza, vagy esetleg selejtezhető ki. Fritzsche természetesen egy tudományos és első sorban egy középnagyságú egyetemi könyvtár szempontjából beszélt nagyon érdekesen és tanulságosan; de fejtegetései nem alkalmazhatók oly nemzeti gyűjtőkönyvtárra, a minő a M. Nemzeti Múzeumé, mely hivatva van a magyar irodalomnak irodalmilag teljesen értéktelen termékeit, sőt a nem irodalmi jellegű sajtótermékeket is a maga teljességében összegyűjteni és megőrizni. A felolvasás nyomán kifejlődött

eszmecserében Dziatzko követésre ajánlotta a göttingai könyvtárnak azt az eljárását, hogy a könyvek borítékait, melyeken gyakran nem érdektelen irodalmi hirdetések olvashatók, nem dobják el, hanem hozzáköttetik a műhöz; ezzel csekély fáradsággal sokra nézve érdekes irodalmi anyagot őriznek meg. Ezt az eljárást a M. Nemzeti Múzeum könyvtára már évtizedek óta követi.

A második felolvasó *Milchsack*, a wonlfenbütteli könyvtár őre volt. A felolvasás tárgya igen subtilis; vizsgálta ugyanis a középkori kódexírók eljárását a lapszélek és írás-columnák arányainak beosztásánál és általában azt a hatást, melyet a kéziratok beosztása az első nyomtatványok kiállítására gyakorolt. Ez a hatás különben igen természetes és hosszabb bizonyításra nem szorul.

Az ülések második napján *Dziatzko* tartott rövid előadást a göttingai könyvtárról a westfáliai királyság idejében. Előadásában érdekes részlet, hogy a könyvtár reál-katalogusát 1756 táján kezdték elkészíteni; 1820 táján abból már 20 kötet volt meg, és jelenleg még a munka kétötöd része van hátra. Nagy érdekű volt dr. *Freimann* értekezése a héber incunabulumokról, melyekben első rangú szaktekintély. Zsidó nyelvű incunabulum 1500-ig mintegy 100 ismeretes, ezek között 21 unikum. Kizárólag olasz- és spanyolországi nyomdákba készültek, még pedig jobbára németországi eredetű könyvnyomtatók által.

A harmadik napon a gráczi *Eichler* tartott felolvasást egy nagyszabású tervről, mely a németországi könyvtár-ügy történetét, Nagy Károly idejétől kezdve, a reá vonatkozó források kiadásával megvilágítaná. Az óriásinak tervezett kútfő-kiadás terve azonban még oly kezdetleges stádiumban van, hogy megvitatás tárgya sem lehet. Az utolsó előadás a drezdai *Haebler*-é, a spanyolországi incunabulumok legkiválóbb ismerőjéé volt, kinek értekezését a szerző távollétében a könyvtári osztály alelnöke, O. Mayer olvasta föl. A spanyolországi könyvtári és könyvészeti viszonyokat ismertette, melyeknek siralmas állapotáról megdöbbendő képet nyujtott.

A tanácskozás október 3-án azzal a biztosítással ért véget, hogy két esztendő mulva, 1903-ban ismét találkozunk Halléban, hová a német filologusok és tanférfiak gyülekezetét Suchier, a hallei egyetem e. i. rektora meghívta.

A könyvtári osztály legtanulságosabb délutánja az október

2-iki volt, mikorra a strassburgi hirneves könyvtár megtekintése volt kitűzve. A megtekintést *Marckwald* könyvtárnok előadása vezette be, ki a strassburgi könyvtárak multját ismertette röviden, az 1535-ben létezett első nyilvános könyvtártól kezdve; majd részletesen foglalkozott az egyetemi könyvtár történetével, különösen annak 1870-ben történt leégésétől kezdve a mai állapotok ismertetéséig. Alig 30 év lefolyása alatt a német birodalom nagy, de szellemileg gyümölcsöző áldozatokkal oly könyvtárat teremtett a csaknem teljesen elpusztult helyébe, mely ma közel 800,000 kötetet foglal magában s melynek használata oly nagy mérvű, hogy az utolsó adatok szerint benne egy év alatt 30,727 egyén fordult meg, kik 69,000 művet használtak.

Bármily áldozatokkal készült is az új könyvtár és bármily díszes annak épülete: nem lehet tagadni, hogy a belső berendezés, eltekintve a hivatalos helyiségektől, nem a legsikerültebb. Az olvasóterem körüskörül két emeletnyi magas könyvállványokkal van bebútorozva. Az emeletek járdái oly szélesek és tömörek, hogy e miatt az állványokon, kivált a sarkokban nagy a sötétség. Ez a hibája a magazin-rendszerben épült könyvtermeknek is. Felső világítás van ugyan, de ez csak a legfelső emeletet teszi világossá, a tömör vas-járdák merőben elfogják a világosságot az alsó emeletektől; a nagy oldalablakok a vaskonstrukciójú emeletekkel és könyvtartókkal annyira el vannak takarva, hogy oldalról is kevés világosság szürődik át az állványok közé.

A mily hibás az építkezés, oly tökéletes és mintaszerű a belső kezelés, az adminisztráczió. A szorosan vett kezelés (számlák. könyvárúsokkal való érintkezés, köteles példányok Elszász-Lotharingiából, növedéknaplók vezetése, könyvkölcsönzési ügyek, hivatalos levelezés) teljesen el van különítve, személyileg és helyileg, a könyvtári szakszerű munkásságtól. A szaktiszviselők (főkönyvtárnokok és könyvtárnokok) mindegyike alatt egy vagy több könyvtári szak van; ennek anyagáról az ő felügyelete alatt készül a reál-katalogus, ő gondoskodik a hiányok pótlásáról, ő a véleményadó a szakmájába vágó termékek beszerzésénél. Hozzá fordul felvilágosításért a kutató és ő a szobájában lévő szakkatalogus nyomán rögtön képes felvilágosítást adni. A szakkatalogus czédulái után készül a rövidített czímeket tartalmazó nagy czédula-katalogus, a melynek gépies munkájára nem paza-

rolják a könyvtárban alkalmazott szakférfiak erejét, hanem kiadják a városba másolni, megállapított olcsó áron. A könyvtári adminisztráczió sokat tanulhat a strassburgi könyvtártól.

A magazin-rendszer tökéletes formájára is van Strassburgnak egy követésre méltó mintája a tartományi levéltár új épületében. A könyvtárnál észlelhető hibákat itt gondosan elkerülték. A hivatalos helyiségek, dolgozó-szobák, lakások épülete a levéltárétól egészen külön áll, a levéltárral emeletes folyosó által összekötve. A 8—10 emeletet képező levéltári állványok szellősek, világosak, mi könnyen volt elérhető az által, hogy az épületnek mind a négy oldala, az összekötő folyosó kivételével, szabadon áll, az emeleteket elválasztó padozat pedig áttört, a világosságot és levegőt átereszti. A vasállványok nem nehézkesek; terjeszkedésre módot nyujtanak; a polczok helyzete — egészen új rendszer alkalmazása következtében — könnyen változtatható. Az oklevél-anyag elhelyezésére szolgáló szekrények igen czélszerűek, könnyen kezelhetők. Ideális könytárnak volna nevezhető az, mely a strassburgi levéltár épületének rendszerében a strassburgi könyvtár anyagát, belső adminisztrácziójá és szellemét mutathatná föl.

A VIDÉKI KÖNYVTÁRAK 1901-BEN.

(A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége hivatalos jelentésének a könyvtárakra vonatkozó adatai.)

1900. deczember havában tölt be az első hároméves cyclus, melynek tartamára a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége az ő cs. és apostoli kir. Felsége által legkegyelmesebben jóváhagyott szervezeti szabályzatában körvonalozott feladatok teljesítésére a hivatalos megbizást megkapta. E három év tapasztalatai a mindennapi élet által szolgáltatott adatokkal igazolták be ama szükségletek valódiságát, melyek a magas kormányt a hazai kultura ez uj intézményének szervezésére indították, s egyuttal teljes szabatossággal jelölték meg a kereteket, a melyek között annak a jövőben működnie kell, hogy a többi országos intézményekkel összhangban teljesítse a hazai közművelődés szolgálatában hivatását. S az ekként végleg megállapított feladatok részletes körvonalozást nyertek az új szervezeti szabályzatban, mely 1901. január 10-kén a Felség legfelsőbb jóváhagyásával megerősíttetvén, a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének megbizása annak alapján újabb, immár öt évre terjedő évkörre újíttatott meg.

Az országos főfelügyelőségnek az új évkör első évében kifejtett munkásságáról *Fraknói Vilmos* orsz. főfelügyelő, *Szalay Imre* főfelügyelő-helyettes és *dr. Schönherr Gyula*, az orsz. főfelügyelőség előadó titkára a főfelügyelőség nevében terjedelmes jelentést tettek közzé, melynek bevezetése vázlatos képet ad arról az állapotról, amelyben életbeléptekor a hazai múzeumi és könyvtári ügyet találta, és összegezi azokat az eredményeket, melyeket az első három év alatt kifejtett mukássága által elérnie sikerült.

Mint a jelentésből kitűnik, a főfelügyelőség az 1898—1900.

években 52 közgyűjtemény s ezek 33 között nyilvános könyvtár vagy önálló könyvtári osztálylyal biró múzeum felett gyakorolta az állami felügyeletet, s ez intézetek közül 1898-ban 20, 1899-ben 19, 1900-ban 38 könyvtár és múzeum részesült állami segítségben. A segélyezésre fordított összeg 1898-ban 11,600 koronára. 1899-ben 14,400 koronára, 1900-ban 63,100 koronára rúgott, s ebből könyvtári czélokra jutott 1898-ban 1400 kor., 1899-ben 5000 kor., 1900-ban 27,700 korona.

Az 1901. évben 54 törvényhatósági, községi, felekezeti és egyesületi múzeum és könyvtár tartozott az országos főfelügyelőség hatáskörébe. Jegyzékükből csak azokat soroljuk fel, a melyek nyilvános könyvtár jellegével birnak, vagy szakkönyvtáruk fejlesztésére könyvtári segélyben is részesülnek, megjegyezve, hogy a csillaggal megjelöltek most vannak szervezés alatt, vagy a rendes használatnak még nincsenek átadva.

Ezek a következők:

* Az árva-vármegyei Csaplovits-könyvtár Alsó-Kubinban,
az aradi Kölcsey-egyesület múzeuma,
a beszterczebányai városi múzeum,
* a békéscsabai múzeum-egyesület múzeuma,
a budapesti könyvtár-egyesület központi könyvtára,
a debreczeni ev. ref. főiskola könyvtára,
* a szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi ésethnographiai társulat múzeuma Deésen,
a felkai Tátra-múzeum,
* a győri városi könyvtár,
a békés-vármegyei múzeum Gyulán,
a halasi ev. ref. főgimnázium könyvtára,
* a hont-vármegyei múzeum Ipolyságon,
* a kassai városi múzeum,
a kecskeméti városi múzeum,
a losonczi városi közkönyvtár,
a máramarosszigeti ev. ref. főiskola könytára,
* a borsod-miskolczi közművelődési és múzeum-egyesület múzeuma Miskolczon,
* a nagybányai városi múzeum,
a nagyváradi kir. jogakadémia könyvtára,

*Szabolcs vármegye törvényhatósági közkönyvtára Nyiregyházán,

*a pécsi városi múzeum,

a poprádi Kárpát-múzeum,

a pozsonyi orvos- és természettudományi egyesület könyvtára,

a pozsonyi városi közkönyvtár,

*a selmeczbányai városi múzeum,

a sepsi-szentgyörgyi székely nemzeti múzeum,

*a szatmári Kölcsey-kör múzeuma,

a szabadkai városi közkönyvtár,

a szegedi Somogyi-könyvtár,

*a tolna-vármegyei múzeum Szegzárdon,

a vasvármegyei kultur-egyesület múzeuma Szombathelyen,

a délmagyarországi történelmi és régészeti múzeum-társulat múzeuma Temesvárott,

*a temesvári városi könyvtár,

a múzeumi tót társaság múzeuma Turócz-Szentmártonban,

a váczi múzeum.

A könyvtári czélokra kiosztott segélyekről, melyekben ez intézetek a 1901. év folyamán részesültek, a Magyar Könyvszemle mult évi folyamának III. füzetében tájékoztattuk olvasóinkat. Az ott felsorolt rendes gyarapítási segélyek összege 18,800 koronát tett ki.[1] Ezen felül a gyüjtemények rovatából külön 2000 kor. utalványoztatott a gyulai Oláh-könyvtár vételárának törlesztésére, a kassai városi múzeum a könyvtári osztálya fejlesztésére rendkivüli beruházási segélyül engedélyezett 20,000 kor. második részleteül 2500 koronát kapott, és szintén az ez évi segélyezési javadalmat terhelte az a 300 korona, melyet az e czélra 1900-ban első részletül kiutalványozott 15,000 korona kiegészítésére kellett fordítani; végül a pozsonyi városi közkönyvtár részére hasonló czélból engedélyezett 40,000 kor. rendkivüli államsegélyből első részletül 4000 kor. lett kiutalványozva.

A magyarországi sajtótermékeknek a sajtóügyi vádhatóságokhoz beküldött köteles példányaiból az Erdélyi Múzeum könyvtárán kivül — mely az orsz. főfelügyelőség hatásköréből ki van

[1] Voltakép 18,700 kor., de a helyes szám 18,800 kor., mert a mármarosszigeti ev. ref. főiskola nem 1000, hanem 1100 koronát kapott.

véve — a debreczeni ev. ref. főiskola könyvtára, a győri városi könyvtár, a kassai városi múzeum, a nagyváradi kir. jogakadémia könyvtára, Szabolcs vármegye nyiregyházi törvényhatósági könyvtára, a pécsi városi múzeum, a pozsonyi városi közkönyvtár, a selmeczbányai városi múzeum, a szegedi Somogyi-könyvtár, a vasvármegyei kulturegyesület szombathelyi múzeuma és a temesvári városi könyvtár részesedtek a vallás- és közoktatásügyi miniszter korábbi elhatározása alapján őket megillető könyvanyagban. Az 1901. év első és második felében esedékes előző félévi anyagon kivül ez év folyamán küldettek meg a felsorolt intézeteknek azok az 1898-iki nyomtatványok is, melyek az 1900. évi párisi kiállításon a magyar irodalom egy évi termékeit voltak hivatva bemutatni.

A főfelügyelőség jelentékeny könyvadományokban is részesíté a hazai nyilvános könyvtárakat. Nevezetesen Istvánffy Gyulának a Clusius-kódex mykologiai méltatását tartalmazó nevezetes munkájából öt példányt vásárolt meg 1000 koronán, melyek a aradi Kölcsey-egyesület könyvtárát, a kassai városi múzeumot, a pozsonyi városi közkönyvtárat, a szegedi Somogyi-könyvtárat és a vasvármegyei kultur-egyesület szombathelyi múzeumát gazdagították. Megvette továbbá Kudora Károly könyvtárának 80 példányát, a budai krónika hasonmás-kiadásának 30 példányát és Méhely Lajos »Magyarország denevéreinek monographiája« czimü kiadványa 15 példányát; e vásárlásokra fordított összeg 710 koronát tett ki. E becses munkákon kivül különböző oldalról érkező ajándékok útján jelentékeny könyvanyag állott rendelkezésére, melyek szétosztásánál a hatáskörébe tartozó gyüjtemények mellett számos más hazai könyvtár gyarapítására is lehetett tekintettel. Szétosztásra került jelesül a III. Béla király és hitvese emlékére kiadott diszmünek 16 példánya, Szana Tamás »Száz év a magyar müvészet történetéből« czimü díszmunkájának 110 példánya, Huszka József »Magyar ornamentika« czimü müvének 6, Divald Kornél »A felsőmagyarországi renaissance épitészet« czimü munkájának 25, Adolfo Venturi »A budapesti országos képtár olasz képei« czimü munkájának 48 és Jankó János »Magyar tipusok a Balaton mellékéről« czimü müve I. kötetének 70 példánya. A m. kir. pénzügyminiszterium »Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben« czimü munka XVIII. és XIX. köteteinek 100—100 példányban való megküldésével egészitette ki korábbi ajándékát. A m. kir. belügy-

miniszterium Boleman és Chyzer »Die wichtigeren Kurorte und Mineralquellen Ungarns« című munkájából 60, dr. Preysz Kornél »Ásványvízkereskedelmünk fejlődése« és »Fortschritte aus dem Gebiete des Badewesens Ungarns« című munkáiból 50—50 példányt bocsátott az országos főfelügyelőség rendelkezésére. A Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága a Magyar Könyvszemle régi évfolyamának III., illetőleg IV. kötetétől kezdve a régi és új évfolyamok 50 példányát, »A Magyar Nemzeti Múzeum 1802—1895.« című kiadványából 30 példányt és az 1898., 1899. és 1900. évi hivatalos jelentésekből 100—100 példányt engedett át a vidéki múzeumok és könyvtárak czéljaira. Végül gróf Széchenyi Béla v. b. titkos tanácsos, a szent korona őre, a keletázsiai útja tudományos eredményeit tárgyazó nagy munka három kötetét a hozzátartozó atlaszszal 27 példányban, és a »Széchenyi gyász«, »Amerikai utam«, »Trouvailles de l'age de la pierre dans le bassin du lac de Neusiedel« és »Funde aus der Steinzeit im Neusiedler Seebecken« czimű kiadványainak nagyobb példánykészletét ajánlotta fel a vidéki gyűjtemények gazdagitására.

A rendezési munkálatok segélyezésére szolgáló rovatból fedeztetett Jánossy Gábor, a vasvármegyei kultur-egyesület könyvtári igazgatója tanulmányútjának 400 koronát kitevő költsége, melylyel a budapesti, kolozsvári, aradi, szegedi és szabadkai nyilvános könyvtárak rendszerének tanulmányozását tette feladatává, hogy észleleteit a szombathelyi múzeum könyvtári osztályának rendezésénél értékesithesse.

A tudományos gyűjtemények segélyezésére szolgáló állami javadalomból kiosztott 50,950 korona rendes és 26,500 korona rendkivüli segélyből tehát 29,710 kor. fordittatott a könyvtárak fejlesztésére.

A segélyek felhasználása s az állami segély engedélyezéséhez kötött feltételek teljesítése felől az orsz. főfelügyelőség a beérkező jelentések és az azok kapcsán folytatott hivatalos levelezés mellett első sorban a segélyezett intézetek meglátogatása által igyekszik tájékozást szerezni; a könyvtárak megtekintése azonban ez évben Fejérpataky László orsz. felügyelő akadályoztatása miatt teljesen elmaradt, a nélkül mindazonáltal, hogy ez a hivatalos ügymenetre kedvezőtlen befolyást gyakorolt volna, miután az előző három év

alatt épen az e csoporthoz tartozó gyűjtemények hivatalos megvizsgálása lőn legteljesebb mértékben keresztülvive.

A múzeumok és könyvtárak rendezésében útmutatást nyujtó tudományos munkák közrebocsátása terén a főfelügyelőség az előző cyclus folyamán megállapított irányban folytatta munkásságát. A könyvtári kézikönyvek közül Ferenczi Zoltán Könyvtártana készült el és az év végén adatván sajtó alá, megjelenése a legközelebbi jövőre várható. Megkezdettek továbbá az előmunkálatok a múzeumi és könyvtári építkezés és berendezés gyakorlati kérdéseiben útmutatásul szolgáló közikönyv kiadásához; e czélból Szalay Imre orsz. főfelügyelő-helyettes szakemberek meghallgatásával különböző méretű épületek tervrajzait készíttette el és a múzeumi tárgyak és könyvek felállításához szükséges szekrények minden fajtájához mintául használható rajzok készítéséről gondoskodott.

Szintén ez év hasonló irányu munkásságának eredményei közé sorolható a Magyar Minerva II. évfolyama is, mely 37 ívnyi terjedelemben az 1902. év junius havában látott napvilágot. Ez új évfolyam, melynek szerkesztését dr. Schönherr Gyula előadó titkár vezetése alatt dr. Grünn Albert nemz. múzeumi könyvtári napidijas-gyakornok végezte, nemcsak az I. kötetben tárgyalt gyűjtemények fejlődésére vonatkozó új adatok feldolgozásával, hanem a czímkönyv kereteinek új irányban való kiterjesztésével is kiván hozzájárulni a hazai közgyűjtemények állapotának megismeréséhez; nevezetesen a könyvtárak mellett a múzeumoknak is igyekezik az őket megillető helyet biztosítani és különösen az iskolai gyűjteményekre van figyelemmel, a melyek az ország igen sok helyén egyedüli forrásai az ismeretek terjesztésének. E mellett a könyvtári csoportnál elhagyja azokat a hatósági könyvtárakat, a melyek nem tekinthetők nyilvános könyvtáraknak és kiváló gondot fordít arra, hogy az olvasókörök könyvtárai lehetőleg teljes számmal legyenek a sorozatban képviselve.

Az államilag segélyezett gyűjteményekkel folytatott hivatalos összeköttetésről részletesen számot adva a jelentés, minden egyes intézetnél azon segélyek összegét is feltüntette, a melyekben az előző éveken át részesültek, ekként kivánva világos képet nyújthatni azon hatásról, melyben az állami felügyelet gyakorlása e gyűjtemények fejlődése tekintetében megnyilatkozott.

Árva vármegye Csaplovits-könyvtára Alsó-Kubinban, mely az 1899—1901. években rendezési munkálatokra összesen 1600 korona segélyben részesült, az 1900. évi segély felhasználásáról a kellő időben beterjesztette jelentését, az előző évi segélyt azonban munkaerő hiányában gyümölcsözőleg helyezte el abból a czélból, hogy az a könyvtár rendezése után könyvvásárlásokra fordíttassék. A főfelügyelőség utasította a könyvtárfentartó hatóságot arra, hogy ez összeget a rendezési munkálatok fokozottabb mértékben való folytatására használja fel. E könyvtár végleges elhelyezésének kérdésében egyébként már előbb beható tárgyalás folyt a vármegye közönségével, és a közoktatásügyi kormány nagyobb mérvű rendkivüli segély engedélyezését helyezte a czélból kilátásba; miután azonban az épitkezés tervei nem készültek el, ez ügyben újabb döntés ez év folyamán nem történhetett.

Az aradi Kölcsey-egyesület ez idő szerint ama nagy horderejű eszme megvalósításán fáradozik, hogy gyűjteményei az aradi vértanuk mauzoleumával kapcsolatosan felépitendő kulturpalotában nyerjenek végleges elhelyezést. A helykérdés megoldása remélhetőleg dülőre fogja vinni az orsz. főfelügyelőség által felvetett azon eszmét, hogy az aradi kir. főgimnáziumban elhelyezett Orczy- és Vásárhelyi-féle könyvtárak a Kölcsey-egyesület könyvanyagával egyesítve, egy nagy nyilvános könyvtárban bocsáttassanak a nagyközönség használatára; az egyesület könyvtárának alapját képező Atzél-féle könyvtár, melynek vételára törlesztésére az állam 1899 óta évenkint 1000 kor. állami segélyt engedélyezett, ez idő szerint rendezetlenül áll s lajstromozására csak a helykérdés megoldása után kerülhet a sor.

A beszterczebányai történelmi és régészeti társulat a város múzeum könyvtárának fejlesztésére az 1900. és 1901. években összesen 1100 kor., régiségtára gyarapítására a lefolyt évben 300 kor. segélyt kapott s az 1900-iki segély felhasználásáról szabályszerű jelentésben adott számott. A társulat ez évben megkezdvén a múzeumi könyvtárának rendezését, kérésére a főfelügyelőség megküldte neki a Magyar Nemz. Múzeum könyvtáránál használt katalogus-mintákat.

A békéscsabai múzeum-egyesület, mely könyvtára fejlesztésére 500 kor. segélyt kapott, ez évben adta ki, és az összes hazai múzeumoknak s könyvtáraknak megküldte első évi jelen-

tését, közleményeinek változatos tartalmával élénk és buzgó munkálkodásról téve tanuságot.

A budapesti könyvtár-egyesület budai központi könyvtára, melynek fejlesztéséhez az állam 1900-ban 600, 1901-ben 800 korona gyarapítási segélylyel járult, két fontos ügyben foglalkoztatta az orsz. főfelügyelőséget. A főváros területén megjelenő sajtóügyi köteles példányok azon részét, a melyek helyi vonatkozással birnak és az erdélyi múzeum könyvtárát megillető anyag teljességét nem érintik, a vallás- és közoktatásügyi miniszter azzal a rendelkezéssel engedvén át e könyvtárnak, hogy azok kiválasztását az erdélyi múzeum könyvtárának és a budai könyvtárnak kiküldöttei együttesen eszközöljék, vitás esetekben pedig a döntés joga a főfelügyelőséget illesse meg, az erdélyi múzeum-egylet választmánya ez intézkedésben saját automoniája sérelmét látta és annak megváltoztatását kérte. Az ügy ez idő szerint a kormány döntését várja s a budai könyvtár ennek következtében mindezideig nem juthatott a neki rendelt könyvanyag birtokába. A másik fontos kérdés a könyvtár butorzási költségeinek fedezése körül forgott, melyre a miniszter az országos főfelügyelőség közbenjárására 5000 korona rendkivüli állami segélyt engedélyezvén, annak első 1000 koronás részletét felvette az 1902. évi állami költségvetésbe. A gyarapítási czélokra kapott állami segély felhasználásáról az egyesület, mint az előző évben, úgy most is kielégítő jelentést adott s egyébként is minden irányban teljesen méltónak mutatta magát az állam támogatására.

A debreczeni ev. ref. főiskola könyvtára már 1900 óta kapja a debreczeni királyi ügyészséghez beérkező sajtóügyi köteles példányokat, de fentartó hatósága, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület csak 1901. november 13-án jelentette be az orsz. főfelügyelőségnek, hogy a főiskola összes gyűjteményeit állami felügyelet alá helyezi. A könyvtár igazgatósága már ezt megelőzőleg utasítást kért a könyvtár szervezeti szabályzatának átdolgozásához, mihez a főfelügyelőség készséggel igérte meg közreműködését.

A szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi és ethnographiai társaság részletes jelentésben és tartalmas évkönyv közrebocsátásával adott számot első évi működéséről.

A győri városi könyvtár most van a megalakulás stádiumában. Alapjául a város tulajdonát képező könyveken kívül a győri

kir. ügyészséghez beérkező sajtóügyi köteles példányok szolgálnak, melyek a vasvármegyei nyomtatványok kivételével ez év folyamán engedtettek át e czélra. A városi hatóság az 1898 óta beérkezett könyvanyagot, mely addig a benczés-rendi főgimnázium igazgatóságának gondjaira volt bízva, átvéve, megtette az előmunkálatokat a városi nyilvános könyvtár létesítése érdekében.

A békésvármegyei közművelődési egyesület tulajdonát képező gyulai múzeum számára az állam az orsz. főfelügyelőség közbenjárására 1900-ban 4000 koronáért megvásárolta néhai Oláh György vármegyei ügyész könyv- és oklevélgyűjteményét, s a vételár fedezésére az 1900-ban és 1901-ben engedélyezett évi 1000 kor. rendes gyarapítási segélyen kívül 1901-ben a gyűjtemények rovatából 2000 koronát rendelt fordítani. Az állam jóindulatának ily nagymérvű megnyilatkozásával szemben a vármegye közönsége igéretet tett, hogy a múzeum könyvtári osztályát az épülő gimnáziumban fogja elhelyezni.

A halasi ev. ref. főgimnázium egyike azoknak a kevés számú iskoláknak, melyek gyűjteményeiket a nagy közönség számára is hozzáférhetővé tették s az állam támogatását igénybe véve, azokat az orsz. főfelügyelőség hatáskörébe tartozó nyilvános gyűjtemények közé kérték felvétetni. A könyvtár nyilvánossá tételéhez mindenekelőtt a gazdag könyvanyag rendezése levén szükséges, az állam 1899 óta évi 1000 koronát engedélyezett a könyvtár fejlesztésére, mit az intézet előljárósága könyvek vásárlására fordítván, a saját javadalmából ekként felszabaduló összeget a könyvtár rendezésével megbízott tanár díjazására használja fel.

A hontvármegyei múzeum-társulatnak két év előtt létesített ipolysági múzeuma még a kezdet nehézségeivel küzd; gyűjteményei most állanak rendezés alatt. A könyvtár gyarapítására 1900-ban 400, 1901-ben 500 kor. államsegélyt kapott, melyet első sorban a helyi vonatkozású irodalom termékeinek megszerzésére igyekezett felhasználni.

A kassai városi múzeum ügyében az 1901. év folyamán történt intézkedések úgy a város, mint az állam részéről minden módon hozzájárultak ahhoz, hogy e múzeum, mely keletkezésre egyike volt a legrégibb, anyaga szempontjából a leggazdagabb vidéki gyűjteményeknek, elhelyezés és felállítás tekintetében is az őt megillető helyet foglalja el azok sorában. Kassa város a

múzeumi palotának 1896-ban megkezdett építését 1900-ban befejezvén, a felsőmagyarországi múzeum-egylet gyűjteményét városi tulajdonba vette át, szabályrendeletben gondoskodott annak szervezetéről, és a belügyminiszteri jóváhagyás kieszközlése után pályázatot hirdetett ki az igazgatói és a többi tisztviselői állásokra; azonban az igazgatói állás betöltését utóbb az orsz. főfelügyelőség felkérésére függőben tartotta és az igazgatói fizetés egy évi összegét a múzeum rendezésével megbizandó szakférfiú dijazására ajánlotta fel. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a múzeum rendezésére miniszteri biztosúl Mihalik Józsefet, az országos magyar iparmüvészeti múzeum őrét küldte ki, azzal a rendelkezéssel, hogy helyettesítésének költségei a város által felajánlott igazgatói fizetésből fedeztessenek. Mihaliknak a rendezéssel való megbizása nemcsak a vidék egyik legjelentékenyebb közgyűjteménye rendezésének és használhatóvá tételének fontos kérdését juttatta megoldáshoz, de a társadalom érdeklődésének és áldozatkészségének felköltése tekintetében is jelentékeny hatást idézett elő. A miniszteri biztost munkájában a város által választott könyvtári tisztviselő és egy az ideiglenesen alkalmazott szakember támogatja. A múzeumi tárgyak leltározása mellett a könyvanyag lajstromozása is jelentékenyen előhaladt az év végéig, s a múzeum 1902. szeptember havában remélhetőleg át lesz adható rendeltetésének; a könyvtár szakszerű felállítása azonban előreláthatólag hosszabb időt fog igénybe venni; a könyvanyag kiegészítésére engedélyezett 20,000 kor. rendkivüli államsegély is, melyből az 1900-iki állami költségvetés terhére 15,000, az 1901-ikire 2500 korona folyósíttatott, csak a meglevő anyag lajstromozásának befejezte után lesz felhasználható.

A losonczi városi közkönyvtár a könyvek vásárlására ez évben először kapott 600 kor. segély felhasználásáról részletes tervet terjesztvén a főfelügyelőség elé, alkalmat adott annak hangsúlyozására, hogy a könyvtári segély tudományos és ismeretterjesztő művek megszerzésére használandó fel. A könyvtár gondnoksága a könyvek fertőtlenítésénél követendő eljárás felől kérvén utasításokat, a főfelügyelőség néhány ide vágó dolgozat megküldésével teljesítette óhajtását.

A máramaros-szigeti ev. ref. főiskola 1900 végén kérte könyvtárának állami felügyelet alá helyezését, 4000 korona segélyt

kérve nyilvános olvasóterme berendezésére. A közoktatásügyi kormány az orsz. főfelügyelőség közbenjárására ez összeget felvette az 1902. évi költségvetés rendkívüli kiadásai közé, s addig is 1100 koronát engedélyezett a könyvtár gyarapítására.

A nagybányai városi múzeum létesítésére alakult múzeum-egyesület, melyet a város 600 korona évi segélylyel támogat, most fáradozik azon, hogy a város tulajdonában levő könyvek és régiségek az eddigi gyűjtés eredményeivel egyesítve megfelelő helyiségben nyerjenek elhelyezést. Az orsz. főfelügyelőség, mely a keletkezőben levő intézet számára 1900-ban 500 kor., 1901-ben 1200 kor. állami segélyt eszközölt ki, e kérdés mielőbbi megoldását meleghangú átiratban ajánlotta a város közönségének figyelmébe, s hasonló értelmű leiratot intézett a miniszter is a város hatóságához.

A nagyváradi kir. jogakadémia könyvtára a sajtóügyi köteles példányokban való részesedés révén tartozik az orsz. főfelügyelőség kötelékébe, egyébként a vallás- és közoktatásügyi miniszterium közvetlenül gyakorolja felette az ellenőrzést és ad irányt fejlesztésének.

Szabolcs vármegye nyiregyházi törvényhatósági könyvtárát hasonló kötelékek fűzik a főfelügyelőséghez; a debreczeni kir. ügyészséghez érkező szabolcsvármegyei sajtótermékek átszolgáltatása felől úgy a vármegye alispáni hivatala, mint a kir. ügyészség rendesen megtették jelentésüket. A könyvtár nyilvánossá tétele tárgyában azonban a törvényhatóság részéről eddig semmi lépés nem történt.

A pécsi városi múzeum ügye hosszas vajudás után ez év folyamán jutott a megvalósulás stádiumába. A főfelügyelőség javaslatára a pécsi kir. ügyészhez beérkező sajtóügyi köteles példányok már 1900-ban a múzeummal kapcsolatosan létesítendő városi könyvtár czéljaira engedtettek át. Az országos főfelügyelő-helyettes a hely színén tett látogatásakor személyesen adott irányt annak a mozgalomnak, a mely a városi múzeum pártolására hivatott pécs-baranyai múzeum-egyesület megalakítására vezetett, s ugyancsak az ő utasításai szerint állapította meg a város közönsége a múzeum szervezeti szabályzatát.

A pozsonyi városi közkönyvtár, melynek létesítése a főfelügyelőség eddigi működésének legfontosabb eredményei közé

sorozható, a pozsonyi kir. ügyészséghez beérkező sajtóügyi köteles példányokon kívül 1901-ben a rendkívüli beruházási segély első évi részlete fejében 4000 koronát s azonkívül rendes évi gyarapítási segélyül 1900-ban 2000, 1901-ben 2500 koronát kapott az állami javadalomból. A könyvtár első évi állapotáról és az 1901-iki segély felhasználásáról beterjesztett jelentés örvendetes tanuságot tett azon buzgalom felől, melylyel a város intéző körei az új intézményt a reá váró fontos kulturális feladatok teljesítésében támogatni igyekeznek. Ez a buzgalom reményt nyújt arra, hogy a végleges helyiség kérdése is rövid idő alatt kedvezően fog megoldatni, a mire a főfelügyelőség ismételten felhívta a város közönségét.

A selmeczbányai városi múzeum két éves fennállása óta igen szép jelét adta életképességének; gyűjteményei a város tulajdonát képező u. n. Óvárban tetszetősen és a tudományos szempontok figyelembevételével vannak felállítva. A városnak azt a kérését, hogy a könyvtárnak a város levéltárával kapcsolatosan leendő felállítására a m. kir. pénzügyminiszterium tulajdonát képező régi bányatörvényszéki épület engedtessék át, a főfelügyelőség még az 1900. év végén kedvező meghallgatásra ajánlotta, a vallás- és közoktatásügyi miniszter közbenjárását kérve ez ügyben. A pénzügyminiszterium azonban a kérést nem találta teljesíthetőnek, a mi annyival inkább sajnálható, miután a város azt remélte, hogy a könyvtárnak szánt egy másik helyiségét más czélra értékesítve, annak jövedelmét az Óvárnak múzeumi czélokra alkalmasabbá tételére fordíthatja. A könyvtár elhelyezésének kérdésében a lefolyt évben újabb lépés nem történt. A város könyvek vásárlására 1900-ban 500, 1901-ben 600 korona államsegélyt kapott, s annak felhasználásáról kellő időben beterjesztette jelentéseit, melyeket a főfelügyelőség némi pótlások után helyesléssel vett tudomásul.

A sepsi-szentgyörgyi székely nemzeti múzeum anyagának folytonos szaporodása az önálló múzeumi épület emelését elodázhatatlanná tévén, a közoktatásügyi kormány megengedte Háromszék vármegye közönségének, hogy az iskolai alap telkét múzeumi építkezésre használja fel, s az építkezési terveket az orsz. főfelügyelőséghez rendelte beküldetni. Ez ügyben azonban az év folyamán újabb lépés nem történt. A múzeum 1901-ben a könyv-

tár gyarapítására szintén 600 koronát kapott, s annak felhasználásáról kielégítő jelentést tett. A régészeti segély 1900-ban régészeti szakkönyvek beszerzésére használtatott fel.

A szabadkai városi múzeum és közkönyvtár 1900. évi állapotáról beterjesztett jelentés adatai azt bizonyítják, hogy a gyűjtemények fentartására alakult egyesület a rendelkezésre álló csekély eszközöket aránylag elég szép eredménynyel használja fel kitűzött czéljai megvalósítására. Az egyesület alapszabályai átdolgozásával igyekszik lendületet adni ügyeinek, s e tárgyban a főfelügyelőség véleményét is kikérte; az új szöveg megállapítása most van folyamatban. A múzeum 1898-tól kezdve a könyvtár gyarapítására 2200 korona állami segélyt kapott, s az 1900. évi segély felhasználásáról a lefolyt évben megtette szabályszerű jelentését. Ez év folyamán jelent meg a könyvtár és múzeum jegyzékének új kiadása.

A szatmári Kölcsey-kör múzeuma könyvek vásárlására 1900-ban 300, 1901-ben 400 korona segélyt kapott, s azok felhasználásáról kielégítő jelentést tett. A gyűjtemények fejletlen állapota mellett közelebbi hivatalos érintkezésre a főfelügyelőség részéről nem nyilt alkalom.

A szegedi Somogyi-könyvtár és városi múzeum mint mindig, ez évben is kimerítő, tartalmas jelentésben számolt be állapotáról és fejlődéséről. Az állam ez elsőrangú nyilvános gyűjteménynek 1901-ben könyvvásárlásokra 1000 koronát engedélyezett. A szegedi kir. ügyészséghez beérkező köteles példányok átvétele és az anyag jelentősége felől az igazgatóság szabályszerű jelentést adott és kérésére a főfelügyelőség megtette a lépéseket, hogy a hírlapok, melyeknek egyes számait a sajtóügyi vádhatóság a sajtóperek alkalmából vissza szokta tartani, a jövőben csonkítatlanul jussanak a könyvtár birtokába. A könyvtárnak és a múzeumnak állami felügyelet alá helyezése a különben is elavult régi könyvtári szabályrendelet átdolgozását tette szükségessé; a város részéről kidolgozott új szabályrendelet az állami felügyelet és a múzeum önálló vezetése szempontjából nem felelvén meg a követelményeknek, a közoktatásügyi kormány az orsz. főfelügyelőség felterjesztésére megkereste a belügyminisztert a végből, hogy e fontos ügy a város részéről a főfelügyelőséggel megindítandó tárgyalások útjára tereltessék.

A vasvármegyei kultur-egyesület szombathelyi múzeuma számára a modern igényeknek megfelelő palota emelése van tervben, melynek költségeire 40,000 kor. rendkívüli segély engedélyeztetvén, annak első évi részletéül az 1901. évi költségvetésbe 5000 kor. vétetett fel. Az egyesület utóbb e segélyt 80,000 koronára kérte felemelni, s a főfelügyelőséggel ez iránt folytatott tárgyalások után az építkezési tervek beterjesztésével igazolta kérelmének jogosultságát. Ez ügyben azonban az év folyamán döntés nem történhetett. A múzeum gyarapítási segélye az 1900. és 1901. években a könytári rovatból összesen 2000 koronára rúgott. E segélyezési összegek felhasználásáról és a gyűjtemények állapotáról az egyesület szabályszerű jelentéseket terjesztett a főfelügyelőség elé. Az 1900-iki könyvtári segély felhasználásánál követett eljárás a főfelügyelőség részéről amaz utasítás ismétlését tette szükségessé, hogy az államsegély kizárólag a könyvtárnak tudományos és ismeretterjesztő irányban való fejlesztésére fordítandó. Az egyesületnek az a kérése, hogy könyvtárának igazgatója a rendezéshez szükséges tájékozás megszerzése czéljából tanulmányutra küldessék, az orsz. főfelügyelőség javaslatára kedvező elintézésben részesült. A könyvtár igazgatója ez útjában tett tapasztalatairól kimerítő jelentést terjesztett a főfelügyelőség elé. A könyvtár 1900 óta a sajtóügyi köteles példányok vasvármegyei anyagával is gyarapszik, melynek átvételéről a szabályszerű jelentések mindig kellő időben megtétettek.

A temesvári városi nyilvános könyvtár, mely a temesvári kir. ügyészhez beérkező sajtóügyi köteles példányok anyagán kívül 1901-ben 600 kor. gyarapítási segélyben is részesült, most van a keletkezés stádiumában. A városi könyvtárnoknak a könyvtár nyilvánossá tétele érdekében benyujtott emlékirata alkalmat nyujtott az orsz. főfelügyelőségnek, hogy az ez irányban teendő lépésekre az útmutatást a városi hatóságnak megadja, a kérdés azonban a lefolyt évben nem vett újabb fordulatot.

A tiszafüredi múzeum- és könyvtáregyesület gyűjteményei közül a könyvtár, mely az 1898—1900. években összesen 1800 korona gyarapítási segélyben részesült, az 1901. év folyamán, mint nem tudományos jellegű gyűjtemény, kivétetett az orsz. főfelügyelőség hatásköréből és fejlesztése ezentúl az orsz. tanács feladatai közé fog tartozni.

A múzeumi tót társaság turócz-szentmártoni múzeuma 1898-tól 1901-ig évenkint 600 korona segélyben részesült, mely a könyvtár rendezésére használtatott fel. Az egyesület az 1901. év folyamán beszámolt az előző évi segély felhasználásáról és külön jelentést terjesztett be 1900. évi működéséről, de sem e jelentések adatai, sem a főfelügyelőség hivatalos kiküldötteinek a helyszinén szerzett tapasztalatai nem feleltek meg az állami segélyezéshez fűzött feltételek tekintetében a követelményeknek, a mi arra indította az országos főfelügyelőséget, hogy átiratban figyelmeztesse a társulat vezetőségét az állammal és a nemzeti kulturával szemben fennálló kötelezettségeire s a további segélyezést az egyesület jövendő magatartásától tegye függővé. A miniszter a főfelügyelőségnek az egyesület irányában elfoglalt álláspontját úgy a további segélyezés, mint az egykori Maticza Szlovenszka gyűjteményei sorsának kérdésében is teljesen magáévá tette ; ez utóbbi kérdésben kelt rendelete, mely a gyűjtemények felett a rendelkezést az orsz. főfelügyelőségre bízta, e régóta vajudó kérdést immár a végleges megoldás útjára terelte.

A jelentés további részében a főfelügyelőség azon gyűjteményekkel fenntartott érintkezésével számol be, a melyek nem tartoznak hatáskörébe, de már megtették a lépéseket, hogy az állami felügyelet előnyei reájuk is kiterjesztessenek, vagy más irányban keresték a főfelügyelőséggel a hivatalos összeköttetést.

Az egri érseki papnevelő-intézet könyvtáráról az intézet igazgatósága részletes katalogust adott ki, melyet a hazai könyvtárak között szét óhajtván osztani, az orsz. főfelügyelőség az igazgatóságnak kérésére rendelkezésére bocsátotta a hatáskörébe tartozó közgyűjtemények jegyzékét.

Az eperjesi Széchenyi-kör, mely népkönyvtárak felállítása czéljából az orsz. tanács javaslatára 1900-ban 500, 1901-ben 2000 korona segélyben részesült, azzal a kéréssel fordult a miniszteriumhoz, hogy az utóbbi összeg felét központi könyvtárának tudományos és ismeretterjesztő irányban való fejlesztésére fordíthassa. A főfelügyelőség e kérdésben véleményadásra hivatván fel, készséggel járult ahhoz, hogy e kérés meghallgattassék.

A pozsonyi kir. jogakadémia igazgatósága azzal a kéréssel fordult az országos főfelügyelőséghez, hogy könyvtárnokának a

könyvtár rendezésénél kifejtett munkásságáért 1000 kor. állami segélyt eszközöljön ki. E kérést a mult évi segélyezési javaslatoknál, elkésve érkezvén be, nem lehetett figyelembe venni, a főfelügyelőség azonban nem késett annak kijelentésével, hogy a szóban forgó könyvtár rendezése és használhatóvá tételének fontos érdeke teljes mértékben megérdemli az anyagi támogatást, és készséggel tette magáévá az igazgatóság kérését, ha a könyvtár a művelt közönség számára is hozzáférhetővé tétetik. Ujabb lépések azonban ez irányban nem tétetvén, az ügy mostanig függőben van tartva.

Azon ügyek közül, melyek a főfelügyelőséget a fentebbiekben elsorolt gyűjtemények ügymenetén kívül foglalkoztatták, a könyvtárak nemzetközi kölcsönzési viszonyának kérdését tartjuk kiemelendőnek. A különböző államok tudományos akadémiái nemzetközi szövetségének e tárgyban hozott megállapodásai az illető államok kormányaival közöltetvén, hazánk részéről a vallás- és közoktatásügyi miniszterium a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségét hívta fel véleményadásra, mely annak konstatálásával, hogy e megállapodások a lehető legalkalmasabb módon egyeztetik össze a tudományos világ nemzetközi érintkezésének és közgyűjteményekben őrzött anyag biztonságának fontos érdekeit, kijelentette, hogy azok elfogadása sem az állam tulajdonát képező nagy gyűjtemények, sem az autonom könyvtárak és múzeumok részéről semmi akadályba nem ütközhetik.

I. ZSIGMOND LENGYEL KIRÁLY IMAKÖNYVE.

(Egy melléklettel és egy hasonmással a szövegben.)

KROPF LAJOSTÓL.

A British Museumnak féltékenyen őrzött kincsei közt, a »Select Manuscripts« osztályában, van egy kötetecske, mely kiválóan érdekel bennünket, értem I. Zsigmond lengyel király imakönyvét. Szélessége most körülbelül $4^1/_2$ angol hüvelyk, magassága $6^1/_2$ hüvelyk, de eredeti alakjában, mielőtt t. i. a könyvkötő csunyán megnyirbálta, valamivel nagyobb volt. Kéziratos munka elejétől végig s mint az eredeti rész végén levő jegyzetből látható, 1524-ben készült. *Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero 1524. —S.*

A munka eredetileg 203 hártya-levélből állott, szép »római« betűkkel van írva és gazdagon van diszítve arabeszkekkel, szép kezdőbetűkkel és négy lapnagyságú miniatürrel. Ezek elseje Szent-Jeromost ábrázolja íróasztalánál, a symbolicus oroszlánnyal lábainál, a mint Zsoltáros-könyvének megírásával van elfoglalva. A lap alsó részében Lengyelország czímere látható, fölül pedig egy keretben »Salvum fac, Domine, regem nostrum Sigismundum.« Alább pedig »*Incipit Psalterium Sancti Jeronimi*«, de csak kivonatokat ad belőle, melyek az első 35 levelet töltik be. Ezt követi egy *Letania post psalterium* és egy ima (fol. 37—52), továbbá *Orationes de passione Domini* (fol. 53—64), közben a második nagy miniatürrel, mely Zsigmond királyt ábrázolja, a mint térdein fogadja az Úr testét magától a keresztről lelépett és sebeiből még vérző Megváltótól. Az egész kép, különösen a király arczképe kiváló gonddal van festve. Zsigmond prémes skarlát köpenyt és drágaköves arany gallért visel.

A harmadik miniatür a harmadik rész, az *Oraciones ante et post Communionem* elején van és a Boldogasszonyt ábrázolja a kis Jézuskával karján. A kép szintén szépen van festve és

Dürer Albertnek jól ismert fametszetéhez hasonlít. E lapon is látható Lengyelország címere s azonkivül még Litvániáé, melyet két harczos alak tart.

Végül az eredeti munka negyedik része *Clipeus Spiritualis* czímen a 86-ik levéltől a 197-ik levélig terjed, mely rész az ismeretlenül maradni akaró ajándékozó ajánlásával kezdődik *Serenissimo domino Sigismundo primo, Regi Polonie.* A festett szegély-diszítményben látható egy czímer, mely vörös mezőben lépdelő aranyszarvú ezüst kost ábrázol. Az ajánlást követi a negyedik miniatür, mely tulajdonképen a *Clipeus*-nak gazdagon ékesített czímlapjának van szánva.

Az eredetileg üresen hagyott hártyalapokon különféle egykorú följegyzések — némelyek Bona királyné kezeirásában, úgy tartják — imák és más későbbi toldások vannak és a hártyakódexxel egy valamivel későbbkorú, szintén beirott papir-kódex van egybekötve.

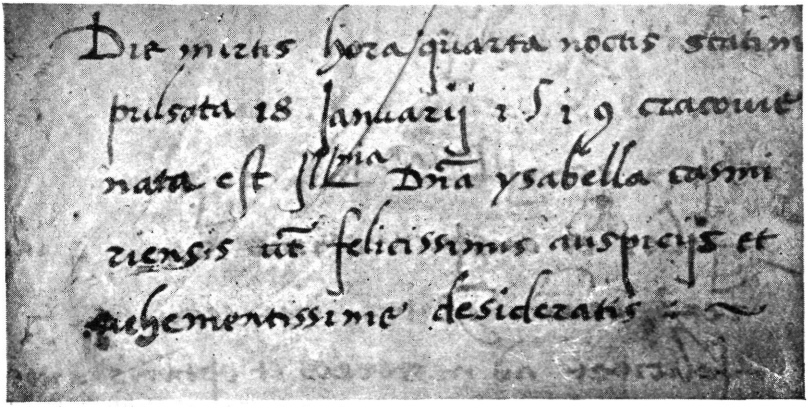

Bona királyné, mint tudjuk, Giovanni Galeazzo Sforza milanói herczeg leánya volt és a lengyel király második neje, kinek öt gyermeket szült, kiknek születésnapjai föl vannak jegyezve az imakönyvben. Legidősebb gyermekük Izabella királyné, I. Jánosunk neje volt. A reá vonatkozó följegyzés igy hangzik:

»Die martis, hora quarta noctis statim pulsata, 18. Januarii, Cracovie nata est Illma. D'na Ysabella Casimiriensis, ut felicissimis auspiciis, et vehementissime desideratis«.

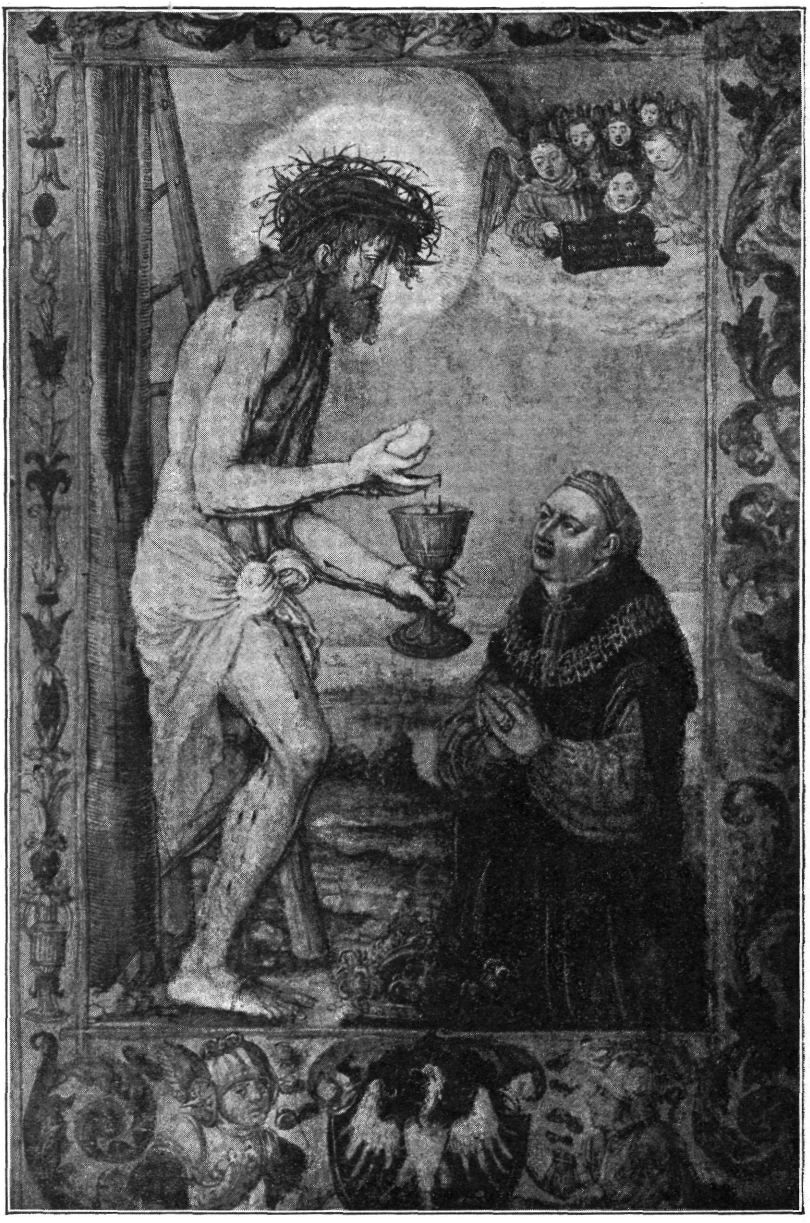

I. ZSIGMOND LENGYEL KIRÁLY ARCZKÉPE IMAKÖNYVÉBEN.

Izabellának (Erzsébet) anyai ágon nagyanyjának Aragoni Izabellának tiszteletére keresztelték őt. Bona királyné, mint tudjuk, továbbá az Anjou-ház magyarhoni ágának révén az Árpád-ház sarjadékának vallotta magát. Igy pl. Oxfordban, a híres Bodleiana-ban van egy 12-rét *Officium B. Mariae Virginis* 1527-ből (Douce MS. nro 40), melyet nem láttam, de leirását Falconer Madan [1] adja és mások.[2] Ez Bona királyné számára készült és az ő czimerével van diszítve. A fölnégyelt pajzs első negyede a Sforza Visconti család czimerét, második negyede Masoviáét, harmadika Litvániáét, negyedike pedig Aragon, Magyarország, a nápolyi Anjouk és a jeruzsálemi királyság czimereit mutatja. Izabella királynéval tehát az Árpád-Anjou-ház egy sarjadéka került ismét a magyar trónra.

Bona második gyermeke, az 1520-ban született Zsigmond Ágoston lengyel király, negyedik gyermeke pedig Anna (szül. 1523-ban), Báthory István lengyel király felesége valának.

Mindkét kézirat t. i. az imakönyv és Officium miniatürjeit Bradley a bolognai Scipione Cavaletti-nek tulajdonítja, kinek (?) kezdőbetűi S. C. több helyen előfordulnak mindkét munkában.

Az imakönyv vándorlásait illetőleg, ez Sir Francis Madan, a British Museum kézirattárának egykori őre szerint, III. Zsigmond lengyel király fiainak és az angol Stewart-dynastiával rokonságba lépett Sobieski király-családnak révén [3] Cardinal York birtokába került valami módon. A biboros hagyatékával együtt 1838 1839 körül eladták és Berardi lovag a Sussexi herczegnek ajándékozta azt, kinek örököseitől 1840-ben a British Museum vásárolta meg 1764 koronáért ($73^1/_2$ font sterlingért).

Mai bekötése valószinüleg a III. Zsigmond lengyel király halála utáni időből való (tehát 1632 után), mert a király aláirását is megnyirbálta a vandál könyvkötő.

[1] Summary Catalogue of Western MSS. in the Bodleyan Library. Oxford, 1897. 501. l.

[2] Waagen's Art Treasures in Great Britain. 1854. III. 102. — J. W. Bradley Dict. of Miniaturists *1887. I. 207.* — H. Shaw's Illuminater Ornaments 1833. nro 38.

[3] II. Jakab fia, Prince James, a trón-pretendens 1719-ben nőül vette Sobieski Mária Klementina herczegnőt.

ADALÉKOK A DEBRECZENI REF. COLLEGIUMI KÖNYVTÁR TÖRTÉNETÉHEZ.

Dézsi Lajostól.

E folyóiratban két ízben is közöltünk adatokat a debreczeni ref. collegiumi könyvtár történetéhez. Az egyikben a főiskolai nyilvános olvasóterem keletkezésének történetét mondtuk el (Könyvsz. 1890. 354—8. l.), másik közleményünk »a debreczeni ref. főiskola könyvtárnokainak mult századi esküformája« volt. (U. o. 1896. 207—208. l.) Ezekhez szolgál kiegészítésül az alábbi közlemény is, melynek a kiváló szanszkrit-philologus *Lugossy József* a szerzője, helyesebben szólva, gyűjtője, mivel nagyobbrészt csak feldolgozatlan adatok, jegyzőkönyvi kivonatok. Lugossy 1846—1862-ig maga is könyvtárigazgató volt a debreczeni ref. collegiumban; e hivatala adhatta neki azt a gondolatot, hogy összegyűjtse azokat az adatokat, a melyek elődeiről még összegyűjthetők; ez időből származhatnak tehát e jegyzetek is. Eredetije a debreczeni ref. collegium könyvtárában őriztetik, hová Lugossy József halála után került. Ugy közöljük, a mint ott találtuk, csupán annyi változtatást engedtünk meg magunknak, hogy (zárójelben) czímet adtunk a különálló részeknek s némikép rendeztük a kiadásra ily módon nem szánt jegyzeteket. Azt hisszük, hogy a kiadást mindazáltal így is megérdemelte, mivel ez által e könyvtár történetírója az adatok összeböngészésének terhes munkájától nagyrészt meg lesz kímélve.

A ki a debreczeni ref. collegiumi könyvtár története iránt érdeklődik, azt *György Aladár* ismeretes munkáján kívül a *Magyar Minervá*ra és az ott felsorolt művekre, ezek között különösen *Géresi Kálmánnak* a debreczeni ref. collegium millenniáris értesítőjében (1894/5.) megjelent alapos és lelkiismeretes dolgozatára utaljuk.

I. A könyvtárigazgató professzorok. (Inspectores v. praefecti Bibliothecae.)

1. *1744—1749. XII. Calend. Nov. Sámuel Szilágyi.*

Posteaquam venerandus ac clarissimus Sámuel Szilágyi per quinque et quod excurrit annos Bibliothecae inspectoris munere diligenter functus est, eamque optimis auctoribus ex Hollandia, Germania, Helvetia, procuratis locupletavit, atque etiam curtam supellectilem bibliothecae numariam, argenteis, aeneisque rarioribus nummis conquisitis auxit, officio suo honorificentissime valedixit.

In hoc autem ante omnia studium, diligentia et virtus ejus eluxit, quod non solum auctor exstitit, ut Bibliotheca haec nova erigeretur, cum vetus nec juventutis studiis commodus esset, nec librorum supellectilem, quam tamen exiguam habemus, capiebat: sed etiam ipse toti aedificio praefuit, fabrorum murariorum direxit, proportiones valvarum, fenestrarum, thecarum et ejus forulorum atque horum apparatus ornamentaque ordinavit, determinavit, quae meo quidem calamo ita depingi non possunt, quin spectator in hujus novae bibliothecae contemplatione plura reperiat. Tollat hinc lector oculos, si placet, et ipse hunc quem in Bibliotheca habemus apparatum contueatur: simulque totius hujus aedificii superioris ambulacra et camaras ex limine domus hujus inspiciat, quorum constructioni hic idem vir clarissimus prospexit: non dubito, quin continuo mihi habeam consentientem. Ne igitur harum rerum ignara esset posteritas, haec in ejus gratiam adnotanda judicavimus. Abi nunc quem vidisti philosophum, iam Deo ita jubente creatum theologum mirare et merita ejus in hanc scholam, nobiscum etiam seris nepotibus nuncia. Quare in locum ejus et munus Bibliothecae inspectoris exornandum a clarissimis professoribus per unius anni spatium clarissimus dominus Stephanus Szathmari historiae et linguae graecae professor ordinarius constitutus est.

Ita volentibus clarissimis dominis professoribus adposuit A. D. XII. Calend. Novembr. Anno 1749. Stephanus Hatvani mpria.

2. *1749. okt. 20.* (!) — *1753. maj. 23.* (!) *Steph. Szathmári.*

Clarissimus dominus Stephanus Szathmári, fere per quatuor annos, cum laude praefuit inspectioni Bibliothecae publicae. Quum vero hodie communi dominorum professorum voto, inspector classium esset constitutus, curam Bibliothecae publicae reliquit clárissimo domino Stephano Hatvani M. D. et philos. professori die VIIII-a Kal. Junias a. p.C. n. clc lc cc LIII. Signatum per Joannem Varjas mp.

3. *1753. maj. 23. — 1760. sept. 24. Steph. Hatvani.*

Ad d. 24. Septembr. 1760. Ex consensu clarissimorum dominorum in praefectum Bibliothecae constitutus est. cl. prof. Nicolaus Sinai, cui libros Bibliothecae MSS. litteras item obligatorias, ratio-

nes Bibliothecariorum, claves denique resignavit, postquam ab anno 1753 eidem inspexerat Bibliothecae. Stephanus Hatvani mpria.

II. Ifjusági könyvtárnokok.

4. *1760. sept. 24. — 17[90]. Nicolaus Sinai.*

Az 1650-diki Szokolyai perből kijő, hogy az előtt nem volt külön thecarius, hanem a seniorok kezelték (lásd Hodászi törvényeit).

1660-i seriesből: Michael Hodosy. Utána írva későbbi kezektől: Debr. — Thecarius. Contrascriba obdormivit in Domino, postquam poësin et oratoriam in schola patria laudabiliter docuisset, et de promotione ab amplissima Senatu certioratus fuisset.

1658-ki deák: Georgius Dobrai. lotor. thecarius, ductus Varinum pro rectore.

1659. deák: Georgius Balkányi. Praeceptor. Thecarius. Contrascriba. Senior.

1665. Martinus Hosszufalusi, coquus Etimologistarum et Oratorum praeses, thecarius, contrascriba, senior (l. 61.).

1666. deák: Stephanus Fűzes-Gyarmathy coquus praec. Etymologistarum, Syntaxistarum et Poetarum et Oratorum, thecarius et contrascriba et Kereszturinum ad rectoratum, inde in exilium et postquam ingressus 2-a vice Körösinum pro rectore ductus est, mortuus ibidem.

1668. deák: Franciscus Kabai, coquus praeceptor Rudim. Poetarum, thecarius, contrascriba, senior, tandem ductus Papainum pro rectore. — (Közbejegyezve ez is: Academiam ascendit.)

1659. deák: Szilágyi Márton, Tönkő.

1676. deák: Váradi Sámuel.

1677. deák: Basilius Öri, thecarius, apprime dexterrimus.

1689. deák: Olcsai K. Mihály.

1706. Stephanus Naszályi (ezé a kis könyvtár lajstrom, melyet befejezett 1706. máj. 1.).

1714. Stephanus P. Szilágyi. Ezé a nagy lajstrom.

1723. 2. jan. Lovasi Gergely.

1724. jun. 24. és jul. Polgári K. János.

1724. okt.—deczember. Kápolnási Mihály.

1724—5. Lukácsi István.

1725. jun. 23. okt. 13. Némethi Sámuel.

1726. jan. 14. Bölcsi István.

1726. jun. 22. Dolnai Mihály.

1726. Ercsei Zsigmond.

1726. Viszlai Iván, eloquentiae praeceptor.

1727. jun. 27. nov. 18. Kocsi Cs. János.

1728. ápr. 13. Szoboszlai Horvát György.

1728. aug. 18. Ráczkevi Eötvös János.

1728. decz. 15. Szikszai György.

1729. jun. 18. Kotsi Sz. János.
1730. jan. 9. ápr. 2. Kállai Sámuel.
1730. ápr. 27. máj. 23. Körösi Mihály.
1730. aug. 26. 1731. márt. 21. Körösi Bozó Mihály.
1732. aug. 18. szept. 8. Szatmári Orbán Sámuel.
1733. jul. 20. 1734. febr. 6. Laskói János.
1734. jun. 17. Ecsedi Csapó István.
1734. nov. 6. Madarÿ János.
1736. jul. Vecsey Gergely.
1737. sept. 9. *Jánky Péter.*

1737. sept. 9-től 1738. jun. 9-ig Jánky Péter praefectus, bibliothecarius. Ez készíttetett egy nagy folio diariumot, melybe minden akkoriban meglevő könyvek pontosan bevivék betűrend szerint, mely tehát Bibliothecánknak — -ik *(így!)* rendszeres lajstroma. A rubrikák ezek: *Nomen autoris. Materia tractatus. Quantitas.* (folio 4-o stb.) *Qualitas* (bonus, integer, tritus, tritissimus, novus, subtritus tabula caret, semigestus, possibilis, noviter conpactus, solutus, conpactione soluta, caret initio, lacerus, evulsa sunt aliquot folia.) *Ubi editus. Anno. Theca. Ordo. Liber.*

Colophonja ez: 26. Martii 1738. Operi suscepto hoc modo finem imposuit Petrus Jánky pr. Bibliothecarius. Descripsit autem Samuel Béllyei, civis scholae: Mikor kezdte pedig Jánky e könyvet, megtetszik ékes czirádákkal festett czímlapjából: »Anno 1738. 19. Februarii hunc librum pro majori cura ac procuratione librorum Coetus Scholae Debrecinae, serieque juxta literas alphabeticas (adhibitis omnibus authorum, materiis tractatus, quantitatibus, qualitatibus librorum quorumlibet, editionibus, annis.) renovanda, emendanda procurandum sumptibus coetus in animo habuit Petrus Jánky p. t. Bibliothecarius.« Utána való levelen szintén ékes festett czirádák közt állnak Leges Thecarii öt pontban következőleg:

»Leges bibliothecarii. *Primo:* Thecarius nullo sub praetextu vel unicum exemplar extradare praesumat, nisi cum annuentia clarissimorum dominorum rectorum.

Secundo: Extradatum quodque exemplarium singulis anni quadrantibus, per thecarium, ab eo, cujus usui accommodatum erat, repetatur, et in praesentia clarissimorum professorum et dominorum curatorum, num undequaque salvum sit et integrum, serio et accurate revideatur.

Tertio: Compertus aliquis damnum notabile sibi concesso exemplari ex quacunque incuriositate intulisse, similis exemplaris in pretio persolvendo convincatur, et quidem taliter, ut etiam pretio persoluto exemplar vitiatum communitatis esse non desinat, damnum vero minus tolerabilius praeter arbitrativam et damno proportionatam poenam, ademptione ejusdem exemplaris redimatur. Ubi notandum,

quod illatio damni notabilis exclusive ad unius folii destructionem, minoris vero et tolerabilioris infra hoc intelligi et interpretari debeat.

Quarto: Extra civitatem vel unicum exemplar cuiquam communicandi et extradandi facultas interdicitur.

Quinto: Similis provisio et curiositas thecario circa reliquos earum libros fidei et curae suae commissos observanda et adhibenda injungitur.«

Ezen Jánki idejében könyvbeli kegyes adományozásokat tettek:

1. Guthy András († 1737.) füredi lelkész, végrendeletileg mintegy 100 db. könyet, közöttök: Bened. Ariae Montani interliniare. — Martonfalvi Logica. Németi Mihály. Magy. Dominicaja. Átvétettek 7. Sept. 1737.

2. A Debreczen városi tanács ingyen beköttetett a könyvtár számára 65 drb. könyvet. 1738. jan. 20.

3. A debreczeni Tanács a könyvtárnak ajándékozza azon 23 drb. könyvet, mely néh. b. e. Cs. Kocsi Istváné-féle lévén, a Városházánál találtatott. Közte Stephani Kocsi epos lugubre in obitum Cl. Compegii Vitringa. Átvét. 1738. febr. 21.

4. A debreczeni Magistratus 1738. Marothi György által Belgiumból hozatott a Studiosa juventus számára mintegy 130 drb. nagybecsü, leginkább görög és latin classicusokat, melyek közt sok folio görög authorok is vannak, mint Strabó, Herodot, Lycophron. Xenophon, Arrian stb. Ugy látszik a Classica Theca alapja ezzel lön megvetve. Az előtt e nemből csekélyebb supellex van. Átvétetett 1738. jun. 5.

5. Franciscus Peremartoni clarissimus et doctissimus megtérvén Belgiumból. Botsaccii Promptuarum allegoriarum sacraum átvétetett 1737. decz. 9. — Bicskei Szőke Ferencz detto-detto, Van Til. Salom. Homilias átvét. 1739. 9. decz. Borosnyai Nagy Zsigmond Enyedi Theologiae professor 1737. ajándékozott: Fasciculum Dissertationum Academicarum.

6. Maróthi György debr. histor. és geogr. professora 1738. máj. 4. ajándékozott 9 drb könyvet, melyek közt egy Dictionarium Anglicum.

Jánkit felváltja 9-ik jul. 1738. Szathmári Pál, 1738. jul. 9. — 1740. máj. 8.

Veszprémi István, 1740. máj. 8. — 1742. jan. 28.

Szalacsi Mihály, 1742. jan. 28. — 1742. decz. 10.

Kúti István, 1742. decz. 10. — 1743. ápr. 18.

Töltési Ferencz, 1743. máj. 14. — 1745. máj. 24.

Kenesei Péter, 1745. máj. 24. — 1746. máj. 7.

Utána *Joh. Varjas Csákvári*, 1746. máj. 7. — 1747. máj. 1.

Utána *Makai Ferencz* (hivatala végén) sénior, a ki végzett oct. 11. 1749.

Veszprémi István, 1749. okt. 11. — 1751 v. 2. jul. 5.

Balogh Ádám, ennek előtte pro-bibliothecarius. 1751 v. 2. jul. 5. — 1753. máj. 10.

Sinai Miklós, ennek előtte pro-bibliothecarius. 1753. máj. 10. — 1755. jul. 2.

Bibliothecarius ordinarius: *Szilágyi István*, ennek előtte subbibliothecarius 1755. jul. 2. — 1757. febr. 20., ekkor tatai rectorrá lesz.

Subbibliothecarius: *Szappanos Mihály*, 1755. jul. 2. — 1757. febr. 20.

Rendes könyvtárnokok: *Szappanos Mihály*, 1757. febr. 20. — 1757. mart. 12. (ekkor el kellett bocsátani, mert kardszagi rectorrá lett.)

Héczei Dániel, 1757. márcz. 12. — 1759. sept. 25.

Vécsei Sámuel, 1759. szept. 25. — 1761. febr. 28. (ekkor külső acad. ment.)

Szikszai György, 1761. febr. 28. — 1762. jul. 5. (ekkor külső acad. ment.)

Kassai Ferencz, 1762. jul. 5. — 1763. ápr. 11.

Csernák László, 1763. ápr. 11. — 1765. máj. 11.

Furó Mihály, 1765. máj. 11. — 1766. jul. 18.

Szélesi Pál, 1766. jul. 18. — 1767. okt. 12.

Milesz József, 1767. okt. 12. — 1769. nov. 20.

Paxi András, 1769. nov. 20. — 1770. decz. 14.

Menyhárt Miklós, 1770. decz. 14. — 1772. febr. 4. (ekkor szikszói rectorrá promoveáltatott.)

Ercsei Dániel, 1772. febr. 4. — 1773. máj. 8. (ekkor contrascribává lévén, lelép a könyvtárnokságról.)

Lévai Bálint, metaphis. praeses, 1773. máj. 8. — 1774. jun. 23.

Rendes főkönyvtárnok: *Biró György*, 1774. jun. 23. — 1775. máj. 8.

Tiszteletbeli főkönyvtárnok: *Szombathi József*, 1774. jun. 23.

Alkönyvtárnokok: *Héczei Dániel*, 1757. febr. 20. — 1757. márcz. 12.

Vécsei Sámuel (Ján. debr. pap fia) 1757. márcz. 12. — 1759. szept. 25.

Kármán András, 1759. szept. 25. — 1760. jun. 11. (ekkor académiára ment.)

Szikszai György (békési pap fia) 1760. jun. 11. —1761. febr. 28.

Kassai Ferencz, 1761. febr. 28. — 1762. jul. 5.

Csernák László, 1762. jul. 5. — 1763. ápr. 11.

Furó Mihály, 1763. ápr. 11. — 1765. máj. 11.

Szélesi Pál, 1765. máj. 11. —1766. jul. 18.

Milesz József, 1766. jul. 18. — 1767. okt. 12.

Váradi P. Mihály, 1767. okt. 12. — 1769. febr. 7.

Paxi András, 1769. febr. 7. — 1769. nov. 20.

Báti János, 1769. nov. 20. —1770. decz. 14. (Megfosztatik az alkönyvtárnokságtól s rendes könyvtárnokságra léphetéstől, mert a könyvtár közelében lakás parancsának nem engedelmeskedik.)

Ercsei Dániel, 1770. decz. 14. —1772. febr. 4.

Benedek Mihály, 1772. febr. 4. — 1773. jun. 18. (ekkor kimegy külső académiára.)

Biró György, 1773. jun. 18. — 1774. jun. 23.

Rendes alkönyvtárnok: *Ormós András*, 1774. jun. 23. — 1775. máj. 8.

Tiszteletbeli alkönyvtárnok: *Kehi Mihály*, praecept. 1774. jun. 23. — 1775. máj. 8.

Könyvtárőrök: *Kármán András* (Andr. losonczi prof. fia) 1757. febr. 20. — 1759. szept. 25.

Csernák László, 1759. szept. 25. — 1762. jul. 5.

Furó Mihály, 1762. jul. 5. — 1763. ápr. 11.

Milesz József, 1765. máj. 11. — 1766. jul. 18.

Váradi P. Mihály, 1766. jul. 18. — 1767. okt. 12.

Tormási János, 1767. okt. 12. — 1768. jun. 22. (ekkor kül orsz. akadémiára ment.)

Paxi András, 1768. jun. 22. — 1769. febr. 7.

Báti János, 1769. febr. 7. — 1769. nov. 20. és pro studiis colendis admissus Marjalaki Dániel.

Menyhárt Miklós, 1769. nov. 20. — 1770. decz. 14.

Benedek Mihály, 1770. decz. 14. — 1772. febr. 4.

Kuthy István, 1772. febr. 4. — 1773. jan. 7.

Asztalos János, 1773. jan. 7. — 1773. márcz. 14. (ekkor kimegy marjai rectornak.)

Biró György, 1773. márcz. 14. — 1773. jun. 18.

Péczeli József, 1773. jun. 18. — 1776. máj. 9.

III. Kivonatok a tanári conferentialis jegyzőkönyvekből.

1749. nov. 12. Professori gyűlés. Numero 2. Ex dominis professoribus ambo postremi in ordine alternatis vicibus classium et Bibliothecae inspectoris officium obibunt mutando officium ad festum Georgii. (Jegyz. Hatvani.)

1750. jan. 21. prof. gyűlés. A kik ezentul rectorokból külországi akadémiákra mennek, pro ratione beneficiorum, quo accipere in usus Bibliothecae singuli certum librum a dominis professoribus significandum reduces secum adferre debebunt. (Jegyz. Hatvani.)

1750. febr. 4. prof. gyűlés. Supellex libraria et domestica dominorum Michaelis Nánássi et Jacobi Győri, qui clam e schola se subduxerunt, alter conscius maledictorum, alter furti, in domum coetus deportata sunt. (Jegyz. Hatvani.)

1750. febr. 11. prof. gyűlés. Nro 2. In memoriali, venerabili consistorio significabunt domini professores, uti ducenti isti floreni Kenessiani pii legati pro Bibliotheca tandem aliquando restituantur, Simulque . . . quorsum summa ista pecuniae redacta sit, quo ab alumnorum Kenesseianorum sustentatione residua manebat singulis annis (Jegyz. Hatvani.) Későbbi keze u. annak: factum est et restituentur in posterum. Mense Octobri.)

1750. mart. 11. prof. gyűlés. Postquam Bibliotheca scholae nostrae, quae recenter exstructa est, ut juventus ipsa commode libris uti possit: a dominis professoribus leges sunt datae, quas ii observare debebunt, qui Bibliothecam frequentabunt. Singulis autem hebdomatibus, binis vicibus, horis pomeridianis spatio duarum horarum Bibliotheca accedere volentibus patebit. (Jegyz. Hatvani.)

*

1751.

. . . Scholae civibus libros ad legendum petentibus, pro ratione aetatis ac profectus in studiis, non quoslibet promiscue tradito . . . .[1]

*

1753. [maj.] 24-én prof. gyűlés. Occasione rationum Bibliothecarii examinatorum clarissimi professores hunc ordinem instituerunt, ut cl. dominus Samuel Szilágyi sanctae theologiae professor alumneo studiosorum atque ita coquae et pistrici, uti huc usque laudabiliter id et lubens fecit, in posterum quoque inspiciat et munere inspectoris fungatur. At cl. Stephanus Szathmari, qui fere per quinquennium Bibliothecae summa cum diligentia profuit, in posterum classium inspectoris laborem suscipiat, quo ab anno 1749. Steph. Hatvani functus est, dein Bibliothecae praefuturus, denique cl. Joannis Varjas musicae vocali vel Cantui studiosorum praesit ac inspiciat, nec non ab actis collegii sit, quibus huiusque consignandis Steph. Hatvani vacaverat. (Jegyz. Hatvani.)

1759. aug. 29. In consessu dominorum professorum deliberatum est, ut aliquot exempla theologiae Picteti nuper hic excusae emantur e typographia publica, propter praesentes circumstantias et reponantur in Bibliothecam publicam vendenda inter studiosam juventutem, quum emtores nacta fuerint.

Die 31. aug. 1759. Hoc idem in consessu dominorum perillustrium earum curatorum propositum et adprobatum fuit. (Jegyz. Varjas.)

1760. sept. 17. prof. gyűlés. Domini professores majora officia hoc ordine inter se partiti sunt: Inspectionem rebus collegii cl. dominus Stephanus Paksi Szathmári, inspiciet aedificiis collegii cl.

[1] V. ö. Könyvsz. 1896. 208 l. 3 pontjával.

dominus Hatvani, oeconomiae Joannes Varjas classibus puerorum inspiciet, cl. dominus Nicolaus Sinay Bibliothecam curabit et insuper litteraria collegii documenta servabit atque acta haec continuabit. (Jegyz. Varjas.)

1773. Ghimesi gróf Forgách Miklós kir. biztos junius 6. tisztelgést fogad (4-ikén érkezik), 8-dikán az iskolát és könyvtárt meglátogatja, s cantust hallgat, cum ostensione generosae suae liberalitatis. (Jegyz. Sinai.)

Die 11. Decembris anni 1802. lecta est in consessu professorum benigna resolutio regia: ne libri religioni, moralitati et statui publico adversa docentes, ulli, nisi ea refutare cogitanti, e bibliothecis publicis exhibeantur, quales sunt inter alios Voltaire, Rousseau, Helvetius, et Baylii Dictionarium. Proinde ut haec altissima sacratissima caesareo-et regio-apostolico majestatis voluntas a bibliothecariis, vice-bibliothecariis et custodibus Bibliothecae publicae collegii hujatis strictissime observetur: professoratus, prioribus legibus bibliothecariis praescriptis, hanc quoque hoc loco adjiciendam esse judicavit, sub poena cassationis in contraventurum statuta. Hac ratione nulli, nisi professoribus, atque reverendis ecclesiae hujatis pastoribus, seu ministris, libros specificatos, aut alios similes extradandos esse bibliothecarii noverint. Significatum in consessu professorum die et anno, ut supra, per professorem Paulum Sárvári mpr.

BALASSA ÉS RIMAY KÖLTEMÉNYEINEK 1670. LŐCSEI ISMERETLEN KIADÁSA.

R. Kiss Istvántól.

Balassa és Rimay költeményeit eddigi tudás szerint 1604—1806 között harminczegyszer adták ki. Közkedveltségüknek és kis alakjuknak tulajdonítható, hogy oly kevés, rongált példány maradt meg és annyi elpusztult, hogy egyes kiadásokból egyetlen példányt sem birunk s létezésükre csak kevés adatból következtethetünk.

Az 1670. lőcsei kiadásnak tudtommal egyetlen példánya van birtokomban. E kiadásra egyetlen hivatkozást ismerek az 1681. kolozsvári előszavában. »Balassa istenes énekei Rimay János ékes énekeivel annyira edgyüvé voltak elegyedvén az előbbi bártfai, *lőcsei* sőt még a váradi kibocsátásban is«, hogy nem lehetett közöttük választást tenni.

Bizonyos, hogy e vád nem vonatkozhatott az 1604 (?) lőcsei kiadásra, mert azt Rimay adta ki állítólag s ő nem zavarhatta össze a saját költeményeit a Balassáéval, hanem minden bizonynyal az 1670-re.

E példányon is meglátszik a használat: kötése rongált, eleje czímlapjával együtt az A_5 ívjelzésig hiányzik s a végén is az »*Úton járók imádsági*«-ból a 39—40. (S_8 ívjelzés) és 43—44. lap kiszakadt, így a könyv első sora: »*És Venus beléje öntött nagy szerelmét*« (Elogiából); s utolsó: Mikor az nyomoruságok tüziben [volnék] (a III. Oratioból).

A könyv tartalma:

1— 60. lapig (A_5—C_{11}) Balassa 25. költeménye.
61—250. » (C_{12}—L_{10}) Rimay 48. »
231—366. » (L_{11}—Q_8) »más egynehány szép énekek ab incerto auctore.«

367—372. lapig az énekek táblája (tartalom) s egy üres lap után folytatólagos ívjelzéssel (R), de új lapszámozással következik a *Via Jacobaea* címlapja, melyből kitűnik, hogy nyomtattatott »*Lőtsen Brever Sámuel által, 1670.*«

Ugy a sorrend, mint a czímek a versszöveg (eltekintve attól, hogy az 1670. hibátlanabbnak látszik) és a Rimay költeményei elé írt magyarázó elmélkedések megegyeznek az 1693. és 1700. kiadásokkal, melyeket »*a váradi negyedik editio*« szerint edgynehány új énekekkel és imádságokkal kibocsátott Lőcsén BREWER SAMUEL. Ezen egyezések alapján biztosan lehet következtetni arra, hogy a szóban forgó kiadásnak is egyezik czímlapja az 1693. és 1700.-val és hogy azt is a váradi negyedik editio alapján adták ki.

Ha ez tény, akkor előttem tarthatatlannak tűnik fel azon állítás, hogy Rimay Lőcsén 1604-ben adta ki Balassa költeményeit, mert nem lehet elképzelni, hogy ép lőcsei kiadó 66 évvel később ne a városa beli *első, authentikus* kiadást vegye alapul, hanem egy más városi *negyedik* editiot, melyben már Balassa és Rimay költeményei »edgyüvé voltak elegyedvén.«

Lehetetlen feltennünk azt is, hogy 1681-ben a kolozsvári kiadó ne ismerte volna az első kiadást, mert csak ennek alapján szedhette rendbe a költeményeket. Ha Lőcsén jelent meg az első, jó kiadás, akkor bizonyosan a későbbi zavaros, rosszabb kiadást, melyet vádol, közelebbről megjelöli.

Megérdemli a figyelmet az is, hogy könyvészetünk történetében — eltekintve az 1604. Balassa-kiadástól — kétségtelen hitelű lőcsei nyomdászati termék csak 1614-ben tűnik fel Klöz Jakab — előbb bártfai nyomdász — műhelyéből.

Helyén való talán annak felemlítése is, hogy Rimaynak jelent meg még egy munkája: Generosi ac magnifici domini Valentini Balassa de Gyarmath ad castra Strigoniensia iter et procinctus — *Bártfán.*

Ezeknek alapján lehetetlennek tartom, hogy az amúgy is kétes adat hibátlan lenne, de hogy melyik az első kiadás, annak eldöntése a jövő feladata.

A NAGYVÁRADI NYOMDÁSZAT A XIX. SZÁZADBAN.

NAMÉNYI LAJOSTÓL.

Mármarosi Gottlieb Antal 1804 juliusában megkötötte a nyomdavételi szerződést Lajcsák Ferencz váradi szemináriumi előljáróval, a ki Miklósi Ferencz váradi püspök jóváhagyásával ugyanazon pontokat állapította meg, melyeket már ismertettünk.[1]

Gottlieb kiváló és képzett nyomdász, tevékeny, szorgalmas ember, ki első nyomdáját Váczott rendezte be. Sajtótermékein meglátszik a magyar nyomdászat haladása; betűi szép metszésüek, nyomása tiszta, tetszetős. Nevét országszerte ismerik és joggal hivatkozik hírnevére, mikor a váradi nyomda elnyeréséért pályázik. A váradi püspök vele Budán találkozva, hallani sem akart más pályázó felől.[2] Személyét is igen kedvelték Váczott. Előbb esküdtje a városnak, majd második gyám; utóbb 1809-ben tiszteletbeli tanácsnok, sőt később városi kapitány. Emellett maradt ideje, hogy a siketnémákat is tanítsa a nyomdászat mesterségére. Kortársai magasztalólag emlékeznek meg polgári erényeiről.[3] Nagy összeköttetései következtében, könnyen eszközli ki a nyomdászati engedélyeket; Vácz után Nagyváradon állít fel nyomdát, sőt egy évvel később már Mármarosszigeten akar sajtót felállítani és erre még ez évben el is nyeri az engedélyt.[4] Bereg, Ugocsa és Mármaros vármegyék sürgetik a szabadalom megadását, arra hivatkozva, hogy atyja 52 esztendeig viselt királyi

[1] L. Naményi Lajos, A nagyváradi nyomdászat története. Magyar Könyvszemle, 1901. évf. — A szerződés eredetije Biharvármegye levéltárában: 1805. 40. Fasc. VI,

[2] Szigethy Mihály vallomása a Gottlieb és Szigethy közt felmerült surlódás elintézésére kiküldött bizottság előtt. U. o. 1805. 40. Fasc. VI.

[3] Ver. Ofner-Pester Ztg. 1822. 95. sz.

[4] Orsz. Lvlt. H. Tan. 1806. 51. Rev. Libr. No 4.

tisztséget.[1] De pénz és megfelelő szakemberek híján nem rendezheti be nyomdáját, amiben különben gyarló egészsége is gátolja. Még 1806. végén halasztást kér a jövő tavaszig, bár a gépet már október 9-én a debreczeni vásárkor elküldte és azt hiszi, hogy Simonsits pater kezében lesz. A betűket is nemsokára küldi, addig pedig az elvállalt munkát Váczról szállitja.[2]

A mármarosi nyomdához társat keresve ismerkedik meg Szigethy Mihálylyal, a debreczeni városi nyomda vezetőjével. 1804. augusztus 31-ikén keresi fel első ízben levelével Szigethyt. Értesíti, hogy megvette a váradi és mármarosi nyomdát. Miután hallotta, hogy gróf Károlyi elhanyagolt nyomdáját akarja megvenni, felszólítja, egyesüljenek, így az egész környék az övék volna és könnyen boldogulnának. Szigethy saját gazdája lenne. Ha egyesülni akar vele, írja meg szándékát, mert Váczról úgy sem vezetheti vidéki nyomdáit és a mármarosiak is sürgetik a nyomda felállítását. Az oláh püspökök megigérték, hogy az oláh könyvek kinyomatását kérelmezik ő felségétől, mert az universitás nem győzi. Váradi factorával elszámolt. Majd félesztendeig volt egyedűl; azután 3 legényt küldött segitségül, mégis 1400 forint a költségtöbblet, holott neki ugyanennyi idő alatt csak 1005 frt kellett. Megnyugtatja, hogy csak egy gyermeke van; ma-holnap minden Szigethyé lehet, mert neki Váczott sok jószága is van.

Szigethy azonban nem fogadta el ez ajánlatát; ő a váradi nyomdát akarta volna megvenni. De ezt Gottlieb nem adhatta. A mármarosi engedélyt azonban eladja, de ezzel is nagy kárt okoz magának, mert voltak évei, mikor a királyi administratortól 1000—2000 forintot kapott. Most is Sárvári Pál 400 forint ára munkát adott. Ez évben 30,000 tabellát nyomatott a vármegyének. Most mégint 8000-et kértek. Ott jó dolga van a nyomdásznak. S egész Moldvában nincsen nyomda; Lengyelországgal is határos; Erdélyben is sok királyi dicasterium van, mégis 1000 frtért átengedi a jogot. A mármarosi engedélyt csak Bereg, Ugocsa, Mármaros vármegyék sürgetésére adták. Gottlieb azonban jobb szeretné, ha a váradi nyomdánál volna társa legalább két esztendőre, 2000 forint betéttel, fele haszonra és költségre. Két esztendő

[1] Gottlieb levele Szigethyhez 1804. szept. 17-én. Biharvármegye Lvltr. 1805. 40. Fasc. VI.

[2] Orsz. Lvltr. H, Tan. 1807. 8. Revis. Libr. No 4.

mulva új szerződést kötnek; vagy hosszabb időre, vagy örökre átadja. Ha társ lesz, a faktor megmarad; de Szigethy lesz a parancsoló. A szerződést csak állítsa össze, majd aláírja. Ha fixumért akarna hozzájönni, 400 frtot igér esztendőkként, de jobb volna, ha saját gazdája lenne. Ha a mármarosit akarja, küldje a pénzt, mindjárt átadja, de ő jobb szeretné a váradi társas üzletet. Sokat költött arra, de már megy lassan. Ha belép: a papirost, festéket és a többit átveszi, mintha most vennék. Évente azonban egyszer meglátogatná. A legény-regulatiot reá bizza. Ha társa lesz, házat is vesznek Váradon. A szeminárium annyi pénzt igért, a mennyit akar és ajánlja, hogy házat vegyen.

1804. október 5-én ismét azt írja Gottlieb, hogy a váradi nyomdát a szeminarium tudta nélkül nem adhatja el, de van és lesz rá mód, ha Szigethynek kedve van, hogy ezt úgy adja át, mint ő vette. Legfeljebb ő is elismeri, hogy másnak el nem adja. A mármarosi just ne drágálja. 1793-ban 5200 frt ára munkát küldött a kir. adminisztratornak, és most is sokat nyomat oda. Ha egyszerre nem is teszi le az 1000 forintot a szigeti nyomdáért, elfogadja felét most, felét esztendőre. Ha ott nem tetszenék, átjöhetne Váradra. Faktornak kell lenni Váradon, ki őt képviseli; azonban Szigethy lesz a főnök. Medián papirost, kis papirost és egy inast, ki már egy esztendeje tanult, küldött oda; sokat költött már a váradi nyomdára. Sürgeti a választ a mármarosi ügyben, mert már vannak vevői.

Ha a váradinál lesz társ — írja ismét 1804. oktober 24-én — akkor a házbér két részre oszlik. A factor is fizet házbért és Szigethy is fogadhat ott szállást. A mikor belép új számadás kezdődik. Ha Szigetre nem megy, ő állít fel nyomdát, mert nagyon sürgetik a megyék és az orosz püspökök Munkácsról.[1]

Míg azonban ez a levelezés folyik, Szigethy érdeklődik Medgyesi Pál volt diószegi nyomdája iránt és ezt 1804. deczember 4-én kelt szerződés alapján Medgyesi Pál özvegyétől Oláh Máriától és leányától Medgyesi Klárától 340 Rh. forintért meg is veszi. Vinkulumnak mindkét fél 500 Rh. forintot tesz le.[2]

[1] Gottlieb levelei Szigethy Mihályhoz Biharvármegye levéltárában. Anno 1805. Fasc. VI.

[2] Szerződés eredetije u. o.

Ismerjük a felmerült költségek jegyzékét is:

Specificatioja

azon költségemnek, melyeket néhai Diószegi és N.-Váradi Typographus Medgyesi Pál uram özvegyétől megvett Typographiámra kiadtam, melyek is a következendők:

Nap	Hónap	Esztendő	A mire költöttem	Summája
				Rhfrt
24-a.	Sept.	1804.	Elmenvénn N.-Váradra a' Város megnézésére, fizettem szekérbért	2.
			a költségem jövet s menet, ment in Summa	4.
27-a.	Dec.	1804.	Néhai Medgyesi Pál Uram Typographiáját a' benne találtatott ótska betükkel, a' melly 3 mázsa 25 fontra ment; a Felséges néhai II-ik József császár ő Felségétől nyert szabadsággal örök árronn megvévénn fizettem értte in Summa	340.
1-a.	Jan.	1805.	Ismét elmenvénn N.-Váradra fizettem a' szekeret, Váradonn tiz napot töltvénn fizettem kosztra és quartélyra in Summa	13.
8-a.	Jan.	1805.	A' T. N. Vgye Protocollumából Archivárius Ts. Lányi úr által kiiratván N. Medgyesi Pál Uram Typographiájának 4-a. Sept. 1787. Eszt. költt. Publicatiójának Extractussát fizettem értte	1.
10-a.	Jan.	1805.	Vissza Debreczenig fizettem szekérbért ...	5.
			Az úti költségem volt in Summa	2.
18-a.	Jan.	1805.	Elmenvénn Pestre, fizettem szekérbért ...	10.
21-a.	Jan.	1805.	Felérvén Pestre kellett ottan töltenem 30 napot, melly idő alatt a' szükséges dolgokra költöttem in Summa	100.
20-a.	Febr.	1805.	Hazafelé indulvánn, fizettem szekérbért ...	10.
			Felmenet és lejövet költöttem az útban Pestenn, Budánn és Pozsonbann, committáltam külömb-külömbféle újj Betűket és egyéb Typográphiához megkivántató Materiákat ad valorem 3580 Rhforint árát a mellyre hagytam Felpénzt különb-különb helyekenn in Summa	8. 1000.
24-a.	April	1805.	Felküdvénn a' Tuseriába a' megvett ótska betűket fizettem érte vecturát in Summa	13.
			A' Papiros-tsináló Urnak commitáltam különb-különbféle Papirosokat, Bibulát és az ugynevezett Poppendeckelt ad valorem Ezer 1000 Rhfrt árrát. Mellyre hagytam felpénzt	400.

26-a. April 1805.	Ismét elmenvénn Váradra Házat keresni, fizettem szekérbért	4.
	Ottan töltvénn 8 napot költöttem kosztra és quartélyra in Summa	8.
5-a. Maji 1805.	Visszamenvénn Debreczenbe fizettem a szekérbért	5.
	Jövet és menet volt az úti költségem	2.
29-a. Maji 1805.	Ide N.-Váradra költözvén, fizettem 4 szekérnek a 25 Rhfrt in Summa	100.
	Nyolcz szekérhez való Ember étele és itala 3 napra in Summa	10.
	Kiadatott Summa	2037.

Sgn. N.-Várad, 10-a. aug. 1805.

Szigethy Mihály
Typográphus és N.-Váradi lakos.

De alig telepedett le, 1805. május 17-én Tichy János, a Gottlieb-nyomda üzletvezető faktora már ama kérelemmel fordult Tokody György kir. tanácsoshoz, a nagyváradi kerület studiorum directorához, hogy gátolja meg Szigethy Mihály nyomdanyitási szándékát és terjeszsze ezt a helytartótanács elé. Váradnak új nyomdára nincsen szűksége és ez Gottliebra különben is káros és sérelmes volna. A vezetése alatti nyomda az egész környéknek egyedűl álló nyomdája és ez látja el minden nyomtatványnyal. Minden munkát gyorsan, késedelem nélkül szokott elintézni. Felemlíti továbbá, hogy midőn Gottlieb a seminariumi nyomdát átvette, a szerződésben ama feltételt kötötte ki, hogy minden tulajdonjog ő reá szállván, másnak privilegium ne adassék, más nyomda mellette fel ne állíttassék. Ezért rá nézve az új nyomda felállítása sérelmes. Jövedelme is csökkenne, pedig az elhanyagolt és hiányos nyomda rendezésére, felszerelésére tetemes kiadása volt, a mi csak kis részben térült meg mindeddig. E mellett a papiros szállítása is sokba kerül Váczról és a házon is sok a teher. Végül figyelmébe ajánlja Tokodynak, hogy Szigethynek csendes társa Sándorffy József, a megyei fizikus, ki Bécsből hozott betűket és felszerelése egy teljes nyomdára elég; ezért áll érdekében Szigethyt az új nyomda felállításában támogatni.

A helytartó tanács Tokody felterjesztésére már 1805. junius 11-én elrendelte az ügy megvizsgálását. Megjegyzi azonban, hogy

a Medgyesi által alapított diószegi nyomda a czenzura könnyebb eszközlése végett lett Nagyváradra a Körös-utczába helyezve.

Tokody György Sándorffy Józsefet hallgatta ki első sorban, ki Tichy kérvényére a következőket adta elő.

Tény az, hogy Bécsből magyar tipusokat hozott haza Váradra, a melyeket Bécsben az Ephemerides Medicae nyomtatásánál használt, mivel a német nyomdásznak magyar betűi nem voltak.

Mikor Váradra hívták honfitársai főfizikusnak, őfelsége megengedte, hogy az Ephemerideseket itthon is folytassa, nehogy a hazai nyomdák szégyenére másutt kellessen kiadnia. Ezért megvette a bécsi nyomdától a magyar betűket és a papirt is.

A mint visszatért két nyomdára volt figyelemmel: az egyik a körös-utczai, a másik a seminariumi. Gottliebot kereste fel először, hogy a költségek felől tudakozódjék. Nagy, szinte hallatlan árt kért, pedig a betűk és a papir össze sem volt hasonlítható a sajátjával. Ezeket sokkal alkalmasabbaknak találta és fel is ajánlotta Gottliebnek, ki ennek daczára minden ívért négy forintot kért, tehát többet mint Bécsben fizetett. Gottlieb ekkor figyelmeztette, hogy a tipusokat nem szabad a házánál tartani. Miután a fennálló törvényeket és rendszabályokat megsérteni nem akarta, betűit Rhédei, kir. kamarás házánál helyezte el.

Olcsóbb nyomdászt keresett és ekkor lépett érintkezésbe Szigethyvel, ki megvette Medgyesiné, az özvegy nyomdászné tulajdonát és virágzóvá akarta tenni az elhanyagolt nyomdát. Ha némelykor őt egyben-másban tanácscsal, munkával segítette is, ezt tudományszeretetből tette, mert fájt látnia, hogy a tudomány emberei éjt nappallá téve dolgoznak, mégis majdnem éhen halnak, a nyomtatók pedig, mint pl. Trattnerék meggazdagodnak.

A Szigethy-nyomda nem új nyomda, hanem folytatása a czenzura könnyebb kezelése miatt a megye által a Körös-utczába helyezett nyomdának. Gottlieb nyomdája különben sem végzi a dolgát pontosan és rendesen. Bizonyság rá Budai tanár esete, a ki már két év óta sürgeti könyve kiadását. Gottliebnak Váczott, Mármarosszigeten és Várad-Olasziban van nyomdája; három nyomdát pedig egyformán jól gondozni, vezetni nem lehet. De oly népes helyen, mint a minő Várad, hol több tudományt művelő férfi van s a király által alapított akadémia létezik, nem is elégséges egy

nyomdász, ki csupa haszonlesésből mintegy monopoliumot csinál a nyomdászatból. A második nyomda szükséges és ennek helyreállítását kérni kell ő felségétől. A mi pedig a kizárólagos jogot illeti, ezt a szemináriumi nyomda megvételekor magának senki sem biztosíthatta, ez egyedül ő felsége joga és ezt megsérteni nem lehet.

Utóbb bizottság lett ez ügy megvizsgálására kiküldve, mely meghallgatta a szeminarium véleményét is. Jelentése szerint Gottlieb optimo iure vette a nyomdát és a szeminarium kötelezte magát őt új nyomda felállításával szemben megvédelmezni. Sándorffy már Bécsből írt, hogy részes akar lenni a nyomdánál, de ebbe Gottlieb beleegyezni nem akart. Amaz érv, hogy Gottliebnak három nyomdája van, elesik, mert ezek egymással összefüggésben nincsenek. Különben Szigethynek is van egy virágzó nyomdája, a gróf Károlyi-féle. A literatura kára nélkül két nyomda nem állhat fenn Váradon. Különben úgy is ott van a szomszédságban a debreczeni, a nagykárolyi, kassai és temesvári nyomda. Végre az írás vágyát inkább korlátozni kellene, mint elősegíteni; mert a jó litteratura érdekében van, hogy kevesbítsék a kiadási alkalmat.

Kihallgatták Lajcsák Ferenczet is, ki annak idején a szerződést Gottlieb Antallal megkötötte. Elsö sorban hangsulyozza, hogy a szeminariumnak már rég van nyomdája. Betüit részben a püspökök adományozták, részben pedig Gánóczy kanonok adta 1784-ben. Több szakértő nyomdász igazgatta, mint Wolff, Eiczenberger, Balent stb. 1799-ben betüi már igen megromlottak, de azért Gutmann Pál 50 rh. forintért mégis bérbe vette. Leginkább rubrikákat, táblázatokat, iskolai értesítőket és vásári hirdetéseket nyomott rajta. 1802-ben a bérletet felmondta. 1803-ban Gottlieb Antal bérelte, de egy év mulva belátta, hogy a hiányos berendezésü és romlott betükkel felszerelt nyomdát nem használhatja és azért megvételére ajánlkozott, hogy azt kibővíthesse. A vételár 1000 rh. forint, azonban a typographia jogáért és felszereléseért — a régi betük sulya mintegy 20 mázsa volt — igen kevés. De viszont a szeminárium a nyomda romlott volta miatt a nyomtatást nem gyakorolhatta tovább és ezért a közjó érdekében, inkább eladta a nyomdát. Mikor már a szerződés megvolt kötve, tette Sándorffy, a megye physikusa, azt az ajánlatot, hogy a nyom-

dát megveszi és a Bécsből hozott betüivel felszereli. De ekkor már késő volt és különben Gottliebtól is jó eredményt várt. Sándorffy ekkor kijelentette, hogy Váradon egy második nyomdát fog állítani és mindjárt abban fáradozott, hogy Szigethy Mihálynak, a Debreczenből elmozdított faktornak, a diószegi kicsiny és csekély értékü nyomda megszerzésében és a nyomtatási jog kieszközlésében segítségére legyen. De a diószegi nyomda soha Váradon nem működött. Tény, hogy a Medgyesi nyomdász özvegye férje halála után a Körös-utczába hozta a betüket és a nyomda felszerelést, de soha nem nyomatott vele. A nyomda eladásánál bátran tehette a szeminarium azt az igéretet, hogy más nyomda felállitását megakadályozza, mert erre nézve a szeminarium csakugyan birt privilegiummal és míg őfelsége ezt meg nem másítja, addig ezt tőle senki el nem vitathatja. Gottlieb magyarsága ellen sem tehető kifogás. Azt sem állította még senki, hogy Gottlieb drágán dolgozik. Sándorffy működését úgy tűnteti fel, mintha a literatura elősegítéseért működne. Nézete szerint nem kell minden irkafirkát kinyomatni. Meg kell zabolázni az irás dühét, mert ez inkább rontja, mint segíti a literaturát. Literaturánk nagyon hitvány. Nincs benne valamire való munka, a legtöbb csak arra való, hogy a kereskedők csomagoljanak bele. Ezért elegendő egy nyomda Váradon, a közelben úgy is van elég.

Végül Szigethy Mihályt hallgatták ki. Előadta, hogy a nyomdászatot Webernél Pozsonyban tanulta, majd több városban volt, míg 1787 augusztus 6-án Debreczenbe került és a városi tanács jóvoltából a városi nyomdánál volt ötödfél esztendeig, mint legény (socius), azután pedig provizor lett. E hivatalt 17 esztendeig viselte. Erre alkalmas is volt. Már provizorsága idején foglalkozott azzal, (1802) hogy a szemináriumi nyomdát megveszi. Érintkezésbe is lépett Zolnay Antal prefektussal, de 1803. április 24-én Gottlieb felkereste Debreczenben s kijelentette, hogy ő beszélt az új püspökkel Budán, ki inkább örökre bezáratja a nyomdát, semhogy Szigethynek engedje át. Gottliebnak azonban átengedik és ő meg is veszi a nyomdát; 2 vagy 3 esztendeig társának tekinti Szigethyt, utóbb pedig örökre átadja. De a nyomda megvétele után, meggyőződve arról, hogy Gottlieb szándékát megváltoztatta, inkább Nagy-Károlyba ment és átvette gróf Károlyiné nyomdáját. Gottlieb erről értesülve,

mindent elkövetett, hogy szándékát megakadályozza és azon fáradozott, hogy vele együtt működjön. De megfontolta a dolgot és inkább megvette Medgyesi Pál nyomdáját. Váradra jövén, azt ajánlotta Beőthy László alispán, hogy inkább Váradon legyen a nyomda, mint Diószegen, mert így mindenkor a könyvrevizor szeme előtt lehet. Ezzel ment fel Budára, hol ezt jóvá is hagyták.

A nyomda helyreállítására 2037 Rh. forintot költött, mert virágzásra akarta hozni azt, mit 1798-ban Medgyesi veje, Rába István folytatott és biztosra vette, hogy a mit II. József császár Medgyesi Pálnak 1787-ben engedélyezett, azt neki is megadják. De ezzel az engedélylyel ő nem akar »kupeczkedni«, mint Gottlieb Antal, ki több engedélyt eszközölt ki, csakhogy egész vidékeket uraljon és utóbb a nyomdákat jó nyerességgel eladhassa. Ő ezzel szemben, egyedül a becsületes megélhetésre törekszik.

Kéri kérése figyelembevételét, mi annál is inkább szükséges, mert így megakadályozzák Gottlieb törekvéseit, ki úgyszólván monopolizálja a nyomdászatot és már majdnem kétszer oly drágán nyomatja az ívet, mint ez külföldön szokás. A munkát sem győzi, sok könyv nyomtatlanul hever, mit Szigethy feldolgozhatna. Ha azonban kérését nem teljesítik, elszegényedik, tönkre megy.

Az 1805. szeptember 21-én Várad-Olasziban tartott közgyűlés foglalkozott a Gottlieb és Szigethy közt felmerült surlódással. A kiküldött »deputatio« meggyőződött Tichy Jánosnak, Gottlieb faktorának és Szigethy Mihálynak meghallgatása után, hogy Szigethyre nem lehetett rábizonyítani, miszerint tiltott könyveket nyomatott és kétségtelen, hogy eddig is a litteratura előmozdítására törekedett. Azért megengedik, hogy nyomdáját Diószegről Váradra tegye át, itt van a czenzura is, így a felügyelet is könnyebb és rendesebb lehet; viszont ha ezt megtagadják, Szigethy, ki már mindenét a nyomdába fektette, végső szegénységre jutna. A küldöttség az engedély megadását azzal indokolja, hogy Gottliebnak ép oly kevéssé árt, ha Szigethynek Váradon lesz nyomdája, mintha Váradtól 3 órányira Diószegen volna. Viszont ha a nyomda Váradon felállíttatik, Gottlieb nem lesz egyedül, nem nyomtathat oly drágán. Mindezt figyelembe véve pártolólag terjesztik Szigethy kérését a helytartótanács elé.[1]

[1] Biharvármegye Levéltárában 1805. 40. Fasc VI. alatt az összes iratok.

A felterjesztésnek sikere volt, mert 1806 április 1-én a kir helytartótanács István nádor aláírásával arról értesíti Biharvármegyét, hogy a Diószegről Váradra hozott nyomda használatára jogot ad Szigethy Mihálynak,[1] ki mint szabad könyvnyomtató sietve kéri a megye alispánjától, hogy engedélyiratát a közgyűlés elé terjeszsze és megerősítse.[2]

Igy ért véget a Gottlieb és Szigethy közt felmerült engedélyjogi kérdés. A papnövelde, bár védelmére kelt Gottliebnak, nem gátolhatta meg az ujabb nyomda felállítását.

Először van tehát Váradon két nyomda. Megkezdődik a versengés és a nyomdászati munkák külsején ez csakhamar észre vehető. Gottlieb bár addigi nyomtatványain is tetszetősek a betük, több gondot fordít a technikai kivitelre és csak arra törekszik, hogy a felvett küzdelmet, Szigethy Mihálylyal szemben minél nagyobb sikerrel folytathassa. S bár Szigethy Mihály mellett Sándorffy József, a közkedvelt főorvos állott, ki Várad társadalmi életében jelentékeny szerepet játszott és Rhédei Lajos, a főispán is kegyelte, még sem tudta czélját elérni.

Annak okát, hogy Szigethy törekvései daczára sem érvényesülhetett, abban is kell keresnünk, hogy Gottlieb mögött ott voltak a katholikus papok, a kik őt a vezetésök alatt álló iskolák, intézményeknél sűrűn foglalkoztatták és összeköttetéseik révén, ajánlataikkal lépten nyomon segítettek.

Eltekintve ettől hozzájárult Szigethy mellőzéséhez még ama körülmény is, hogy nem a legjobb hírnév előzte meg letelepedését. A lefolyt engedély megadási vita alkalmával maga Szigethy említi, hogy minő uton került Debreczenbe, de elhallgatja, hogy minő okok következtében vált meg a városi debreczeni nyomdánál viselt provizori állástól.

Ép úgy, mint előbb Vadászi László és Domokos Imre feljelentései következtében Huszti Imre provizort, Szigethyt is azért mentik föl a debreczeni városi nyomdánál viselt állásától, mert kevesebb könyv-példánynyal számolt el, mint a mennyit nyomatott,[3]

De Szigethy Mihálynak nem ez volt első összeütközése a törvényekkel. A debreczeni városi levéltárban meg van a Szigethy

[1] U. o. 1806. 2. Fasc. VI.
[2] U. o. 1806. 6. Fasc. XII.
[3] Debreczeni városi Lvtár. 1792. febr. 3. tanácsülési jzköv. 122. sz.

Mihály részére kiállított erkölcsi bizonyítvány, mit a nagy-károlyi nyomda elnyerésekor kért és ebben arra is utalnak, hogy Bánki Zsigmond nejével, Koszta Máriával folytatott bensőbb viszony következtében, mert a folyton viszálkodó házastársnak mérget szerzett be, vizsgálat alatt állott és csak hosszas idő multán lett felmentve.

Az 1803. évi feljelentést ellene a »betsületes compactor czéh« tette, mert észrevették, hogy a város által nyomatott könyveket napának, Debreczeninének adta el, ki ezeket a vásárokra vitte és ott a kompaktoroktól többet kért, mint a mily ár meg volt engedve. E mellett hozatott Pozsonyból is oly kiadásokat, melyek csinosabbak voltak, mint a debreczeni nyomtatványok, és ez által a helyi nyomtatványok elterjedésének is ártott.

Pelsöczi András, Ónodi György, Gönyüi György, Barta István, Telegdi Gábor, Szer István, Tóth Mihály, Csépán György debreczeni compactorok és a vásárokra oda járók vallomásaiból kitűnt, hogy míg a Gradualét előbb 1 frt 42 krért adta, utóbb 2 frtért számította; a zsoltárokat pedig hol 10, hol 12 krajczárért árusította. De legjobban felemelte az árát az ABC százának mert ezeket utóbb 2 frt helyett 3 frt 20 krért adta el. Ép igy szabályellenesen járt el, mikor a pozsonyi zsoltárokat már 5 éve árulta. Végre pedig a mappákat (a kemény papírt) ép úgy mint az irópapírt, a mit a vásárra hoztak, összevásárolgatta, hogy a kisebb eladásoknál napa által az árakat felemelhesse.

De ha Szigethy jelleme kifogás alá is esik, nem tagadhatjuk meg törekvéseinek helyességét. Betüi elég csinosak, lépést törekszik tartani Gottliebbal és neki is sikerül nyomdája részére több érdekes művet, néhány jeles írót megszerezni. Igy Szigethynél jelennek meg *Aranka* György »Elme játékai«, (1806.) *Babotsai* István »Vígkedvü Mihály« czimű drámája, *Csokonai* Vitéz Mihály »Dorottyá«-jának második kiadása, (1808.) *Hatvani* István, a nagyhírű debreczeni professor, négy műve, *Inátsi* Gábornak Kántor Gerzson halálára irt költeménye, *Kónyi* János »Ártatlan mulatsága« *Perecsényi* Nagy László több könyve, köztük »Aradmegye teljes ismertetése.« Ezeken kívül Szigethy Mihály maga is megpróbálkozik a versírással és két füzetkét ad ki: Teleki Sámuel nevenapjára és Rhédey Lajos főispán beiktatására (1808.).

Gottlieb, úgy látszik, mindig tartott attól, hogy Szigethy

Mihály megerősödik, vagy talán a nyomott árak mellett nem volt oly haszonra kilátás, a minőt e vállalattól remélt, mert 1808-ban Tichy Jánosnak, eddigi faktorának adta át a nyomdát.

Tichy már régebb idő óta volt alkalmazva Gottlieb váradi nyomdájánál. Értelmességének, ügyességének elég jelét adta a Gottlieb és Szigethy közt felmerült vitában, a melyben ő képviselte Gottliebet. Különben néhány szóval találóan jellemzi őt Gottlieb ama levelében, melyet 1804 október 5-én írt Szigethyhez, mikor a váradi nyomdához társul akarta megyerni: »Ez a Tichy nevezetü Factorom igen Szelid, jó ember, dolgozó, ő úgy fog dolgozni, mint akármely legény; tud jól németül, oláhul, magyarul.« Az akkori viszonyokhoz képest tehát elég nyelvismerete volt és úgy látszik akkor lépett Gottlieb szolgálatába, mikor a máramarosi nyomdáját megelőzőleg oláh nyomtatványokat is készítetett. De nemcsak faktora, hanem szedője is volt a nyomdának, hiszen ismerve az akkori viszonyokat, jól tudjuk, hogy gyakran a főnök maga végezte a szedői teendőket is. S Gottlieb is szükségesnek tartja kiemelni, hogy úgy dolgozik, mint akarmely legény.

Tichy, a fent elősorolt okokon kívül talán azért vehette át a nyomdát, mert ekkor megnősülve némi anyagi támogatásra tett szert. De ha nem is ismerjük a nyomdaátadás határozott okait, annyi bizonyos, hogy kedvelt egyénnek lett tulajdona, kinek esküvője alkalmából »menyegzői öröm illattal« telt verset is írt Pásztory Ferencz. (Megjelent 1808-ban Tichy János nyomdájában.)

Tichy 1808-tól 1839-ig birta e nyomdát; harminczegy éven át, tehát oly sokáig, mint még eddig egy váradi nyomdász sem. S mindig volt munkája, mert eltekintve a hivatalos nyomtatványoktól, apróbb munkáktól, volt olyan év, melyben 18 könyvet nyomatott. Ha tekintetbe veszszük, hogy a váradi nyomda ekkor még csak a harmadrendű nyomdák sorába tartozott, ez az eredmény is kielégitő. Tichy nyomdáját több ízben ujból felszerelte, betüit kicserélte és latin, magyar, német művek nyomására rendezte be, sőt itt jelent meg 1809-ben a Váradon nyomatott első franczia mű is, Hatvani István: »Essai des sentiments« czímű könyve A korabeli írók közül leginkább foglalkoztatják *Bárdos* József (ABC), *Csokonai* Vitéz Mihály, *Dietrich* Miklós (5 könyvvel), *Faliczky* Jánosné, az első magyar drámaírónők egyike, *Gedeon* László, *Hampl* József (több alkalmi költeménynyel), *Hatvani* Ist-

ván, Biharmegye tanácsosa, *Hazucha* Xav. Ferencz. *Komlossy* Antal, *Percsényi Nagy* László, *Mook* Moyses, *Pechata* János, *Sipos* Antal és József.

Sajnos, hogy sajtója legtöbb művének nincs irodalomtörténeti jelentősége. Leginkább alkalmi műveiket nyomatták ki a nagyváradi és környékbeli írók, miket valamely névnap, örömünnep, esküvő, temetés alkalmából írtak rímes sorokban vagy ékes prózában. Ezek mellé sorakoznak az énekes könyvek, zsoltárok és néhány hitvitázó nyomtatványa. Ez időszakban jelennek meg első izben füzet-alakban a hivatalos nyomtatványok és ekkor indul meg (1833-ban) az »Ó és uj nagyváradi kalendáriom« is, melyből Tichy János hét évfolyamot adott ki.

Nyomdájáról két feljegyzést ismerünk, melyből azonban nem következtethetünk arra, hogy a nyomda emelkedett volna. Mert 1817-ben, mikor Trattner a létező magyarországi könyvnyomtató műhelyekről írt több érdekes czikket, a nagyváradi nyomdában csak egy segéd és egy nyomó volt alkalmazva és ugyancsak ennyi munkaerőt említ a M. Könyvszemlében[1] ama czikk is, mely a a jelen század harmadik tizedében létező könyvnyomdák viszonyaival foglalkozik. Sőt megemlíti, hogy leginkább csak váltó munkákat nyomtat és évente papírszükséglete nem több 22 bálnál. Fogyasztása tehát kevés és a nyomda jelelentőségre nem emelkedik.

A nyomdában 31 évi működés alatt több mint 200 könyv jelent meg, a melyeknek alig egy negyede latin, a többi — nehány darab kivételével — magyar nyelvű.

Tichy János kevéssel halála előtt (1838. decz. 21.) társul vette maga mellé Alajos fiát, ki utóbb nyomdaengedélyért folyamodott és 3489/1839. szám alatt szabadalomlvevelet nyert.

A kort jellemzi a kihirdetés alkalmával a szabadalomlevélre rávezetett megyei záradék, a melyet jónak látunk ide igtatni:

926/1840.

Felolvastatván, — melybe ámbátor ugyan a' minden Törvény nélkül behozott szabadságát bilincsekbe tartó 's a' kor kivánatihoz képest ki fejlődést akadályozó Censura, melyet a' megyei Rendes törvényének soha el nem ismervén mint sérelmet több rendbeli követi utasításaikba megszüntetetni kivántak megemlítve van; mind azon

[1] 1899. évf. 361. l.

által azon édes reménytől vezéreltetve, hogy a Nemzetnek a' Censura eránti sérelme a sajtó szabadság eránt hozandó törvényel orvosolva lesz; — jelenleg ezen ovás mellett e királyi szabadíték levelet ki hirdettetük. Költ az ezer nyolcz száz negyvenedik esztendő Bőjtmás hava 5-én s több napokon folytatva tartatott Tekentetes Nemes Bihar Vármegye közgyüléséből.

Aljegyző: Stankovits György.[1]

Tichy Alajos csakhamar a nyomda átvétele után újabb befektetéseket eszközölt, majd a nyomdászat terén időközben feltalált eszközöket is beszerezte és minden tekintetben gondoskodott arról, hogy a közönség igényeit tetszetős betük alkalmazásával, bizonyos külső csín elérésével kielégítse. Tichy alkalmazta először Váradon a gyorssajtót és így a felmerülő apró nyomtatványokat nemcsak jól, hanem gyorsan is elkészíthette. Különösen a város és megye foglalkoztatta ily munkákkal, de e mellett a posta és más állami intézmények is felkeresték, mert akkor még minden hivatal ott dolgoztatott, a hol a legközelebbi nyomdát érte. Gyakran heteken át éjjel-nappal forgott a két gyorssajtó és így rövid idő alatt sikerült is Tichy Alajosnak némi vagyonra szert tenni. E mellett segédei is igen kedvelték, mert mint több fenmaradt kedélyes adoma bizonyítja, alkalmazottait gyakran anyagilag is támogatta és ha a nyomdának sikerült nagyobb bevételre szert tenni, ebből a heti elszámolás alkalmával segédeinek is juttatott.

1839-től 1862-ig, tehát 23 év alatt, míg a nyomdát vezette, körülbelül 160 mű jelent meg Tichy Alajosnál, A legtöbb könyv ismét csak helyiérdekű, alkalmi mű, bár van olyan nyomdatermeke is melynek címlapján *Lauka* Gusztáv, *Szaniszló* Ferencz, a későbbi püspök, *Szacsvai* Imre, az ismert 1848-ik évi népszónok, *Haan* Lajos történetíró, *Grosz* Frigyes, a kiváló szemorvos neveit olvashatjuk. Sőt egy ízben Tichy Alajos is megpróbálkozik a versírással, kinyomatva 1843-ban Bemer püspök beiktatására írt versét.

Működése idejére esik a sajtószabadság behozatala, de ennek hatása alatt vajmi kevés oly nyomdatermék jelent meg, melyben az 1848/9-iki eszméket propagálták volna. Ezek között még leginkább figyelemreméltó *Bárdocz* János »Polgári szózat a néphez« című füzete és *Öröm* Miklós »Igy áll a világ« című költeménye.

[1] Először közölte Firtinger. Ötven esztendő a magyarországi könyvnyomtatás közelmultjából című művében.

Sok alkalmi vers jelent meg amaz alkalomból, hogy 1857-ben I. Ferencz József először volt Nagyváradon.

Mikor Tichy Alajos 1862. július 18-án, 53 éves korában meghalt, fia Ákos vette át a nyomdát.

Tichy Ákos világlátott ember volt. Három évi tanulás után felszabadult és nyakába vette a világot, gyakran gyalog járva városról-városra. Előbb Bécsben, utóbb hosszabb ideig Lipcsében, majd rövid időközökben Hamburgban, Berlinben, Bremában dolgozgatott. Bejárta Angliát, huzamosabb ideig időzött Londonban, míg utóbb Francziaországba került. Haza jövén átvette atyja üzletét. Nagyváradnak tisztelt polgára volt; részt vett a társadalmi életben, érdeklődött a közügyek iránt, sokat buzgólkodott a tüzoltói intézmény fölvirágoztatása körül. Tizenkét éven át vezette kellő szakértelemmel a nyomda ügyeit. De utóbb a jóbarátok és közügyek miatt elhanyagolta teendőit is. 1868 óta erős konkurencziával kellett küzdenie, a sokkal modernebb felszerelésü Hügel-nyomda háttérbe szorította az övét; megdöbbenve látta lassú pusztulását annak az ősi kenyéradó könyvnyomtató intézetnek, a mely apáról fiúra szállott és egyik tényezője volt Nagyvárad városa kulturális haladásának. Nyomdája hova tovább mind inkább értéktelenebbé vált, betűi elkoptak, elavúltak, a német (fractur) betűk, miből több volt mint a latinból, holt tőkévé lettek és ezeket, potom áron kellett mint hasznavehetetlen betüket értékesíteni.

Ily körülmények közt, 1874-ben kénytelen volt a nyomdát Hollóssy Lajosnak átadni.

A Tichy-nyomda ez időbeli működéséből leginkább figyelemreméltó, hogy 1862-ben itt nyomatták az első nagyváradi lapot a »*Bihart*,« melynek Györffy Gyula volt a szerkesztője. Volt ugyan ezt megelőzőleg is Biharmegyében lap, már 1842-ben indult meg a »*Debreczen—Nagyváradi Értesítő*,« Balla Károly szerkesztésében, de a szerkesztő nem bírta lapját megkedveltetni a közönséggel s az rövidesen megszűnt.

Ugyancsak e nyomdában lett nyomtatva eleinte a második »*Bihar*,« mely 1867. junius 15-én indult meg Sólyom Fekete Ferencz szerkesztésében. Utánna Juhász Gyula, majd rövid ideig a későbbi laptulajdonos Hollossy Lajos, utóbb Tausek Ferencz, a fuzio után pedig, mikor a szabadelvű párt közlönye lett, Riskó János, végül pedig Gyalókay Lajos volt a lap szerkesztője. Előbb

hetenkint kétszer, utóbb 4-szer, majd 1878-tól kezdve hetenként hatszor jelent meg.

1868-ban Hügel Ottó nyitott Váradon nyomdát. Hügel már 1861-ben Váradon telepedett le, megvette Moll Gusztáv 1858-ban alapított kőrajznyomdáját; majd 1862. tavaszán könyv-, mű- és zeneműkereskedés és kölcsön könyvtár állításához kért jogot, de erre nem kapott engedélyt, mert a királyi helytartó, tekintettel a létező könyvkereskedésekre, ezt feleslegesnek találta. Hügel azonban nem nyugodott és 1862. junius havában megvette 1200 forintért Demjén József könyv- és papirkereskedését, 1863-ban könyvkötői iparűzletre kapott engedélyt, s végre 1868-ban könyvnyomdát alapított.[1]

Alig vette át a nyomdát, 1868. május 2-án megindította dr. Sipos Árpád szerkesztése mellett dr. Báttaszéki Lajos főmunkatárs támogatásával a »*Nagyváradi Lapok*«-at, mely hetenkint kétszer, szerdán és szombaton jelent meg kis ivrét alakban. Ez a lap volt a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok hivatalos közlönye is, de azért már 1870 junius 30-án megszünt, hogy helyet adjon a mai nap is fennálló »*Nagyvárad*« című független irányú napilapnak.

A Hügel-nyomda idejében még két tekintélyes nyomdája volt Nagyváradnak.

Az egyik, mint már említettük, a Tichy-nyomda folytatása, mely előbb *Tichy és Hollóssy* társas czég, majd utóbb *Hollóssy* Lajos végre pedig *Hollóssy* Jenő neve alatt állott fenn. Hollóssy Lajos nem volt szakember. 1846-ban mint könyvkötő telepedett meg Nagyváradon, hol utóbb könyvkereskedést is nyitott. Majd mikor Tichyért jótállott és tetemes veszteségek érték, átvette ennek nyomdáját. De tönkre jutva, átadta Jenő fiának, a ki azonban szintén nem tudott boldogulni és 1882-ben átadta ifj. Berger Sámuelnek.

Ifj. Berger Sámuel az elhanyagolt nyomdát újból felszerelte, modern gépekkel látta el és ma 14 munkással dolgozik igen csínos, ízléses munkákat készítve. Kiadásában jelent meg *Endrődi* Sándor és dr. *Váradi* Zsigmond Lapja: a »*Magyar Szó*« (1890. decz. 1. — 1891. febr. 28.) *Gesztesi* Ödön és *Niedermann* Antal

[1] Láng József, A »Nagyvárad« huszonhat éve. Nagyvárad, 1896.

»*Gyorsirászati Lapok*« című folyóirata, *Nogáll* János, »*Katholikus Hitterjesztési Lapok*« című füzetes vállalata, *Winkler* Lajos »*Népnevelési Közlöny*«-e és 1898. óta a részjegyekre alapított »*Nagyváradi Napló.*««

1874-ben Laszky Ármin nyitott nyomdát. Szakképzett nyomdász, ki Emich Gusztáv, majd pedig az Athenaeum nyomdájában működött. 1870. februárjában jött Váradra, hol mint Hügel Ottó nyomdai művezetője 1874 augusztus 10-éig volt alkalmazva. Ekkor kilépett és önálló könyvnyomdát alapított, mit 1878-ban papirkereskedéssel kötött össze, 1895-ben pedig külön helyiségben könyvkereskedést nyitott.

Nyomdájának felszerelése: 2 gyorssajtó, 1 kézi sajtó, 1 amerikai sajtó, 1 vágógép, 1 drótfűző, 1 karton vágógép, 1 stereotipia és segéd gépek, 1 simitógép. Alapításakor 8 segéd volt alkalmazva, ma személyzete 32 személyből áll. Alapításakor 10 bál, ma 200 bál papir kerül feldolgozás alá.

A nyomda megalapításakor indult meg a ma is fennálló »*Szabadság*« című lap, mely az első évben hetenkint 4-szer, 1875-ben hetenként 5-ször, 1876-tól kezdve naponta jelent meg. 1900-ban kisérletett tett, mint estilap, de utóbb ismét mint reggeli lap jelent meg.

E nyomdában lett nyomtatva a »*Régészeti és Történelmi Közlöny*« (szerk. ifj. Gyalokay Lajos), »*Szünóra*« (szerk. Laszky Tamás), »*Nagyváradi Közvetitő és Hiradó*« (szerk. Gyenes Antal), »*Csarnok*« és »*Salon*« (mindkettő a »*Szabadság*« melléklapjai).

Hügel Ottó 1890-ben elhalván, nyomdája 6500 frtért Láng József tulajdonába ment át. A nyomda leltári értéke 1890-ben az átvételkor 9000 frt, a mai értéke, felszerelve a legmodernebb gépekkel, betűkkel, az 1898-ban alapított könyv- és papirkereskedéssel együtt 43,000 frt. A nyomda 1890-ben 14 személyt foglalkoztatott 109 frt heti bérrel; ma 34 személy van alkalmazva 250 frt heti fizetéssel. 1890-ben a papirfogyasztás értéke 3380 frt, ma 11450 frt.

Figyelemre méltó működést fejt ki *Sonnenfeld* Adolf nyomdája, melyet még atyja alapított 1856-ban és eleinte kizárólag kő- és dombornyomással foglalkozott. Ennek halála után (1886.) fia a legmodernebb gépekkel szerelte fel a nyomdát, összekötve

azt papirkereskedéssel is. Jelenleg kizárólag akczidencz (finomabb) munkát készít és 9 munkást foglalkoztat. A nyomda felszerelése: 1 Bachrach levélfejnyomó gép, 1 Frankenthali gép, 1 lipcsei probát gép és 1 Libethini gyorssajtó. Néhány évvel ezelőtt különösen Erdélybe szállított nagymennyiségű nyomtatványt és több állami hivatalnak volt szállítója.

1889-ben alapították a *Sziglígeti-nyomdát*, mely azonban sohasem virágzott; tulajdonosai kénytelenek voltak a részvénytársasági alapon teremtett nyomda felszámolását kimondani. A leltár kedvezőtlen eredménye következtében jónak látta Déri János megváltani és a saját neve alatt tovább folytatni. Utóbb e nyomda Déri és Boros czég alatt állott fenn; 1898-ban Boros Jenő megvette és a nyomdát egyedül folytatta, felszerelve 1 amerikai gyorssajtóval és 1 ikerkörforgó géppel. Jelenleg 7 szedőt, 1 gépmestert, 6 tanulót és 5 leányt foglalkoztat. 1899-ben nagyobb papirkereskedést is nyitott, 1900 junius 15-én Halász Lajos szerkesztésében megindította a *‚Nagyváradi Friss Ujságot'*, mig 1900 november 1-én Richtzeit Arthur szerkesztése mellett e nyomdában készül a *‚Kolozsvári Friss Ujság'* is.

A nagyobb nyomdák közt alapításra legfiatalabb a *Szt. László nyomda*, mely 1894 november 4-én indult meg. Alapítói a nagyváradi káptalan és az egyházmegyei papság. A szükséges tőkét részvénytársasági alapon adták össze. Az alapítás czélja egy napilap megindítása. A nyomda munkásainak száma megindulás óta változatlanul tizenhat.

E nyomdában jelennek meg a *Tiszántul* napilap, »*Vulturul*«, »*Népnevélési Közlöny*« kéthetenkint, »*Kath. Hitterjesztés Lapjai*« havi és »*Képes Missio Könyvtár*« évnegyedes folyóiratok.

E nyomdákon kívül még a következők működnek Váradon: Fiedler M. (kőnyomda), Freund Lajos és társa (leginkább héber betüs nyomtatványokat állít ki) Helyfi László, Hönig Józsefné, Neumann Vilmos (itt jelenik meg 1900 október óta a *Nagyváradi Színházi Lapok*« Kaczér Vilmos szerkesztésében) Pauker Dániel (e nyomdában jelent meg dr. Báttaszéki Lajos vegyestartalmu napilapja a »*Biharmegyei Közlöny*« 1871-ben) és Rákos Vilmos utóda (Adler Béla). E nyomdáknak azonban nincsen nagy jelentőségük. Leginkább apró, üzleti nyomtatványok készítésére

szorítkoznak és leggyakrabban csak a közönség napi szükségletének fedezésére törekednek.

Visszapillantva a letűnt század nyomdászatára, el kell ismernünk ennek fokról-fokra való haladását. Már a Tichy-család működése idején kiválnak a váradi nyomdatermékek csinos betüikkel, ízléses díszeikkel. 1868-ban megindul e téren is az egészséges verseny és Hügel Otto helyesebb irányba tereli a nyomdászatot. S itt kezdődik a nagyváradi nyomdászat igazi fejlődése. A mit a technika vívmánya, gépek, betük, nyomás terén, a főváros felmutathat, azt mind meghonosítják a mindinkább szaporodó nagyváradi nyomdák. Számban is gyarapodva, irodalmi életet teremtenek. A nagyváradi kiváló írók, leginkább hírlapírók és tanárok, most már Váradon nyomatják műveiket és törekvéseik elérésére, az irodalom fejlesztésére megalakítják a nagyváradi »Szigligeti Társaság«-ot (1891.), a vidék e nagytekintélyü irodalmi társaságát. A mindinkább szaporodó írók nyomán mindjobban fellendül a hírlapirodalom. Ez maga után vonja a nyomdák üzemének kiterjesztését. Ugy hogy ma Nagyvárad e tekintetben vidéki városaink között első helyen áll.

GRÓF NÁDASDI FERENCZ MŰVEI ÉS KÖNYVTÁRA.

Sitte Alfrédtől.

Gróf Nádasdi Ferencz egyike volt kora legkiválóbb embereinek Magyarországon.

Képzettségre csak kevés hozzá hasonlót ismerünk: méltóságra, mint országbíró, a haza második tisztviselője volt; gazdagságával pedig felülmulta az ország összes főurait.[1]

Mint tudományosan képzett férfiú kedvelte a tudományokat, s azon szomorú emléken kivül, melyet halálával szerzett, dicső emléket is hagyott ránk munkáiban, melyeket kiadott.[2]

Kellő érzékkel birván a tudományok iránt, azokban olyan élvezetet talált, a mely kortársai előtt ismeretlen maradt s kik éppen ez által az élet legtisztább örömétől fosztották meg magukat. Előszava, melylyel Mausoleum der ungarischen Kőnige című munkáját (Nürnberg, 1664) a birodalmi rendeknek ajánlotta, telve van erővel és lelkesedéssel hazája dicsőítéséért, a törvénygyüjteményekhez szerkesztett tárgymutatója pedig (Pottendorf, 1658) kora szükségleteinek magasabb felfogását igazolja.[3]

Basiliographia hungarica seu Mausoleum regni apostolici regum et primorum militantis Ungariae ducum című munkájának első kiadása egyidőben jelent meg annak német fordításával, mely, a mint már említettük, Nürnbergben nyomatott 1664-ben. E munka ívrét alakban adatott ki és Magyarország hőseinek és királyainak képeivel (58 db) van diszitve.

[1] Mohl A., Loreto 33. l. — L. Pauler Gy., Wesselényi F. nádor és társainak összeesküvése I. k. 29 s 30. ll., továbbá 121. l. — Acsády I., Magyarország Budavár visszafoglalásának korában 144. l.

[2] Wurzbach, Biographisches Lexicon XX. k. 15. l.

[3] Hormayr, Historisches Taschenbuch 1825. évf, 263. l.

Ugyane munka még Esztergomban, Budán s Magyarország más városaiban is kiadatott, Horányi Elek pedig iskolai czélokra magyarra fordította és Pesten 1771-ben kinyomatta.

Kaprinai István kétségbe vonta, hogy e munka szerzője gróf Nádasdi Ferencz lett volna, és majd bizonyos Lantzmárnak, majd ismét egy Nádasd János nevezetű jezsuitának tulajdonítja.

E nézet ellen, melyhez azonban eddig még senki sem csatlakozott, egész határozottan kikel Horányi Elek, a ki egyszersmind azt is megjegyzi, hogy állítása bizonyítására számos érvet hozhatna fel, jobbnak tartja azonban, ha e kellemetlen tárgyat (causa odiosa) hallgatással mellőzi.[1]

Nádasdi Ferencz írta a következő munkát is; Cynosura juristarum, loca decretalium et articulos novissimarum constitutionum inclyti Regni Hungariae usque ad annum Christi MDCLIX. inclusive sub titulis ordine alphabetico collectis breviter repraesentans (Pottendorfii, 1668, IV°.)

Kiadta ezeken kivül Révai Péternek Centuriae septem de Monarchia et sacra Corona regni Hungariae czimű munkáját átdolgozva és a magyarországi nádorok jegyzékével bővítve (Frankfurt, 1659, folio).[2]

Ugyancsak Nádasdi adatta ki Lorettóban (Magyarországon Sopron vármegyében) az esztergomi egyházmegye használatára a következő két munkát: Decreta Synodalia Dioecesis Strigoniensis és Decreta Synodi Provincialis Tyrnaviensis sub Francisco Forgács archiepiscopo celebratae.[3]

[1] Wurzbach, XX. k. 15. l.

[2] Joecher, III. k. 802. l. és Wurzbach, XX. k. 15. l.

[3] A Nádasdi-féle birtokok elkobzása után Pottendorfba kinevezett jószágkormányzó Seywiz 1672 október 24-ikén jelenti az udvari kamarának, hogy azon ritualék közűl, melyeket Nádasdi elfogatása előtt az esztergomi egyházmegye számára a lorettói könyvnyomdában nagy költséggel készíttetett (»von denen Ritualien, welche der Nadasti vor seiner incaptivirung umb groisster Schuldt willen in der Trukherey zue Loretto für das Granische Bistumb habe truckhen und verferttigen lassen«), a korábbiakból 930, a későbbiekből 750 negyedrétalakú példányt talált. — Szelepchény György esztergomi érsek 1674 november 20-ikán azon kérést terjeszti a kamara elé, hogy a Nádasdi-féle hagyatékban levő és az egyházmegyei breviarium és missaléra vonatkozó nyomtatott művecskéből nehány példányt haladék nélkül szolgáltassanak ki számára, mert »propter expulsos acchatolicos« a papok, a katholikus templomok és plébániák jelentékeny módon megszaporodtak egyházmegyéjében és a

A halálos ítélet végrehajtása után Nádasdi összes javai elkoboztattak.

Ezt megelőzőleg 1665 óta Nádasdi állandóan alsó-ausztriai birtokán, Pottendorfon tartózkodott. A pottendorfi uradalmat és kastélyt 1665 január 7-ikén vásárolta meg báró Berchtold Mátyás Ernőtől.[1]

A birtokok elkobzása után a pottendorfi uradalom kormányzásával két császári hivatalnok bizatott meg.

A pottendorfi könyvtárt gondozás és őrzés czéljából (»zur inspection und Obsicht anvertraut«) a pottendorfi plébánosnak adták át, kinek egyszersmind kötelességévé tették, hogy azt rendezze, katalogust készítsen róla s a portól és egyéb károktól megóvja.[2]

A lorettói szerviták priorja és konventje 1672-ben folyamodtak a császárhoz, hogy a könytárt, melyet Nádasdi halála esetére úgy is nekik igért, ha nem is egészen, legalább tetszéséhez mérten (wofern nicht allem, jedoch was Ewer Kays. Mt. allergnädigst wollgefählig und beliebig), ajándékozza szegény egyházuknak és kolostoruknak.[3]

E folyamodásra az udvari kamara Seywiz jószágkormányzótól a könytárnak esetleg meglevő katalogusát kéri. Seywiz 1672 szeptember 1-én azt válaszolja a potendorfi kastélyból irott jelentésében,[4] hogy volt ugyan a könyvtárnak rendes katalogusa,

papság számára ennek következtében az említett művecskére nagy szüksége van. (»Das in der Neydästischen Verlassenschafft befindliche getruckte opusculum, so das Breviarium oder Missale Diocoesis concernirent von etlichen Exemplaren unverzüglich ausszufolgen, zumahlen aber propter Expulsos Acchatolicos sich die Geistlichkeit, undt Chatolische Kirchen undt Phaaren in meiner Diocoes merkhlich vermehret, undt sich zu Versehung der Geistlichen berürhten opusculi sehr von nöthen habe.«) Cs. és kir. pénzügyminiszterium levéltára. Herrschafts-Akten. Lit. P., fasc. 9/13 a.

[1] Nádasdinak összesen 22 jószága volt. Ezek között a pottendorfi csak közepes bevételi forrást képezett, a mint ezt a cs. kir. házi udvari és áll, levéltárban őrzött jegyzék mutatja. A pottendorfi uradalom megvásárlásáról szóló eredeti hártyaoklevél a cs. és kir. pénzügyminiszterium levéltárában van meg. Lit. M., num. 746.

[2] A cs. és kir. pénzügyminiszterium levéltárában. Reichsakten 15,431. fasc. 1. num. 39. Heister tábornok és gróf Potting jelentése az udv. kamarához 1672 márcz. 17-ikén.

[3] Cs. és k. pénzügym. levtár. Lit. P., fasc. 9/13. a.

[4] U. o. 1672. évi Hoffinanzakten.

ezt azonban Greimb tanácsos egyéb iratokkal együtt Bécsbe vitte. — Ekkor az udvari kamara az alsó-ausztriai számvivőséghez fordul felvilágosításért, honnan 1672 szeptember 19-dikén értesítik, hogy a Nádasdi-féle könyvtár nagy mennyiségű különféle szakba vágó könyvekből áll, melyek legnagyobb része új bekötési táblával van ellátva melyek értéke mintegy 9—10.000 forintot tesz ki; tudomásuk szerint azonban jelenleg senki sincs, a ki ezek megvételére vállalkoznék. Ennélfogva a pottendorfi jószágkormányzóval együtt azon véleményen vannak, hogy a könyvtár azon könyvek kivételével, melyek a császári könyvtárba fognak kerülni s melyeka mellékelt jegyzéken (lásd a tovább közölt katalogust) vannak feltüntetve) inkább a kérvényezőknek, mint a luckahaussi ágostonrendű atyáknak, kik ez iránt hasonlóképen lépéseket tettek, bocsáttassék rendelkezésükre; tartassék fenn azonban e mellett úgy a császár, mint az örökösök tulajdonjoga (»und dass Dominium ihrer Kays. May. und dero Erben in perpetuum zu reserviren«). Adassék továbbá a szervita rendű atyák tudomására, hogy úgy ők, valamint utódaik is, kötelesek a könyvtárt teljesen, vagy a szükséghez képest annak egy részét, bármikor felmerülhető kérésre minden késlekedés nélkül kiszolgáltatni. (»dass Sie und ihre Successores obligirt und verbunden sein solten, solche Bibliothec völlig oder auf Bedürffen etwas darvon, auf iedesmahliges begehren, hinwider ohne Abgang aussfolgen zu lassen.«) — A lorettói szerviták 1672 október 17-ikén előbb emlitett kérvényükre azt nyerték válaszúl, hogy ámbár bizonyos akadályok következtében és a fölmerülő nehézségek miatt a potendorfi Nádasdi könyvtárnak kolostoruk számára eszközlendő kiadása, átvitele és átvétele egyelőre nem látszott czélszerűnek (»umb gewisser hinderlichen Ursachen undt vorkhommener Bedencken willen, die transferier- undt gebettene verabfolg undt überlasszung Ihrem Closter der gewesten Nadastischen Bibliothek zu Pottendorf nit für thunlich erachtet«), mégis a könyvtár egy részét irásbeli elismervény ellenében és annak kikötésével, hogy azt bármely pillanatban felmerülő követelésre hiány nélkül fogják visszaszolgáltatni, gondjaikra bízták. Seywiz már november 9-ikén arról értesíti a kamarát, hogy a könyvtárnak a szerviták részére eszközlendő átszolgáltatását illetőleg megkapta a rendeletet és most csupán a kiállítandó elismervényre vár.[1]

[1] Cs. és k. pénzügym. levtár. Lit. P., fasc. 9/13. a.

A több példányban meglevő »Cynosura juristarum« és »Esparsa opera« című munkákból Ludwig János Konrád [1] és Lackner György bécsi könyvkereskedők vásároltak nehány darabot.[2] Husz példányt a kamarának küldöttek belőlük.

[1] Cs. és k. pénzügyminiszterium levtára. 1673. évi Hoffinanz-Akten. — Az udv. kamara 1673. január 7-iki leirata Seywitz csász. jószágkormányzóhoz másolatban.

[2] Cs. és k. pénzügyminiszterium levtára. Nieder Öst. Herrschafts Akten Lit. P., fasc. 9/13. a. — Lackner György könyvkereskedő 1673. április 25-ikén a következőket írta Bécsből a pottendorfi jószágkormányzónak: Nem mellőzhetem, hogy tisztelt Uramat e nehány sorral megterheljem. Már régóta vártam az alkalomra, hogy tisztelt Urammal személyesen érintkezzem, eddig azonban még nem volt szerencsém. Irásban kell tehát előadnom kivánságomat. Azon kéréssel fordulok tisztelt Uramhoz, hogy, minthogy értesülésem szerint Uraságod rendelkezése alatt állanak az összes Nádasdi-féle könyvek, sziveskedjék a legközelebbi alkalmatossággal 6 példányt az Articuli regni hungariae cum Cynosura Juristarum-ból átküldeni. A mennyiért értékesiteni fogom, azt pontosan nyilvántartom. Tiszteletem nyilvánítása mellett maradtam a nagyon tisztelt úrnak szolgálatrakész híve Lackner György könyvkereskedő. U. i. Ha Uraságod olcsó árt szab, akkor egyet-mást még rendelni fogok. — Seywitz május 7-ikén terjesztette e levelet az udvari kamara elé s ezzel kapcsolatosan jelentette, hogy a kérdéses munkából még 342 példány áll rendelkezésére, melyek idővel tönkre mennek és értéküket vesztik, most azonban még értékesithetők. Kérdést intéz tehát a kamarához, eladhatja-e azokat Lacknernek? hány példányt adhat el belőlük? s minő árt szabjon az egyes példányokért?

Ezután kap csak először felhatalmazást a császári jószágkormányzó, hogy az eladás megkisértése czéljából nehány darabot Bécsbe küldhessen. 1674 október 12-ikén újabb megbizatást kap, és pedig: hogy az ott nyomatott s Nádasdi által kiadott cynosura című munkának (der aldort in trukk verfasten und von ihme Nadast ausgehen lasene Büecher, welche cynosura genannt werden) egy példányát küldje be.

Ugyanazon napon Lackhner is kapott egy csomót belőlük bizományba, melyekről a következő elismervényt állitja ki: Alólirott ezennel elismerem, hogy nemes Seywitz Kristóf Lukács úrtól, a pottendorfi uradalom császári administratorától, a következő munkákat: 12 db. Articulos Regni Hungarie cum Cynosura in octavo, továbbá 3 db. Esparsa opera completa in suo decimo, vettem át bizományba olyan feltétel alatt, hogy a hány példányt a nevezett könyvekből el fogok adni, azok mindegyikéért a következő árt: az Articuli cum Cynosura cz. munkáért 1 rf. 30 kr. és az Esparsa opera completa cz. könyvért 3 rf. tartozzam hiány nélkül kifizetni (unfehlbahr und ohne albruch entricht und bezalt werden) a nemes administrator úrnak. A többieket pedig, melyeket előreláthatólag már nem adhatok el, az administrator úrnak tisztán és sértetlenül fogom visszaszolgáltatni. Bécs, 1974. október 12-ikén Lackhner György könyvkereskedő. (P. H.)

A könyvtár legnagyobb része azonban az összes nyomtató papírokkal együtt a magyar kir. kamara rendelkezésére bocsáttatott.[1]

A magyar pedig kamara valószinüen nem tartott ezekre igényt, mert a könyvtár 1677. évi végleges feloszlatása alkalmából a »libri Iuridici Historici et Politici profani« az udvari kamara rendelete értelmében »per imperatorem« 1677 deczember 1-én báró Hochengrün János Pál. titkos tanácsos és udvari kanczellárnak, a többi még készletben levő és oda tartozó könyvek pedig a lorettói szervita atyáknak adományoztattak. E rendeletet a pottendorfi császári jószág igazgató 1677 deczember 9-ikén kapja meg, s ugyanabban meghatalmazást nyer arra is, hogy a könyveket tényleg azonnal szolgáltassa ki.

A lorettói szervitakolostor eltörlésével (1787 január 24.) megszünt kötelezettsége is, hogy a Nádasdi-könyvtárból származó

Seywitz 1674. november 6-ikán beküldi a kért példányt »de Articulis regni Hungariae cum Cynosuris« az udvari kamarának és ennek kapcsán értesiti, hogy ugyanebből még 300, a Cynosurus-ból pedig 700 példány áll rendelkezésükre. Ezeken kivül számos különböző olasz, latin és magyar nyomtatvány (getruckhten Undschidlichen, Wellisch, Lateinisch und Hungarische büechern) és a leltár szerint 43 csomag nyomtató papir (Missal Truckhpapier) van felhalmozva, melyeket el kellene szállítani, mielőtt tönkre mennének. Lackhner György bécsi könyvkereskedő átvett ugyan a mellékelt másolat szerint 12 példányt az Articuli cum Cynosuris czimű munkából, darabjáért 1 rf. 30 krajczárt számítva, továbbá 3 példányt az Esporsa opera-ból darabonként 3 rforinton. melyek árát azok eladása után tartozik megfizetni, félő azonban, hogy ez nágyon soká fog tartani, és mindketten kárt fogunk szenvedni.

[1] Cs. és k. pénzügyminiszterium levéltára. Nieder Öst. Herrsch. Akten. Lit. P. fasc. 9/13. a. Az udvari kamara a jószágkormányzónak november 16-ikán a következőket válaszolja november 6-ikán kelt jelentésére Részünkről semmi nehézséget sem teszünk az ellen, hogy nem csupán az említett példányok és nyomtató papirosok, hanem és a többi összes a volt Rauchischer Hoffban felhalmozott kötetlen könyvek, amennyiben azok fel nem szállíthatók, a magyar kamarának kivánságához mérten átengedtessenek és kiadassanak, kivéve a breviariumokat pro Ecclesia metropolitana Strigoniensi, melyeket az esztergomi érseknek engedtünk át.

Ő császári fensége, legkegyelmesebb urunk rendelete, hogy ezt kellő tudomásul vegye és következőleg az Articulus- és Cynosuris-ból 20 példányt juttasson a mi kezeinkhez, a többi összes könyveket pedig a 43 csomag nyomtató papirossal együtt a magyar királyi kamarának elismervény ellenében szolgáltassa ki. Jelen rendeletünk és a nyert elismervény eljárását indokolni fogják.

[2] Mohl A., Loreto 151 és 152 ll.

könyvei visszaadassanak. A kolostor különböző oklevelei és kéziratai részint az országos levéltárba, részint az egyetemi könyvtárba kerültek, a hol jelenleg is megvannak.[2] A könyvtár a szélrózsa minden irányában elszóratott. Igy került p. o. egy igen becses darabja az alsó diósi plébánia-könyvtárba is.[1]

A következő jegyzék a Nadasdi-könyvtárból a császári könyvtárba jutott könyveket tünteti fel.

Libri
ex catalogo Bibliotheca Nadastinae excerpti,
et in augustissimam Bibliothecam Caesaream
necessario transferendi, utpote ubi illi de-
sunt ac desiderantur, partim quidem om-
nino et Simpliciter, partim autem ob.
defectum unius vel plurium Tomo-
rum, partim deniq respectu di-
versitatis et praestantiae
editionum.[2]

Ex classe Scripturistarum:

Breviarium antiquum manuscriptum in 8-vo.
Ariaemontani Dilucidationes quatuor Evangeliorum in 4-to.
Bonfrerÿ Pentateuchus Moysis commentario illustratus in fol.
Capelli Critica sacra in fol.
Concordantia Bibliorum Theologorum Coloniensium in 4-to.
Dictionarium Pauperum in 8-vo.
Escobari opera Septem voluminibus in fol.
S. Isidori Epistolae de Insterpretatione Divinae Scripturae in fol.
Index utriusq Testamenti in 8-vo.
Occumeny et Aretae Commentarÿ in Apocalyps in duobus Tomis in fol.
Peritoramires Opera duobus Tomis in fol.
Promptuarium Sacrum biblicum in fol.
Salmeronis Commentarÿ in Evangelicam Historiam et Acta Apostolorum duodecim Tomis in fol.
Theophylacti Commentarÿ in quatuor Evangelia graece et latine in fol.
Tostati Opera omnia quindecim voluminibus in fol.

[1] Jedlicska Pál, Kárpáti emlékek 161. l. — E munka 1687-ben jelent meg Mundus symbolycus czím alatt. Czimlapján e felirat olvasható: Conventus Laurentani in Hungaria. — V. ö. Historia Ord. Servorum B. M. V. 1694. — Arról a visszaélésről, hogy hártyaoklevelek és nyomtatványok kocsiszámra adattak el a kereskedőknek és aranyműveseknek, ir a bécsi Vaterland 1885. évfolyamának 319. száma.

[2] Cs. és k. pénzügyminiszterium levéltára 1673. évi Hoffinanzakten.

Ex classe Sanctorum Patrum:

S. Augustini operum omnium Supplementum duobus Tomis in fol.
S. Asterÿ Homiliae in 4-o.
Cassiodori Codices Legum vissigottorum in fol.
S. Cyrilli Opera quinque Tomis in fol. in ſechs Bänden.
S. Cyrilli Operum Tomus Sextus in fol.
S. Cypriani Opera in fol.
Hugonis de S. Victore Opera tribus Tomis in folio.
S. Hilary genesis cum Notis Weileÿ in 8-vo.
S. Irenaei adversus Haereses Libri quinque in fol.
Tertulliani Opera tribus Tomis in fol.
S. Theodoreti opera quatuor Tomis in fol.
S. Victoris Opera in fol.

Ex classe Concionatorum:

Alani Magni Opera in fol.
Beyerlinck Magnum Theatrum vitae humanae cum Judice universali octo Tomis in fol.
Beyerlinck Promptuarium morale in 8-vo, tribus Tomis.
Blosÿ Opera in fol.
Bibliotheca virginalis tribus Tomis in fol.
Caramuelis Enciclopaedia concionatoria in 4-to
Caramuelis Maria liber in 4-to.
Drexelÿ Opera omnia in 4-to.
Engelgrave Lux Evangelica et Coeleste Pantheon duobus Tomis in fol.
Lentolphy vita Christi in fol.
Liber antiquus manuscriptus Concionum in 4-to.
Matthioli Sylva historiarum duobus Tomis in 4-to.
Paleotus de Imaginibus Sacris et profanis in 4-to.

Ex classe Controversistarum:

Allatÿ Graecia orthodoxa duobus Tomis in 4-to.
Allatius de octava Synodo Photiana in 8-vo.
Allatius de utriusq Ecclesiae consensione in 8-vo.
Allatÿ Hottingerus convictus in 8-vo.
Allatius de aetate et Interstitÿs in collatione ordinum in 8-vo.
Allatÿ Vindiciae Synodi Ephesinae in 8-vo.
Arendius de Igne purgatorio duobus Tomis in 4-to.
Barbosae collectaneae in jus Pontificium sex Tomis in fol. et reliqua omnia Barbosae opera in folio.
Bullarium magnum Romanum usq ad Innocentium x tribus Tomis in fol.
Cujacÿ Opera omnia undecim Tomis in fol.

Demoehare Collectanea canonicorum Decretorum in fol.
Gevanty Thesaurus Sacrorum Rituum in 4-to.
Goary Rituale Graecorum in folio.
Innocenty Quarti in quinque Libros Decretalium Commentarius in fol.
Indices tres Librorum prohibitorum, quorum primus in quarto reliqui autem duo in 8-vo.
Mascardi Conclusiones probationum omnium in utroque Jure quatuor Tomis in fol.
Malderi Tractatus de Sigillo confessionis in 8-vo.
Panormitani Abbatis Opera quatuor Tomis in fol.
Ranzovÿ Epistola in 8-vo.
Regulae Societatis Jesu in 8-vo.
Starovolschy Epitome Conciliorum in Ecclesia graecâ et Latinâ in fol.
Synodus generalis florentina duobus Tomis in 4-to.
Thierÿ Epistolae Decretales Gregorÿ Noni in 4-to.

Ex classe Humanistarnm:

Arabicus Liber manuscriptus in 4-to
Arcerius de Vitâ Pythagorae in 4-to.
Arbitri fragmenta restituta in 8-vo.
Bergeri Columnae Domûs Austriacae in 4-to.
Baudÿ Orationes et Epistolae duobus Tomis in 8-vo.
Bibliothecae Chalcographicae Pars Sexta.
Calepini Lexicon octo lingvarum duobustomis in fol.
Corvingÿ laudatio Aristolis in 4-to.
Cato et alÿ de re rustica in 8-vo.
Crinesÿ Grammatica Syriaca in 8-vo.
Dictionarium Hungarico-Latinum Vidi Molnar in 8-vo.
Deliciae Poetarum Germanorum Sex Partibus in 12-mo.
Euripedes graece et Latinè in folio.
Erythraei Index in Virgilium in 4-to
Grolÿ Epistolae familiares in 4-to.
Golÿ Onomasticon graeco-Latinum in 8-uo.
Heinsÿ Orationes in 4-to et 8-vo.
Hospitalÿ Epistolae in 8-vo.
Jovÿ Elogia Illustrium Virorum graeco-Latina in fol.
Lirinei Panegyrici veteres in 8-vo.
Lucretius de naturâ rerum in 8-uo.
Liber manuscriptus Chaldaicè in 8-vo.
Martinÿ Lexicon Philosophicum in folio.
Megiseri Institutio Lingvae Turcicae in 8-vo.
Neapolis in Fastos Ovidy in fol.
Nenÿ Arthographia in 8-vo.

Nodus Gordius Domus Austriacae in 16-to
Obsopoei Sibyllina Oracula in 8-vo.
Pollucis Onomasticon graecè in 4-to.
Reusneri Icones Illustrium Virorum in 8-vo.
Salmasÿ de amoribus clitophontis graecè et Latiné in 8-vo.
Schoppÿ Verisimitum Libri quatuor in 8-vo.
Vrbani Octavi Poemata in 8-vo.

Ex classe Theologorum Speculativorum:

Alberti Magni Opera uno et viginti Tomis in fol.
Maraviglia Pseudomantia sive de fide divinationibus adhibendâ in fol.
Petavÿ Opera Theologica quinq Tomis in fol.

Ex classe Juristarum:

Corpus Juris Civilis glossatum Sex Tomis in fol.
Decreta et Articuli Regni Hungariae manuscripti vetere charactere in fol.
Dissertatio de Jure coronandi pro Electore Moguntino.
Jura Regni Hungariae manuscripta in fol.
Index Instrumentorum Pacis in Imperio Romano in fol.

Ex classe Medicorum:

Arnaldi de Villâ novâ Opera in fol.
Cardani Opera omnia decem Tomis in fol.
Cesius de mineralibus in fol.
Laurenbergÿ horti cultura in 4-to.
Laurenbergÿ apparatus plantarum in 4to.
Lullÿ Libelli chymici et de arte chymica in 8-vo.
Mulleri Lexicon medicum Galeno-pharmaceuticum in fol.
Meriani Florilegium in folio.
Philippi Theophrasti Opera in fol.
Pistorÿ Consilium antipodagricum in 4-to.
Paleotus de bono Senectutis in 8-vo.
Tabernamontani herbarium duobus Tomis in fol.
Theatrum chymicum variorum autorum Sex voluminibus in 8-vo.
Theatrum Sympatheticum variorum autorum in 4-to.

Ex classe Philosophorum, Politicorum et mathematicorum.

Ars pingendi figuris illustrata in fol.
Apium Liber in 8-vo.
Bullialdi Astronomia Philolaica in fol.
Bayeri Vranometria in fol.
Concilis discursus Supra Emblemata Academica in fol.

Caramuelis Pax Sacri Romani Imperÿ demonstrata in fol.
Conringius de Republicâ Germani Imperÿ in 4-to.
Defectus pecuniarum in Germaniâ in 8-vo.
Depieres Calendarium Romanum in fol.
Esterhazy Nicolai Palatini Vngariae Epistolae ad Rakoczium in 4-to.
Frontini Opera in 8-vo.
Gassendi Opera omnia Sex Tomis in fol.
Gellÿ Noctes Atticae in 8-vo.
Gentÿ Rosarium Politicum in fol.
Kircherj Musurgia universalis in fol.
Kircherj AEgyptiaca Lingva in 4-to
Riccioli Geographia et Hydrographia in fol.
Statuae antiquae urbis Romae in fol.
Schwenteri Deliciae Physico-Mathematicae in 4-to.
Salmasius de Re militari Romanorum in 4-to.
Salmasÿ Miscellanea in 8-vo.
Salmasius de foenore in 8-vo.
Salmasius de Virorum caesarie et mulierum comâ in 8-vo.
Simplicÿ Commentarius in Enchiridion Epiebeti in 4-to.
Tirolensium Principum et Comitum effigies in fol.
Trithemÿ ars aperiendi animum per Scripturam in 4-to.
Wanckelÿ Horologium Principum in fol.
Vegeschÿ Comparatio inter Tiberium et Cronvellum in 4-to.

Ex Classe Historicorum Profanorum.

Atlas Coelestis in fol.
AEliani Historia graece in 4-to.
AElianus de animalium natura in 4-to.
De agrorum conditionibus et constitutionibus Autores varÿ in 4-to.
Ansa Principis Caroli Suidmanniae adversus Sigismundum Tertium Sveciae Regem in 4-to.
Alcoranus Mahometicus in 4-to
Arabicus Liber manuscriptus.
Blacu Theatrum vrbium Belgÿ duobus Tomis in fol.
Bibliotheca Hispaniae variorum Autorum in 4-to.
Bergerus de errore, origine et restitutione Regni Hungariae in 4-to.
Bergeri Rapsodia de Cruce et insignibus Hungariae in 4-to.
Brunneri Annales Bojorum tribus Tomis in 8-uo.
Bernardi de utilitate legendae Historiae iu 8-uo.
Campanella de Hispanicâ Monarchiâ in 4-to.
Coberi descriptio rerum circa Budam.
Demonstratio Stemmatum Sacri Romani Imperÿ in fol.
Donati Roma vetus et nova in fol.

Diarium Europaeum totum octodecim voluminibus in 4-to.
Fulvÿ antiquitates Romanae in 8-vo.
Grolÿ annales Historiae Belgÿ in fol.
Istuanfÿ Historia rerum vngaricarum in fol.
Italiae illustratae varÿ Scriptores in fol.
Insignia Equestria franciae orientalis in 4-to.
Jani Nicÿ Erÿthraei Pinacotheca illustrium virorum duobus Tomis in 8-vo.
Lequile Laudes Domus Austriacae in fol.
Lambecÿ Historia Literaria in fol.
Lucius de Regno Dalmatiae et Croatiae in fol.
Legatio Imperialis Caesaris Manuelis Comneni ad Armenios in 8-vo.
Lambecÿ Rerum Hamburgensium Liber primus et Secundus duobus voluminibus in 4-to.
Meriani Theatrum Europaeum integrum octo voluminibus in fol.
Meriani topographiae novendecim voluminibus in fol.
Mentelius de origine Typographiae in 4-to.
Nobilitatis Liber in fol.
Nani Historia Reipublicae Venetae in fol.
Orbis novus cum Tabulâ Cosmographicâ Scriptorum variorum in folio.
Obsequentis Prodigiorum libor in 12-mo.
Pighÿ annales Romanorum Tribus Tomis in fol.
Rasponus de Basilica et Patriarchio Lateranensi in folio.
Ratzkaÿ memoria Regum et Baronum Dalmatiae in fol.
Rebellio continua Franciae in 4-to.
Reinesius de Deo Eudovellico in 4-to
Regis Angliae Caroli vita et Regimen in 8-vo.
Sicularum Rerum Scriptorum vary in fol.
Salmasÿ duarum veterum Inscriptionum Explicatio in 4-to.
S. Romani Imperÿ Insignia quatuor voluminibus in 8-vo.
P. Schall Historica narratio de Missione Soc. Jesu Chinensi in 8-uo.
Taffinus de veterum Romanorum anno Seculari in 4-to.
Vitae et Effigies Pictorum Illustrium in 4-to.
Videmanni Effigies Magnatum Hungariae in fol.
Vaserus de antiquis nummis Hebraeorum in 4-to.

Ex Classe Historicorum Ecclesiasticorum:

Alegambe Heroes et victimae charitatis Societatis Jesu in 4-to.
Alegambe Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu in fol.
Acherÿ veteres Scriptores gallici in 4-to.
Bibliotheca Patrum ascetica in 4-to.
Cassiani Opera omnia in fol.

Coenobia Anglicana ordinis S. Benedicti in fol.
Caramuelis Dominicus in fol.
Chaldaeorum Librorum Catalogus in 8-vo.
Ecchellensis Eutychius Patriarcha Alexandrinus veridicatus in 4-to.
Francisci Archiep: Rotomag. de rebus Ecclesiae Historia in fol.
Geographia Sacra in fol.
Grinei Historia Ecclesiastica variorum Scriptorum in fol.
Gummi Chronicon Sanctiss. Deiparae virginis Mariae in 4-to.
Historia Pontificum et Cardinalium duobus Tomis in fol.
Historia de Spiritu Posoniensi in 4-to.
S. Hildegardis Abbatissae Epistolae in 4-to.
Lombardi Historia in fol.
Miraei Origo monastica in 8-uo.
Pontificale Romanum in fol.
Philonis Judaei Historia in fol.
Palavicini Historia Concily Tridentini latine duobus Tomis in fol.
Procopÿ Historia arcana in fol.
Panrinÿ chronicon alexandrinum in 4-to.
Rainaldi ad Annales Ecclesiasticos Baronÿ continuatio Tom. 15-tus et Tom. 16-tus duobus voluminibus in fol.
Ribadeneira Scriptores Sacri Societatis Jesu in 8-uo.
Regulae Ordinis B. Mariae virginis Annunciatae in 12-mo.
Regulae Equitum Ordinis S. Jacobi Hispanicé in 8-uo.
Saliani Annales Ecclesiastici veteris Testamenti Sex Tomis in fol.
Spondani Annalium Ecclesiasticorum Baronÿ Continuatio duobus Tomis in fol.
Spondani Annales Sacri et Ecclesiastici Tomus primus in fol.
Salazar Martyrologia Hispanorum Sex tomis in fol.
Simsonÿ chronicon Catholicum in fol.
Simonini Gesta Vrbani octavi in 4-to.
Stengelÿ Emblemata Josephiana in 4-to.
Siecus de Ecclesiasticâ hymnodiâ in 8-uo.
Salviani Opera in 8-uo.
Tornielli Annales Sacri Tom. 1 et 11-dus in fol.
Thomas à Kempis gallicé in 8-uo.
Thomas à Kempis vngaricé in 4-to.
Thomas à Kempis Hispanicé in 12-mo.

ABRUGI GYÖRGY.

Damján Istvántól.

A »Székely Nemzeti Múzeum« könyvtára rendezése alkalmával 1898. elején került kezembe az alább ismertetendő kézirat, melyben Dávid zsoltárainak fordításai 170 lapot foglalnak el és a 171-ik lapra is jut még 8 sor. A többi szent ének a 171 laptól 365 lapra van írva, ugyanazon kéz által.

A kézirat 1887 február 24-én jutott a »Sz. N. M.« könyvtárába, mint kézdi-vásárhelyi Szentiványi József ajándéka. Vastag bőrtáblája van, a sarka ugyan elkopott, de az akkori múzeumőr Wasady Gyula kékpapirossal összefoltozta.

Az első tábla belső felén, mely papirossal van bevonva, a következő feljegyzés olvasható : »Anno 1615 Tempore Combustionis Civitatis Colosvar Scriptum et Compactum est hoc gradual a Georgio Abrugy quondam Typographo eiusdem Civitatis.« Ezen kivűl még vannak egyes tulajdonosoknak feljegyzései mint : Ex benevolo affectu Domini Armalistae Elek possideo ego Lucas Árkuti graduale hocce M A. 1709. A zsoltárok előtt levő lapon, a mit a lemásoló a czím számára hagyott valószinűleg üresen más kéz irásával van egy : Pestiskorra való ének. Nota : Az Istenhez az én szómat emelem.

A másoló a 365. lapon, a 11 zsoltár után ezt jegyzi meg : Finis cantionum per me Stephanum Makai. Scribebam Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto die 23 Maji finis impositus Amplissimo Domino Georgio Abrugio.

Laus et gloria Deo Sempiterno (a többi lehasítva).

A következő lap üres. Azután való lapon: Az Psalmusoknak Abc szerint való registroma, 7 szlan. lev. A következő két levelen utasítás: L. Rész. Mint kelljen megtartóztatni az testi indulatot. LI. R. Nyilván legyen az mi czelekedetünk. LII. R. Igasságot kövessünk és az tisztességre gondolkodyiunk. LIII. R. Nem az mi egyáltallyában jó azt válaszszuk, hanem az melyre eleghségesek vagyunk. LIV. R. Miképpen kellyen az szivünket meghtartóztatnunk az feslett indolatoktól, avagy az rosz itélettől. LV. R. Az testhez tartozó jószágokról: Mértéke kinek-kinek ioszágának, marhaianak az test, miképpen az sarunak az láb, ha az okáért ebben megh maradsz, az merteket megh tartod, ha penigh által hágod, osztan mint egy meredek hellyen kénszerittetel vitetni, miképpen az sarú dolgában is, ha lábod állapottyát megh haladgia az sarú, tehát lészen srkes sarud, annak utánya bársionios, annak utanna szines sarud, mert az mi egyszer az mértéket megh haladgia, soha nincs annak határa. Igy következik még LXIV. Részig. Ez: Az tudatlan és tudós embernek külömbsége.

A zsoltárok bevezetése: Az Szent Dávid soltár könivenek rövid magyarazattya, Magiar versekkel.

Psalmus Primus.

Nota: Kerlek kereszteni ember halgasd meg az szokat etc.

Boldog' az ollyan ember minden | ő dolgában, az ki nem jár sem | nem áll gonoszok utaban, nem | nyugszik az bünösök alnok taná | czában, sem le nem ül, az király hi | tetlen házában.

A kezdő B két öblében egy-egy tulipán.

Psalmus Quintus Notaia.

Nota: Láss hozzám Ur Isten kegyelmes szemeiddel etc.

Ved füledben Uram az én sok kial | tásom, lásd meg és tekincz | meg keserves budosásom, én édes | Istenem kegyelmes vezérem érts | meg fohaszkodásom.

A kezdő »V« itt is diszitve van; de már a Psalmus X.-től kezdve csak a helye van meghagyva a kezdőbetüknek.

Az irás könnyen olvasható, nagy betük. A lapok számozva vannak mind végig. Gondos másolat.

Ki lehetett Georgius Abrugi, Kolozsvár városi typographus 1615-ben, egészen véletlenül tudtam meg. Mint ev. ref. főgimnazium tanár, jelen voltam a Kolozsvárt tartott ev. ref. egyházkerületi közgyülésen. Mikor a gyülés után utaztam vissza, egy szakaszba jutottam az abrudbányai ev. ref. pappal; rövid idő alatt megismerkedtünk; elbeszéltem, hogy egy zsoltár fordítást kaptam s kérdeztem, nem tud-e valamit Abrugyról, mert nézetem szerint aligha nem Abrudbányáról származhatott

Kolozsvárra. A tiszteletes úr egész határozottan állította, hogy Abrudbányán még most is vannak ilyennevű emberek. A mi zsoltárfordítónk tehát, nagy valószinűséggel, bányász mesterségét elhagyva, Kolozsvárt typographus lett s mint ilyen, bizonyos mértékű míveltséget szerezvén, lefordította Szent Dávid zsoltárait.

A XVII. század elején Erdélyben a kálvinizmus már meglehetős erős volt s hogy azt a fordítást nemcsak Makai István másolhatta le, hanem mások is, nagyon valószínű. Hogy több példány nem maradt fenn, annak oka meg az lehet, hogy mikor nyomtatásban megjelent a »Nagy Gradual« ezek a kézirati zsoltárok már nem voltak annyira nélkülözhetetlenek s nem gondoltak velök; sorsuk lett, mi annyi más kéziratnak a sorsa: tüzet gyújtottak vele, vagy elhasználták egyre másra.

TÁRCZA.

SZERKESZTŐ VÁLTOZÁS A MAGYAR KÖNYVSZEMLÉNÉL.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter f. évi április hó 14-ikén 18856. szám alatt kelt leiratával dr. Schönherr Gyula nemz. múzeumi őrt a Magyar Könyvszemle szerkesztőségétől saját kérelmére felmentve, a szerkesztői teendők végzésével Kollányi Ferencz jaáki apátot, nemz. múzeumi őrt, a segédszerkesztői teendők végzésével pedig dr. Esztegár László I. oszt. nemz. múzeumi segédőrt bízta meg.

*

A Magyar Könyvszemle olvasóközönségéhez.

I.

Kilencz év mult el az óta, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatóságának előterjesztésére a Magyar Könyvszemle szerkesztésével csekélységemet megbizni kegyeskedett.

E hosszú idő alatt a legjobb akarattal igyekeztem a szerkesztői tisztemből kifolyó kötelességeimet teljesíteni s minden törekvésem oda irányult, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának hivatalos közlönyét és a magyar könyvtári ügy legrégibb organumát azon a színvonalon megtartsam, a melyre azt megalapítója, első szerkesztője, a könyvtár egykori vezetője emelte.

Nemcsak hivatalos állásomnál, de személyes hajlamaimnál fogva is kedves kötelességemnek ismertem volna továbbra is megtartani e folyóirat vezetését, azonban más irányban felhalmozódó teendőim lehetetlenné teszik reám nézve, hogy az eddigi buzgalommal szentelhessem magamat a szerkesztés fontos feladatainak.

A folyóirat és általa a könyvtár érdekeit vélem tehát szolgálni akkor, midőn a Magyar Könyvszemle szerkesztésétől való visszalépésre határoztam el magamat s a szerkesztői tiszttől való felmentésemet kérelmeztem.

Midőn szerkesztői tisztemtől megválva, azért a lelkes támogatásért, melyben a Magyar Könyvszemle munkatársai és olvasóközönsége részéről szerkesztői működésemben részesültem, hálás köszönetet mondok, nem szükséges külön hangsulyoznom amaz igéretemet, hogy mint a könyvtár tisztviselője és mint a hazai bibliografiai irodalom szerény művelője, csekély tehetségem arányában munkatársi minőségben is teljes odaadással igyekszem szolgálni azt a folyóiratot, a melynek szerkesztésében eltöltött éveimre mindig örömmel fogok visszaemlékezni.

Budapest, 1902. június 1.

dr. Schönherr Gyula.

II.

A szerkesztőségben beállott változás nem jelenti egyuttal a Magyar Könyvszemle eddigi programmjának megváltoztatását. Ellenkezőleg, a folyóirat teljesen azokon a nyomokon fog haladni a jövőben is, a melyeken 1876 óta szolgálja a hazai könyvtártudományt. Vagyis, felölelve az általános bibliografiai kérdéseket, a régebbi magyarországi könyvészeti és könyvtári viszonyok szakszerű ismertetését, első sorban arra kivánunk sulyt helyezni, hogy mint az ország egyetlen nemzeti jellegű s egyúttal legnagyobb gyűjteményének, a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi országos könyvtárának hivatalos kiadványa, az itt felhalmozott kincseket, a tulajdonképeni könyvtár, a hirlaptár, kézirattár s az oly hatalmas arányokban növekedő levéltár anyagát a legteljesebb mértékben tegyük ismeretessé a tudományos körök előtt. Annál is inkább feladatunkul kivánjuk ezt tekinteni, mert a Magyar Nemzeti Múzeum ebben az évben ünnepli meg százéves fennállását, s mi azt akarjuk, hogy folyóiratunk is részt vegyen az ünneplésben, még pedig nemcsak az ünnepi szám kiadásával, hanem még inkább azáltal, hogy szakszerű dolgozatokban kimutassa, hogyan és hová fejlődött könyvtárunk és annak egyes osztályai száz esztendő alatt.

Szerkesztőelődünk buzgóságának, tudományos készültségének, ambiciójának sikerült a Magyar Könyvszemlét kilencz év alatt olyan szinvonalra emelni, hogy egyrészt teljesen megszerezte a magyar szakkörök bizalmát, másrészt pedig a külföldön is elismert hírű és tekintélyű közlönnyé vált.

Reánk háramlik most a kötelezettség, hogy a folyóiratot ezen a magas színvonalon ne csak megtartsuk, hanem a mennyiben ez módunkban áll, még emeljük is. Részünkről nem fog hiányozni

erre nézve a jóakarat és a buzgóság. Hogy azonban eredményt is tudjunk felmutatni, kérjük a Magyar Könyvszemle lelkes munkatársait, hogy bennünket törekvéseinkben nagybecsű támogatásukkal megsegíteni méltóztassanak.

Budapest, 1902. június hó 1-én.

Kollányi Ferencz.
Esztegár László dr.

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGYAR NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL

1901 OKTÓBER 1-TŐL DECZEMBER 31-IG.

I.

A *nyomtatványok osztályának* anyaga a lefolyt évnegyedben köteles példányokban 3200 db., ajándék útján 443 db., vétel útján 964 db., összesen 4607 db. nyomtatványnyal szaporodott. Ezen felül köteles példányok czímén beérkezett alapszabály 223 db., falragasz 2056 db., gyászjelentés 1557 db., hivatalos irat 204 db., műsor 309 db., perirat 20 db., püspöki körlevél 86 db., szinlap 2341 db., zárszámadás és egyleti jelentés 286 db., vegyes 931 db., összesen 8004 db. apró nyomtatvány.

Vételre fordíttatott 9910 korona 79 fillér.

Ajándékaikkal a következők gyarapították a könyvtár anyagát: Alsófehér vármegye alispánja Nagy-Enyedről, M. kir. belügyminiszterium, Berendi Béla, Berliner Bernát, Bécsi udvari könyvtár Bibl. Royale de Belgique Brusszelből, Bölcsészetkari dékáni hivatal (40 db.), Budapesti növendékpapság, Czimer Károly Szeged, Departament of agriculture Washingtonból, Duka Tivadar, Dunamelléki ev. ref. püspök (2 db.), Esztergom főegyházmegyei könyvtár, Fraknói Vilmos (8 db.), Főrendiházi iroda (8 db.), Gutenberg Múseum Mainzból, Havass Rezső, Hegedüs Sándor, Heikel H. J., Horváth Géza (6 db.), Hunterian Muzeum Glasgowból, Iparművészeti Múzeum igazgatósága (12 db.), Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye alispánja Szolnokról, Kais. Akademie der Wissenschaften Krakóból, Képviselőházi iroda (10 db.), M. kir. kereskedelmi miniszterium (2 db.), Kiss Antal Zentáról, Klein Gyula (2 db.), Körmöczbányai főreáliskola igazgatósága, Krausz Sámuel, Le duc de Loubat Parizsból (2 db.), Lánczy Gyula, Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság, Magyar Tud. Akadémia (10 db.), Majláth József gróf, Matica Srpska Ujvidékről (5 db.), Múzeumok és könyvtárak országos tanácsa, Nagy Sándor, Olchváry Ödön Szabadkáról, Orosz Endre Apahidáról,

Országos meteor. és földmérési intézet (2 db.), Pejácsevich Julián gróf Bécsből (13 db.), Peregrini János (28 db.), Ráth Mór (42 db.), Régészeti és tört. társulat Beszterczebányáról, Richter Ede Selmeczbányáról, Rihász Sándor Kolozsvárról, Smithsonian Institution Washingtonból (75 db.), Szalay László, Állami számvevőszék, Szász József, Szokolay Kornél, M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium (135 db.), Velika gymn. u. D. Tuzli, Walter Gyula Esztergomból (2 db.), Zarándy A. Gáspár.

Nevezetesebb szerzemények: Tetraevangelion. Gyulafehérvár, 1552. (70 kor.). Squarcialupus Marcellus, Triumphus. Kolozsvár, 1584. (20 kor.)

A könyvtár helyiségeiben 7237 egyén 17209 kötet nyomtatványt, kölcsönzés útján pedig 621 egyén 1038 kötetet használt.

A lefolyt évnegyedben 2309 munka osztályoztatott, a melyekről összesen 2810 czédula készíttetett. A köteles példányok átvételére berendezett helyiségbe a negyedév folyamán 474 csomag érkezett; ugyaninnen 753 levél expediáltatott, a miből 264 reklamálás volt.

A könyvtári szaporulat czímén külön is meg kell emlékeznünk a Varjú Elemértől megvett könyvekről. (614 db.) Ezek első sorban heraldikai és paleografiai szakmunkák, de van köztük számos művelődéstörténelmi darab, úgymint a fegyverzetekre, viseletekre vonatkozók. Kiválóabbak ezek közül: Bibliothèque de l'Ecole des Chartes, Kaiserurkunden in Abbildungen, Grünenberg's Wappenbuch, és Bartolus de Sexoferrato munkájának első, 1470-ki kiadása. Ugyszintén fel kell említenünk azt is, hogy a lefolyt negyedév folyamán a közalapítványi kir. ügyigazgatóság és az örökösök hozzájárulásával néhai Gyurikovits Ferencz könyvtára, mely különösen gazdag a mult század harminczas és negyvenes éveiben nyomtatott magyar és magyar vonatkozású nyomtatványokban, a kéziratokkal együtt, az örökhagyó másnemű intézkedése daczára, a Nemzeti Múzeumba jutott és ide beszállíttatott.

II.

A *kézirattár* a lefolyt évnegyenben ajándék útján 18 kötet kézirattal és 25 db. irodalmi levéllel, vásárlás útján 8 kötet kézirattal, 19 db. irodalmi levéllel és 2 hangjegygyel gyarapodott. A vásárolt irodalmi levelek Pulszky Ferencz és br. Eötvös József levelezéseinek kiegészítéseül a bonni Cohen, a majna-frankfurti J. Baer s a bécsi Gilhofer és Ranschburg antiquariusoktól kerültek birtokunkba. A vásárlásokra fordított összeg 163 kor. 99 f. és 22 márka volt. Az ajándékozott anyagból különösen kiemelendő Berzeviczy Gergely irodalmilag részben még ismeretlen hagyatéka, melyet Gaál Jenő szives közvetítése révén Berzeviczy

Egyed ajándékozott a kézirattárnak. Ugyancsak becses az Országos Levéltár ajándéka is, a melynek szépirodalmi és politikai tartalmú iratai a Kolosi-család tagjaitól erednek. Az irodalmi levelek csoportját özv. Gedeon Andorné 23 db, Heckenast Gusztávhoz írott, br. Jósika Miklóstól, Greguss Ágosttól stb. származó levéllel szaporította. Az ajándékozók közt szerepelnek még Bajai Béla és Jäkl István.

A lefolyt évnegyedben determináltatott és beosztatott 57 kézirat s a folyó munkálatok mellett megkezdetett az irodalmi levelezések csoportjának betürendes átalakítása.

86 kutató 371 kéziratot használt.

III.

A *hírlap-osztály* gyarapodása. *a)* Köteles példányokból, kimutatással, csomagban: 68 hirlap 12,927 szám; számokban, kimutatás nélkül: 3941 szám; összesen: 68 hirlap 16,868 szám; *b)* Vásárlás útján Lapperttől: 606 külföldi hirlapszám kiegészítésül; ezért fizettetett 124 korona 26 fillér.

A könyvtár helyiségében 833 olvasó 1825 kötetet, házon kivül 29 olvasó 67 kötetet, összesen 862 olvasó 1892 kötetet használt.

Végzett munka: *a)* Czéduláztatott 37 új hirlap és 517 évfolyam. *b)* Átnézetett 68 hirlap 19,080 száma. *c)* Kötés alá adatott 131 hirlap; hazaérkezett 398 kötet hirlap, ezért fizettetett 1258 kor. 88 fill.

A köteles példányok, melyek kimutatással (csomagokban) beérkeztek, a gyarapodási könyvbe irattak és a nyilvántartási lapokra vezettettek; ezeken kivül a számokban beérkezett hirlapok is összegezve hetenként beirattak, betürendbe osztályoztattak és elhelyeztettek. A csomagküldeményekben hiányzó hirlap-számok azonnal reklamáltattak és ezek is följegyeztettek.

IV.

A *levéltári osztály* a lefolyt évnegyedben ajándék útján 704. vétel útján 111, letétemény útján 100 db. irattal gyarapodott, Vételre fordíttatott 622 korona.

A törzsanyag gyarapodása között van 17 db. középkori, 753 db. újabbkori, 7 db. nemesi irat, 9 db. czéhirat és 29 db. az 1848/49-iki szabadságharczra vonatkozó irat.

Ajándékaikkal a prágai cseh országos levéltár igazgatósága, Szalay Imre a m. n. múzeum igazgatója, Rakovszky István v. b. t. t., Schmidt Ferencz kárpitos, Kováts László múzeumi segédőr, özv. Bruymann Vilmosné, Schaleck Mária, a m. k. orsz. levéltár, Eölvedi Breztóczi József, Marczali Henrik egyetemi tanár és Nagy Géza múzeumi őr gyarapították a gyűjteményt.

Címereslevéleink és egyéb nemesi irataink gyűjteményének gyarapodása a következő:

1. 1623 január 16. Regensburg. II. Ferdinand birodalmi címereslevele Roth Hermann részére.

2. 1638. július 4. Deés. I. Rákóczy György címereslevele Vajda János részére.

3. 1657. márczius 6. Bécs. III. Ferdinánd címereslevele Szalay Mihály részére.

4. 1658. november 24. Segesvár. Barcsay Ákos erdélyi fejedelem címeres nemeslevele Nagy, máskép Szabó János részére.

5. 1675. augusztus 3. Radnóth. Apafi Mihály címeres nemeslevele Pap Keresztély részére.

6. 1784. márczius 26. Bécs. II. József címereslevele Landerer János Mihály részére.

7. 1797. junius 20. Bécs. I. Ferencz átírja és megerősíti II. József előző címereslevelét.

A letéteményezett családi levéltárak száma nem gyarapodott. Kiegészítést nyert azonban a Szirmay család levéltára Szirmay Balamér útján 97, és a Lippich család levéltára Lippich Kálmán útján 3 db. irattal.

A lefolyt évnegyedben 22 kutató 1700 iratot használt. Kikölcsönöztetett 15 térítvényen 367 db. irat.

Az új szerzemények teljesen feldolgoztattak. A középkori oklevelek czédulázása, mely a mult évnegyedben kezdetett meg, 1358-ig haladt.

A letétemények közöl folytattatott a Szirmay család levéltárának rendezése, melyből az újabb küldemények kerültek rendezés alá. Folyamatban van továbbá a Melczer és a Szent-Iványi család levéltárának lajstromozása.

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGYAR NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL

1902 JANUÁR 1-TŐL MÁRCZIUS 31-IG.

I.

A *nyomtatványi osztály* anyaga a lefolyt évnegyedben köteles példányokban 2741 db., ajándék útján 570 db., vétel útján 231 db., áthelyezés útján 38 db., összesen 3584 db. nyomtatványnyal gyarapodott. Ezen felül köteles példányok czímén beérkezett: gyászlap 1263 db., hivatalos irat 180 db., alapszabály 142 db., perirat 12 db., zárszámadás 185 db., püspöki körlevél 100 db., műsor 301 db., színlap 2185 db., falragasz 786 db., vegyes 510 db., összesen 5664 db. apró nyomtatvány.

Vételre fordíttatott 6499 korona 62 fillér, 105 márka, és 25 lira.

Ajándékaikkal a következők járultak a könyvtár anyagának gyarapításához: Abafi Aigner Lajos, Aradi első takarékpénztár, Bartha Miklós, Bigoni Guido Genuából, Bihari Jenő, Budapest székes főváros tanácsa, Csatáry Lajos, Ellenzék könyvnyomda Kolozsvárról (2 db.), Érseki iroda Egerből, Érseki iroda Kalocsáról, Fejérvármegye alispánja Székesfejérvárról, Földmívelésügyi miniszterium, Gyalui Farkas Kolozsvárról (15 db.), Horváth Géza (12 db.), Izraelita magyar irodalmi társaság (2 db.), Kaiserliche Akademie der Wissenschaften Bécsből (6 db.), Képviselőházi iroda (24 db.), Kereskedelemügyi miniszterium (4 db.), Komárommegyei múzeum-egyesület, Kutschera József Komáromról, La chronique de France Parisból (2 db.), Leitgeb Imre, M. kir. állami számvevőszék, Magyar Tudományos Akadémia (13 db.). Ministero della publica istruzione Romából, Országos magyar gazdasági egyesület, Pénzügyi Hírlap szerkesztősége. Polgármesteri hivatal Trebonéből, Püspöky Graczian (3 db.), Raffay Ferencz Eperjesről, Schönherr Gyula (5 db.), Shiratori K. (2 db), Smithsonian institution Washingtonból (57 db.), Szalay Imre (7 db.), Szalay Károly (24 db.), ifj. Szinnyei József (2 db.), Thallóczy Lajos Bécsből, Vallás- és közoktatásügyi miniszterium.

Külön kell felemlítenünk a Delhaes-féle gyűjteménynek könyvtárunkba jutott részét (381 kötet), mely túlnyomó részben művelődéstörténeti munkákból áll. Ezek közt a legkiválóbbak egy sorozat XVI—XVIII. századbeli vívó-könyv, Ovidius átváltozásainak közel negyven régi illusztrált kiadása, Terentius komédiáinak első illusztrált kiadása 1493-ból, egy Spitzenmusterbuch 1612-ből stb.

Nevezetesebb szerzemények: Joannis de Thurócz, Chronica Hungariae. Augsburg, 1488; festés nélküli tiszta pergament-példány (4400 kor.). Károli Gáspár, Szent biblia. Basel, 1751; XIX. századbeli szép debreczeni kötéssel (180 kor.). Kräuter-Wein. Silein, 1670 (30 kor.). Calendarium Tyrnaviense ad A. 1709. (21 kor.) Edmundi Campiani, Rationes decem. Tyrnaviae, 1700. (6 kor.) és több kiválóan becses munka a Folliot-Crennevillefféle gyűjteményből.

A könyvtár helyiségeiben a lefolyt évnegyedben 6618 egyén 15,446 kötet nyomtatványt, kölcsönzés útján pedig 666 egyén 1047 kötetet használt.

A lefolyt negyedévben 975 munka osztályoztatott, a melyekről összesen 1476 czédula készült. Kötés alá készíttetett 339 munka 650 kötetben. 81 késedelmes kölcsönzőtől reklamáltuk meg a kint lévő könyveket. A köteles példányok átvételére berenzett helyiségbe 422 csomag érkezett; ugyaninnen 886 levél expe-

diáltatott, a melyből 406 reklamálás volt. Az 1897. évi XLI. törvényczikk intézkedései ellen vétő nyomdatulajdonosok ellen peres eljárás megindítása 165 esetben kéretett.

II.

A *kézirattár* a lefolyt évnegyedben összesen 11 kézirattal és 41 db. irodalmi levéllel gyarapodott. Ebből 3 kézirat és 40 db. irodalmi levél ajándék, 8 kézirat és 1 db. irodalmi levél pedig vétel útján szereztetett meg.

Ajándékozók voltak: Farnady József és Leszik Károly.

Vételre összesen 142 k. fordíttatott.

A gyarapodás nevezetesebb darabjai egyaránt kiemelendők: Perczel Mór jegyzeteivel ellátott 1848—1867-re vonatkozó nyomtatvány-gyűjtemény; Jósika Miklós br., A hat Uderszky leány III. kötetének eredeti kézirata; Berzeviczy Gergely, Über das ungarische Militär-System; Kovachich M. G., Scriptorum Rerum Hung. Anecdotorum Inventarium című eredeti kézirata; végül Zichy Mihálynak 41 s Vörösmarty Mihálynak 1 eredeti levele.

A negyedévi szerzemények feldolgozásán kívül folytattatott az Egressy-gyűjtemény rendezése s az irodalmi levelestárnak betűrendes átalakítása.

Az évnegyed folyamán 48 kutató összesen 93 kéziratot használt.

III.

A *hírlap-osztály* gyarapodása: *a)* Köteles példányokból; kimutatással csomagokban: 50 évf. 11,696 szám; egyes számokban 130 évf. 4008 szám; *b)* Ajándék útján a Nemzeti Casinó és Országos Casinótól külföldiek 12 évf. 6119 szám; a kolozsvári egyetemi és múzeumi könyvtárból hazaiak 5 évf. 347 szám. Összesen 197 évf. 22,170 szám.

A kolozsvári egyetemi s múzeumi könyvtárból hozzánk kerültek a Kolozsvári Magyar Futár 1856. évf. Kolozsvári Színházi Közlöny 1859—60. évf. Kelet 1882. évf. I. fele. Munkások Ujsága 1848, 1—33. szám. Több 1848—49. számok kiegészítésül és duplumok 1848—49-ből mintegy 1300 szám.

A könyvtárban 897 olvasó 2174 kötetet, házon kívül 20 olvasó 59 kötetet, összesen 917 olvasó 2233 kötetet használt.

Végzett munka: *a)* Czéduláztatott 59 hírlap 67 évfolyama; *b)* Átnézetett 197 hirlap 22,170 száma. A köteles példányok, melyek kimutatással (csomagokban) beérkeztek a gyarapodási könyvbe irattak és a nyilvántartási lapokra vezettettek, ezeken kívül a számokban beérkezett hírlapok is összegezve hetenként beirattak, betürendbe osztályoztattak és elhelyeztettek. A csomagküldeményekben hiányzó hírlapszámok azonnal reklamáltattak és

ezek is följegyeztettek. Végül Kereszty Istvánnak Kolozsvárra történt kiküldetése (jan. 16—19.) említendő fel, az ottani egyetemi s múzeumi könyvtár igazgatója által fölajánlott hírlapduplumok kiválasztása és elszállítása végett, mely kiküldetés jó eredménynyel járt a hírlap-könyvtárra nézve, a mennyiben pár 1848—49-es hírlapot és az azontúliakból is többet kiegészített és a leginkább használt 1848—49. duplum-hírlapjainkat is teljesebbé tette.

IV.

A *levéltári osztály* a lefolyt évnegyedben ajándék útján 17, vétel útján 56, örök letétemény útján 329 darabbal, összesen 402 darabbal gyarapodott.

Vételre fordíttatott 84 korona.

A törzsanyag gyarapodása között van 11 eredeti középkori oklevél, 14 db. újabbkori irat, 1 db. nemesi irat, 44 db. az 1848/49-iki szabadságharczra vonatkozó irat és nyomtatvány, 2 db. fénykép és 1 db. pecséthasonmás.

Ajándékaikkal Petrovay György jász-nagykürüi földbirtokos, Posta Béla kolozsvári egyetemi tanár és a zólyom-brezói m. kir. vasgyári hivatal gyarapították a gyűjteményt.

Szerzeményeink között külön megemlítést érdemelnek a Petrovay György által ajándékozott középkori oklevelek, 4 db. a XIII. és 7 db. a XV. századból, melyek közül az utóbbiak nagyobb része a Szentmihályi Turóczi családra vonatkozik.

Nemesi irataink gyűjteménye egy darabbal gyarapodott: ez Mária Teréziának Bécsben 1756. január 19-én Tamposch Xavér Ferencz részere adományozott czímereslevele.

Örök letétemény útján a gróf Széchenyi család levéltára gyarapodott gróf Széchenyi Béla v. b. titkos tanácsos, a szent korona őre és gróf Széchenyi Aladár részéről 329 darabbal, az utóbbi a néhai gróf Széchenyi Pál földmüvelésügyi miniszter 326 darabra rugó iratait szolgáltatta be, melyek kívánságához képest külön csoportként fognak a családi levéltárban elhelyeztetni.

A lefolyt évnegyedben 51 kutató 8003 iratot és 32 fényképet használt. Kikölcsönöztetett 25 térítvényen 203 db. irat, 5 db. fénykép és 19 db. pecséthasonmás.

A törzsanyaghoz tartozó új szerzemények feldolgozásán kívül készült a középkori oklevelek czédulázása 1358-tól 1380-ig és folytattatott az 1848/49-iki proklamáczióknak a mult év közepén megkezdett, de egyik levéltári tisztviselő hosszabb távolléte miatt félbeszakadt czédulázása. Elkészült az 1901. évi szerzemények bevezetése a végleges növedéki naplóba, bevezettetett a keltezés és a kiállító megjelölésével 70 tétel alatt 3289 db. irat, nyomtatvány, fénykép és pecséthasonmás és 4 családi levéltárnak 3235 darabra rugó anyaga.

A családi levéltárak közül befejeztetett a Szirmay család levéltárának rendezése; a három különböző küldeményben beérkezett levéltár egyesített anyaga, 7 db. XIV., 54 db. XV., 36 db. XVI. századi mohácsi vész előtti eredeti oklevelet, 29 db. középkori oklevél másolatát, 414 db. XVI. századi mohácsi vész utáni, 3155 db. XVII., 9315 db. XVIII., 9069 db. XIX. századi iratot, 207 db. genealogiai táblát, 68 db. levéltári lajstromot és 55 db. rajzot, összesen 22,436 darabot foglal magában. Befejeztetett továbbá a Melczer család levéltárának rendezése és lajstromozása; a 20,169 darabot magában foglaló levéltár egyes korszakok szerint való pontos számadatai a revizió befejezte után lesznek közölhetők. Megkezdetett a báró Bánffy család levéltárának rendezése és gróf Széchenyi Pál iratainak lajstromozása. Folyamatban van és a XIX. század harminczas éveig haladt a Szent Iványi család levéltárának lajstromozása.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA 1901-BEN.

A Magyar Tud. Akadémia könyvtárának 1901 évi állapotáról az Akadémia Értesítő f. évi május havi (149.) füzete a következő jelentést közli:

Az Akadémia elnöksége mult évi október hóban a főkönyvtárnoknak szabadságot engedélyezvén, szabadságideje tartamára *Hellebrant Árpád* alkönyvtárnokot bizta meg a főkönyvtárnoki teendők végzésével.

A rendes könyvtári munkálatok, ugyszintén a beérkezett művek naplókönyvbe iktatása, köttetése és lajstromozása, mint eddig, a lefolyt évben is rendszerint végrehajtattak. Különös gondot és munkát igényelt azonban a folytatásos és gyüjteményes munkák újabb köteteinek a katalogusokba való bevezetése, a mi 1896 óta úgyszólván abbamaradt, úgy hogy a katalogusok nem nyujtottak kellő felvilágosítást arra nézve, vajjon a gyüjteményes munkák mely évekig találhatók a könyvtárban. Ennek pótlása természetesen nagyobb időt igényelvén, a folyó évben is folytattatni fog.

Minthogy évek óta csak a nagyobb terjedelmű kötetes munkák katalogizáltattak, a kisebb füzetes munkák azonban beiratlanul hevernek a szakokban, a mult év utolsó három hónapjában ezeknek beköttetésére és lajstromozására került a sor. Tekintélyes az ily terjedelmű munkák száma, ennélfogva a jelen évben is sok időbe fog kerülni ezeknek lajstromozása.

Szükségesnek látszik a kézirattárban történt fontosabb mozzanatokat is e helyen megemlíteni. Az igazgató-tanács m. é.

márcz. 17-én tartott ülésében hozzájárulván az Akadémia kézirattárban őrzött régi cancellariai 1848/49-iki miniszterelnöki és belügyminiszteri irományoknak az orsz. levéltár számára leendő átengedésébe, az orsz. levéltár tisztviselői megkezdték az iratoknak kiválogatását. A kiválogatott oklevelekről és kéziratokról kimerítő jegyzék fog készülni, a melynek alapján fog az átadás megtörténni. Kivánatosnak látszik, hogy a jegyzékben nem pusztán a darabszám említendő meg, hanem az oklevél kelte, aláirója, sőt az okleveleken található régi iktatói számok is feljegyeztessenek. Egyszóval az átadandó kéziratokról a legaprólékosabb regestaszerű jegyzék készítendő. E pontosságot azon körülmény teszi kivánatossá, hogy az Akadémia, míg ez irományok értékének recompensatiója fejében az évenkénti 2000 korona befizetésével a meghatározott összeg törlesztve nem lesz, addig az átadandó irományok tulajdonjogát fentartja s esetleg érvényesíti is.

A könyvtár rendezéséről következő adatok tanúskodnak. A rendezett tudomány-szakok száma 53; ezek 63,652 munkát tartalmaznak, és pedig:

Bibliographia 1173, Encyklopaedia 143, Philosophia 1457, Mythologia 120, Theologia 4517, Paedagogia 1936, Széptudomány 612, Anthropologia 335, Jogtudomány 1255, Magyar jogtudomány 1595, Politika 2396, Magyar politika 1708, Történelem 5876, Magyar történelem 2952, Magyar országgyűlések 95, Életrajzok 2672, Földrajz 1079, Magyar földrajz 467, Térképek 927, Utazás 1229, Statisztika 719, Schematismusok 166. Haditudomány 688, Régészet 1390, Éremtudomány 229, Mathematika és csillagászat 1193, Természettudomány 183, Természettan 996, Vegytan 437, Természetrajz 133, Állattan 499, Növénytan 452, Ásvány- és földtan 517, Gazdaságtan 3553, Orvostudomány, 2526, Nyelvtudomány 2121, Classica-philologia 745, Görög irodalom 827, Latin irodalom 894, Új latin irodalom 797, Magyar nyelvészet 542, Régi magyar irodalom 658, Magyar irodalom 4147, Germán irodalmak 1624, Franczia irodalom 733, Olasz és spanyol irodalom 258, Szláv irodalom 449, Keleti irodalom 1751, Incunabulumok 356, Akadémiák és tudományos társulatok kiadványai 544, M. T. Akadémia kiadványai 366, Külföldi folyóiratok 201, Hazai ujságok és folyóiratok 382, Bólyaiana 32.

A szakkatalogus áll 108 kötetből és 58 czédulatokból. Az általános czédula-katalogus 169 tokban van elhelyezve.

A könyvtár gyarapodása a járulék-naplók kimutatása szerint a következő: Vétel útján 500 mű, 678 kötetben, 148 füzetben. Kötelespéldányként 318 nyomda 7432 művet, 2005 kötetben. 5871 füzetben küldött. Ehhez járul 169 zenemű, 5 kötetben, 197 füzetben, 750 ujság és 98 folyóirat, 36 térkép. 132 akadémiától és tudományos társulattól 561 mű, 267 kötetben, 442 füzetben

érkezett a könyvtárba. Magánosok ajándékából 41 művel, 22 kötetben, 21 füzetben gyarapodott a könyvtár.

A vásárolt munkák közül kiemelendők a diplomatariumok, melyek az országos levéltár számára átengedett oklevelek ára fejében két évi részletben kapott 4000 korona összegből vásároltattak.

Ezeknél tekintettel volt a könyvtár arra, hogy egyrészt a már meglevő diplomatariumok kiegészíttessenek, másrészt arra, hogy oly oklevélgyüjteményekkel gyarapodjék, melyek Budapesten nem találhatók. Különösen áll ez a spanyol forráskiadásokra. A vásárolt diplomatariumok nemcsak beltartalmilag értékesek, hanem némelyike ma már nagy ritkaság is. Igy Fantuzzi Monumenti Ravennati-járól már Brunet azt mondja, hogy igen ritka, mert a szerző igen kevés példányban nyomatta barátai számára. Becses és elfogyott a Hohenzollern-ház történetére vonatkozó Monumenta Zollerana is.

A könyvtár olvasótermében a lefolyt évben 5799 olvasó 6928 művet használt, mig házi használatra 137 kikölcsönző 1320 művet vett ki a könyvtárból.

Kötelességünk e helyütt a könyvtár szűk voltára a figyelmet felhívni, mely a gyarapodás emelkedésével már tarthatatlan: úgy, hogy nagyon kivánatos volna ezen segíteni. A szekrényekben a könyvek mindenütt két sorban vannak elhelyezve, még a foliánsok is; a mi a könyvek kikeresését nagyon megnehezíti. Másrészt az újonnan érkező könyveket nehezen lehet elhelyezni. Hogy a könyveket el lehessen helyezni, czélszerű volna a szekrények tetejére két polczból álló állványt készíttetni. Ha tekintetbe vesszük, hogy most egy polczon körülbelül 40—50 darab könyv fér el, ezt kétszer véve, 80—100 könyvnek van helye. Az újonnan készítendő kétsoros állványra e szerint 160—200 könyvet lehetne elhelyezni. Az 52 szekrényen tehát 9000—10,000 darab könyvnek lenne helye. Ily módon 4—5 évre segítve volna a könyvek elhelyezésén. S ezen idő alatt talán a bérház helyére építendő palotarészben a könyvtár is megfelelő bővítést nyerhetne.

SZAKIRODALOM.

Id. Szinnyei József. *Az első magyar bibliografus. Székfoglaló értekezés.* Budapest, 1901. 29 l. 8-r. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. XVII. kötet. 10. szám).

Az akadémiai értekezések becses gyűjteményében jelent meg az a dolgozat, melylyel id. Szinnyei József akadémiai székét elfoglalta, s melylyel az által a bibliográfiának, hogy úgy mondjuk helyet biztosított az akadémiai jellegű tudományágak között. Ez a jelentősége annak, hogy legelső tudományos testületünk Szinnyeit tagjai sorába választotta s ez egyszersmind buzdításúl szolgálhat arra nézve, hogy a komoly alapokon nyugvó s intenziv bibliografiai munkásság elől nincs elzárva a legnagyobb erkölcsi elismerés sem, a mit tudományos téren nálunk el lehet érni.

A székfoglaló értekezéshez méltó tárgyúl kinálkozott Sándor Istvánnak élete, a ki Magyar Könyvesházá-ban először mutatott nálunk a pontos könyvészeti adatok összegyűjtésének tudományos fontosságára. »Egy magyar bibliografia összeállítása száz évvel ezelőtt — írja Szinnyei — nem csekély feladat volt; könyvtáraink rendezetlensége miatt akkor nyomtatott katalogusra, mint ilyent jelenben már csaknem minden nyilvános könyvtárban találunk, gondolni sem lehetett, a Cornides-, Széchenyi- és Teleki-könyvtár katalogusait kivéve, melyek közkézen forogtak. Sok utánjárásba és levelezésbe került a magyar könyvek összeírása, melyek azon időben az idegen nyelvűek közt bizonyosan a legcsekélyebb számban voltak meg bárhol is.« Ime a kor, melyben az első magyar bibliografia létre jő. Szinnyei élénk képet rajzol Sándor István fáradozásairól, a tudósokkal való összeköttetéseiről, szóval a Könyvesház létrejöttének mintegy belső történetét is előadja. A gondos és részben önálló levéltári kutatások alapján írt életrjz révén megismerjük Sándor István irodalmi hajlamainak ébredezését, első kisérleteit, beható elemezését kapjuk az 1791-ben megindított Sokfélé-nek. De mindez főleg arra szolgál, hogy a Könyvesház keletkezését megérthessük. Valóban egészen természetesnek látszik Szinnyei előadása folytán, hogy a jómódu, művelt lelkű s hazafias érzületű Sándor István »igyekezett a magyar irodalmat

minden részletében megismerni s annak ismeretét hazánkban minél inkább terjeszteni. Irodalomtörténetünket addig latinul írták; bibliografiánk, mely annak alapúl szolgálhatott volna, nem volt, kivévén nehány könyvárusi jegyzéket, mely korántsem volt alkalmas irodalmunk megismertetésére. Sándort ez indíthatta azon eléggé nem dicsérhető gondolatra, hogy magyar bibliográfiát állítson össze. Már a Sokfélé-ben (III. 1795.), midőn a régi könyvek czímeit felsorolta, azon óhajtását fejezte ki, vajha a XVIII. századbeli magyar könyvek czímeit is valaki összeállítaná; de miután ez mindeddig nem történt meg, maga fogott hozzá. Ezen szándékában Révai, ki az 1801—1802 éveket Bécsben az ő körében töltötte, bizonyosan megerősítette. Még inkább felbuzdult és tervének kivitelében bátorságot merített a nagy hazafi Széchenyi Ferencz gróf nemes tettéből, ki miután gazdag könyvtára katalogusát elkészíttette — s ebből Sándornak is megküldött egy példányt — alapítója lett a m. nemzeti múzeumi Széchenyi-könyvtárnak.«

Szinnyei értekezésének igen becses része a Könyvesház ismertetése és bírálata. Mert minden kegyelete mellett, a mit az első magyar bibliografus iránt érez, rámutat az első magyar könyvészeti kisérlet sok hiányosságára és kezdetlegességére is. De viszont kiemeli a munka jelességeit is, s ebből a kritikai elemzésből újra meggyőződhetünk arról, hogy a bibliográfia különböző kérdéseiben Szinnyeit mily szilárd alapelvek, helyes érzék és széleskörű tájékozottság vezérlik. Az életrajz beszámol a Könyvesház által keltett hatásról, megismertet Sándor István életének hátralevő részével s igen jellemző végrendeletével s elmondja 1815. márczius 29-én öngyilkosság által történt halálának körülményeit.

Méltó emléke az a szép tanulmány egy már-már feledésbe ment érdekes és hasznos életpályának, melynek adatait Szinnyei valóban nagy szorgalommal és utánjárással gyűjtötte össze s állította be annak a mozgalmas irodalmi korszaknak keretébe, mely többek közt a bibliográfiai törekvések kezdetét is jelenti hazánkban.

—*r* —*ó.*

Enchiridion Fontium Historiae Hungarorum. *A magyar történet kútfőinek kézikönyve. A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr megbízásából dr. Angyal Dávid és dr. Mika Sándor közreműködésével szerkesztette dr. Marczali Henrik.* Budapest, Athenaeum, 1902. 8-r. X + 967 l. 13 korona.

E nagyterjedelmű vaskos kötet, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából tanárjelöltek és tanárok használatára készült, azon czélból, hogy a hazai történetünk legfontosabb kútfőinek ismertetését foglalja magában. Az anyag a következő főbb fejezetek alá van beosztva: Az Árpádok kora. A vegyes családokból való királyok kora. Az ország megosztásá-

nak kora. Az alkotmányos és vallásos harczok kora. 1606—1711. A Restauratio kora. A magyar állam újjáalkotása. Az egyes korszakoknál elsorolja a szerkesztő úgy a bel- mint a külföldi kútfőket, és számot ad tartalmukról, hitelességükről, irányukról és megbízhatóságukról is. Sem feldolgozások, sem pedig oklevelek nem szerepelnek a gyűjteményben, hanem csak is a szorosan vett kútfők, úgymint: krónikák, évkönyvek, naplók stb. A kézikönyv nem törekszik teljességre, sem kritikai, sem pedig közlő részében. A szerkesztőnek egyedüli gondját e tekintetben az képezte, hogy az anyagot kellő módon válaszsza ki. Nem tartjuk magunkat arra hivatottaknak, hogy itéletet mondjunk az egész munka, s az abban követelt egész rendszer felett. Hogy beválik-e, s milyen hatással lesz a tanárok és tanárjelöltek tudományos munkásságának fejlődésén, az teljesen a jövő titka. Egy nagy előnye mindenestre van e kézikönyvnek, hogy az eredeti forrásokban mutatja meg történetünk legfőbb mozzanatait, s hogy az óriási anyagot nemcsak könnyen áttekinthető módon adja az olvasó kezébe, hanem egyúttal kutató munkáját is nagyban megkönnyítik a bevezetések, jegyzetek.

Más kérdés, vajjon csakugyan elérte-e a szerkesztő azon czélját, hogy valóban fontos forrás ki ne maradjon könyvéből, és lényegtelen ne igen jusson belé. Bár egész tanári és tudományos működése folytonos előkészület volt e munka megírásához — mint előszavában olvassuk, nem hisszük, hogy mindenki egyetértene vele az anyag kiválasztására nézve. Csak azért, hogy például szolgáljunk, említjük fel, hogy bátran kimaradhatott volna e kézikönyvből Martinus Oppaviensis közlése is (Kálmán királynak a guastallai zsinaton bemutatott azon leveléről, a melyben állítólag lemondott a püspökök beigtatásának jogáról. Nemcsak a magyar kútfők nem tudnak erről a lemondásról, nemcsak hazai okmányainkban nem találjuk ennek semmi nyomát, hanem Ekkchard apát, a ki maga is jelen volt a zsinaton, s ennek eseményeit elég híven részletesen leirta, úgyszintén Paskál pápának életírója is hallgat e nevezetes eseményről. Legújabban Rajner Lajos is bőven foglalkozott e kérdéssel. »A püspöki székek betöltésének története különös tekintettel Magyarországra« czímű nagybecsű munkájában és kimutatta, hogy a guastallai zsinatnak a magyar király állítólagos lemondásához semmi köze nincs. —*i.*

Magyar Minerva. *A magyarországi múzeumok és könyvtárak czímkönyve. Közrebocsátja a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége. II. évfolyam. 1901—1902. Gróf Batthyány Ignácz arczképével.* Budapest. Kiadja az Athenaeum irod. és nyomdai r. társulat. 1902. 2 + XXXII + 550 + 1.

A múzeumok és könyvtárak főfelügyelősége igéretéhez híven folytatja a magyarországi nyilvános múzeumok és könyvtárak

ismertetését. Az 1900-ban Magyar Minerva czímmel megindított vállalatnak megjelent immár a második kötete is, ugyanazon czélt szolgálván, mint az első, hogy t. i. a hazai múzeumok és könyvtárak tekintetében a létező állapotokról minél hívebb tájékozódást nyújtson az érdeklődő köröknek. Mig azonban az első évfolyamban a könyvtárak foglalták el a főhelyet, a mennyiben a szerkesztőség az országos gyűjteményeken és az állami támogatásban részesülő nyilvános jellegű múzeumokon kivül főleg a különböző egyházi és világi hatóságok, iskolák, társulatok és egyéb testületek által fentartott könyvtárak ismertetésére fektetett súlyt, addig a II. kötetben inkább a múzeumok és az iskolai gyűjtemények felől találunk nagy gonddal összeállított adatokat. A könyvtárak közül pedig, elhagyva a nyilvánosoknak nem tekinthető hatósági és ifjusági könyvtárak ismertetését, az olvasókörök könyvtárainak sorozatát kapjuk a helynevek betűrendjében.

Az új évfolyam mindössze 871 gyűjteményről nyújt felvilágosítást, a miből 619 könyvtár, 297 pedig múzeum. Az országos közgyűjteményeken kivül, nyilvános jellegű könyvtár van 22, múzeum pedig 68. Az egyes tanintézetek mellett van az ország területén mindössze 145 könyvtár, és 210 múzeum, a melyek között csak 6 humanista gyűjtemény van, míg 92 kizárólag természetrajzi anyag gyűjtésére szorítkozik, 112-ben pedig vegyes a gyűjtemény anyaga. 452 könyvtárt és 7 múzeumot különféle egyházi és világi hatóságok, egyesületek, testületek tartanak fenn, külön csoportot képezve köztük az ezen évfolyamban ismertetett 169 olvasóköri könyvtár.

A lelkiismeretes gonddal és nagy szakavatottsággal összeállított kötet szerkesztését dr. Schönherr Gyula és dr. Grün Albert végezték azoknak az adatoknak alapján, a melyeket az egyes gyűjtemények vezetői hivatalos úton beküldöttek, s mely adatok a legnagyobb részben az 1901 évi január havi állapotot tüntetik fel.

A kötet élén Varjú Elemér tollából gróf Batthyány Ignácz erdélyi püspöknek életrajzát olvassuk, a ki nagyfontosságu, sok teherrel járó méltóságában is időt talált az irodalmi munkálkodásra, és a ki határt nem ismerő áldozatkészséggel megalapította az ország egyik legbecsesebb könyvtárát.

A kötet nyomdai kiállításáról szólva — mely teljesen méltó az Athenaeum régi hírnevéhez — csak dicséretest mondhatunk.

—*i.*

Az egri érseki papnevelő intézet könyvtárának szakok szerint való jegyzéke. *Összeállította Nyizsnyai Iván könyvtáros.* Eger, az érseki lyceum könyvnyomdája, 1901. IV + 307 l. 8-r.

Az egri papnevelde könyvtára nem régi alapítás; 1852-ben keletkezett, a mikor az elöregedett r. kath. papok intézetét fel-

oszlatták s csekély számu theologiai művekből álló könyvtárát a szemináriumnak átadták. Szaporítása nem volt rendszeres. időnként egy-egy megyebeli lelkész adott vagy hagyományozott több-kevesebb könyvet rá s az egyházmegyei könyvtár adta át többes példányait. Esetről-esetre vásárolnak is számára egész gyűjteményeket vagy egyes szükségesebb munkákat, állandó megszabott javadalmazása azonban nincsen.

Jelenleg 6904 művet 7895 darabban tartalmaz. Ehhez járul még egy 1014 lapból álló metszetgyűjtemény, néhai Andrássy Kálmán áldozó-pap hagyománya. A könyvtár már rendeltetésénél fogva is első sorban vallástudományi jellegű; a theologiai szakok aránytalanul terjedelmesebbek a többieknél.

A könyvtárnak 71 kézirata s nehány régi magyar nyomtatványa is van. A kéziratok nagyobbára újabb időbeli theologikumok, sajnálatunkra ezek vannak pontosabban katalogizálva, míg a nehány érdekesebb darab csak pár rövid szóval van jelezve. Ilyen például: *Agarhodemos.* Regény. H. és é. n. 4°., vagy *Államkormányzati elvek.* Latinul. H. n. 1790. 8°. A régi magyar nyomtatványokról megemlítjük Pázmány imádságos könyvének 1650-iki pozsonyi kiadását, mint kiváló ritkaságot. Megvan Pázmány Predikáczióinak 1636-iki kiadása, a Káldi-féle Biblia továbbá Telegdi Prédikácziói (Nagyszombat 1578.) és Postillája (II. és III. rész. 1578. 1580.).

A metszetgyűjteményről a katalogus nem igen nyújthat fogalmat; úgy látszik, nagyobb részét modern műlapok teszik.

A nyomtatványok jegyzékében lapozva, feltűnik minő rendkivül szegény a történelem, földrajz, irodalomtörténet és könyvészet összevont szakja. A legmagyarabb egyházmegye növendékpapságának könyvtárában — a mint sajnálattal konstatálni kénytelenek vagyunk — a hazai történelmet alig egynehány munka képviseli. Nincs meg Szalay és Horvát Mihály magyar története, sem a Szilágyi-féle Magyar nemzet története, forrásmunkákról, oklevéltárakról nem is szólva. El lehet ezek nélkül képzelni egy közel 8000 kötetből álló magyar könyvtárat? Jellemző, hogy még az egri írók — bizonyosan ingyen kapható — munkáit is hiába keressük a jegyzékben. Kandra Kabos mindössze egy kis füzetkével van képviselve. Magyar mithologiáját s Váradi regestrumát nem lehet a katalogusban fellelni. Ép ilyen hiányos a szépirodalmi szak, a hol *Arany, Eötvös, Jókai, Józsika, Kemény, Kölcsey, Vörösmarty neve elő sem fordúl.* Jelemző egyébiránt, hogy még *Tárkányinak, Eger* egyik büszkeségének, a költeményei sincsenek meg az *egri* papnevelő könyvtárában.

A katalogus nem a legszigorúbb pontossággal készült. A czímmások szűkszavúak s pontatlanok; a régibb művek a bibliografiai segédeszközök ismerete nélkül vannak jegyzékbe véve,

a mi több tévedést eredményez. Szikszai Bálint ismeretes munkája: *de sacramentis in genere* például 1565-ös évszámmal szerepel a katalogusban, pedig a Régi Magyar Könyvtár III. része felvilágosította volna a szerkesztőt, hogy a ritka könyvecske nyomtatási éve 1585, helye pedig Genf.

A könyvtár öt nagy szakra oszlik: ezek I. Hittudomány. II. Bölcseleti tudományok. III. Jogtudomány általában. Politika. IV. Természet- és reáltudományok. Gazdaságtan. V. Vegyes művek. E főszakok közül az első kettő és az utolsó több alszakokra bomlik. Nevezetesen a hittudományi nyolcz alszakra u. m. 1. szentírás és a reája vonatkozó tudományokra; 2. a szt. hagyomány képviselői és a reája vonatkozó művek; 3. encyklopedikus és bevezető theologiára; 4. alapvető és ágazatos hittanra; 5. erkölcstan, kazuisztika és aszkézisre; 6. egyházjog és forrásaira; 7. egyháztörténelemre s 8. lelkipásztorkodástanra; a bölcselettudományi hatra és pedig: 1. bölcselet és ált. történetére, 2. történelem és segédtudományaira, 3. műtörténet és széptanra, 4. nyelvészetre, 5. ó-kori klasszikusokra s 6. szépírókra, míg a vegyes művek szakja 3 alosztályra, t. i. 1. nem szakbeli lapok és folyóiratokra; 2. encyklopediák, gyüjteményes művekre s végül 3. alkalmi költemények, egyházi beszédek stbre oszlik.

A jegyzékhez kimerítő név- és tárgymutató járul, a mely nagyban megkönnyíti a kötet használatát. *V.*

Heverdle Géza. *Kalauz a magyar gyűjteményes vállalatokban és a magyar színműirodalomban.* Budapest, 1901. XIII + 138 l. 8-r.

Első sorban könyvkereskedők számára készült az előttünk fekvő munka, azonban a könyvtári gyakorlatban is jó hasznát lehet venni, mint minden olyan segédeszköznek, a mi megkönnyíti a keresést olyankor, a midőn a memoria pillanatokra felmondja a szolgálatot. Már pedig igen gyakori eset, hogy egy-egy könyv czímét pontosan tudjuk, azonban szerzőjének nevéről megfeledkeztünk s ilyenker igen nagy időnyereség, ha sokszor nehézkes rendszerű szakkatalogusok mellőzésével legalább bizonyos természetű könyvanyagra nézve olyan jegyzékek birtokában vagyunk, a melyek a könyvczímek betürendes sorozatát tartalmazzák. Nincs ugyan az ilyen jegyzékeknek tudományos jellegük, — nem is igénylik ezek azt — azonban a könyvtárnoknak tudomással kell bírni létezésükről s igen helyes, ha a bibliografiai segédeszközök gyűjteményében ezek is helyet foglalnak. Különösen fontos a czímek sorrendjében készült jegyzék a szépirodalmi művekre nézve. Mert itt találkozik a legtöbb feledésbe ment név, melyek közül egyik-másikra azonban sokszor szorosan vett tudományos kutatásoknál is szükség van. Mily nagy a száma például azoknak a színpadi termékeknek, melyeknek szerzője

nevére halványan sem emlékezünk. Pedig esetleg színészet vagy művelődéstörténeti szempontból szükségünk volna rájuk. Ilyen esetekben azután régi színlapokban vagy ujságokban való kutatástól ment meg egy-egy jó címjegyzék. A színműirodalomra vonatkozólag egyébként már régebben is jelent meg egy ilyen természetű jegyzék a Benkő Színvilág-ában.

Heverdle könyvének ezek a szempontok kölcsönöznek jelentőséget a könyvtári gyakorlatra nézve. Elég nagy és igen fontos magyar könyvanyag jegyzékét nyújtja a címek sorrendjében. Nevezetesen magában foglalja először az összes forgalomban levő gyűjteményes vállalatok anyagát, továbbá az egész magyar színműirodalmat. Azonban ez utóbbit is csak annyiban, a mennyiben az egyes színművek jelenleg még nyomtatásban kaphatók. Feladatának ezt a részét a szerző szorgalommal oldotta meg s különösen a könyvkereskedők igen hálásak lehetnek pontos munkájáért. Itt azonban nem hallgathatunk el egy észrevételt, melynek hangoztatására már rég kerestük az alkalmat. Ugyanis azt kell látnunk, hogy a mi derék könyvkereskedőink és könyvkiadóink, részint gyakorlati szükségből, részint az ügy iránti lelkesedésből szivesen áldoznak olyan kiadványokra, mint a minő a Heverdle könyve is s melyek, mint említettük, a bibliografiai és a könyvtári szolgálat szempontjából is fontosak. Most már mily könnyű volna megtalálni a módját annak, hogy a gyakorlati célok mellett a tudományos érdekek is fokozottabb mértékben is kielégíttessenek. Itt van példának a Heverdle könyve. Az a körülmény ugyanis, hogy benne csak is a nyomtatásban *kapható* színművek jegyzéke van meg, a vállalat értékét nagy mértékben alászállítja s az egésznek kizárólag merkántilis jelleget ad, habár, mint jeleztük, így is bizonyos mértékben szolgálatot tesz a könyvtárakban is. Most már arra gondolunk, hogy ha ilyen vállalkozásoknál az illetékes tényezők igénybe vennék a szükséges tudományos erők közreműködését is, ugyszólván egy költséggel végleges munkát lehetne végezni. Mert nyilvánvaló, hogy a Heverdle jegyzékének kiegészítése a nyomtatásban már nem kapható színművek címeivel nem lett volna valami nehezen megoldható feladat s bizonyára akadt volna szakember, a ki a szükséges útbaigazításokat megadta volna. S így lenne teljes jegyzékünk a magyar nyelvű színműirodalomról, míg így erre a jegyzékre nagyon soká várhatunk. És pedig azért, mert ilyen természetű vállalatokra nincs meg a szükséges anyagi erő. Minthogy azonban a könyvkereskedelem gyakorlati érdekei az első sorban érdekelteknél ezt az anyagi erőt megteremtik, most már csak arról van szó, hogy kellő időben megtétessenek a szükséges lépések, melyek a gyakorlati és tudományos igények közös kielégítésére vezetnének. Külföldön nem ritka a példa arra, hogy bibliografiai feladatok üzleti vállal-

kozással karöltve nyernek megoldást. S tekintve azt a magas színvonalat, a melyen a magyarországi könyvkiadók és könyvkereskedők élite-je áll, nincs is kétségünk arra nézve, hogy a jövőben nálunk is fokozottabb mértékben fog érvényesülni az az elv, hogy ott, a hol lehetséges, az üzleti érdekek mellett s úgyszólván egy költséggel a tudományos célok is szem előtt tartassanak. Magyarországon még sok bibliografiai feladattal állunk szemben. Ezek egy részének megoldását azonban én az adott viszonyok között csak is a különböző anyagi és szellemi tényezők egyesítésétől merem remélni. És ez lenne egyik szép feladata a bibliografiai társaságnak, a mely fájdalom még mindig nem tud létre jönni. Mellékesen érintettük itt ezt a fontos témát, azonban mielőbb érdemlegesebben is szándékozunk foglalkozni vele.

Visszatérve Heverdle könyvére, sajnálnunk kell azt is, hogy a gyűjteményes vállalatok közül azok, a melyek »forgalomban« ez idő szerint nincsenek, kimaradtak. A már jelzett kereskedelmi szempont kizárólagossága itt is leszállítja a könyv értékét a bibliografiai használhatóság tekintetében. Végül teljesen hasznavehetetlennek kell minősítenünk a könyv végső részét, a mi a »színművészetre vonatkozó művek« jegyzéke akarna lenni. Egy oldalra terjed az egész s nagy fokú hiányosságának jellemzésére legyen elég fölemlítenünk, hogy oly művek is hiányoznak belőle, mint pl. Bayernek és Váli Bélának a magyar színművészet történetéről írt pályakoszorús nagy munkái. Mindezek nagy hibák, pedig könnyen el lehetett volna mindannyit kerülni, ha a kellő szakerők igénybe vételét nem mulasztották volna el.

E—r L.

Magyar Nyomdászok Évkönyve 1902. *Tizenhetedik évfolyam. Kiadja a Könyvnyomdászok Szakköre. A választmány megbízásából szerkesztette, szedette Pavlovszky József Alajos.* Budapest, 1902. 115 l. 8-r.

Derék könyvnyomdász-gárdánk ez évi szellemi beszámolóját egy a metier-n kívül álló fiatal író *Czakó Elemér* dolgozata nyitja meg, a ki már évek óta buzgólkodik a könyvnyomtatás terén érvényesíthető iparművészeti törekvések érdekében. Ez a dolgozata is a könyvnyomtató iparművészet főbb irányelveinek lelkes hangú hirdetése, s azt hiszszük, hogy az iparművészeti múzeum jeles könyvtárnokának ily irányú tevékenységét az illetékes szakkörökben a megérdemelt figyelemmel méltányolják.

A szakdolgozatok közt első a *Wandra Lajosé* a színképződésekről és fokozatos fejlődéseikről. *Kořinek József* a nyomtatványoknál alkalmazandó nemzeties jellegű ékítményekről ír. *Horváth Alajos*tól a könyvnyomdai hengerek előállításáról, öntéséről és kezeléséről, *Fuchs Zsigmond*tól a fekete festékek gyártásáról, *Novák József*től pedig a mesterszedések czélszerű elrendezéséről

olvashatók dolgozatok. *Káldor Lajos*nak a modern nyomdászat angol úttörőiről írt dolgozata érdekes tünet arra nézve, hogy a modern törekvések már nálunk is szélesebb körökben kezdenek hódítani. S e dolgozat helyes kiegészítéseül *Stalla Márton* alapos érveléssel óvja szaktársait a »divat hóbortjai«-tól. *Janovits Ferencz* a rajzolni tudás fontosságát fejtegeti a nyomdászatban, Czakó Elemérnek a Magyar Könyvszemle mult évi folyamában közölt tanulmányára való hivatkozással s *Rohonczy János* is a modern könyvszedés eszthetikai szempontjait hangsúlyozza. Mint látható ezekből, nyomdászatunkban magasabb törekvések sokat igérő előjelei mutatkoznak. Különböző szakkérdésekkel foglalkoznak még *Kertész Ernő*, *Sedelmayer Ferencz*, *Radnai Mihály*, *Durmits Imre* (szerzőink és a szedőgép), *Marczevicz Lajos*, *Novák László* és *Wózner Ignácz*. A történelmi részben a fáradhatlan *Firtinger Károly*tól olvashatunk egy szép dolgozatot Tótfalusi Kis Miklós műveiről, az ide vonatkozó irodalom gondos felhasználásával. Azonban a jeles szerzőt az eddigi adatok még mindig nem elégítik ki. Ugy véli, hogy Tótfalusi élettörténete megírásának javarésze, nevezetesen »Amszterdamban történt nyomdászszá és betűmetszővé meg öntővé való kiművelődésének és ebbeli világra szóló eredményeinek részletesebb és hiteles ismertetése még hátra van« s nézete szerint, ha nagy eredményekre nincs is kilátás, »érdemes volna mégis Amszterdamban valamivel behatóbb kutatásokat megkisérleni.« Ehhez a kivánsághoz a magunk részéről készséggel hozzájárulunk, de egyszersmind meg is nyugtathatjuk szerzőt arra nézve, hogy a kutatások fonala nincs elejtve. Maga Dézsi Lajos is, a becses monografia szerzője, folytatja a körülményekhez mért arányokban nyomozásait s mások is buzgólkodnak e téren, a miről folyóiratunk jelen füzete is bizonyságot nyujt

A tartalmas évkönyvet a szokásos szakbibliografia fejezi be.

—*r* —*ó.*

Könyvtári Szemle. I. évfolyam 1—7. szám.

Dobrovszky Ágost ismert nevű antikvár f. évi február hó óta könyvárusi katalogusát havonként kétszer, legújabban havonkét egyszer megjelenő Könyvtári Szemle című lappal kapcsolatosan adja ki, melyben könyvtári és bibliografiai kérdésekkel foglalkozó közlemények foglaltatnak. Csak örülni lehet, ha ilyen kérdések iránt minél többféle organum ébresztgeti és táplálja az érdeklődést s nem lehet tagadni, hogy a Dobrovszky vállalatában több érdekes kis közlemény látott napvilágot. A munkatársak sorában olyan nevekkel is találkozunk, mint *Ferenczi* Zoltán, *Alexander* Bernát, *Marczali* s mások. Nagy mérvű dolgozatokat ilyen helyen senki se kereshet, sőt arra sincs szükség, hogy ilyen kis lap magát kritikai feladatokra hivatottnak képzelje. Pl. a 2-ik számban közölt reflexsiok és megjegyzések igen sok téves adat van,

a mint ezt a Nemz. Múzeum könyvtárára nézve folyóiratunk jelen számában más helyen kimutatjuk. A Könyvtári Szemle igen szép hatást érhet el, ha a könyvpiacz nevezetesebb ujdonságai mellett kisebb czikkekben ismertetni fogja a hazai és külföldi érdekesebb könyvtári és bibliografiai mozgalmakat és eseményeket s ez által szélesebb körök érdeklődését kelti fel ebben az irányban. Az első 6 számot *Sebestyén Ede* szerkesztette, a 7-ik számtól kezdve *Irmei Ferencz* a szerkesztő. Ebben elismerő ismertetés olvasható Varju Elemérnek a gyulafejérvári könyvtárról írt művéről, továbbá közlemények vannak a fővárosi könyvtárról, Delisle Leopold jubileumáról s egyebekről. Irmei, a lelkes bibliofil, a magyar bibliofilek találkozó helyévé tehetné a kis lapot, melynek emelése végett mint halljuk kiadója nem vonakodnék fokozottabb anyagi áldozatoktól sem. *e.*

Sammlung bibliothekwissenschaftlicher Arbeiten. Herausgegeben von *Karl Dziatzko.* Heft 11—15. Lipcse, 1898—1902.

E nagybecsű vállalatnak jelentőségét már hangsúlyoztuk a Magyar Könyvszemlében, midőn az első kilencz füzet tartalmát ismertettük. (M. Könyvszemle 1897. évf. 210. l.) Az azóta megjelent újabb füzetek révén a vállalatról általánosságban csak ismételhetjük akkori, feltétlenül elismerő nyilatkozatainkat. Kiváló dolgozatok gazdag gyűjteményével állunk szemben, a melyekről tudomással kell bírni mindenkinek, a ki könyvtári vagy könyvészeti kérdésekkel foglalkozik. A nagy anyag beható ismertetéséről természetesen le kell mondanunk, azonban jelezni fogjuk az egyes kérdéseket, a melyekkel a kiváló szakemberek tollából eredő dolgozatok foglalkoznak.

A hat új füzet közül a XII-ik önálló monografia. *Kemcke* Johannes tollából, Patricius Juniusnak (Patrick Young), I. Jakab és I. Károly angol királyok könyvtárnokának életrajzát foglalja magában, melynek kiegészítéséül a jeles férfiunak korának kiváló tudósaival folytatott érdekes levelezése is közölve van. A többi füzetek, u. m. a X., XI., XIII., XIV. és XV-ik »Beiträge für Kenntnis des Schrift-, Buch- und Bibliothekswesens« alczímet viselik s mindenik több kisebb-nagyobb dolgozatot foglal magában. A X. füzetben *Schnorrenberg* Jakab Augustinus »De arte praedicandi« czímű munkájának két XV. századbeli kiadásáról ír nyomdászattörténeti szempontból. *Dziatzko* az angolországi könyvnyomtatás megalapítójának William Caxtonnak életrajzát közli mélyreható tanulmányok alapján. *Eichler* Ferdinand az akadémiai vitatkozások szerzőségének bonyolult kérdését veszi rendszeres vizsgálat alá, részletesen ismertetve a különböző egyetemeken különböző időkben szokásban volt eljárásokat. A következő dolgozat ismét *Dziatzko*tól ered s a pergamoni ó-kori könyvtár helyiségéről szól, nagy eruditioval varázsolva olvasóit egy

régi világ könyvtári életébe. *Brambach* W. a pápai könyvtárakról közöl egy kisebb történeti ismertetést. *Joachim* Joh. tollából a brüsszeli bibliografiai mozgalomról olvasható kedvezőtlen kritika. *Spirgatis* M. Molière műveinek korai nürnbergi fordításairól s kiadójukról ír tanulmányt, s a füzetet befejezi *Dziatzko* terjedelmesebb dolgozata az ősnyomtatványok katalogizálásáról. — A XI. füzet egyik nagyobb és igen fontos közleménye szintén az ő szorgalmas tollából ered s az egyetemes nagy könyvtári katalogizálás nevezetes problemájával foglalkozik a nála megszokott mély tudományossággal és gyakorlati érzékkel. Beható fejtegetések után a legközelebbi feladatokat a következőkben jelöli meg: Szükséges: 1. az egyes országok könyvanyagának (nemzeti irodalom) katalogizálása lehetőleg egységes rendszerben s a czímek összegyűjtése az országok központjában. Ez első sorban a könyvtárak feladata. 2. Lehetőleg teljes és az újságczikkeket is magában foglaló bibliografiája az egyes tudományoknak az egyes országokban bizonyos meghatározott évtől kezdve. Az anyag nemzetközi alapon volna rendezendő. Ez első sorban tudományos társulatoknak, egyes kiadóknak és tudósoknak közös munkája volna könyvtári szakerők igénybe vételével. 3. Az irodalom egységes nemzetközi rendszerének kidolgozása s a csoportok és szakok megjelölésének megállapítása a könyvtárak és az egyes tudományok szakembereinek közreműködésével. 4. A jelzett nemzeti általános katalogusok és az egységes irodalmi rendszer alapján azután gondolni lehet az egyetemes bibliografia kidolgozására is. Ez azonban tudományos társulatoknak, a könyvkereskedelemnek vagy magán szövetkezeteknek inicziativájára volna bizandó. A könyvtárakra nézve első sorban a nemzeti katalogusok megteremtése a főfeladat. Dziatzko programmja, a mennyire világos, ép oly gyakorlati is. Csakis ilyen módon lehetne remélni, hogy a mostani nagy arányú, de tagadhatatlanúl minden egységes konczepczio nélkül szűkölködő bibliográfiai tevékenység a szükséges eredményekre vezethetne. Meg vagyunk győződve, hogy a sok bibliografiai konferenczizás meddőségének egyik oka épen az, hogy az alapvonalaiban oly egyszerű, habár nagy dimensiójú kérdést ok nélkül komplikálják fölösleges dolgokkal. Még öt becses dolgozatot tartalmaz ez a füzet, u. m. az *Eichler* említett tanulmányának befejező részét, *Falckenheiner* Vilmosét az 1585. évre szóló douai-i egy lapos naptárról, *Pietschmann* Richard egy régebbi tanulmányának második részét az egyptomiaknál írásszerűl használt fáról és papírról, *Wolsdorf* Vilmosét a fényképészet szerepéről a könyvészetben és a *Schwenke* Pálét a XV. és XVI. századbeli német könyvkötésekről. — A XIII. füzetben három közlemény szól a könyvtárak tűzkár elleni biztosításáról, u. m. a *Schmidt* Adolfé, a ki a nevezetes kérdést minden oldalról megvilágítja, a

Markgraf Hermanné az előbbit kiegészítő adatokkal s a *Lecke* Johanné, a mely az 1871-től 1900-ig előfordult nevezetesebb könyvtári tüzeknek fájdalom elég terjedelmes felsorolását tartalmazza. *Conrad* Gusztav, *Schwenke*, a németországi könyvnyomtatás korai történetéhez szolgáltatnak adatokat, hasonlóképen *Garloch* Georg is, a ki a kölni képes biblia régi kiadásairól és nyomtatójáról közöl behatóbb tanulmányt. *Schreiber* W. L. egy a XVI. század elejéről való fametszetről (»Hütet Euch vor den Katzen«) ír. Még *Focke* G. dolgozata olvasható a füzetben a könyvtári szisztematikus katalogizálásról. — A XIV. füzet *Dziatzko*tól három dolgozatot is tartalmaz, melyek közül kettő a köteles példányok kérdésével, egy pedig ismételten az ősnyomtatványok katalogizálásának módszerével és tervezetével foglalkozik. *Bresciano* G. olasz nyelvű dolgozata három XV. századbeli nápolyi könyvnyomtatóról szól. *Spirgatis* M. Németország XVII. századbeli irodalmi termelését vizsgálja a lipcsei vásári katalogusok nyomán. A befejező dolgozat pedig *Joachim* J. tollából egy 1454-ből eredő nyomtatványról szól, mely a kereszténységet a törökök elleni védekezésre hívja fel. — A XV. füzetben *Dziatzko*tól ismét két közlemény olvasható, melyek közül egyikben a kötött könyvekre tervezett vámtarifa ellen foglal állást, míg a másikban a 42 soros biblia szedésével és nyomásával foglalkozik, bírálva *Schwenké*nek a Festschrift zur Gutenbergfeier-ben »Untersuchungen zur Geschichte des ersten Buchdrucks« czím alatt megjelent dolgozatát. A füzet egyik érdekessége *Haebler* Konrad dolgozata a spanyolországi modern könyvészeti és könyvtári viszonyokról. A szerző hosszasan tanulmányozta tárgyát s eleven rajza igen tanulságosan mutatja be a kedvezőknek épen nem mondható állapotokat. *Leonhard* Hans azt a kérdést fejtegeti, hogy a könyvkereskedők, nyomdászok és könyvkötők mennyiben tartoztak az egyetemek bírói hatásköre alá Németországban 1550—1730. *Falckenheiner* Wilhelm a nyomtatásban megjelent egyetemi anyakönyvek bibliografiájáról kezd nagyobb dolgozatot. Még egy dolgozat van a füzetben *Spirgatis* M. tollából az angol irodalom szerepléséről a frankfurti könyvvásárokon 1561—1620.

A közleményeknek ez a sommás felsorolása is mutatja Dziatzko vállalatának fontosságát a könyvre és könyvtárakra vonatkozó tanulmányok szempontjából. Minden egyes dolgozat pedig bizonysága annak a komoly tudományosságnak és szorgalomnak, melyet Németországban a bibliografia szakszerű művelése körül kifejtenek. *e. l.*

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

I.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

Az **Egyetemes Philologiai Közlöny.** *XXVI. évfolyamának 1. füzetében* (1902 január) *Weér Pál* bibliografiai vázlata olvasható a magyar Dante-irodalomról. — A *2. füzet*ben *Gyulai Ágost* pótlásokat közöl a magyar Dante-irodalomhoz, *Esztegár László* pedig ismerteti Varjú Elemér könyvét a gyulafejérvári Batthyány-könyvtárról. — A *3. füzet*ben (1902. márczius) *Gedeon* Alajos Körner Zrínyi-jének magyar fordításairól ír.

Az **Erdélyi Múzeum** *XVIII. kötetének 9. füzetében* (1901 november 15.) *L. J.* adatokat közöl erdélyi íróknak XVIII. századi külföldi iskoláztatásához. — A *10. füzetben* (1901. deczember 15.) ujabban megjelent könyvek jegyzéke olvasható. — A *XIX. kötet 1. füzetében* (1902 január 15.) gróf *Kuun Géza* Budapest 1820-ban czímű czikkében megemlékezik az akkori fővárosi könyvtárakról is. — *Szász Ferencz* a kolozsvári Mátyás király Emlékkönyvet ismerteti, mely többek közt Erdélyi Pálnak a Korvina-könyvtárról s Dézsi Lajosnak a könyvnyomtatás kezdetéről szóló tanulmányaikat is tartalmazza. — *Wasylkiewicz Viktor* egy XVII. kéziratból Egerpataki Andrástól származó s Bocskay Istvánt dicsőítő verseket közöl. — A *2. füzet* (1902 február 15.) Egerházi János XVII. századbeli magyar festő 1631-iki nemeslevelét ismerteti. — A *3. füzet*ben (1902 márczius 15) kisebb közlemény olvasható a kolozsvári fésüs czéhmesterek ujabban felfedezett régi protocollumairól.

A **Grafikai Szemle.** *XI. évfolyamának 10. 11. és 12. számában* (1901. október, november, deczember) *Káldor Lajos* folytatja a szépművészeti stilusok rövid ismertetését. — A *11. számban* ezenkívül kisebb közlemények olvashatók egy a wiesbadeni országos könyvtárban ujabban felfedezett nyomtatványról, mely egy 1448. évre szóló naptár töredéke, és a mechitáristák velenczei nyomdájáról. — A *XII. évfolyam 1. füzete* (1902 január) megemlékezik dr. Gyalui Farkas egyetemi könyvtártani előadásairól. — A *2. füzet*ben (1902 február) *Vajda Ernő* tanulmányt kezd a modern grafikai művészetről. — A *3. füzet*ben (1902 márczius) *Vajda Ernő* tanulmányának folytatáson kívül Herrgott János XVI. századi lipcsei könyvnyomtató életrajzából az első közlemény olvasható *Leitner Pál* tollából. — Kisebb közlemény a fába való metszés feltalálásáról szól.

Az **Irodalomtörténeti Közlemények** *XI. évfolyamának 4. füzete* következő tartalommal jelent meg: *Ferenczi* Zoltán, Petőfi és az Alföld. — *Zsilinszky* Aladár, Arany kisebb történeti költeményei (II. és befejező közlemény.) — *Morvay* Győző, Galanthai gróf Fekete János (IV. és befejező közlemény). — *Illésy* János, Csokonai felségfolyamodása. — Adattár: *Katona* Lajos, Adalékok códex-irodalmunk forrásaihoz. — *Illésy* János, Adatok Balassa Bálintról (V. és befejező közlemény). — *Ferenczi* Zoltán, B. Wesselényi Miklós levelei b. Kemény Zsigmondhoz (II. és befejező közlemény.) — *Esztegár* László, Adalékok Bajza József színigazgató működéséhez. — Ismertetések. Bírálatok: Péterfy Jenő összegyűjtött munkái I. k. (Ism. *M. Gy.*) — Irodalomtörténeti repertorium *Hellebrant Árpád*tól. — A *XII. évfolyam 1. füzetének* tartalma a következő: *Hegedüs* István, Bartholomeo Della Fonte. — *Kőrösi* Sándor, Zrínyi és Machiavelli (I. közlemény.) — *Császár* Ernő, A magyar protestáns zsoltárköltészet a XVI. és XVII. században (I. közlemény.) — Dr. *Szinnyei* Ferencz, Nagy Ignácz (I. közlemény.) — *Waldapfel* János, A Zrínyiász XII. és a Toldi IV. éneke. — Adattár: *König* György, Népdalok és egyéb versek gyüjteménye 1812-től (I. közlemény.) — *Vértesy* Jenő, Adatok Amade László életéhez (I. közlemény.) — *Szentpétery* Imre, Benczur József levelei Radvánszky Lászlóhoz és Jánoshoz (I. közlemény.) — *Halmy* Gyula, Tompa betegségéről. — Ismertetések, bírálatok: Gyöngyösy László, Arany János élete és munkái (Ism. Cs.) — Irodalomtörténeti repertorium *Hellebrant Árpád*-tól.

A **Századok** *XXXV. évfolyamának 9. füzete* (1901. november 15.) megemlékezik id. Szinnyei József akadémiai székfoglalójáról. — *A 10. füzet* (1901. december 15.) egészen Szent-István magyar király emlékezetének van szentelve. — A *XXXVI. évfolyam 1. 2. 3 füzetei* (1902 január, február, márczius) a történeti irodalom ujabb termékeinek bibliografiai ismertetését tartalmazzák. — 3. füzetben ezen kívül *Naményi* Lajos ismerteti Varjú Elemér könyvét a gyulafejérvári Batthyány-könyvtárról.

II.

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK.

Blätter für Volksbibliotheken und Lesehallen. *II. évfolyam 11—12. szám* (1901. november—deczember): Dr. *Pfannküche*, Anstaltsbibliotheken. — Constantin *Nörrenberg*, Was lehrt die Kruppsche Bücherhalle? — O. von *Schleinitz*, Lokaltopographische Sammlungen in englischen Volksbibliotheken. — Georg *Maas*, Eine neue Kassette für Zettelkataloge. — *III. évfolyam 1—2. szám.* (1902 január-február): Dr. C. *Lausberg*, Private und kommunale Opferwilligkeit im Volksbibliothekswesen. — Waldemar *Bethmann*, Festigen

und Formen des Buchkörpers. — Josef *Stibitz*, Die Volksjugendbücherei. — *3—4. szám.* (1902 márczius-aprilis): Ernst *Schultze*, Über die Auswahl des Bücherstoffes für Volksbibliotheken. — Waldemar *Bethmann*, Die Buchdecke.

Állandó rovatok: Berichte über Bibliotheken einzelner Städte. — Sonstige Mittheilungen. Bücherschau.

Centralblatt für Bibliothekswesen. *XVIII. évfolyam 10. füzet* (1901. október): Léon G. *Pélissier*, Catalogue des Documents de la collection Podocataro à la Biblotheca Marciana à Venise. — Dr. *Brodmann*, Der internationale Katalog der naturwissenschaftlichen Litteratur. — Gottfried *Zedler*, Ein neu aufgefundener Gutenbergdruck. — Recensionen und Anzeigen: Gyalui Farkas, Külföldi közkönyvtárakról (Stockinger). Karl Georgs Schlagwort-Katalog (Hortzschansky). Sac. Achille Ratti, Le ultime vicende della Biblioteca e dell' Archiviv di S. Columbano di Biblio (O. v. Gebhardt.) — *11. füzet* (1901 november): Léon G. *Pélissier*, Catalogue de la collection Podocataro à la Biblioteca Marciana à Venise (Folyt.) Oskar *Mayer*, Die bibliothekarische Abteilung der 46. Versammlung Deutscher Philologen und Schulmänner in Strassburg. — Ch. *Enschedé*, Erwiderung. — Recensionen und Anzeigen: Heinrich Nentwig, Silesiaca in der reichsgräflich Schaffgotsch'schen Majoratsbibliothek zu Warmbrunn (Hortzschansky). H. de Rothschild, Bibliographia lectaria (Ernst Roth). — *12. füzet* (1901 deczember): R. A. *Fritzsche*, Über das litterarisch Wertvolle vom Standpunkte des Bibliothekars. — Léon G. *Pélissier*, Catalogue des Documents de la collection Podocataro à la Bibliotheca à Venise. — Dr. v. *Laubmann*, Die Einlieferung der Pflichtexemplare in Bayern. — Joh. *Joachim*, Zum Türkenkalender. — Dr. E. *Roth*, Die Maas'sche Kassette für Zettelkataloge und eine andere Befestigungsart für dieselben. — Eduard *Zarucke*, Ludolf Krehl †. — Recensionen und Anzeigen: Theodor Aufrecht, Catalogus Codicum Manuscriptorum Bibliothecae Universitatis Lipsiensis; I. Die Sanskrit-Handschriften. Giulio Antonibon, Supplemento di lezioni varianti ai libri de lingva latina. — *XIX. évfolyam 1—2 füzet* (1902. január—február): Joseph *Hilgers* S. J., Zur Bibliothek Nikolaus' V. — Henry *Harrisse*, Apocrypha Americana. — M. *Bollert*, Statistik der preussischen Universitätsbibliotheken in den Jahren 1894—1900. — Gottfried *Zedler*, Die neue Wiesbadener Zettelkatalogkapsel. — Recensionen und Anzeigen: Eduard Feichsig. Cranachstudien (Rudolf Kautzsch.) E. W. Bredt, Der Handschriftenschmuck Augsburgs im 15. Jahrhundert (Rudolf Kautzsch.) Franz Falk, Bibelstudien, Bibelhandschriften und Bibeldrucke in Mainz vom achten Jahrhundert bis zur Gegenwart (W.) Oskar Netoliczka. J. F. Trauschs Handschriftenkatalog (Fl.) Otto Kienitz und Karl Wagner, Litteratur der Landes- und Volkskunde des Grossherzog-

tums Baden (P. E. R.) Franz Brümmer, Lexicon der deutschen Dichter und Prosaisten des neunzehnten Jahrhunderts (Ludwig Fränkel.) J. Schwalbe, Virchow-Bibliothek (E. Roth) J. Hirschberg, Katalog der Büchersammlung (E. Roth.) — *3. füzet* (1902. márczius): K. *Häbler*, Warum tragen Gutenbergs Drucke keine Unterschrift? — A. *Freimann*, Ueber hebräische Inkunabeln. — Heinrich *Kau*, Eine bisher nicht aufgefundene Schrift des Staatsministers Freiherrn v. Zedlitz. — *Maurice-Faure*, Rapport sur les bibliothèques d'état de la France. — Der Buchhändlerbörsen-verein und die deutschen Bibliotheken. — Hans *Paalzow*, Der Bücherzoll. — Eine Zuschrift von Professor *Chroust* in Würzburg. — Recensionen und Anzeigen: Dr. Gustav Karpeles und Dr. Heinrich Hub-Huben, Entwurf zu einer Deutschen Bibliographie (Alfred Schulze.) Conrad Bornhac, Die Rechtsverhältnisse der Hochschullehrer in Preussen (Hans Paalzow.) Graf Eberhardt von Haugwitz, Der Palatin, seine Geschichte und seine Ruinen.

Állandó rovatok: Mittheilungen aus und über Bibliotheken. Vermischte Notizen. Neue Erscheinungen auf dem Gebiete des Bibliothekswesens.

A folyóirat legújabban megjelent melléklete (Beihefte zum Centralblatt für Bibliothekswesen): XXV. Heinrich *Nentwig*, Das ältere Buchwesen in Braunschweig.

Deutsche Litteraturzeitung. *XXII. évfolyam, 40. szám* (1901. október 5.): G. *Zedler*, Gutenberg-Forschungen (Konrad Haebler). — *41. szám* (1901. október 12.): K. *Kochendörffer*, Buchhandel und Pflichtexemplare (Karl Dziatzko). — *42. szám* (1901. október 19.): O. *Netoliczka*, J. F. Trauschs Handschriften-Katalog (W. Köhler). — *43. szám* (1901. október 26.): H. *Nentwig*, Das ältere Buchwesen in Braunschweig (O. von Heinemann). — *44. szám* (1901. november 2.): Fr. *Wecken*, Untersuchungen über das Urkundenwesen der Bischöfe von Minden im 13. Jahrh. (H. Hoogeweg.) — V. *Chauvin*, Bibliographie des Ouvrages arabes ou relatifs aux Arabes publiés dans l'Europe chrétienne de 1810 à 1885 (J. Barth). — *47. szám* (1901. november 23.): A. *Rahlfs*, Die Berliner Handschrift des sahidischen Psalters (C. Schmidt). — *49. szám* (1901 deczember 7.): H. *Kleuz*, Die deutsche Druckersprache (Johannes Luther). — *50. szám* (1901. deczember 14.). Fr. *Falk*, Bibelstudien, Bibelhandschriften und Bibeldrucke in Mainz vom achten Jahrhundert bis zur Gegenwart (Jakob Schäfer). — A. *Erman* und Fr. *Krebs*, Aus den Papyrus der königlichen Museen (Leo Reinisch). — *51—52. szám* (1901. deczember 21.): A. *Buchholtz*, Die Volksbibliotheken und Lesehallen der Stadt Berlin 1850—1900 (Paul Trommsdorff.) — *XXIII. évfolyam 5. szám* (1902 február 1.) E. *Schultze*, Freie öffentliche Bibliotheken, Volksbibliotheken und Lesehallen (Dr. Paul Tramms-

dorff.) — *11. szám* (1902 márczius 15.): E. *Steiger*, Dreiundfünfzig Jahre Buchhändler in Deutschland und Amerika.

La Bibliofilia. *III. évfolyam 4—6. füzet.* (1901 július—szeptember): H. *Jadart*, Les dessins de Jacques Cellier. — C. *Lozzi*, La bibliografia storica al Congresso internazionale di scienze storiche convocato in Roma per la primavera del 1902. — Ettore *Verga*, L' Esposizione cartografica di Milano. — Heinrich *Heidenheimer*, Der Johannistag ein Fest der Buchdrucker. — Recensioni: G. Magherini Graziani, L' arte a Citto di Castello (D. Michele Faloci Pulignani). — Émile *Dacier*, Courrier de Paris. — *7—8. füzet.* (1901 október—november): Giuseppe *Manacorda*, Dai carteggi allacciani. — Leo S. *Olschki*, Una visita alla Collezione del Comm. C. Lozzi di autografi e documenti riguardante la Musica e il Teatro in tutte le loro appartenenze e ogni sorto di pubblico spettacolo. — *9—10. füzet* (1901 deczember, 1902 január): G. Magherini *Graziani*, Un documento di Aldo Manuzio il Giovane. — Dammaro *de Marinis*, Per la storia della tipografia napoletana nel secolo XV. — W. *Roberts*, Book collecting as an investment. — G. *Manacorda*, Dai carteggi allacciani (Folytatás). — Leo S. *Olschki*, Due nuove traduzioni francesi della Leggenda aureo di Giacomo di Voragine. — Émile *Dacier*, Courrier de Paris. — *11—12. füzet* (1902 február—márczius): Fedele *Romani*, Le principali figurazioni della Sibilla di Cuma nell' arte Cristiana. — G. *Manacorda*, Dai carteggi allacciani (Folytatás). — Recensione: Prince d'Essling et Eugène Müntz, Pétrarque, ses étude d'art son influence sur les artistes, ses portraits et ceux de Laure, l.illustration de ses écrits (***). — W. *Roberts*, Notes from London.

Állandó rovatok: Notizie. — Vendite pubbliche. — Corrispondenzo.

Le Bibliographe Moderne. *V. évfolyam 1901. julius-októberi füzet* (28—29. szám): Paul *Marichal*, Les archives des départements lorrains et l'administration des domaines. — Louis *Morin*, Questions bibiographiques; Michel Felix, imprimeur. — F. van *Ortroy*, Bibliographie de l'oeuvre de Pierre Apian, géographe et astronom allemand du XVIe siècle (vége). — Henri *Stein*, Un atelier typographique à Senlis au début du XVIe siècle. — A. *Lumbroso*, Le cinquième congrès de la Société bibliographique italienne. — Chronique des archives: Allemagne. Autriche-Hongrie. Espagne. France. Italie. Russie. Suede. — Chronique des bibliothèques: Allemagne. Belgique. France. Grande-Bretagne. Italie Nouvelle-Caledonie. Suisse. Turquie. — Chronique bibliographique: Bibliographie industrielle. La question bibliographique. Les oeuvres de Plantavit de la Pause. Bibliographie des dialectes limousins. Bibliographie catalane. Bibliographie serbocroate. — Bibliographie de l'Extrême-Orient. Bibliographie des sources du droit allemand. Bibliographie d'hi-

stoire littéraire. Bibliographie du félibrige. Hommage à Goldoni. Histoire du papier. Publications de la Library of Congress. La société bibliographique de Chicago. — Comptes rendus et livres nouveaux: Revues speciales. Rijks Archiefgebouwen in Nederland. (H. S.) Albert Ehrhard, Die altchristliche Litteratur und ihre Erforschung von 1884—1900.; I. Abth. (H. S.) Gaston Brière et Pierre Caron, Répertoire méthodique de l'histoire moderne et contemporaine de la France (H. S.). Charles Gross, The sources and litterature of Englisch History from the earliest times to about 1485 (H. S.). Comte Bégouën, Notes et documents pour servir à une bibliographie de l'histoire de la Tunisie (H. de C.). Alfred Morel-Fatio, Ambrosio de Salazar et l'étude de l'espognol en France sous Louis XIII. (H. S.). Léon Goovaerts, Écrivains, artistes et savants de l'ordre de Prémontré (H. S.). Apponyi Sándor gróf, Hungarica (J. Kont.) C. Vanbianchi, Raccolte e raccoglitori d'autografi in Italia (H. S.). Karl Dziatzko, Sammlung bibliothekswissenschaftlicher Arbeiten, 13—14. Heft (H. S.). Joan Bianu si Nerva Hodos, Bibliographie românésca veche 1508—1830; fasc. II—III. (H. S.) — *1901. november-deczemberi füzet* (30. szám.): Ch. *Schmidt,* La bibliothèque de Trianon a-t-elle été transportée à Sainte-Hélene? — Henri *Stein,* Destruction des archives de l'ordre du Saint-Esprit en 1792. — E. *Blochet,* Inventaires sommaires des manuscrits persans de la Bibliothèque nationale de Paris (folytatás.) — Henri *Stein,* Fondation des papeteries près de Troyes au XV siècle. — Les manuscrits des bibliothèques publiques et le droit de l'État. — Nécrologies: Ch. Dozy. D. Blanchet. — Chonique des archives: Allemagne. Autriche-Hongrie. Espagne. France. Italie. Suisse. — Chronique des bibliothèques: Allemagne. Autriche-Hongrie. Belgique. Espagne. France. Grande-Bretagne. Italie. Portugal. Russie. Suede. Suisse. — Chronique bibliographique: Bibliographie d'Athènes. Bibliographies geographiques. Histoire de l'imprimerie. — Comptes rendus et livres nouveaux: Revue spéciales. H. François Delaborde, Les inventaires du Trésor des Chartes dressés par Gérard de Montaigu. (H. S.) Bazieres, Les chiffres secrets dévoilés. (H. S.) Bibliotheca Erasmiana Vol. I—III. (H. S.) Frédéric Lachévre, Bibliographie des recueils collectifs de poésies publiés de 1597 à 1700 (H. S.) Henry Carington Bolton, A select Bibliography of Chemistry 1492—1897; section VIII. academic dissertations (H. S.) Alphonse Roserot, Répertoire historique de la Haute-Marne (H. S.) Carlo Stiavelli, Saggio di una bibliografia pesciatina e della Val di Nievole (H. S.) Brito Aranha, Bibliographie des ouvrages portugais pour servir à l'étude des villes, des villages, des monuments, des institutions, des moeurs et coutumes etc. du Portugal, Açores, Madère et possessions d'outre-mer (H. S.) Dr. J. Coijic, Pregled geografske literature o Balkanskom Poluostrvy (H. S.) Hartwig

Derenbourg, Les manuscrits arabes de la collection Schefer à la Bibliothèque nationale (Moïse Schwab.) Paul de Fleury, Recherches sur les origines et le développement de l'imprimerie à Angouleme (H. S.) N. P. Likhatscheff, Paleografitscheskoé znatchénié bumajnikh vodyauich znakov (H. S.) Paul Heitz, Filigranes des papiers contenus dans les archives de la ville de Strasbourg (C. M. Briquet.) — *VI. évfolyam január—áprilisi füzet* (31—32. szám): K. *Haebler*, Le soi-disant Cisianus de 1443 et les Cisianus allemands. — A. *Roserot*, Catalogue des actes royaux conservés dans les archives de la Haute-Marne. — Henri *Stein*, Inventaire de la bibliothèque du connétable d'Albret à Sully-sur-Loire. — Henri *Stein*, Documents relatifs à la nouvelle édition de la »Gallia christiana«. — Henri *Jadart*, Le dossier de l'Évangéliaire slave à la bibliothèque de Reims. — Chronique des archives: Allemagne. Autriche-Hongrie. Belgique. Canada. France. Italie. — Chronique des bibliothèques: Allemagne. Autriche-Hongrie. Belgique. France. Indo-Chine. Italie. Suède. — Chronique bibliographique: Bibliographie des sciences naturelles. Bibliographie coloniale. Bibliographie des beaux-arts. Bibliographies cartographiques. Bibliographies locales. Modifications dans les journaux officiels de libraire étrangère. Histoire du papier. — Comptes rendus et livres nouveaux: Revues speciales. Dr. Adolf Warschauer, Die städtischen Archive in der Provinz Posen. (H. S.) Henri Van Neuss, Inventaires sommaires des archives de l'État en Belgique; dépôt de Hasselt. (H. S.) Viktor Chauvin, Bibliographie des ouvrages arabes ou relatifs aux Arabes publiés dans l'Europe chrétienne de 1810 à 1885. (H. S.) J. Brun-Durand, Dictionnaire biographique et biblio-iconographique de la Drôme, Tom. II. (H. S.) Dr. Karl Brunner, Die Pflege der Heimatgeschichte in Baden (H. S.) George M. Wrong, Review of historical publications relating to Canada for the year 1900 and 1901. (H. S.) P. Lee Phillips, A list of Maps of America in the Library of Congress (H. S.) J. Van den Gheyn, Catalogue des manuscrits de la bibliothèque royale de Belgique (H. S.) H. Villetard, Catalogue et description des manuscrits de Montpellier provenant du département de l'Yonne (H. S.) D. Francisco de Bofarull y Sans, La heraldica en la filigrana del papel (H. S.) Liste des lieux d'impression (H. S.).

Revue des Bibliothèques *II. évfolyam 7—9. szám* (1901 julius—szeptember): I. B. *Martin*, Inventaire méthodique de manuscrits conservés dans diverses bibliothèques privées. — Henri *Omont*, Un bibliophile bourgnignon au XVIII. siècle; collection de manuscrits du marquis de Migien au chateau de Savigny-les-Beaune. — Émile *Picot*, Des Français qui ont écrit en italien au XVIe siècle (Vége). — Mary W. *Plummer*, Chroniques américaines II. — Bibliographie: George F. Warner, Illuminated manuscripts in the

British Museum; miniatures, borders and initials reproducet in gold and colours. — Frederic G. Kenyon, Facsimiles of Biblical Manuscripts in the British Museum (Léon Dorez.) — Chronique des bibliothèques: Allemagne. France. Italie. — *10—12. szám* (1901 október—deczember): Henry *Celani,* Additions et corrections au Dictionnaire des anomymes de Barbier. — Émile *Chatelain,* Les manuscrits du Collège de Navarre en 1741. — Félix *Chambon,* Le Congrès des Bibliothécaires. — Chronique des bibliothèques: Allemagne. Belgique. Espagne. États-Unis d'Amerique. France. Italie. Pays-Bas. — Arrêté concernant le prêt entre les bibliotheques françaises. Arrêté portant création d'une »section des prêts à long terme« dans diverses bibliothéques.

Rivista delle Biblioteche e degli Archivi. *XII. évfolyam 11—12. szám* (1901. november—deczember): Zulia *Benelli,* Epigoni Foscoliani. — Giuseppe *Baccini,* Di Piero Cironi e de suoi scritti. — Luigi *Colini Baldeschi,* Alcuni documenti dell' Archivio comunale di Iesi. — Giovanni *Bresciano,* Bibliografia statutaria delle corporazioni romane di Arte e Mestieri. — *XIII. évfolyam 1. szám* (1902 január): U. *Morini* e L. *Ferrari,* L'Esposinzione di storia della medicina a Pisa. — Zulia *Benelli,* Epigoni Foscoliani; Lettere di Giulio Foscolo. — Giuseppe *Baccini,* Di Piero Cironi e de suoi scritti (Folyt.). — Rassegna della stampa tedesca. — Bernardo *Canal,* Sui depositi volontari fatti negli archivi dello Stato. — *2. szám* (1902 február): Luigi *Nobile-Lojacono.* Per una completa bibliografia medica internazionale. — Elenco dei sotto scrittori per il premio Brambilla. — Guido *Biagi,* Divagazioni americane. — Ettore *Verga,* Concetti e giudizi d' altri tempi jugli archivi notarili. — Giuseppe *Fumagalli,* La tutela dei cimeli bibliografico. — Curzio *Mazzi,* Le carte di P. Giordani alla »Laurenziana«. — Zulia *Benelli,* Lettere di Giulio Foscolo e della Quirina Magiotti. — E. *Rostagno,* Cesare Paoli. — *3. szám* (1902 márczius): Andrea Da *Mosto,* Le confessioni di un gentiluomo veneziano del secolo XVII. — C. *Mazzi,* Le carte di P. Giordani alla »Laurenziana«. — Ermanno *Loevinson,* A proposito di un libro su G. Garibaldi. — Guido *Biagi,* La biblioteca circolante e la sala di lettura della federazione delle opere femminili in Roma.

Állandó rovatok: Notizie. Bollettino della Società Bibliografica Italiana.

Zeitschrift für Bücherfreunde. *V. évfolyam 7. füzet* (1901. október): Bogdan *Krieger,* Hohenzollern-Bibliotheken; Die königliche Hausbibliothek. I. — Leopold *Hirschberg,* Ludwig Bechstein. I. — Adolph *Kohut,* Eine seltene hebräische Bibliothek. — Otto *Ficker,* Buchhändlerreklame vor zwei Jahrhunderten. — *8. füzet* (1901. november): Bogdan *Krieger,* Die königliche Hausbibliothek. II. — W. L. *Schreiber,* Der Initialschmuck in den Druckwerken des XV. bis XVIII. Jahrhunderts. II. — Leopold *Hirschberg,* Ludwig Bech-

stein. II. — Kritik: Hortus deliciarum (bl.). Gottfried Zedler. Gutenberg-Forschungen. (Z.) — *9. füzet* (1901. deczember): Adolf *Schmidt,* Interessante Bucheinwände der Grossherzoglichen Hofbibliothek zu Darmstadt. — K. E. Graf zu *Leiningen-Westerburg.* — Leopold *Hirschberg,* Ludwig Bechstein. — Heinrich *Meisner,* Zwei Bauerntänze. — Arthur L. *Jellinek* und Robert F. *Arnold,* Zur Bibliographie der deutschen Restaurationszeit. — Heinrich *Stümcke,* Der römische Index von 1900. — *10. füzet* (1902 január): Walter von Zur *Westen,* Reklamenkleinkunst. — Rudolf *Schmidt,* Die Baedeker. — Otto von *Schleinitz,* Die Bibliothek Crawford-Lindesiana. — *11. füzet* (1902 február): Octave *Uzanne,* Der moderne französische Bucheinband: die Künstler des Maroquinleders. — Paul *Seliger,* Unbekannte Nachahmungen von Goethes Werther. — Otto von *Schleinitz,* Die Bibliophilen: Richard Copley Christie. — Friedrich *Zelle,* Drei Seltenheiten. — *12. füzet* (1902 márczius): Eduard *Fuchs,* Musiker-Karikaturen. — I. *Schickh* und F. *Witthauer,* Die »Wiener Zeitschrift.« — Gustav *Gugitz,* Zur Bibliographie der deutschen Restaurationszeit.

A MAGYAR BIBLIOGRAFIAI IRODALOM AZ 1901. ÉV NEGYEDIK ÉS AZ 1902. ÉV ELSŐ NEGYEDÉBEN.

Összeállítja: Gulyás Pál.

Alapszabályai, A nagypeterdei olvasókör —. Pécs, 1902. Taizs József. 8-r. 8 l.

Alapszabályai, Polgári olvasó-egylet —. Bács-Topolya, 1901. Wilheim Miksa. 8-r. 15 l.

Barcza Imre. Gazdaságtörténelmi irodalmunk 1901-ben. (Magyar gazdaságtörténelmi szemle IX. évf. 3. füz.) Budapest, 1902. Pátria kny. 8-r. 128—133 l.

Bécsi miniatür kiállítás. (Magyar iparművészet 1901. (IV.) évfolyamában.) Budapest, 1901. Athenaeum kny. r.-t. 2-r. 214—216 l.

Bibliotheks-Katalog. Militär-Wissenschaftlicher u. Casino Verein in Temesvár. Temesvár, 1901. Uhrmann Henrik. 8-r. 4, 144 l. Ára 85 f.

Borsos István. Czímjegyzék a pápai ev. ref. főiskola könyvtárának többszörös példányairól. Pápa, 1901. Főiskolai könyvnyomda. 8-r. 39 l.

Catalog der Bibliothek. — Militairwissenschaftlicher und Casino-Verein in Budapest. Budapest, 1901. Kertész József. 8-r. XXX, 188 l.

Czakó Elemér. A könyvnyomtatás és dönyvdíszítés iparművészete. — Kölünlenyomat a Magyar Könyvszemléből. (1901.) Budapest, 1902. Athenaeum ny. r.-t. 8-r. 72 l, 3 melléklet.

Czímjegyzéke, A bajai casino könyvtárának —. 1902. Baja, 1902. Kollár Antal és fia. 8-r. 28 l.

Czímjegyzéke, A kaposvári nemzeti kaszinó könyvtárának II. — az 1900 és 1901. évi szerzeményekről. (Kaposvár, é. n. Hagelman K. 8-r. 4 l.)

Czímjegyzéke, A szegedi főgymnasiumi ifjusági nagyobb könyvtár —. Szeged, 1902. Várnay L. 32 l.

Czímjegyzéke, A zilahi államilag segélyzett ev. ref. főgymnasium ifjusági könyvtárának —. Zilah, 1902. Seres Samu. 8-r. 54 l.

CZÍMTÁRA, A szombathelyi áll. seg. közs. polgári leányiskolai ifjusági könyvtár műveinek —. 1877—1901. Szombathely, 1901. Egyházmegyei kny. 8-r. 27 l.

DÉZSI LAJOS. Mátyás és a könyvnyomtatás. (Márki Sándor: Mátyás király emlékkönyvben.) Budapest, 1902. Athenaeum r.-t. 4-r. 167—171 l.

ERDÉLYI PÁL. Mátyás király könyvtára. (Márki Sándor: Mátyás király emlékkönyvben.) Budapest, 1902. Athenaeum r.-t. 157—167 l.

ÉVKÖNYVE, Magyar könyvkereskedők —. XII. évf. Szerk. Reményi Károly. Budapest, 1902. Pallas kny. 8-r. XCIX, XXXII, 323 l.

ÉVKÖNYVE, Magyar nyomdászok —. 1902. 17. évfolyam. Kiadja a könyvnyomdászok szakköre. Szerk. Pavlovszky József Alajos. — Budapest, 1902. Athenaeum r.-t. 8-r. 115, 25 l. és két melléklet.

FILEP GYULA. A könyvek fertőtlenítése. (Különleny. a Közegészségügyi Kalauzból.) Budapest, 1902. Hornyánszky V. 8-r. 9 l. Ára 20 f.

HELLEBRANT ÁRPÁD. Irodalomtörténeti repertorium. (Irodalomtörténeti Közlemények 1901. (XI.) évfolyamában.) Budapest, 1901. Athenaeum ny. r.-t. 8-r. 383—384 l.

HELLEBRANT ÁRPÁD. Néprajzi könyvészet 1900-ból. (Etthnographia 1901. (XII.) évfolyamában.) Budapest, 1901. Hornyánszky V. 8-r. 425—430 l.

HELLEBRANT ÁRPÁD. Repertorium (Irodalomtörténeti Közlemények. XII. évf. 1. füz.) Budapest, 1902. Athenaeum részv.-társ. ny. 8-r. 117—28. l.

IRODALMA, Az iparművészet —. 1902. Január és február. (Magyar Iparművészet. V. évf. 2. sz.) Budapest, 1902. Athenaeum r.-t. kny. 4-r. 95—96. l.

IRODALOM, Közgazdasági —. 1901. október hó. (Közgazdasági Szemle. 1901. (XXVI.) évfolyamában.) Budapest, 1901. Pesti kny. r.-t. 8-r. 870—888. l.

IRODALOM, Közgazdasági —. 1901. szeptember hó. (Közgazdasági Szemle 1901. (XXVI.) évfolyamában.) Budapest, 1901. Pesti kny. r.-t. 801—808. l.

IRODALOM, Közgazdasági —. 1901. deczember. 1902. január, február (Közgazdasági Szemle. XXVI. évf. 1—3. sz.) Budapest, 1902. Pesti kny. r.-t. 8-r. 66—84; 152—160; 241—252. l.

JEGYZÉKE, B.-Feketehegy község népkönyvtárában foglalt könyvek —. Bács-Topolya, 1901. Wilheim Miksa. 8-r. 9 l.

JEGYZÉKE, A beszterczebányai kir. kath. főgymnasium ifjusági könyvtárának —. Beszterczebánya, 1901. Hungária kny. 8-r. 80 l.

JEGYZÉKE, A budapest-újlaki iskolai és népkönyvtár —. 1901. Budapest, é. n. Kertész József. 8-r. 56 l. Ára 20 f.

JEGYZÉRE, A győri m. kir. áll. polgári leányiskola ifjusági könyvtárának — az 1900/1901. tanévben. Győr, é. n. Gross testvérek. 8-r. 37 l.

JEGYZÉKE, »Pacsér község népkönyvtára« könyveinek — és a használatra vonatkozó szabályok. Bács-Topolya, 1901. Wilheim Miksa. 8-r. 13 l.

JEGYZÉKE, A »Perkátai olvasó-egylet« könyvtárának —. 1901. márcz. 31-én. Sárbogárd, 1901. Spitzer Jakab. 8-r. 28 l.

JEGYZÉKE, A soproni ág. hitv. ev. főgymnasiumi »Magyar-Társaság« könyvtárának —. G—J. Sopron, 1902. Romwalter Alfréd. 8-r. 47 l.

JEGYZÉKE, A szeredi esp. kerület róm. kath. tanítóinak könyvtári —. 1901. Galánta, 1901. Első galánthai kny. 8-r. 12 l.

JEGYZÉKE, A szilágysomlyói polgári olvasókör könyveinek —. Szilágy-Somlyó, 1902. Bölöni Sándor. 8-r. 20 l. Ára 20 fill.

JEGYZÉKE, A tiszai ág. h. ev. egyházker. eperjesi coll. tanítóképző-intézeti önképzőkör könyvtárának —. Eperjes, 1902. Kósch Árpád. 8-r. 17 l.

JEGZÉKE, A veszprémi iparos ifjusági egylet könyvtárának —. Veszprém, 1901. Dunántúli kny. 8-r. 16 l.

KÓSSA GYULA. A magyar királyi állatorvosi főiskola könyvtárának katalogusa. (A m. kir. állatorv. főisk kiadványai. 6. sz.) Budapest, 1902. Franklin-társulat. 8. 171, 1 l.

KÖNYVECSKEJE, Szentesi kereskedők egylete könyvtári kiviteli —. Kunszentmárton, 1901. Csanády József. 8-r. 16 l. Ára 20 f.

KÖNYVEK, Uj —. (Századok, 1902. évf. 1—3 füz.) Budapest, 1902. Athenaeum részv. társ. 8-r. 102—104; 195—202; 289—291 l.

KÖNYVJEGYZÉK. Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők szakegylete pécsi fiókja. — Pécs, 1901. Irodalmi és könyvnyomdai r. t. 8-r. 16 l. Ára 20 f.

KÖNYVJEGYZÉKE, A keszthelyi hath. főgymnasium ifj. könyvtárának —. (Keszthely, 1901. Sujánszky József. 8-r. 45 l.

KÖNYVJEGYZÉKE, A siófoki önképző és jótékony leány-egylet —. Gyoma, 1901. Kner Izidor. 8-r. 24 l. Ára 20 f.

KÖNYVTÁR, Történeti —. (Századok, 1901. XXXV. évfolyamában.) Budapest, 1901. Athenaeum ny. r. t. 765—768; 859—864 l.

LAJSTROMA, Az esztergomi főegyházmegyei könyvtár többes példányainak —. II. füzet. Catalogus dupplorum etc. Esztergom, 1901. Buzárovits Gusztáv. 8-r. 148 l.

MANGOLD LAJOS. Hazai hirlapok repertoriuma. (Századok. XXXVI. évf. 1. füz.) Budapest, 1902. Athenaeum részv. társ. 8-r. 99—102 l.

MUTATÓJA, A magyar iparművészeti irodalom —. (1900—1901.) (Magyar iparművészet. V. évf. 1. sz.) Budapest, 1902. Athenaeum részv. társ. kny. 4-r. 45—47 l.

NEMÉNYI IMRE. Ifjusági könyvtárak és ifjusági olvasmányok a nevelés szolgálatában. Budapest, 1902. Wodianer F. és fiai. 8-r. 346, 2 l.

NÉVJEGYZÉKE, A moóri társaskör könyvtárának —. Moór, 1901. Moóri kny. 8-r. 21 l. Ára 20 f.

NIEDERMANN ANTAL. Könyvtári jegyzék. A nagyváradi posta-távirda igazgatósági szakkönyvtár állapota az 1901. év elején. Nagyvárad, 1901. Láng József. 8-r. 115 l.

NYIZSNYAY IVÁN. Az egri érseki papnevelő intézet könyvtárának szakok szerint való jegyzéke. Eger, 1901. Érseki lyceum nyomdája. 8-r. IV, 307 l.

PÓTFÜZET, I. — a lugósi casino-egylet könyvtárának jegyzékéhez. Lugos, 1902. Szidon József. 8-r. 18 l.

PÓTFÜZET a (nagykőrösi) főgym. ifj. könyvtár czímjegyzékéhez. Nagykőrös, é. n. Bazsó Lajos. 8-r. 12 l.

(PÓTJEGYZÉKE, A brassói evang. kerületi könyvtár 1900 és 1901. könyvszaporulatának —.) Brassó, é. n. Gabo ny. V. 8-r. 6 l.

PÓTJEGYZÉK, A »Társ. Kör« könyvtári —ének folytatása. H.) csoport. Gyöngyös, é. n. Herzog Ernő Ármin. 8-r. 4 l.

PÓTLELTÁR a nagyváradi szakirányú iparos-tanonczciskola és segédek továbbképző tanfolyamának az 1900/1. isk. év folyamán eszközölt új könyvtári beszerzésekről. (Az intézet 1900/1. értesítőjében) Nagyvárad, 1901. Láng József. 8-r. 18—21 l.

RÁTH ARNOLD. A kir. magyar természettudományi társulat könyveinek czímjegyzéke. Budapest, 1901. Pesti Lloyd társulat kny. 8-r. 8, 587 l. Ára 4 k. — Tagoknak 3 k.

RÉNYI KÁROLY. Magyar könyvészet. (Bibliographia Hungarica). 1901. Budapest, 1902. Pallas kny. 8-r. XXXIII, 173 l.

RÉTI JÁNOS. A kolozs-monostori kir. gazdasági tanintézet könyvtárának czímjegyzéke 1902 évben. Kolozsvár, 1902. Ajtai K. Albert. 8-r. 4, 116 l.

SZABÁLYAI, A pécsi m. á. v. altiszti olvasókör könyvtári — és könyvtár jegyzéke. Pécs, 1901. Püsp. lyc. könyvnyomda. 8-r. 15 l.

SZABÁLYRENDELET Szatmár vármegye múzeumának és könyvtárának szervezéséről.

SZABÁLYZATOK, A múzeumok és könyvtárak országos felügyelete, szervezése és gyarapítása tárgyában kibocsátott —. Budapest, 1901. Athenaeum r.-t. ny. 8-r. 52 l.

Szakáts Péter. A m. n. múzeum néprajzi osztályának kézi szakkönyvtára. I. Pótlék: Az 1901. évi szerzemények. (A m. n. múzeum néprajzi osztályának Értesítője. II. évf.) Budapest, 1901. Hornyánszky Viktor. 8-r. 163—178 l.

Szakáts Péter. A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának kézi szakkönyvtára. I. Pótlék. Az 1901. évi szerzemények. Budapest, 1902. Hornyánszky Viktor. 8-r. 16 l.

Szak-czímjegyzéke, A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetem könyvtárának —. V. köt. 1897 és 1898. évi gyarapodás. Kolozsvár, 1902. Ajtai K. Albert. 8-r. VIII, 2, 310 l.

Id. Szinnyei József. Az első magyar bibliographus. (Akadémiai értesítő 143. füzetében.) Budapest, 1901. Hornyánszky Viktor. 8-r. 529—535 l.

Szinnyei József, id. Az első magyar bibliographus. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. XVII. köt. 10. sz. Budapest, 1901. Franklin-t. ny. 8-r. 29 l. Ára 60 f.

Tartalom-jegyzéke, A »Pécsi kath. kör« könyvtárának —. 1902. Pécs, 1902. Taizs József. 8-r. 17 l.

(Temesváry Rezső.) A budapesti kir. orvos-egyesület könyvtárkatalogusának folytatása 1901-ben. A budapesti kir. orvosegyesület 1901. évkönyvében.) Budapest, 1902. Pesti Lloyd társ. kny. 8-r. 45 l.

Vajda Ernő. Modern szines nyomatok kiállítása. (Magyar-Iparművészet. V. évf. 2. sz.) Budapest, 1902. Athenaeum r.-t. ny. 4-r. 52—59 l.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Miniszteri elismerés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. Schönherr Gyulának a Magyar Könyvszemle szerkesztésétől való fölmentésével egyidejüleg szerkesztői munkásságáért elismerését nyilvánította, mit a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága a következő hivatalos iratban hozott a távozó szerkesztő tudomására:

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium méltányolva azon okokat, melyek Nagyságodat a Magyar Könyvszemle szerkesztésétől visszavonulni késztették, lemondását elfogadta s megbizott, hogy Nagyságodnak a Magyar Könyvszemle szerkesztésében tanusított buzgó és eredményes munkásságért a nagyméltóságu miniszterium magas elismerését tolmácsoljam.

Midőn ezt megtenni kedves kötelességemnek ismerem, nem mulaszthatom el, hogy a magam részéről is a nehéz viszonyok között átvett Magyar Könyvszemle szerkesztése körül kifejtett hasznos és buzgó tevékenységért, most, hogy annak szerkesztésétől megválik, teljes elismerésemnek és meleg köszönetemnek kifejezést adjak.

Budapest, 1902. április 17-ikén.

Szalay Imre
a Magyar Nemz. Múzeum
igazgatója.

Tótfalusi Kis Miklós emlékünnepélye Kolozsvárt. A kolozsvári házsongárdi sírkertben nyugvó nevezetes emberek között az elsők közé tartozik a XVII. századbeli nagy tehetségű és nagy hírű könyvnyomtató Tótfalusi Kis Miklós is. Sírja azonban és síremléke hosszú időn át ismeretlen volt, míg végre, mint Ferenczi Zoltán írja, a 70-es évek elején Szabó Sámuel ref. gimn. tanár biztatására két deák fölkutatta. Hanem az emlékkő és a sír még azután is elhanyagolt állapotban maradtak, mindaddig, míg dr. *Gyalui Farkas* indítványára nehány év előtt a kolozsvári könyvnyomdászok a régi sírkőnek restaulását el nem határozták. Kegyeletes vállalkozás volt s eredményhez is vezetett, a mennyiben *Ferenczi Zoltán*, *Gyalui Farkas*, *Gámán Zsigmond* s mások közreműködésével sikerült a nyomdászoknak a szükséges annyagi eszközöket megteremteni. Az új síremlék egy kőszárkofág, melyre a régi, még az özvegy által 1702-ben állított kőkoporsóalakú síremléket helyezték el. Az új emlék négy oldalán levő kőtáblákon a következő felírások vannak: M. Tótfalusi Kis Miklós 1650—1702. — Az eredeti síremlék

megtartásával halálának 200-ik évfordulójára emelték a kolozsvári könyvnyomtatók 1902. — Európai hírű könyvnyomtató és betűmetsző. Mai helyesírásunk megalapítója. — Igazságáért ő is szenvedet, »Búsult lelke« századok után örül diadalán.

Az emlékkő felavatása f. hó 19-én Tótfalusi Kis Miklós halálának 200-ik évfordulóján folyt le igen nagy közönség jelenlétében. A kolozsvári tud. egyetemet *Lőte József* rektor, a magyar történeti társulatot *Erdélyi Pál*, az erdélyi múzeum-egyletet *Szádeczky Lajos*, az erdélyi irodalmi társaságot *Csengery János* képviselték. Az emlékbeszédet *Ruzsicska Gyula* debreczeni nyomdász tartotta, kinek az emlékmű létesítése körül nagy érdemei vannak. Azután elszavalták a korán elhunyt nyomdász-írónak, *Tichy Ákos*nak: »A hitvány vasműves« című versét s végül *Herepei Gergely* ev. ref. esperes mondott könyörgést. Kegyeletes, szép ünnep volt ez s méltó, hogy a hazai könyvnyomtatás történetének eseményei között följegyeztessék.

Könyvtári tisztviselők tanulmányútjai. A m. n. múzeumi utazási alapból nyert segélylyel a folyó évben *Kereszty István* őr a berlini nagy könyvtárak hírlapgyűjteményében, dr. *Esztegár László* I. oszt. segédőr bécsi könyv- és levéltárakban, dr. *Melich János* I. oszt. segédőr pedig a dalmát szigeteken levő régi benczés kolostorok könyvtáraiban fog tanulmányokat illetve kutatásokat végezni.

A római történelmi kongresszus, mely f. évi május havára volt tervezve s melyen a M. N. Múzeum könyvtárának képviseletével a nm. vallás- és közoktatási miniszter úr dr. *Schönherr Gyula* n. múzeumi őrt bízta meg, bizonytalan időre elhasztatott.

Bernát szpalatói érsek kódekszе az esztergomi főegyházmegyei könyvtárban. Ismeretes, hogy az esztergomi egyház kincseit és könyvtárát a középkor folyamán három ízben érte végzetes csapás. 1196-ban a Sz.-István által emelt bazilika porig égett és vele az egyház drágaságainak nagy része odaveszett; 1304-ben Venczel király, s utánna röviddel, 1312-ben Csák Máté pedig kirabolták; ez utóbbi egyedűl 15 ezer márka értékű kárt okozott. Természetes tehát, hogy az egyház kincstárában s könyvei között igen kevés a XIII. századi s korábbi darab, s a mi van, az később került idegen helyekről az esztergomi székesegyház birtokába.

Konstatáljuk, hogy a sokféle pusztulást egy kézirat kikerülte, a melyet nem csak az tesz érdekessé, hogy a XII. század vége óta az esztergomi főtemplom tulajdonában volt s abban a legújabb időkig meg is maradt, hanem, hogy még korábbi tulajdonosát s ajándékozóját is ismerjük; ez pedig nem más, mint Bernát szpalatói érsek.

Az esztergomi főegyházmegyei könyvtár kéziratai közöt Ms. II. 3. jelzet alatt egy a XII. századból való hártyakódekszet őriznek, a mely a szakember figyelmét első pillantásra felkölti. A kis ívrétű, egyszerü kötésű kézirat Haimo, Origenes és Villiram apát kommentárjait tartalmazza az Énekek énekéhez. Végig ugyanazon kéz írta, egy hasábosan, tompa karczolóval vont vonalakra, erőteljes, jól olvasható minuszkulákkal. Világos sárgás-vörös miniummal írt fejezetei szemiunciális tipust mutatnak s régibbnek tüntetik

fel a kéziratot, mint a minő. A könyv díszét négy nagyobb és két kisebb aranyos-ezüstös kezdőbetű emeli. A betüket vörös határvonalú fonadék alkotja, a mely egyik résznél arany- s ezüsttel, a másiknál világos zölddel van színezve. Ugy az írás, mint a betűk jellege olasz iskolára vall; erre mutat különben a helyesírás is, míg a hártya minősége valamely északibb országra utal.

A kézirat a második levélen kezdődik. Az első oldalt egy nagy, szögletes kapitális betűkkel írt felirat tölti be: ez (a nyomdailag vissza nem adható rövidítések feloldásával) így hangzik:

HVNC·CODI|CEM·DEDIT· | P(ERN)H(A)RDVS· | S(AN)C(T)O·ADAL|BERTO

E felírás, a melynek betűi még a XII. századhoz képest is arkhaisztikusaknak látszanak, első pillantásra érthetetlennek tűnik fel, mert ki-ki azt olvassa ki belőle, hogy e kéziratot bizonyos Bernát még Szent-Adalbertnek ajándékozta! Figyelmesebben vizsgálva a dolgot rájövünk, bogy *Sanctus Adalbertns* alatt itt nem magát a szentet, hanem a nevéről elnevezett esztergomi egyházat kell értenünk. Nem szenved tehát kétséget, hogy olyan kézirattal van dolgunk, a mely a XII. században, kevéssel elkészülte után az esztergomi Szent-Adalbert egyház birtokában volt és pedig bizonyos Bernát adományából.

Ki lehetett ezen Bernát? Valami szegény barát, falusi papocska semmi esetre sem; ilyen díszes, aranyos kezdőbetűkkel ékes kéziratot csak vagyonos, előkelő ember szokott volt ajándékozgatni a XII. században. Ám, ha jól körülnézünk ezen korbeli egyházi embereink között (azt hiszem, a világiakat kihagyhatjuk a számításból) hamar rájövünk, hogy a szóban forgó ajándékozó nem lehetett más, mint azon *Perugiai Bernát*, a ki mint III. Béla király fiának, Imrének a nevelője kezdte magyarországi pályafutását s mint szpalatói érsek végezte be, 1217-ben.

Bernát életrajzi adatait közölni e helyen felesleges lenne; itt csak azt említjük meg, hogy több mint harmincz évet töltött hazánkban s így olasz eredete daczára is méltán hazánkfiának vallhatjuk. Nagyon valószínű, hogy a kódekszet ő maga írta; mint a királyfi nevelőjéről, feltehetjük róla, hogy ügyes másoló volt s mint a kor tudósai általában, ő is foglalkozott kéziratok sokszorosításával. Az alkalmat a kódeksz ajándékozására az esztergomi egyház kincseit elhamvasztó 1196-iki tűzvész szolgáltatta. Magától értetődik, hogy az elpusztult egyházat, a melynek felépítéséről maga a király gondoskodott, egyháziak s világiak egyaránt felkeresték ajándékaikkal. A tudós Bernát díszes kódekszét adta oda, talán legbecsesebbet, a mivel rendelkezett, bele írva abba örök emlékezetül a saját s az ajándékot elfogadó egyház nevét.

A kézirat eredetileg díszes, érczveretes kötésben lehetett, aminők ebben a korban divatoztak. Ám ezt Venczel vagy Csák Máté emberei lefosztották róla s így történhetett, hogy a kódeksz a XIV. században új, mai napig meglevő kötést kapott. Ez a kötés barna bőrrel bevont, vastag tölgyfadeszkákból áll; a táblák egyetlen díszítményét nehány vaknyomású vonal képezi. Az első tábla belső oldalára boriték gyanánt egy hártyaoklevél töredékét ragasztották be, a melyben az esztergomi káptalan többször meg van említve s mint perbeli határidő az 1375-ik év is előfordúl. A hátsó tábla belsejének borítólapjául

a kézirat végső levele szolgál; rajta csupán XIV. századi tollpróbák láthatók, köztük egyik valamely okirat első sorát reprodukálja: *Lodovicus dei gracia rex Hungarie memorie commendamus . . .*

A Bernát érsek kódekszére, a melyben a hazai könyvírás egyik legrégibb emlékét bírjuk, még visszatérünk. Addig is, míg alkalmunk leszen az érdekes kéziratot hasonmások kiséretében kimerítően ismertetni, szolgáljanak e sorok figyelemébresztőül. *Varjú Elemér.*

A czenzura történetéhez jellemző adalékul szolgálhat Ferencz császárnak Bécsben, 1746 augusztus 22-ikén kelt irata, melyben a magyar kanczellária felterjesztésére egy »Singender Mund« című nürnbergi akatholikus nyomtatvány elkoboztatását rendeli el, s melyet a Magy. Nemz. Múzeum levéltárából itt közzéteszünk: »Frantz von Gottes Gnaden erwehlter römischer Kayser zu allen Zeiten Mehrer des Reichs, in Germanien und zu Jerusalem König etc. als Mit Regent. Hoch und wohlgebohrner, wohlgebohrner und Gestrenge. Es hat die Hungarische Königliche Hof-Cantzleÿ noch jüngsthin anhero angezeiget, das zu Nürnberg ein so intitulirtes Buch: *Singender Mund,* pro Acatholicis vel Augustanae Confessione addictis in Druck aufgeleget und in Hungarn eingeführet worden seÿe, worinnen aber Verschiedene anzügliche Lider wieder die Catholische Religion enthalten, und dahero das behörige verordnet worden seÿe, damit dieses Buch überall in Hungarn aufgesuchet, confisciret und dergestalten exterminiret werden möge. Es wird Eüch solches zu dem ende hiemit gnädigst intimiret, dasz, wann dieses Buch dort Landes ein — oder durchgeführet werden wolte, oder sonsten im Land selbsten da oder gorth angetroffen werden würde, dasselbe gleich confisciret werden solle, wessentwegen Ihr dann beÿ denen Buchführern genau zu inquiriren, auch sonsten darauf behörig zu invigiliren haben werdet.

Hieran beschiehet Unser allergnädigster Willen und Meÿnung.

Geben in der Stadt Wienn den zweÿ und zwantzigsten Monaths-Tag Augusti, im sieben zehen hundert sechs und Viertzigsten unserer Reiche, des Römischen im Ersten Jahre. Frantz (s. k.) Fridericus Comes Harrach Regni Bohemiae Supremus Cancellarius (s. k.) Ad mandatum sacrae Caesareae Majestatis proprium Rudolf Graf Rezsviczky (?) Johann Friedrich v. Eger.«

Czím:

»Denen hoch und wohlgebohrnen, wohlgebohrnen und gestrengen etc. Unserm und unserer freudlich geliebtesten Frauen Gemahlin der Römischen Kaÿserin, auch zu Hungarn und Böheimb Königin Majestät und ebenderselben respective würcklich geheimben Rath und Kammerern wie auch Praesidi und Räthen bey dem königlichen amt in Schlesien. Troppau.«

H. D.

Téves adatok a M. N. Múzeum könyvtáráról a hírlapokban. A »Könyvtári Szemle« című új hirdetési lap, melyről folyóiratunk jelen füzetében részletesebb ismertetés is olvasható, február 25-ikén megjelent 2-ik számában szükségesnek látja kiemelni ezt az ellentmondást, a mi a Statisztikai Évkönyvnek és a könyvtári hivatalos jelentésnek a gyarapodásra vonatkozó adatai közt mutatkozik, s félreismerhetlenül szenzációra

törekedve »20,000 kötet restancziá«-ról beszél. Az »Egyetértés« czímű napilap pedig márczius 16-iki számában fölemlítvén, hogy az ország könyvtárai között 675,000 kötettel a Nemz. Múzeumé első helyen áll, hozzá teszi, hogy »érdekes, hogy a Magyar Nemz. Múzeum állagát czédulás könyvjegyzéke alapján mutatja ki, a mely jóval többet mutat a tényleges állománynál. Az 1900-ban megejtett könyvösszeolvasásnál ugyanis a múzeumi könyvtárban de facto csak 250,000 darab könyvet találtak.« Ez más szavakkal annyit tesz, hogy a könyvtárnak csaknem két harmada hiányzik. A könyvtár igazgatója azonban minden késedelem nélkül megadta a szükséges felvilágosításokat a N. Múzeum igazgatóságához intézett hivatalos jelentésben, a melynek lényeges adatait megküldte közlés végett az »Egyetértés« szerkesztőségének is. Ebben a lapban a helyreigazító sorok azonban — tudtunkkal — nem jelentek meg, miért is szükségesnek látjuk a felvilágosító adatokat e helyen tenni közzé. 1. Tévedés az, hogy a könyvtárban 675,000 *kötet* van. E szám oly módon állott elő, hogy a Statisztikai Évkönyv az 1900-ban végrehajtott könyvrevizió eredményéhez hozzá adta a kézirattár, a levéltár és a hírlapkönyvtár darabjainak hozzávetőleges becsléssel megállapított mennyiségét. A könyvtár állapotáról szóló hivatalos jelentés (M. Könyvszemle 1901. évf. 150. l.) az 1900-iki revizio eredményéről tiszta képet nyujt. E szerint 1900. év augusztus havában volt a nyomtatványok 123 szakában 178,578 repertorizált és czédulázott kötet. Ehhez járul a nem repertorizált, a czédula katalogusban nem szereplő, hanem más jegyzékekben felsorolt és külön kezelt nyomtatványanyag mintegy 179,109 darabbal. Ugy hogy a nyomtatványi osztály állománya 357,687 darabra volt tehető a revizió idején. Ebből azonban legalább 100,000 db. egyleveles nyomtatvány (hirdetés, falragasz, műsor stb.). A Statisztikai Évkönyv e számhoz hozzáadja a könyvtár többi osztályainak állagát, melyek közt különösen a levéltár az itt letéteményképen őrzött 53 családi levéltárral egyetemben több százezer oklevelet és iratot foglal magában, s ezért az Évkönyv adata oly módon volna helyreigazítandó, hogy a könyvtár állaga *675,000 darab* (nyomtatvány, hírlap, kézirat, oklevél stb.). 2. Téves következtetés az is, hogy a könyvtárban a revizió idején 20,000 *kötet* feldolgozatlan hátralék volt. A könyvtári növedéknapló mindig nagyobb darabszámot mutat gyarapodás gyanánt, mint a tényleges gyarapodás, mert a növedéknaplóban egy-egy folyóirat, füzetes vállalat annyi darabnak számít, a hány darabban beküldetik. Egy 24 füzetben megjelenő folyóirat a növedéknaplóban 24 darab, a könyvtári feldolgozásban pedig egy kötet lesz belőle, a Szabadalmi Leírások minden egyes száma 1—1 darab növedéknek számít, de a feldolgozáskor 100 darabból egy kötet lesz. Ez az oka, hogy darabszám szerint a növekedés mindig sokkalta nagyobbnak látszik, mint a feldolgozás, vagyis a tényleges gyarapodás eredménye s így nem helyes a Statisztikai Évkönyv azon eljárása sem, hogy a növedéknapló szerint kimutatott 52,234 darab nyomtatvány, hirlap, kézirat, oklevél stbbiből álló évi gyarapodást *kötet*nek nevezi. A revisió idején volt 20,000 darab hátralék, tehát sokkalta kevesebb kötetet jelent. Oly arányokban növekedő könyvtárnál, mint a múzeumi, hátralék mindig van, mert lehetetlen, hogy az évnegyedek végén ezrével érkező kötetes nyomdatermék könyvtárilag rög-

tön feldolgoztassék. 3. Az említett könyvtári jelentés nem hallgatja el az 1900-iki revizionál észlelt hiányokat. Azonban hangsulyozni kell, hogy a könyvtár nyomtatványi osztályában ezuttal első ízben végrehajtott revizió eredménye a vártnál sokkal örvendetesebb, mert a hiányok legnagyobb részét a repertoriumok régebbi hiányos vezetése, az 1875—6 években eszközölt duplum-eladások eredményeinek fel nem jegyzése és nem a tényleges könyvhiány okozza. A hiányok okainak nyomozása egyébként 40 könyvtári szakban már megtörtént s az eredmény az, hogy az eredetileg konstatált 1888 hiányzó kötetből 557 kötet előkerült s remélni lehet, hogy a még hátra levő 83 szak átvizsgálása hasonló kedvező eredményryel fog járni.

A mainzi Gutenberg-társaság f. évi január havában a következő körlevelet küldte szét német, franczia és angol nyelven: »A társaságnak most már minden országban annyi tagja van, hogy tudományos feladatának megoldása biztosítva van és kiadványainak tervezete is megállapítható. Ezek sorát a Zedler G. által a wiesbadeni országos könyvtárban felfedezett 1448-ra szóló naptárnak, a legrégibb datálható Gutemberg-féle nyomtatványnak hasonmás-kiadása nyitja meg a szükséges magyarázó szöveggel, s ez lesz az 1901/1902-iki tagsági illetmény. A társaság kiadványaival első sorban arra törekedne, hogy pontos mintaszerű reprodukciókkal a tudományos vizsgálódáshoz alapvető anyagot szolgáltasson. Nemsokára sorra kerülnek kisebb nyomtatványok a legkorábbi időkből. A nyomdászattörténeti szempontból annyira nevezetes anyagnak pontos reprodukciója a speciális kutatóra nézve nélkülözhetetlen lesznek, míg a szakemberek és a könyvkedvelők szintén örömüket fogják ezekben találni. A társaság tagjai ezeken kivül megkapják a Gutenberg-múzeum évi jelentéseit, melyek tudományos közleményeket is fognak tartalmazni. A Gutenberg társaság kiadványait csak a tagok kaphatják meg, könyvárusi forgalomba nem kerülnek. Kivánatos volna, hogy már az első évi jelentésben helyet foglaljanak mindazoknak nevei, a kik magukat a Gutenberg-községhez tartozóknak vallják.

Könyvkölcsönzések hosszabb időre. A franczia közoktatásügyi miniszter megtalálta a módját annak, hogy hosszabb időt igénybe vevő tanulmányokkal foglalkozók nagyobb forrásmunkákat hosszabb időre is kölcsön kaphassanak állami könyvtárakból. 1901 november 26-ikán kelt rendeletével ugyanis a párisi Sainte-Geneviève-könyvtárban, továbbá a besançoni, lille-i, montpellier-i, nancy-i, poitiers-i, rennes-i és toulouse-i egyetemi könyvtárakban külön osztályt léptetett életbe a hosszabb lejáratú könyvkölcsönzésekre (section des prèts à long terme). Ebben az osztályban a miniszterium által kiadott vagy annak támogatása alatt megjelent munkákból több példány lesz elhelyezve a végből, hogy azok a rendes könyvtári határidőt meghaladó időre is kikölcsönöztessenek. A Sainte-Geneviève-könyvtár vezetője, továbbá az egyetemi rektorok engedélyezik a kölcsönzést és állapítják meg a határidőt, melynek azonban öt évnél nem lehet tovább terjedni. A mennyiben ilyen kölcsönzésekre vonatkozó kéréseket visszautasítnának, azt nem tartoznak indokolni. Az ilyen hosszú lejáratú könyvkölcsönzéseknél a kölcsönző anyagilag felelős a könyvek épségeért, visszaszolgáltatásáért. Az esetleges rongálá-

sok értékét a könyvtár vezetője, illetőleg az egyeteml rektorok állapítják meg végérvényesen. A csomagolási és szállítási díjakat a kölcsönző fedezi. Az osztály gyarapodásáról a Journal officiel és a közoktatásügyi miniszterium Bulletin administratif-je értesíti az érdeklődő közönséget.

Hamis Korvin-ősnyomtatvány a székesfehérvári püspöki könyvtárban. A székesfehérvári püspöki könyvtárnak Pauer János püspöktől örökölt rendkívűl becses ősnyomtatványai között van egy, a melylyel valamely élelmes könyvkereskedő mint a Korvinából származó darabbal szedte rá a szenvedélyes könyvgyűjtő püspököt. A könyv *Appianus* De bellis civilibus Romanorum czímű munkájának második, igen értékes kiadása, a melyet 1477-ben Pictor Bernát és Ratdolt Erhard nyomtattak Velenczében. (Hain, 1307.). A széles margójú nyomtatvány első lapja díszesen festett olasz modorú kerettel van ékítve; a sötétkék alapon festett világoskék arabeszkek jó ízlésű miniátorra vallanak. Kétségtelen, hogy a keret csak kevéssel újabb a könyvnél, minden esetre még a tizenötödik századból való. Fájdalom, nem mondhatjuk ezt el az első szélen levő zöld koszorúba foglalt czímerről, a mely hozzáértő előtt világosan elárulja modern voltát. A czímer olaszos, kék alapú, arany pontokkal damaszkolt paizson csőrében arany gyűrűt tartó fekete hollót ábrázol; a hamisító Mátyás király czímerét kifogástalanúl adta vissza. Ha a régiek festő-teknikáját is tudta volna utánozni, úgy valószínűleg tévedésbe ejtette volna a szakértőket is s ma az ismert Korvin-ősnyomtatványok számát egygyel szaporítanók. Szerencsére rossz festéke s a középkori miniálás utánozhatatlan szolidsága árúlóivá lettek. Ha a köteten látható jelek nem csalnak, úgy a könyv egy nagyon ismert s egyidőben napilapjaink hasábjain is szerepelt olasz antikvárius útján került Pauer püspök birtokába.

Varjú.

A sajtótermékek köteles példányaira vonatkozó törvényes intézkedések történetéhez érdekes adalék az a ministeri rendelet, mely a *Közlöny* 1849 június 22-iki (138.) számában jelent meg, s melyet itt egész terjedelmében közzéteszünk:

»Az 1848: 18. t. cz. 40. §-a által elrendeltetett: hogy minden nyomtatványokból, és ábrázolatokból egy példány a Nemzeti Múzeum számára az illető nyomda-tulajdonosok által a hatósági elnök útján kiszolgáltassék.

Miután azonban e törvénynek tetjesítése elannyira elmulasztatott, hogy mult évről egy pár vidéki kisebb nyomdának küldeményein s egy két folyóiratunk rendesen küldött számain kivül, a hazában megjelent nyomtatványokból és ábrázolatokból a múzeumhoz semmi sem érkezett.

Miután a múzeum igazgatójának újabban tett jelentése szerint a jelen évben és a kath. iskolai lapon kívűl sem könyv, sem hírlap nem küldetett, s még folyvást nem küldetik a nemzet emez intézetéhez, ezennel rendelem a mint következik:

1. A nyomdatulajdonosok a múzeum részére járó küldeményeket ezentúl nem a hatósági elnökhöz, hanem kellőleg boritékolva, közvetlenül a magyar nemzeti múzeumnak czímezve, önmagok fogják, Budapestről egyenesen, vidékről pedig póstán elküldeni, minek következtében a pénzügyi ministerium

megkerestetett, hogy a vidéki nyomdatulajdonosok illyes küldeményeinek felvétele iránt minden póstahivatalnál rendelést tegyen.

2. A magyar álladalom határaiban levő nyomdák tulajdonosai ezen rendeletnek a hivatalos lapban közzétételétől számítva, Budapestről 12, vidékekről 40 nap alatt mindazon nyomtatványokat és ábrázolatokat, melyek m. 1848. évben, valamint azokat is, mellyek jelen évben ez ideig sajtóikon megjelentek, a mennyiben még be nem küldötték volna, elmulaszthatatlanúl megküldjék.

3. A kitett határidő elteltével azon nyomtatványok és ábrázolatok, mellyeknek beküldése elmulasztatott, az illető nyomda-tulajdonosok költségére fognak megszereztetni.

4. Jövőre nézve a budapesti nyomda-tulajdonosoktól a nyomtatvány vagy ábrázolat megjelenésétől fogva 6 nap alatt, vidékekről pedig 30 nap alatt váratik el az illető példány beküldése, e határidő után a nyomtatvány vagy ábrázolat megszerzését a mulasztó nyomdatulajdonos költségére fogom eszközöltetni.

5. A hol a nyomtatvány, vagy ábrázolat többféle papíron adatik ki, a múzeum illetősége a legszebb kiadásból küldessék.

6. A nyomtatványok a felhívott törvény rendelete szerint a múzeumot bekötve illetvén, ennek megtartására a nyomdatulajdonosok ezennel akkép kötelezteinek, miszerint a kötéseknél megtartandó csin egyszersmind hazafiúi készségüket is bizonyítsa, és a több kötetekben megjelenő munkáknál a kellő egyformaságot megtartsák: ha azonban az ily munkák kötetei nem egyszerre bocsáttatnának ki, az egyenként érkező kötetek fűzve küldessenek.

7. A hírlapok mint Pesten, mint a vidékekről azon szerint, és az napon küldessenek a magyar nemzeti múzeumnak címezve, mint más olvasóknak és előfizetőknek szétküldöztetnek; ennek elmaradása esetén a 3. pontban kitett határidő után a mulasztó nyomdatulajdonos költségére fog a meg nem érkező hírlap megrendeltetni.

8. A mulasztások eseteiben a nyomdatulajdonosoktól nem csupán a nyomtatvány vagy ábrázolat beszerzési ára, hanem az ide járó költségek is felhajtatni fognak.

Ezen rendeletnek azonnal, a mint e hivatalos lapból olvasandják pontos megtartására a hatósági elnökök a hatóságuk kebelében levő nyomdák tulajdonosait szigorúan kötelezzék.

Kelt Budapesten, jun. 19. 1849.

Vallás- és közoktatásügyi minister
Horváth Mihály.«

Kérelem a Magyar Könyvszemle olvasóihoz. A külföldön régóta felismerték, hogy a látszólag minden jelentőség nélkül való *könyvjelzők* (exlibrisek) összegyűjtése s kiadása minő fontos dolog, úgy a könyvtárak története szempontjából, mint műtörténeti és czímertani tekintetben. Az exlibris-gyűjtők már annyian vannak, hogy Angliában, Belgiumban, Franczia- és Németországban egyesületeket s gazdagon illusztrált folyóiratokat tartanak fenn, a melyekben az előkerülő becsesebb darabokat ismertetik.

Nekünk magyaroknak különösen kötelességünk a múlt minden emlékét, legyen az bármily csekély is, összegyűjteni, hogy bebizonyíthassuk kulturánk folytonosságát, igazolhassuk Zrinyiként, hogy »egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók« — s mégis nálunk pusztul el nyom nélkül a legtöbb régi emlék, tisztán a közömbösség folytán. Hét év előtt e folyóirat hasábjain bemutattam az akkorig előttem ismeretes hatvanegy exlibrist s felhívtam az olvasókat, hogy a kezükbe kerülő és a sorozatból hiányzó darabok leírását küldjék be a Könyvszemle szerkesztőségének. *A kérelemnek semmi eredménye sem volt.* Azóta nem szűntem meg gyűjteni s jegyzeteim között eddig közel 250 magyar könyvjelző leírása van meg. Most szándékozom ezeket önálló munkában feldolgozni, kiterjeszkedve az exlibrisek által képviselt könyvtárak történetére is. Hogy munkám minél teljesebb legyen s valódi képet adjon a múltról, igénybe kell vennem a magyar könyvészek és könyvbarátok segítségét. Újból felkérem tehát e folyóirat igen tisztelt olvasóit, kegyeskedjenek adalékaikkal hozzájárúlni anyagom gyarapításához, nehogy kénytelen legyek megírni, hogy míg külföldről a legszivélyesebb támogatásban részesültem (gr. Leiningen Westerburg Károly, a kinek a létező legnagyobb exlibris gyűjtemény van birtokában, egymaga több mint 40 adalékot küldött!), addig honfitársaim nem tartották érdemesnek kérő szavaimat figyelembe venni. Tájékozásúl közlöm itt az eddig ismeretes könyvjelzők jegyzékét, megjegyezvén, hogy a *-gal jelölteket eredetiben vagy ép, kifogástalan példányban még nem volt alkalmam látni.

*Agnethler Mihály. — Alagovich Sándor. — Amade László. — Arady N. János (3). — Bajzáth József. — Bajzáth család (3). — Bajzáth György András br. — Balassa Pál. — Balogh Pál (Almási). — Balogh Sándor (2). — Bánffy György br. — *Bányay. — Barkóczy Ferencz püspök. — Bartakovich püspök. — Bártfa város. — Batthyány Ignácz gf. püsp. — Batthyány Károly hg. (3). — Baernkopf Ignácz (2). — Bedőcs Paula, Prandau báróné. — Bélik József. — Benyovszky János. — Berényi Zsigmond gf. püsp. — *Bernát Mihály. — Berzeviczy Ilona, De Pont báróné. — Beznák Pál. — Bisztriczey László. — Bobics János. — Bosnyák József. — Boyničić Iván. — (Buda-) Pesti sz. Domokos-rend. — (Buda-)Pesti piaristák. — (Buda-)Pesti pálosok. — Buda-(Pesti) tudomány egyetem. — Cothmann Antal. — *Csáky hg.-prímás. — Csekonics András gf. — *Csernovics. — Dankó József (3). — Deáky Zsigmond. — *Dessewffy. — *Dobay. — Draskovich I. C. gr. — Draveczky Ferencz. — Dunay Hugó Agenor. — Ebeczky Béla. — Ebeczky-Balás Eugenia. — *Éder Károly. — *Ehrlinger. — Emich Gusztáv. — Endrődi N. János. — Erdődy György-Gyula gr. — Erdődy Lujza grófnő. — Eszterházy (Miklós József?) hg. — Eszterházy gr. — Eszterházy Albert gr. (2). — Eszterházy József gr. — Eszterházy Miklós gr. — Fába Simon. — Fáy János. — Fejérváry Károly. — Festetich gr. — Filó János. — Galgóczy Ferencz. — Galgóczy János. — Girk Alajos. — Görgey Márton. — Gosztonyi István. — Grassalkovich Antal br. — Grassalkovich Antal gr. — Grassalkovich Antal hg. — Gulik László. — Győri egyház. — Győri nagyobb szeminárium. — Győry Ferencz. — Gyurikovits család. — Gyurkovich Márkus. — Hadik András gf. — Helmuth

Gáspár. — Hemtner Flórián. — Hlavács János. — Hollósy György. — Horányi Elek. — Horthy Ignácz. — Horvát András. —Hrabovszky József. — Huszty Mihály. — Hyros János. — Illésházy család. — Illésházy I. gr. — Ivancsics János. — Jaklin István Miklós. — Jakosics József. — Jaszvitz János Ferencz. — Jeszenák István br. — Jeszenák család. — Kalocsai káptalan. — Kámánházy Ferencz. — Károly-Ambrus főhg. érsek. — Kaszaniczky Ádám. — Keglevich György gr. — Keglevich. gr. — KeglevicsZsigmond. — Kelecsényi József. — Keller György. — Kemény László br. — Klimó György (3). — Kohárу gr. — Koller Ignácz. — Kollonitz László gr. váradi püspök. — Kolozsvári ref. kollégium. — Kondé Miklós. — Kopácsi József. — Kovachich Márton György. — *Kornis. — Koválik János. — Kozma Ferencz. — Krammer Ferencz. — Kribel János. — Kruppay Imre. — Kurbélyi György. — Lambek György. — Leiningen-Westerburg Herman gróf. — Lenhossek György. — Lónyay Erzsébet. — Luby Károly. — Luzsénszky László br. — Lonovics József érsek. — *Mádai Dávid Sámuel. — Madarász Zsigmond Eduárd. — Majthenyi Imre. — *Marosvásárhelyi ref. főiskola. — Mateovich József. — Mednyánszky Miklós. — Meskó br. (név nélkül!) — Migazzi Kristóf érsek. — Mikó Imre. — Miller család (2). — Miller Jakab Ferdinánd. — *Nádasdy Ferencz gr. — Nagy Gábor. — Nagy István. — Niczky Kristóf. — Okolicsányi Imre. — Olsavszky Mihály. — *Ordódy Gábor. — Ordódy Tivadar. — *Pálffy hg. Palkovics György. — Pásztori László. — Pauer János. — Pauer J. — Pécsi káptalan (2). — Perényi Károly br. — Peschko Mihály. — Piacsek János. — Plattner Arzén. — Podhradszky János. — Podmaniczky Géza br. és neje (3). — *Pozsonyi jezsuiták. — Prikkel János. — *Pozsonyi trinitariusok. — Pulszky Ferencz. — Rauscher Miklós. — *Révay Antal. — Révay Pál. — Ritter Dániel. — Richwaldszky György. — Ritzinger György. — Rudnay Sándor (2). Sághy Ferencz. — *Sándor István. — Schwartzenberg József hg. kalocsai kanonok. — Schwartzer János Lajos. — Scitovszky János (2). — Seth János. — Slábу Ferdinánd. — *Smitmer Fer. Pál. — Somsics Lázár. — Splényi Ferencz br. — Stipsics Ferencz. — Szabó András. — Szalay József. — Szana Tamás. — *Szapáry Péter gr. — Széchenyi grófok. — Széchenyi Ferencz gr. (2). — Széchenyi Karolina. — Szécsen Antal gr. — Székely László gr. — Székely Sámuel (Dobai). — Szeleczky. — *Szelepchényi György. — Szemenich Ferencz. — Szentiványi Ráfáel. — *Turóczy Dávid. — Sztankovits Miklós. — Tarkó Albert. — Teilnkes János. — Teleky Sándor gr. — Térey Gábor (2). — *Tertina. — Toldy (Schedel) Ferencz. — Toldy László. — Török János. — Tóth de Csáford. — Turáni Márton. — *M. de Újfalvy. — *Újvári. — Ürményi Péter. — Vajay László br. — Vay László br. — Waltherr László. — *Vas Ferencz Antal. — Vörös Ferencz. — Vilt József. — Vrana István. — Závodczky József. — Zbiskó József Károly (2). — Zerdahelyi Gábor. — Zichy Ferencz gr. — Zilahi Dezső.

Az ezen lajstromban nem találhatók (vagy csillaggal jelöltek) akár mint egyes lapok, akár könyvekbe ragasztva a szerkesztőség vagy a Magyar Nemzeti Múzeum útján a alulirotthoz juttatandók, a ki a beküldött darabok pontos és hibátlan visszaküldéséért szavatosságot vállal. Megjegyzem még,

hogy azoknak, a kik hat vagy több ismeretlen darabbal gyarapítják gyűjteményemet, munkám egy tiszteletpéldányát fogom legnagyobb köszönettel megküldeni.

Budapesten, 1902. július.

Varjú Elemér,
segédőr a M. N. Múzeum könyvtárában.

VÁLTOZÁSOK

a magyarországi nyomdáknál 1902. január 1-től, julius 31-ikéig.

(Az egy csillaggal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve. A két csillaggal jelöltek megszüntek)

Brassó:
**Gabony V.
*Gust A.

Budapest:
Adám Hermann.
VII., Dohány-u. 1.
Birancz Demeter.
VI., Vörösmarty-u. 60a.
Buday Aladár.
VIII., Mária-u. 11.
Eichenbaum Mór.
VII., Dohány-u. 29.
Erbeck György.
V., Sólyom-u. 16.
Farkas Lajos és Jakab.
V., Nádor-u. 19.
**Goldfaden Mark.
VII., Kerepesi-út 36.
Gonda János és Goldschmied Arthur.
VII., Akáczfa-u. 50.
Grünwald Ödön.
VIII., Wesselényi-u. 4.
Özv. Győrffy Józsefné.
V., Nádor-u. 82.
**Klass Hermann.
VII., Kerepesi-út 66.
**Mility Rankó.
VIII., Futó-u. 44.
Muresian Domitian.
V., Báthory-u. 15.
Radó Jenö.
V., Szemere-u. 19.
Schmiedl Sándor.
VI., Szerecsen-u. 6.
**Sebök Lipót.
VI., Teréz-körút 3.
Stohauzl Ede József.
VI., Lehel-u. 7.
Vigyázó Tivadar.
VI., Váczi-körút 39.
Wagner Ferencz.
VIII., Futó-u. 44.
Yost irógép r. t. könyvnyomdája. (Üzletvezető Káldor Marczell)
VI., Erzsébet-körút 9—11.

Cservenka:
** Boross György.
Heincz Lajos.
Welker Ádám.

Győr:
Merkur kny.
(Tul. Láng Jakab Jenö.)

Lippa:
**Mahr Emil.

Lugos:
Tipografia Heres.
(Tul. Belle szül. Bersan Juliána).
**Zlorea János.

Modor:
*Rohacsek Simon.

Pozsony:
**Adler Zsigmond.
Lichtenfeld Salamon.

Székesfejérvár:
**Kaufmann Fanni.

Trencsén-Baán:
Back Ármin.

Uj-Verbász:
Pfiszter József.
**Trbojevich M. Szergej.

Ungvár:
**Sz. Bazil-társ. kny.
Unió kny. r. t.
(Igazg. Kaminczky Géza.)

Versecz:
*Steiger és Glaser.

Zsibó:
Grünhut Ignácz.

Zsolna:
**Aldori Manó.
Bjel József és Sellinek József

A HAZAI NYOMDÁK 1901-BEN.

Összeállítja: Horváth Ignácz.

Abauj-Szántó:
Baksy Barna.
Spán Ignácz.

Abony:
Szerdahelyi János.

Abrudbánya:
Róth Ferencz.

Ada (Bács-Bodrogh m.):
Berger L.

Alsó-Kubin:
Trnkóczy József.

Alsó-Lendva:
Balkányi Ernő.

Apatin:
Gasz Mátyás.
Szavadill József.

Arad:
Aradi nyomda r. társaság.
Barcian Popovits Aurél.
Bloch Henrikné.
*Első aradi amerikai gyorssajtó ny. (Tul. Keppich Zsigmond.)
Gör. kel. román egyházm. kny.
Özv. Gyulai Istvánné.
Lőbl Dávid.
Muskát Miksa.
Réthy Lipót és fia.
Weisz Félix.

Aranyos-Maróth:
»Dóczi« könyvnyomda. (Tul. Némedi László).

Aszód:
Magyar kir. javítóintézet nyomdája.

Baán (Trencsén m.):
Fuchs Vilmos.

Bács-Almás:
Vogel M.

Bács-Topolya (Bács-Bodrogh m.):
Wilheim Miksa.

Baja:
Kazal József.
Kollár Antal.
Nánay Lajos.
Rajkovics Károly.

Balassa-Gyarmat:
Balassa-gyarmati könyvny. r. társ.
Halyák István.
Pozsonyi Gábor.
*Tokay Lajos.

Balázsfalva:
Gör. kath. papnövelde ny.

Bánffy-Hunyad:
Ábrahám Mór.

Barcs (Baranya-m.):
Skribanek Géza.

Bártfa:
Blayer M.

Békés:
Br. Drechsel Géza.

Békés-Csaba:
»Corvina« nyomda. (Tul. Szihelszky József).
Lepage Lajos.
Povázsay testvérek.

A csillaggal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve.

Belényes:
Süssmann Lázár.

Beregszász:
Engel Jenő.
Haladás-könyvnyomda. (Tul. Juhász Piroska.)

Besztercze:
*Baciu Anasztázia.
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.

Beszterczebánya:
Hungária kny. (Tul. Sonnenfeld Mór.)
Machold Fülöp.

Bicske:
*Lederer Hermann.

Bihar-Ujfalu:
Adler Béla.

Bonyhád:
Raubitschek Izor.

Boros-Jenő:
Ungár J.

Brassó:
Brassói Lapok nyomdája. (Tul. Trattner H. és trsai.)
Ciurcu és társa.
*Gabony Vilmos.
Gött János fia.
Herz-féle kny.
Lehmann Gottlieb.
Dr. Muresian Aurél.

Breznóbánya:
Kreisler József.

Bruck-Ujfalu:
Brandweiner Vilmos.

Budafok:
*Leopold és Frank.

Budapest:
Államnyomda (Magy. kir.)
I., Nándor-tér 1.

*Államvasutak menetjegy-ny. (M. k.)
VI., Csengery-u. 33.

Budapest (folytatás):
*Anglo-nyomda. (Tul. Alpár József.)
VIII., Baross-u. 47.

*Árpád kny. (Tul. Klein és Kronstein.)
VII., Valero-u. 9.

Athenaeum irod. és ny. vállalat r. t.
VII., Kerepesi-ut 54.

Bagó Márton és fia.
II., Ponty-u. 4.

*Barcza József.
IV., Váczi-u. 60.

Bárd Jakab.
VII., Miksa-u. 16.

Bartalits Imre.
III., Remetehegy.

Bauer Ignácz.
VII., Csányi-u. 13.

Beer E. és társa (ezelőtt Kosmos).
VI., Aradi-u. 8.

Belvárosi kny. (Tul. Varga E. és Grosz B.)
IV., Váczi-u. 79.

Bendiner A.
V., Arany János-u. 18.

Berkovits János.
VI., Teréz-körút 40—42.

Bichler Ignácz.
III., Kis-korona-u. 15.

Biró Albert.
VIII., József-körút 19.

Blau Albert.
VI., Szerecsen-u. 23.

Böhm Lajos.
IV., Királyi Pál-u. 6.

Brózsa Ottó.
VI., Váczi-körút 17.

Brammer Lipót.
VII., Csömöri-út 44.

Bruckner Gyula.
VI., Király-u. 10.

*Budapesti helyi érdekű vasut nyomdája.
V., Lipót-körút 22.

Budapest (folytatás):

Budapesti Hirlap ny.
VIII., Rökk Szilárd-u 4.

Buschmann F.
IV., Koronaherczeg-u. 8.

Corvin-nyomda. (Tul. Fischer József.)
VIII., Baross-u. 4.

Czettel és Deutsch.
V., Bálvány-u. 12.

Deutsch József.
VII., Károly-körút 7.

Deutsch M.
VII., Dob-u. 3.

* Eberle József és társa.
VI., Podmaniczky-u. 43.

Eckstein Bernát és fia utóda: Elek Lipót.
VII., Kertész-u. 37.

Egyetemi nyomda (M. kir. tud.).
I., Iskola-tér 3.

Ehrenstein Mór.
VI., Laudon-u. 4.

Első kőbányai kny. (Tul. Goldschmied Alfréd.)
X., Belsö-Jászberényi-út 1.

* Engel S. Zsigmond.
VI., Vörösmarty-u. 56.

Engel Simon.
VI., Szondy-u. 23.

Engelmann Mór.
IX., Vámház-körút 35.

»Európa« nyomda r. t.
VI., Ó-u. 12.

Farkas testvérek (Lipót és Lajos).
VII., Akáczfa-u. 61.

Fortuna ny. (Tul. Pollák M. Miksa és Tsa.)
V., Bálvány-u. 21.

Fővárosi nyomda r. t.
VI., Podmaniczky-u. 39.

Franklin-társulat.
IV., Egyetem-u. 4.

Fried és Krakauer.
VI., Dalszinház-u. 10.

Fried S.
VIII., József-u. 17.

Budapest (folytatás):

Friedmann Áron.
VI., Gyár-u. 54.

Fritz Ármin.
VIII., József-körút 9.

Fuchs Samu és társa.
VI., Podmaniczky-u. 27.

Galitzenstein Ármin.
VII., Dohány-u. 68.

Garai Mór.
VII., Dohány-u. 1.

Gelléri és Székely.
VII., Kerepesi-út 34.

* Gergely Miksa.
VI., Lázár-u. 2.

Glückselig Miksa.
VI., Hunyadi-tér 7.

Goldberger Ignácz.
II., Fö-u. 23.

Goldfaden Márk.
VII., Kerepesi-u. 36.

* Goldschmiedt Lipót.
VI., Révay-u. 6.

Gonda és Tsa.
VII., Akáczfa-u. 50.

* Goszler Gyula.
IV., Aranykéz-u. 1.

Gross Jakab és Grünhut Mór.
VI., Gyár-u. 32.

Grosz Izrael.
VII., Kertész-u. 34.

Grund V. utódai.
IV., Zöldfa-u. 23.

Hamburger és Birkholz.
V., Csáky-u. 13.

Hartenstein Emil.
IX., Lónyay-u. 7.

Hedvig Sándor.
VII., Dohány-u. 12.

Hegedűs Márton.
VI., Dessewffy-u. 18.

Heisler Jaroslav.
II., Várkert-rakpart 1.

Helios ny. (Tul. Hőnig Lajos.)
VI., Gyár-u. 62.

Budapest (folytatás):

Hell J. Ede.
VIII., Luther-u. 4.

Hercz Ármin.
VII., Izabella-tér 5.

* Hermes knyomdai r. társ.
V., Báró Atzél-u. 2.

* Herrmann Ignácz.
VI., Szerecsen-u. 20.

Horn Emil.
V., Bálvány-u. 8.

Hornyánszky Viktor.
VI., Aradi-u. 16.

* Hungaria könyvnyomda.
V., Váczi-körút 34.

Hunnia ny. (Tul. Sebők Lipót és Münz Mórné.)
VI., Teréz-körút 3.

Hunyadi Mátyás irod. és könyvnyomdai intézet.
IV., Zöldfa-u. 43.

Ilanszky József.
II., Bomba-tér 4.

Jermányi Samu.
VI., Dessewffy-u. 47.

Juhász Zsigmond és Haas Mórné.
V., Tükör-u. 5.

Kalmár Mór.
VI., Hajó-u. 10.

* Kálmán M. és társa.
V., Vadász-u. 32.

Kápolnai Adolf.
VI., Teréz-körút 5.

* Kanitz C. és fiai.
V., Vadász-u. 26.

Károlyi György.
V., Kálmán-u. 5.

* Kassino Jakab.
VI., Király-u. 26.

Kaufmann József és Woititz Bernát.
VI., Vörösmarty-u. 52.

* Keil József.
VIII., József-körút 17.

Keller Dániel.
I., Attila-u. 63.

Budapest (folytatás:)

Kellner és Mohrlüder.
VI., Csáky-u. 9.

Kellner Gerzson.
VI., Csányi-u. 13.

Kertész József.
V., Mária Valéria-u. 11.

Klas Hermann.
VII., Kerepesi-út 66.

* Klauber Ignácz.
VI., Uj-u. 6.

Klein Ignácz.
VI., Lovag-u. 13.

Klein Samu.
VII., Akáczfa-u. 64.

* Klein Vilmos.
VIII., Kerepesi-ut 73.

Kogutovicz Manó.
V., Rudolf-rakpart 8.

Kohn Simon kézi sajtója.
VIII., József-körút 5.

Kollmann Fülöp.
V., Arany János-u. 34.

* Korvin Testv.
VI., Révay-u. 14.

Kossuth Lajos ny. (Tul. Laufer Jakab és Holländer József.)
VIII., Ujvásár-tér 5.

Kövér János.
VI., Révay-u. 8.

Közművelődés-nyomda.
VI., Izabella-u. 70.

Krammer Lipót.
VII., Csömöri-út 44.

Krausz Lajos.
V., Váczi-körút 18.

Krausz S. és T.
V., Zoltán-u. 11.

Kunosy Vilmos és fia.
VI., Teréz-körút 38.

Kunstädter Vilmos.
VII., Csömöri-út 91.

* Langer Ede és fia.
IV., Zsibárus-u. 1.

Légrády testvérek.
V., Váczi-körút 78.

Budapest (folytatás):

Leitersdorfer József.
VII., Rombach-u. 4.

Lengyel Lipót.
V., Vadász-u. 35/a.

Leopold Mihály.
VI., Ó-u. 8.

* Löbl Dávid és Fia.
VI., Andrássy-u. 19. és Nagymező-u. 26.

Löbl Mór.
VII., Király-u. 27.

Löblovitz Zsigmond.
VII., Csömöri-ut 54.

Lőrincz Károly.
X., Gyüjtőfogház.

* Löw Ede.
V., Váczi-körút 80.

Luszt Sándor.
IV., Váczi-u. 44

Maksyskó József.
VI., Dessewffy-u. 36.

Marián György.
VII., Rottenbiller-u. 56.

Markovits és Garai.
VI., Lázár-u. 13.

Márkus Sámuel.
V., Báthory-u. 20.

Merkur kny. (Tul. Berger Géza.)
IV., Királyi Pál-u. 9.

Merendiák Károly.
X., Ligettér 4.

Merényi József.
VII., Károly-körút 19.

Mility Rankó.
VIII., Futó-u. 44.

Minerva kny. (Tul. Gansl Zs.)
VI., Szerecsen-u. 7—9.

Muskát Béla és Friedmann Samu.
VI., Teréz-körút 27.

Müller K.
II., Albrecht-u. 3—5.

Műszaki irod. és nyomdai r. társ. (Feldmann Mór.)
IX., Soroksári-u. 5.

Budapest (folytatás):

Nágel István és Szidónia,
VII., Vörösmarty-u. 17.

Nagy Mór.
VIII., Rökk Szilárd-u. 28.

Nagy Sándor.
IV., Papnövelde-u. 8.

Nádas Ignáczné.
VI., Dessewffy-u. 45.

Neumayer Ede.
VI., Próféta-u. 7.

Neuwald Illés.
VII., Dohány-u 44.

Orsz. községi központi nyomda r. t.
VI., Váczi-körút 61.

* Otthon-nyomda.
VIII., Mária-u. 42.

* Pallas irod. és könyvny. r. társ.
V., Kálmán-u. 2.

Pannonia nyomda.
VII., Rombach-u. 8.

Pátria irod. és nyomd. r. t.
IX., Üllői-út 25.

Pesti könyvnyomda r. t.
V., Hold-u 7.

Pesti Lloyd-t. ny.
V., Dorottya-u. 14.

id. Poldini Ede és Társa.
IV., Irányi-u. 1.

* Pollacsek Mór.
VI., Dávid-u. 5.

* Pollák Elkán.
V., Nagykorona-u. 21.

Pollák Jakab.
VI., Aradi-u. 19.

* Pollák M. Miksa.
V., Akadémia-u. 15.

Posner K. Lajos és fia.
VI., Csengery-u. 31.

* Posta- és távirda igazg. kny. (M. k.)
IV., Főposta épület.

* Postatakarékpénztár kny. (M. kir.)
V., Széchényi-u. 2.

Preszburg Frigyes utóda Schwarz Lajos.
V., Arany János-u. 14.

Budapest (folytatás):

Propper Leó.
VII., Erzsébet-körút 35.

Quittner József.
V., Váczi-körut 16.

Radó Izor.
VI., Szerecsen-u. 13.

Reich Ármin.
VII., Dohány-u. 84.

Révai és Salamon.
IX., Üllöi-út 18.

Rigler József Ede.
VI., Rózsa-u. 55.

* Róth és Krausz.
VII., Kertész-u 23.

* Róth József.
IV., Ujvilág-u. 6.

Rózsa Kálmán és neje.
VIII., Szentkirályi-u. 30.

Rubin J.
VII., Király-u. 13.

Schlesinger és Kállai.
V., Bálvány-u. 18.

Schmelz és Schillinger.
VI., Csengery-u. 51.

* Schmidl Sándor.
VI., Szerecsen-u. 6.

Schmiedl Samuné.
V., Bálvány-u. 4.

Schultz Ábrahám.
VIII., Baross-u. 81.

Singer Lipót.
IV., Károly-körut 24.

Skopper József.
VII., Kertész-u. 34.

Sós Izidor és Klein Herman.
VIII., Csepreghy-u. 2.

Spatz Henrik.
VII., Dob-u. 55.

Spinner Adolf.
VI., Dessewffy-u. 43.

* Spitzer Márk.
VII., Klauzál-u. 31.

Stephaneum.
VIII., Szentkirályi-u. 28/a.

Budapest (folytatás):

Stern Adolf.
VII., Vörösmarty-u. 14.

Stern Péter.
VII., Kazinczy-u. 35.

Süsz Dávid.
IV., Fövám-tér 5.

Szántó József.
VI., Uj-u. 21.

Székely Viktor.
VII., Dávid-u. 4.

* Székesfővárosi házi nyomda.
IV., Központi városház.

Sz. Anna ny. (Tul. Csapó Kálmánné.)
VIII., Baross-u. 66—68.

Szent László ny.
VIII., Rökk Szilárd-u. 28.

* Tedesco Ármin.
VII., Rózsa-u. 25.

Téri Áron.
VII., Valeró-u. 9.

Thália-nyomda. (Tul. Faludi Gábor.)
V., Csáky-u. 2/b.

* Ullmann József.
IV., Régi posta-u. 4.

Ungár Selig.
V., Nádor-u. 58.

Varga Endre.
V., Váczi-körut 78.

Várnay Fülöp.
IV., Régi posta-u. 3.

* Vasvári és társa.
VII., Csömöry-út 13.

Weissenberg Ármin.
VIII., József-körut 16.

Weisz Lipót.
VI., Ó-u. 39.

* Ifj. Weisz Manó és Tsa.
VII., Csányi-u. 13.

Wellesz és Krammer.
VI., Uj-u. 37.

* Wendt és fia kny.
VII., Károly-körút 19.

Wesselényi Géza.
II., Zsigmond-u. 11.

Budapest (folytatás):
Wiesenger József.
VII., Wesselényi-u. 30.
Winkler Ármin és Bromberger Jakab.
VII., Dob-u. 69.
Wimmer Márton.
III., Serfőző-u. 10.
Wodianer F. és fiai.
IV., Sarkantyús-u. 3.
Wolff F. A. és fia. (Tul. Steinbuch Ármin.)
VI., Szabolcs-u. 4.
Wotitz Vilmos.
IV., Kossuth Lajos-u. 1.
* Zawadil E.-féle menetjegy ny. (Tul. Christoph Paula és Jirschik András.)
V., Zoltán-u. 13.
Zeisler M.
VII., István-tér 17.

Buziás:
Ullmann Ferencz.

Csákova:
*Chudy testvérek utóda Grádl Péter.

Csáktornya:
Fischel Fülöp (Strausz Sándor).

Cservenka.
Boros György.

Csikszereda:
Györgyjakab Márton utóda (Diesznandt Viktor).
Szvoboda József.

Csongrád:
Tiszavidék nyomdája. (Tul. Silber János).
Weisz Márk.

Csorna:
Kokas István és Neumann Samu.

Csurgó:
Vágó Gyula.

Czegléd:
* Nagy Elek
Sebők Béla.

Debreczen:
Csokonai nyomda. (Tul. Lengyel Imre és társa.)
Debreczen sz. kir. város könyvnyomdája.
Hoffmann és Kronovitz.
* Kurucz Béla.
Kutasi Imre.
* László Albert.
* Pongrácz Géza.

Deés:
Bernát Nándor.
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.

Detta:
* Tringl és Kirsch.

Déva:
Hirsch Adolf.
Kroll Gyula.

Devecser:
Rosenberg Zsigmond.
Vörösmarty-könyvnyomda (tul. Huss Gyuláné).

Dicső-Szent-Márton:
Hirsch Mór.

Ditró:
Ditró és Szárhegy közs. nyomdája.

Dombovár (Tolna-m.):
Dombovári kny. (Tul. Bruck Sándor.)

Duna-Földvár:
Somló Manó.

Dunaszerdahely:
Adler N. Lipót.
Goldstein Józsua.

Eger:
Baross-nyomda. (Tul. Paunz Sándor.)
Egri nyomda részv. társaság.
Egri érseki lyceum ny.
* Löw Sámuel.
Schwartz Ilka.

Enying:
Politzer Jenő.

Eperjes:
Kósch Árpád.
Pannonia nyomda. (Tul. Kahn Mór.)

Ér-Mihályfalva:
Beck Adolf.

Érsekujvár:
Kohn Samu.
Winter Zsigmond.

Erzsébetfalva:
* Matkovich A.

Erzsébetváros:
* Mühlsteffen Gusztáv.

Esztergom:
Buzárovits Gusztáv.
»Hunnia« nyomda. (Tul. Gerenday József.)
Laiszky János.

Fehérgyarmat (Szatmár m.):
Klein József.

Fehértemplom:
Kuhn Péter.
Wunder Gusztáv.
Wunder Gyula.

Félegyháza:
Feuer Illés.
Vesszősi József.

Felső-Eőr (Vas m.):
Schodisch Lajos.

Felső-Vissó (Máramaros m.):
Schiffmann Chána Taube.

Fiume:
Battara Pietro.
Chiuzzelin A. et Comp.
Hönig E.
Jerouscheg Luigi.
Mohovich Emidio.
Ruddoff Giovanni.
Unio nyomda. (Tul. Hegyi Jenő.)

Fogaras:
Thierfeld Lipót.

Galántha:
Első galánthai kny. (Tul. Neufeld Samu.)

Galgócz:
Szold Jakab.
Sterner Adolf.

Gödöllő:
* Schulcz J.

Gyergyó-Sz.-Miklós:
Létz János és társa.

Gyoma:
Kner Izidor.

Gyöngyös:
Herczog Ernő Ármin.
* Hevesmegy. Lapok ny.
Sima Dávid.

Gyönk (Tolna m.):
Engel József.

Győr:
Dobos Ignácz.
Gróf Gyula.
Győr-egyházmegyei nyomda.
Heckenast György.
Nitsmann József.
»Pannonia« könyvny. (Tul. Szávay Gyula és Raáb Béla.)

Győrsziget:
Gross testvérek.

Gyula:
»Corvina« nyomda. (Tul. Weinstein Arnold.)
Dobay János.

Gyulafehérvár:
Püspöki lyceumi knyomda. (Bérlő: Papp György.)
Volcz Bálint.

Hajdú-Böszörmény:
Szabó Ferenczné.

Hajdú-Dorog:
Grünfeld Mózes.

Hajdú-Nánás:
Bartha Imre.

Hajdú-Szoboszló:
Plón Gyula.

Halas:
Práger Ferencz.

Halmi.
Friedmann Henrik.

Hátszeg:
Ideál-kny.

Hatvan:
Hoffmann M. L.

Heves:
Adler József.

Hódmezővásárhely:
* Dura J.
Hmvásárhelyi nyomda részv.-társ.
Lévai Fülöp.
»Vásárhely és Vidéke« nyomdája. (Tul. Endrey Gyula.)
Vásárhelyi Hiradó nyomdája. (Tul. Tabacsák Győző és Kasztriener Ármin.)

Hódságh:
Pfiszter József.
Raab János.

Holics:
Malovani József.

Homonna:
Kohn Jenő.
Waller S.

Huszt:
Mermelstein Fülöp.

Igló:
Schmidt József.
Tátra-nyomda. (Tul. Stein Ignácz.)

Ipolyság:
Neumann Jakab.

Jászberény:
Brünauer Adolf.
Hay Géza és Grün Herman.
Kalocsa és Kubicza.

Kalocsa:
Jurcsó Antal.
Werner Ferencz.

Kaposvár:
Gerő Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Özv. Jancsovics Gyuláné.
* Kéthelyi Miksa utóda.
Singer Lipótné.

Kapuvár:
Buxbaum József.

Karánsebes:
Fleissig Lipót.
Gör. kel. román egyházmegye kny.

Karczag:
Sződi S.

Kassa:
* Breitner Soma.
Koczányi Béla.
László Béla.
Schwarcz Alfréd.
Vitéz A.
Vulkán Ábrahám.
Werfer Károly.

Kecskemét:
Első kecskeméti hirlapkiadó és nyomda r.-t.
Pestmegyei Hirlap ny.
Steiner Mihály.
Szappanos István.
Sziládi László.
Tóth László-féle ny. (Tul. Fekete Mihály.)

Késmárk:
Altmann Dávid.
Szauter Pál.

Keszthely:
Farkas János.
Nádai Ignácz.
Sujánszky József.

Kézdi-Vásárhely:
Ifj. Jancsó Mózes.

Királyhelmecz:
Klein Gyula.

Kisbér:
Haftl Kálmán.

Kis-Czell:
Letenyei Sándor.
* Menyhárt Julia és fia

Kis-Jenő:
Gallovics és Liebermann. (Tul. Gallovics Dezső.)

Kiskőrös:
Kalisch Ignáczné.

Kismarton:
Dick Ede.
Gabriel Jakab.

Kispest:
Első kispesti könyvnyomda. (Tul. Fischhof Henrik.)

Kisújszállás:
Szekeres József.

Kis-Várda:
Berger Ignácz.
Ifj. Klein Gyula.

Kolozsvár:
»Ellenzék« nyomdája. (Tul. Magyary Mihály.)
Fenyvesi Viktor.
Gámán János örököse.
Lepage Lajos.
Liczeum-nyomda. (Tul. Gombos Ferencz.)
Magyar Polgár nyomdája. (Tul. Ajtai K. Albert.)
Polcz Albert.
Schaberl József.
* Stief Jenő és tsa.
Weinstein Béni.

Komárom:
Hacker Richárd.
Hungária kny. (Tul. Freisinger Mór.)
* Rónai Frigyes.
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Szénássy János.

Korpona:
* Joerges A. özv. és fia.

Körmend:
Körmendi könyvnyomda részvénytársaság.

Körmöczbánya:
Paxner J. és Biron H.

Kőszeg:
Feigl Frigyes.
Feigl Gyula.

Kúla:
Berkovits Márk.

Kún-Szt-Márton:
Csanádi József.

Kún-Szent-Miklós:
* Schwartz Lipót.

Lajta-Sz.-Miklós:
Prager Gusztáv.

Lakompak (Sopron m.):
Krausz Henrik.

Léva:
Dukesz Lipót.
Nyitrai és társa.

Lippa:
Máhr Emil.
Zách Teréz.

Liptó-Szent-Miklós:
* Lőw Dezső.
Steier Izidor.
Salva Károly.

Losoncz:
Kármán Zsigmond.
Losonczi Sándor.
Roth Simon.

Lőcse:
Reiss Tivadar József.

Lugos:
Szidon József
Traunfellner Károly.
Virányi János.
Weisz és Sziklai.
Zlorea János.

Magyar-Óvár:
Czéh Sándor-féle kvnyomda. (Tul. Czéh Lajos.)

Magyar-Pécska:
Ruber István.

Majsa.
Sziller János.

Makó:
Kovács Antal.
»Makói Hirlap« ny. (Tul. Neumann József).
»Maros« nyomda. (Tul. Gaál László.)

Malaczka:
Wiesner Alfréd.

Mármaros-Sziget:
Blumenfeld és Dávid.
Mármarosi könyvny. és kiadó r. t.
Mayer és Berger.
Wider Mendel fia.

Marczali:
* Mizsúr Ádám.

Maros-Ludas:
Glück József.

Marosvásárhely:
Adi Árpád.
Ev. ref. kollegium-nyomda. (Bérlő Benkő László.)
Grün Vilmos.

Mátészalka:
Weisz Antal.
Weisz Zsigmond.

Medgyes:
Reissenberger G. A.

Mező-Kövesd:
Balázs Ferencz.

Mezőtúr:
* Braun Juda.
Gyikó Károly.

Miava:
Haas Mór.

Mindszent:
Weisz Ignácz.

Miskolcz:
Boros Benő.
* Forster, Klein és Ludvig.
Stamberger Bernát.
Stamberger Lajos.
Sugár Bertalan és neje.
Szelényi és Társa.

Misztótfalu:
Simon Aurél és társa.

Módos:
Hoffmann Béla.

Mohács:
Blandl János.
Rosenthal Márk.

Monor:
Monorkerületi ny. (Tul. Molnár Sándor.)

Moór:
Reszler Jakabné.

Moson:
Grünfeld Ignácz.

Munkács:
Grünstein Mór.
Kohn és Klein.
Kroó Hugó.

Muraszombat:
Ujházi Miksa.

Nagy-Atád:
Günsberger Antal.

Nagybánya:
Molnár Mihály.
Nánásy István.

Nagy-Becskerek:
Jokly Lipót.
Pleitz Fer. Pál. utóda. (Dr. Brajjer L. és Mayer R.)

Nagy-Bittse (Trencsén m.):
Spiegel Samu.

Nagy-Enyed:
* Grcsits J. (Bérlő Seprős Valter.)
Nagyenyedi kny. és papirárúgyár r. t.

Nagy-Kálló:
Sarkady József.

Nagy-Kanizsa:
Farkas és Kraus.
Fischel Fülöp.
Ifj. Wajdits József.
Weiss L. és F.

Nagy-Károly:
Róth Károly.
Sarkadi Nagy Zsigmond.

Nagy-Káta:
* Nagykátai és monori kny. (Üzletvezető: Vajda Károly.)
Perényi Elek.

Nagykikinda:
Gain Vásza.
»Kiadói nyomda«. (Tul. Emerits Pál.)
Pannonia-ny. (Tul. Balázs Jenő.)
Radák János.

Nagy-Kőrös:
Bazsó Lajos.
Ottinger Kálmán.

Nagymarton:
Gellis Henrik.
Kohn József H.
Schön Samu.

Nagy-Mihály:
Landesman B.

Nagy-Rőcze:
* Büchler Béla.

Nagyszalonta:
* Liebermann Mór.
Reich Jakab.

Nagyszeben:
Drotleff József.
Görög keleti főegyházmegyei ny.
Krafft Vilmos.
Steinhausen T. utóda (Reissenberger Adolf).
Tipografia részvénytárs.

Nagy-Szent-Miklós:
Wiener Náthán.

Nagyszombat:
Fiebig József.
Goldmann Miksa özvegye.
Horovitz Adolf.
Reisz Sarolta.
Winter Zsigmond özvegye.

Nagy-Szőllős:
* Doktor István.
Zala Mór.

Nagy-Tapolcsány:
Platzko Gyula.

Nagyvárad:
Ifj. Berger Sámuel.
Déry és Boros.
Freund Lajos és tsa.
Helyfi László.
Hönig Józsefné.
Láng József.
Laszky Ármin.
Neumann Vilmos.
Pauker Dániel.
Rákos Vilmos utóda (Adler Béla).
Sonnenfeld Adolf.
Szabadság ny. (Tul. Rákos Hermina.)
Sz.-László ny. (Bérlő Kovács Antal.)

Námesztó:
* Schein M.

Német-Bogsán:
Rosner Adolf.

Német-Palánka:
Kristofek József.

Nezsider:
Horváth Julia.

Nyirbátor:
Friedmann Lipót.

Nyiregyháza:
Jóba Elek.
Nagy Mórné.
Piringer János. (Tul. özv. Piringer Jánosné.)

Nyitra:
Huszár István.
Iritzer Zsigmond.
Neugebauer Nándor.
Reicheles Lipót.

Ó-Becse:
Lévai Lajos.

Ó-Kanizsa:
Bruck P. Pál.
* Schwartz A.

Oravicza:
Kehrer L.
Wunder Károly.

Orosháza:
Pless N.
Veres Lajos.

Orsova:
* Handl József.
* Orsovai kny. részv.-társ.

Ó-Széplak:
Nyitravölgyi gazd. egyl. nyomdája.

Ó-Szivacz:
Özv. Löwy Miksáné.

Paks:
Rosenbaum Miksa.

Pancsova:
Jovanovics testvérek.
* Kohn Simon.
Koszanics Miklós.
Vig Simon.
* Viktoria nyomda.
Wittigschlager Károly.

Pankota:
Bod József.

Pápa:
Ev. ref. főiskolai nyomda. (Bérlő Kis Tivadar.)
Goldberger Gyula.
Nobel Ármin.

Pécs:
Hochrein J.
Pécsi irod. és könyvnyomdai r. t.
Püspöki lyceum kny. (Bérlő Madarász Béla.)
Taizs József.
Wessely és Horváth.

Perjámos:
* Hungária kny.
Pirkmayer Alajos.

Petrozsény:
Figuli Antal.

Pozsony:
Adler Zsigmond.
Alkalay Adolf.
Angermayer Károly.
Blau Vilmos.
Eder István.
Exner Sándor.
Freistadt Mór.
Grünfeld Lipót.
Katholikus irodalmi részv.-társaság.
Natali Magdolna.
Preisak Győző.
Richter Károly.
Schönberger Bernát.
»Westungarischer Grenzbote« nyomdája. (Tul. Simonyi Iván.)
Wigand F. K. (Stromszky Emil.)

Pöstyén:
* Gipsz H.

Predmér:
* Links M. utóda: Rosenzweig H.

Puchó:
Reismann Mór. J.

Putnok:
Gärtner Ignácz.

Püspök-Ladány:
* Deutsch Izrael.

Ráczkeve:
* Róde Mihály.

Rákos-Palota:
* Fischer és Deutsch.

Resicza:
Eisler József.
* Hungaria kny.
Weisz Adolf.

Rimaszombat:
Lévay Izsó.
Náray János Albert.
Rábely Miklós.

Rózsahegy:
Kohn Adolf.
Salva Károly.

Rozsnyó:
Kovács Mihály.
Sajóvidék nyomdája. (Tul. Hermann Istvánné.)

Sajó-Solymos.
Bács Jánosné.

Salgó-Tarján:
Friedler Ármin.
Polacsek Sándor.

Sárbogárd:
Spitzer Jakab.

Sárospatak:
Ev. ref. főiskola ny. (Tul. Steinfeld Jenő.)

Sárvár:
Jakoby B. utóda Stranz János.

S.-A.-Ujhely:
Hegyalja ny. (Tul. Alexander V.)
Landesmann Miksa és tsa.
Lővi Adolf.
Pannonia ny. (Tul. Ócskay László.)
Zemplén-nyomda. (Tul. Ehlert Gy.)

Segesvár:
Horeth Frigyes.
Jördens testv.

Selmeczbánya:
Bleyer Adolf.
Joerges Ágost özv. és fia.

Sepsi-Szt.-György:
Jókai nyomda részv. társ.
* Móricz István és Vajna Lajos.

Siklós:
Harangozó József.
Wessely és Horváth.

Sopron:
Binder Pál, ezelőtt Reininger Ármin.
Breiner E. fia.
Gellis Mór.
Petőfi-nyomda. (Tul. Zsombor Géza.)
Romwalter Alfréd.
Röttig Gusztáv.
Török Kálmán és Kremszner Károly.
Zollner és Ungár.

Stájerlak:
Hollschütz Frigyes.

Sümeg:
Horvát Gábor.

Szabadka:
Bittermann József.
Braun Adolf
Hirth Lipót és tsa.
Krausz és Fischer.
Szabados Sándor.
Székely Simon.

Szakolcza:
Teszlik és Neumann.

Szamosujvár:
Aurora-nyomda (tul.Todorán Endre.)
Gör. kath. egyházmegyei kny.

Szarvas:
Danszky Sándor.
Sámuel Adolf.
* Szikes Antal.

Szász-Régen:
Burghardt Dezső.
Schebesch Vilma.

Szászsebes:
Stegmann János.
Winkler Gusztáv.

Szászváros:
Minerva-nyomda r.-t.
Schäser Anna.

Szatmárnémeti:
Morvai János.
Nagy Lajosné.
Pázmány-sajtó.
»Szabadsajtó« ny. (Tul. Litteczky Endre.)
Weinberger testvérek.

Szécsény:
Glattstein Adolf.

Szeged:
* Czapik Gyula.
Endrényi Imre.
Endrényi Lajos.
Engel Lajos.
Gönczi J. József.
Schulhof Lajos.
Traub B. és társa.
Várnai Lipót.

Szeghalom:
Kovács Antal.

Szegzárd:
* Árva J.
özv. Báter Jánosné.
Lengyel Pál.
Ujfalussy Lajos utóda Molnár Mór.

Székelyhid:
Kohn Sámuel.

Székely-Keresztur:
Szabó testv.

Székely-Udvarhely:
Becsek D. fia.
Betegh Pál.

Székesfehérvár:
Csitári K. és tsa.
Debreczeni Gyula.
* Eisler Adolf.
Kaufmann F.
* Márián Pál.
Singer Ede.

Számmer Imre.
Számmer Kálmán.

Szempcz:
Fischer Náthán.

Szenicz:
Bezsó János és tsa.
Löffler József.

Szent-Endre:
Szent-Endre és vidéke ny. (Tul. Schwarcz J.)

Szentes:
Farkas Eugénia.
Hollósy és Vajda.
»Szentes és Vidéke« I. könyvnyomda r. t.

Szent-Gotthárd:
Ifj. Wellisch Béla.

Szepes-Váralja:
Buzás Dénes.

Szepsi:
Tóth István.

Szered:
Sterner Dávid.

Szerencs:
Simon József.

Szigetvár:
Corvina ny. (Tul. Fried Dávid.)
Kozáry Ede.

Szikszó:
Blank Simon.

Szilágy-Somlyó:
Bölöni Sándor.
Heimlich Weisz Katalin.

Szill-Hadad:
* Fein Sámuel.

Szinyér-Váralja (Szatmár m.):
Vider Jakab.

Szolnok:
Bakos István.
Fuchs Lipót és fia.
Jász-Nagykún-Szolnokmegyei Lapok nyomdája. (Tul. Vezéry Ödön.)
Wachs Pál.

Szombathely:
Bertalanffy József.
Egyházmegyei könyvnyomda.
Gábriel Ágoston.
Seiler Henrik utódai: Szele és Breifeld.

Tab:
Pfeifer Ignácz.

Tapolcza:
Lővy B.

Tata:
Engländer József és társa.
Nobel Adolf.

Temesvár:
Beyer Róbert.
Csanád egyházmegyei könyvny.
Csendes Jakab.
Délmagyarorsz. könyvnyomda.
Freund Gyula.
Guttenberg-ny. (Tul. Wettel Ferencz.)
Mangold Sándor.
Messinger Sándor.
Moravetz Gyula.
Pátria ny. (Tul. Csatáry Rezső és ifj. Ádám Ferencz.)
Roschek József és Eichler József.
Steger Ernő utódai.
Trautmann György.
* Trautmann Károly.
Uhrmann Henrik.
Unio-könyvnyomda. (Tul. ifj. Steiner Károly.)
Veres Sámuel.

Tenke:
* Maár L. Vilmos.

Tisza-Füred:
Goldstein L.
Kemény Arnold.
Weiszmann Samu.

Tolna:
Weltmann Ignácz.

Tolna-Tamási (Tolna m.):
Jeruzsálem Ede.

Torda:
*Füssy és Sztupjár (ezelőtt Harmath J.)
*Gálffy és Lámpé.

Torna:
* Rosenblüth Simon.

Tornallya:
* Künstler J.

Török-Becse:
Radák Jánosné.

Török-Kanizsa:
* Bruck P. Pál.
Szegyakov Sándor.

Török-Szent-Miklós:
Rubinstein Sándor.

Trencsén:
Gansel Lipót.
Skarnitzl X. Ferencz.
Szold Henrik.

Turkeve:
Özv. Fölföldy Györgyné.

Turócz-Szt. Márton:
Gasparik József.
Magyar nyomda. (Tul. Moskóczi Ferenczné.)
Turócz-szt.-mártoni könyvny. r. t.

Uj-Arad:
Mayr Lajos.

Ujpest:
* Fuchs Antal és József.
Salgó testvérek.

Ujverbász:
Verbászi könyvnyomda. (Tul. Trbojevich M. Szergej.)

Ujvidék:
Fuchs Emil és társa.
Hirschenhauser Benő.
Hungária-ny. (Tulajdonos Friedmann Sándor.)
Ivkovics György.
Miletics Szvetozár.
Popovics testvérek.

Ungvár:
Gellis Miksa.
Jäger Bertalan.
Lévai Mór.
Székely és Illés.
Szent Bazil-társulat kny.

Vácz:
* Kir. orsz. fegyintézeti nyomda.
Kohn Mór.
Mayer Sándor.

Vágujhely:
Brück Soma.
Horovitz Adolf.
Steinmann Jakab.

Versecz:
Kehrer Lajos.
özv. Kirchner J. E.
Petko-Pavlovits Milán.
Wettel és Veronits.

Veszprém:
Egyházmegyei könyvnyomda.
Köves Béla.
Krausz Ármin fia.
Népakarat nyomdája. (Tul. Takács Szilveszter.)
* Pósa Endre.

Zala-Egerszeg:
Breisach Sámuel.
Tahy Rozália és tsa.
Unger Antal.
* Vágó János.

Zala-Szent-Grót:
Nagy Sándor.

Zenta:
Barna János.
Beretka Imre.
Fekete Sándor.
Kabos Ármin.
Straub Ödön.

Zilah:
Seres Samu.

Zólyom:
Nádosy testv.
Schlesinger Ignácz.

Zombor:
Bittermann Nándor és fia.
Kollár József.
Oblát Károly.

Zsámbokréth:
»Nyitravölgyi gazd. egylet« kny.

Zsolna:
Áldori Manó.
Horner Ferencz.

Zsombolya:
Perlstein Fanny.
Wunder Rezső.

A HAZAI HIRLAPIRODALOM
1901-BEN.

I.
A magyar hirlapirodalom.

Id. Szinnyei Józseftöl.

I. POLITIKAI NAPILAPOK.*

BUDAPESTEN.

Alkotmány. Szerk. Bonitz Ferencz; kiadó-tulajd. Molnár János. Nyomt. a Stephaneum. VI. évf. Ára 28 kor.

Budapest. Szerk. Gracza György; kiadó-tulajdonos Wodianer F. és fiai. XXV. évf. Ára helyben 20 kor; vidékre 24 kor.

Budapesti Friss Ujság. Szerk. Ilosvai Hugó. II. évf. Nyomt. Pollacsek Mór. Egyes számnak ára 2 fillér.

Budapesti Hirlap. Főszerk. Rákosi Jenő; felelős szerk. Csajthay Ferencz; kiadó és laptulajdonos a Budapesti Hirlap ujság vállalata. XXII. évf. Ára 28 kor.

Budapesti Közlöny. Hivatalos lap. Szerkesztő Vadnay Károly. XXXV. évf. Kiadja az Athenaeum. Ára »a Hivatalos Értesítő«-vel együtt 40 kor.

Budapesti Napló. Főszerk. Vészi József; fel. szerk. Braun Sándor; kiadja a szerkesztőség. VI. évf. Nyomt. a Pátria. Ára 28 kor.

Egyetértés. Szerk. Dienes Márton; tulajd. és kiadó az »Egyetértés« társ. XXXV. évf. Nyomt. Nagy Sándor. Ára 40 kor.

Esti Ujság. Szerk. Barna Izidor; kiadó-tulajd. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata (Zilahy Simon). VI. évf. Ára helyben 9 kor. 60 fill.; vidéken 13 kor. 20 fill.; számonként 2 fill.

Friss Ujság. Szerk. Habár Mihály; kiadó-tulajd. a »Magyar Hirlap-kiadó-társaság.« VI. évf. Ára egy hóra 1 kor. 20 fill.; egyes szám 2 fill.

Hazánk. Szerk. Buday Barna; kiadótulajd. Korbuly József. Nyomt. Stephaneum VIII. évf. Ára 28 kor.

Kis Ujság. Szerk. dr. Kovács Dénes; kiadó-tulajdonosok Wodianer F. és fiai nyomd. XV. évf. Ára helyben 14 kor. 40 fill.; vidékre 18 kor.

Magyar Állam. (Idők Tanuja.) Főszerk. dr. Hortoványi József; felelős szerk. Szemnecz Emil; laptulajdonosok: Lonkai Antalné örökösei. XLII. évf. Ára 40 kor.

Magyar Esti Lap. Szerk. Timár Szaniszló; kiadók dr. Szalay Mihály és Székely József; tulajdonos a MEL. hirlapkiadó részvény-társaság. Nyomt. Európa. VIII. évf. Ára 9 kor. 30 fill.

Magyar Hirlap. Főszerk. dr. Hertzka Tivadar, fel. szerk. Márkus Miksa; kiadótulajdonos Magyar Hirlap kiadó részvény-társaság. XII. évf. Ára 28 kor.

Magyar Nemzet. Főszerk. dr. Jókai Mór és Beksics Gusztáv; fel. szerk. Adorján Sándor; kiadó-tulajd. az Athenaeum irod. és ny. r. társ. III. évf. Ára 24 kor.

Magyarország. Főszerk. Holló Lajos; tulajdonos a »Magyarország« hírlapkiadó részv.-társaság. Nyomt. a »Kosmos.« VIII. évf. Ára 28 kor.

Magyarság. Szerk. és laptulajdonos Korbuly József, II. évf. Nyomt. Werbőczy ny. Ára 12 kor.

Magyar Szó. Szerk. dr. Pályi Elek. II. évf. Nyomt. Wodianer F. és fia. Ára 28 korona.

Magyar Ujság. Szerk. Béky Imre. Nyomt. Belvárosi kny. II. évf. Ára 10 kor. (Független Hírlap folytatása.)

Nemzeti Ujság. Szerk. dr. Csillag Máté; lapvezér dr. Lipcsey Ádám. III. évf. Nyomt. Európa. Egyes szám ára 2 fill.

* Azon hirlapok vétettek fel, melyek mint köteles példányok érkeztek be a M. N. Múzeumba. — Ez összeállitás, mely 1894-ig a Vasárnapi Ujságban jelent meg, az 1895. évtől kezdve a Magyar Könyvszemle rendes mellékletét képezi.

Pesti Friss Ujság. Szerk. Tibély Vilmos és Pikler Zsigmond; kiadja az egyesült kiadó-vállalat. Nyomt. Neumayer Ede. I. évf. (Megszünt.)

Pesti Hirlap. Szerk. dr. Kenedi Géza; kiadják és nyomt. a Légrády-testvérek. XXII. évf. Ára 28 kor.

Pesti Napló. Főszerk. Neményi Ambrus; felelős szerk. Balla Mihály; kiadótulajd. a Kosmos hírlapkiadó részvénytársaság. LII. évf. Ára 28 kor.

Pesti Ujság. Szerk. Atzél Endre és Ney J. Jenő. Nyomt. Kosmos. II. évf. Ára ?

VIDÉKEN.

Arad és vidéke. (Arad.) szerk. Tiszti Lajos és Benedek Árpád; kiadó-tulajdonos Gyulai István nyomász. XXI. évf. Ára helyben 24 kor. póstán küldve 28 kor.

Áradi Friss Ujság. (Arad.) Szerk. Losonczy Zoltán; kiadó-tulajd. Steinfeld Lajos. III. évf. Nyomt. Muskát Miksa. Egyes szám ára 2 fillér.

Áradi Közlöny. (Arad.) Szerk. Stauber József; kiadja az »Áradi nyomdatársaság«, XVI. évf. Ára 24 kor.

Bajai Friss Ujság. (Baja.) Szerk. Fodor Károly; kiadó: Rothschild Zsigmond. I. évf. Nyomt. a bajai Friss Ujság szerződéses ny.

Debreczen. (Debreczen.) Szerk. Bartha Mór; kiadók Hoffmann és Kronovitz nyomdászok. XXXIII. évf. Hetenként ötször. Ára 20 kor.

Debreczeni Hirlap. (Debreczen.) Szerk. és kiadó-tulajd. Kutasi Imre nyomdász. XI. évf. Ára 20 kor.

Debreczeni Ujság. (Debreczen.) Szerk. és laptulajd. Than Gyula. Nyomt. a városi könyvny. V. évf. Ára 12 kor.

Délmagyarországi Közlöny. (Temesvár.) Szerk. és laptulajd. Lendvai Miklós. Nyomt. Csendes Jakab. XXII. évf. Ára 28 kor.

Egyenlőség. (Marosvásárhely.) Szerk. és laptulajd. Király Béla. II. évf. Ára 18 kor. (Megszünt.)

Ellenzék. (Kolozsvár.) Főszerk. Bartha Miklós; szerk. és kiadó-tulajd. Magyary Mihály nyomdász. XXII. évf. Ára 32 kor.

Felsőmagyarország. (Kassa.) Főszerk. dr. Mitzger Imre; fel. szerk. Szathmáry Zoltán; kiadó Ries Lajos nyomdász. XVII. évf. Ára 20 kor.

Győri Hirlap. (Győri Közlöny, Győr.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szávay Gyula; XLV. évf. Nyomt. Pannonia. Ára 24 kor.

Kassai Friss Ujság. (Kassa.) Szerk. Murányi József; kiadó Rózsa Viktor nyomdász. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Kecskeméti Friss Ujság. (Kecskemét.) Napilap. Szerk. ifj. Tóth István és Nagy Mihály. Kiadó-tulajd. az Első kecskeméti nyomdai r. t. II. évf. Ára 8 kor. (Később Kecskemét és Vidéke.).

Képes Szegedi Friss Ujság. (Szeged.) I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Közvélemény. (Szeged.) Szerk. Rostkowitz Artur; laptulajd. kiadó Gönczi József nyomdász. IV. évf. Ára ?

Magyar Polgár. (Kolozsvár.) Szerk. Ajtai K. Albert nyomdász. XXIV. évf. Ára 28 kor.

Magyar Tengerpart. (Fiume.) Szerk. és kiadó-tulajd. Hegyi Jenő. Nyomt. az Unió ny. IX. évf. Ára 24 kor.

Miskolczi Friss Ujság. (Miskolcz.) Szerk. Darvas Dezső. III. évf. Nyomt. a M. Friss Ujság szerződéses ny. Egyes szám ára 2 fillér.

Miskolczi Napló. (Miskolcz.) Szerk. dr. Kovács József és Hubert János. Nyomt. Szelényi és társa. I. évf. Ára helyben 12 kor., vidékre 16 kor.

Nagybecskereki Hírlap. (Nagybecskerek.) Főszerk. dr. Várady Imre. fel. szerk. Miklós Gyula. I. évf. Ára 20 kor.

Nagykanizsai Friss Ujság. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. Kramer Lajos; kiadótulajd. Krausz és Farkas. Nyomt. a Nagykanizsai Friss Ujság szerződéses ny. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Nagyvárad. (Nagy-Várad.) Kiadótulajd. és főszerk. Láng József nyomdász; fel. szerk. Sas Ede. XXXII. évf. Ára helyben 24 kor., póstán küldve 28 kor.

Nagyváradi Napló. (Nagyvárad.) fel. szerk. dr. Dési Géza, szerk. Fehér Dezső laptulajd. és Halász Lajos; Nyomt. ifj. Berger Sámuel. IV. évf. Ára helyben 24 kor., vidékre 28 kor.

Nyugatmagyarországi Hiradó. (Pozsony.) Szerk. és laptulajd. dr. Vutkovich Sándor. XIV. évf. Nyomt. Wigand F. K. Ára 24 kor.

Pécsi Figyelő. (Pécs.) Szerk. Pleininger Ferencz; laptulajd. Szauter Gusztáv; kiadó Taizs József nyomdász. XXIX. évf. Ára 20 kor.

Pécsi Napló. (Pécs.) Főszerk. Lenkei Lajos; kiadó-tulajd. a pécsi irod. és

könyvny. részvény-társaság. XX. évf. Ára 24 kor.

Pestmegyei Hirlap. (Kecskemét.) Főszerk. Szappanos István; fel. szerk. és kiadó: Eötvös Nagy Imre; laptulajdonos a kecskeméti felsőkerületi függetlenségi és 48-as párt. Nyomt. Fekete Mihály. XIV. évf. Ára 12 kor.

Sopron. (Sopron.) szerk. Zombory József; kiadó-tulajd. Romwalter Alfréd nyomdász. XXXI. évf. Ára 16 kor.

Szabadkai Friss Ujság. (Szabadka.) Szerk. Katona Imre. Nyomt. a szerződéses nyomda. I. évf. Egyes szám ára 4 fill.

Szabadság. (Nagyvárad.) Szerk. Hegyesi Márton, kiadó-tulajd. Laszky Árnin nyomdász. XVIII. évf. Ára helyben 24 kor., vidéken 28 kor.

Szegedi Friss Ujság. (Szeged). Szerk. Ujlaki Antal; kiadó-tulajd. Endrényi Lajos nyomdász. II. évf. Ára 14 kor.

Szegedi Hiradó. (Szeged.) Szerk. Palócz László; kiadó-tulajd. Endrényi Imre nyomdász. XLIII. évf. Ára 28 kor.

Szegedi Napló. (Szeged.) Főszerk. Kulinyi Zsigmond; fel. szerk. Békefi Antal; kiadó Engel Lajos. XXIV. évf. Ára 28 kor.

Szegedi Uj Friss Ujság. (Szeged.) Szerk. Ilosvay Hugó. Nyomt. Czapik Hugó. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill. (Megszünt.)

Székely Ellenzék. (Marosvásárhely.) Szerk. dr. Sebess Dénes. II. évf. Nyomt. az ev. ref. ny. Ára 12 kor.

Székesfehérvári Friss Ujság. (Székesfrjérvár.) Szerk. Gassner József. Nyomt. a szerződéses nyomda. Budapesten. I. évf. Ára helyben 7 kor. vidéken 14 kor.

Székesfehérvári Hírlap. (Székesfehérvár.) Szerk. és tulajd. Tóth Arthur. Nyomt. Szämmer Kálmán. VI. évf. Het. 3-szor. Ára 16 kor.

Szentesi Friss Ujság. (Szentes.) Szerk. Stark Nándor. Nyomt. a szerződéses ny. Budapesten. I. évf. Egyes sz. ára 2 fill.

Szombathelyi Friss Ujság. (Szombathely.) Szerk. Füredi Béla kiadótulajd. és Breitfeld Dezső. Nyomt. Seiler Henrik utódainál Egyes szám 4 fill.

Tiszántúl. (Nagyvárad.) Szerk. fel. Vucskics Gyula; laptulajd. »Szent-László-Nyomda« r.-társaság. VII. évf. Ára 16 kor.

Temesvári Ujság. (Temesvár.) Szerk. Rottenberg Henrik. Nyomt. Messinger Sándor. I. évf. Egyes szám ára 2 fill.

Torontál. (Nagy-Becskerek.) Szerk. dr. Brájjer Lajos; kiadja Pleitz Ferencz Pál nyomdász. XXVIII. évfolyam. Ára 24 korona.

Uj Debreczeni Friss Ujság. (Debreczen.) Főszerk. Sas Ede; szerk. fel. Harsányi Sándor; kiadó-tulajd. a hirlap társasága. II. évf. Nyomt. Csokonai ny. Ára 6 kor., vidékre 12 kor.

Ujság. (Kolozsvár.) Szerk. dr. Hedervári Lehel; laptulajd. Gombos Ferencz nyomdász. IV. évf. Ára 24 kor.

Vásárhelyi Friss Ujság. (Hód-Mező-Vásárhely. Szerk. Fejérvári József; kiadó: »Vásárhelyi Híradó« ny. I. évf. Egyes szám 2 fill.

Összesen 70.

II. POLITIKAI HETILAPOK.

BUDAPESTEN.

Ébredés. Szerk. Gara József. laptulajd. Misoga Sándor társszerk. Nyomt. Wodianer F. és fiai. I. évf. Ára 8 kor.

Független Ujság. A magyar gazdaszövetség közlönye. Szerk. Szilassy Zoltán; kiadó-tulajd. Zsitvay Sándor. VII. évf. Nyomt. Pátria. Ára 5 kor. 20 fill.

Igazmondó. Szerk. és tulajd. Budai János. Nyomt. Hornyánszky Viktor. I. évf. Ára 9 kor. 6 fill.

Képes Néplap és Politikai Hiradó. Szerk. Nagy Miklós; kiadja a Franklin-Társulat. XXIX. évf. Ára 4 kor. 80 fil., a »Világkrónika«-val együtt 8 korona.

Magyar Hetilap. Szerk. és tulajd. Szilágyi Gyula; kiadó és főnök Maczkó Károly. Nyomt. Muskát és Friedmann. I. évf. Ára 8 kor.

Magyar Néplap. Szerk. tulajd. Schödl Gyula. Nyomt. Szent-Gellért ny. X. évf. Ára 3 kor. 60 fill.

48-as Ujság. Szerk. és kiadó-tulajd. Varságh Zoltán. Nyomt. Stephaneum I. évf. Ára 6 kor.

Nemzeti Hirlap. Szerk. Kósa Rezső; laptulajdonos Rózsa Kálmán és neje nyomd. XVII. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Néplap. Szerk. Rakovszky István és Izsóf Alajos; kiadó és tulajd. Molnár János. I. évf. Nyomt. Stephaneum. Ára ?

Néppárt. Szerk. Rakovszky István és Izsóf Alajos; kiadó-tulajd. Molnár János. III. évf. Ára 3 kor.

A Nép Zászlója. Szerk. és kiadótulajdonos Lukáts Gyula. Nyomt. a Pallas XVI. évf. Ára 8 kor.

A Polgár. Szerk. dr. Szilágyi Géza. II. évf. Nyom. Márkus Samu. Ára 8 kor.

Politikai Hetiszemle. Szerk. és laptulajdonos Székely Sámuel. VIII. évf. Nyomt. Neumayer Ede. Ára 20 kor.

Politikai Ujdonságok. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajdonos a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. XLVII. évf. Ára 10 kor; a »Vasárnapi Ujság«-gal együtt 24 kor.

Radikális. Szerk. és kiadó-tulajd. Kasics Péter. II. évf. Nyomt. Petőfi ny. Ára 5 kor.

Uj Század. Főszerk. dr. Városnyi Vilmos. II. évf. Nyom. Országos közp. közs. kny. r. t. Ára 10 kor.

VIDÉKEN.

Abauj-Kassai Közlöny. (Kassa.) Szerk. dr. Fényes Samu; kiadja a szerkesztőség. Nyomt. Vitéz A. XXX. évf. Het. 2-szer. Ára 12 korona.

Alföldi Ellenzék. (Szentes.) A Szentesi Lapok folytatása. Szerk. Pintér Gyula és Pandovics Döme. Nyomt. Silber János Csongrádon. I. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Bácska. (Zombor.) Szerk. dr. Balogh Ernő; laptul. és kiadó Bittermann Nándor nyomdász. XXIV. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Bácskai Ellenőr. (Baja.) Szerk. Stoczek Károly. Nyomt. Szabados Sándor. XXII. évf. Hetenként 4-szer. Ára 12 kor.

Bácskai Hirlap. (Szabadka.) Szerk. dr. Csillag Károly; kiadó: Krausz és Fischer nyomd. V. évf. Ára 12 kor.

Bajai Független Ujság. (Baja.) Főszerk. dr. Reich Aladár. Szerk. dr. Szirmai Vidor. Nyomt. Nánay Lajos. I. évf. Ára 6 kor.

Békésmegye. (Gyula.) Szerk. dr. Berényi Ármin. Nyomt. és kiadja a »Corvina.« I. évf. Ára 12 kor.

Békésmegyei Közlöny. (Békés-Csaba.) Szerk. Kintzig Kopár Ferencz; kiadja a »Corvina« könyvnyomda. XXVIII. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Besztercze. (Besztercze.) Szerk. és kiadó-tulajdonos. Balázs József. Nyomt. Botschár Tivadar. VIII. évf. Ára 8 kor.

Borsodmegyei Lapok. (Miskolcz.) Szerk. és kiadó Forster Rezső; laptulajd. Buthy Lajos és Forster Rezső. Nyomt. Forster, Wesselényi és társai. XXI. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Csiki Lapok. (Csik-Szereda.) Szerk. dr. Fejér Antal; kiadó és tulajd. Györgyjakab Márton nyomdász. XIII. évf. Ara 8 kor.

Csongrádmegyei Ellenzék. (Szentes.) Főszerk. Sima Ferencz, fel. szerk. Gálfy Sándor; kiadótulajd. Sima Ferenczné. III. évf. Nyomt. Országos központi ny. r. t. Ára 12 kor.

Dunántúli Hirlap. (Győr.) Szerk. Árvay Sándor; kiadó a Győregyh.-megye könyvnyomda. VIII. évf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Egri Hiradó. (Eger.) Szerk. dr. Csutorás László; kiadó-tulajd. az érseki lyceumi nyomda. IX. évf. Hetenk. 2-szer. Ára 10 kor.

Egri Ujság. (Eger.) Szerk. dr. Schvarc (Setét) Sándor; kiadja Löw B. nyomdász. VIII. évf. Ára 12 kor.

Esztergom. (Esztergom.) Fel. szerk. dr. Csajka Ernő: kiadó-tulajd. dr. Prohászka Ottokár. Nyomt. Buzárovits Gusztáv. VI. évf. Ára 10 kor.

1848. (Kecskemét.) Szerk. Gelsei Biró Zoltán ; kiadó-tulajd. Várossy Gyula. Nyomt. Tóth László. I. évf. Ára 8 kor.

1848. (Veszprém.) Szerk. Serény Aladár. Nyomt. Dunántuli kny. I. évf. Ára 12 kor.

Fejérmegyei Napló. (Székesfejérvár.) Szerk. Bilkey Ferencz; VIII. évf. Nyomt. Debreczeni Gyula. Hetenként 3-szor. Ára 12 kor.

Független Ujság. (Szeged.) Szerk. Szentirmay László; kiadó Várnay L. nyomdász. III. évf. Ára 8 kor.

Felsőmagyarországi Hirlap (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Buza Barna és Rosner Imre. Nyomt. Landesmann Miksa és társa kiadó. IV. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Felső-Torontál. Előbb Nagy-Szent-Miklós. (Nagy-Szent-Miklós.) Szerk. és laptulajd. dr. Jeszenszky Géza; Nyomt. Wiener Náthán. X. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Gyulafehérvári Hirlap. (Gyula-Fehérvár.) Szerkesztő és laptulajd. Issekucz János; kiadó Papp György nyomdász. XV. évf. Ára 8 kor.

Határőr. (Pancsova.) Szerk. Wittigschlager Lajos; kiadó-tulajd. Wittigschlager Károly nyomdász. X. évf. Ára 10 kor.; vidékre 11 kor.

Heti Szemle. (Szatmár.) Szerkesztő Báthory Endre; kiadó a »Pázmány-sajtó.« X. évf. Ára 6 kor.

Hevesvármegyei Hirlap. (Eger. Főszerk. Babocsay Sándor; fel. szerk. dr. Pásztor Bertalan; kiadó-tulajd. az egri nyomda részvény-társaság. IX. évf. Hetenként 3-szor. Ára 12 kor.

Igaz Szó. (Szabadka.) Szerk.-tulajd. Ruttkay Máté. Nyomt. Hirth Lipót és társa. I. évf. Ára 12 kor.

Iparosok Lapja. (Veszprém.) Politikai hetilap. Szerk. dr. Matkovich Tivadar és Kápolnai Paur Ödön. Nyomt. Athenaeum Budapesten. I. évf. Ára 4 kor.

Jászberény és Vidéke. (Jászberény.) Szerk. Háy Béla; tulajd. Török Aladár; nyomt. Grünauer Adolf. XXXIII. évf. Ára 8 kor.

Jászberényi Híradó. (Jászberény.) Szerk. Blenk Lajos; kiadó-tulajd. Kubicza János nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Jász-Nagykun-Szolnok megyei Lapok. (Szolnok.) Szerk. és kiadó Vezéry Ödön nyomdász. XII. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Kalocsai Néplap. (Kalocsa.) Szerk. Mócsy Antal; hely. szerk. Virág István, lapkiadó: Jurcsó Antal ny. XXIV. évf. Ára 4 kor.

Kecskemét. (Kecskemét.) Szerk. dr. Horváth Ádám; kiadó-tulajd. Sziládi László nyomdász. XXIX. évf. Ára 10 korona.

Kecskeméti Lapok. (Kecskemét.) Szerk. ifj. Tóth István és dr. Nagy Mihály; kiadja az első kecskeméti hirlapkiadó és kny. r. t. XXXIV. évf. Ára 10 kor.

Kismarton és Vidéke. (Kismarton.) Szerk. Metzing Lajos és Csáfordi Tóth Béla. Nyomt. Török és Kremszner. I. évf. Ára 10 kor.

Közérdek. (Nagy-Enyed.) Szerk. dr. Magyari Károly és Török Bertalan; kiadja a nagyenyedi könyvny. és papir gyár r. t. XX. évf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Makói Hirlap. (Makó.) Szerk. Csukás Mór; kiadó-tulajdonos Neumann József nyomdász XV. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 kor.

Máramarosi Hiradó. (M.-Sziget.) Szerk. Rományi István; kiadó-tulajd. Mayer és Berger nyomd. VI. évf. Ára 8 kor.

Maros. (Makó.) Szerk. Barna Sándor és Tarnai Ivor; kiadó-tulajdonos Gaál László nyomdász. XXXII. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 korona.

Maros-Torda. (Marosvásárhely.) Szk. Orbán Balázs. Nyomt. Adi Árpád. II. évf. Ára . . .

Mohács és Vidéke. (Mohács.) Szerk. Margitai Péter; kiadó Blandl János nyomdász. XX. évf. Ára 8 kor.

Nógrádi Lapok és Honti Hiradó. (B.-Gyarmat.) Szerk. Horváth Danó; kiadó-tulajdonos a balassa-gyarmati könyvnyomda r. társaság. XXIX. évf. Ára 10 kor.

Nyitramegyei Közlöny. (Nyitra.) Szerkesztő és kiadó-tulajd. dr. Bangha Sándor. Nyomt. Neugebauer Nándor. XXI. évf. Ára 12 kor.

Nyitramegyei Szemle. (Nyitra.) Szerk. és laptulajd. dr. Tóth János; társszerk. Franciscy Lajos. Nyomt. Huszár István. IX. évf. Ára 10 kor.

Nyitravölgyi Lap. (Nagytapolczán.) Szerk. Szalay Pál; kiadó-tulajd. Platzkó Gyula nyomdász. II. évf. Ára 8 kor.

Pécsi Közlöny. (Pécs.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Hanuy Ferencz. IX. évf. Hetenként 2-szer. Nyomt. liceumi ny. Ára 12 frt.

Somogy. (Kaposvár.) Szerk. és tulajd. Roboz István; lapkiadó Hagelman Károly. nyomdász XXXVII. évf. Ára 10 kor.

Soproni Napló. (Sopron.) Szerk. és kiadó-tulajd. Rábel László. Nyomt. Röttig Gusztáv. Hetenként 2-er. IV. évf. Ára 16 kor.

Szabadka és Vidéke. (Szabadka.) Szerk. Czeisz Máté; laptulajdonosok az alapitók. IX. évf. Nyomt. Bittermann József. Ára 6 kor.

Szabadság. (Miskolcz.) Szerk. és kiadó Ruttkay Menyhért. Nyomt. Szelényi és társa. X. évf. Hetenként kétszer. Ára 10 kor.

Szászváros. (Szászváros.) Szerk. és laptulajd. Simon Ferencz; kiadó Schäser A. nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Szatmármegyei Politikai Hírlap. (Nagy-Károly.) Szerk. és laptulajd. Wechsler Gyula. Nyomt. Beer E. és társa. Budapesten. I. évf. Ára 8 kor.

Székelyföld. (Kézdi-Vásárhely.) Szerk. Dobay János; kiadó-tul. ifj. Jancsó Mózes nyomdász. XX. évf. Hetenként kétszer. Ára 10 kor.

Székely Lapok. (Marosvásárhely.) Szerk. a kiadó-tulajd. dr. Szász Károly; segédszerk. Máthé József. XXXI. évf. Hetenként 4-er. Ára 16 kor.

Székely Nemzet. (Sepsi-Szent-György.) Szerk. Málik József; laptulajd. és kiadó a »Jókai-nyomda-részv. társulat.« XIX. évf. Hetenként négyszer. Ára 20 kor.

Székesfehérvár és Vidéke. (Székesfehérvár.) Szerk. dr. Luria Aladár; kiadó-tulajd. »A székesfehérvári politikai hirlapkiadó-társaság.« Nyomt. Számmer Imre. XXIX. évf. Hetenkint 3-szor. Ára 16 kor.

Székesfehérvári Hirlap. (Székesfehérvár.) Szerk.-tulajd. Tóth Arthur. VI. évf. Hetenként 3-szor. Nyomt. Számmer Kálmán. Ára 16 kor.

Szombathelyi Ujság. (Szombathely.) Szerk. Császár József; laptulajd. az egyházmegyei könyvny. VII. évf. Ára 10 kor.

Tata-Tóvárosi Hiradó. (Tata-Tóváros.) Szerk. Szomory S. Ferencz; kiadótulajdonos Engländer és társa nyomd. XXII. évf. Hetenként 2-er. Ára 8 kor.

Testvériség. (Alsó-Kubin.) Kiadótulajd. Trnkócy József nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Tolnavármegye. (Szegzárd.) Szerk. tulajd. dr. Leopold Kornél; segédszerk. Székely Ferencz. Nyomt. Ujfalusy Lajos. XI. évf. Ára 12 kor.

Torontáli Közlöny. (Nagy-Kikinda.) Szerk. és tulajd. dr. Kiss Károly; kiadó Szegyakov M. nyomdász. XX. évf. Hetenként 2-szer. Ára 14 kor.

Ujvidék. (Ujvidék.) Szerk. Zanbauer Ágoston. Nyomt. Fuchs Emil és társa. XXVI. évf. Ára 12 kor.

Ujvidéki Hirlap. (Ujvidék.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Nemes Sándor. Nyomt. Hirschenhäuser Benő. X. évf. Ára 12 kor. (Megszünt.)

Ujvidéki Ujság. (Ujvidék.) Szerk. Balla Aladár. Nyomt. Hirschenhauser Benő. Het. 2-szer. Ára 16 kor.

Váczi Közlöny. (Vácz.) Szerk. és laptulajd. Kokovay János. Nyomt. Mayer Sándor. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Vas. (Szombathely.) Szerk. Lingauer Ármin. Nyomt. Seiler Henrik kiadó. I. évf. Ára 16 kor.

Vásárhely és Vidéke. (Hódmező-Vásárhely.) Főszerk. dr. Endrey Gyula: fel. szerk. Bibó Lajos. Nyomt. a Vásárhely és Vidéke ny. kiadó. XIX. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 kor.

Vásárhelyi Hiradó. (Hód-Mező-Vásárhely.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Kenéz Sándor. II. évf. Nyomt. Lévai F. Ára 8 kor.

Vasvármegye. (Szombathely.) Szerk. Kaffehr Béla; kiadó-tulajd. Bertalanffy József nyomdász. XXXIV. évf. Hetenként 2-szer. Ara 16 kor.

Végvidék. (Pancsova.) Szerk. Feymann Gyula; kiadó-tulajd. dr. Hódy Antal. Nyomt. Wittigschlager C. IV. évf. Ára 12 kor.

Veszprémi Hirlap. (Veszprém. Szerk. Szánthó László; kiadó-tulajd. az egyházmegyei könyvny. IX. évf. Ara 12 kor.

Veszprémvármegye. (Veszprém.) Szerk. Kápolnai Paur Ödön. Nyomt. Krausz. Ármin fia. IV. évf. Ára 12 kor.

Zala. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. Szalay Sándor és Révész Lajos kiadó-tulajd. Fischel Fülöp nyomdász. Hetenként kétszer. XXVIII. évf. Ára 12 kor.

Zalavármegyei Hirlap. (Zala-Egerszeg.) Szerk. dr. Csák Károly. Nyomt. Unger Antal. IV. évf. Ára 10 kor.

Zempléni Ujság. (Sátoralja-Ujhely.) Főszerk. ifj. Meczner Gyula; fel. szerk. Biró Pál. Nyomt Zempléni ny. I. évf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Zombor és Vidéke. (Zombor.) Szerk. dr. Alföldy Árpád; kiadó-tulajd. Oblát Károly nyomdász. Hetenk. 2-szer XX. évf. Ára 12 kor.

Összesen 93.

III. VEGYES TARTALMU KÉPES HETILAPOK.

BUDAPESTEN.

A Hét. Szerk. és kiadó-tulajd. Kiss József. Nyomt. az Athenaeum. XII. évf. Ára 20 kor.

Kedves Órák. Szerk. és kiadó-tulajd. Faragó Simon. Nyomt. Európa. VII. évf. Ára 12 kor.

Képes Családi Lapok. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Murányi Ármin; szerk. Tolnai Lajos; Nyomt. Európa. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Képes Folyóirat. »A Vasárnapi Ujság« füzetekben. Szerk. Nagy Miklós. XV. évf. Kiadja a Franklin-Társulat. Havonként 2-szer. Ára 14 kor. 40 fill.

Magyar Figaró. Szerk. Figaró; kiadó-tulajdonos Kunosi Vilmos és fia nyomdászok. XIX. évf. Ára 16 kor.

Magyar Figyelő. Szerk. Lipsitz Sándor. Nyomt. Neumayer Ede. I. évf. Ára 16 kor.

Magyar Génius. Szerk. Basch Árpád Nyomt. a Stephaneum. X. évf. Ára 18 korona.

Ország-Világ. Szerk. dr. Várady Antal; kiadója az Országos Irodalmi részvény-társaság. Nyomt. a pesti könyvny. részv. társ. XXII. évf. Ára 16 kor.

Salon Ujság. Szerk. Holló Tivadar, Nyomt. Stephaneum. VI. évf. Ára 40 kor.

Uj Idők. Szerk. Herczeg Ferencz; kiadja Singer és Wolfner. Nyomt. a Budapesti Hirlap ny. VII. évf. Ára 16 kor.

Vasárnapi Ujság. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajdonos a Franklin-társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. XLVII. évf. »Regénytár« heti melléklettel. Ára 16 kor.; a »Politikai Ujdonságok«-kal együtt 24 kor.

VIDÉKEN.

Alföld. (Arad.) Szerk. Németh Péter. Nyomt. Aradi ny. r.-t. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor. (Megszünt.)

Összesen 12.

IV. EGYHÁZI ÉS ISKOLAI LAPOK.

BUDAPESTEN.

Békehirnök. Szerk. Udvarnoki András és Csopják Attila. Nyomt. Fritz Ármin. VII. évf. Havonként 2-er. Ára 3 kor. 60 fill.

Diákok Lapja. Szerk. Miróczy Arpád; tulajd. Miróczy János. Nyomt. Spitzer Márk. I. évf. Ára 8 kor.

Egyenlőség. Zsidófelekezeti és társadalmi hetilap. Szerk. Szabolcsi Miksa. Nyomt. Drózsa Otto. XX. évf. Ára 16 korona.

Egyetemi Lapok. Szerk. Köpösdy Dezső és Siklóssy László; kiadó-tulajdonos az egyetemi kör. Nyomt. Stephaneum. XIV. évf. Havonként kétszer. Ára 10 kor.

Egyházi Közlöny. Főszerk. Cenner Lajos; laptulajd. és fel. szerk. Schmiedt Ferencz. Nyomt. Stephaneum XIII. évf. Ára 10 kor. (Előbb Katholikus Egyházi Közlöny.)

Az én Ujságom. Szerk. Pósa Lajos; XII. évf. Nyomt. Hungaria. Ára 8 kor.

Evangelikus Családilap. Szerkesztő Böngérfi János. Nyomt. Hornyánszky Viktor. VI. évf. Havonként kétszer. Ára 2 korona.

Hasznos Mulattató. Szerk. és kiadja Dolinay Gyula. Nyomt. a Belvárosi ny. XXIX. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Kisdednevelés. Szerk. Peres Sándor; kiadja a »Kisdednevelők orsz. egyesülete«. Nyomt. Rózsa K. XXX. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Kis Lap. Szerk. Forgó bácsi (dr. Ágai Adolf); kiadó-tulajd. az Athenaeum. XXX. évf. Ára 8 kor.

Lányok Lapja. Szerk. és kiadó-tulajd. Dolinay Gyula. Nyomt. a Werbőczy nyomda. XXVII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Egyetemi Ifjuság. (Gaudeamus. Főszerk. Ötvös Leo; fel. szerk. Illés Jenő; Szerk. Smerczka Ferencz. Nyomt. Krausz. I. évf. Ára 8 kor.

Magyar Lányok. Szerk. Tutsek Anna; kiadja Singer és Wolfner. Nyomt. a Hungaria. VIII. évf. Ára 12 kor.

Magyar Pestalozzi. Szerk. és kiadótulajd. Dániel Jenőné; kiadó: a belvárosi könyvnyomda. IV. évf. Nagy szünidő kivételével hetenként. Ára 8 kor.

Nemzeti Iskola. Szerk. és tulajd. Benedek Elek, helyettes szerk. Földes Géza. Nyomt. Markovits és Garai. VIII. évf. Ára 8 kor.

Népnevelő. Kath. nevelés-oktatásügyi közlöny; szerk. Ember Károly, kiadja a Szent-István társ. Nyomt. Stephaneum. XVIII. (Uj F. V.) évf. Ára 6 kor.

Népnevelők Lapja. Szerk. Ember János; kiadó »Hunnia« nyomda; laptulajd. a »Népnevelők budapesti egyesülete.« XXXVI. évf. Ára 8 kor.

Néptanitók Lapja. Kiadja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium. Szerk. Ujvári Béla és dr. Gőöz József. Nyomt. az egyetem ny. XXXIV. évf. Ára 10 kor.

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. Szerk. Rajner Ferencz. Nyomt. Athenaeum. XXXV. évf. A tagok tagsági dij (8 kor.) fejében kapják.

Páduai Szent Antal Lapja. Szerk. és kiadják Mészáros Kálmán és Buday Aladár. III. évf. Nyomt. Stephaneum. Havonként kétszer. Ára 3 kor 20 fill.

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. Szerk. és laptulajd. Szőts Farkas; kiadja Hornyánszky Viktor nyomdász. XLIV. évf. Ára 9 kor.

Religio. Vallás. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Breznay Béla. Nyomt. Nagy Sándor. LX. évf. Hetenként kétszer. Ára 10 kor.

Szabad Sajtó. Szerk. Demény D. József és dr. Poliány József; laptulajd. Sass Béla. VI. évf. Nyomt. Muskát Béla. Ára 8 kor.

Tanulók Lapja. Szerk. Gaál Mózes; kiadja a Franklin-társulat nyomd. VIII. évf. Ára 9 kor. 60 fill.

Téli Ujság. Vallásos irányú olvasmányok a magyar nép számára. Szerk. Budai János; kiadja a vallásos iratokat terjesztő egyesület. Nyomt. Hornyánszky Viktor. XXIII. évf. Decz., jan. és febr. hónapokban minden szerdán. Egyes szám ára 4 fillér.

Zsidó Hiradó. Orthodox zsidó felekezeti és társadalmi hetilap. Laptul. és szerk. Viador. (Weisz Dániel.) Nyomt. Markovits és Garai VII. évf. Ára 12 kor.

VIDÉKEN.

Család és Iskola. (Kolozsvár.) Szerk. Fazakas József; kiadja a kolozsmegyei tanítótestület. XXVII. évf. Jul. és aug. hónapokat kivéve, havonkint kétszer. Nyomt. Gombos Ferencz. Ára 6 kor.

Debreczeni Főiskolai Lapok. (Debreczen.) Szerk. Boross Lajos; kiadja: A magyar irodalmi önképző társulat. XLIV. évf. Havonként 2-szer. Nyomt. a város könyvny. Ára 6 kor.

Debreczeni Protestáns Lap. (Debreczen.) Szerk. Erőss Lajos. Nyomt. Hoffmann és Kronovitz XXI. évf. Ára 12 kor.

Délvidéki Tanügy. (Temesvár.) Szerk. Reitter Ferencz; kiadja a »Délmagyarországi tanitó-egylet.« Nyomt. az »Unió« ny. VI. évf. Havonként 2-er. (jul. és aug. kivételével). Ára 8 kor.

Deákkongresszusi Lapok. (Selmeczbánya.) Szerk. Schleicher Aladár. Nyomt. Joerges Ágost és fia. I. évfolyam. (Megszünt.)

Deák-Művészet. (Baja). Szerk. Nagy Mihály. Nzomt. Karal József. I. évf. Havonkint 2-szer. Ára 4 kor.

Dunántuli Protestáns Lap. (Pápa.) Szerk. és tulajd. Kis József. XII. évf. Nyomt. a ref. főtanoda ny. Ára 8 kor.

Egri Egyházmegyei Közlöny. (Eger.) Szerk. dr. Böhm János. XXXIII. évf. Minden hó 1-én és 16-án. Nyomt. az érseki lyceum ny. Ára 4 kor.

Erdélyi Protestáns Lap. (Kolozsvár.) Szerk. Molnár Albert; laptulajd. az erd. ev. ref. egyházkerület. Nyomt. Gombos F. IV. évf. Ára 12 kor.

Evangelikus Egyház és Iskola. (Orosháza.) Szerk. és kiadó Veres József. Nyomt. Veres Lajos. XIX. évf. Ára 12 korona.

Görög Katholikus Szemle. (Ungvár.) Szerk. Kaminszky Géza; kiadja, a Sz. Bazil-társulat ny. II. évf. Ára 8 kor.

Kelet. (Ungvár.) Magyarországi görög katholikusok érdekeit képviselő hetilap. Főszerk. és laptulajdonos Neviczky Konstantin; szerk. Jovanovits János; kiadja a »Kelet« könyvnyomdája. Nyomt. Jäger Bertalan. XIV. évf. Ára 8 kor.

Kis Tükör. (Kolozsvár.) Képes családi hetilap. Szerk. és kiadó-tulajd. Kecskeméthy István. Nyomt. Gombos Ferencz. IX. évf. Ára 4 kor.

Kolozsvári Egyetemi Lapok. (Kolozsvár.) Szerk. Szabó Imre; kiadja: az egyetemi kör. Nyomt. Gombos Ferencz. V. évf. Ára 4 kor.

Közlöny. (Debreczen.) A magyarországi ev. ref. theolog. ifjuság hivatalos lapja. Szerk. Nánássy Lajos. Nyomt. a városi ny. XXXI. évf. Hav. 2-szer. Ára 6 kor.

Közművelődés. (Gyula-Fehérvár.) Szerk. Zlamál Ágost; kiadja az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Nyomt. Papp György. XXIV. évf. Ára 8 kor.

Nagy-Kőrösi Diáklap. (Nagy-Kőrös.) Szerk. Tonelli Sándor II. évf. Nyomt. Ottinger Kálmán. Ára 4 kor.

Népiskolai Tanügy. (Eger.) Szerk. és kiadó: Breznay Imre. Nyomt. az érseki lyceumi ny. XXVIII. évf. Ára 8 kor.

Népnevelési Közlöny. (Nagyvárad.) Szerk. Gábel Jakab; kiadja a biharm. népnevelési egyesület. Nyomt. Szent-László ny. XVII. évf. Havonként 2-er. Ára 4 kor.

Néptanoda. (Pécs.) Szerk. és kiadótulajd. Schneider István. XXXIV. évf.. jul. és aug. hónapokban szünetel. Nyomt. Taizs József. Ára 8 kor.

Őrangyal. (Győr.) Szerk. Kárpáti Endre: kiadó Gladich Pál. XVI. évf. Nyomt. Győregyházm. ny. Havonként kétszer. Ára 2 kor.

Pályázat. (Székesfehérvár.) Szerk. Péterfi J.; kiadó-tulajd. Singer Ede nyomdász. X. évf. Ára 8 korona. (Magyar és német.)

Pestmegyei Tanügy. (Pest-Szent-Lőrincz.) Szerk. Saskeői Lőrincz. Nyomt. Szent-Gellért nyomda Budapesten II. évf. Ára 8 kor.

Református Néptanítók Lapja. (Hajdu-Böszörmény.) Szerk. és kiadó id. Sólyom Antal. Nyomt. Szabó F. XII. évf. Ára 8 kor. (Előbb Tanítók Lapja.)

Sárospataki Lapok. (Sárospatak.) A sárospataki irodalmi kör közlönye. Szerk. dr. Tüdős István. Nyomt. Steinfeld Jenő. XX. évf. Ára 10 kor.

Székely Tanügy. (Marosvásárhely.) Szerk. Máthé József. II. évf. Hav. 2-szer Nyomt. Adi Árpád. Ára 4 kor.

Összesen 52.

V. SZÉPIRODALMI ÉS VEGYES TARTALMU LAPOK.

BUDAPESTEN.

Buda és Vidéke. Szerk. és kiadótulajd. mindszenti Erdélyi Gyula; szerk. Jurisztovszky Ödön. Havonk. 3-szor. X. évf. Nyomt. Wellesz és Krammer. Ára 12 kor.

Budai Ujság. Főszerk. Sáfár László; fel. szerk. Ribianszky József. III. évf. Nyomt. Szent-Gellért ny. Hav. 3-szor. Ára 8 kor.

Divat-Salon. Szerk. Szabóné Nogáll Janka; kiadótulajd. Mezei Antal. Nyomt. Werbőczy ny. XIV. évf. Havonként 2-szer. Ára 12 kor.

Fővárosi Lapok. Szerk. Martos Ferencz, később Rexa Dezső, kiadó-tulajd. a Főv. Lapok kiadó-vállalata nyomd. XXXVIII. évf. Ára 16 kor.

Franczia Divatlap. Szerk. Wohl Janka. Nyomt. az Athenaeum. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 7 kor. 20 f.

Magyar Bazár (Franczia Divatlap), mint a nők munkaköre. Szerkeszti Wohl Janka; kiadja az Athenaeum. XXXVI. évf. Ára 16 kor.

Magyar Nép Világa. Szerk. Vizaknai Károly. Nyomt. Krausz S. és Társ. I. évf. Ára 6 kor.

Magyar Székesfőváros. Szerk. és tulajd. dr. Bartha Sándor. Nyom. belvárosi ny. IV. évf. Ára 12 kor.

Magyar Szemle. Főszerk. és kiadótulajd. Kaczvinszky Lajos; szerk. Kaposi József. Nyomt. Hunyadi Mátyás ny. XIV. évf. Ára 12 kor.

Magyar Zsidó Nő. Szerk. Ötvösné Weisz Sarolta. II. évf. Nyomt. Márkus Samu. Ára 14 kor.

Mulató Budapest. Szerk. Székely Dávid. Nyomt. Gelléri és Székely. I. évf. Naponként. Ára 14 kor.

Olvasd! Szerk. Szeles Adorján. V. évf. Nyomt. Feldmann Mór. Ára 8 kor.

Párisi Divat. Szerk. Győry Ilona; kiadják a Légrády-testvérek. VII. évf. Ára 16 kor.

Pestvármegye. Szerk. dr. Rónay Károly laptulajd., helyettes szerk. Balla Jenő. II. évf. Nyomt. Országos központi ny. r. t. Ára 12 kor.

Styx. Szerk. Orpheus. Kiadó-tulajd. Singer A. C. özvegye. II. évf. Nyom. Gross és Grünhut. Hav. 3-szor. Ára 16 kor.

Uj Világ. Szerk. és kiadja Lengyel Gizella. Nyomt. Károlyi György. IV. évf. Ára 16 kor. (Előbb: Előkelő Világ.)

VIDÉKEN.

Családi Kör. (Debreczen.) Szerk. Koncz Ákos. Nyomt. Csokonai ny. I. évf. Ára 12 kor.

Magyar Lant. (Győr.) Szerk. dr. Angyal Armard és dr. Vajda Emil. Nyomt. Pannonia. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Vasárnap. (Kolozsvár.) Szerk. Nagy Károly és Vajda Ferencz. Nyomt. Gámán János. I. évf. Ára 4 kor.

Vasárnap. (Marosvásárhely.) Szerk. Király Pál. Nyomt. Grünn Vilmos. II. évf. Ára 4 kor. (Megszünt.)

KÜLFÖLDÖN.

Bécsi Közlöny. (Bécs.) Szerk.-tulajd. Darvas Aladár; fel. szerk. Röttig József. XVII. évf. Havonként kétszer. Nyomt. Litfass utódja Röttig Gusztáv Sopronban. Ára 20 kor.

Szabadság. (Cleveland.) Szerkesztő és kiadó Kohányi Tihamér. XI. évf. Ára 12 kor.

Összesen 22.

VI. HUMORISZTIKUS LAPOK.

BUDAPESTEN.

Babszem Jankó. Szerk. Reim Lajos; kiadó-tulajd. Kálmán és társa nyomdája. IV. évf. Ára 3 kor.

Bolond Istók. Szerk. és tulajd. Don Pedrő (Bartók Lajos.) Nyomt. Franklin-társ. XXIV. évf. Ára 16 kor.

Borsszem Jankó. Szerk. Csicseri

Bors (dr. Ágai Adolf); kiadó-tulajd. az Athenaeum. XXXIV. évf. Ára 16 kor.

Kakas Márton. Sipulusz Lapja. Szerk. Sipulusz (Rákosi Viktor); kiadótulajdonos Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata. VIII. évf. Ára 8 kor.

Kiss Vicclap. Szerk. gróf Almaviva. Nyomt. Patria. I. évf. Ára 10 kor.

Kulacs. Szerk. Kulacs. Nyomt. Patria II. évf. Havonként 2-szer. Ára 2 kor. 40 fillér.

Magyar Bors. Szerk. Sólyom. Nyomt. Franklin-társulat. I. évf. Egyes sz. 4 fill.

Magyar Herkó Páter. Szerk. és tulajdonos Markos Gyula. Nyomt. Stephaneum. IX. évf. Ára 12 kor.

Mátyás Diák. Szerk. Murai Károly; kiadják Wodianer F. és fiai nyomd. XIV. évf. Ára 12 kor.

Pajkos Világ. Nyomt. Szent-Gellért. I. évf. Ára 16 kor. (Megszünt.)

Pillangó. Szerk. »Pillangó« nyomt. Légrády testvérek. IV. évf. Ára 8 kor.

Urambátyám. Szerk. és laptulajd. Baróti Lajos. Nyomt. a Franklin-társ. XV. évf. Ára 16 kor.

Üstökös. Szerk. Szabó Endre; Nyomt. a Pallas. XLIV. évf. Ára 16 kor.

Villám. Szerk. Lukács Gyula. Nyomt. Franklin-társ. I. évf. Egyes szám 4 fill.

Darázs. (Debreczen.) Szerk. és tulajd. Szini Péter. Nyomt. Kutasi Imre. I. évf. Ára 8 kor.

VIDÉKEN.

Dongó. (Debreczen.) Szerk. Diri Dongó; kiadó és laptulajd. Székely Imre. Nyomt. Hoffmann és Kronovitz. II. évf. Ára 8 kor.

Füles Bagoly (Arad.) Szerk. Zöld Ördög. Nyomt. Aradi ny. r. t. XII. évf. Ára 2 kor. 80 f., egyes szám 10 f.

Ördög Pirula. (Székesfehérvár.) Szerk. Dongó. Nyomt. Kaufmann F. I. évf. Egyes szám 2 fill.

Összesen 18.

VII. SZAKLAPOK.

BUDAPESTEN.

Adóügyi Szaklap. (Italmérés.) Szerk. Hoffmann Mihály Miksa; kiadó-tulajd. dr. Hoffmann A. Nyomt. Révai és Salamon. XI. évf. Ára 12 kor.

Állami Tisztviselők Lapja. Szerk. és kiadótulajdonos Csikvári Jákó. XXII. évf. Havonként háromszor. Nyomt. Franklin-társulat. Ára 10 kor.

Állategészségügyi Értesitő. Kiadja a kereskedelmi m. kir. miniszterium. VIII. évf. Hivatalból küldetik. Nyomt. Légrády testvérek.

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok. Szerk. Jeszenszky Pál. Nyomt. Stephaneum. I. évf. Ára 10 kor.

Általános Szeszipari Közlöny. Szerk. és kiadó: Goldfinger Gábor. IV. évf. Havonként 2-er. Nyomt. Pátria. Ára 14 kor.

Bádogos Szaklap. Szerk. Sztipán István. Nyomt. Műszaki irod. és ny. r. t. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Belügyi Közlöny. Szerk. dr. Némethy Károly; kiadja a m. kir. belügyministerium. Nyomt. a Légrády-testvérek. V. évf. Havonként 2-er. Ára 6 kor.

Biztosítás és Kereskedelem. Szk. Lakatos Sándor; kiadó-tulajd. Bartha Lajos. Nyomt. Károlyi György. I. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor.

Biztositási és Közgazdasági Lapok. Szerk. Török Jenő Endre. Nyomt. Fuchs Samu és társa. VII. évf. Havonként 2-er. Ára 20 kor.

Biztosítási Szemle. Szerk. Vajda Sándor. Nyomt. Muszát Béla. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 16 kor.

Borászati Lapok. Szerk. kiadó Baross Károly, szerk. dr. Drucker Jenő. Nyomt. a »Pátria« XXXIII. évf. Ára 10 kor.

Bőripar. Szerk. és kiadó Meller Jerome. Szerk. Europa. VIII. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor. (Magyar és német szöveggel.)

A budapesti árú- és értéktőzsde árjegyzései. Kiadja a miniszteri tőzsdebiztos; szerk. Hisch Antal. XXXVIII. évf. Minden tőzsdenapon. Nyomt. a Pesti Lloyd-társulat. Ára 24 kor.; postán 28 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Budapesti Építészeti Szemle. Szerk. Bobula János. X. évf. Havonként 2-szer. Nyomt. Kosmos. Ára 16 kor.

Budapesti Lakáshirdető. Szerk. és laptulajd. Weisz Mór. XV. évf. Havonként háromszor magyar és német nyelven. Ára 7 kor. 50 fill. Nyomt. Pallas.

Büntető Jog Tára. Szerk. Németh Péter és Glücklich Emil. XXII. évf. Nyomt. a Pesti Lloyd társulat. Ára 16 kor.

Corvina. A magyar könyvkereskedők egyletének közlönye. Szerk. Petrik Géza. Tulajd. a magyar könyvkereskedők egylete. XXIV. évf. Minden hó 10., 20. és 30-án. Ára 16 kor. Nyomt. a Pallas. Az egylet tagjai ingyen kapják.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság Körözvénye. Kiadja az üzletigazgatóság. Nyomt. Pesti kny. r.-társ. I. évf.

Csendőr Ujság. Szerk. Mihályfalvi I. Nyomt. Hunnia. II. évf. Ára 10 kor.

A Czipész. Fel.-szerk. Czikora János; kiadó-tulajd. a »Czipész« alapitói. XI. évf. Havonként kétszer. Nyomt. Müller Károly. Ára 2 kor. 80 fill.

Czipész Szaklap. Szerk. Bodh József. Nyomt. Müller Károly. III. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Divat-Ujság. Szerk. Csepreghy Ferenczné; kiadó-tulajd. Rákosi Jenő. nyomd. VIII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor. 80 fill.

Dohányárusok Közlönye. Szerk. és kiadó-tulajd. Hatsek Adolf. Nyomt. Elek Lipót. IX. évf. Havonként 2-szer. Ára 10 kor.

Égi Világosság. Védnök Báró Vay Ödön; szerk. dr. Grünhut Adolf. Nyomt. Spitzer és Somogyi. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Élet és Vagyon. Szerk. és kiadótulajd. Köhler István. Nyomt. Kellner és Mohrlüder. I. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Épitő Ipar. Szerk. Ney Béla; kiadótulajdonosok képviselője Pártos Gyula. Nyomt. Pesti Lloyd ny. XXV. évfolyam. Ára 16 kor.

Értékpapir Szemle. Szerk. Kormos Gyula. Nyomt. Hunnia. XI. évf. Havonként 2-er. Ára 2 kor.

Értesités a budapesti hitelezői védegylet tagjaihoz. Nyomt. Kálmán és társa. XIX. évf. Havonként kétszer. Az egylet tagjainak ingyen küldetik.

Fodrász Ujság. Szerk. Paulik József; Nyomt. és kiadja Nagel István. IX. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Forgalmi Ujság. Szerk. és laptulajd. Balassovich Kornél. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Ára 10 kor.

Fő- és Székvárosi Hirlap. Szerk. és kiadó-tulajd. Békei Soma. IX. évf. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. Hav. 3-szor. Ára 24 kor.

Földmivelési Értesitő. Kiadja a m. kir. földmivelésügyi ministerium. XII. évf. Nyomt. a Franklin t. Ára 4 kor.

Földmivelő. Fel. szerk. Ny. Nagy Dezső; kiadó-tulajd. Földmivelők orsz. egyesülete. Nyomt. Belvárosi ny. II. évf. Ára 4 kor.

A Főváros. Szerk. kiadótulajdonos Pichler N. István. XVII. évf. Nyomt. Gross és Grünhut. Havonk. 3-szor. Ára 8 kor.

Fővárosi Czímiroda Értesitője. Szerk. Kormos Zsigmond; kiadó: a Czímiroda. Nyomt Szent László ny. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 24 kor. (Megszünt.)

Fővárosi Háztulajdonosok Közlönye. Főszerk. Káldor Gyula; fel. szerk. Kompolthy Gusztáv. Nyomt. Weissenberg Ármin. II. évf. Havonként 2-szer. Ára 16 kor.

Fővárosi Közlöny. Budapest főváros hivatalos lapja. Szerk. Hajnal István; kiadja Budapest főváros közönsége. XI. évf. Hetenként kétszer. Nyomt. a székes fővárosi házi nyomda. Ára 12 kor.

Fűszerkereskedők Lapja. Főszerk. Hoffmann Mihály; szerk. Ocsenyi Zoltán; kiadja a »Füszerkereskedők egylete.« Nyomt. Wendt és társa. V. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Gazdasági Lapok. Fel. szerk. Ordódy Vilmos és Nagy Dezső; szerk.-tulajdonos Ordódy Lajos. LIII. évf. Nyomt. a belvárosi ny. Ára 16 kor.

Gazdasági Mérnök. Szerk. Gondos Viktor. Nyomt. Feldmann Mór. XXV. évf. Ára 24 kor. (Ezelőtt: Műszaki Hetilap cz.).

Gépkezelők Lapja. Szerk. Vecsei Ede. Nyomt. Friedmann Mór. II. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Gyógyászat. Szerk. és kiadó Schächter Miksa tr., XLI. évf. Nyomt. a Franklin-t. Ára 20 kor.

Gyógyszerész. (Előbb: Uj Aurora.) Szerk. és tulajd. Grósz Samu; fel. szerk. Faragó Andor. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Hav. 3-szor. Ára ?

Gyógyszerészi Értesitő. Szerk. és tulajd. Lukács István; kiadja: a Központi gyógyszerészeti iroda. IX. évf. Nyomt. a belvárosi ny. Ára 20 kor.

Gyógyszerészi Hetilap. Főszerk. és kiadó id. Schédy Sándor; fel. szerk. dr. Varságh Zoltán. Nyomt. Garai Mór. XL. évf. Ára 20 kor.

Gyógyszerészi Közlöny. Szerk. és kiadja K. Karlovszky Géza; segédszerk. Breit János. XVII. évf. Nyomt. Pallas. Ára 12 kor.

Gyümölcskertész. Szerk. Molnár István; kiadja a földmivelésügyi magyar kir. miniszterium. XI. évf. Nyomt. az Athenaeum. Havonként kétszer. Ára 2 kor.

Házfelügyelő. Szerk. Barna T.;

kiadók: Barna T. és Radenkovits János. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Háztartás. Szerk. Kürthy Emilné; kiadó-tulajd. az Athenaeum. VII. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor.

Háztulajdonosok Lapja. Szerk. Boleman Aladár; V. évf. Nyomt. a belvárosi ny. Havonként 3-szor. Ára 16 korona.

Herkules. Testgyakorlási közlöny. Szerk. Porzsolt Jenő és Porzsolt Kálmán. XVIII. évf. Megjelen havonként kétszer. Nyomt. Nagy Sándor. Ára 8 kor.

A Hitel. Szerk. és kiadó Kálnoki Henrik. III. évf. Nyomt. Pallas. Ára 12 kor.

Hiteles Merkur. Szerk. Hecht S.; kiadó és tulajd. Hecht-bankház. VIII. évf. Havonként 2-er. Nyomt. Spitzer Márk. Ára 2 kor.

Hivatalos Értesitő. Kiadja a cs. kir. szab. Kassa-oderbergi vasut. IV. évf. Nyomt. a Pesti könyvny. r. t.

Hivatalos Közlöny. Kiadja a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium. IX. évf. Havonként 2-szer. Ára 5 kor.

Hivatalos Vásárcsarnok Értesitő. Szerk. Szabó Ferencz; kiadja: Budapest székes főváros közönsége. IV. évf. Hetenként 2-szer. Nyomt. a székvárosi házi ny. Ára 8 kor.

Honi ipar. Szerk. Sugár Ottó és Gyárfás Oszkár. Nyomt. Hornyánszky Viktor. II. évf Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Ipar- és Kereskedelmi Közlöny. Szerk. ifj. Kápolnai P. Nyomt. Márkus Samu. XVI. ? évf. Ára 12 kor.

Irodalmi Tájékoztató. Szerk. és kiadja Róna Béla. Nyomt. Neuwald Illés. V. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Italmérők és Italárusok Közlönye. Főszerk. Drahotuszky Rezső. IV. évf. Nyomt. Révai és Salamon. Havonként 2-er. Ára 6 kor.

Jegyesek Lapja. Kiadja Békesi József. Nyomt. Gelléri és Székely. II. évf Ára 80 kor.

A Jog. Szerk. és kiadják dr. Révai Lajos és dr. Stiller Mór. Nyomt. a Pallas. XX. évf. Ára 12 kor.

Jogtudományi Közlöny. Főszerk. dr. Dárday Sándor, fel. szerk. dr. Fayer László, kiadó-tulajd. a Franklin-Társulat XXXVI. évf. »Curiai Határozatok« melléklappal. Ára 12 kor.

Jövőnk. A budapesti pinczérek . . . egyesületének közlönye. Szerk. Aczél Miksa. Nyomt. Neuwald Illés. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Kántorok Lapja. Szerk. Tördesi Kálmán; kiadó-tulajd. Brichta Kálmán. Nyomt. Hunyadi-Mátyás ny. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Katonai Lapok. Szerk. Cerri Gyula; kiadó Várnai F. nyomdász. XVI. évf. Havonként 3-szor. Ára 16 kor.

Kávésipar Szakközlöny. Szerk. és kiadó-tulajd. Halász István. Nyomt. Buschmann F. XIV. évf. Havonként kétszer. Ára 12 kor. (Megszünt.)

Kereskedelmi Muzeum. (Konzuli Közlemények.) Tulajd.-kiadó a m. kir. kereskedelmi muzeum. Nyomt. Athenaeum. XIII. évf. Hetenként 3-szor.

A Kert. Szerk. és tulajd. Mauthner Ödön. Nyomt. a Kosmos. VII. évf. Havonként kétszer. Ára 6 kor.

Kitartás. Vasutasok sat. hetilapja. Szerk. Temesváry Alajos. III. évf. Nyomt. Buschmann F. Ára 24 kor.

Kőmüves. Szerk. és kiadótulajd. Söröli József. Nyomt. Fried és Krakauer. II. évf. Hav. 2-er. Ára 1 kor. 60 fill.

Könyvkötők Lapja. Szerk. és kiadó: Schneller Ödön. Nyomt. Országos közp. községi ny. Hav. 2-szer. II. évf. Ára 5 kor. 20 fill.

Körözvénytár. Kiadja a déli vaspálya-társaság, szerk. Salgó Henrik. III. évf. Nyomt. Pesti könyvny. r. t.

Közegészségügyi Kalauz. Szerk. dr. Jutassy József, tulajd. dr. Lőrinczy Ferencz özv. Havonként 3-or. Nyomt. Pátria. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Közélelmezés. Mészárosok és hentesek közlönye. Szerk. Aczél Endre. Nyomt. Hornyánszky Viktor. III. évf.

Közgazdaság. Szerk. és kiadják dr. Galánthai Nagy Sándor és Gáspár I. Imre; társszerk. Éber Antal. Nyomt. Franklin-társulat. II. évf. Ára 20 kor.

Közgazdasági Híradó. Szerk. V. Olaszi Lajos; kiadó-tulajd. Károlyi György nyomdász. III. évf. Ára 12 kor.

Közgazdasági Közlemények. Szk. Turchányi Elemér. Nyomt. Kaufmann József. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 5 kor.

Központi Értesitő. Kiadja a kereskedelmi m. k. ministerium; szerk. Lakatos Aladár. Nyomt. a Pátria. XXVI. évf. Hetenkint kétszer, évenként mintegy 250 iv. Ára helyben 16 kor.; vidéken 20 kor.

Községi Közlöny. Szerk. és kiadó dr. Lipcsey Ádám. Nyomt. az Országos

központi községi ny. r. t. XXIII. évf. Ara 12 kor.

Köztelek. Főszerk. és a kiadásért felelős Forster Géza; szerk. Szilassy Zoltán. Az orsz. magyar gazdasági egyesület tulajdona. Nyomt. a Pátria. XI. évf. Hetenként kétszer. Ára 20 kor.

Közügyek. Szerk. Alföldi Zs. János; laptulajd. a »Közügyek« kiadó bizottsága. Nyomt. Pátria. I. évf. Ára 10 kor.

Lakatosok Lapja. Szerk. és laptulajd. Pap Tamás. Nyomt. Belvárosi ny. V. évf. Havonként 2-er. Ára 10 kor.

Magántisztviselők Lapja. Szerk. Kreutzer Lipót és Bálint Dezső. Nyomt. Gelléri és Székely. VII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Biztositási Hirlap. Szerk. Apor Sándor. Nyomt. Belvárosi ny. VI. évf. Havonként. 2-szer. Ára 10 korona.

Magyar Biztositó. Szerk. Szentmiklósy György. Nyomt. Fuchs Samu és társa. IV. évf. Ára 12 kor. (Megszünt.)

Magyar Bőripar. Főszerk. és kiadótulajd. Leitersdorfer Lipót; szerk. Wiesel Károly. VIII. évf. Havonként 3-szor. Hungaria nyomda. Ára 12 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Magyar Bőrkereskedelem. Szerk. Molnár Lipót és Szentistványi Tibor. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. I. évf. Ára 12 kor.

Magyar Czipész-Ujság. Szerk. Szenes Izidor és Úri Imre. Nyomt. Fritz Ármin. X. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 korona.

Magyar Czukoripar. Szerk. és kiadó dr. Telbisz János. Nyomt. Buschmann F. X. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor. (Magyar s német szöveggel.)

Magyar Czukrászok Lapja. Szerk. Prindl Ede. Nyomt. a Szent-Gellért ny. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Dohány-Ujság. Szerk. és kiadó-tulajd. Daróczi Vilmos. Nyomt. Márkus Samu. XVIII. évf. Megjelenik minden hó 1-én és 16-án. Ára 12 kor.

Magyar Épitő. Szerk. Zenthy Samu; laptulajdonos: A budapesti kőművesek nemzeti egyesülete. III. évf. Nyomt. Pátria. Ára munkásoknak 6 kor., nem munkásoknak 10 kor.

Magyar Evezős Sport. Szerk. Árvay Zoltán és dr. Záborszky István. Nyomt. Hunyadi Mátyás ny. I. évf. Havonként 2-szer. Ára 10 kor.

Magyar Fakereskedő. Szerk. és kiadó tulajd. Székely Ignácz. VIII. évf. Havonk. 2-szer. Nyomt. Révai és Salamon. Ára 14 kor.

Magyar Fém- és Gépipar. Szerk. és kiadó-tulajd. Fekete Adolf. Nyomt. Wellesz és Krammer. XII. évf. Havonként kétszer. Ára 12 kor.

Magyar Gazdák Lapja. Főszerk. és laptulajd. Merza Márton; fel. szerk. Szabó Ferencz; laptulajd. dr. Ecséry Lajos. VIII. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Ára 16 kor.

Magyar Hajózás. Szerk. Rácskay Gyula; kiadja Gonda Béla. Nyomt. Műszaki irod. ny. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 12 kor.

Magyar Ipar. »Iparügyek« Szerk. Gelléri Mór; Nyomt. Neumayer Ede. XV. évf. Ára 12 kor.

Magyar Iparoktatás. Az Országos iparoktatási tanács hivatalos közlönye. Szerk. Szterényi Sándor. Nyomt. Korvin testvérek. V. évf. Havonként 2-er. (jul. és aug. kivételével.) Ára 10 kor.

Magyar Jogász. Szerk. és kiadótulajdonosok dr. Horváth Gyula. IV. évf. Nyomt. Neuwald Illés. Ára 12 kor.

Magyar kereskedelmi Muzeum. Szerk. Sasvári Ármin; kiadja a Magyar kereskedelmi Múzeum igazgatósága. Nyomt. Légrády testvérek. XI. évf. Ára ?

Magyar Kereskedők Lapja. Szerk. Kormos Alfréd. Nyomt. a fővárosi ny. XXI. évf. Ára 8 kor.

Magyar Királyi Adóhivatalok Lapja. Pénzügyigazgatás. Szerk. és kiadja Dr. Exner Kornél. Nyomt. Márkus Samu. XI. évf. Havonként kétszer. Ára 8 kor.

Magyar Királyi Államvasutak Hivatalos Lapja. Kiadja a magyar kir. államvasutak igazgatósága. Nyomt. Rigler József Ede. XV. évf. Havonként 4—5 szám. Hivatalból küldetik.

A Magyar Királyi Posta és Távirda Rendeletek-Tára. Kiadja a kereskedelemügyi miniszterium. Nyomt. Hornyánszky Viktor. XXXV. évf. A postai és távirdai hivataloknak ingyen küldetik.

Magyar Közgazdaság. Szerk. dr. Éber Antal. Nyomt. Pesti kny. r.-t. I. évf. Ára 20 kor.

Magyar Közigazgatás. Szerkesztő és kiadótulajd. Boncza Miklós. Nyomt. a Pallas. XIX. évf. Ára 16 kor.

Magyar Közlekedés. Szerk. Hunyady Ferencz és Rendes Zsigmond; kiadja a

lap kiadó-vállalata. Nyomt. Schmelcz és Schillinger. VIII. évf. Havonként 3-szor. Ára 10 kor.

Magyar Közlöny. Szerk. Virág Gyula. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. IX. évf. Havonként 3-or. Ára 20 kor.

Magyar Malom és Gazdasági Értesitő. Szerk. Gondos Jenő; tulajd. és kiadó Weiss Lajos. IX. évf. Hav. 2-szer. Ára 6 kor.

Magyar Malom Közlöny. Szerk. és kiadó Markstein Ignácz. Nyomt. Fried és Krakauer. III. évf. Hav. 2-szer. Ára 6 kor.

A M. Mérnök- és Épitész-Egylet Heti Értesitője. Szerk. Mihályfi József; kiadja a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet. XX. évf. Az egyesület tagjainak minden utánfizetés nélkül küldetik. Nyomt. a »Patria.«

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének Üzleti Értesítője. Szerk. fel. Vidats Elemér. Nyomt. Hornyánszky Viktor. VIII. évf. Havonként 2-er. A tagok ingyen kapják.

Magyar Műkertészek és Kertészgazdák Országos Szakközlönye. (Szeged.) Szerk. Mayer Miklós; laptulajdonosok a magyar műkertészek. Nyomt. Schulhof Károly. X. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Nemzetgazda. Szerkesztő és kiadó-tulajdonos Mende Bódog. Nyomt. a Franklin-társulat. XVIII. évf. Ára 20 kor.

Magyar Órások Szaklapja. Szerk. Révész Béla; kiadja a Magyarországi órássegédek szakegylete. III. évf. Nyomt. a belvárosi kny. Havonként 2-szer. Ára nem tagoknak 8 kor.

Magyarországi Vas- és Fémmunkás. Szerk. Aczélos; kiadó-tulajd. a lap alapítói. Nyomt. Stefanovits István. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 2 kor.

Magyar Orvosi Revue. Szerk. dr. Mahler Gyula és Bodon Károly. Nyomt. Posner Károly Lajos és fia; kiadja Franke Pál. V. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Magyar Orvosok Lapja. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Hönig Izsó. Nyomt. Pallas. I. évf. Ara 10 kor.

Magyar Pénzügy. Szerk. Kormos Alfréd. Nyomt. a fővárosi ny. XXI. évf. Ára a »M. Kereskedelmi Muzeum és Hiteles Sorsolási Értesítő«-vel 20 kor.

Magyar Pénzügyőr. Szerk. Iklódy Győző. Nyomt. Stephaneum ny. XII. évf. Ára 12 kor.

Magyar Pósta- és Távirda Szaklap. Főszerk. dr. Koroda Pál. fel. szerk. és kiadó-tulajd. Szentessy Gyula. Nyomt. Pátria. I. évf. Hav. 3-szor. Ára 20 kor.

Magyar Sportlap. Szerk. Horváth József és Magyar Elek; kiadó-tulajd. a Magyar Sportlap kiadó vállalat. Nyomt. Eckstein Bernát és fia. Havonként 3-szor. VIII. évf. Ára 20 kor.

Magyar Szesztermelő. Kiadásért és szerkesztésért felelős Rubinek Gyula; Nyomt. a »Pátria.« Havonként 2-er. IV. évf. Ára 10 kor.

Magyar Szinpad. (Szöveges és képes-). Szerk. tulajd. Márkus József. III. évf. Naponként. Nyomt. a Fővárosi ny. Ára 14 kor.

Magyar Termény-Statisztika. Szerk. és kiadó Aczél Géza és Szalai Béla. III. évf. Het. 3-szor. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. Ára 80 kor.

Magyar Turf. Lóversenyujság. Szerk. Őszi Kornél. Minden lóverseny előtt való napon. II. évf. Nyomt. Pallas. Ára 12 korona.

Magyar Utazó Kereskedő. Szerk. Kabos Ede; kiadja a magyarországi utazók egyesülete. Nyomt. a pesti Lloydtársulat ny. XI. évf. Havonként kétszer. Ára 8 kor.

Magyar Üveg- és agyagipar. Szerk. itj. Garai Károly és Zsolnay Miklós. II. évf. Nyomt. az Athenaeum. Hav. 2-szer. Ára 16 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Magyar Vas- és Gépujság. Szerk. és tulajd. Nagel J. Nyomt. a pesti könyvnyomda r. t. XIX. évf. Havonként 3-szor. Ára 16 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Magyar Vaskereskedő. Szerk. Biró Ármin; főszerk. és laptulajd. Krausz Zsigmond. II. évf. Nyomt. az Országos központi községi ny. r. t. Ára 16 kor.

Magyar Vendéglős- és Kávésipar. Főszerk. dr. Solti Ödön, Barta Béla, F. Kiss Lajos, fel. szerk. F. Kiss Lajos. III. évf. Nyomt. Pátria. Ára 12 kor.

Magyar Zenészek. Szerk. Miskolczi Henrik és Márkus Elemér. Nyomt. Rózsa Kálmán. II. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor.

Mauthner Utmutatója. Szerk. és kiadó Mauthner Ödön magkereskedő. II. évf. Nyomt. az Athenaeum.

Mercur. Hiteles sorsolási tudósító. Szerk. Berger Mór. Nyomt. a Hungaria társaság. XXVI. évf. Minden húzás után

magyar és német szöveggel. Ára 4 kor. Ugyanezen szöveggel:

Magyar Mercur.
Budapesti Mercur.
Fővárosi Mercur.
Magyar Fővárosi Mercur.
Sorsolási Mercur.
Tőzsdei Mercur.
Uj Mercur.
Pénzügyi Mercur.
Pesti Mercur.

Mészárosok és Hentesek Lapja. Lapvezető: Komáromi Sándor; szerk. Sas (Schatz) Ármin. IX. évf. Nyomt. Révai és Salamon. Ára 12 kor.

Mezőgazdák Szövetkezetének Értesítője. Szerk. Zachar Gyula. Nyomt. Pátria. VIII. évf. Tagok ingyen kapják.

Mezőgazdasági Alkalmazottak Lapja. Szerk. Degré Hugó. II. évf. Nyomt. Hunnia. Ára 6 kor.

Molnárok Lapja. Az »Országos Molnár-Egyesület Hivatalos Közlönye.« Szerk. és laptulajd. Jutassy Ödön. Nyomt. a Pátria. VIII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Munkás Otthon. Szerk. és kiadó: Horváth Gyula. Nyomt. Neumayer Ede. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 2 kor. 70 fill.

Műcsarnok. Az országos magyar képzőművészeti társulat lapja. Szerk. Ambrozovics Dezső. Nyomt. a Budapesti Hirlap ny. IV. évf. A társulat tagjai ingyen kapják.

Műterem. Szerk. és kiadó-tulajd. Vörös Julianna. Nyomt. Károlyi György. I. évf. Hav. 3-szor. Ára 12 kor.

Művészet. Szerk. Cs. Szabó Kálmán. II. évf. Hav. 2-szer. Nyomt. Pesti kny. r. t. Ára 16 kor.

Művészvilág. Szerkesztő Rudnai Győző. III. évf. Ára 16 kor.

Művezetők Lapja. Szerk. Wopaletzky Károly, kiadó-tulajdonos a szövetkezet. Nyomt. Stephaneum. IV. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Nemzetgazdaság. Szerk. Apor Sándor. Nyomt. Légrády testvérek. I. évf. Ára 20 kor.

Nemzetgazdasági Szemle. Szerk. Katona Béla. III. évf. Nyomt. az Athenaeum ny. Hav. 3-szor. Ára 20 kor.

Nemzeti Merkur. Kiadja Redlich Dávid váltóüzlete. XII. évf. Nyomt. Kaufmann József. Minden huzás után. Ára 2 kor.

Nemzeti Szemle. A Nemzeti Szövetség értesitője. Szerk. Déri Gyula; kiadótulajd. Leidenfrost J. Nyomt. Markovits és Garai. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 16 kor.

Nemzetközi Fürdő-Lapok. Szerk. Elek Hugó, kiadó: Eckstein Bernát és fia nyomd. VI. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Nemzetközi Vasuti és Hajózási Utmutató. Szerk. és tulajd. Ekker Lipót. Nyomt. Muskát Béla. V. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Néplap. Gazdasági heti közlöny. Szerk. István gazda. VIII. évf. Nyomt. Franklin-társulat. Ára 3 kor.

Népszava. A magyarországi általános munkáspárt központi közlönye. Szerk. Kardos J., kiadó-tulajd. Faragó K. Nyomt. Neumayer Ede. XXV. évf. Hetenk. 3-szor. Ára 8 kor. 80 fillér.

Országos kereskedelem, ipar és pénzügy. Szerk. Pallay Mihály. Nyomt. Hunnia. Korvin testvérek. IV. évf. Ára 16 kor.

Országos Közigazgatási Hetilap. Szerk. és kiadó: Chorus Károly. Nyomt. Stephaneum. I. évf. Ára 12 kor.

Országos Központi Hitelszövetkezeti Értesítő. Szerk. dr. Baross Lajos. III. évf. Nyomt. az Athenaeum. Hav. 2-szer. Ingyen.

Orvosi Hetilap. Szerk. és kiadótulajd. Hőgyes Endre és Székely Ágoston. XLV. évf. Pesti Lloyd-társulat nyomd. Ára 20 kor.

Orvosi Heti-Szemle. Szerk és kiadó tulajd. dr. Flesch Nándor. XXIX. évf. Nyomt. a Pallas. Ára 16 kor.

Orvosok Lapja. Szerk. dr. Hönig Izsó; laptulajd. dr. Márk Dezső. Nyomt. Pallas. XII. évf. Ára 10 kor. (Ezelőtt Gyakorló Orvos cz.).

Pannonia. A fővárosi váltóüzlet-társaság sorsolási tudósitója. Szerk. Adler Gyula. Nyomt. Korvin testv. XVII. évf. Havonként 2—3-szor. Ára 2 kor.

Papir. Szerk. és kiadják Landau József és Barta Lajos. III. évf. Nyomt. Pátria. Hav. 2-szer.

Pénzintézeti Közlöny. Szerk. Grósz Nándor; kiadó-tulajd. Fehér Bruno. Nyomt. Gelléri és Székely. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Penzügyigazgatás. Szerk. dr. Exner Kornél. Nyomt. Márkus Samu. XI. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Pénzügyi Hirlap. Szerk. és kiadja

Lendvay Sándor. VIII. évf. Nyomt. Pátria. Havonként kétszer. Ára 3 kor.

Pénzügyi Közlöny. Kiadja a m. kir. pénzügyminiszterium. XXVIII. évf. Havonként többször. Ára 4 kor. Nyomt. a m. kir. államnyomda.

Polytechnikai Szemle. Szerk. Wolf Sándor és társai; kiadó Szterényi Bertalan. Nyomt. Fővárosi nyomda. VI. évf. Havonként 3-szor. Ára 16 kor.

Posta-Közlöny. Szerk. Jancsó Dezső; kiadó-tulajd. Böszörményi Ilona. Nyomt. Buschmann F. XXXV. évf. Havonként háromszor. Ára 10 kor.

Rendeleti Közlöny A magyar királyi honvédség számára. Személyi ügyek. Szabályrendeletek. Nyomt. Pallas. XXVII. évf. Megjelen havonkint 2—3 szám.

Rendőri Lapok. Kiadó-tulajd. Mezei Sándor; szerk. Guthi Imre. VIII. évf. Nyomt. Légrády testv. Ára 14 kor.

Siketnéma-Világ. Szerk. és kiadótulajd. Aba Péter. II. évf. Nyomt. Stephaneum. Hav. 2-er. Ára 20 kor.

Sorsolási Ellenőr. Szerk. Kaufmann Richard. III. évf. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. Hav. 2-szer. Ára 3 kor.

Sorsolási Közlöny. Kiadó-tulajdonos Beimel Lajos. Nyomt. Kaufmann és Wotitz. XV. évfolyam. Minden huzás után. Ára 2 kor.

Sorsolási Tudósító. Szerk. és kiadja Aradi Rezső. Nyomt. Hunnia. XXXI. évf. Minden huzás után magyar és német szöveggel. Havonként 2-szer. Ára 3 kor.

Ugyanezen szöveggel:

Fortuna.
Kis Mercur.
Hiteles Sorsolási Értesitő.
Nemzeti Merkur.
Hungaria.
Hermes.
Nyeremény.
Phőnix.
Telegraph.
Uj Magyar Mercur.

Sport-Élet. Szerk. Őszi Kornél. Nyomt. a Kosmos. VI. évf. Ára 16 kor.

Sportkedvelő. Szerk. Stankovits Szilárd. Nyomt. Hornyánszky Viktor. I. évf. Ára 12 kor.

Sport-Világ. Szerk. és kiadja a »Sport-Világ társaság«; képviseli Iszer Károly. Nyomt. a pesti Lloyd-társaság. VIII. évf. Ára 8 kor.

Statisztikai Heti Kimutatás. Szerk. Kőrösi József; kiadja a fővárosi stat. hivatal. Nyomt. a pesti könyvny. r. t. XXIX. évf. Ára 6 kor.

Szabadalmi Közlöny. Szerk. Frecskay János. Nyomt. a Pallas. VI. évf. Ára 20 kor.

Szabadság. Szerk. Szikora Zoltán. VI. évf. Nyomt. Pátria. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Szabó-Ipar. Szerk. Fülöp Sándor. Nyomt. Stephaneum. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Szárnyasaink. Szerk. Parthay Géza. Az országos baromfitenyésztési központ hivatalos közlönye. Nyomt. a Fővárosi ny. XVI. évf. Havonként kétszer. Ára 8 kor.

Szikvízgyárosok Lapja. Szerk. és kiadó-tulajd. Rosenthal Adolf. Nyomt. Schmelcz Izidor. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Színészek Lapja. Szerk. Mészáros Kálmán; kiadja a magyar színész-egyesület központi igazgató tanácsa. Nyomt. Löblovitz Zsigmond. XIX. évf. Minden 10 napban. Ára 8 kor.

Színészeti Közlöny. Szerk. és kiadótulajd. Réthy L. Pál, hely. szerk. Radó Pál. Nyomt. Müller Károly. XIV. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Szöveges és Képes Szinházi Lapok. Szerk. Forrai Soma. Nyomt. Fritz Ármin. V. évf. Ára 36 kor.

Szövetkezeti Szemle. Szerk. és laptulajd. Wechsler Gyula. V. évf. Havonként kétszer. Nyomt. Márkus Samu. Ára 16 kor.

Takarékpénztári Közlöny. Szerk. tulajd. Wechsler Gyula. III. évf. Nyomt. Márkus Samu. Hav. 2-szer. Ára 16 kor.

Társulati Értesitő. Szerk. és kiadótulajd. dr. Gyürky Ödön. Nyomt. Buschmann F. X. évf. Havonként 2-szer. Ára 4 korona.

Technologiai Lapok. Szerk. Táborsky Ottó. Kiadja és nyomt. Kertész József. XIII. évf. Havonként kétszer. Ára 16 kor.

A Természet, állattani és vadászati folyóirat. Szerk. Dr. Lendl Adolf és csikszentsimonyi és ernyesi Lakatos Károly. V. évf. Havonként 2-er. Nyomt. Markovits és Garai. Ára 6 kor.

Törvényszéki és Rendőri Ujság. Szerk. és kiadó dr. Horváth Gyula és Vig Viktor. III. évf. Nyom. Patria. Ára 16 kor.

Turf-Világ. Szerk. Salamon Endre; laptulajdonosok: Schwendenrein Alajos

és Salamon Endre. II. évf. Nyomt. Franklin-társulat. Hav. 2-szer. Ára 16 kor.

Tüzrendészeti Felügyelő. Szerk. Lukáts Gyula. III. évf. Hav. 2-szer. Nyomt. Nagel István. Ára 4 kor.

Typographia. Szerk. Peidl Gyula; kiadó-tulajd. Siegfried József. Nyomt. Krausz S. és T. XXXIII. évf. Egyes szám 30 fillér. (»Gutenberg« német melléklettel.) Nyomt. Krausz S. és t.

Unio. Szerk. Tagányi Árpád. A sütők, czukrászok és mézeskalácsosok ipartestülete hivatalos szakközlönye. Nyomt. Hunyadi ny. VI. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Ügyvédek Lapja. Szerk dr. Wolf Vilmos és dr. Löwy Gábor. Nyomt. Márkus Samu. XVIII. évf. Ára 12 kor.

Vadászat és Állatvilág. Főszerk. Fónagy József; szerk. Parthay Géza. I. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Vadász és Verseny-Lap. Főszerk. és kiadó-tulajd. Sárkány János Ferencz; fel. szerk. Ferdinandy Béla. XLV. évf. Nyomt. a Pallas. Ára 24 kor.

Vadász-Lap. Szerk. Egerváry Gyula; kiadó-tulajd. Sárkány János Ferencz és Egerváry Gyula. Nyomt. a Pallas. Minden hó 5, 15 és 25-én. XXII. évf. Ára 12 kor.

Vállalkozók Közlönye. Szerk. Schuschny Zsigmond; kiadó-tulajd. Várnai F. nyomdász. VII. évf. Ára 12 kor.

Vállalkozók Lapja. Főszerk. és kiadó-tulajd. Lakatos Lajos; társ-szerk. Sós Izor. Nyomt. a Belvárosi ny. XXII. évf. Ára 12 kor.

Vas- és Fémmunkások Szaklapja. Szerk. és laptulajd. Teszárs Károly. Nyomt. Neumayer Ede. IX. évf. Havonként kétszer. Ára 2 kor. 40 fill.

Vasut. Főszerk. és laptulajd. Keleti Lajos. Nyomt. Elek Lipót. IV. évf. Ára 16 kor.

Vasuti és Hajózási Hetilap. Szerk. dr. Szabolcsy Antal. III. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Ára 16 kor.

Vasuti és Közlekedési Közlöny. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Heltai Ferencz. Nyomt. a Pesti kny. r. t. XXXII. évf. Hetenként 3-szor. Ára 24 kor.

Vasuti Lapok. Szerk. Biró Lajos. IV. évf. Nyomt. Árpád ny. Hav. 3-szor. Ára 10 kor.

A Vendéglős. Szerk. és kiadó-tulajd. Wagner József. Nyomt. Buschmann F. XII. évf. Havonként 2-szer. Ára 12 kor.

Vendéglősök Lapja. Szerk. tulajd. Ihász György. Nyomt. Wesselényi Géza. XVII. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Veterinarius. Szerk. dr. Hutyra Ferencz és dr. Rátz István. Nyomt. a Pátria. XXIV. évf. Havonként 2-er. Társ. tagok kapják.

Vizügyi és Hajózási Közlöny. Szerk. és kiadó-tulajd. Nautilus. Nyomt. az Athenaeum. XI. évf. Ára 16 korona.

Zenelap. Szerk. és kiadó-tulajd. Ságh József; társszerk. Langer Viktor. Nyomt. Szent Gellért ny. XV. évf. Havonként 3-or (jul. és aug. kivételével). Ára 8 kor.

Zenélő Magyarország. Szerk. és kiadó Klökner Ede. Nyomt. Kunosy Vilmos és fia. VIII. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Zenevilág. Szerk. Hackl N. Lajos. III. évf. Nyomt. Pesti könyvny. r. t. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Zoológiai Lapok. Szerk. Parthay Géza. III. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Havonk. 2-szer. Ára 8 kor.

VIDÉKEN.

Aradvidéki Iparegyesület. Heti Értesítője. (Arad.) Szerk. Edvi-Illés László; kiadja az aradi ipar-egyrsület. I. évf. Nyomt. az aradi ny. r.-t. Ára 2 kor.

Bányászati és Kohászati Lapok. (Selmecz.) A m. kir. bányászati akadémia közlönye. Szerk. Litschauer Lajos. Nyomt. Joerges Ágost özv. és fia. XXXIV. évf. Minden hónap 1. és 15-én. Ára 16 kor.

Betegsegélyző. (Győr.) Szerk. és kiadja Vizkeleti Sándor. Nyomt. Győregyházmegyei kny. I. évf. Ára 10 kor.

Borsodi Gazda. (Miskolcz.) Szerk. és kiadják: Vértesy Tivadar és Sugár Ignácz. Nyomt. Klein és Ludvig. II. évf. Ára 4 kor.

Debreczeni Gazdasági Lapok. (Debreczen.) Fel. szerk. ifj. Sporzon Pál; szerk. Rácz Lajos. III. évf. Havonként 2-szer. Nyomt. a városi ny. Ára 4 kor.

Délkeleti Fürdőlapok. (Oravicza.) Szerk.-tulajd. Frank Gusztáv. Nyomt. Wunder Károly. Megjelenik jun.—szept. II. évf. Ára 2 kor. 40 fill.

Délvidéki Sport. (Temesvár.) Szerk. Neuhausz Ernő és Osztie Andor. Nyomt. Csendes Jakab. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Délvidéki Ügyvédek Lapja. (Temesvár.) Szerk. Korniss Géza; tulajd.-

kiadó a kamara. Nyomt. Csendes Jakab. II. évf. Ára 10 kor.

Erdélyi Gazda. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadó Tokaji László; társszerk. Jakab László; segédszerk.: Éber Ernő; kiadja az Erdélyi gazdasági egylet. XXXIII. évf. Nyomt. Gámán János. Ára 12 kor.

Erdészeti Ujság. (Szászsebes.) Szerk. és kiadó-tulajd. Podhradszky Emil. Nyomt. Stegmann János. V. évf. Ára 8 kor.

Felvidéki Iparosok és Munkások Lapja. (Diós-Győr.) Szerk. Ábrahám Lajos; laptulajd. »Magyar Kuria« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Ára 12 kor.

Filharmonia. (Győr.) Szerk. . . . Nyomt. Pannonia I. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Fortuna. (Győr.) Szerk. Kölcsei Adolf. Nyomt. Hunnia Budapesten. VIII. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Földmivelő. (Hódmezővásárhely.) Szerk. Szathmári Péter, kiadja: Mucsi Lajos. II. évf. Nyomt. Engel Lajos. Ára 4 kor. 40 fill.

Gyakorlati Mezőgazda. (Kassa.) Főszerk. és tulajd. Kovácsy Béla; fel. szerk. Gerlóczy Géza. XXVI. évf. Nyomt. Vitéz A. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Időjárási Naptár. Magyarország számára. (Ó-Széplak.) Kiadja a nyitravölgyi gazdasági egylet agrármeteorologiai obszervatoriuma. Nyomt. a Kohn-féle ny. Rózsahegyen. XVIII. évf. Ára 8 kor.

Ipar és Kereskedelem. (Szeged.) Főszerk. Perjéssy László; szerk. Gallovich Jenő. Nyomt. Várnai L. II. évf. Havonként 2-szer. Ára 4 kor.

Kecskeméti Szinházi Ujság. (Kecskemét.) Szerk. Kecskeméti Vilmos; kiadó Komor Gyula. Nyomt. Kecskeméti hírlapkiadó ny. r.-t. I. évf. Naponként. Ára 5 hóra 7 kor.

Kerékpár-Sport. (Pécs.) Szerk. és tulajd. Bolgár Tivadar. VIII. évf. Nyomt. Weiss F. és S. Nagy-Kanizsán. Havonként 3-szor. Ára 8 kor.

Kis Tükör. (Kolozsvár.) Képes családi hetilap. Szerk. és kiadó-tulajd. Kecskeméthy István. Nyomt. Gombos Ferencz. IX. évf. Ára 4 kor.

Közgazdasági Közlemények. (Beszterczebánya.) Szerk. dr. Holesch István; kiadja a beszterczebányai kereskedelmi és iparkamara. V. évf. Havonként 3-or. Nyomt. Hungaria. Ára ?

Magyar Erdész. (Ungvár.) Szerk. Imecsfalvi Imecs Géza. Nyomt. Székely Illés, kiadó-tulajd. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Magyar Földmivelő. (Szatmár.) Szerk. és kiadó-tulajd. Bodnár Gáspár. Nyomt. Morvai János. IV. évf. Ára 4 kor.

Magyar Művészet. (Temesvár.) Szerk. Neuhausz Ernő, hely. szerk. Herczeg Jenő. Nyomt. Délmagyarországi ny. III. évf. Naponként. Ára 6 kor.

A Mi Ujságunk. (Szombathely.) Szerk. Kelemen Lajos. I. évf. Nyomt. Egyházm. ny. Ára 10 kor.

Nagyváradi Magyar Szinpad. (Nagyvárad.) Főszerk. Márkus József, fel. szerk. Karácsonyi Aladár; kiadó Somogyi Károly. Nyomt. . . . I. évf. Naponként.

Napi Közlöny. (Bártfa.) M. orvosok és természetvizsgálók XXXI. gyüléséről. Nyomt. Bleyer M. (1—4. száma).

Népakarat. (Veszprém.) Szerk. Takács Szilveszter. Nyomt. a Vörösmarty ny. IV. évf. Ára 8 kor.

A Nyitravölgyi Gazdasági Egylet Közlönye. (Nyitra.) Szerk. báró Friesenhof Gergely. Nyomt. az egyesület. XXVI. évf. Havonként kétszer. Ára 6 kor.

Szegedi Jogász-Lapok. (Szeged.) Szerk. Reiniger Jakab. X. évf. Nyomt. Endrényi Lajos. Ára 12 kor.

Szinház. (Nyitra.) Főszerk. Miskolczi Henrik: szerk. Kardos Ede; kiadó-tulajd. Dobó Sándor. Nyomt. Huszár István. I évf. Ára ?

Szinházi Lapok. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Beppo. Nyomt. »Zempléni« ny. I. évf. Naponként. Ára a Szinházi idényre 5 kor.

Szinházi Napló. (Szabadka.) Szerk. Pusztai Béla. Nyomt. Szabados Sándor. I. évf.

Szinházi Ujság. (Nagyvárad.) Szerk. Biró János. II. évf. Nyomt. Neumann Vilmos kiadó-tulajd. Naponként.

Szinházi Ujság. (Pécs.) Szerk. és kiadó-tulajd. Honthy István. Nyomt. Pécsi püspöki ny. I. évf. Naponként. Egész idényre 7 kor.

Szinházi Ujság. (Szatmár.) Szerk. és kiadó Kovács Ödön. Nyomt. Pázmánysajtó. I. évf. Naponként. 14 kor. 40 fill.

Szinházi Ujság. (Miskolcz.) Szerk. Czövek Károly és Heténvi Elemér. Nyomt. Forster. Klein és Ludwig. I. évf. Naponként. Ára 8 kor.

Szinházi Ujság. (Kolozsvár.) Szerk.

Herczegh Jenő és ifj. Betegh László tulajd. Nyomt. Gámán János örököse. I. évf. Naponként.

Szőlőszeti és Borászati Lap. (Kecskemét.) Szerk. és kiadó-tul. Maurer János. Nyomt. Forster, Wesselényi és társai Miskolczon. XXII. évf. Ára 8 kor.

Szöveges és Képes Magyar Szinpad. (Szeged.) Főszerk. Márkus József, fel. szerk. Szomory Béla. Nyomt. Várnay L. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Temesvári Szinpad. (Temesvár.) Szerk. és tulajd. Krémer Jenő. Nyomt. Csanád egyházm. ny. I. évf. Naponként. Ára 16 kor.

Ungvári Szinpad. (Ung.) Szerk. Vidor Marczi. Nyomt. Székely és Illés. I. évf. Egyes szám 10 fill.

Vármegyei és városi törvényhatósági segéd- és kezelőtisztviselők Közlönye. (Zalaegerszeg.) Szerk. és Kiadja Záborszky József. Nyomt. Breisach Samu. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Vasuti Folyóirat. (Miskolcz.) Szerk. és kiadó: Gedeon András. Nyomt. Forster, Klein és Ludwig. IV. évf. Havonként 3-szor. Ára 14 kor.

Összesen 278.

VIII. VIDÉKI LAPOK

(nem politikai tartalommal.)

Abauj-Szántó és Vidéke. (Abauj-Szántó.) Szerk. és nyomt. Baksy Barna. V. évf. Ára 8 kor.

Abony. (Abony.) Szerk. Temesközy Gerzson, kiadó-tulajdonos Szerdahelyi János nyomdász. IV. évf. Ára 8 kor.

Ada-Moholi Közlöny. (Ada.) Szerk. fel. és laptulajd. Berger Adolf. XI. évf. Nyomt. Berger L. Ára helyben 8 kor., vidékre 10 kor.

Alsó-Lendvai Hiradó. (Alsó-Lendva.) Szerk.-tulajd. és kiadó Andor Pál. VI. évf. Nyomt. Balkányi Ernő. Ára 8 kor.

Aradi Hiradó. (Arad.) Szerk. és laptulajd. Cs. Endes Dániel. VIII. évfolyam. Nyomt. Gyulai István. Ára 8 kor.

Aradmegyei Hirlap. (Borosjenő.) Szerk. dr. Mérő Samu. Nyomt. Ungar J. II. évf. Ára 8 kor.

Aranyos-Vidék. (Torda.) Szerk. Lovassy Andor; kiadó-tulajd. Nagy Olivér és társai XI. évf. Nyomt. Füssy és Sztupjár. Ára 8 kor.

Árvamegyei Hirlap. (Alsó-Kubin.) Szerk. és kiadó Trnkócy József nyomdász. XIV. évf. Ára 8 kor.

Aszód és Vidéke. (Aszód.) Szerk. Nyiry Lajos. Nyomt. a m. kir. javítóintézet nyomd. II. évf. Ára 12 kor.

Bácskai Ujság. (Apatin.) Szerk. és kiadó-nyomdász Szavadill József. VI. évf. (Magyar és német). Ára 6 kor.

Bács-Kulai Hirlap. (Kula.) Szerk. és kiadó-tulajd. Berkovits Márk nyomdász. V. évf. Ára 8 kor.

Bács-Topolyai Hirlap. (B.-Topolya.) Szerk. dr. Fárnek Dezső; kiadó-tulajd. Wilheim Miksa nyomdász. VI. évf. Ára 8 kor.

Bajai Hirlap. (Baja.) Szerk. és laptulajd. dr. Lemberger Ármin; Kiadja Kazal József nyomdász. IV. évf. Ára 10 korona.

Bajai Közlöny. (Baja.) Szerk. és tulajd. Erdélyi Gyula; kiadó Rajkovits Károly nyomdász. XXIV. évf. Ára 10 kor.

Balatonvidék. (Keszthely.) Szerk. Bontz József V. évf. Nyomt. a kiadó Sujánszky József. Ára 10 kor.

Barcs és Vidéke. (Barcs). Szerk. és kiadó Skribanek Géza nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Bars. (Léva.) Szerk. Holló Sándor. Nyomt. Nyitrai és társa. XXI. évf. Ára 10 kor.

Barsi Ellenőr. (Aranyos-Marót.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Bottka Győző. Nyomt. Dóczi. XX. évf. Ára 8 kor.

Bártfa és Vidéke. (Bártfa.) Szerk. Arányi Dezső; kiadótulajd. Blayer M. nyomdász. XI. évf. Hav. 2-er Ára 8 kor.

Battonya és Vidéke. (Battonya.) Szerk. ifj. Bittera Béla. Nyomt. Ruber István. I. évf. Ára 8 kor.

Békés. (Gyula.) Szerk. Kohn Dávid; kiadó-tulajd. Dobay János nyomdász. XXXIII. évf. Ára 10 kor.

Békési Lapok. (Békés.) Szerk. Klein Albert; kiadó-tulajd. b. Drechsel Géza nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Bereg. (Beregszász.) Szerk. Janka Sándor; kiadótulajd. a »Haladás« könyvnyomdája. XXVIII. évf. Ára 8 kor.

Beszterczebánya és Vidéke. (Beszterczebánya.) Főszerk. Áldor Imre; szerk. Podhradszky Lajos és Sonnenfeld Mór; tulajd. Sonnenfeld Mór. Nyomt. a Hungaria. XII. évf. Ára 8 korona.

Borsod. (Miskolcz.) Szerk. Miskolczy Pál; kiadó-tulajd. Forster, Klein és Ludvig, XXXV. évf. Ára 8 kor.

Borsod-Miskolczi Hirlap. (Miskolcz.) Szerk. dr. Serédi Jenő; kiadótulajd. Boros Jenő nyomdász. II. évf. Ára 6 kor.

Borsod-Miskolczi Közlöny. (Miskolcz.) Szerk. Sugár Ignácz. Nyomt. Forster, Klein és Ludvig. XIX. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Brassói Szemle. (Brassó.) Szerk. Halász Gyula. Nyomt. Herz. I. évf. Ára 6 kor.

Budafok és Vidéke. (Budafok.)... Nyomt. Leopold és Klein. III. évf. Ára?

Buziási Közlöny. (Buziás.) Szerk. és kiadó-tulajd. Dimitrovics Milos. Nyomt. Ullmann F. I. évf. Ára 10 kor.

Ceglédi Ujság. (Czegléd.) Szerk. dr. Molnár Albert; kiadó-tulajd. a szerkesztőbizottság. Nyomt. Nagy Elek. XI. évf. Ára 6 kor.

Csalóközi Lapok. (Duna-Szerdahely.) Szerk. Adorján Barna. Nyomt. Goldstein Jozsua. I. évf. Ára 8 kor.

Csikmegyei Híradó. (Csik-Szereda.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szvoboda József nyomd. III. évf. Ára 6 kor.

Csongrádi Lap. (Csongrád.) Szerk. Éder János és Holló Adolf; kiadó-tulajd. Weisz Márk nyomdász. XI. évf. Ára 8 korona.

Csongrádmegyei Hirlap. (Szentes.) Szerk. Tasnády Antal. Nyomt. Vajda Bálint. III. évf. Hetenk. 2-szer. Ára 10 korona.

Csurgó és Vidéke. (Csurgó.) Szerk. dr. Nagy Sándor és Matter János; kiadótulajd. Vágó Gyula nyomdász. IX. évf. Ára 8 kor.

Czegléd. (Czegléd.) Szerk. dr. F. Halász László; kiadó-tulajd. Sebők Béla nyomdász. XIX. évf. Ára 6 kor.

Dárda és Vidéke. (Dárda.) Szerk. dr. Berger Lajos. Nyomt. Frank Béla. I. évf. Ára 8 kor.

Debreczen-Nagyváradi Értesitő. (Debreczen.) Szerk. Nyiri Géza. LIX. évf. Nyomt. a város könyvny. Ára 4 kor.

Délsomogy. (Szigetvár.) Szerk. dr. Névy Zoltán és Bárvárth Gyula. Nyomt. a kiadó Kozáry Ede. II. évf. Ára 8 kor.

Délvidék. (Versecz.) Szerk. Perjéssy Lajos; tulajd. Kirchner-féle nyomda. X. évf. Ára 10 kor.

Déva és Vidéke. (Déva.)Szerk.Szentirmay Alajos; kiadó-tulajd. Kroll Gyula nyomdász. X. évf. Ára 8 kor.

Dombóvár és Vidéke (Dombóvár.) Főszerk. Lexa Zeno, szerk. Horvát Samu; kiadja a szerkesztőség. Nyomt. a dombóvári ny. III. évf. Ára 8 kor.

Dunamenti Hirlap. (Duna-Adony.) Szerk. és kiadó Pongrátz Béla; laptulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Ébresztő. (Nagyvárad.) Szerk. Ehrenfeld Adolf; kiadó ifj. Simon Szilárd. Nyomt. Neumann Vilmos. I. évf. Ára 4 kor.

Eperjesi Lapok. (Eperjes.) Szerk. dr. Mikler Károly. XXVI. évf. Nyomt. Kósch Árpád. Ára 10 kor.

Érsekujvár és Vidéke. (Érsekujvár.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Illényi István. XVII. évf. Nyomt. Pálinkás I. Géza. Ára 10 kor.

Erzsébetfalvai Hirlap. (Erzsébetfalva.) Szerk. Matkovich Aladár. Nyomt. Matkovics A. kiadó-tulajd. II. évf. Ára 8 kor.

Erzsébetfalvai Közlöny. (Erzsébetfalva.) Főszerk. és kiadó-tulajd. Erdélyi Mihály; fel. szerk. Radó Károly. VI. évf. Nyomt. Matkovich A. Ára 8 kor.

Esztergom és Vidéke. (Esztergom.) Szerk. Munkácsy Kálmán; kiadó-tulajd. dr. Prokopp Gyula. XXIII. évf. Nyomt. Hunnia. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Esztergomi Közlöny. (Esztergom.) Szerk. és kiadó-tulajd. Haan Rezső. Nyomt. Laiszky János. XXIII. évf. Ára 8 korona.

Esztergomi Lapok. (Esztergom.) Szerk. és tulajd. Gerenday József, a »Hunnia« nyomd. X. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Félegyházi Hiradó. (Félegyháza.) Szerk. Fluck Miklós; kiadó-tul. Vesszősi József. Nyomt. Feuer Illés. VII. évf. Ára 8 korona.

Félegyházi Hirlap. (Félegyháza.) Szerk. Dobák Ferencz; kiadja Vesszősi József nyomdász. Hetenként 2-er. XIX. évf. Ára 8 kor.

Felső-Bácska. (Bács-Almás.) Szerk. Pethő Lajos. Nyomt. az aszódi m. kir. javítóintézet. II. évf. Ára 8 kor.

Felsőbánya. (Felsőbánya.) Szerk. és kiadó: Spáczay Gyula. Nyomt. Molnár Mihály. II. évf. Ára 4 kor. (Megszűnt.)

Felsőbányai Hirlap. (Nagybánya.)

Szerk. Imre Károly: kiadó Nánásy István nyomdász. VI. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Felső-Sárosi Hirlap. (Bártfa.) Szerk. és laptulajd. Uhlig Leo. Nyomt. Blayer M. II. évf. Ára 8 kor.

Felső-Somogy. (Lengyeltóti.) Szerk. és kiadó László Arnold. Nyomt. Günsberger Zoltán. I. évf. Ára 8 kor.

Felsővidék. (Kassa.) Főszerk. Telekessy János; fel. szerk. Schleiminger Jenő. Nyomt. Rósa Viktor. II. évf. Ára 10 kor.

Felvidék. (Beszterczebánya.) Szerk. Ferenczy Ödön; kiadó-tulajd. Machold F. nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Felvidéki Hiradó. (Turócz-Szent-Márton.) Szerk. Berecz Gyula; kiadó a Magyar nyomda. XX. évf. Ára 8 kor.

Felvidéki Ujság. (Zsolna.) Főszerk. Ferényi Antal; szerk. és kiadó-tulajdonos Garai Lajos. Nyomt. Gansel Lipót Trencsénben. VIII. évf. Ára 8 kor.

Galántha és Vidéke. (Galántha.) Szerk. Vörös Ferencz; kiadó-tulajd. Neufeld Samu nyomdász. VI. évf. Ára 8 kor.

Garamvidéke. (Breznóbánya). Szerk Zsemley Oszkár. Tulajd. és kiadó Kreisler József nyomdász. II. évf. Ára 8 kor.

Gödöllő és Vidéke. (Gödöllő.) Szerk. Nyiry Lajos. Nyomt. az aszódi m. kir. javitóintézet ny. III. évf. Ára 12 korona.

Gömöri Hirlap. (Rimaszombat.) Szerk. a kiadó-tulajd. Nárai J. Á. nyomdász. XIII. évf. Ára 8 kor.

Gömör-Kishont. (Rimaszombat.) Szerk. Dienes Lajos; kiadja Rábely Miklós nyomdász; XXI. évf. Ára 8 kor.

Gyergyó. (Gyergyó-Szent-Miklós.) Szerk. Kálmán István. Nyomt. Létz János és társa I. évf. Ára 8 kor.

Gyergyói Hirlap. (Gyergyó-Szent-Miklós.) Szerk. Kalmár Ignácz; kiadó: Létz János és társa nyomdája. IV. évf. Ára 8 kor.

Győri Vasárnapi Ujság. (Győr.) Szerk. es laptulajd. Malcsiner Sándor. Nyomt. Heckenast György. II. évf. Ára 8 korona.

H.-Böszörmény és Vidéke. (H.-Böszörmény.) Szerk. Porcsalmy Gyula; kiadó-tul. Szabó Ferenczné nyomdája. XI. évf. Ára 8 kor.

Hajduság. (Hajdu-Nánás.) Szerk. Marschalkó Zoltán laptulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Halas és Vidéke. (Halas.) Szerk. dr. Hodossy Géza; kiadja Kémeri Sándor. Nyomt. Hirth Lipót és társa Szabadkán. II. évf. Het. 2-szer. Ára 8 kor.

Hatvan és Vidéke. (Hatvan.) Szerk. Nyiry Lajos. Nyomt. az aszódi m. kir. javitóintézet nyomd. II. évf. Ára 12 kor.

Heves és Vidéke. (Heves.) Szerk. Maczky Emil és Tomcsányi Ferencz. Nyomt. Adler József. I. évf. Ára 8 kor.

Hevesmegyei Lapok. (Gyöngyös.) Szerk. kiadó-tulajd. Vadász Lajos; X. évf. Nyomt. Kovács és társa. Ára 12 kor.

Hód-Mező-Vasárhely. (Hód-Mező-Vásárhely.) Szerk. és kiadó ifj. Szilágyi Gyula; nyomt. a hódmező-vásárhelyi nyomda- és kiadó-részvénytársaság. XXXI. évf. Hetenként 2-szer. Ára 8 kor.

Homonna és Vidéke. (Homonna.) Szerk. Réz László; kiadó-tulajd. Walter H. és társa. I. évf. Ára 8 kor.

Honti Lapok. (Ipolyság.) Szerk. Halász Ferencz. VII. évf. Nyomt. Neumann Jakab. Ára 9 kor.

Hungária. (Szombathely. Kiadótulajd. CsanádiTörök Gerő. Nyomt. Gábriel Ágoston II. évf. Hav. 2-szer. Egy sz. ára 2 fill.

Hunyad. (Déva.) Szerk. laptulajd. Réthy Lajos; kiadó Hirsch Adolf nyomdász. XXVI. évf. Ára 8 kor.

Járási Értesítő. (Sárbogárd.) Szerk. Migray József. Laptulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. II. évf. Ára 12 kor.

Kaposvár. (Kaposvár.) Szerk. és laptulajdonos Csondor János. XVI. évf. Nyomt. Gerő Zsigmond. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Kárpáti Lapok. (Ungvár.) Szerk. Romanecz Aladár; kiadó-tulajd: Jäger Bertalan nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Kecskemét és Vidéke. (Kecskemét.) Szerk. és kiadó-tulajd. Székely Viktor. Nyomt. Tóth László. III. évf. Hav. 3-szor. Ára 3 kor. 20 fill.

Keszthelyi Héviz. (Keszthely.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Kórodi Simon. Nyomt. Sujánszky József. I. évf. Ára az idényre 3 kor.

Kemenesalja. (Kis-Czell.) Szerk. Tóth Dezső. Nyomt. Bertalanffy József Szombathelyt. I. évf. Ára 8 kor.

Keszthelyi Hirlap. (Keszthely.) Szerk. dr. Lovassy Sándor; kiadó-tulajd. Mérei Ignácz. Nyomt. Farkas János. XXIV. évf. Ára 10 kor.

Kisbér és Vidéke. (Kisbér.) Szerk. Döme Péter; kiadó-tulajd. Haftl Kálmán nyomdász. X. évf. Ára 8 kor.

Kis-Czell és Vidéke. (Kis-Czell.) Szerk. Huss Gyula. Kiadja a »Vörösmarty« ny. III. évf. Ára 8 kor.

Kisjenő-Erdőhegy és Vidéke. (Kisjenő-Erdőhegy.) Szerk és kiadó-tulajd. Gallovich Dezső. III. évf. Nyom. a Kisjenő-Erdőhegy és Vidéke könyvny. Ára 8 kor.

Kiskőrösi Ujság. Szerk. és kiadó Egregi Horváth János; kiadó a »Magyar Kurir« Ujságvállalata. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. (Megszünt.)

Kiskun-Halas Helyi Értesítője. (Kis-Kun-Halas.) Szerk. és kiadó Práger Ferencz nyomdász. I. évf. Ára 2 kor. 80 fill.

Kis-Küküllő. (Dicső-Szent-Márton) Szerk. Boér Elek és Kedves József; kiadótulajd. Hirsch Mór nyomdász. XI. évf. Ára 8 kor.

Kispest-Szt-Lőrinczi Hiradó. (Kispest-Szent-Lőrincz.) Szerk. Muskó Pál; kiadó-tulajd. Fischof Henrik. II. évf. Ára 8 kor.

Kispest-Szent-Lőrinczi Lapok. (Kispest-Szent-Lőrincz.) Szerk. és kiadó Seper Kajetán. IV. évf. Nyomt. Szent-Gellért ny. Budapesten. Ára 10 kor.

Kisujszállás és Vidéke. (Kisujszállás.) Szerk. dr. Pallagi Gyula; kiadótulajd. Szekeres József nyomdász. IX. évf. Ára 8 kor.

Kisvárdai Lapok. (Kisvárda.) Szerk. és laptulajdonos dr. Vadász Lipót. Nyomt. Berger Ignácz. XIV. évf. Ára 8 kor.

Komáromi Hirlap. (Komárom.) Főszerk.-tulajd. Dr. Kolbe Dezső; szerk. Berinkey Bálint. Nyomt. Hungaria. V. évf. Ára 10 kor.

Komáromi Lapok. (Komármegyei Közlöny.) (Komárom.) Főszerk. Tuba János; fel. szerk. dr. Kiss Gyula. Nyomt. Spitzer Sándor. XXII. évf. Ára 10 kor.

Komáromi Ujság. (Komárom.) Szerk. Alapi Gyula. Nyomt. Schönwald Tivadar. I. évf. Ára 10 kor.

Komármegyei Értesitő. (Komárom.) Szerk. és kiadó-tulajd. Jankovich Lajos; társszerk. Miklósi Pál. XI. évf. Nyomt. Hacker Richard. Ára 10 kor.

Korpona és Vidéke. (Korpona.) Szerk.-tulajd. Jeszenszky Gusztáv, társszerk. Matunák Mihály. IV. évf. Nyomt. Joerges Ágost. Ára 9 kor.

Kőszeg és Vidéke. (Kőszeg.) Szerk. Wittinger Ernő; kiadó-tulajd. Feigl Gyula nyomdász. XXI. évf. Ára 8 kor.

Közérdek. (Nagy-Kikinda.) Szerk. és laptulajd. Jeszenszky Ignácz. Kiadó Szegyakov Milán nyomdász. IV. évf. Ára 8 kor.

Közérdek. (Ujpest.) Szerk. Brankovics György. Nyomt. Fuchs Antal kiadó-tulajd. VI. évf. Ára 8 kor.

Közérdek. (Tiszafüred.) Szerk. és kiadó-tulajd. Timon Tihamér György. Nyomt. Goldstein L. I. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Krassó-Szörényi Lapok. (Lugos.) Szerk. fel. és kiadó-tulajd. Virányi János nyomdász. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Kun-Halas. (Halas.) Szerk. és kiadótulajd. Dr. Hermán Ferencz. Nyomt. Kálisch István Kis-Kőrösön. V. évf. Ára 10 kor.

Kun-Majsa. (Kun-Majsa.) Szerk. és kiadó-tulajd. Sasvári Sándor. Nyomt. Wirth Lipót és társa. IV. évf. Ára 6 kor.

Kun-Szent-Márton és Vidéke. (Kun-Szentmárton.) Szerk. Csanády István és Mezey István; kiadó-tulajd. Csanády József nyomdász. V. évf. Ára 8 kor.

Kunszentmiklós és Vidéke. (Kis. Kőrös.) Szerk. dr. Deutsch Ignácz és Berger Béla. Nyomt. özv. Bors Károlyné. IV. évf. Ára 6 kor.

Losoncz és Vidéke. (Losoncz.) Ideigl. fel. szerk. Jeszenszky Ráfael; lap-tul. képviselője Kovács Ferencz. XXII. évf. Nyomt. Losonczi Sándor. Ára 10 kor.

Magyar Népzászló. (Nagyvárad.) Főszerk. Rádl Ödön; fel. szerk. dr. Gyémánt Jenő; kiadó Láng József nyomdász. IV. évf. Ára 6 kor.

Magyar Paizs. (Zalaegerszeg.) Szerk. dr. Kele Antal; kiadja Borbély György. Nyomt. Breisach Sámuel. II. évf. Ara 4 kor.

Marczali. (Marczali.) Szerk. és kiadó Mizsur Ádám nyomdász. II. évf. Ára 8 kor.

Mező-Kövesd és Vidéke. (Mező-Kövesd.) Szerk. és kiadó-tulajd. Harangi Gyula. Nyomt. Balázs Ferencz. V. évf. Ára 8 kor.

Mezőtur és Vidéke. (Mezőtur.) Szerk. és kiadó-tulajd. Fadgyas Károly. Nyomt. Gyikó K. XVII. évf. Ára 8 kor.

Mezőtúri Hirlap. (Mezőtúr.) Szerk. dr. Nyiry Kálmán; laptulajd. Fülöp Ferencz. III. évf. Nyomt. Dolesch és Braun. Ára 8 kor.

Mindszenti Lap. (Mindszent.) Szerk. és kiadó-tulajd. Weisz Ignácz nyomdász. III. évf. Ára 4 kor.

Módos. (Módos.) Szerk. dr. Ernst Lajos; kiadó-tulajd. Lustein Márcus nyomdász. II. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Monor és Vidéke. (Monor.) Szerk. id. Bobory János; laptutajd. özv. Kostyelik Gézáné. Nyomt. Első kispesti kny. IV. évf. Ára 12 kor.

Monorkerületi Lapok. (Monor.) Szerk. Mikola László; kiadó-tulajd. Molnár Sándor. Nyomt. Monorkerületi kny, I. évf. Ára 12 kor.

Moór és Vidéke. (Moór.) Szerk. Reszler Jakab nyomdász. XIII. évf. Ára 10 kor.

Mosonvármegye. (Magyar-Óvár.) Szerk. Ralbovszky Géza; laptulajdonos Holczer József. III. évf. Nyomt. Sagl J. özv. Ára 12 kor.

Munkács. (Munkács.) Szerk. Szántó Soma és Szalay István; lapkiadó-tulajd. Kroó Hugó nyomdász. XVIII. évf. Ára 8 kor.

Muraköz. (Csáktornya.) Szerk. Margitai József; kiadó Fischel Fülöp nyomdász. XVIII. évf. Ára 8 kor. (Magyar és horvát szöveggel.)

Muraszombat és Vidéke. (Muraszombat.) Szerk. Sinkovics Elek; kiadó a vendvidéki magyar közművelődési egyesület. Nyomt. Hirschl N. XVII. évf. Ára 6 kor.

Nagybánya és Vidéke. (Nagy-Bánya.) Szerk. Révész Imre; kiadó-tulajd. Molnár Mihály nyomdász. XXVII. évf. Ára 8 kor.

Nagy-Károly és Vidéke. (Nagy-Károly.) Szerk. Papp Béla; kiadó-tulajd. Sarkadi Nagy Zsigmond nyomdász. XVIII. évf. Ára 8 kor.

Nagykátai Hírlap. (Nagy-Káta.) Szerk. dr. Bánus Vilmos és ifj. Chikán Pál. III. évf. Ára 8 kor.

Nagy-Kőrösi Hirlapok. (Nagy-Kőrös.) Főszerk. Tóth József; szerk. Takács Béla; társszerk. Plager Gyula és dr. Joó Imre; laptulajd. Plager és társa. Nyomt. Ottinger Kálmán. XXIV. évf. Ára 10 kor.

Nagy-Kőrösi Ujság. (Nagy-Kőrös.) Szerk. Benkő Imre; kiadó-tulajd. Bazsó Lajos nyomdász. II. évfolyam. Ára 6 kor.

Nagy-Kunság. (Karczag.) Szerkesztő Sződi Miksa. XXVI. évf. Nyomt. Sződi S. Ára 8 kor.

Nagy-Küküllő. (Segesvár.) Szerk. Dancs Bertalan; kiadó-tulajd. Betegh Pál nyomdász Székelyudvarhelyt. III. évf. Ára 8 kor.

Nagyszentmiklós. (Nagyszentmiklós.) Szerk. Pólya Endre. Nyomt. Wiener Náthán. X. évf. Ára 8 kor.

Nagyszombati Hetilap. (Nagyszombat.) Szerk. és tulajd. Thinágl János Henrik. Nyomt. Winter Zsigmond. XXXIII. évf. Ára 4 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Nagy-Tapolcsány és Vidéke. (Nagy-Tapolcsány.) Szerk. Zhorella Gyula és Pollák-Lengyel Béla. III. évf. Ára 10 kor.

Népszava. (Szabadka.) Szerk. és tulajd. Terbe Vincze. Nyomt. Hirth Lipót és társa. IX. évf. Ára 12 kor.

Nyirvidék. (Nyiregyháza.) Szerk. Inczédy Lajos; kiadó-tulajd. Jóba Elek nyomdász. XXII. évf. Ára 8 kor.

Nyitrai Lapok. (Nyitra.) Szerk. és tulajd. Weiss József. XXXII. évf. Nyomt. Iritzer Zsigmond. Ára 10 kor. 40 f. (Magyar és német szöveggel.)

Ó-Becse és Vidéke. (Ó-Becse.) Szerk. dr. Grünbaum Pál; kiadó-tulajd. Lőwy Lajos nyomdász. XIV. évf. Ára 8 kor.

Orosházi Közlöny. (Orosháza.) Főszerk. Pless Ignácz; fel. szerk. Kis Mór. kiadó-tulajd. Pless N. XXIII. évf. Ára 8 kor.

Orsova és Vidéke. (Orsova.) Főszerk. Ghyczy László, fel. szerk. Gáspárdy Alajos. Nyomt. Tillmann R. XVII. évf. Ara 8 kor.

Összetartás. (Zenta.) Szerk. dr. Ellinger Jenő. Nyomt. Beretka Imre I. évf. Het. 3-szor. Ára 4 kor 80 fill.

Paksi Hirlap. (Paks.) Szerk. és kiadó Raksay Sándor. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Pápai Közlöny. (Pápa.) Szerk. és kiadótul. Pollatsek Frigyes. Nyomt. Nobel Ármin. XI. évf. Ára 12 kor.

Pápai Lapok. (Pápa.) Szerk. dr. Kőrös Endre; laptulajd. dr. Fenyvessy Ferencz; XXVIII. évf. Nyomt. a főisk. ny. Ára 12 korona.

Pápai Ujság. (Pápa.) Szerk. Győri Gyula. III. évf. Nyomt. Nitsmann József Győrött. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Petrosény és Vidéke. (Petrosény.) Szerk. Zádory Károly; laptulajd. Figuli Antal nyomdász. V. évf. Ára 8 kor.

Pozsonyi Hirlap. (Pozsony.) Szerk. Hamvas József. Nyomt. Freistadt Mór. I. évf. Ára 8 kor.

Rábaközi Közlöny. (Csorna.) Szerk.

László Samu Kapuvárott és Kokas István Csornán. IV. évf. Nyomt. Csokonai ny. Ára 8 kor.

Ráczkevei Hírlap. (Ráczkeve.) Szerk. és laptulajd. Guóth Kálmán. III. évf. Nyomt. Rode Mihály kiadó. Ára 8 kor.

Radna-Lippa. (Lippa.) Szerk. és tulajd. Zach Teréz. II. évf. Nyomt. Zach József. Ára 8 kor.

Rákospalotai Közlöny. (Rákospalota.) Szerk. és tulajd. Kohn Jakab. Nyomt. Fischer és Deutsch kiadók. I. évf. Ára 6 kor.

Rákos Vidéke. (Rákos-Szt.-Mihály.) Szerk. Pártényi József; kiadó-tulajd. dr. Bartha Sándor. Nyomt. Stephaneum Budapesten. I. évf. Ára 8 kor.

Resicai Lapok. (Resicabánya.) Szerk. Deák Gyula; kiadó-tulajd. Weisz Adolf nyomdász. II. évf. Ára 9 kor. 60 f.

Rozsnyói Hiradó. (Rozsnyó.) Szerk. Róth Béla; kiadja Kovács Mihály nyomdász. XXIV. évf. Ára 8 kor.

Sajó Vidék. (Rozsnyó.) Szerk. Komoróczy Miklós; tulajd.: Herman Istvánné. Nyom. a Sajóvidék ny. IV. évf. Ára 8 kor.

Sárospatak. (Sárospatak.) Szerk. és lapkiadó-tulajd. Molnár János. II. évf. Nyomt. Steinfeld Jenő. Ára 8 kor.

Sárrét. (Berettyó-Ujfalu.) Szerk. Nagy Zoltán; kiadó-tulajd. Adler Béla nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Sárvárvidéki Hírlap. (Keszthely.) Szerk. dr. Berger József. III. évf. Nyomt. Sujánszky József. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Selmeczbányai Hiradó. (Selmeczbánya.) Szerk. Kuti István; kiadók Joerges Ágost özv. és fia nyomd. XII. évf. Ára 8 kor.

Somlyóvidéki Hirlap. (Devecser.) Szerk. Huss Gyula; kiadja a »Vörösmarty« nyomda. VI. évf. Ára 8 kor.

Somogyi Ujság. (Kaposvár.) Szerk. és kiadó: Poór Sándor. Nyomt. Hagelmann Károly. VIII. évf. Ára 8 kor.

Sümeg és Vidéke. (Sümeg.) Szerk. Éles Károly. Nyomt. Horváth Gábor. IX. évf. Ára 8 kor.

Szabadkai Közlöny. (Szabadka.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Szabados Sándor nyomdász. XXVI. évf. Ára 4 kor.

Szabadság. (Esztergom.) Szerk.-tulajd. Bártfay Géza. VI. évf. Nyomt. Tábor Adolf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Szabad Szó. (Szentes.) Szerk. Árvai Bálint. III. évf. Nyomt. Vajda. Ára 4 kor.

Szabolcsi Tiszavidék. (Tisza-Lök.) Szerk. fel. Héry Gyula. Tulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nzomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Szálló Levelek. (Nyirád.) Szerk. Polgár Béla. Nyomt. a Vörösmarty ny. Devecser. V. évf. Havonk. 2-er. Ára 12 kor.

Szalontai Lapok. (Nagy-Szalonta.) Szerk. Nagy Márton, Kornstein Herman és Podhradcky Rezső; lapkiadó-tulajdonos Reich Jakab nyomdász. XIII. évf. Ara 8 kor.

Szamos. (Szatmár.) Szerk. dr. Hantz Jenő; kiadó-tulajd. Litteczky Endre a Szabadsajtó ny. XXXII. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 kor.

Szarvas és Vidéke. (Szarvas.) Szerk. Benczúr Sándor; kiadó-tulajd. Sámuel Adolf. Nyomt. a Szarvas és Vidéke ny. XII. évf. Ára 8 kor.

Szarvasi Lapok. (Szarvas.) Szerk. Szikes Antal; Nyomt. Dantzky Sándor. XVIII. évf. Ára 10 kor.

Szatmár. (Szatmár.) Szerk. Nagy Lajos; kiadó-tulajd. Nagy Lajosné nyomd. XXVII. évf. Ára 5 kor. 60 f.

Szatmár és Vidéke. (Szatmár.) Szerk. dr. Fejes István; kiadó-tulajd. Morvai János nyomdász. XVIII. évf. Ára 6 kor.

Szatmármegyei Közlöny. (Nagy-Károly.) Szerk. Baudisz Jenő; tulajdonos Roth Károly nyomdász. XXVI. évf. Ára 8 kor.

Szatmár-Németi. (Szatmár.) Szerk. Mátray Lajos; kiadó-tulajd. Weinberger testvérek. V. évf. Ára 4 kor.

Szeghalomvidéki Hírlap. (Szeghalom.) Szerk. dr. Csák István. II. évf. Nyomt. Kovács A. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Székely-Udvarhely. (Sz.-Udvarhely.) Szerk. és kiadó-tul. Betegh Pál nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Szekszárd és Vidéke. (Szekszárd.) Szerk. és laptulajd. Geiger Gyula; Nyomt. Rosenbaum Miksa Pakson. XXI. évf. Ára 12 kor.

Szent-Endre és Vidéke. (Szent-Endre.) Szerk.-tulajd. Czobor Hugó. III. évf. Nyomt. Markovits és Garai Budapesten. Ára 8 kor.

Szentes és Vidéke. (Szentes) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Mátéffy Ferencz, társszerk. Bánfalvi Lajos; Nyomt. a Szentes és Vidéke ny. XXII. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Szent-Gotthárd. (Szent-Gotthárd.) Szerk. és kiadó-tul. Wellisch Béla nyomdász. VI. évf. Ára 8 kor.

Szepesi Hirnök. (Lőcse.) Szerk. Hensch Aladár; kiadó-tulajd. Nagy Árpád. Nyomt. Reiss Jos. Th. XXXIX. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Szepesi Lapok. (Igló.) Szerk. Nikházi Frigyes; kiadó-tulajd. Csetényi Emil. Nyomt. a »Tátra« ny. XVII. évf. Ára 8 korona.

Szilágy. (Zilah.) Fel. szerk. dr. Kincs Gyula; szerk. ifj. Kapus Sámuel, kiadó Seres Samu nyomdász. XIX. évf. Ára 8 kor.

Szilágy-Somlyó. (Szilágy-Somlyó.) Szerk. és kiadó-tulajd. Bölöni Sándor nyomdász. XIX. évf. Ára 8 kor.

Szoboszló és Vidéke. (Hajdu-Szoboszló.) Szerk. és kiadó-tulajd. Fehér Gábor. Nyomt. Plón Gy. XI. évf. Ára 8 kor.

Szolnok-Doboka. (Deés.) Szerk. és kiadó Veress Dezső. Nyomt. Demeter és Kiss XXVI. évf. Ára 12 kor.

Tapolcza és Vidéke. (Tapolcza.) Szerk. és kiadó-tulajd. Feleki Alajos. Nyomt. Lőwy B. XI. évf. Ára 10 kor.

Társadalmi Lapok. (Ujpest.) Szerk. és kiadó-tulajd. Sugár Bódog. Nyomt. Korvin test. V. évf. Ára 8 kor.

Tata és Tóváros. (Tata.) Szerk. Fogassy Kázmér; laptulajd. Nobel Adolf nyomdász. V. évf. Ara 8 kor.

Tokaj-Hegyalja. (Szerencs.) Szerk. és kiadó-tulajd. Simon József nyomdász. IX. évf. Ára 8 kor.

Tolnamegyei Közlöny. (Szegzárd.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Boda Vilmos. Nyomt. Molnár Mór. XXIX. évf. Ára 12 kor.

Túrkeve. (Túrkeve.) Szerk. és laptul. Bentsik Emma. Nyomt. Fölföldy Györgyné. XI. évf. Ára 8 kor.

Udvarhelyi Hiradó. (Székely-Udvarhely.) Szerk. és kiadó-tulajd. Becsek Aladár; nyomt. Becsek D. fia. IV. évf. Ára 8 kor.

Ugocsa. (Nagy-Szőllős.) Szerk. id. Králik József; lapkiadó-tulajdonos Doktor István nyomdász. XVII. évf. Ára 8 kor.

Uj-Arad és Vidéke. (Uj-Arad.) Szerk. és tulajd. Németh Péter. I. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Ujpesti Hirlap. (Ujpest.) Szerk. és laptulajd. Beness János. III. évf. Nyomt. Fuchs Antal. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Ujpesti Közlöny. (Ujpest.) Szerk. és kiadó-tulajd. Mártonffy Imre. Nyomt. Kellner és Morländer. IX. évf. Ára 8 kor.

Ung. (Ungvár.) Szerk. Lőrinczy Jenő; kiadó-tulajd. Székely és Illés nyomdászok. XXXIX. évf. Ára 8 kor.

Ungvári Közlöny. (Ungvár.) Szerk. Schürger Ferencz; kiadó-tulajd. Lévai Mór nyomdász. XXIII. évf. Ára 8 kor.

Váci Hirlap. Szerk. Kulcsár Ernő; kiadja Kovách Ernő. Nyomt. Mayer Sándor. XV. évf. Ára 12 kor.

Vágvölgyi Lap. (Trencsén.) Szerk.-kiadó Skarnitzl X. Fer. nyomdász. XXVIII. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Veszprémi Ellenőr, (Veszprém.) Szerk. Várkonyi Dezső. IV. évf. Nyomt. Köves és Boros. Ára 12 kor.

Visó és Vidéke. (Felső-Visó.) Szerk. Cseh Nándor; kiadó-tulajd. Ocskay H. Nyomt. Schiffmann H. VI. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Visói Hirlap. (Felső-Visó.) Szerk. és kiadó-tulajd. Aczél Ödön. Nyomt. Schiffmann H. Máramaros-Szigen. II. évf. Ára 8 kor.

Zalai Közlöny. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. dr. Villányi Henrik; kiadó ifj. Wajdits József nyomdász. XL. évfolyam. Ára 10 korona.

Zalamegye. (Zala-Egerszeg.) Szerk. és kiadó-tulajd. Udvardy Ignácz. Nyomt. Vágó János. XX. évf. Ára 8 kor.

Zemplén. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Dongó Gyárfás Géza; kiadó-tulajd. Éhlert Gyula. Nyomt. a Zemplén ny. XXXII. évf. Ára 6 kor.

Zempléni Hirlap. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Hadady Géza és Jurcsó Ágoston. Nyomt. a Pannonia. IX. évf. Ára 10 korona.

Zentai Hiradó. (Zenta.) Szerk. és kiadó-tulajd. Kabos Ármin nyomdász. VI. évf. Ára 10 kor.

Zentai Közlöny. (Zenta.) Szerk. és kiadó-tulajd. Fekete Sándor nyomdász. XIII. évf. Ára helyben 6 kor. vid. 8 korona.

Zólyom és Vidéke. (Zólyom.) Szerk. és tulajd. Friedmann Mór. Nyomt. Zólyom és Vidéke könyvny. IV. évf. Ára 8 korona.

Zólyomvármegyei Hirlap. (Zólyom.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Nádosy Gyula nyomdász. XV. évf. Ára 8 kor.

Zsombolya. (Zsombolya.) Szerk. és kiadó Porse Vilmos. Nyomt. Wunder Rezső kiadó. I. évf. Ára 6 kor.

Összesen 218.

IX. HIRDETÉSI LAPOK.

BUDAPESTEN.

Országos Hirdetési Közlöny. Szerk. és tulajd. Gerő József. VII. évf. Nyomt. Európa. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

VIDÉKEN.

Abauj-Tornavármegye Hivatalos Lapja. (Kassa.) Szerk. Abauj-Tornavármegye alispáni hivatala. I. évf. Ára 6 kor.

Baranya Vármegye hivatalos lapja. (Pécs.) Szerk. és kiadja Várady Ferencz. Nyomt. Taizs József. IV. évf.

Brassói Értesítő. (Brassó.) Szerk. és kiadó Incze és Szőts. Nyomt. Gabony Vilmos. I. évf. Naponként. Ára 4 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Gömör-Kishont t. e. Vármegye Hivatalos Értesitője. (Rimaszombat.) Szerk. és kiadja a vármegyei alispáni hivatal. Szerk. fel. Rábely Miklós nyomdász. XII. évf. Hivatalos hetilap. Ára 8 kor.

Győr szab. kir. város hivatalos Értesítője. (Győr.) XII. évf.

Győrvármegye Hivatalos Értesítője. (Győr.) Nyomt. Gross testvérek. II. évf. Havonként 2-szer.

Háromszékmegyei Értesitő. (Kézdi-Vásárhely.) Szerk. és kiadja a Háromszékvármegye alispáni hivatala. XVIII. évf. Nyomt. ifj. Jancsó Mózes. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Heves Vármegye Közigazgatási Lapja. (Eger.) Megyei hivatalos Közlöny. Nyomt. az egri ny. r. társ.

Hivatalos Értesítő. (Segesvár.) Szerk. dr. Seiwert Vilmos; kiadja Nagy-Küküllő vármegye X. évfolyam. Nyomt. Horeth Fr. J.

Hivatalos Közlemények. (Gyula.) Békésvármegye hivatalos lapja. Kiadja a vármegye alispánja. IV. évf. Nyomt. Dobay János.

Hivatalos Közlönye (Torda) Torda-Aranyos vármegye törvényhatóságának. Nyomt. Füssy és Sztupjár. II. évf.

Hontvármegye Hivatalos Közlönye. (Ipolyság.) Szerk. a vármegye jegyzői kara. IX. évf. Havonként 3-or. Nyomt. Neumann Jakab. Ára 6 kor.

Kolozsvármegye Hivatalos Közlönye. (Kolozsvár.) Szerk. Hory Béla dr. Lásposi Hegedűs Árpád és dr. Pavlik Sándor. Nyomt. Gámán János örököse. XXIV. évf. Ára 8 kor.

Körözvények. (Nagyvárad.) Biharvármegye alispánjától. Nyomt Laszky Ármin. III. évf.

Nógrádvármegyei Hivatalos Értesitő. (B.-Gyarmat.) Kiadja a vármegyei jegyzői hivatal. Nyomt. a balassagyarmati könyvnyomda r. t. LVIII. évf. Hetenként. Ára 8 kor.

Pozsony Vármegye Hivatalos Közlönye. (Pozsony.) Szerkeszti és kiadja Klempa Bertalan alispán. Nyomt. Wigand. F. K. X. évf. Havonként 2—3-szor. Ára 4 kor.

Rendeleti Közlöny. (Nagy-Szalonta.) Szerk. Nagy Márton; kiadja Reich Jakab nyomdász. XII. évf.

Sárosvármegye Hivatalos Lapja. (Eperjes.) Szerk. és kiadja Sáros vármegye alispáni hivatala. Nyomt. Kósch Árpád. VI. évf. Hetenként. Ára 4 kor.

Somogyvármegye Hivatalos Lapja. (Kaposvár.) Szerk. és laptulajd. Roboz István. XX. évf. Kiadó Hegelmann Károly nyomdász.

Sopronvármegye Hivatalos Közlönye. (Sopron.) Szerk. Zalka Pál; kiadja Sopronvármegye törvényhatósága. Nyomt. Röttig Gusztáv. I. évf. Ára 2 kor.

Trencsén Vármegye Hivatalos Közlönye. (Trencsén.) Szerk. Baross Jusztin alispán; kiadja Skarnitzl X. Ferencz nyomdász. Hav. 2-szer. XI. évf. Ára 4 kor.

Vasvármegyei Hirdető. (Szombathely.) Kiadó-laptulajd. Apfel Sándor. Nyomt. Bertalanffy József. I. évf. Egyes szám 4 fill.

Zólyomvármegye Hivatalos Lapja. (Beszterczebánya.) Szerk. és kiadja Zólyomvármegye alispáni hivatala. II. évf. Nyom. Machold F. Ára 4 kor.

Összesen 24.

X. VEGYES MELLÉKLAPOK.

BUDAPESTEN.

A Budapesti Közlöny Hivatalos Értesitője. XXIX. évf. Hetenként hatszor.

A »Budapest« Regénycsarnoka. Heti melléklap. XIX. évf.

Curiai Határozatok. A »Jogtudományi Közlöny« melléklapja.

Darázs. Melléklet a Kis-Pest-Szent-Lőrinczi Lapokhoz. Nyomt. a Belvárosi ny. I. évf.

Egy krajczáros tréfás képes Herkó Páter. A magyar Herkó Páter melléklapja. Hetenként 2-szer. III. évf. Ára 2 kor. 40 f.

Honvédorvos. A »Gyógyászat« havi melléklete.

Hölgyek Lapja. A »Képes Családi Lapok« heti melléklete. XIII. évf.

Jogesetek. XVII. évf. Melléklet a »Jog«-hoz és az »Ügyvédek Lapjá«-hoz.

Katholikus Tanügy. A »Magyar Állam« melléklapja. Szerk. dr. Zelliger Vilmos. VII. évf. Ára 4 kor.

Közegészségügy és Törvényszéki Orvostan. Szerk. Fodor József, tanár. Az »Orvosi Hetilap« mellékletei.

Magyar Lloyd. A »Magyar Kereskedők Lapja« heti melléklete. XXI. évf.

Magyar Sörfőzök Lapja. Az »Adóügyi Szaklap« két heti melléklete.

Nyilvántartás. A »Rendőri Lapok« melléklapja. VI. évf. (Magyar és német szöveggel.)

A »Pénzügyi Közlöny.« melléklapja.

Pénzügyi Utmutató. A »Pénzügyi Hirlap« melléklapja. XIV. évf.

Polgári Törvénykezés. A »Büntető Jog Tára« melléklapja. XVIII. évf.

Posta- és Távirdai Közlemények. Melléklet a M. kir. Posta- és Távirdai Rendeletek Tárához.

Regénytár. A »Vasárnap Ujság« heti melléklete. VII. évf.

Rendőri Közlöny. A »Belügyi Közlöny« melléklapja. XXX. évf.

Sorsolási Tudósító. A »Pénzügyi Ujság« melléklete VI. évf.

Szemészet. Szerk. Schulek Vilmos tanár iskolája.

Szépirodalmi Kert. Szerk. Cziklay Lajos. Heti melléklet a »Magyar Állam«-hoz. XV. évf.

Szövetkezés. »Hazánk félhavi melléklete. XII. évf.

Tolnai Világ Lapja. A Képes Családi Lapok melléklapja. Szerk. Sass István.

Uj Budapest. A »Budapest« képes heti melléklete (Élczlap.) XXIII. évf. Ára a főlap nélkül 6 kor.

Vasárnap. A »Hazánk« heti melléklapja.

Világkrónika. A »Vasárnapi Ujság« s »Politikai Ujdonságok« s a »Képes Néplap« melléklapja. XXV. évf.

VIDÉKEN.

Borsodvármegye Hivatalos Értesitője. (Miskolcz.) A »Borsod« melléklete.

Hivatalos Közlöny. (Veszprém.) A »Veszprém-vármegye melléklapja. III. évf.

Hivatalos Melléklet a »Torontálhoz. (Nagy-Becskerek.) XVI. évf. Hetenként egyszer.

Hűbele Balázs. (Arad.) Az »Aradi Hiradó« élczlap melléklete.

Hüvelyk Matyi. (Szeged.) A »Szegedi Napló« melléklete VIII. évf.

Sopronvármegye Hivatalos Közzétételei. (Sopron.) A »Soproni Hirlap« melléklete. Szerk. Zalka Pál. Ára 2 kor.

Összesen 33.

ÖSSZEGEZÉS.

Hirlapirodalmunk *számarányát* 1900. és 1901. évben a következő kimutatásban tüntethetjük föl:

	1900.	1901.		
I. Politikai napilapok	57	70	+	13
II. Politikai hetilapok	79	93	+	14
III. Vegyes tartalmú képes lapok	10	12	+	2
IV. Egyházi és iskolai lapok	52	52	—	—
V. Szépirodalmi és vegyes tart. lapok	25	22	—	3
VI. Humorisztikus lapok	16	18	+	2
VII. Szaklapok	276	278	+	2
VIII. Vidéki lapok nem politikai tartalommal	209	218	+	9
IX. Hirdetési Lapok ...	21	24	+	3
X. Vegyes melléklapok	37	33	—	4
Összesen:	782	820	+	38

II.

A hazai nem-magyar nyelvü hirlapirodalom.

Kereszty Istvántól.

I. TÖBBNYELVŰ LAPOK.*

Szaklapok és vegyes tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Általános Műszaki Értesítő. Allgemeiner Technischer Anzeiger für Ungarn. [Magyar és német.] V. évf.

Általános Szeszipari Közlöny. [M. és német.] IV. évf.

L'Argus. (Franczia lap magyar melléklettel.) I. évf.

Bőripar. Ungarische Gerber-Zeitung. [M. és német.] VIII. évf.

A Budapesti Áru- és Értéktőzsde Hivatalos Árjegyző Lapja. Amtlicher Cursblatt der Budapester Waaren- und Effecten-Börse. [M. és n.] XXXVIII. évf.

Budapesti Lakáshirdető. Budapester Wohnungsanzeiger. [M. és n.] XIV. évf.

Commercielle Rundschau. Kereskedelmi Szemle. [Német főlap, magyar melléklappal.] V. évf.

Dohányárusok Közlönye. Organ der Tabak-Gross- und Kleinverschleisser Ungarns. [M. és n.] IX. évf.

Épitőmunkás. Der Bauarbeiter. [M. és n.] VII. évf.

Értesítő. A. m. kir. tengerészeti hatóság hiv. lapja. — Avvisatore. (Fiume.) (A »La Bilancia« melléklapja.) [M. és olasz.] ? évf.

Glücksbote. Sorsolási Tudósító. [M. és német.] XI. évf. ?

Illustrirte Feuerwehr-Zeitung. Melléklapja: **Tüzrendészeti Értesítő** (M. és n.) XVII. évf.

Italmérők és Italárusok Közlönye. Schanklizenzer-Zeitung. [M. és német.] IV. évf.

Kávésipar Szakközlöny. [M. és német.] XIV. évf.

Könyvkötők Lapja. [M. és n.] III. évf.

Levélbélyeg-Forgalmi Közlöny. Briefmarken-Verkehrs-Blatt. [M. és n.] I. évf.

Magyar Agyagipar. Ungarische Thonindustrie. [M. és n.] III. évf.

Magyar Borkereskedelem. Ungarischer Weinhandel. [M. és n.] I. évf.

Magyar Bőripar. — Ungarische Lederindustrie [M. és n.] VIII. évf.

Magyar Czukoripar. Die ungarische Zuckerindustrie, *és melleklete:* A Czukorrépa-Termelő. — Der Zuckerrüben-Producent. [M. és n.] X. évf.

Magyar Czukrászok Lapja. [M. és n.] II. évf.

Magyar Fém- és Gépipar. Ungarische Metall- und Maschinen-Industrie. [M. és n.] XI. évf.

M. Kir. Postai és Távirda-Rendeletek Tára. Sbornik kr. ug. Postanskih; *és:* Brzovajnih Naredabah. [M. és horvát.] Kiadja a m. kir. kereskedelemügyi miniszter. XVI. évf.

Magyar Malom-Közlöny. Ungarische Mühlen-Nachrichten. [M. és német.) III. évf.

Magyarországi Vas- és Fémmunkás. Ungarischer Eisen- und Metallarbeiter. [M. és n.] I. évf.

Magyar Vas- és Gépujság. Ungarischer Metallarbeiter. [M. és n.] XIX. évf.

* A magyar (illetőleg német) nyelvüek közé is fel vannak véve, az összes létszámot tehát ez a rovat nem gyarapitja.

Mercur, hiteles sorsolási tudósító. Authent. Verlosungs-Anzeiger. [M. és n.] XXXI. évf.

Művezetők Lapja. Werkmeister-Zeitung. [M. és n.] IV. évf.

Nemzetközi Fürdő-Lapok. Internationale Bade-Zeitung. [M. és n.] VI. évf.

Nemzetközi Nyilvántartás. La Sûreté Internationale. Internationale Evidenz. [M., német és franczia.] A Rendőri Lapok melléklapja. VI. évf.

Népszava. Volksstimme. [M. és német.] XXIX. évf.

Orientalischer Lloyd. [Német és franczia ; lásd a németek közt.]

Rendeleti Közlöny (a m. kir. honvédség számára). Szabályrendeletek. — Viestnik Naredabah. Za kr. ug. domobranstvo. Normativne naredbe. [M. és horvát.] XXVII. évfolyam.

Rendeleti Közlöny (a m. kir. honvédség számára). Személyes ügyek. — Viestnik Naredabah. Za kr. ug. domobranstvo. Osobni poslovi. [M. és horvát.] XXVII. évf.

Rendőri Lapok (Magyar Csendőr). [M. és n.] IX. évf.

Sorsolási Közlöny. (M. és n.) XV. évf.

Typographia. Gutenberg. [M. és n.] XXXIII. évfolyam.

Ungarische Wochenschrift. Magyar Zsidó (decz. 20. óta: Politikai Magyar) Hetilap. (M. és n.) VII. évf.

Unio. A Bpest-Székesfőv. Sütők . . . Ipartestülete hivatalos szakközlönye. [M. és n.] VI. évf.

Vas- és Fémmunkások Szaklapja. Fachblatt der Eisen- und Metallarbeiter. [M. és n.] V. évf.

A Vendéglős. [A Kávésipar Szakközlönyével azonos.]

Zenelap. [Német melléklettel.] XV. évf.

Zenélő Magyarország. (Zeneművek, részben német feliratokkal.) VIII. évf.

Ziehungs-Liste. Sorsolási Tudósító. [M. és n.] XXXI. évf.

Összesen 44.

VIDÉKEN.

Bácskai Ujság. Bácskaer Zeitung. (Apatin.) [Magyar és német.] VI. évf.

Brassói Értesítő. Kronstädter Anzeiger. (M. és n.) I. évf.

Módos. [M. és n.] II. évf.

Muraköz. Medjimurje. [M. és horvát.] XVIII. évf.

Nagyszombati Hetilap. Tyrnauer Wochenblatt. [M. és n.] XXXIII. évf.

Nyitrai Lapok. Neutra-Trenchiner Zeitung. (Nyitra.) [M. és n.] XXXII. évf.

Szent-Gotthárd. St.-Gotthard. [M. és n.] VI. évf. 1900/1901.

Szepesi Hirnök. Zipser Bote. (Lőcse.) [M. és n.] XXXIX. évf.

Telecska. (Kula). [M. és n.] XIX. évf.

Ujvidéki Ujság. (M. és n. kiadások.) I. évf.

Vágvölgyi Lap. (Trencsén). [M. és n.] XXVIII. évf.

Összesen 11.

KÜLFÖLDÖN.

Magyar Hirmondó. Hungarian News. (Cleveland, Ohio) [M. és angol.] II. évf.

Összesen 1.

II. NÉMET LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Allgemeine Jüdische Zeitung. (Héber betükkel.) Szerk. tul. Grossberg Lipót. Ny. Fried és Krakauer. XIV. évf. Heti 5 szám. Ára 20 kor.

Budapester Tagblatt. Fel. szerk. Bolgár Ferencz; kiadja »Európa« r. t. Ny. »Európa.« XVIII. évf. Napilap. Ára 28 kor.

Extrablatt. A Neues Budapester Abendblatt lenyomata.

Hungaria. Correspondenz für das Ausland. *(Kőnyomatú.)* Szerk. Eichner S., okt. óta a kiadótul.: Neumayer Lajos. Ny. a Pesti kny. r. t., utóbb Pressburg Frigyes kőny. II. évf. Napilap. Ára havonta 30 kor. = 35 franc.

Jüdisches Tageblatt. (Héber betükkel.) Szerk. Gábel Jakab Jehiél. Ny. Neumayer Ede. III. évf. Heti 5 szám. Ára 16 kor.

Montagblatt. Fel. szerk. tul. Viola Miksa. Ny. Schlesinger és Kleinberger. XIII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Neues Budapester Abendblatt. Szerk. Singer Arthur, kiadó ő és Barna Tódor. Ny. »Kosmos« III. évf. Napilap. Száma 2 fillér.

Neues Kleines Journal. Szerk. Vida Bódog, tul. »Európa« r. t. Ny. »Európa.« V. évf. Ára naponta 2 fill.

Neues Pester Journal. Fel. szerk. Bródy Lajos; kiadó-tul. Bródy Zsigmond. Ny. »Hungaria« ny. XXX. évf. Napilap. Ára 28 kor.

Neues Politisches Volksblatt. Fel. szerk. dr. Fleischmann Sándor; kiadó tul. Mérey Miksa. Ny. »Kosmos.« XXV. évf. Napilap. Ára 20 kor., a »Witzrakete« melléklappal együtt 22 kor 40 fill.

Pester Lloyd. Fel. szerk. Falk Miksa; kiadó, ny. a »Pesti Lloyd-Társulat« XLVII. évf. Napilap, estilappal. Ára 44 kor.

Politisches Volksblatt. Fel. szerk. Sipos J.; kiadó tul. a »Hungaria« vállalat. Ny. »Hungaria« XXVII. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Ungarische Information. Politisch-wirthschaftliche Correspondenz für das Ausland über Ungarn und den Balkan. *(Kőnyomatú.)* Szerk. Eichner S., helyettes sz. dr. Gál Jenő. Ny. Lengyel Lipót. II. évf. Napilap. Ára havonta 20 kor. = 20 Mk.

Összesen 13.

VIDÉKEN.

Bács-Bodrogher Presse. (Ujvidék.) Fel. szerk. és kiadó Fuchs Emil. Ny. Fuchs Emil és Társa. XLVI. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Dettaer Zeitung. (Detta.) Fel. szerk. Drechsler Bernát; kiadótul., ny. Heldenwanger J. XXI. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Deutsches Tagblatt für Ungarn. (Temesvár.) Szerk. Cramer Alwin. Kiadó tul. Wettel L. J. Ny. »Gutenberg« ny. II. évf. Napilap. Ára 24 kor.

Donau-Temes-Bote vorm. Banater Post. (Pancsova.) Szerk. tul., ny. Wittigschlager K. XXXII. évf. Hetenként két szám. Ára 16 kor.

Der Freimütige. »Südungarisches Volksblatt.« (Temesvár.) Fel. szerk. és tul. Blaskovics Ferencz. Ny. »Délmagyarorsz. ny.« XVI. évf. Hetilap. Ára 9 kor.

Fünfkirchner Zeitung. (Pécs.) Főszerk. Lenkei Lajos, fel. sz. Verbói Ármin, tul. Guttmann J. özv. Ny. »Pécsi irodalmi és ny. r. t.« XXXII. évf. Hetenként 2 szám. Ára 16 kor.

Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten. (Nagy-Szeben.) Fel. szerk. Roth Frigyes; kiadó ny. Reissenberger Adolf. CXVII. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Kronstädter Zeitung. (Brassó.) Fel. szerk. Feminger Károly; kiadótul. Gött János fia. Ny. Gött J. fia. LXV. évf. Napilap. Ára 19 kor. 20 fill.

Der Landbote. (Temesvár.) Szerk. tul. Kraushaar Károly; tul. Kraushaar István. Ny. Csanádegyházmegyei ny. XXX. évf. Hetilap. Ára 4 kor.

Neue Temesvárer Zeitung. (Temesvár.) Fel. szerk. Dévay Ferencz; tul. kiadó Steger E. utódai. XXXIV. évf. Napi lap. Ára 32 kor.

Neue Zeitung. (Sopron.) Szerk. dr. Arnhold Károly. Ny. Röttig Gusztáv. IV. évf. Ára 14 kor.

Oedenburger Zeitung. (Sopron.) Fel. szerk. Marbach Ernő; kiadó ny. Romwalter Alfréd. XXXIV. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Pressburger Tagblatt. (Pozsony.) Szerk. Pichler Hermann Alajos; kiadó ny. Kath. irodalmi r. t. V. évf. Napi lap. Ára 16 kor.

Pressburger Zeitung. (Pozsony.) Fel. szerk. Lövő Rudolf; kiadó tul. ny. Angermayer Károly. CXXXVIII. évf. Napilap, esti lappal. Ára 24 kor.

Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt. (Nagy-Szeben.) Lapvezér Häner Henrik; Főszerk. dr. Schuller Rudolf, fel. szerk. Teutsch Gyula; kiadó ny. Drotleff József. XXVIII. évf. Napilap. Ára 24 kor.

Südungarischer Bote. (Lugos.) Szerk. tul. Reiner Adolf; ny. Szidon József. III. évf. Heti 3 szám. Ára 16 korona.

Südungarische Reform. (Temesvár.) Szerk. tul. ifj. Steiner Károly. Ny. »Unio« XIII. évf. Napilap. Ára 28 kor.

Südungarn. (Lugos.) Szerk. Teichner Emil. Ny. Szidon József. IX. évf. Heti 2 szám. Ára 16 kor.

Temesvarer Zeitung. (Temesvár.) Fel. szerk. Barát Ármin; kiadó-tul. Heim Antal. Ny. Délmagyarországi kny. L. évf. Napilap. Ára 32 kor.

Ung.-Weisskirchner Volksblatt. (Fehértemplom.) Szerk. Schümichen Jakab; tul. ny. Kuhn Péter VI. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Der Volksfreund. (Szombathely.) Fel. szerk. és kiadó ny. Gabriel A. XIX. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Westungarisches Volksblatt. (Sopron.) Szerk. (Beitl Károly ?); tul. az alapítók. Ny. Török és Kremszner. VIII. évf. Heti 3 szám, és külön egyheti népkiadás; ára 12 kor., a népkiadás 5 kor. 20 fillér.

Westungarischer Grenzbote. (Pozsony.) Fel. szerk. Riedl Farkas; kiadó tul. Simonyi Iván. Ny. Zindl József. XXX. II. évf. Napilap. Ára 28 kor. 80 fill.

Wiener-Neustädter Tagblatt. (Bécsujhely.) Szerk. Bonte Hugó; tul. ny. Prager Gusztáv és Stiborsky Fülöp (Lajta-Szt-Miklós). Deczemberben mutatványszám.

Összesen 24.

b) *Szaklapok és vegyestartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Allgemeiner Technischer Anzeiger für Ungarn. Szerk. tul. Singer Gyula. Ny. Fővárosi kny., vonalzó és könyvkötő intézet. V. évf. Havonta 2 szám. Ára 12 kor.

Amtliche Nachrichten. Kiadó Cs. kir. szab. Kassa-Oderbergi vasut. Ny. »Pesti kny. r. t.« . . . évf.

Auslegungen des k. ung. Patentamtes. Szerk. Révi Gyula. Kiadja a fölesküdt szabadalmi ügyvivők egyesülete. Ny. Fried és Krakauer. I. évf. Hetilap. Ingyen.

Bank- und Handels-Zeitung. Szerk. Basch Lajos. Ny. Révai és Salamon. II. évf. Havi 2 szám. Ára 3. kor.

Der Bau-Unternehmer und Lieferant. (A »Vállalkozók Lapja« német kiadása.) Fel. szerk. Sós Salzer Izor; kiadótul. Salzer I., Lakatos L. és Bendik G. Ny. »Belvárosi kny.« (Varga Endre és Grósz Bertalan.) XX. évf. Havi 3 szám. Ára 16 kor.

Budapester (Osterr.-Ung.) Ankündigungsblatt. Szerk. tul. Sikray S. Ny. Brózsa Ottó. XIX. évf. Havi 2 szám. Ára ?

Budapester Montagszeitung. Szerk. tul. Büchler Baján Vilmos. Ny. Markovics és Garai. IV. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Central-Vermittler. Szerk. vagy tulajd. nincs megnevezve (!) Ny. Neuwald Illés. . . . évf. Számozatlan, időhöz nincs kötve. Ára 8 korona.

Christliches Volksblatt. Szerk. Auer István; tul. Molnár János. Ny. »Stephanaeum« ny. VI. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Commercieller Anzeiger. Fel. szerk. Stein M.; tul. Zwillinger J. »Assistenz« irodája. Ny. Gross és Grünhut. XXXI. évf. Heti lap. Ára 24 kor.

Commercieller Beobachter. Szerk. tulajd. Zwillinger Lipót. Ny. Weissenberg Ármin. X. (»XXXI.«) évf. Heti lap. Ára 24 kor.

Commerzielle Blätter. Szerk. kiadja Manswirth L. Ny. Alpár F. »XI.« évf. Megjelen bizonytalan időközökben. Ára 20 kor. (!)

Commercielle Rundschau. Szerk. kiadó Vécsei Leo. Ny. Gross és Grünhut. V. évf. Havi 3 szám. Ára 12 kor.

Cyankali. Szerk. Fischer Vilmos. »Anglo« ny. XXI. évf. Havi 2 szám. Ára 20 kor.!

Eisenbahn-Tarif- und Verkehrs-Anzeiger. Szerk. kiadó Weiszmayer Brúnó. Ny. Gelléri és Székely. V. évf. Havi 2 szám. Ára 20 kor.

Express. Szerk. tul. Osinger János. Ny. . . . . Állítólag V. évf. Állítólag napilap, kézirat gyanánt; ára 600 kor.

Finanzielle Blätter. Fel. szerk. Pick Ignácz. Ny. Zeisler. *Megjelenik bizonytalan időközökben, ismétlődő tartalommal.* Ára 20 kor. (!)

Finanz- und Handels-Revue. Szerk. tul. Boross J. Ny. »Hermes«. I. évf. Hetilap. Ára 24 kor. (!)

Früh-Journal. Szerk. Singer Arthur. Tulajd. »Budap. hirlapkiadó r.-t.« Ny. Beer és Társa. I. évf. Naponta 2 fillér. Megszünt.

General-Anzeiger. Szerk. Krausz A. Ny. Löblovitz Zsigmond. »XV.« évf. *Megjelen bizonytalan időközökben.* Ára 16 kor. (!) *Azonos az* **Ung. Handels-Museum**-*mal*, l. ezt.

Handels- und Gewerbeblatt. Szerk. »Paul Gábor«. (A **Finanzielle Blätter**-rel *azonos.)*

Hans-Jörgel. Szerk.-kiadó Czukelter Ferencz. Ny. Neuwald Illés. XXIV. évf. Kétheti lap. Ára 16 kor., nyilvános helyiségeknek 12 kor.

Heitere Blätter. Fel. szerk. Hátsek Adolf; társszerk. Schönmann Vilmos. Ny. »Európa« ny. VIII. évf. Hetilap. Ára 8 korona.

Internationale Artisten-Revue. Fel. szerk. és kiadó-tul. Kiss Dávid. Ny. Markovits és Garai. XI. évf. Havi 3 szám. Ára 12 kor.

Internationales Central-Journal. Szerk. »Eördög Zoltán«. Ny. Neuwald Illés. I. évf. Havi 2 szám, ára 16 kor. (!) Megszünt.

Internationale Kapitalisten-

Zeitung. Szerk. tul. Singer Sándor. Ny. Beer és Tsa. »XI.« évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Internationale Volkszeitung. Szerk. Lipsitz Sándor. Ny. Nagel István. I. évf. Bizonytalan időközökben. Ára 16 kor. (!) Megszünt.

Kleines Journal. Fel. szerk. Fischer Mór. Ny. Anglo ny., majd »Minerva.« V. évf. Havi 2 szám. Ára 16 kor.

Local-Zeitung. A **Finanzielle Blätter**-rel *azonos.*

Mauthner's Führer durch Feld und Garten. Szerk. kiadó Mauthner Ödön magkereskedése. Ny. »Athenaeum« III. évf. Heti 2 szám, ingyen.

Mittheilungen der Holländischen Lebensversicherungs-Gesellschaft in Budapest an ihre Vertreter. Szerk. nincs megnevezve. Nyom. Szénássy Sándor. V. évf.

Montagblatt. Szerk. tul. Viola Miksa. Ny. Schlesinger és Kleinberger. XIII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Möbelwagen-Evidenz-Blatt. Az »Eisenbahn-Tarif . . . . Anzeiger« kiadása, havi 4 szám. V. évf. Ára . . . .

Nationalökonomische Blätter. Szerk. tul. Friedmann L. Ny. Gross és Grünhut. XXVII. évf. Heti lap. Ára 16 korona.

Oest-Ung. Journal. A **Finanzielle Blätter**-rel *azonos.*

Pester Medizinisch-Chirurgische Presse. Fel. szerk. dr. Török Lajos; segédszerk. dr. Pikler Gyula, dr. Sarbó Arthur, dr. Schein Mór; kiadó tul. Mezei Antal. Ny. »Werbőczy« r. t. XXXVII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Reichs-Herold.(!) Fel. szerk. Zebaur József. Ny. Zeisler M. I. évf. Kétheti lap. ára 20 kor. (!) Megszünt.

Reklam Zeitung. Szerk. Bodanszky D. Ny. Zeisler M. II. évf. (a **Handels- und Gewerbe-Journal**-lal azonos.)

Saphir's Styx. Szerk. Rozsafy Manó. Ny. Neuwald Illés. XXXIII. évf. Félhavi lap. Ára 10 kor.

Ungarische Allgemeine Verkehrs-Zeitung. Szerk. tul. Schreiber Adolf örököse Andics Jusztina. Ny. Feldmann Mór. XXIII. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Ungarische Bauzeitung. Szerk. tul. Sommer József. (Ujpest.) Ny. »Franklin« társulat. VI. évf. Havi 3 szám. Ára 20 kor.

Ungarisches Handelsblatt. Szerk. tul. »Kelemen B.« A **Fortschritts-Presse**-vel *azonos*, csakhogy ára 24 korona. (!)

Ungarisches Handels-Museum. Szerk. »Braun A.« Ny. Löblovitz Zsigmond. XV. évf. *Megjelenik bizonytalan időközökben.* Ára 16 kor. (!) *Azonos a* **General-Anzeiger**-*rel, l. ezt.*

Ungarischer Holzhändler. (A »Magyar Fakereskedő« német forditása.) Szerk. és tul. Székely Ignácz. Ny. »Fővárosi ny. és vonalozó r.-t.«, utóbb Révai és Salamon. VIII. évf. Havonta kétszer. Ára 4 kor., a magy. kiadással együtt 10 kor.

Der Ungarische Israelit. Fel. szerk. dr. Bak Illés; tul. Bak Ignácz özv. Ny. Márkus Samu. XXVIII. évf. Ára 12 kor.

Ungarische Medizinische Presse. Szerk. és kiadó dr. Tuszkai Ödön. Ny. Gelléri és Székely. VI. évf. Heti lap. Ára 10 kor

Ungarische Montan-Industrie- und Handelszeitung. Szerk. és kiadó Silberstein Arnold. Ny. Márkus Samu. VII. évf. Félhavi lap. Ara 20 kor.

Ungarischer Weinbau. Szerk. Baross Károly és dr. Drucker Jenő; tul. Baross K. Ny. »Pátria« ny. r. t. V. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Ungarische Wochenschrift. Szerk. Gábel Gyula. Ny. Gross és Grünhut. VII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Volksblatt. Fel. szerk. »István gazda.« Ny. »Franklin« társulat. VIII. évf. Hetilap. Ára 3 kor.

Volkswirthschaftliche Sonntags-Revue. Fel. szerk. és tul. Reinitz Tódor. Ny. Neuwald Illés. XXIV. évf. Hetilap. Ára 24 kor.

Volkswirtschaftliche Zeitung. »VIII. évf.« A »**Fortschritts-Presse-**« vel azonos.

Die Witzrakete. (Melléklap a Neues Polit. Volksblatthoz.) Szerk. Fleischmann Sándor; kiadó a N. P. Vbl. társaság. VII. évf. Ára: a főlap előfizetőinek 2 kor. 40 fill., különben 9 kor. 60 fill.

Összesen 53.

VIDÉKEN.

Allgemeine Ungarische Weinzeitung. (Sopron.) Szerk. Rosenstingl Berthold. Ny. Röttig Gusztáv. II. évf. Havi 2 szám. Ára 7 kor. 20 fill.

Der Autor. (Pozsony.) Főszerk. tul. ifj. Wytrlik József; fel.-szerk. Voigt Viktor. Ny. Alkalay Adolf és fia II. évf. Kétheti lap. Ára 10 kor.

Bács-Bodrogher Zeitung. (Apatin.) Fel. szerk. Ziemietzky Károly; ny. Fuchs Emil. III. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Bácskaer Volksblatt. (Zombor.) Fel. szerk. és tul. ny. Oblat Károly. XIII. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Die Berzava. (Resiczabánya.) Szerk. kiadó, ny. Eisler József. XXVI. évf. Heti lap. Ára 9 kor. 60 fill.

Bistritzer Wochenschrift. (Beszterce.) Szerk. kiadó Schell Károly. Ny. Botschar Tódor. XXX. évf. Hetilap. Ára 8 kor. 80 fill.

Bistritzer Zeitung. (Beszterce.) Szerk. kiadó Hann János. Ny. Botschar Tódor. XI. évf. Ára 8 kor.

Bogsáner Zeitung. (Krassó-Szörényer Post.) (Német-Bogsán.) Szerk., tul. ny. Rosner Adolf. X. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Buziáser Anzeiger. (Buziás.) Szerk. tul. ny. Ullman Ferencz. II. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Centralzeitung für Eisen- und Metallwaaren. (Pozsony.) Szerk. Posch József; kiadó König I. Ny. Alkalay Adolf és fia. II. évf. Havi 2 szám. Ára 4 kor.

Csákovaer Zeitung. (Csákova.) Fel. szerk. Chudy Jenő; tul. ny. Chudy testvérek. XX. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Eisenstädter Zeitung. (Kismarton.) Lásd *Kismartoner Ztg.*

Der Friedensbote. Szerk. Schmidt C. E. (Pozsony); kiadó Scholtz Ödön (Ágfalva). Ny. Wigand F. K. (Pozsony). 1901/1902. V. évf. Kétheti lap. Ára 2 kor.

Gross-Becskereker Wochenblatt. Fel. szerk. Mayer Rudolf; kiadó ny. Pleitz Ferencz Pál. LI. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Gross-Kikindaer Zeitung. (N.-Kikinda.) Szerk. tul. Korn Arthur. Ny. Gajin (előbb Milenkovits) ny. XXVII. évf. Hetilap. Ara 8 kor.

Gross-Kokler Bote. (Segesvár.) Szerk. tul. ny. Horeth J. Frigyes. XXIII. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Günser Anzeiger. (Kőszeg.) Fel. kiadó Feigl G. Adolf. Ny. Feigl Frigyes. XXVIII. évf. Hetilap. Ára 7 kor. 60 fill.

Günser Zeitung. (Kőszeg.) Felelős kiadó. ny. Feigl Gyula. XX. évf. Hetilap. Ára 5 kor 30 fill.

Handels-Anzeiger. (Bécs.) Szerk. kiadó Landesberg S. Ny. (Sopron) Röttig Gusztáv. X. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Haus und Hof. (Pozsony.) Szerk., tul. Prus-Kobierski Rudolf lovag. Ny. Alkalay Adolf és fia. VII. évf, Havi 2 szám. Ára 3 kor.

Hermannstädter Vergnügungs-Anzeiger (a Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt melléklete.) (N.-Szeben.)

Illustrirte Feuerwehr-Zeitung. (Pozsony.) Szerk., kiadó Groidl Gyula: a **Tüzrendészeti Értesítő** cz. magyar lap szerk. dr. Michaelis Béla. Ny. Alkalay. XVII. évf. Havi 2 szám. Ára 6 kor.

Illustrirte Zeitschrift für Papier-, Schreib- und Kurzwaren: tavasz óta: **Ill. Zsch. f. P. Schreibwaren und Buchhandel.** (Bécs-Lipcse.) Fel. szerk. Füchsel R. Kiadó Schwartz Henrik. Ny. Alkalay Adolf és fia (Pozsony). III. évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Karansebeser Wochenblatt. (Karánsebes.) Szerk. tul. Jacobovits József. Ny. az egyházmegyei ny. XIV. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Károlyfalvaer Wochenblatt. [lenyomat a Neue Werschetzer Zeitungból.] (Károlyfalva.) Szerk. ifj. Schneider Ferencz; kiadó ny. Wettel és Veronits (Versec). V. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Karpathen-Post. (Késmárk.) Szerk. tul. ny. Sauter Pál. XXI. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Kaschauer Zeitung. Kassa-Eperjesi Értesítő. (Kassa.) Fel. szerk. Rorwell S.; kiadó ny. Werfer Károly. LXIII. évfolyam. Heti 3 szám. Ára 10 kor.

Kirchliche Blätter. (N.-Szeben.) Szerk. tul. Wagner János. Ny. Krafft V. 1901/1902. VI. évf. Heti lap. Ára 6 kor.

Kismartoner Zeitung, vormals **Eisenstädter Zeitung.** (Kismarton.) Szerk. tul. Breier Samu; ny. Dick Ede. XVI. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Kól Mvászér. (Kolozsvár.) (Héber betükkel.) Szerk. tul. Weinstein Béni Izsák. Ny. Boskovics József. III. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Kronstädter Wochenblatt. (Brassó.) Szerk. és ny. Gabony Vilmos. Hetilap. I. évf. Ára 4 kor.

Landwirthschaftliche Blätter. (N.-Szeben.) Szerk. Gottschling Adolf, Wittstock Oszkár és dr. Scheiner András;

kiadó az erdélyi szász gazd. egyesület felügyelőbizottsága. Ny. Drotleff József. XXIX. évf. Havonta 2 szám. Ára egyl. tagoknak 1 kor. 20 fill., nem tagoknak 3 kor. 20 fill.

Magyar Vadász. (Pozsony.) Szerk. Heytmánek Ferencz. R. Tulajd. Mitschke Károly N. Angermayer Károly. I. évf. Heti 3 szám. Ára 12 kor.

Mediascher Wochenblatt. (Medgyes.) Szerk. Biehl Ferencz; tul. ny. Reissenberger G. A. IX. évf. Heti lap. Ára 6 korona.

Nagy-Kikinda. (U. o.) Szerk. Hochstrasser János. Tul. Kastory János és Pavlicsek József. Ny. »Pannonia«. VII. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Die Nera. (Ung. Weisskirchner Zeitung.) (Fehértemplom.) Szerk. Gradl Péter. Kiadó ny. Wunder Gyula XXXV. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 20 fillér.

Neue Bahnen. (Bécs.) Szerk. Kolb M. Károly; kiadó Stauf von der March Ottokár. Ny. Röttig Gusztáv (Sopron). I. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Neue Werschetzer Zeitung. Fel. szerk. Veronits József; kiadó-tul. ny. Wettel és Veronits czég. XX. évf. Hetenként 2 szám. Ára 10 kor.

Neutraer Zeitung. Nyitrai Hirlap. (Nyitra.) Szerk. tul. Grünfeld Náthán. Ny. Reicheles Lipót. XII. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Oberwarther Sonntags-Zeitung. (Felső-Őr.) Kiadó-tul. ny. Schodisch Lajos. XXII. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Oesterreichisch-Ungarische Eisenhändler-Zeitung (Pozsony). Szerk. ? Ny. ? I. évf. Havi 2 szám. Ára. ?

Oraviczaer-Wochenblatt. (U. ott.) Fel. szerk. és tul. Ny. Wunder Károly. XXX. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 20 fill.

Oraviczaer Zeitung. (Oravicza.) Fel. szerk. Kehrer Viktor; tul. Kehrer L. Ny. Kehrer C. XVI. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Orsovaer Wochenblatt. (Orsova.) Szerk. Hutterer Géza; tul. ny. Handl József. XXIX. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 60 fill.

Perjamos und Umgebung. (Perjámos.) Szerk. Gatter Aurél. Ny. »Hungaria.« V. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Die Posaune. (Temesvár.) Tul. ny. Lechenmayer J. C. XXVI. évf. Heti lap. Ára 12 kor 80 fill.

Pressburger Presse. (Pozsony.) Szerk. tul. Engyeli Jenő. Ny. Alkalay Adolf és fia. IV. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Resiczaer Zeitung. (Resicza.) Szerk. és kiadó-tul. ny. Weisz Adolf. XV. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 60 fill.

Schässburger Zeitung. (Segesvár.) Kiadó, ny. Jördens testvérek. XXIX. évf. Hetilap. Ára 5 kor.

Sturm! (Bécs-München.) Fel. szerk. Fischl Adolf; tul. Goldmann Ad. József (Bécs). Ny. Alkalay Adolf és fia (Pozsony). I. évf. ? Havi 3 szám. Ára 6 kor.

Submissions-Anzeiger für Oesterreich-Ungarn. (Bécs.) Szerk. Norden M. L. Kiadótul. »Technologischer Verlag Jos. Ad. Goldmann.« Ny. Alkalay és fia (Pozsony). II. évf. Hetilap. Ára 24 kor.

Südungarische Bürger-Zeitung. (Perjámos.) Szerk. tul. ny. Pirkmayer Alajos. V. évf. Heti lap. Ára 3 kor.

Südungarische Gewerbe-Bundeszeitung. (Temesvár.) Szerk. ifj. Steiner Károly; tul. Délmagy. Iparszövetkezet. Ny. »Unio«. III. évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Telecska. (Bács-Kula.) Szerk. Lackner Fülöp. Ny. Berkovits Márk. XIX. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Temes-Kubiner Wochenblatt. (T.-Kubin) [lenyomat a **Neue Werschetzer Zeitung**ból]. Szerk. Oberläuter Róbert. Ny. Wettel és Veronits. (Versec.) III. évf. Heti lap. Ára 10 kor.

Temesvarer Ankündigungsblatt. (Temesvár.) Szerk. tul. Grosz J. Ny. Moravetz Gyula. I. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Temesvarer Journal. Szerk. kiadó Bayer György. Ny. Csendes Jakab. I. évf. Napilap. Ára 12 kor.

Theater-, Kunst- und Musik-Zeitung »Der Autor«. (Lásd az A betüben.)

Torontaler Presse (előbb **Südungarischer Grenzbote**) (N.-Becskerek.) Szerk. tul. Jokly Lipót. Ny. Jokly I. IV.=XVII. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Torontaler Zeitung. (Perjámos.) Fel. szerk. tul. ny. Pirkmayer Alajos. XIX. évf. Hetenként 2 szám. Ára 10 kor.

Der Ungarische Landwirth. (Der Volksfreund.) (Temesvár.) Szerk. Kraushaar Károly. Ny. csanád-egyházmegyei ny. XIII. évf. Hetilap. Ára 4 kor.

Unparteiische Zeitung. (Pozsony.) Szerk. Hochreiner F. Ny. kath. irod. társ. II. évf. Hetilap, száma 4 fill.

Volkswille. (Temesvár.) Szerk. Dobrillovics János; kiadó külön lapbizottság. Ny. Délmagyarországi kny. VII. évf. Hetilap. Ára 4 kor. 80 fill.

Wegweiser durch die Sommerfrischen Oesterreichs. (Bécs.) Szerk. kiadó dr. Platt Gusztáv. Ny. Alkalai és fia (Pozsony). I. évf., mintegy 15 szám. Ára 3 kor.

Werschetzer Gebirgsbote. (Versecz.) Szerk. Million M. Kiadja és ny. a Kirchner-ny. XLV. évf. Heti 2 szám. Ára 10 kor.

Westungarische Volkszeitung. (Pozsony.) Szerk. kiadó Zalkai Lajos L. Ny. Kath. irod. r. t. VI. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Westungarischer Weinbergsbote. (Pozsony.) Szerk. tul. Vetter Pál K. Ny. Alkalay Adolf. V. évf. Havi 2 szám. Ára 8 kor.

Wetterkalender für Ungarn. (Ó-Széplak.) Kiadó ny. a Nyitravölgyi gazdasági egyesület. Ny. (Rózsahegy) Kohn. XIX. évf. Heti lap. Tagilletmény.

Wieselburger Zeitung. (Mosony.) Szerk. tul. Manninger József. (Ny. Nitsmann József (Győr). I. évf. Hetilap, ára 8 kor.

Zeitung für Land- und Forstwirtschaft. *(Bécs.)* Szerk. kiadó Koffron J. Ny. (Pozsonyban.) Wigand F. K. II. évf. Havi 2 szám. Ára 10 kor.

Zsombolyaer Zeitung. (Hatzfelder Zeitung.) (Zsombolya.) Szerk.-tul. ny. Wunder Rudolf. XIV. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Összesen 71.

III. HORVÁT LAPOK.

a) *Politikai lap.*

VIDÉKEN.

Novi List. (Fiume.) Szerk. kiadó Supilo Ferencz. Ny. »Fiumei részv. ny.« IV. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Összesen 1.

b) *Szaklapok.*

BUDAPESTEN.

Financijalne Novine (előbb: **Hrvatski Financijalni Stražar.**) Szerk. Iklódy Győző. Ny. »Stephanaeum.« IV. évf. Havi 3 szám. Ára 12 kor.

Financijalni Glasnik. Szerk. Strazimir Milán. Ny. »Stephanaeum.« II. évf. Havi 2 szám. Ára 9 kor. 20 fill.

Povlastični Viestnik. Szerk. Frecskay János. Ny. »Pallas.« VI. évf. Heti lap. Ára 20 korona.

Összesen 3.

IV. SZERB LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

МАЛЕ НОВИНЕ. Szerk. Petrovits Milán. Kiadó Székely Viktor. Ny. Pollacsek Mór. II. évf. Napilap. Ára 14 kor. 40 fill.

Összesen 1.

VIDÉKEN.

БАШТОВАН. (Ujvidék.) Szerk. kiadó Mihajlovits Gyoka. Ny. Ivkovits György. II. évf. Havi 2 szám. Ára 3 kor.

БРАНИК (Ujvidék.) Fel. szerk. Perits Janko; kiadó a »Druzsina Branika.« Ny. Popovits M. testv. XVII. évf. Heti 3 szám. Ára 24 kor.

ЗАЗТАВА. (Ujvidék.) Főszerk. Tomits Jása; fel. sz. Bradvarovits Konstantin. Ny. Miletits Szvetozár. XXXV. évf. Napilap. Ára 28 kor.

НАШЕ ДОБА. (Ujvidék.) Fel. szerk. Pavlovits István. Ny. Hirschenhauser Benő. XVII. évf. Heti 2 szám. Ára 20 kor.

Összesen 4.

b) *Szaklapok és vegyestartalmúak.*

BUDAPESTEN.

ЊИВА. Szerk. »István gazda« (=Rombay Dezső.) Ny. »Franklin« társulat IV. évf. Heti lap. Ara 3 kor.

ОБРЊИЋ. Szerk. . . . . Ny. »Pátria«. I. évf. . . . . .

Összesen 2.

VIDÉKEN.

БАНАТСКИ ГЛАСНИК. (Török-Kanizsa.) Szerk. Szodits Zsárkó (Jozefova). Ny. Szegyakov Sándor. I. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

БУДУЋНОСТ. (Versecz.) Szerk. Vezenkovits Lázó. Ny. Kirchner-ny. VII. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

ГОЛУБ. (Zombor.) Szerk. Blagojevits Jován; kiadó Karakasevits Milivoj könyvkereskedése. Ny. Bittermann Nándor. XXIII. évf. Félhavi ifjusági lap. Ára $2^1/_2$ dinár.

НАРОДНОСТ. (Pancsova.) Szerk. ki-

adó Bekits T. Ny. Wittigschlager Dragutin. V. évf. Heti 2. szám. Ára 16 kor.

НЕВЕН. (Ujvidék.) Tul. szerk. dr. Jovánovits-Zmáj Ján; fel. sz. Mihajlovits Tyoka. Kiadja »Rad« r.-társaság (Ruma.) Ny. Miletits Szvetozár. I. évf. 1901/1902. Kétheti gyermeklap. Ára 6 kor.

ЦОЗОРИЩТЕ. (Ujvidék.) Szerk. Hacsits Antal. Kiadja a Szerb Nemzeti Szinház Társaság vezetősége Ny. Popovits M. testv. XXVI. évf. Havonta 80 fill.

РОДОЉУБ (Versecz.) Szerk. tul. ny. Pavlovits P. Milán. II. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

САДАЩЊОСТ. (N.-Kikinda.) Fel. szerk. Veszelinovits Iván. Ny. Szegyakov Milán, utóbb a kiadói ny. XVIII. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

СРБАДИЈА. (N.-Kikinda.) Szerk. Tusanovits István; kiadja egy társaság. Ny. Radák Ján. IV. évf. Heti 2 szám. Ára 12 kor.

ШКОЛСКИ ОДЈЕК. (Ujvidék.) Szerk. Travany Habakuk. Ny. Miletits Szvetozár. V. évf. Havi 3 szám. Ára 8 kor.

Összesen 10.

V. ROMÁN LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

VIDÉKEN.

Activitatea. (Szászváros.) Fel. szerk. Bercian Laurián; főszerk. tul. dr. Muntean Aurél. Ny. »Minerva«. I. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Controla. (Temesvár.) Fel. szerk. és kiadó Barcianu V. Jónás. Ny. Délmagyarorsz. kny. Cirovici D. Tamás. VII. évf. Ára 16 kor.

Drapelul. (Lugos.) Fel. szerk. dr. Jurca Kornél; tul. dr. Branisce Valér. Ny. Traunfellner Károly. I. évf. Heti 2 szám. Ára 12 kor.

Foaia Poporului. (Nagy-Szeben.) Fel. szerk. Baltes András; tul. »Tipografia« r. t. IX. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Gazeta Transilvaniei. (Brassó.) Fel. szerk. egyszersmind tul. ny. Muresianu Aurél. LIX. évf. Ára [a napilapé] 24. kor, illetőleg [a vasárnapi kiadásoké] 4 kor.

Telegraful Roman. (N.-Szeben.) Szerk. Pacaţian V. Tódor. Ny. gör. kel. főegyházmegyei ny. XLIX. évf. Ára 14 kor.

Tribuna. (Nagy-Szeben.) Fel. szerk. Morariu János; tul. »Tipografia« r. t. XVIII. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Tribuna Poporului. (Arad.) Szerk. világosi Russu János; kiadó ny. Popovici-Barcianu Aurél. V. évf. Napi lap. Ára 20 kor.

Unirea. (Balázsfalva.) Fel. szerk. és kiadó Domşa Aurél C. Ny. Gör. kel. főegyházmegyei szemináriumi ny. XI. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Vulturul. (Nagyvárad.) Főszerk. tul. Ardelean Jusztin, fel. szerk. Sceopul János József. Ny. »Szt. László ny.« X. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Összesen 10.

b) *Szaklapok és vegyes tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Poporul. Fel. szerk. »Coresi, pópa«. Ny. »Franklin« társ. VIII. évf. Heti lap. Ára 3 kor.

Poporul Roman. Szerk. kiadó Barauţiu Demeter. Ny. Krammer Lipót. I. évf. Heti 2 szám. Ára 4 kor.

Összesen 2.

VIDÉKEN.

Bunul Econom. (Szászváros.) Fel. szerk. Moţa János. Tul. dr. Mihu János. Ny. »Minerva« ny. II. évf. Hetilap. Ára 4 kor.

Familia. (Nagyvárad.) Fel. szerk. és kiadó Vulcanu József. Ny. Láng József. XXXVII. évfolyam. Hetilap. Ára 16 kor.

Foaia Diecesana. (Karánsebes.) Szerk. Barbu Péter. Ny. kiadó Gör. kel. egyházmegyei ny. XV. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Fóia Pedagogica. (N.-Szeben.) Szerk. Barcianu D. P.; kiadó: szerkesztő testület. Ny. Főegyházmegyei ny. V. évf. Havi 2 szám. Ára 6 kor.

Foaia Scolastica. (Balázsfalva.) Szerk. »Negrutiu« (Fekete) János. Kiadja tanítóegyesület. Ny. gör. kel. főegyházmegye. III. évf. Havi 2 szám. Ára 6 kor.

Gura Statului. (Arad.) Fel. szerk. Urzica Stan; tul. dr. Suciu János. Ny. Réthy Lipót és fia. Uj folyam XXI. évf.= II. évf. félhavi lap. Ára 6 kor.

Revista Economica. (N.-Szeben.) Szerk. Diaconovich Kornél. Ny. gör. kel. egyházmegyei kny. III. évf. Hetilap. Ára 16 kor.

Revista ilustrata. (Sajó-Solymos.) Szerk. kiadó Baciu János. Ny. Bács Já-

nosné. IV. évf. Havi 2 szám. Ára 12 korona.

Revista Orăştiei. (Szászváros.) Fel. szerk. Baritz F. Péter; kiadó Popovici-Barcianu Aurel. Ny. »Minerva.« VII. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Spicuiri Literare. (Szászváros.) Szerk. Ny. »Minerva«. I. évf. Ára? (Melléklapja: Bunul Economul.)

Összesen 10.

VI. TÔT LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Kresťan. Fel. szerk. Sándorfi Ede, kiadó-tul. ő és Németh Gellért. Ny. »Stephanaeum« ny. VIII. évf. Hetilap. Ára 4 korona.

Opravdový Kresťan. (Az alábbinak heti néplapja.) Ny. Hornyánszky. VI. évf. Ára 4 kor.

Slovenské Noviny. Fel. szerk. és kiadó ny. Hornyánszky Viktor. XVI. évf. Heti 3 szám Ára 12 kor. (Melléklapja: Opravdový Kresťán.)

Összesen 3.

VIDÉKEN.

Národnie Noviny. (Turóc-Szent-Márton.) Fel. szerk. Pietor Ambrus; kiadók Mudron Pál és társai. Ny. részv. társ. XXXII. évf. Napilap. Ára 24 kor.

Összesen 1.

b) *Szaklapok és vegyes tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Slovensky Dennik. Szerk. Hodža Milán. Kiadó Székely Viktor. Ny. Pollacsek Mór. II. évf. Napilap. Ára 14 kor. 40 fillér. Megszünt.

Vlast a' Svet. Fel. szerk. »Štefan« gazda. Ny. »Franklin« társ. XVI. évf. Hetilap. Ára 3 kor.

Összesen 2.

VIDÉKEN.

Katolicke Noviny. (Nagy-Szombat.) Fel. szerk. és kiadó Kollár Márton. (Nádas.) Ny. Horovitz Adolf. LII. évf. Félhavi lap. Ára 4 kor.

Ludové Noviny. (Túróc-Sz-Márton.) Szerk. kiadó Bielek Antal. Ny. részvénytárs. V. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Národni Hlasnik. (Túróc-Sz.-Márton) Szerk. kiadó Pietor Ambrus. Ny. r. t. XXXIV. évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Slovenské Listy. (Liptó-Rózsahegy.) Szerk. tul. ny. Salvas Károly. Uj folyam. III. évf. Hetilap. Ára 2 kor. 8 fil.

Összesen 4.

VII. CSEH LAP.

BUDAPESTEN.

Szaklap.

Mauthneruv Pruvodoc Polem a Zahradou. Szerk. tul. Mauthner Ödön. Ny. »Athenaeum« I. évf. (Ingyen.)

Összesen 1.

VIII. OROSZ LAPOK.

Szaklapok.

BUDAPESTEN.

НЕДѢЛЯ. Szerk. »Iván gazda.« (=Rombay Rezső.) Ny. Franklin társulat. IV. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Összesen 1.

VIDÉKEN.

ЛИСТОКЪ. (Ungvár.) Szerk. Fenczik Jenő. Ny. Jäger Bertalan. XVII. évf. Félhavi lap. Ára 8 kor.. a ДОДАТКОМЪ melléklappal együtt 10 kor.

НАУКА. (Ungvár.) Szerk. dr. Gadzsi Vaszily. Kiadja és ny. »Szent Bazil« társulat. I. evf. Kétheti lap. Ára 4 kor.

Összesen 2.

IX. LENGYEL LAP.

BUDAPESTEN.

Szaklap.

Przewodnik Mauthnera W Polu W Ogrodzie. Szerk. tul. Mauthner Ödön. Ny. »Athenaeum.« II. évf. Heti 2 szám, ingyen.

Összesen 1.

X. FRANCZIA LAPOK.

BUDAPESTEN.

Politikai tartalmúak.

»**Hungaria.**« Correspondance pour l'Étranger. *(Könyomatú.)* Szerk. Eichner S., utóbb a tulajdonos: Neumayer L. Ny. a Pesti kny r. t., utóbb Presburg Frigyes utóda Schwarz Lajos. II. évf. Heti 2 szám. Ára 15 kor. = 20 franc.

Revue d'Orient et de Hongrie. Szerk. Leval András; tul. Gunszt Miklós és Barta Manó. Ny. Wesselényi Géza. XVI. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Összesen 2.

Nem politikaiak.

L'Argus. Melléklapja: **Közgazdasági Napló.** Szerk. Lukács Emil. Ny. Wellesz és Krammer. I. évf. Félhavi lap. Ára 12 kor. (!)

Journal de Budapest. Szerk. Salamon Ödön. Tul. Scialom J. József. Ny. Révai és Salamon. I. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Összesen 2.

XI. OLASZ LAPOK.

VIDÉKEN.

Politikai tartalmúak.

La Bilancia. (Fiume.) Főszerk. Mayer Nereusz. Szerk. Mohovich Vitusz. Ny. Mohovich Emőd. XXXV. évf. Napilap estilappal. (Heti melléklete: **Értesítő,** Avvisatore.) Ára 24 kor.

La Voce del Popolo. (Fiume.) Szerk. kiadó Chiuzzelin A. Ny. Chiuzzelin és Társa. XIII. évf. Napi lap. Ára 12 kor.

Összesen 2.

Nem politikai.

Avvisatore Ufficiale del Municipio di Fiume. Szerk. Brelich Ernő. Ny. Mohovich Emőd. II. évf. Heti 2 szám. Ára . . . .

Összesen 1.

XII. HÉBER LAP.

Szaklap.

VIDÉKEN.

תל תלפיות (Tél Tálpiosz.) (Vácz.) Szerk. tul. Katzburg D. Ny.? Havi 2 szám. ? évf. Ára 8 kor.

Összesen 1.

ÖSSZEGEZÉS.[1])

		Budapesten		Vidéken		Összesen	
Német:	politikai	13	(14)	24	(23)	37	(37)
	szak- és vegyestartalmú lap	53	(61)	71	(59)	124	(120)
Horvát:	politikai	—	(—)	1	(1)	1	(1)
	szaklap	3	(3)	—	(—)	3	(3)
Szerb:	politikai	1	(2)	4	(4)	5	(6)
	szak- és vegyestartalmú lap	2	(1)	10	(11)	12	(12)
Román:	politikai	—	(—)	10	(7)	10	(7)
	szak- és vegyestartalmú lap	2	(1)	10	(9)	12	(10)
Tót:	politikai	3	(3)	1	(1)	4	(4)
	szak- és vegyestartalmú lap	2	(2)	4	(5)	6	(7)
Orosz:	szaklap	1	(1)	2	(1)	3	(2)
Cseh:	szaklap	1	(—)	—	(—)	1	(—)
Lengyel:	vegyestartalmú	1	(1)	—	(—)	1	(1)
Franczia:	politikai	2	(2)	—	(—)	2	(2)
	nem politikai	2	(—)	—	(—)	2	(—)
Olasz:	politikai	—	(—)	2	(3)	2	(3)
	nem politikai	—	(—)	1	(1)	1	(1)
Héber:	szak- és vegyestartalmú	—	(—)	1	(1)	1	(1)
	Összesen:	86	(91),	141	(125),	227	(216.)

[1]) A zárójelben az 1900. évi létszám van, összehasonlítás végett, idézve.

III.

Folyóiratok.

Horváth Ignácztól.

I. MAGYAR NYELVŰ FOLYÓIRATOK.

a) BUDAPESTEN.

Akadémiai Értesitő. A m. tud. Akadémia megbizásából szerk. Szily Kálmán főtitkár. Nyom. Hornyánszky Viktor. XII. kötet. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Államgazdasági Szemle. Szerk. és kiadják Zachár Gyula és Olgyay Kálmán. Nyom. a »Pátria« knyomda. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 20 kor.

Állategészség. Folyóirat az állategészségügyi ismeretek terjesztésére. Szerk. Rátz István. Kiadja és nyomatja a Szent-László knyomda. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 korona.

Állatorvosi Főiskolai Lapok. Szerk. Vámos Jenő. Nyom. Neuwald Illés. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Állatvédelem. Szerk. Monostori Károly. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Általános pénzügyi Szemle. Szerk. Bán Zsigmond. Kiadja Pátkai Dániel. Nyom. »Thalia« kny. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 korona.

Apolló. Szerk. Goll János. Kiadja az »Országos magyar daláregyesület.« Nyom. a Pesti knyomda. XV. évfolyam. Megjelenik évenként négyszer. Ára 5 korona.

Arany- és Ezüstműves-ipar. Szerk. Pilisy István. Nyomt. Buschmann F. I. évf. Megjelenik havonként. Ára tagok részére 5 kor. Mások részére 6 kor.

Archeologiai Értesítő. Szerk. Hampel József. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. a Franklin társulat. Uj folyam XXI. köt. Evenként 5 füzet. Ára 12 kor. A társulat tagjai tagdíj (10 kor) tejében kapják.

Athenaeum. Szerk. Pauer Imre. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyomatja Hornyánszky Viktor. X. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

Aurora. Irodalmi, művészeti és társadalmi közlöny. Szerk. Incze Henrik. Nyom. Thalia kny. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Bába-Kalauz. Szerk. Hoffmann Péter. Kiadja Dirner Gusztáv. Nyom. Buschmann F. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Balneologiai Értesítő. A magyar szent korona országai balneologiai egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. és kiadja Preysz Kornél. Nyom. a Pesti kny. VIII. évf. Évenként 8 szám. Ára 5 korona.

Bölcseleti Folyóirat. Szerk. és kiadja Kiss János. Nyom. az Athenaeum r. társaság. XVI. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

A Budai Könyvtár Közlönye. Szerk. Jurányi Győző. Kiadja a budai könyvtáregyesület. Nyom. Bagó Márton és fia. IV. évfolyam. Meg nem határozott időközökben jelenik meg. Az egyesület tagjai ingyen kapják.

Budapesti Élet. Szerk. Poliány Zoltán. Nyom. Hornyánszky Viktor. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Budapesti Gyorsiró. Szerk. Bódogh János. Kiadja az Orsz. magyar gyorsiróegyesület. Nyom. a Pesti knyomda. XIII. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 4 kor.

A Budapesti Polgári Lövészegyesület hivatalos Értesítője. Szerk. Gabnay Ferencz. Nyom. Hornyánszky Viktor. VIII. évfolyam. Megjelenik időszakonként. Az egyesület tagjai ingyen kapják.

A Budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának Értesítője. A választmány megbizásából szerkeszti a titkár. Kiadja az ipartársulat. Nyom. Feldmann Mór. XI. évfolyam. Megjelenik havonként. A tagok ingyen kapják.

Budapesti Szemle. Szerk. Gyulai Pál. Kiadja a m. t. Akadémia. Nyom. a Franklin-társulat. XXIX. évfolyam. CV—CVIII. kötet. Megjelenik havonként. Ára 24 kor.

Budapesti Tattersall Értesítője. Szerk. Gál Kropf Béla. Kiadja a Lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság. Nyom. a »Pátria« knyomda. VI. évfolyam. Megjelenik havonként.

A Cimbalom családi körben. Szerk. Allaga Géza. Kiadja Schunda V. József. Nyom. Eberle és Tsa. XI. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 4 kor.

Cimbalom Szalon. Szerk. Erdélyi Dezső. Kiadja Nádor Kálmán. Nyom. a Pesti knyomda. III. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 12 korona.

Csak szorosan. Magyarországi könyvkereskedő-segédek egyesületének közlönye. Szerk. Schäffer János. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Tagok ingyen kapják.

Dijnokok Közlönye. Az országos dijnokegylet és nyugdijintézet hivatalos lapja. Szerk. Paczona Antal. Nyom. Lőbl Dávid. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 kor. 20 fill.

Divatértesítő. Szerk. Holzer Sándor. Kiadja Holzer Simon áruháza. Nyom. Lengyel Lipót. XXXII. évfolyam. Évenként 4 szám. Ingyen küldetik.

Ébresztő. A magyar evangeliumi ifjuság lapja. Kiadja a budapesti ref. ifj. egylet. Szerk. Csürös István. Nyom. Nagy Sándor. II. évf. Megjelenik évenként 10 szám. Ára 2 korona.

Egészség. Szerk. Gerlóczy Zsigmond. Kiadja az orsz. közegészségi egyesület. Nyom. a Franklin társulat. XV. évf. Kéthavonként jelenik meg. Ára 6 korona. Az egyesület tagjai tagdij (6 korona) fejében kapják.

Egészségügyi Lapok. Szerk. és kiadja Purjesz Ignácz. Nyom. Neuwald Illés. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Egyetemes Philologiai Közlöny. Heinrich Gusztáv és P. Thewrewk Emil közreműködésével szerk. Némethy Géza és Petz Gedeon. Nyom. Franklin társulat. XXV. évf. Évenként 10 füzet. Ára 12 kor.

Egyházi Műipar. Szerk. Cziklay Lajos. Nyom. a Hunyadi Mátyás kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Élet és Vagyon. Szerk. és kiadja Köhler István. Nyom. Kellner és Mohrlüder. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Élő Nemesség. Szerk. és kiadja Szombathy Ignácz. Nyom. Bichler J. 1901. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Első magyar Kalapos Ujság. (Lásd Magyar Kalapos Ujság.)

Emberszeretet. A »Báró Hirsch Mór« jótékonysági és önsegélyző egyesület hivatalos lapja. Szerk. Ötvös Vilmos. Nyom. a Thalia kny. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. Az egyesület tagjainak 60 fillér.

E. K. E. Az Erdélyi Kárpát Egyesület székesfővárosi osztályának hivatalos lapja. Szerk. Poliány Zoltán. Nyom. Löblovitz Zsigmond. 1901. Meg nem határozott időközökben jelenik meg. Ára 2 kor.

Erdészeti Lapok. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerk. Bedő Albert. Nyom. a »Pátria« irod. vállalat. XL. évfolyam. Havonként jelenik meg. Ára 16 kor. A tagoknak tagdíj (16 kor.) fejében küldetik.

Ethnographia. A magyar néprajzi társaság értesítője. Szerk. Munkácsi Bernát és Sebestyén Gyula. Nyom. Hornyánszky Viktor. XII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 6 kor. A tagoknak tagdíj fejében jár.

Faipari és fakereskedelmi Értesítő. A magyar faipar, fakereskedelem és erdőhasználat érdekeit szolgáló szaklap. Szerk. Laendler Aladár. Nyom. Révai és Salamon. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Fényképészeti Értesítő. Kiadja Wanaus József. Nyom. Löblovitz Zsigmond. I. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Férfi Divat. Szerk. Mangold Béla Kolos. Kiadja Várady Béla. Nyom. a Budapesti Hirlap kny. III. évf. Negyedévenként. Ára 2 korona.

Földrajzi Közlemények. Kiadja a magyar földrajzi társaság. Szerk. Berecz Antal. Nyom. Fritz Ármin. XXIX. kötet. Évenként 10 füzet. Ára 10 kor. Tagoknak tagdij fejében küldetik.

Földtani Közlöny. Kiadja a magyarhoni földtani társulat. Szerk. Lóczy Lajos és Cholnoky Jenő. Nyom. a Franklin társulat. XXXI. kötet. Havi folyóirat. Ára 10 kor. A társulati tagok tagdij (10 kor.) fejében kapják.

Grafikai Szemle. Szerk. Tanay József. Kiadja a »Könyvnyomdászok Szakköre«. Nyom. a Pesti knyomda. XI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 korona.

Graphica. Szerk. Szőllősy Mihály. A budapesti könyv- és kőnyomdafőnökök egyesületének hivatalos lapja. Nyom. Hornyánszky Viktor. XIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Gyermekdivat. Szerk. Csepreghy Ferenczné. Kiadja és nyom. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap vállalata. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Vidékre 4 kor. 40 fill.

Gyógypaedagogiai Szemle. Siketnémák, vakok, hülyék, gyengeelméjüek, dadogók és hebegők oktatásával foglalkozók szakközlönye. Szerk. és kiadják Németh László és Váradi Zsigmond. Nyom. Fritz Ármin. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 8 korona.

Gyorsirászati Lapok. Szerk. Fabró Henrik és Bódogh János. Kiadja az »Országos magyar gyorsiró-egyesület. Nyom. a Pesti kny. XXXIX. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 4 kor. Az egyesületi tagoknak ingyen.

Haladás. A budapesti szobafestők, czímfestők, mázolók, aranyozók és fényezők ipartestületének hivatalos szakközlönye. Szerk. Zimmermann Bernát. Nyom. Elek Lipót. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Hasznos Tanácsadó. Képes családi lap. Szerk. Gerő Attila. Nyom. az Athenaeum r. t. III. évf. Havonként. Ára 4 kor.

Hittudományi Folyóirat. Szerk. és kiadja Kiss János. Nyom. az Athenaeum r. társ. XII. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

Huszadik Század. Társadalomtudományi havi szemle. Szerk. Gratz Gusztáv. Nyom. Patria kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 16 korona.

Az Időjárás. Meteorologiai havifolyóirat. Szerk. és kiadja Héjas Endre. Nyom. a Pesti kny. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Ifjusági Könyvtárjegyzék. Szerk. és kiadja Szemák István. Nyom. Neuwald Illés. 1901. évfolyam. Megjelenik évenként kétszer. Egyes szám ára 30 fill.

Az Igazság Tanuja. A magyar baptisták közlönye. Szerk. és kiadja Meyer H. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 80 fill.

Igazságügyi Közlöny. Kiadja a magy. kir. igazságügyministerium. Nyom. a Pesti knyomda. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Iparosok Olvasótára. Szerk. Mártonfy Márton és Szterényi József. Kiadja Lampel Róbert. Nyom. Wodianer F. és fiai. VII. évfolyam. Megjelenik évenként 10 füzet. Ára 6 kor.

Irodalmi Tájékoztató. Szerk. és kiadja Róna Béla. Nyom. Révai és Salamon (IV.) Uj folyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Irodalomtörténeti Közlemények. Szerk. Szilády Áron. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. az Athenaeum r. társ. XI. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

Izr. tanügyi Értesitő. Szerk. Barna Jónás. Kiadja az »Orsz. izr. tanitó-egyesület«. Nyom. Neuwald Illés. XXVI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Az egyesületi tagok tagdíj fejében kapják.

Jogállam. Jog- és államtudományi szemle. Szerk. Illés Károly. Nyom. Franklin-társ. I. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 16 kor.

Jogi és közigazgatási Utmutató (Előbb Jogi Tanácsadó). Szerk. és kiadja Istóczy Győző. Nyom. Buschmann F. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 korona.

Jó Pásztor. Egyházszónoklati folyóirat. Szerk. és kiadja Pelikán Krizsó. Nyom. a Stephaneum kny. XIX. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Kalauz az emberbaráti oktatás és nevelés terén. A »Szeretet« testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító orsz. egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Scherer István. Nyom. Bichler J. XIV. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 5 korona.

Kataszteri Közlöny. Szerk. és kiadja Dobrovics Viktor. Nyom. Neumayer Ede. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Katholikus egyházi Zeneközlöny. Az orsz. magy. Czeczilia egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Kutschera

József. Nyom. a Stephaneum kny. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 kor. 20 fill.

Katholikus hitvédelmi Folyóirat. Szerk. T. Pelikán Krizsó és Keményfy K. Dániel. Nyom. a Stephaneum kny. Budapesten. XIII. évfolyam. Havonként jelenik meg. Ára 8 kor.

Katholikus Paedagogia. Szerk. és kiadja Gyürky Ödön. Nyom. Buschmann F. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Katholikus Szemle. Szerk. Mihályfi Ákos. Kiadja a Szent-István-társulat. Nyom. a Stephaneum kny. XV. kötet. Evenként 5 füzet. Ára 10 kor. Tagoknak a tagdíj fejében jár.

Kelet. A magyarországi symbolikus nagy páholy hivatalos közlönye. Szerk. Gelléri Mór. Nyom. Márkus Samu. XIII. (26.) évfolyam. Havonként. Tagoknak ingyen küldetik.

Keleti Szemle. Közlemények az uralaltaji nép- és nyelvtudomány köréből. Szerk. Kúnos Ignácz és Munkácsi Bernát. Nyom. Franklin társ. II. évf. Megjelenik évnegyedenként. Ára 8 korona.

Kereskedelmi Szakoktatás. A keresk. szakisk. tanárok orsz. egyesületének közlönye. Szerk. Koltay Virgil. Nyom. Márkus Samu. IX. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 8 kor. Tagoknak tagdíj fejében jár.

Keresztyén Hiradó. A Lorántffy Zsuzsánna-egylet közlönye. Szerk. Gergely Antal. Nyom. Hornyánszky Viktor. VI. évf. Havonként jelenik meg. Ára 1 kor.

Kertészeti Lapok. Az országos magyar kertészeti egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Sigray Ferencz. Nyom. az Athenaeum r. társ. XVI. évfolyam. Megjelenik havonként. Egyes szám ára 1 kor. Az egyesületi tagok tagdíj fejében kapják.

Kisérletügyi Közlemények. Közrebocsátja a földmivelésügyi m. kir. ministerium mezőgazdasági kisérletügyi központi bizottsága. Nyom. a Pallas r. t. IV. kötet. Évenként 6 füzet.

Klinikai Füzetek. Előadások a gyakorlati orvostan összes ágaiból. Szerk. Donáth Gyula. Nyom. Brózsa Ottó. XI. évfolyam. Évenként 12 füzet. Ára 8 kor.

Kneipp-Ujság. Az »Országos magyar Kneipp-egyesület« hivatalos lapja. Szerk. Petrovics László. Nyom. Neumayer Ede. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 8 kor.

Kolping. A magyarországi kath. legényegyesületek orsz. szövetségének hivatalos közlönye. Nyom. a Stephaneum kny. IV. sorozat. 1901. évfolyam. Időközönként jelenik meg.

A Könyv. Irodalmi tajékoztató a magyar könyvpiaczról. Nyom. Franklin-társ. I. évf. Havonként. Kivánatra ingyen küldetik.

Kőműves. Kőművesek, mennyezet-, vakoló- és fehérmunkások szak-, társadalmi és hivatalos közlönye. Szerk. Söröli József. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor.

Kőfaragó. Magyarországi kőfaragók érdekeit képviselő közlöny. Szerk. Groszmann Hugó. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

Körlevél. A budapesti kereskedő-ifjak társulatának és a szegedi rokonegyesületnek hivatalos közlönye. Szerk. Pásztor József. Nyom. Barcza József. XXI. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. A társulati tagok tagdíj fejében kapják.

Közegészségügyi Tudósító. A Gyógyszerész Hetilap társlapja. Szerk. Varságh Zoltán. Ny. Stephaneum kny. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Középiskolai mathematikai Lapok. Szerkeszti és kiadja Rátz László. Nyom. a Franklin társulat. VIII. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 4 korona.

Közgazdasági Szemle. A Magyar közgazdasági társaság hivatalos közlönye. Szerk. Hegedüs Lóránt és Mandelló Gyula. Nyom. a Pesti knyomda. XXV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 16 kor. A társaság tagjai a tagdíj fejében kapják.

Közlemények a keskenyvágányu Vasutak teréről. Szerk. Nágel Zsigmond. Nyom. Hornyánszky Viktor. II. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Közlemények az összehasonlitó Élet- és Kórtan köréből. Szerk. Hutyra Ferencz, Rátz István és Tangl Ferencz. Kiadja a Magyar országos állatorvos-egyesület. Nyom. a »Pátria« knyomda. IV. kötet. Időhöz nem kötve jelenik meg. Ára 8 korona. Az egyesület tagjai tagdíj fejében kapják.

Közlemények egyházi ruhákról és szerekről. Szerk. Kronberg József. Nyom. Stephaneum kny. I. évf. Megjelenik negyedévenként Ingyen küldetik.

Központi Védjegy-Értesítő. Kiadja

a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium, Nyom. Pátria knyomda. I. köt. Havonként jelenik meg.

A Ludovika Akadémia Közlönye. Szerk. és kiadja a m. kir. honvédségi Ludovika akadémia tanári kara. Nyom. a Pesti knyomda. XXVIII. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 8 kor.

A Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyesületének Értesitője. Nyom. Wellesz és Krammer. VIII. évfolyam. Az egyesületi tagok díjtalanul kapják.

A Magyar állami alkalmazottak Egyesülete Értesítője. Szerk. Szilágyi József. Kiadja az egyesület. Nyom. a Pesti knyomda. IV. évfolyam. Ára 80 fillér.

Magyar Asztalosok Lapja. Szerk. és kiadja Ligeti Imre. Nyom. Weissenberg Ármin. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar chemiai Folyóirat. Szerk. Ilosvay Lajos és Molnár Nándor. Kiadja a kir. m. Természettud. Társulat chemiaásványtani szakosztálya. Nyom. a Pesti Lloyd-társulat knyomdája. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 10 kor. Tagoknak 6 kor.

Magyar Dal- és Zeneközlöny. Szerk. Falk Zsigmond. Kiadja az országos magyar daláregyesület. Nyom. a Pesti knyomda. VII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 kor. Tagoknak 2 kor. 40 fill.

Magyar egyetemi Szemle. Szerk. Kálmán László és Zala Ernő. Nyom. Révai és Salamon. I. évf. Évenként 10 szám. Ára 10 kor.

A Magyar épitőmesterek egyesülete Értesitője. Szerk. Ziegler Géza. Nyom. Várnai F. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Az egyesületi tagok díj nélkül kapják.

Magyar Evezős Sport. Szerk. Ábray Zoltán és Záborszky István. Nyom. Hunyadi Mátyás int. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor. Tagoknak 3 kor.

Magyar Fényképészek Lapja. A »Fényképészek köre« hivatalos közlönye. Szerk. Löwinger Mór. Nyom. a Pallas kny. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Magyar fogászati Szemle. A »Stomatologusok országos egyesületének« hivatalos közlönye. Szerk. és kiadja Bauer Samu. Nyom. Pesti Lloyd kny. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Tagoknak ingyen.

Magyar Gazdák Szemléje. A magyar gazdaszövetség folyóirata. Szerk. Bernát István. Nyom. a Budapesti Hirlap nyomdája. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Magyar gazdaságtörténelmi Szemle. Szerk. Dr. Kováts Ferencz. Kiadja az Országos magyar gazdasági egyesület. Nyom. a »Pátria« knyomda. VIII. évfolyam. Evenként 10 füzet. Ára 4 kor.

Magyar Gépipar. Az országos gépészegyesület és gépészek lapja. Szerk. Kandó Gyula. Nyom. Buschmann F. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Az egyesületi tagok díjtalanul kapják.

Magyar Iparművészet. Az orsz. m. iparművészeti társulat közlönye. Szerk. Fittler Kamill. Nyom. az Athenaeum r. társ. IV. évfolyam. Megjelenik kéthavonként. Ára 10 kor.

Magyar Iparosok Lapja. Szerk. és kiadja Ligeti Imre. Nyom. Fritz Ármin. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar Iskolaszer-Muzeum. Szerk. és kiadja Lendl Adolf. Nyom. Wesselényi Géza. II. évf. Évenként 10 szám. Ára 5 kor.

Magyar Kalapos Ujság. A Magyar férfikalap divat-egylet hivatalos közlönye. Szerk. Kiss Zsigmond. Nyom. Gelléri és Székely. VI. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Magyar képes Levelező-lap. Szerk. ifj. Horváth Géza. Nyom. Barcza József. I. évf. Megjelenik havonkéni. Ára 1 kor.

A Magyar Kerékpáros-szövetség Értesítője. Szerk. a szövetség titkára. Nyom. a Pesti Lloyd-társ. knyomdája. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. A szövetség tagjai díjtalanul kapják.

A m. kir. közigazgatási bíróság általános közigazgatási osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai. Szerk. Farkas Zoltán. Nyom. Heisler J. V. évfolyam. Évenként 4 szám. Ára 2 kor.

A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai. Szerk. Vályi László. Nyom. Heisler J. V. évfolyam. Évenként 4 szám. Ára 2 kor.

Magyar királyi postatakarékpénztári Közlöny. Kiadja a m. kir. postatakarékpénztár. Nyom. az Athe-

naeum r. társ. XVI. évfolyam. Megjelenik havonként.

A m. kir. Technologiai Iparmúzeum Közleményei. Nyom. a Pátria kny. XII. évf. Időhöz nem kötött füzetekben.

A magyar korona országai külkereskedelmi forgalmának havi Eredményei. Szerk. és kiadja: a kir. közp. statiszt. hivatal. Nyom. Athenaeum kny. r.-t. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Magyar Könyvszemle. A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának közlönye. Szerk. Schönherr Gyula. Nyom. az Athenaeum r. társ. Új folyam. IX. kötet. Megjelenik évnegyedenként. Ára 6 kor.

Magyar Köztisztviselő. A magyar állami tisztviselők orsz. szövetségének közlönye. Szerk. Molnár Gyula. Nyom. Wesselényi Géza. II. évf. Évenként 10 szám. Ára 8 kor.

Magyar Méh. A Magyar országos méhészeti egyesület közlönye. Szerk. Binder Iván. Nyom. Brózsa Ottó. XXII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Az egyesületi tagok tagdíj (4 kor.) fejében kapják.

A Magyar Mérnök- és Épitészegylet Közlönye. Szerk. Edvi Illés Aladár. Nyom. A »Pátria« knyomda. XXXV. kötet. Megjelenik havonként. Ára 20 kor.

Magyar Munka. Politikai havi folyóirat. Szerk. Gerő Ernő. Nyom. Weissenberg Ármin. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona.

Magyar Nemesfém-ipar. A magyar arany- és ezüstművesek, ékszerészek, aranyverők, órások, óratokkészítők és kereskedők orsz. szövetségének hivatalos közlönye. Szerk. Singer Arthur. Nyom. Beer és Tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi osztályának Értesítője. Az Ethnographia melléklete. Szerk. Jankó János. Nyom. Hornyánszky Viktor. II. évf. Megjelenik havonként.

Magyar Nyelvőr. Szerk. Simonyi Zsigmond. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. az Athenaeum r. t. XXX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 10 korona.

Magyar Nyomdászat. Szerk. és kiadja Pusztai Ferencz. Nyom. a Pallas nyomda. XIV. kötet. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar orvosi Archivum. Szerk. és kiadják Bókai Árpád, Pertik Ottó és Lenhossék Mihály. Nyom. a Pallas knyomda. Uj folyam II. köt. Évenként 6 füzet. Ára 20 kor.

Magyar Paedagogia. A »Magyar paedagogiai társaság« folyóirata. Szerk. Kovács János. Nyom. a Franklin társulat. X. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 10 kor. A társaság tagjai tagdíj fejében kapják.

A Magyar Rajztanárok országos egyesületének Értesítője. Szerk. Boros Rudolf. Nyom. Károlyi György. IV. évfolyam. Megjelenik évnegyedenkint. Ára 4 kor. Tagoknak tagdíj fejében jár.

Magyar Szalon (Otthon). Szerk. és kiadja Hevesi József. Nyom. a Stephaneum knyomda. XVIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 20 kor.

Magyar Szabó-ipar. A »Szabóiparosok köré«-nek havi szakközlönye. Szerk. Váczi Sándor. Nyom. Löblovitz Zsigmond. II. évf. Havonként jelenik meg. Ára 8 kor. Tagoknak ingyen.

Magyar Tanitóképző. A tanitóképzőintézeti tanárok országos egyesületének közlönye. Szerk. Nagy László. Nyom. a Hungaria knyomda. XVI. évfolyam Evenként. 10 füzet. Ára 8 kor. Egyesületi tagok tagdíj (8 kor.) fejében kapják.

Magyar Tisztviselők országos egyesületének Értesítője. Szerk. Vajkay Rezső. Nyom. a Pesti Lloyd társ. nyomdája. XIII. évfolyam. Megjelenik évnegyedenkint. Az egyesület tagjai díjtalanul kapják.

A Magyar Turista-egyesület budapesti osztályának Értesítője. Nyom. Kertész József. 1901. évf. Időközönként.

Magyar Vörös-kereszt. Szerk. Argay János. Nyom. a Pesti Lloyd kny. I. évf. Megjelenik időközönként.

Magyar-Zsidó Szemle. Szerk. Blau Lajos. Nyom. az Athenaeum r. társ. XVIII. évfolyam. Évnegyedenkint. Ára 12 kor.

Mathematikai és physikai Lapok. Szerk. Kövesligethy Radó és Rados Gusztáv. Kiadja a Math. és physikai társulat. Nyom. a Franklin társulat. X. évfolyam. Évenként 8 füzet. Ara 10 kor. Az egyesületi tagok tagdíj (Budapesten 10, vidéken 6 kor.) fejében kapják.

Mathematikai és természettudományi Értesítő. Szerk. König Gyula. Kiadja a magyar tud. Akadémia. Nyom.

a Franklin társulat. XIX. kötet. Évenként 5 füzet. Ára ?

Modern Műhely. Szerk. Krausz Gyula. Nyom. Fuchs Samu és tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

Modern Orpheus. Zenefolyóirat. Szerk. Donáth Ede. Nyom. Eberle József és tsa. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Munkás Otthon. Szerk. Horváth Gyula. Nyom. Wellesz és Krammer. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Művészvilág. Szerk. és kiadja Rudnai Győző. Nyom. Márkus Samu. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Nagy Iván. Család-történeti értesítő. Szerk. és kiadják Komáromy András és Pettkó Béla. Nyom. az Athenaeum r. t. III. évf. Évenként 10 szám. Ára 10 kor.

Nemzeti Nőnevelés. Szerk. Sebestyénné Stetina Ilona; kiadja a VI. kerületi állami tanítónőképző intézet tanári testülete. Nyom. a Franklin társulat. XXII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 4 kor.

Nemzeti Szövetség. Szerk. Balázs Árpád. Nyom. Athenaeum kny. r.-t. I. évf. Megjelenik évnegyedenként. Tagilletmény (4 kor.)

Népszerű Gyorsíró. Szerk. és kiadja Nagy Sándor. Nyom. Grund V. utódai. XII. évf. Évi 10 szám. Ára 4 kor.

Nyelvtudományi Közlemények. Szerk. Szinnyei József. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. a Franklin társulat. XXXI. kötet. Megjelenik negyedévenként. Ára 6 kor.

Olajág. A magyar ev. ker. nők lapja. Szerk. Vargha Gyuláné. Nyom. Hornyánszky Viktor. I. évf. évi 10 szám. Ára 2 kor.

Az Országos műszaki egyesület Értesítője. Szerk. Halmy Béla. Nyom. Fővárosi nyomda. I. évf. Megjelenik havonta egyszer, esetleg kétszer. A tagoknak ingyen.

Országos Orvos-Szövetség. Az Országos orvos-szövetség hivatalos lapja. Szerk. Jendrássik Ernő. Nyom. a Pesti Lloyd társulat knyomdája. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. A szövetség tagjai ingyen kapják.

Országos Pázmány-Egyesület. A kath. írók és hírlapírók o. P. egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. Margalits Ede. Nyom. a Stephaneum kny. II. évf. Megjelenik havonként. Tagoknak ingyen jár.

Országos pénzügyi Ujság. Szerk. Gerő Lajos. Kiadja Ligeti Lajos. Nyom. Budapesti Hirlap kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Orvosi Közlöny. Szerk. és kiadja László Frigyes. Nyom. Minerva knyomda. I. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Az »Osztálysorsjáték«. Szerk. Singer Artur. Nyom. a Hungaria knyomda. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 10 kor.

Otthon. Képes havi folyóirat. Szerk. Hevesi József. Nyom. a Kosmos műintézet. 1901. évf. Ára 4 kor. 20 fill.

Otthonunk. Az »Otthon« irók és hirlapirók köre hivatalos értesítője. Szerk. Sajó Aladár. Nyom. a Budapesti Hirlap knyomdája. V. évfolyam. Megjelenik havonként. A kör tagjai ingyen kapják.

Örökimádás. A Központi oltár-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Kutschera József. Nyom. a Stephaneum. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 3 kor.

Örömhir. Szerk. Kováts Lajos és Hetvényi Lajos. Kiadja Biberauer Tivadar. Nyom. Hornyánszky Viktor. VI. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 36 fill.

Paedogogiumi Lapok. A polgárisk. tanárjelöltek körének lapja. Nyom. Hell J. Ede. I. évf. Megjelenik havonként. Ára köri tagoknak 1 kor. Nem tagoknak 2 kor.

Patyolat. Szerk. Csepreghy Ferenczné. Kiadja és nyom. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Vidékre 4 kor. 40 fill.

Pénz és Föld. Szaklap Magyarország jelzálog és földbirtok-forgalmának okszerü előmozdítására. Szerk. Hilbert Antal. Nyom. Orsz. közp. községi knyomda. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún vármegye gazdasági egyesülete Értesítője. Szerk. Serfőző Géza. Nyom. Rózsa K. és neje. I. évf. Megjelenik havonként.

Polgári Iskolai Közlöny. Az Orsz. polgári iskolai egyesület folyóirata. Szerk. Volenszky Gyula. Nyom. Hornyánszky Viktor. VI. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 8 kor. Az egyesület tagjai tagdíj fejében kapják.

Postai Tarifák. Szerk. és kiadja Klebersberg Géza. Nyom. Neumayer Ede. VI. évfolyam. Évenkint 4-szer. Ára 2 kor.

Pótfüzetek a Természettudomá-

nyi Közlönyhöz. Szerk. Csopey László és Paszlavszky József. Kiadja a k. m. Természettudományi Társulat. Nyom. a Pesti Lloyd társaság knyomdája. XIV. évfolyam. Megjelenik 4—6 füzetben. Ára a Természettudományi Közlönynyel 12 kor. A társulat tagjai 2 kor. ráfizetéssel kapják.

Protestáns Szemle. Szerk. Szőts Farkas. Kiadja a magyar protestáns irodalmi társaság. Nyom. Hornyánszky Viktor. XIII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 8 kor. Az egyesület tagjai a tagdíj (12 kor.) fejében kapják.

Remény. Szerk. Halász Gyula. Kiadja a Hecht bankház. Nyom. az Europa kny. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Sakk. A Sakk-egylet hiv. közlönye. Szerk. Gálffy Ernő. Nyom. Wellesz és Krammer. 1901. évf. Ára 20 kor.

Sport. Szerk. Szekrényessy Kálmán. Nyom. Wellesz és Krammer. 1901. évf. Ára 20 kor.

Statisztikai havi Közlemények. Szerk. és kiadja a m. kir. központi statisztikai hivatal. Nyom. az Athenaeum r. társ. V. évfolyam. Ára 24 kor.

Szabó-iparosok Közlönye. A szabóiparosok társadalmi és anyagi érdekeit képviselő havi szaklap. Szerk. és kiadja Csontos Imre. Nyom. Révai és Salamon. XV. évfolyam. Ára 14 kor.

Szabók Szaklapja. A szabó munkások, munkásnők és kisiparosok érdekeit képviselő közlöny. Szerk. Honthi Géza. Nyom. Fried és Krakauer. IX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fillér.

Századok. A magyar történelmi társulat közlönye. Szerk. Nagy Gyula. Nyom. az Athenaeum r. társ. XXXV. évfolyam. Megjelenik évenkint 10 füzetben. Ára 12 kor. Tagok a tagdíj (10 kor.) fejében kapják.

Sztenográfia. Gyorsirónők lapja. Szerk. Kaiser Gizella. Kiadja a »Stolze-Fenyvessy« orsz. női gyorsiró-egyesület. Nyom. a Pesti knyomda. IX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 korona.

Szünóra. Szerk. Endrődi Béla. Nyom. Barcza József. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fill.

Táncztanitók Lapja. Szerk. Róka Pál. Kiadja a Magy. táncztanitók egyesülete. Nyom. Bichler J. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Tanonczok Lapja. Szépirodalmi és vegyes tartalmú lap. Szerk. Emberger János. Nyom. a Stephaneum kny. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 1 kor. 20 fill.

Tanügyi Értesítő. Szerk. Geley József. Nyom. Károlyi György. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Telekkönyvi Szaklap. Szerk. Várady József. Kiadja a Telekkönyvvezetők orsz. egyesülete. Nyom. a Pallas kny. XXI. évf. Havonként jelenik meg. Ára 4 korona.

Természetrajzi Füzetek. Szerk. Mocsáry Sándor. Kiadja a M. N. Múzeum és m. tud. Akadémia. Nyom. a Franklin társulat. XXIV. kötet. Évenként 4 füzet. Ára 10 kor.

Természettudományi Közlöny. Szerk. Csopey László és Paszlavszky József. Kiadja a kir. magy. Természettudományi Társulat. Nyom. a Pesti Lloyd társ. knyomdája. XXXIII. kötet. Megjelenik havonként. Ára 12 kor. Tagoknak tagdíj fejében jár.

Tornaügy. Szerk. Kovács Rezső. Kiadja a Magyarországi tanitók egylete a Nemzeti tornaegylet hozzájárulásával. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. XVIII. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 6 kor.

Történelmi Tár. Kiadja a Magyar történelmi társulat közvetítése mellett a m. tud. Akadémia történelmi bizottsága. Szerk. Komáromy András. Nyom. az Athenaeum r. társ. 1900. évfolyam. Uj folyam. II. Megjelenik évnegyedenkint. Ára 10 kor. 40 fill. A történelmi társulat tagjainak 5 kor. 60 fill.

Tőzsdei Értesítő. Szerk. Félegyházy Ágost. Kiadja a budapesti árú és értéktőzsde tanácsa. Nyom. a Pesti Lloyd társ. nyomdája. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Turista Közlöny. Szerk. Moussong Géza. Kiadja a Magyar tanitók turista egyesülete. Nyom. Elek Lipót. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. A tagok tagdíj fejében kapják.

Turisták Lapja. Szerk. Téry Ödön és Petrik Lajos. Kiadja a Magyar turista-egyesület. Nyom. a Pesti Lloyd társ. nyomdája. XIII. évfolyam. Megjelenik kéthavonként. Ára 10 kor. A tagok tagdíj fejében kapják.

Turul. A magyar heraldikai és genealogiai társaság közlönye. Szerk. Schönherr Gyula és Varju Elemér. Nyom. a Franklin társulat. XIX. kötet. Évnegyedenként jele-

nik meg. A társaság tagjai tagdíj (10 kor.) fejében kapják.

Tüzoltó Közlöny. A magyar tüzoltók szaklapja. A Magyar országos tüzoltószövetség hivatalos értesítője. Szerk. Szily József. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. XXIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. 80 fill. A szövetség tagjainak 2 kor. 40 fill.

Ujságkiadók Lapja. Szerk. Rábel László. Kiadja az Ujságkiadók orsz. szövetsége. Nyom. a Budapesti Hirlap kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 kor. Tagoknak ingyen.

Uránia. Népszerű tudományos folyóirat. Szerk. Klupathy Jenő és legifj. Szász Károly. Nyom. Hornyánszky Viktor. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Tagoknak ingyen.

Utmutató. A magyar és közös közlekedési vállalatok hivatalos menetrendkönyve. Kiadja a »Vasuti és közlekedési közlöny.« Nyom. a Pesti kny. XX. évf. Évenként 12 füzet. Ára 10 kor.

Ügynökségi Közlöny. Szerk. Markó Lajos. Nyom. Fried és Krakkauer. 1901. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

Vízgyógyintézeti Közlemények. Szerk. Pajor Sándor. Nyom. Minerva kny. I. évf. Megjelenik negyedévenként. Ingyen küldetik.

A zenekar. Zenekar-irodalmi szemle. Szerk. Klökner Gyula. Nyom. Athenaeum r.-t. III. évf. Havonként jelenik meg. Ingyen küldetik.

Összesen 190.

b) VIDÉKEN.

Adalékok Zemplén vármegye történetéhez. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Dongó Gyárfás Géza. Nyom. a »Zemplén és vidéke« knyomdája. VII. évf. Havi folyóirat. Ára 4 kor. 80 fill.

Állatok Védelme. (Kolozsvár.) A kolozsvári állat védő-egyesület havi közlönye. Szerk. Bányai Elemér. Nyom. Ajtai K. Albert VI. évfolyam. Ára 2 kor. Tagoknak a tagdíj fejében jár.

Aradi Gazda. (Arad.) Az Aradi gazdasági egylet hivatalos értesitője. Szerk. Laehne Hugó. Nyom. Gyulai István. III. évf. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen.

Aradvármegyei gazdasági egyesület fogyasztási és értékesitő szövetkezete üzleti Értesítője. (Arad.) Megjelenik az »Aradi Gazdá«-val együtt. Ny. Gyulai István.

Armenia. (Szamosújvár.) Szerk. és kiadja Szongott Kristóf. Nyom. Todorán Endre »Auróra« knyomdája. XV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

A Béka. (Pécs.) Szerk. és kiadja Goldberger József. Nyom. a lyceumi knyomda. V. évfolyam. Megjelenik időszakonkint. Ingyen küldetik.

Beregmegyei Tanügy. (Beregszász.) A beregvármegyei kir. tanfelügyelőség és az általános tanitó egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Rhédei János. Nyom. Grünstein Mór Munkácson. XVII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 kor.

Biharmegyei gazdasági egyesület hivatalos Közlönye. (Nagyvárad.) Szerk. Weingärtner Andor. Nyom. Laszky Ármin. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Tagoknak ingyen.

Bírósági Végrehajtók Közlönye. (Nagyszőllős.) Szerk. Somlyó N. Ignácz. Nyom. Doktor István utóbb Pannonia-kny. Győr. XII. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Borromaeus. (Ó-Szőny.) Kath. hitszónoklati havi folyóirat. Szerk. és kiadja Nagy Antal. Nyom. a győregyházmegyei knyomda Győrött. XV. évfolyam. Ára 8 kor.

Csiki Gazda (azelőtt Gazdasági Értesítő). (Csik-Szereda.) A Csikmegyei gazd. egyesület közlönye. Szerk. F. Nagy Imre. Nyom. Szvoboda József. XV. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Tagoknak ingyen.

Debreczeni Gyorsiró. (Debreczen.) Szerk. Madai Gyula. Kiadja a debreczeni főiskolai gyorsiró-egylet. Nyom. Romwalter Gy. Sopron. IX. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 2 korona.

Debreczeni főiskolai Lapok. Kiadja a Magyar irodalmi önképző-társulat. Szerk. Rácz Lajos. Nyom. a Városi kny. XLIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Egyesületi Értesítő. (Békés-Csaba.) A Békésmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Zlinszky István. Nyom. a Corvina kny. XLII. évf. Havonként jelenik meg. (Előbb évkönyv alakban.)

Egyesületi Értesítő. (Szombathely.) A Vasmegyei gazdasági egyesület megbizásából szerkeszti Röszler Károly. Nyom. Seiler Henrik utódai. XXII. évfolyam. Időszakonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Egyleti Értesítő. (Deés.) A Szolnokdobokavármegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye. Szerk. Szemmáry József. Nyom. Demeter és Kiss. XIV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Az egylet tagjai ingyen kapják.

Egyleti Értesítő. (Veszprém.) A »Veszprémegyházmegyei r. kath. tanitóegyesület« keszthelyi és sümegi egyesült körének hivatalos közlönye. Szerk. Pozsagár Gyula. Nyom. az egyházmegyei knyomda. XIII. évfolyam. Megjelenik a körülményekhez képest évenként többször. A tagoknak igyen küldetik.

Egységes nemzeti Közoktatás. (Szombathely.) Szerk. Deme Károly. Nyom. Seiler Henrik utódai. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

E. M. K. E. (Kolozsvár.) Az egyesület hivatalos értesítője. Szerk. Sándor József. Nyom. Gombos Ferencz. VIII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 2 kor.

Emléklapok. A pápai állami tanitóképzőintézeti I. és II. éves önképzőkörének értesítője. Főszerk. Ambrosits Gyula. Nyom. Főiskolai knyomda. 1901/2. Meg nem határozott időközökben jelenik meg. Egyes sz. ára 16 fill.

Az Eperjesi kereskedők és kereskedő-ifjak egyletének hiv. értesítője. Szerk. a titkár. Nyom. Kósch Árpád. I. évf. Havonként jelenik meg. Ára 4 kor.

Erdély. (Kolozsvár.) Honismertető lap. Szerk. Radnóti Rezső. Kiadja az Erdélyi Kárpát-Egyesület. Nyom. Gombos Ferencz. X. évfolyam. Évenkint 12 szám. Ára 10 kor. Tagok ingyen kapják.

Erdélyi Múzeum. (Kolozsvár.) Az Erdélyi múzeum-egylet kiadványa. Szerk. Szádeczky Lajos. Nyom. Ajtai K. Albert. XVIII. kötet. Évenként 10 füzet. Ára 6 kor. Az egyleti tagok tagdij (6 kor.) fejében kapják.

Erdély népei. (Kolozsvár.) Az »Erdély« néprajzi melléktete. Az E. K. E. néprajzi osztályának értesítője. Szerk. Herrmann Antal. Nyom. Gombos Ferencz. IV. évf. Időszakonként jelenik meg.

Erdészeti kisérletek. (Selmeczbánya.) A M. kir. központi erdészeti kisérleti állomás folyóirata. Szerk. Vadas Jenő. Nyom. Joerges Á. özv. és fia. III. évf. Időszakonként.

Értesítő az Erdélyi Múzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztályából. (Kolozsvár.) Szerk. Szabó Dénes és Apáthy István. Nyom. Ajtai K. Albert. XXVI. évfolyam. Időhöz nem kötve jelenik meg. Ára 6 kor.

Értesítő Magyarország kath. Papsága részére. (Pozsony.) Szerk. és kiadja Heindl János. Nyom. Kath. irod. r.-t. I. évf. Havonként jelenik meg. Ingyen küldetik.

Evangelikus egyházi Szemle. (Békés-Csaba.) Szerk. és kiadja Szeberényi Lajos Zs. Nyom. a Corvina knyomda. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Evangelikus Népiskola. (Sopron.) Szerk. és kiadja Papp József. Nyom. Röttig Gusztáv. XIII. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 6 korona.

Fejérmegyei gazd. Egyesület Értesitője. (Sz.-Fejérvár.) Szerk. Hübner Károly. Nyom. Csitári K. és tsa. 1901. évf. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen küldetik.

Filharmonia. Közlöny a zeneművészet összes ágai köréből. (Győr.) Szerk. Fránek Gábor. Nyom. Pannonia kny. Megjelenik havonként Ára 6 kor.

Fiumé. (Fiume) Kereskedelmi, tengerészeti, közgazdasági és külügyi érdekű folyóirat. Szerk. Kompolthy Tivadar. Nyom. Pesti knyomda Budapest. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Gazdasági Értesítő. (Eperjes.) A »Sárosvármegyei gazdasági egyesület« hivatalos közlönye. Szerk. Lukovits Aladár. Nyom. Kósch Árpád. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Tagoknak ingyen küldetik.

Gazdasági Értesítő. (S.-A.-Újhely.) A Zemplénvármegyei gazdasági egyesület megbizásából szerk. Kún Frigyes és ifj. Fedák István. Nyom. a »Zemplén« könyvnyomda. X. évfolyam. Megjelenik havonként.

Gazdasági Értesítő. (Szolnok.) A Jász-Nagykún-Szolnok vármegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye. Szerk. Kovács Albert. Nyom. Bakos István. XVII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. A tagoknak ingyen küldetik.

Gazdasági Közlöny. (Komárom.) A Komáromvármegyei gazdasági egyesület havi értesítője. Szerk. Sarlay Károly. Nyom. a Hung. kny. XIX. évfolyam. Ára 2 kor. A tagoknak ingyen küldetik.

Gazdasági Közlöny. (Makó.) A Csanád-vármegyei gazdasági egyesület értesítője. Szerk. Tőkey Jenő. Nyom. Vitéz

Mihály utóbb Kovács Antal. V. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 3 kor.

Gazdasági Néplap. (Pécs.) Népszerüen oktató szaklap a földmüves kisgazdák részére. Szerk. Liebald Béni. Nyom. Taizs József. XXVII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 2 kor. Tagoknak ingyen jár.

Gazdasági Tanító. (Székesfejérvár.) Szerk. Almássy Ferencz. Nyom. Eisler A. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 korona.

Gazdasági Tudósító. (Putnok.) A Gömör-Kishont vármegyei gazdasági egyesület hivatalos értesítője. Szerk. Lakner László. Nyom. Rábely Miklós Rimaszombatban. V. évfolyam. Megjelenik havonkint. Az egyesületi tagok ingyen kapják.

Gyámintézet. (Lovászpatona.) Szerk. Bognár Endre. Kiadja a magyarhoni e. e. e. gyámintézet. Nyom. a főiskolai nyomda Pápán. XVIII. évfolyam. Megjelenik évenként háromszor. Ingyen küldetik.

A Győri Pinczér-egylet Havi Értesítője. (Győr.) Szerk. Bauer Mihály. Kiadja a »Győri pinczér-egylet.« Nyom. Surányi János utóda. XIV. évfolyam. Megjelenik havonként. A tagok díjmentesen kapják.

Győr szab. kir. város Hivatalos Értesítője. (Győr.) Nyom. a Pannonia kny. XI. évf. Időközönként jelenik meg.

Hajnal Csillag. (H.-Böszörmény.) Szerk. Balogh Lajos és Orosz J. Kiadja a h.-böszörményi baptista hitközség. Nyom. Hoffmann és Kronovitz. Debreczenben. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 48 fill.

Havi Közlöny az elméleti és gyakorlati Lelkipásztorság köréből. (Temesvár.) Szerk. Tokody Ödön és Patzner István. Kiadja Tokody Ödön. Nyom. a csanádegyházmegyei knyomda. XXIV. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 10 kor.

A Hazában és Távolban széttekintő Méhész. (Sajtény, Csanád m.) Szerk. és kiadja Gallovich István. Nyom. Engel Lajos Szegeden. VI. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 kor.

Házi Barát. (Sümeg.) Szerk. és kiadja Darnay Kálmán. Nyom. Horváth Gábor. III. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Hevesmegyei Tanügy. (Eger.) Szerk. Kolacskovszky János. Kiadja a hevesmegyei általános tanitó-egyesület. Nyom. az »Egri nyomda részv. társ.« VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Az egyesületi tagok tagdíj fejében kapják.

Hitszónoklati Folyóirat. (Pilis-Marót). Szerk. és kiadja Karkecz Alajos. Nyom. Endrényi Lajos Szegeden. XII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 korona.

Homok. (Kecskemét.) Szakfolyóirat szőlősgazdák számára. Szerk. Mayerfi Zoltán. Nyom. az első kecskeméti hirlapkiadó r.-t. II. évf. Megjelenik negyedévenként. Ára 1 kor.

A Hunyadvármegyei általános Tanító-egyesület Értesítője. (Déva.) Szerk. Boga Károly. Nyom. Hirsch Adolf. II. évf. Évi 5 szám. Ára 3 kor.

Iskoláink. (Rimaszombat.) A Gömör-Kishont vármegyei általános tanitóegyesület hivatalos értesítője. Szerk. Járossy Endre. Nyom. Kovács Mihály. IV. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 korona. Tagok ingyen kapják.

Isten Igéje Szentbeszédekben. (Esztergom.) Szerk. Andor György. Kiadja és nyom. Buzárovits Gusztáv. XXVI. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 korona.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesület fogyasztási és értékesítő Szövetkezetének üzleti Értesítője. (A Gazdasági Értesítő (Szolnok) melléklapja.)

Jézus szentséges Szivének Hirnöke. (Kalocsa.) Szerk. Tóth Mike. Nyom. a Franklin társulat Budapesten. XXXV. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 3 kor.

Jó Pásztor. (Pozsony.) Keresztyén családi lap. Szerk. Kovács Sándor. Nyom. a balassa-gyarmati kny. r. t. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona.

Kalazantinum. (Kolozsvár.) Szerk. Varjas Endre. Kiadja a »Kalazantinum« hittudományi és tanárképző intézet. Nyom. Gombos Ferencz. VI. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára ?

A kath. Hitterjesztés Lapjai. (Nagyvárad.) Szerk. és kiadja Nogely István. Nyom. a Szent-László nyomda r. társ. XX. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 6 kor.

A Kávé. (Fiumé.) Szerk. Horváth Gyula. Nyom. az Unio kny. III. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Képes Levelező-lap. (Székesfejér-

vár.) Havi folyóirat képes levelező-lap gyűjtők számára. Szerk. Klökner József. Nyom. Debreczenyi Gyula. III. évf. Ára 2 kor.

Kerékpáros Turista. (Kolozsvár.) Az »Erdély« kerékpáros melléklete. Az E. K. E. kerékpáros osztályának hivatalos értesítője. Szerk. Balogh Benedek. Nyom. Gombos Ferencz. IV. évf. Megjelenik időszakonként.

Kereskedelem és Ipar. (Csongrád.) Szerk. László Ignácz. Nyom. és kiadja Weisz Márk. I. évf. Havonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Keresztény Magvető. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadják Péterfi Dénes és Kovács János. Nyom. Ajtai K. Albert. XXXVI. évfolyam. Megjelenik kéthónaponként. Ára 4 kor.

Kertészeti Tudósító. (Szeged.) Szerk. és kiadja Horváth Károly. Nyomatja? IX. évf. Évenként 4 szám. Ingyen küldetik.

Kiskereskedők lapja. (Nagyvárad.) Szerk. Adorján Ármin. Nyom. Neumann Vilmos. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

Közérdek. (Pécs.) Szerk. és kiadja Klein Dezső. Nyom. Püsp. lyc. knyomda. I. évf. Időszakonként jelenik meg. Ingyen küldetik szét.

Külmisszió. (Ágfalva.) Szerk. és kiadja Scholtz Ödön. Nyom. Török Kálmán és Kremszer J. Sopronban. VI. évfolyam. Megjelenik negyedévenként. Ára 1 korona.

Látóképes Levelező-lapok. (Tata.) Havi folyóirat képes levelezőlap-gyűjtők és elárusítók számára. Szerk. és kiadja Engländer József. Nyom. Engländer és társa. III. évf. Ára 1 kor. 50 fill.

A legszentebb Rózsafüzér Királynéja. (Szombathely.) Szerk. Kindler Imre. Kiadja a sz. Domokosrend szombathelyi zárdája. Nyom. az egyházmegyei knyomda. XVII. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona.

Levelezőlap. (Ujvidék.) Szaklap a képes levelezőlap-kereskedelem számára. Szerk. Herger Tihamér. Nyom. Hirschenhauser Benő. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Loretto. (Duna-Szerdahely.) Szerk. és kiadja Deák Antal. Nyom. Buschmann F. Budapesten. III. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

A Magyar Földmives. (Gyuró.) Szerk. és kiadja Vasadi Balogh Lajos. Nyom. Csitári K. és trsa Székesfejérvár. XIX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Magyar Kisdednevelés és Népoktatás. (Eperjes.) A sárosvármegyei kir. tanfelügyelőség és az eperjesi Széchenyikör népnevelési szakválasztmányának hivatalos közlönye. Szerk. Reményik Lajos. Nyom. Kósch Árpád. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Magyar Lant. (Győr.) Zenemű-folyóirat. Szerk. Angyal Ármánd és Vajda Emil. Nyom. Pannonia kny. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

A magyarországi papi Imaegyesület és Eucharistia-társulat Értesítője. (Győr.) Szerk. Hahnekamp György. Nyom. a győregyházmegyei knyomda. XV. évfolyam. Megjelenik évenként 8 szám. Ára 1 kor. 20 fill. A társulat tagjainak tagdíj (2 kor.) fejében jár.

Magyar pénzügyi Rendeletek Tára. (Komárom.) Szerk. Kriza Ákos. Nyom. Hacker Richárd. Megjelenik havonként. IV. évf. Ára 6 kor.

A magyar Photo-club Közlönye. (Győr.) Szerk. Rexa Dezső. Nyom. Pannonia kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Magyar Sion. (Esztergom.) Szerk. Kereszty Viktor és Prohászka Ottokár. Nyom. Buzárovits Gusztáv. Új folyam. XV. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 12 kor.

Magyar Szövetkezők Lapja. (Rózsahegy.) Szerk. és kiadja Janovcsik István. Nyom. Salva Károly. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar Zsinagóga. (Bonyhád.) Gyakorlati szakközlöny papok, hitszónokok és ezen szakirodalmat kedvelők számára. Szerk. Lebovits József. Nyom. Raubitschek Izor. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Mária Kert. (Szüz Mária virágos kertje.) (Kalocsa.) Szerk. Tóth Mike. Nyom. a Franklin társulat. XVII. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 2 kor.

Méhészeti Közlöny. (Kolozsvár.) Az erdélyrészi méhész-egylet szakközlönye. Szerk. Bálint Sándor. Nyom. Gámán János örökösei. XVI. évfolyam. Megjelenik havonkint. Tagoknak ingyen küldetik.

Mezőgazdasági Szemle. (Magyar-Óvár.) Szerk. és kiadják Cserháti Sándor és Kosutány Tamás. Nyom. Czéh Sán-

dor-féle nyomda. XIX. évfolyam. Havi folyóirat. Ara 10 kor.

A mi Fürdőink. (Kolozsvár.) Az »Erdély« melléklete. Az E. K. E. balneologiai szakosztályának értesítője. Szerk. Hankó Vilmos. Nyom. Gombos Ferencz. IV. évf. Megjelenik időszakonként.

Népoktatás. (Lugos.) Krassó-Szörény vármegyei tanitó-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Keszler Károly. Nyom. Virányi János. VI. évfolyam. Évenként. 10 szám. Ára 8 kor.

Nevelés. (Máramarossziget.) Szerk. Bökényi Dániel. Kiadja a »Máramarosi általános tanitó-egyesület.« Nyom. Sichermann Mór. XVIII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 5 kor.

Nevelő Oktatás. (Pozsony.) Kath. tanügyi folyóirat. Szerk. Schultz Imre. Nyom. Eder István II. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Nógrádmegyei Tanügy. (Balassa-Gyarmat.) A nógrádmegyei kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye. Szerk. Pacséri Károly. II. évf. Nyom. a részvénynyomda. Havonként. Ára 2 kor.

A Nógrádvármegyei gazdasági egyesület Értesítője. (Balassagyarmat.) Szerk. Fáy Árpád. Nyom. a balassagyarmati kny. r. t. XVIII. évfolyam. Megjelenik minden második hóban. Ára 2 kor. Tagoknak ingyen jár.

Pozsonyi Gazda. (Pozsony.) A »Pozsony vármegyei gazdasági egyesület« értesítője. Szerk. Horváth Jenő. Nyom. Eder István. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Tagoknak ingyen jár.

Protestáns Pap. (Kölesd.) Szerk. és kiadják Lágler Sándor és Kálmán Dezső. Nyom. Tóth László Kecskeméten. XXII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 8 korona.

Reménységünk. (Csongrád-Csány.) Az oltáriszentség-imádás és Mária-tisztelet folyóirata. Szerkeszti és kiadja Varga Mihály. Nyom. Stephaneum kny. Budapest. V. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 2 kor. 30 fill.

Sárospataki ifjusági Közlöny. (Sárospatak.) Kiadja a »Magyar irodalmi önképző-társulat.« Szerk. Tóth István. Steinfeld Jenő knyomdája. XVII. évfolyam. Havonként jelenik meg. Ára 4 kor.

Sárosvármegyei gazdák fogyasztási és értékesítési szövetkezetének üzleti Értesítője. (Eperjes.) A »Gazdasági Értesítő« melléklete. Nyom. Kósch Árpád. 1901. évf. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen.

Soproni Gyorsiró. (Sopron.) Szerk. Polgár István. Kiadja az ev. főgymnasiumi gyorsiró-kör. Nyom. Romwalter Alfréd. XXVII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 2 korona.

A Sopronmegyei gazdasági egyesület Ertesítője. (Sopron.) Nyom. Romwalter Alfréd. 1901. évf. Évi 3 füzet.

Szabad Egyház. (Szapáryfalva.) Független magyar református lap. Szerk. Rácz Károly. Nyom. Virányi János. Lugos. XVIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

A Szent Család kis Követe. (Pécs.) A názáreti szent család és a Szent-József társulatának közlönye. Szerk. Virág Ferencz. Nyom. Püsp. lyc. kny. XII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 1 kor. 44 fillér.

Szent Gellért. Ifjúsági hitszónoklati folyóirat. (Pannonhalma.) Szerk. és kiadják Mázy Engelbert és Szinek Izidor. Nyom. az egyházmegyei knyomda Győrött. III. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 8 kor.

Szilágy vármegyei Tanügy. (Kraszna.) Szerk. Zoványi Lajos. Kiadja a szilágyvármegyei általános tanitótestület. Nyom. Seres Samu. IV. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 2 kor.

Szövetkezés. (Csongrád.) Szerk. Vannay Ferencz. Nyom. Weisz Márk. II. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Tanitótestületi Értesítő. (Torda.) A Torda-Aranyos vármegyei ált. tan. testületnek havonként megjelenő hivatalos közlönye. Szerk. Kovács Dániel. Nyom. Harmath J. III. évfolyam. Ára 2 korona. Tagoknak 1 korona.

Tanügyi Értesítő. (Besztercze.) A »Besztercze-Naszód vármegyei ált. tanitó-egyesület« hivatalos közlönye. Szerk. Jancsó Gábor. Nyom. Botschár Tivadar. VI. évfolyam. Évenkint 10 szám. Ára 4 korona.

Tanügyi Értesítő. (Győr.) A győrvidéki tanitó-egyesület hivatalos lapja. Szerk. Ujlaki Géza. Nyom. Surányi János. XXIV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 korona.

Tanügyi Értesítő. (Komárom.) A komárommegyei tanitó-testület közlönye. Szerk. Marcsa György. Nyom. Schönwald Tivadar. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Tanügyi Tanácskozó. (Deés.) A szolnok-dobokamegyei tanitó-testület hivatalos közlönye. Szerk. Kádár József. Nyom. Demeter és Kiss. VIII. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 2 kor. 40 fill. Tagoknak 2 kor.

Telekkönyv. (Szeged.) Szerk. Káplány Géza. Nyom. Engel Lajos. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Természettudományi Füzetek. (Temesvár.) A Délmagyarországi természettudományi társulat közlönye. Szerk. Ries Ferencz és Neubauer Henrik. Nyom. Uhrmann Henrik. XXV. évfolyam. A társulat tagjai tagdíj fejében kapják.

A Torontálmegyei gazdasági egyesület Értesitője. (Nagybecskerek.) Szerk. Marton Andor. Nyom. Pleitz Fer. Pál. XVI. évfolyam. Megjelenik 6 füzetben. Ára 2 kor. A tagok díjtalanul kapják.

Történelmi és régészeti Értesítő. (Temesvár.) A Délmagyarországi történelmi és régészeti múzeumi társulat közlönye. Szerk. Berkeszi István. Nyom. a csanádegyházmegyei knyomda. XVII. (Új) évfolyam. Megjelenik évnegyedenkint. Ára 8 kor. A társulati tagoknak ingyen jár.

Új Század. (Vajszka). A hazaszeretetnek és keresztény fölvilágosodásnak. Szerk. és kiadja Tumbász István. Nyom. Bittermann József Szabadka. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. 80 fillér.

Ujvidéki Sport. (Ujvidék.) Kerékpáros ujság. Szerk. Mayer József. Nyom. Hirschenhauser Benő. I. évf. Megjelenik időszakonként. Egyes sz. ára 20 fill.

Unitárius Közlöny. (Kolozsvár.) Szerk. Boros György. Kiadja a Dávid Ferencz egylet. Nyom. Gámán János örök. XIV. kötet. Megjelenik havonként. Ára 2 korona 40 fillér. Egyleti tagoknak 2 korona.

Városi Közlöny. (Temesvár.) Hivatalos folyóirat. Kiadja a városi tanács. Nyom. Csendes Jakab. IV. évfolyam. Megjelenik havonkint.

Vasárnapi Tanitó. (Hajdú-Böszörmény.) Szerk. Balogh Lajos. Nyom. Hoffmann és Kronowitz Debreczen. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 3 kor. 60 fill.

Vasvármegyei tüzrendészeti Közlöny. (Szombathely.) A vasvármegyei önk. tüzoltó egyletek szövetségének hivatalos közlönye. Szerk. Barabás István. Nyom. Bertalanffy József. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Vezércsillag. (Kecskemét.) Havi folyóirat a bold. szűz Mária tiszteletének terjesztésére. Szerk. és kiadja Kontz János. Nyom. Kecskeméti ny. r.-t. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

V. H. O. Sz. (Szeged.) A vidéki hirlapirók országos szövetségének hivatalos értesítője. Nyom. Endrényi Imre. V. évfolyam. Meg nem határozott időben jelenik meg. A szövetség tagjainak ingyen jár.

A Zalamegyei gazdasági Egyesület Értesítője. (Zala-Egerszeg.) Szerk. Orosz Pál. Nyom. özv. Tahy Rozália és trsa. 1901. évfolyam.

Zentai gyorsíró. Autografálta: Herczl Sándor. I. évf.

Összesen: 120.

II. TÖBBNYELVÜ FOLYÓIRATOK.

a) BUDAPESTEN.

Allgemeine Rundschau. (Németmagyar.) Nyom. a Hunnia kny. 1901. évf. Időhöz nem kötve jelenik meg. Ára 24 kor.

Aquila. [M. és német.] Szerk. Herman Ottó. Kiadja a Magyar Ornithologiai Központ. Nyom. a Franklin társ. VIII. évf. Évenként 4 füzet. Ára 10 korona.

Budapest Főváros Statisztikai Havifüzetei. Monatshefte des Budapester Communal-Statistischen Bureaus. (M. és német.) Szerk. Kőrösy József. XXIX. évf. Nyom. a Pesti kny. Ára 8 kor.

Egészségőr. (M. és német.) A »Zion« jótékonysági egylet népszerű közlönye. Nyom. Lőbl Dávid és fia. VI. évf. Megjelenik havonként. Tagoknak ingyen jár.

Férfi Szabó. Szerk. Stikarovszky Norbert. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Havonként. Ingyen küldetik.

Földrajzi Közlemények. Bulletin de la Société Hongroise de Géographie. (M. franczia kivonattal.) Szerk. Berecz Antal. Nyom. Fritz Ármin. XXIX. kötet. Évenként 10 füzet. Ára 10 kor. Tagoknak ingyen.

Földtani Közlöny. Geologische Mittheilungen. (M. és német.) Szerk. Lóczy Lajos és Cholnoky Jenő. Nyom. a Franklin társ. XXXI. kötet. Megjelenik havonként. Ára 10 kor. Tagoknak ingyen.

Keleti Szemle *(Revue Orientale.)* (Magyar, német, angol, franczia.) Szerk.

Kúnos Ignácz és Munkácsi Bernát. Nyom. a Franklin társ. II. évf. Évnegyedenként. Ára 8 kor.

Kőfaragó. (Magyar és német.) Szerk. Groszmann Hugó. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Havonként. Ára 1 kor. 20 fillér.

Magyar Fogászati Szemle. Ungarische zahnärztliche Revue. (M. és német.) Szerk. és kiadja Bauer Samu. Nyom. Pesti Lloyd ny. V. évf. Évenként 12 szám. Ára 6 kor.

Magyar kir. Postatakarékpénztári Közlöny. (Magy. és horvát.) Nyom. az Athenaeum r. t. XVI. évf. Megjelenik havonként.

Kőműves. (Maurer.) Szerk. Söröli József. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Havonként. Ára 1 kor.

Magyar nemes Fém-ipar. (Ungarische Edelmetall-Industrie.) Szerk. Singer Arthur. Nyom. Beer és tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Magyarország és a Külföld. (Magyar, német, franczia és angol.) Szerk. Zinner Gyula. Nyom. Fritz Ármin. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 16 kor.

The Medical Echo. (Das Medizinische Echo. L'écho Médical.) Szerk. Arany S. A. Nyom. Athenaeum kny. r. t. 1901. évf. Megjelenik havonként. Ára 10 kor.

Művezetők Lapja. (Werkmeister Zeitung.) Szerk. Wopateczky Károly. Nyom. Posner Károly Lajos és fia. IV. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. 80 fill. Tagoknak 3 kor. 30 fill.

Az »Osztálysorsjáték.« (Magy. és német.) Klassen-Lotterie. Szerk. Singer Artur. Nyom. a Hungaria kny. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 10 kor.

Rovartani Lapok. (Német kivonattal.) Szerk. Abafi Aigner Lajos, Jablonowski József és Csiki Ernő. Nyom. Schmidl H. VIII. kötet. Évenként 10 szám. Ára 8 kor.

Szabók szaklapja. (Magy. és német.) Schneider Fachblatt. Szerk. Honti Géza. Nyom. Fried és Krakauer. IX. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona 40 fillér.

Szt-Lukács-fürdő. (Melléklete román ny.) Szerk. Bosányi Béla. Nyom. Pallas kny. XIV. évf. Megjelenik havonként.

Természetrajzi Füzetek. Zeitschrift für Zoologie, Botanik, Mineralogie und Geologie nebst einer Revue für das Ausland. — Journal pour la zoologie, botanique, minéralogie et géologie avec une revue pour l'étranger. — Periodical of zoology, botany, mineralogy and geology besides a review for abroad. (M., latin és német.) Szerk. Mocsáry Sándor. Nyom. a Franklin társ. XXIV. kötet. Évenként 4 füzet. Ára 10 kor.

La Toilette. (Magy. és német.) Szerk. Krausz Adolf. Nyom. Buschmann F. XX. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Ügynökségi Közlöny. (Agentur Anzeiger. Szerk. Markó Lajos. Nyom. Fried és Krakauer. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

A Zenekar. (Magy. és német.) Das Orchester. Szerk. Klökner Gyula. Nyom. Athenaeum r. t. III. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Összesen 24.

b) VIDÉKEN.

Concordia. (Pozsony.) A pozsonyi »Concordia« Gabelsberger-gyorsíró-egyesület közlönye. (Magy. és német.) Szerk. Theiss. Nyom. Freistadt Mór. XVI. évf. Évenként 6 szám. Ára 2 kor. 40 fill.

Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természet-Tud. Szakosztályából. — Sitzungsberichte der Medicinisch-Naturwissensch. Section des Siebenbürgischen Museumvereins. (M. és német.) Szerk. Szabó Dénes és Apáthy István. Nyom. Ajtai K. Albert. XXVI. évf. Megjelenik időközönként. Ára 6 kor.

Vasvármegyei Tűzrendészeti Közlöny. (Szombathely.) (Melléklete német.) Szerk. Barabás István. Nyom. Bertalanffy József. VIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Összesen 3.

III. NEM-MAGYAR NYELVŰ FOLYÓIRATOK.

I. Németek.

a) BUDAPESTEN.

Der Ansichtskartensammler. Szerk. Fried A. Nyom. Európa kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 k. 40 fill.

Antonius-Blätter. Szerk. Buday Alfréd. Nyom. a Stephaneum kny. II. évf. Évenként 12 füzet. Ára 2 korona.

Badezeitung. Szerk. és kiadja Pick S. Nyom. Európa kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fill.

Balneologische Rundschau. Szerk. és kiadja Preysz Kornél. Nyom. a Pesti kny. VIII. évf. Évenként 4 szám. Ára 5 korona.

Briefmarkenverkehr. Szerk. és kiadja Szekula Béla. Nyom. Kálmán M. és tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 50 fill.

Der jüdische Humorist. Szerk. Kronemer Adolf. Nyom. Neumayer Ede. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

Mitteilungen aus der Schmalspurbranche. Szerk. Nágel Zsigmond. Nyom. Hornyánszky V. II. évf. Megjelenik havonként.

Orient. Organ der symb. Grossloge von Ungarn. Szerk. Pay'r Ede. Ny. Márkus Samu. XIII. (= 26.) évfolyam. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen.

Der Practische Arzt. (A »Gyakorló Orvos« német kiadása.) Szerk. Stadler Károly. Ny. Károlyi György. XII. évf. Havonként . . .

Rathgeber. Szerk. és kiadja Roeder Róbert. Nyom. az Európa kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fill.

Ungarische Biene. Szerk Binder Iván. Kiadja a Magyar Méhészek Egyesülete. Ny. Brózsa Ottó. XXIX. évf. Havi folyóirat. Ára 6 kor., az egyesület tagjai 4 kor. tagdíj fejében kapják.

Ungarische medicinische Revue. Szerk. és kiadja Fried S. Nyom. Krausz S. és T. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Ungarische pädagogische Revue. Szerk. Szőllősi Jenő. Nyom. Muskát Béla. 1901/2; megjelenik két havonkint. Ára 6 kor.

Zeitschrift für Ungarisches Öffentliches und Privatrecht. Szerk. Sgalitzer Gyula. Nyom. Légrády testv. VI. évf. Meg nem határozott időben jelenik meg. Ára 14 korona.

Összesen: 14.

b) VIDÉKEN.

Akademische Blätter. (N.-Szeben.) Organ d. siebenbürgisch-sächsischen Hochschüler. Szerk. Buchholzer Ernő. Ny. Krafft Vilmos. V. évf. Évi 10 szám. Ára 3 korona.

Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. (N.-Szeben.) Uj folyam. Ny. Krafft Vilmos. XXX. köt. Időhöz nincs kötve. Kötete 4 kor. 20 fill.

Berith am. (Lipcse.) Ein Monatsblatt zur Belehrung u. Unterhaltung. Szerk. Dalman Gusztáv. Nyom. Márkus Samu. Budapest. IX. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Der Frosch. (Pécs.) Szerk. és kiadja Goldberger József. Nyom. Püsp. lyc. kny. VI. évf. Időszakonként jelenik meg. Ingyen.

Gesunde Menschen. (Bécs.) Szerk. és kiadja Richter Rudolf. Nyom. Röttig Gusztáv. Sopron. I. évf Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Jahrbuch für die Vertretung und Verwaltung der evangelischen Landeskirche A. C. in den siebenbürgischen Landesteilen Ungarns. (Nagy-Szeben.) Kiadja a tartományi consistorium. Ny. Drotleff József. XI. kötet. Időhöz nincs kötve. Ára 2 kor. 40 fill.

Der Kleinhandel. (Bécs.) Fachblatt für Interessen des gesammten Kleinhandels Oesterreich-Ungarns. Szerk. Heller A. Nyom. Alkalay Adolf. Pozsony. 1900/1. évf. Megjelenik havonként. Ára. 4 kor.

Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. (N.-Szeben.) Szerk. dr. Schullerus A. Ny. Krafft Vilmos. XXIV. évf. Havonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Der Laubfrosch. (Ó-Széplak.) Szerk. báró Friesenhof Gergely; kiadja a Nyitravölgyi Gazdasági Egyesület meteorologiai intézete. Ny. az egyesületi sajtó. XVIII. évf. Havilap.

Mehr Licht. (Pozsony.) Szerk. Valaki. Nyom. Freistadt M. 1901/2. Megjelenik időközönként. Egyes sz. ára 40 fill.

Monatlicher Anzeiger des Christlichen Vereins Junger Männer. (Bécs.) Ny. Hornyánszky Viktor Budapesten. V. évf. Havi lap. Ára 60 fillér.

Monatsschrift für die Geschichte u. Wissenschaft des Judentums. (Bécs.) Szerk. és kiadja Braun M. Nyom. Alkalay Adolf és fia. Pozsony. XLV. évf. Megjelenik havonként. Ára 9 kor.

Nachrichten des Oedenburger Comitats-Agricultur-Vereins. (Sopron.) Nyom. Romwalter Alfréd. II. évf. Megjelenik időközönként.

Schul- u. Kirchenbote. (Brassó.) Szerk. Morres Eduárd. Nyom. Gött János fia. XXXVI. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 korona.

Der Vereinsbote. (Rába - Füzes.) Szerk. Ruisz Rudolf. Ny. Wellisch Adal-

bert Szent-Gotthárdon. XIII. évf. Havilap. A szentgróti gazdasági egyesület tagjainak díjtalanul jár; különben 2 kor.

Összesen: 15.

II. **Olasz.**

VIDÉKEN.

Il sacro cuore di Gesù e la Gioventù abbandonata. (Fiume.) Kiadja az Instituto di s. curore di Gesù. Nyom. Mohovfch E. II. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldik.

Összesen 1.

III. **Szerbek.**

VIDÉKEN.

ЖЕНСКИ СВЕТ. (Ujvidék.) A szerb jótékony-egylet lapja. Szerk. Varagyanin Árkád. Ny. Ivkovits György. XVI. évf. Havi lap. Ára 2 korona.

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ. (Ujvidék.) Szávits Milán. Ny. Popovits testv. 1901. évf. Negyedévenként egy füzet. Ára 1 kor. 40 fill.

ШКОЛСКИ ЛИСТ. (Zombor.) Szerk. kiadó Vukicsevics Miklós. Ny. Bittermann Nándor és fia. XXXIII. évf. Havonként jelenik meg. Ára 3 korona.

СПОМЕНАК. (Pancsova.) Szerk. és kiadja Martinovits Iván. Ny. Jovanovits testv. IX. évf. Havi lap. Ára 2 frt.

УЧИТЬ. (Ó-Becse.) Szerk. és kiadó Manojlovits Joan. Ny. Löwy Lajos. 1901. évf. Havi folyóirat. Ára ?

Összesen: 5.

IV. **Tótok.**

a) BUDAPESTEN.

Listy Svätého Antona. Szerk. Sándorfi Ödön és Buday Alfréd. Nyom. Stephaneum kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Összesen 1.

b) VIDÉKEN.

Časopis Museálnej Slovenskej Spoločnosti. (Turócz-Sz.-Márton.) Szerk. Sokolik A. Kiadja a tót nemzeti múzeum. Ny. részv.-társ. (Társlapja: Sbornik . . .) IV. évf. Évenként 6 szám. Ára 2 kor.

Časopis pre evanjelické bohoslovie. (Liptó-Sz.-Miklós.) A Cirkené Listy melléklete. Szerk. Janoška György. Nyom. Salva Károly. L. Rózsahegy. I. évf. Megjel. negyedévenként. Ára 2 kor.

Černokňažnik. (Turócz-Sz.-Márton.) Szerk. Čajda György. Ny. részv. társ XXVI. évf. Havilap. Ára 4 kor.

Cirkevné Listy. (Liptó-Szent-Miklós.) Fel. szerk. Janoška György. Ny. Salva Károly. XV. évf. Havilap. Ára 6 korona.

Dennica. (Rózsahegy.) Ženský list pre poučenie a zábavu. Szerk. Vansová Teréz. Ny. Salva Károly. IV. évf. Havonként. Ára 2 korona.

Hlas. (Szakolcza.) Mesačnik pre literaturu, politiku a otázku sociálnu. Szerk. Blahó Pál. Nyom. Teszlik és Neumann. IV. évf. Megjelenik havonként. Ara 6 kor.

Kazatel'na. (Lenge.) Szerk. Osvald Fer. Rikhárd. Nyom. Salva Károly Liptó-Rózsahegy. XXI. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Král'ovna Sv. Ruženca. (Trsztena.) Szerk. tul. Pironcsák István. Nyom. Trnkóczy József Alsókubinban. XIII. évf. Havi lap. Ára 1 kor. 60 fill.

Noviny malých s mnohými obrázkami. (Szenicze.) Szerk., kiadja és nyom. Bezsó János. III. évf. Evenként 8—10 szám. Egyes szám ára 4 fill.

Obzor. (Liptó-Szielnicz.) Čaropis prekospodárstvo, remco lo adomáci živos. Szerk. Babka György. Nyom. Salva Károly Rózsahegy. XIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Posol b. Srdca Ježišového. (Nagyszombat.) Szerk. Kubina A. Ny. Winter Zsigmond. V. évf. Havi folyóirat. Ára 1 korona.

Priatel dietok. (Liptó-Szent-Miklós.) Szerk. Uram-Podtatranský R. Nyom. Salva Károly Liptó-Rózsahegy. IV. évf. Havonként. Ára 1 korona.

Pútnik. (Nagy-Szombat.) Szerk. Matzenauer-Benyovszky F. O. Ny. Winter Zsigmond. XIV. évf. Havi lap. Ára 1 korona.

Rodina a Škola. (Turócz-Szent-Márton.) Folyóirat szülők és tanítók számára. Szerk. Vajansky Szvetozár Hurban. Nyom. a turócz-szent-mártoni részv. nyomda. II. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Sbornik museálnej slovenskej spoloč nosti. (T.-Sz.-Márton.) Melléklet a Časopis Mus. slov. společnostihoz. Nyom. a turócz-szt.-mártoni kny. r.-t. VI. évf. Megjelenik évenként kétszer.

Slovenské Pohl'ady. (Túrócz-Szent-Márton.) Szerk. és kiadó Škultéty József. Ny. részv.-társ. XXI. évf. Havi folyóirat. Ára 10 kor.

Stráž Na Sione. (Rózsahegy.) Szerk. kiadó Zoch Pál. Ny. Salva Károly Liptó-Szt.-Miklóson. VIII. évf. Havi folyóirat. Ára 2 kor.

Svetlo. (Vágújhely.) List spolkov modrého križa. Szerk. Horvát János. Ny. Salva Károly. II. évf. Havonként. Ára 1 korona.

Zprávy hospodárskeho spolku údolia Nitry. (Ó-Széplak.) Szerk. Friesenhof Gergely. Nyom. a nyitravölgyi gazd. egy. sajtója. X. évf. Havonként.

Összesen: 19.

V. Románok.

VIDÉKEN.

Transilvania. (Nagy-Szeben.) Szerk. Diaconovich Kornél. Ny. Főegyházmegyei ny. XXXII. évf. Évenként 10 szám. Ára 6 korona.

Összesen: 1.

VI. Bunyevácz.

VIDÉKEN.

Neven. (Szabadka.) Szerk. Matković N.; kiadó ny. Hirth Lipót és társa. XVIII. évf. Havilap. Ára 2 kor.

Összesen 1.

VII. Esperanto nyelven.

VIDÉKEN.

Lingvo internacia. (Szegszárd.) Monata gazeto por la lingvo esperanto. Szerk. Nyglén Pál. Upsalában. Nyom. Lengyel Pál. VI. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor. 50 fillér.

Összesen: 1.

ÖSSZEGEZÉS.

	Budapesten	vidéken	összesen
Magyar nyelvű folyóirat (ebből többnyelvű Budapesten 23, vidéken 3.)	213	123	336
Német nyelvű folyóirat (ebből többnyelvű Budapesten 1.)	16	15	31
Olasz » »	—	1	1
Szerb » »	—	5	5
Tót » »	1	19	20
Román » »	—	1	1
Bunyevácz » »	—	1	1
Esperanto » »	—	1	1
Összesen	230	166	396

FÜGGELÉK.

A magyar nyelvü hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1901-ig.

SZINNYEI JÓZSEFTŐL.

Az első magyar hirlap **1780.** jan. 1-én jelent meg Pozsonyban (Rát Mátyás *Magyar Hirmondó*-ja). Budapesten **1788.** okt. 8-án szerdán indult meg az első magyar rendes hirlap *Magyar Merkurius* czímmel, hetenként kétszer járt, és Paczkó Ferencz betüivel nyomatott Pesten. A második lap Pesten az **1806.** jul. 2-án keletkezett *Hazai Tudósítások*: szerk. Kulcsár István. Ez volt az első magyar hírlap, mely 4-rét alakban jelent meg és hosszabb életü volt.

1830-ban **10** magyar hirlap és folyóirat jelent meg.

1840. elején **26** magyar lap volt hazánkban.

1847-ben **33**.

1848—49-ben **86** magyar hirlap jelent meg.

1850. elején **9** lap adatott ki magyar nyelven.

1854. márcz. 5-én. mikor a *Vasárnapi Ujság* megindúlt, ezzel együtt **20** magyar hirlap és folyóirat jelent meg.

1861. elején, midőn az első évi rendes hirlapkimutatást a *Vasárnapi Ujság* közölte, **52** volt a magyar hirlapok és folyóiratok száma.

1862.	elején	**65**	**1882.**	elején	**412**
1863.	»	**80**	**1883.**	»	**427**
1864.	»	**70**	**1884.**	»	**482**
1865.	»	**75**	**1885.**	»	**494**
1866.	»	**81**	**1886.**	»	**516**
1867.	»	**80**	**1887.**	»	**539**
1868.	»	**140**	**1888.**	»	**561**
1869.	»	**163**	**1889.**	»	**600**
1870.	»	**146**	**1890.**	»	**636**
1871.	»	**164**	**1891.**	»	**645**
1872.	»	**198**	**1892.**	»	**676**
1873.	»	**201**	**1893.**	»	**699**
1874.	»	**208**	**1894.**	»	**735**
1875.	»	**246**	**1895.**	»	**806**
1876.	»	**240**	**1896.**	»	**801**
1877.	»	**268**	**1897.**	»	**937**
1878.	»	**281**	**1898.**	»	**1107**
1879.	»	**321**	**1899.**	»	**1074**
1880.	»	**368**	**1900.**	»	**1102**
1881.	»	**356**	**1901.**	»	**1443**

hirlap és folyóirat jelent meg *magyar nyelven*.

SZÉCHENYI KÖNYVTÁR

TARTALOM.

Lap

Kollányi Ferencz. A Széchényi-Országos-Könyvtár megalapítása (Egy melléklettel és három hasonmással a szövegben.) ... 209
Dr. Áldásy Antal. A gróf Széchényi család levéltára ... 285
Dr. Grünn Albert. Gróf Széchényi Ferencz és Kónyi János ... 319
Id. Szinnyei József. A Nemz. Múzeum hirlapkönyvtára ... 347
Havrán Dániel. Ribay könyvtára a M. Nemz. Múzeumban ... 352
Varjú Elemér. A Turóczi-krónika kiadásai és a M. Nemz. Múzeumban őrzött példányai (Egy melléklettel és husz hasonmással a szövegben.) 363
Vértesy Jenő. Amade László kéziratai a M. Nemz. Múzeumban ... 403
Kereszty István. Könyvtárunk zenei gyűjteménye ... 417
Dr. Melich János. A magyarországi vend (szlovén) nyelvű irodalom bibliografiája (Egy hasonmással a szövegben.) ... 426
Tárcza. A M. Nemz. Múzeum száz éves jubileuma ... 450
Évnegyedes jelentés a M. Nemz. Múzeum könyvtárának állapotáról 1902 április 1-től szeptember 31-ig ... 472
A budapesti m. kir. Tudomány-egyetem könyvtára 1901-ben ... 480
Az erdélyi Muzeum-egylet könyvtára 1901-ben ... 490
A szegedi Somogyi-könyvtár állapota 1901—1902-ben ... 499
Szakirodalom. A M. Nemz. Múzeum multja és jelene. Ism. —*ó.* — A M. Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárának történeti és irodalomtörténeti kiállítása. Ism. —*ó.* — Szabó Ervin, A budapesti kereskedelmi és iparkamara könyvtárának katalogusa. Ism. *Dr. Gulyás Pál.* — A miskolczi ág. hitv. ev. egyházközség nyilvános közkönyvtárának teljes jegyzéke. Ism. *Dr. Gulyás Pál.* — Dr. Arnim Graesel, Handbuch der Bibliothekslehre; 2-ik kiadás. Ism. *Szabó Ervin.* — Folyóiratok szemléje. I. Hazai folyóiratok. (Budapesti Szemle, 309., Egyet. Phil. Közlöny, XXVI. 6. 7., Erdélyi Múzeum, XIX. 5. 6., Grafikai Szemle, XII. 4. 5. 7. 8. 9., Irodalomtörténeti Közlemények, XII. 2. 3., Századok, XXXVI. 6. 7.) II. Külföldi folyóiratok. (Blätter für Volksbibliotheken und Lesehallen, III. 5. 6. 7. 8. 9. 10., Centralblatt für Bibliothekswesen, XIX. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10., Deutsche Litteraturzeitung, XXIII. 15. 16. 19. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 34. 35. 36. 37. 38., La Bibliofilia, IV. 1—2. 3—4., Le Bibliographe Moderne VI. 33. 34., Revue des Bibliothèques. XII. 4—6., Rivista delle Biblioteche e degli Archivi, XIII. 4., Zeitschrift für Bücherfreunde, VI. 1. 2. 3. 4. 5. 6.) ... 503
A magyar bibliografiai irodalom az 1902. év második és harmadik negyedében dr. **Gulyás Pál**tól ... 524
Vegyes közlemények. Kitüntetés. Kinevezések és előléptetések a M. Nemz. Múzeum könyvtárában. A M. T. Akadémiai könyvtár gyásza. A harmadik könyvtárnoki tanfolyam. Ismeretterjesztő múzeumi előadások. A múzeumi könyvtár kiállítása. Delisle Leopold jubileuma. Gróf Széchényi Ferencz könyvjelzői. [Két hasonmással.] *(V. E.)* Gróf Széchényi és az ujságczenzura. *(G. A.)* A székesfővárosi könyvtár ügye. Kassai könyvnyomtatók életrajzához. *(Kemény Lajos.)* ... 527
Változások a magyarországi nyomdáknál 1902 augusztus 1-től október 31-ig ... 536
Név- és tárgymutató ... 537
Melléklet. A hazai hirlapirodalom 1901-ben. I. A magyar hirlapirodalom id. *Szinnyei Józseftől.* II. A hazai nem-magyar nyelvű hirlapirodalom *Kereszty Istvántól.* III. Folyóiratok *Horváth Ignácz*-tól. — Függelék: A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1901-ig id. *Szinnyei Józseftől* ... 1—57

A Magyar Könyvszemle új folyama.

A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára 1893-ban a Magyar Könyvszemle új folyamát inditotta meg.

A folyóirat, mint a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának hivatalos kiadványa s a magyar bibliografia egyedüli szakközlönye, 1876 óta áll a haza tudomány érdekeinek szolgálatában. Első sorban a múzeumi könyvtár érdekeinek előmozditására lévén hivatva, ismerteti annak egyes csoportjait; beszámol az év gyarapodásról, a végzett munkáról és teljes megbízható képet ad a könytár belső életéről. Ismerteti a hazai és külföldi könyv- és levéltárakat, kiváló figyelmet fordítva ezek magyar és specziális bibliografiai vonatkozású anyagának felkutatására és közzétételére. Számot ad a hazai és külföldi bibliografiai irodalom termékeiről s figyelemmel kiséri a külföldi irodalom hazánkra vonatkozó kiadványait.

A Magyar Könyvszemle évnegyedes füzetekben, évenként márczius, június szeptember és deczember hónapokban jelenik meg 24—26 ívnyi terjedelemben, több műmelléklettel. Előfizetési ára egész évre 6 korona, a könyvárusi forgalomban 8 kor.; egy-egy füzet ára 2 kor., könyvárusi forgalomban 2 kor. 50 fillér.

Az előfizetési pénzeket a **Magyar Nemzeti Múzeum pénztári hivatala** fogadja el; a folyóirat szellemi részét érdeklő közlemények **a szerkesztő czimére a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárába** küldendők.

A Magyar Könyvszemle régi folyamából a II—XVI. köteteket egyenként 4 koronáért, együtt 40 koronáért bocsátjuk előfizetőink rendelkezésére. Megrendelések a Magyar Nemzeti Múzeum pénztári hivatalához intézendők, mely az összeg előzetes beküldése esetén a szállitást bérmentesen eszközli.

Megjelent és a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában kapható: *A hazai hirlapirodalom 1899-ben. I. A magyar hirlapirodalom, id. Szinnyei Józseftől. II. A nem magyar nyelvű hirlapirodalom, Kereszty Istvántól. III. Folyóiratok, Kováts Lászlótól. Függelék: A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája, id. Szinnyei Józseftől.* Ára 1 kor. 10 fillér.

MAGYAR KÖNYVSZEMLE. — REVUE BIBLIOGRAPHIQUE HONGROISE.

Publiée par la bibliothèque du Musée National Hongrois
sous la rédaction de M. François Kollányi.

Quatre livraisons par an; prix du volume 6 couronnes = 6 francs = 5 marcs. | Nouvelle série. X. volume. 3—4. livraison. Juillet—Décembre 1902.

Sommaire.

François Kollányi. La fondation de la Bibliothèque Széchényi (Avec une table et trois facsimiles.) ... 209
Dr. Antoine Áldásy. Les archives de la famille Széchényi ... 285
Dr. Albert Grünn. Le comte François Széchényi et Jean Kónyi ... 319
Joseph Szinnyei père. La collection des journaux dans la bibliothèque du Musée Nat. Hongrois ... 347
Daniel Havrán. La bibliothèque de George Ribay au Musée Nat. Hongrois 352
Elemér Varjú. La chronique de Turóczi, ses editions et les exemplaires gardés dans la bibliotheque du Musée Nat. Hongrois (Avec une table et vingt facsimiles) ... 363
Eugène Vértesy. Les manuscrits de Ladislas Amade au Musée Nat. Hongrois ... 403
Étiene Kereszty. La collection musicale de la bibliothèque du Musée Nat. Hongrois ... 417
Dr. Jean Melich. La bibliografie de la litterature des slovènes habitants en Hongrie (Avec un facsimile) ... 426
Indicateur officiel. Le centennaire du Musée Nat. Hongrois ... 450
Rapport sur l'état de la bibliothèque du Musée Nat. Hongrois de 1 avril à 30 septembre 1902 ... 472
La bibliothéque de l'Université à Budapest en 1901 ... 480
La bibliothèque du Musée Transsylvanique en 1901 ... 490
La bibliothèque Somogyi à Szeged à 1901—1902 ... 499
Litterature. Le Musée Nat. Hongrois. Par—*ó.* — Le catalogue de l'exposition historique et litteraire du la bibliothèque du Musée Nat. Hongrois. Par —*ó.* — Ervin Szabó, Le catalogue de la bibliothèque de la chambre du commerce et de l'industrie. Par *Paul Gulyás.* — Le catalogue de la bibliothèque de la communanté luthérienne à Miskolcz. Por *Paul Gulyás.* — Dr. Arnim Graesel, Handbuch der Bibliothekslehre. Par *Ervin Szabó.* — Revues des revues bibliographiques: I. Revues hongroises. II. Revues etrangères ... 503
La litterature bibliographique hongroise dans le 2. et 3 trimestre de 1902 par **Paul Gulyás** ... 524
Notices. Decoration. Nominations et avancement dans la bibliothèque du Musée Nat. Hongrois. Nécrologie. Le troisième cours pour bibliothecaires. Conférences publiques au Musée Nat. Hongrois. L'exposition de la bibliothèque du Musée Nat. Hongrois. Leopold Delisle. Les ex-libris de comte François Széchényi. *(E. V.)* La censure de la presse et le comte François Széchényi. *(A. G.)* Imprimeurs de Kassa. *(Louis Kemény.)* ... 527
Changement dans l'état des imprimeries hongroises de 1. aout à 31 octobre 1902 ... 536
Index des noms et des dates ... 537
Appendice. Repertoire des journaux de Hongrie en 1901. I. Les journaux hongrois. Par *Joseph Szinnyei* pére. II. Les journaux en langues etrangères. Par *Étienne Kereszty.* III. Les Revues. Par *Ignace Horváth.* Statistique des journaux et revues hongrois de 1780—1901. Par *Joseph Szinnyei* père ... 1—57

Adresse de la rédaction et de l'administration: *Magyar Könyvszemle Budapest, Musée National Hongrois.*

Budapest. Az Athenaeum r. társ. könyvnyomdája.

A HAZAI NYOMDÁK 1901-BEN.

Összeállítja: Horváth Ignácz.

Abauj-Szántó:
Baksy Barna.
Spán Ignácz.

Abony:
Szerdahelyi János.

Abrudbánya:
Róth Ferencz.

Ada (Bács-Bodrogh m.):
Berger L.

Alsó-Kubin:
Trnkóczy József.

Alsó-Lendva:
Balkányi Ernő.

Apatin:
Gasz Mátyás.
Szavadill József.

Arad:
Aradi nyomda r. társaság.
Barcian Popovits Aurél.
Bloch Henrikné.
*Első aradi amerikai gyorssajtó ny. (Tul. Keppich Zsigmond.)
Gör. kel. román egyházm. kny.
Özv. Gyulai Istvánné.
Lőbl Dávid.
Muskát Miksa.
Réthy Lipót és fia.
Weisz Félix.

Aranyos-Maróth:
»Dóczi« könyvnyomda. (Tul. Némedi László).

Aszód:
Magyar kir. javítóintézet nyomdája.

Baán (Trencsén m.):
Fuchs Vilmos.

Bács-Almás:
Vogel M.

Bács-Topolya (Bács-Bodrogh m.):
Wilheim Miksa.

Baja:
Kazal József.
Kollár Antal.
Nánay Lajos.
Rajkovics Károly.

Balassa-Gyarmat:
Balassa-gyarmati könyvny. r. társ.
Halyák István.
Pozsonyi Gábor.
*Tokay Lajos.

Balázsfalva:
Gör. kath. papnövelde ny.

Bánffy-Hunyad:
Ábrahám Mór.

Barcs (Baranya-m.):
Skribanek Géza.

Bártfa:
Blayer M.

Békés:
Br. Drechsel Géza.

Békés-Csaba:
»Corvina« nyomda. (Tul. Szihelszky József).
Lepage Lajos.
Povázsay testvérek.

A csillaggal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve.

Belényes:
Süssmann Lázár.

Beregszász:
Engel Jenő.
Haladás-könyvnyomda. (Tul. Juhász Piroska.)

Besztercze:
*Baciu Anasztázia.
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.

Beszterczebánya:
Hungária kny. (Tul. Sonnenfeld Mór.)
Machold Fülöp.

Bicske:
* Lederer Hermann.

Bihar-Ujfalu:
Adler Béla.

Bonyhád:
Raubitschek Izor.

Boros-Jenő:
Ungár J.

Brassó:
Brassói Lapok nyomdája. (Tul. Trattner H. és trsai.)
Ciurcu és társa.
* Gabony Vilmos.
Gött János fia.
Herz-féle kny.
Lehmann Gottlieb.
Dr. Muresian Aurél.

Breznóbánya:
Kreisler József.

Bruck-Ujfalu:
Brandweiner Vilmos.

Budafok:
* Leopold és Frank.

Budapest:
Államnyomda (Magy. kir.)
I., Nándor-tér 1.

* Államvasutak menetjegy-ny. (M. k.)
VI., Csengery-u. 33.

Budapest (folytatás):
* Anglo-nyomda. (Tul. Alpár József.)
VIII., Baross-u. 47.

* Árpád kny. (Tul. Klein és Kronstein.)
VII., Valero-u. 9.

Athenaeum irod. és ny. vállalat r. t.
VII., Kerepesi-ut 54.

Bagó Márton és fia.
II., Ponty-u. 4.

* Barcza József.
IV., Váczi-u. 60.

Bárd Jakab.
VII., Miksa-u. 16.

Bartalits Imre.
III., Remetehegy.

Bauer Ignácz.
VII., Csányi-u. 13.

Beer E. és társa (ezelőtt Kosmos).
VI., Aradi-u. 8.

Belvárosi kny. (Tul. Varga E. és Grosz B.)
IV., Váczi-u. 79.

Bendiner A.
V., Arany János-u. 18.

Berkovits János.
VI., Teréz-körút 40—42.

Bichler Ignácz.
III., Kis-korona-u. 15.

Biró Albert.
VIII., József-körút 19.

Blau Albert.
VI., Szerecsen-u. 23.

Böhm Lajos.
IV., Királyi Pál-u. 6.

Brózsa Ottó.
VI., Váczi-körút 17.

Brammer Lipót.
VII., Csömöri-út 44.

Bruckner Gyula.
VI., Király-u. 10.

* Budapesti helyi érdekű vasut nyomdája.
V., Lipót-körút 22.

Budapest (folytatás):

Budapesti Hirlap ny.
VIII., Rökk Szilárd-u 4.

Buschmann F.
IV., Koronaherczeg-u. 8.

Corvin-nyomda. (Tul. Fischer József.)
VIII., Baross-u. 4.

Czettel és Deutsch.
V., Bálvány-u. 12.

Deutsch József.
VII., Károly-körút 7.

Deutsch M.
VII., Dob-u. 3.

* Eberle József és társa.
VI., Podmaniczky-u. 43.

Eckstein Bernát és fia utóda: Elek Lipót.
VII., Kertész-u. 37.

Egyetemi nyomda (M. kir. tud.).
I., Iskola-tér 3.

Ehrenstein Mór.
VI., Laudon-u. 4.

Első kőbányai kny. (Tul. Goldschmied Alfréd.)
X., Belsö-Jászberényi-út 1.

* Engel S. Zsigmond.
VI., Vörösmarty-u. 56.

Engel Simon.
VI., Szondy-u. 23.

Engelmann Mór.
IX., Vámház-körút 35.

»Európa« nyomda r. t.
VI., Ó-u. 12.

Farkas testvérek (Lipót és Lajos).
VII., Akáczfa-u. 61.

Fortuna ny. (Tul. Pollák M. Miksa és Tsa.)
V., Bálvány-u. 21.

Fővárosi nyomda r. t.
VI., Podmaniczky-u. 39.

Franklin-társulat.
IV., Egyetem-u. 4.

Fried és Krakauer.
VI., Dalszinház-u. 10.

Fried S.
VIII., József-u. 17.

Budapest (folytatás):

Friedmann Áron.
VI., Gyár-u. 54.

Fritz Ármin.
VIII., József-körút 9.

Fuchs Samu és társa.
VI., Podmaniczky-u. 27.

Galitzenstein Ármin.
VII., Dohány-u. 68.

Garai Mór.
VII., Dohány-u. 1.

Gelléri és Székely.
VII., Kerepesi-út 34.

* Gergely Miksa.
VI., Lázár-u. 2.

Glückselig Miksa.
VI., Hunyadi-tér 7.

Goldberger Ignácz.
II., Fö-u. 23.

Goldfaden Márk.
VII., Kerepesi-u. 36.

* Goldschmiedt Lipót.
VI., Révay-u. 6.

Gonda és Tsa.
VII., Akáczfa-u. 50.

* Goszler Gyula.
IV., Aranykéz-u. 1.

Gross Jakab és Grünhut Mór.
VI., Gyár-u. 32.

Grosz Izrael.
VII., Kertész-u. 34.

Grund V. utódai.
IV., Zöldfa-u. 23.

Hamburger és Birkholz.
V., Csáky-u. 13.

Hartenstein Emil.
IX., Lónyay-u. 7.

Hedvig Sándor.
VII., Dohány-u. 12.

Hegedűs Márton.
VI., Dessewffy-u. 18.

Heisler Jaroslav.
II., Várkert-rakpart 1.

Helios ny. (Tul. Hőnig Lajos.)
VI., Gyár-u. 62.

Budapest (folytatás):

Hell J. Ede.
VIII., Luther-u. 4.

Hercz Ármin.
VII., Izabella-tér 5.

* Hermes knyomdai r. társ.
V., Báró Atzél-u. 2.

* Herrmann Ignácz.
VI., Szerecsen-u. 20.

Horn Emil.
V., Bálvány-u. 8.

Hornyánszky Viktor.
VI., Aradi-u. 16.

* Hungaria könyvnyomda.
V., Váczi-körút 34.

Hunnia ny. (Tul. Sebők Lipót és Münz Mórné.)
VI., Teréz-körút 3.

Hunyadi Mátyás irod. és könyvnyomdai intézet.
IV., Zöldfa-u. 43.

Ilanszky József.
II., Bomba-tér 4.

Jermányi Samu.
VI., Dessewffy-u. 47.

Juhász Zsigmond és Haas Mórné.
V., Tükör-u. 5.

Kalmár Mór.
VI., Hajó-u. 10.

* Kálmán M. és társa.
V., Vadász-u. 32.

Kápolnai Adolf.
VI., Teréz-körút 5.

* Kanitz C. és fiai.
V., Vadász-u. 26.

Károlyi György.
V., Kálmán-u. 5.

* Kassino Jakab.
VI., Király-u. 26.

Kaufmann József és Woititz Bernát.
VI., Vörösmarty-u. 52.

* Keil József.
VIII., József-körút 17.

Keller Dániel.
I., Attila-u. 63.

Budapest (folytatás:)

Kellner és Mohrlüder.
VI., Csáky-u. 9.

Kellner Gerzson.
VI., Csányi-u. 13.

Kertész József.
V., Mária Valéria-u. 11.

Klas Hermann.
VII., Kerepesi-út 66.

* Klauber Ignácz.
VI., Uj-u. 6.

Klein Ignácz.
VI., Lovag-u. 13.

Klein Samu.
VII., Akáczfa-u. 64.

* Klein Vilmos.
VIII., Kerepesi-ut 73.

Kogutovicz Manó.
V., Rudolf-rakpart 8.

Kohn Simon kézi sajtója.
VIII., József-körút 5.

Kollmann Fülöp.
V., Arany János-u. 34.

* Korvin Testv.
VI., Révay-u. 14.

Kossuth Lajos ny. (Tul. Laufer Jakab és Holländer József.)
VIII., Ujvásár-tér 5.

Kövér János.
VI., Révay-u. 8.

Közművelődés-nyomda.
VI., Izabella-u. 70.

Krammer Lipót.
VII., Csömöri-út 44.

Krausz Lajos.
V., Váczi-körút 18.

Krausz S. és T.
V., Zoltán-u. 11.

Kunosy Vilmos és fia.
VI., Teréz-körút 38.

Kunstädter Vilmos.
VII., Csömöri-út 91.

* Langer Ede és fia.
IV., Zsibárus-u. 1.

Légrády testvérek.
V., Váczi-körút 78.

Budapest (folytatás):

Leitersdorfer József.
VII., Rombach-u. 4.

Lengyel Lipót.
V., Vadász-u. 35/a.

Leopold Mihály.
VI., Ó-u. 8.

* Löbl Dávid és Fia.
VI., Andrássy-u. 19. és Nagymező-u. 26.

Löbl Mór.
VII., Király-u. 27.

Löblovitz Zsigmond.
VII., Csömöri-ut 54.

Lőrincz Károly.
X., Gyüjtőfogház.

* Löw Ede.
V., Váczi-körút 80.

Luszt Sándor.
IV., Váczi-u. 44

Maksyskó József.
VI., Dessewffy-u. 36.

Marián György.
VII., Rottenbiller-u. 56.

Markovits és Garai.
VI., Lázár-u. 13.

Márkus Sámuel.
V., Báthory-u. 20.

Merkur kny. (Tul. Berger Géza.)
IV., Királyi Pál-u. 9.

Merendiák Károly.
X., Ligettér 4.

Merényi József.
VII., Károly-körút 19.

Mility Rankó.
VIII., Futó-u. 44.

Minerva kny. (Tul. Gansl Zs.)
VI., Szerecsen-u. 7—9.

Muskát Béla és Friedmann Samu.
VI., Teréz-körút 27.

Müller K.
II., Albrecht-u. 3—5.

Műszaki irod. és nyomdai r. társ. (Feldmann Mór.)
IX., Soroksári-u. 5.

Budapest (folytatás):

Nágel István és Szidónia,
VII., Vörösmarty-u. 17.

Nagy Mór.
VIII., Rökk Szilárd-u. 28.

Nagy Sándor.
IV., Papnövelde-u. 8.

Nádas Ignáczné.
VI., Dessewffy-u. 45.

Neumayer Ede.
VI., Próféta-u. 7.

Neuwald Illés.
VII., Dohány-u 44.

Orsz. községi központi nyomda r. t.
VI., Váczi-körút 61.

* Otthon-nyomda.
VIII., Mária-u. 42.

* Pallas irod. és könyvny. r. társ.
V., Kálmán-u. 2.

Pannonia nyomda.
VII., Rombach-u. 8.

Pátria irod. és nyomd. r. t.
IX., Üllői-út 25.

Pesti könyvnyomda r. t.
V., Hold-u 7.

Pesti Lloyd-t. ny.
V., Dorottya-u. 14.

id. Poldini Ede és Társa.
IV., Irányi-u. 1.

* Pollacsek Mór.
VI., Dávid-u. 5.

* Pollák Elkán.
V., Nagykorona-u. 21.

Pollák Jakab.
VI., Aradi-u. 19.

* Pollák M. Miksa.
V., Akadémia-u. 15.

Posner K. Lajos és fia.
VI., Csengery-u. 31.

* Posta- és távirda igazg. kny. (M. k.)
IV., Főposta épület.

* Postatakarékpénztár kny. (M. kir.)
V., Széchényi-u. 2.

Preszburg Frigyes utóda Schwarz Lajos.
V., Arany János-u. 14.

Budapest (folytatás):

Propper Leó.
VII., Erzsébet-körút 35.

Quittner József.
V., Váczi-körut 16.

Radó Izor.
VI., Szerecsen-u. 13.

Reich Ármin.
VII., Dohány-u. 84.

Révai és Salamon.
IX., Üllöi-út 18.

Rigler József Ede.
VI., Rózsa-u. 55.

* Róth és Krausz.
VII., Kertész-u 23.

* Róth József.
IV., Ujvilág-u. 6.

Rózsa Kálmán és neje.
VIII., Szentkirályi-u. 30.

Rubin J.
VII., Király-u. 13.

Schlesinger és Kállai.
V., Bálvány-u. 18.

Schmelz és Schillinger.
VI., Csengery-u. 51.

* Schmidl Sándor.
VI., Szerecsen-u. 6.

Schmiedl Samuné.
V., Bálvány-u. 4.

Schultz Ábrahám.
VIII., Baross-u. 81.

Singer Lipót.
IV., Károly-körut 24.

Skopper József.
VII., Kertész-u. 34.

Sós Izidor és Klein Herman.
VIII., Csepreghy-u. 2.

Spatz Henrik.
VII., Dob-u. 55.

Spinner Adolf.
VI., Dessewffy-u. 43.

* Spitzer Márk.
VII., Klauzál-u. 31.

Stephaneum.
VIII., Szentkirályi-u. 28/a.

Budapest (folytatás):

Stern Adolf.
VII., Vörösmarty-u. 14.

Stern Péter.
VII., Kazinczy-u. 35.

Süsz Dávid.
IV., Fővám-tér 5.

Szántó József.
VI., Uj-u. 21.

Székely Viktor.
VII., Dávid-u. 4.

* Székesfővárosi házi nyomda.
IV., Központi városház.

Sz. Anna ny. (Tul. Csapó Kálmánné.)
VIII., Baross-u. 66—68.

Szent László ny.
VIII., Rökk Szilárd-u. 28.

* Tedesco Ármin.
VII., Rózsa-u. 25.

Téri Áron.
VII., Valeró-u. 9.

Thália-nyomda. (Tul. Faludi Gábor.)
V., Csáky-u. 2/b.

* Ullmann József.
IV., Régi posta-u. 4.

Ungár Selig.
V., Nádor-u. 58.

Varga Endre.
V., Váczi-körut 78.

Várnay Fülöp.
IV., Régi posta-u. 3.

* Vasvári és társa.
VII., Csömöry-út 13.

Weissenberg Ármin.
VIII., József-körut 16.

Weisz Lipót.
VI., Ó-u. 39.

* Ifj. Weisz Manó és Tsa.
VII., Csányi-u. 13.

Wellesz és Krammer.
VI., Uj-u. 37.

* Wendt és fia kny.
VII., Károly-körút 19.

Wesselényi Géza.
II., Zsigmond-u. 11.

Budapest (folytatás):
Wiesenger József.
VII., Wesselényi-u. 30.
Winkler Ármin és Bromberger Jakab.
VII., Dob-u. 69.
Wimmer Márton.
III., Serfőző-u. 10.
Wodianer F. és fiai.
IV., Sarkantyús-u. 3.
Wolff F. A. és fia. (Tul. Steinbuch Ármin.)
VI., Szabolcs-u. 4.
Wotitz Vilmos.
IV., Kossuth Lajos-u. 1.
* Zawadil E.-féle menetjegy ny. (Tul. Christoph Paula és Jirschik András.)
V., Zoltán-u. 13.
Zeisler M.
VII., István-tér 17.

Buziás:
Ullmann Ferencz.

Csákova:
*Chudy testvérek utóda Grádl Péter.

Csáktornya:
Fischel Fülöp (Strausz Sándor).

Cservenka.
Boros György.

Csikszereda:
Györgyjakab Márton utóda (Diesznandt Viktor).
Szvoboda József.

Csongrád:
Tiszavidék nyomdája. (Tul. Silber János).
Weisz Márk.

Csorna:
Kokas István és Neumann Samu.

Csurgó:
Vágó Gyula.

Czegléd:
* Nagy Elek
Sebők Béla.

Debreczen:
Csokonai nyomda. (Tul. Lengyel Imre és társa.)
Debreczen sz. kir. város könyvnyomdája.
Hoffmann és Kronovitz.
* Kurucz Béla.
Kutasi Imre.
* László Albert.
* Pongrácz Géza.

Deés:
Bernát Nándor.
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.

Detta:
* Tringl és Kirsch.

Déva:
Hirsch Adolf.
Kroll Gyula.

Devecser:
Rosenberg Zsigmond.
Vörösmarty-könyvnyomda (tul. Huss Gyuláné).

Dicső-Szent-Márton:
Hirsch Mór.

Ditró:
Ditró és Szárhegy közs. nyomdája.

Dombovár (Tolna-m.):
Dombovári kny. (Tul. Bruck Sándor.)

Duna-Földvár:
Somló Manó.

Dunaszerdahely:
Adler N. Lipót.
Goldstein Józsua.

Eger:
Baross-nyomda. (Tul. Paunz Sándor.)
Egri nyomda részv. társaság.
Egri érseki lyceum ny.
* Löw Sámuel.
Schwartz Ilka.

Enying:
Politzer Jenő.

Eperjes:
Kósch Árpád.
Pannonia nyomda. (Tul. Kahn Mór.)

Ér-Mihályfalva:
Beck Adolf.

Érsekujvár:
Kohn Samu.
Winter Zsigmond.

Erzsébetfalva:
* Matkovich A.

Erzsébetváros:
* Mühlsteffen Gusztáv.

Esztergom:
Buzárovits Gusztáv.
»Hunnia« nyomda. (Tul. Gerenday József.)
Laiszky János.

Fehérgyarmat (Szatmár m.):
Klein József.

Fehértemplom:
Kuhn Péter.
Wunder Gusztáv.
Wunder Gyula.

Félegyháza:
Feuer Illés.
Vesszősi József.

Felső-Eőr (Vas m.):
Schodisch Lajos.

Felső-Vissó (Máramaros m.):
Schiffmann Chána Taube.

Fiume:
Battara Pietro.
Chiuzzelin A. et Comp.
Hönig E.
Jerouscheg Luigi.
Mohovich Emidio.
Ruddoff Giovanni.
Unio nyomda. (Tul. Hegyi Jenő.)

Fogaras:
Thierfeld Lipót.

Galántha:
Első galánthai kny. (Tul. Neufeld Samu.)

Galgócz:
Szold Jakab.
Sterner Adolf.

Gödöllő:
* Schulcz J.

Gyergyó-Sz.-Miklós:
Létz János és társa.

Gyoma:
Kner Izidor.

Gyöngyös:
Herczog Ernő Ármin.
* Hevesmegy. Lapok ny.
Sima Dávid.

Gyönk (Tolna m.):
Engel József.

Győr:
Dobos Ignácz.
Gróf Gyula.
Győr-egyházmegyei nyomda.
Heckenast György.
Nitsmann József.
»Pannonia« könyvny. (Tul. Szávay Gyula és Raáb Béla.)

Győrsziget:
Gross testvérek.

Gyula:
»Corvina« nyomda. (Tul. Weinstein Arnold.)
Dobay János.

Gyulafehérvár:
Püspöki lyceumi knyomda. (Bérlő: Papp György.)
Volcz Bálint.

Hajdú-Böszörmény:
Szabó Ferenczné.

Hajdú-Dorog:
Grünfeld Mózes.

Hajdú-Nánás:
Bartha Imre.

Hajdú-Szoboszló:
Plón Gyula.

Halas:
Práger Ferencz.

Halmi.
Friedmann Henrik.

Hátszeg:
Ideál-kny.

Hatvan:
Hoffmann M. L.

Heves:
Adler József.

Hódmezővásárhely:
* Dura J.
Hmvásárhelyi nyomda részv.-társ.
Lévai Fülöp.
»Vásárhely és Vidéke« nyomdája. (Tul. Endrey Gyula.)
Vásárhelyi Hiradó nyomdája. (Tul. Tabacsák Győző és Kasztriener Ármin.)

Hódságh:
Pfiszter József.
Raab János.

Holics:
Malovani József.

Homonna:
Kohn Jenő.
Waller S.

Huszt:
Mermelstein Fülöp.

Igló:
Schmidt József.
Tátra-nyomda. (Tul. Stein Ignácz.)

Ipolyság:
Neumann Jakab.

Jászberény:
Brünauer Adolf.
Hay Géza és Grün Herman.
Kalocsa és Kubicza.

Kalocsa:
Juresó Antal.
Werner Ferencz.

Kaposvár:
Gerő Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Özv. Jancsovics Gyuláné.
* Kéthelyi Miksa utóda.
Singer Lipótné.

Kapuvár:
Buxbaum József.

Karánsebes:
Fleissig Lipót.
Gör. kel. román egyházmegye kny.

Karczag:
Sződi S.

Kassa:
* Breitner Soma.
Koczányi Béla.
László Béla.
Schwarcz Alfréd.
Vitéz A.
Vulkán Ábrahám.
Werfer Károly.

Kecskemét:
Első kecskeméti hirlapkiadó és nyomda r.-t.
Pestmegyei Hirlap ny.
Steiner Mihály.
Szappanos István.
Sziládi László.
Tóth László-féle ny. (Tul. Fekete Mihály.)

Késmárk:
Altmann Dávid.
Szauter Pál.

Keszthely:
Farkas János.
Nádai Ignácz.
Sujánszky József.

Kézdi-Vásárhely:
Ifj. Jancsó Mózes.

Királyhelmecz:
Klein Gyula.

Kisbér:
Haftl Kálmán.

Kis-Czell:
Letenyei Sándor.
* Menyhárt Julia és fia

Kis-Jenő:
Gallovics és Liebermann. (Tul. Gallovics Dezső.)

Kiskőrös:
Kalisch Ignáczné.

Kismarton:
Dick Ede.
Gabriel Jakab.

Kispest:
Első kispesti könyvnyomda. (Tul. Fischhof Henrik.)

Kisújszállás:
Szekeres József.

Kis-Várda:
Berger Ignácz.
Ifj. Klein Gyula.

Kolozsvár:
»Ellenzék« nyomdája. (Tul. Magyary Mihály.)
Fenyvesi Viktor.
Gámán János örököse.
Lepage Lajos.
Liczeum-nyomda. (Tul. Gombos Ferencz.)
Magyar Polgár nyomdája. (Tul. Ajtai K. Albert.)
Polcz Albert.
Schaberl József.
* Stief Jenő és tsa.
Weinstein Béni.

Komárom:
Hacker Richárd.
Hungária kny. (Tul. Freisinger Mór.)
* Rónai Frigyes.
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Szénássy János.

Korpona:
* Joerges A. özv. és fia.

Körmend:
Körmendi könyvnyomda részvénytársaság.

Körmöczbánya:
Paxner J. és Biron H.

Kőszeg:
Feigl Frigyes.
Feigl Gyula.

Kúla:
Berkovits Márk.

Kún-Szt-Márton:
Csanádi József.

Kún-Szent-Miklós:
* Schwartz Lipót.

Lajta-Sz.-Miklós:
Prager Gusztáv.

Lakompak (Sopron m.):
Krausz Henrik.

Léva:
Dukesz Lipót.
Nyitrai és társa.

Lippa:
Máhr Emil.
Zách Teréz.

Liptó-Szent-Miklós:
* Lőw Dezső.
Steier Izidor.
Salva Károly.

Losoncz:
Kármán Zsigmond.
Losonczi Sándor.
Roth Simon.

Lőcse:
Reiss Tivadar József.

Lugos:
Szidon József
Traunfellner Károly.
Virányi János.
Weisz és Sziklai.
Zlorea János.

Magyar-Óvár:
Czéh Sándor-féle kvnyomda. (Tul. Czéh Lajos.)

Magyar-Pécska:
Ruber István.

Majsa.
Sziller János.

Makó:
Kovács Antal.
»Makói Hirlap« ny. (Tul. Neumann József).
»Maros« nyomda. (Tul. Gaál László.)

Malaczka:
Wiesner Alfréd.

Mármaros-Sziget:
Blumenfeld és Dávid.
Mármarosi könyvny. és kiadó r. t.
Mayer és Berger.
Wider Mendel fia.

Marczali:
* Mizsúr Ádám.

Maros-Ludas:
Glück József.

Marosvásárhely:
Adi Árpád.
Ev. ref. kollegium-nyomda. (Bérlő Benkő László.)
Grün Vilmos.

Mátészalka:
Weisz Antal.
Weisz Zsigmond.

Medgyes:
Reissenberger G. A.

Mező-Kövesd:
Balázs Ferencz.

Mezőtúr:
* Braun Juda.
Gyikó Károly.

Miava:
Haas Mór.

Mindszent:
Weisz Ignácz.

Miskolcz:
Boros Benő.
* Forster, Klein és Ludvig.
Stamberger Bernát.
Stamberger Lajos.
Sugár Bertalan és neje.
Szelényi és Társa.

Misztótfalu:
Simon Aurél és társa.

Módos:
Hoffmann Béla.

Mohács:
Blandl János.
Rosenthal Márk.

Monor:
Monorkerületi ny. (Tul. Molnár Sándor.)

Moór:
Reszler Jakabné.

Moson:
Grünfeld Ignácz.

Munkács:
Grünstein Mór.
Kohn és Klein.
Kroó Hugó.

Muraszombat:
Ujházi Miksa.

Nagy-Atád:
Günsberger Antal.

Nagybánya:
Molnár Mihály.
Nánásy István.

Nagy-Becskerek:
Jokly Lipót.
Pleitz Fer. Pál. utóda. (Dr. Brajjer L. és Mayer R.)

Nagy-Bittse (Trencsén m.):
Spiegel Samu.

Nagy-Enyed:
* Grcsits J. (Bérlő Seprős Valter.)
Nagyenyedi kny. és papirárúgyár r. t.

Nagy-Kálló:
Sarkady József.

Nagy-Kanizsa:
Farkas és Kraus.
Fischel Fülöp.
Ifj. Wajdits József.
Weiss L. és F.

Nagy-Károly:
Róth Károly.
Sarkadi Nagy Zsigmond.

Nagy-Káta:
* Nagykátai és monori kny. (Üzletvezető: Vajda Károly.)
Perényi Elek.

Nagykikinda:
Gain Vásza.
»Kiadói nyomda«. (Tul. Emerits Pál.)
Pannonia-ny. (Tul. Balázs Jenő.)
Radák János.

Nagy-Kőrös:
Bazsó Lajos.
Ottinger Kálmán.

Nagymarton:
Gellis Henrik.
Kohn József H.
Schön Samu.

Nagy-Mihály:
Landesman B.

Nagy-Rőcze:
* Büchler Béla.

Nagyszalonta:
* Liebermann Mór.
Reich Jakab.

Nagyszeben:
Drotleff József.
Görög keleti főegyházmegyei ny.
Krafft Vilmos.
Steinhausen T. utóda (Reissenberger Adolf).
Tipografia részvénytárs.

Nagy-Szent-Miklós:
Wiener Náthán.

Nagyszombat:
Fiebig József.
Goldmann Miksa özvegye.
Horovitz Adolf.
Reisz Sarolta.
Winter Zsigmond özvegye.

Nagy-Szőllős:
* Doktor István.
Zala Mór.

Nagy-Tapolcsány:
Platzko Gyula.

Nagyvárad:
Ifj. Berger Sámuel.
Déry és Boros.
Freund Lajos és tsa.
Helyfi László.
Hönig Józsefné.
Láng József.
Laszky Ármin.
Neumann Vilmos.
Pauker Dániel.
Rákos Vilmos utóda (Adler Béla).
Sonnenfeld Adolf.
Szabadság ny. (Tul. Rákos Hermina.)
Sz.-László ny. (Bérlő Kovács Antal.)

Námesztó:
* Schein M.

Német-Bogsán:
Rosner Adolf.

Német-Palánka:
Kristofek József.

Nezsider:
Horváth Julia.

Nyirbátor:
Friedmann Lipót.

Nyiregyháza:
Jóba Elek.
Nagy Mórné.
Piringer János. (Tul. özv. Piringer Jánosné.)

Nyitra:
Huszár István.
Iritzer Zsigmond.
Neugebauer Nándor.
Reicheles Lipót.

Ó-Becse:
Lévai Lajos.

Ó-Kanizsa:
Bruck P. Pál.
* Schwartz A.

Oravicza:
Kehrer L.
Wunder Károly.

Orosháza:
Pless N.
Veres Lajos.

Orsova:
* Handl József.
* Orsovai kny. részv.-társ.

Ó-Széplak:
Nyitravölgyi gazd. egyl. nyomdája.

Ó-Szivacz:
Özv. Löwy Miksáné.

Paks:
Rosenbaum Miksa.

Pancsova:
Jovanovics testvérek.
* Kohn Simon.
Koszanics Miklós.
Vig Simon.
* Viktoria nyomda.
Wittigschlager Károly.

Pankota:
Bod József.

Pápa:
Ev. ref. főiskolai nyomda. (Bérlő Kis Tivadar.)
Goldberger Gyula.
Nobel Ármin.

Pécs:
Hochrein J.
Pécsi irod. és könyvnyomdai r. t.
Püspöki lyceum kny. (Bérlő Madarász Béla.)
Taizs József.
Wessely és Horváth.

Perjámos:
* Hungária kny.
Pirkmayer Alajos.

Petrozsény:
Figuli Antal.

Pozsony:
Adler Zsigmond.
Alkalay Adolf.
Angermayer Károly.
Blau Vilmos.
Eder István.
Exner Sándor.
Freistadt Mór.
Grünfeld Lipót.
Katholikus irodalmi részv.-társaság.
Natali Magdolna.
Preisak Győző.
Richter Károly.
Schönberger Bernát.
»Westungarischer Grenzbote« nyomdája. (Tul. Simonyi Iván.)
Wigand F. K. (Stromszky Emil.)

Pöstyén:
* Gipsz H.

Predmér:
* Links M. utóda: Rosenzweig H.

Puchó:
Reismann Mór. J.

Putnok:
Gärtner Ignácz.

Püspök-Ladány:
* Deutsch Izrael.

Ráczkeve:
* Róde Mihály.

Rákos-Palota:
* Fischer és Deutsch.

Resicza:
Eisler József.
* Hungaria kny.
Weisz Adolf.

Rimaszombat:
Lévay Izsó.
Náray János Albert.
Rábely Miklós.

Rózsahegy:
Kohn Adolf.
Salva Károly.

Rozsnyó:
Kovács Mihály.
Sajóvidék nyomdája. (Tul. Hermann Istvánné.)

Sajó-Solymos.
Bács Jánosné.

Salgó-Tarján:
Friedler Ármin.
Polacsek Sándor.

Sárbogárd:
Spitzer Jakab.

Sárospatak:
Ev. ref. főiskola ny. (Tul. Steinfeld Jenő.)

Sárvár:
Jakoby B. utóda Stranz János.

S.-A.-Ujhely:
Hegyalja ny. (Tul. Alexander V.)
Landesmann Miksa és tsa.
Lővi Adolf.
Pannonia ny. (Tul. Ócskay László.)
Zemplén-nyomda. (Tul. Ehlert Gy.)

Segesvár:
Horeth Frigyes.
Jördens testv.

Selmeczbánya:
Bleyer Adolf.
Joerges Ágost özv. és fia.

Sepsi-Szt.-György:
Jókai nyomda részv. társ.
* Móricz István és Vajna Lajos.

Siklós:
Harangozó József.
Wessely és Horváth.

Sopron:
Binder Pál, ezelőtt Reininger Ármin.
Breiner E. fia.
Gellis Mór.
Petőfi-nyomda. (Tul. Zsombor Géza.)
Romwalter Alfréd.
Röttig Gusztáv.
Török Kálmán és Kremszner Károly.
Zollner és Ungár.

Stájerlak:
Hollschütz Frigyes.

Sümeg:
Horvát Gábor.

Szabadka:
Bittermann József.
Braun Adolf
Hirth Lipót és tsa.
Krausz és Fischer.
Szabados Sándor.
Székely Simon.

Szakolcza:
Teszlik és Neumann.

Szamosujvár:
Aurora-nyomda (tul.Todorán Endre.)
Gör. kath. egyházmegyei kny.

Szarvas:
Danszky Sándor.
Sámuel Adolf.
* Szikes Antal.

Szász-Régen:
Burghardt Dezső.
Schebesch Vilma.

Szászsebes:
Stegmann János.
Winkler Gusztáv.

Szászváros:
Minerva-nyomda r.-t.
Schäser Anna.

Szatmárnémeti:
Morvai János.
Nagy Lajosné.
Pázmány-sajtó.
»Szabadsajtó« ny. (Tul. Litteczky Endre.)
Weinberger testvérek.

Szécsény:
Glattstein Adolf.

Szeged:
* Czapik Gyula.
Endrényi Imre.
Endrényi Lajos.
Engel Lajos.
Gönczi J. József.
Schulhof Lajos.
Traub B. és társa.
Várnai Lipót.

Szeghalom:
Kovács Antal.

Szegzárd:
* Árva J.
özv. Báter Jánosné.
Lengyel Pál.
Ujfalussy Lajos utóda Molnár Mór.

Székelyhid:
Kohn Sámuel.

Székely-Keresztur:
Szabó testv.

Székely-Udvarhely:
Becsek D. fia.
Betegh Pál.

Székesfehérvár:
Csitári K. és tsa.
Debreczeni Gyula.
* Eisler Adolf.
Kaufmann F.
* Márián Pál.
Singer Ede.

Számmer Imre.
Számmer Kálmán.

Szempcz:
Fischer Náthán.

Szenicz:
Bezső János és tsa.
Löffler József.

Szent-Endre:
Szent-Endre és vidéke ny. (Tul. Schwarcz J.)

Szentes:
Farkas Eugénia.
Hollósy és Vajda.
»Szentes és Vidéke« I. könyvnyomda r. t.

Szent-Gotthárd:
Ifj. Wellisch Béla.

Szepes-Váralja:
Buzás Dénes.

Szepsi:
Tóth István.

Szered:
Sterner Dávid.

Szerencs:
Simon József.

Szigetvár:
Corvina ny. (Tul. Fried Dávid.)
Kozáry Ede.

Szikszó:
Blank Simon.

Szilágy-Somlyó:
Bölöni Sándor.
Heimlich Weisz Katalin.

Szill-Hadad:
* Fein Sámuel.

Szinyér-Váralja (Szatmár m.):
Vider Jakab.

Szolnok:
Bakos István.
Fuchs Lipót és fia.
Jász-Nagykún-Szolnokmegyei Lapok nyomdája. (Tul. Vezéry Ödön.)
Wachs Pál.

Szombathely:
Bertalanffy József.
Egyházmegyei könyvnyomda.
Gábriel Ágoston.
Seiler Henrik utódai: Szele és Breifeld.

Tab:
Pfeifer Ignácz.

Tapolcza:
Lővy B.

Tata:
Engländer József és társa.
Nobel Adolf.

Temesvár:
Beyer Róbert.
Csanád egyházmegyei könyvny.
Csendes Jakab.
Délmagyarorsz. könyvnyomda.
Freund Gyula.
Guttenberg-ny. (Tul. Wettel Ferencz.)
Mangold Sándor.
Messinger Sándor.
Moravetz Gyula.
Pátria ny. (Tul. Csatáry Rezső és ifj. Ádám Ferencz.)
Roschek József és Eichler József.
Steger Ernő utódai.
Trautmann György.
* Trautmann Károly.
Uhrmann Henrik.
Unio-könyvnyomda. (Tul. ifj. Steiner Károly.)
Veres Sámuel.

Tenke:
* Maár L. Vilmos.

Tisza-Füred:
Goldstein L.
Kemény Arnold.
Weiszmann Samu.

Tolna:
Weltmann Ignácz.

Tolna-Tamási (Tolna m.):
Jeruzsálem Ede.

Torda:
*Füssy és Sztupjár (ezelőtt Harmath J.)
*Gálffy és Lámpé.

Torna:
* Rosenblüth Simon.

Tornallya:
* Künstler J.

Török-Becse:
Radák Jánosné.

Török-Kanizsa:
* Bruck P. Pál.
Szegyakov Sándor.

Török-Szent-Miklós:
Rubinstein Sándor.

Trencsén:
Gansel Lipót.
Skarnitzl X. Ferencz.
Szold Henrik.

Turkeve:
Özv. Fölföldy Györgyné.

Turócz-Szt. Márton:
Gasparik József.
Magyar nyomda. (Tul. Moskóczi Ferenczné.)
Turócz-szt.-mártoni könyvny. r. t.

Uj-Arad:
Mayr Lajos.

Ujpest:
* Fuchs Antal és József.
Salgó testvérek.

Ujverbász:
Verbászi könyvnyomda. (Tul. Trbojevich M. Szergej.)

Ujvidék:
Fuchs Emil és társa.
Hirschenhauser Benő.
Hungária-ny. (Tulajdonos Friedmann Sándor.)
Ivkovics György.
Miletics Szvetozár.
Popovics testvérek.

Ungvár:
Gellis Miksa.
Jäger Bertalan.
Lévai Mór.
Székely és Illés.
Szent Bazil-társulat kny.

Vácz:
* Kir. orsz. fegyintézeti nyomda.
Kohn Mór.
Mayer Sándor.

Vágujhely:
Brück Soma.
Horovitz Adolf.
Steinmann Jakab.

Versecz:
Kehrer Lajos.
özv. Kirchner J. E.
Petko-Pavlovits Milán.
Wettel és Veronits.

Veszprém:
Egyházmegyei könyvnyomda.
Köves Béla.
Krausz Ármin fia.
Népakarat nyomdája. (Tul. Takács Szilveszter.)
* Pósa Endre.

Zala-Egerszeg:
Breisach Sámuel.
Tahy Rozália és tsa.
Unger Antal.
* Vágó János.

Zala-Szent-Grót:
Nagy Sándor.

Zenta:
Barna János.
Beretka Imre.
Fekete Sándor.
Kabos Ármin.
Straub Ödön.

Zilah:
Seres Samu.

Zólyom:
Nádosy testv.
Schlesinger Ignácz.

Zombor:
Bittermann Nándor és fia.
Kollár József.
Oblát Károly.

Zsámbokréth:
»Nyitravölgyi gazd. egylet« kny.

Zsolna:
Áldori Manó.
Horner Ferencz.

Zsombolya:
Perlstein Fanny.
Wunder Rezső.

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

A HAZAI HIRLAPIRODALOM
1901-BEN.

I.
A magyar hirlapirodalom.

Id. Szinnyei Józseftöl.

I. POLITIKAI NAPILAPOK.*

BUDAPESTEN.

Alkotmány. Szerk. Bonitz Ferencz; kiadó-tulajd. Molnár János. Nyomt. a Stephaneum. VI. évf. Ára 28 kor.

Budapest. Szerk. Gracza György; kiadó-tulajdonos Wodianer F. és fiai. XXV. évf. Ára helyben 20 kor; vidékre 24 kor.

Budapesti Friss Ujság. Szerk. Ilosvai Hugó. II. évf. Nyomt. Pollacsek Mór. Egyes számnak ára 2 fillér.

Budapesti Hirlap. Főszerk. Rákosi Jenő; felelős szerk. Csajthay Ferencz; kiadó és laptulajdonos a Budapesti Hirlap ujság vállalata. XXII. évf. Ára 28 kor.

Budapesti Közlöny. Hivatalos lap. Szerkesztő Vadnay Károly. XXXV. évf. Kiadja az Athenaeum. Ára »a Hivatalos Értesítő«-vel együtt 40 kor.

Budapesti Napló. Főszerk. Vészi József; fel. szerk. Braun Sándor; kiadja a szerkesztőség. VI. évf. Nyomt. a Pátria. Ára 28 kor.

Egyetértés. Szerk. Dienes Márton; tulajd. és kiadó az »Egyetértés« társ. XXXV. évf. Nyomt. Nagy Sándor. Ára 40 kor.

Esti Ujság. Szerk. Barna Izidor; kiadó-tulajd. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata (Zilahy Simon). VI. évf. Ára helyben 9 kor. 60 fill.; vidéken 13 kor. 20 fill.; számonként 2 fill.

Friss Ujság. Szerk. Habár Mihály; kiadó-tulajd. a »Magyar Hirlap-kiadó-társaság.« VI. évf. Ára egy hóra 1 kor. 20 fill.; egyes szám 2 fill.

Hazánk. Szerk. Buday Barna; kiadótulajd. Korbuly József. Nyomt. Stephaneum VIII. évf. Ára 28 kor.

Kis Ujság. Szerk. dr. Kovács Dénes; kiadó-tulajdonosok Wodianer F. és fiai nyomd. XV. évf. Ára helyben 14 kor. 40 fill.; vidékre 18 kor.

Magyar Állam. (Idők Tanuja.) Főszerk. dr. Hortoványi József; felelős szerk. Szemnecz Emil; laptulajdonosok: Lonkai Antalné örökösei. XLII. évf. Ára 40 kor.

Magyar Esti Lap. Szerk. Timár Szaniszló; kiadók dr. Szalay Mihály és Székely József; tulajdonos a MEL. hirlapkiadó részvény-társaság. Nyomt. Európa. VIII. évf. Ára 9 kor. 30 fill.

Magyar Hirlap. Főszerk. dr. Hertzka Tivadar, fel. szerk. Márkus Miksa; kiadótulajdonos Magyar Hirlap kiadó részvény-társaság. XII. évf. Ára 28 kor.

Magyar Nemzet. Főszerk. dr. Jókai Mór és Beksics Gusztáv; fel. szerk. Adorján Sándor; kiadó-tulajd. az Athenaeum irod. és ny. r. társ. III. évf. Ára 24 kor.

Magyarország. Főszerk. Holló Lajos; tulajdonos a »Magyarország« hírlapkiadó részv.-társaság. Nyomt. a »Kosmos.« VIII. évf. Ára 28 kor.

Magyarság. Szerk. és laptulajdonos Korbuly József, II. évf. Nyomt. Werbőczy ny. Ára 12 kor.

Magyar Szó. Szerk. dr. Pályi Elek. II. évf. Nyomt. Wodianer F. és fia. Ára 28 korona.

Magyar Ujság. Szerk. Béky Imre. Nyomt. Belvárosi kny. II. évf. Ára 10 kor. (Független Hírlap folytatása.)

Nemzeti Ujság. Szerk. dr. Csillag Máté; lapvezér dr. Lipcsey Ádám. III. évf. Nyomt. Európa. Egyes szám ára 2 fill.

* Azon hirlapok vétettek fel, melyek mint köteles példányok érkeztek be a M. N. Múzeumba. — Ez összeállitás, mely 1894-ig a Vasárnapi Ujságban jelent meg, az 1895. évtől kezdve a Magyar Könyvszemle rendes mellékletét képezi.

Pesti Friss Ujság. Szerk. Tibély Vilmos és Pikler Zsigmond; kiadja az egyesült kiadó-vállalat. Nyomt. Neumayer Ede. I. évf. (Megszünt.)

Pesti Hirlap. Szerk. dr. Kenedi Géza; kiadják és nyomt. a Légrády-testvérek. XXII. évf. Ára 28 kor.

Pesti Napló. Főszerk. Neményi Ambrus; felelős szerk. Balla Mihály; kiadótulajd. a Kosmos hírlapkiadó részvénytársaság. LII. évf. Ára 28 kor.

Pesti Ujság. Szerk. Atzél Endre és Ney J. Jenő. Nyomt. Kosmos. II. évf. Ára ?

VIDÉKEN.

Arad és vidéke. (Arad.) szerk. Tiszti Lajos és Benedek Árpád; kiadó-tulajdonos Gyulai István nyomász. XXI. évf. Ára helyben 24 kor. póstán küldve 28 kor.

Áradi Friss Ujság. (Arad.) Szerk. Losonczy Zoltán; kiadó-tulajd. Steinfeld Lajos. III. évf. Nyomt. Muskát Miksa. Egyes szám ára 2 fillér.

Áradi Közlöny. (Arad.) Szerk. Stauber József; kiadja az »Áradi nyomdatársaság«, XVI. évf. Ára 24 kor.

Bajai Friss Ujság. (Baja.) Szerk. Fodor Károly; kiadó: Rothschild Zsigmond. I. évf. Nyomt. a bajai Friss Ujság szerződéses ny.

Debreczen. (Debreczen.) Szerk. Bartha Mór; kiadók Hoffmann és Kronovitz nyomdászok. XXXIII. évf. Hetenként ötször. Ára 20 kor.

Debreczeni Hirlap. (Debreczen.) Szerk. és kiadó-tulajd. Kutasi Imre nyomdász. XI. évf. Ára 20 kor.

Debreczeni Ujság. (Debreczen.) Szerk. és laptulajd. Than Gyula. Nyomt. a városi könyvny. V. évf. Ára 12 kor.

Délmagyarországi Közlöny. (Temesvár.) Szerk. és laptulajd. Lendvai Miklós. Nyomt. Csendes Jakab. XXII. évf. Ára 28 kor.

Egyenlőség. (Marosvásárhely.) Szerk. és laptulajd. Király Béla. II. évf. Ára 18 kor. (Megszünt.)

Ellenzék. (Kolozsvár.) Főszerk. Bartha Miklós; szerk. és kiadó-tulajd. Magyary Mihály nyomdász. XXII. évf. Ára 32 kor.

Felsőmagyarország. (Kassa.) Főszerk. dr. Mitzger Imre; fel. szerk. Szathmáry Zoltán; kiadó Ries Lajos nyomdász. XVII. évf. Ára 20 kor.

Győri Hirlap. (Győri Közlöny, Győr.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szávay Gyula; XLV. évf. Nyomt. Pannonia. Ára 24 kor.

Kassai Friss Ujság. (Kassa.) Szerk. Murányi József; kiadó Rózsa Viktor nyomdász. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Kecskeméti Friss Ujság. (Kecskemét.) Napilap. Szerk. ifj. Tóth István és Nagy Mihály. Kiadó-tulajd. az Első kecskeméti nyomdai r. t. II. évf. Ára 8 kor. (Később Kecskemét és Vidéke.).

Képes Szegedi Friss Ujság. (Szeged.) I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Közvélemény. (Szeged.) Szerk. Rostkowitz Artur; laptulajd. kiadó Gönczi József nyomdász. IV. évf. Ára ?

Magyar Polgár. (Kolozsvár.) Szerk. Ajtai K. Albert nyomdász. XXIV. évf. Ára 28 kor.

Magyar Tengerpart. (Fiume.) Szerk. és kiadó-tulajd. Hegyi Jenő. Nyomt. az Unió ny. IX. évf. Ára 24 kor.

Miskolczi Friss Ujság. (Miskolcz.) Szerk. Darvas Dezső. III. évf. Nyomt. a M. Friss Ujság szerződéses ny. Egyes szám ára 2 fillér.

Miskolczi Napló. (Miskolcz.) Szerk. dr. Kovács József és Hubert János. Nyomt. Szelényi és társa. I. évf. Ára helyben 12 kor., vidékre 16 kor.

Nagybecskereki Hírlap. (Nagybecskerek.) Főszerk. dr. Várady Imre. fel. szerk. Miklós Gyula. I. évf. Ára 20 kor.

Nagykanizsai Friss Ujság. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. Kramer Lajos; kiadótulajd. Krausz és Farkas. Nyomt. a Nagykanizsai Friss Ujság szerződéses ny. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Nagyvárad. (Nagy-Várad.) Kiadótulajd. és főszerk. Láng József nyomdász; fel. szerk. Sas Ede. XXXII. évf. Ára helyben 24 kor., póstán küldve 28 kor.

Nagyváradi Napló. (Nagyvárad.) fel. szerk. dr. Dési Géza, szerk. Fehér Dezső laptulajd. és Halász Lajos; Nyomt. ifj. Berger Sámuel. IV. évf. Ára helyben 24 kor., vidékre 28 kor.

Nyugatmagyarországi Hiradó. (Pozsony.) Szerk. és laptulajd. dr. Vutkovich Sándor. XIV. évf. Nyomt. Wigand F. K. Ára 24 kor.

Pécsi Figyelő. (Pécs.) Szerk. Pleininger Ferencz; laptulajd. Szauter Gusztáv; kiadó Taizs József nyomdász. XXIX. évf. Ára 20 kor.

Pécsi Napló. (Pécs.) Főszerk. Lenkei Lajos; kiadó-tulajd. a pécsi irod. és

könyvny. részvény-társaság. XX. évf. Ára 24 kor.

Pestmegyei Hirlap. (Kecskemét.) Főszerk. Szappanos István; fel. szerk. és kiadó: Eötvös Nagy Imre; laptulajdonos a kecskeméti felsőkerületi függetlenségi és 48-as párt. Nyomt. Fekete Mihály. XIV. évf. Ára 12 kor.

Sopron. (Sopron.) szerk. Zombory József; kiadó-tulajd. Romwalter Alfréd nyomdász. XXXI. évf. Ára 16 kor.

Szabadkai Friss Ujság. (Szabadka.) Szerk. Katona Imre. Nyomt. a szerződéses nyomda. I. évf. Egyes szám ára 4 fill.

Szabadság. (Nagyvárad.) Szerk. Hegyesi Márton, kiadó-tulajd. Laszky Árnin nyomdász. XVIII. évf. Ára helyben 24 kor., vidéken 28 kor.

Szegedi Friss Ujság. (Szeged). Szerk. Ujlaki Antal; kiadó-tulajd. Endrényi Lajos nyomdász. II. évf. Ára 14 kor.

Szegedi Hiradó. (Szeged.) Szerk. Palócz László; kiadó-tulajd. Endrényi Imre nyomdász. XLIII. évf. Ára 28 kor.

Szegedi Napló. (Szeged.) Főszerk. Kulinyi Zsigmond; fel. szerk. Békefi Antal; kiadó Engel Lajos. XXIV. évf. Ára 28 kor.

Szegedi Uj Friss Ujság. (Szeged.) Szerk. Ilosvay Hugó. Nyomt. Czapik Hugó. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill. (Megszünt.)

Székely Ellenzék. (Marosvásárhely.) Szerk. dr. Sebess Dénes. II. évf. Nyomt. az ev. ref. ny. Ára 12 kor.

Székesfehérvári Friss Ujság. (Székesfrjérvár.) Szerk. Gassner József. Nyomt. a szerződéses nyomda. Budapesten. I. évf. Ára helyben 7 kor. vidéken 14 kor.

Székesfehérvári Hírlap. (Székesfehérvár.) Szerk. és tulajd. Tóth Arthur. Nyomt. Szämmer Kálmán. VI. évf. Het. 3-szor. Ára 16 kor.

Szentesi Friss Ujság. (Szentes.) Szerk. Stark Nándor. Nyomt. a szerződéses ny. Budapesten. I. évf. Egyes sz. ára 2 fill.

Szombathelyi Friss Ujság. (Szombathely.) Szerk. Füredi Béla kiadótulajd. és Breitfeld Dezső. Nyomt. Seiler Henrik utódainál Egyes szám 4 fill.

Tiszántúl. (Nagyvárad.) Szerk. fel. Vucskics Gyula; laptulajd. »Szent-László-Nyomda« r.-társaság. VII. évf. Ára 16 kor.

Temesvári Ujság. (Temesvár.) Szerk. Rottenberg Henrik. Nyomt. Messinger Sándor. I. évf. Egyes szám ára 2 fill.

Torontál. (Nagy-Becskerek.) Szerk. dr. Brájjer Lajos; kiadja Pleitz Ferencz Pál nyomdász. XXVIII. évfolyam. Ára 24 korona.

Uj Debreczeni Friss Ujság. (Debreczen.) Főszerk. Sas Ede; szerk. fel. Harsányi Sándor; kiadó-tulajd. a hirlap társasága. II. évf. Nyomt. Csokonai ny. Ára 6 kor., vidékre 12 kor.

Ujság. (Kolozsvár.) Szerk. dr. Hedervári Lehel; laptulajd. Gombos Ferencz nyomdász. IV. évf. Ára 24 kor.

Vásárhelyi Friss Ujság. (Hód-Mező-Vásárhely. Szerk. Fejérvári József; kiadó: »Vásárhelyi Híradó« ny. I. évf. Egyes szám 2 fill.

Összesen 70.

II. POLITIKAI HETILAPOK.

BUDAPESTEN.

Ébredés. Szerk. Gara József. laptulajd. Misoga Sándor társszerk. Nyomt. Wodianer F. és fiai. I. évf. Ára 8 kor.

Független Ujság. A magyar gazdaszövetség közlönye. Szerk. Szilassy Zoltán; kiadó-tulajd. Zsitvay Sándor. VII. évf. Nyomt. Pátria. Ára 5 kor. 20 fill.

Igazmondó. Szerk. és tulajd. Budai János. Nyomt. Hornyánszky Viktor. I. évf. Ára 9 kor. 6 fill.

Képes Néplap és Politikai Hiradó. Szerk. Nagy Miklós; kiadja a Franklin-Társulat. XXIX. évf. Ára 4 kor. 80 fil., a »Világkrónika«-val együtt 8 korona.

Magyar Hetilap. Szerk. és tulajd. Szilágyi Gyula; kiadó és főnök Maczkó Károly. Nyomt. Muskát és Friedmann. I. évf. Ára 8 kor.

Magyar Néplap. Szerk. tulajd. Schödl Gyula. Nyomt. Szent-Gellért ny. X. évf. Ára 3 kor. 60 fill.

48-as Ujság. Szerk. és kiadó-tulajd. Varságh Zoltán. Nyomt. Stephaneum I. évf. Ára 6 kor.

Nemzeti Hirlap. Szerk. Kósa Rezső; laptulajdonos Rózsa Kálmán és neje nyomd. XVII. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Néplap. Szerk. Rakovszky István és Izsóf Alajos; kiadó és tulajd. Molnár János. I. évf. Nyomt. Stephaneum. Ára ?

Néppárt. Szerk. Rakovszky István és Izsóf Alajos; kiadó-tulajd. Molnár János. III. évf. Ára 3 kor.

A Nép Zászlója. Szerk. és kiadótulajdonos Lukáts Gyula. Nyomt. a Pallas XVI. évf. Ára 8 kor.

A Polgár. Szerk. dr. Szilágyi Géza. II. évf. Nyom. Márkus Samu. Ára 8 kor.

Politikai Hetiszemle. Szerk. és laptulajdonos Székely Sámuel. VIII. évf. Nyomt. Neumayer Ede. Ára 20 kor.

Politikai Ujdonságok. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajdonos a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. XLVII. évf. Ára 10 kor; a »Vasárnapi Ujság«-gal együtt 24 kor.

Radikális. Szerk. és kiadó-tulajd. Kasics Péter. II. évf. Nyomt. Petőfi ny. Ára 5 kor.

Uj Század. Főszerk. dr. Városnyi Vilmos. II. évf. Nyom. Országos közp. közs. kny. r. t. Ára 10 kor.

VIDÉKEN.

Abauj-Kassai Közlöny. (Kassa.) Szerk. dr. Fényes Samu; kiadja a szerkesztőség. Nyomt. Vitéz A. XXX. évf. Het. 2-szer. Ára 12 korona.

Alföldi Ellenzék. (Szentes.) A Szentesi Lapok folytatása. Szerk. Pintér Gyula és Pandovics Döme. Nyomt. Silber János Csongrádon. I. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Bácska. (Zombor.) Szerk. dr. Balogh Ernő; laptul. és kiadó Bittermann Nándor nyomdász. XXIV. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Bácskai Ellenőr. (Baja.) Szerk. Stoczek Károly. Nyomt. Szabados Sándor. XXII. évf. Hetenként 4-szer. Ára 12 kor.

Bácskai Hirlap. (Szabadka.) Szerk. dr. Csillag Károly; kiadó: Krausz és Fischer nyomd. V. évf. Ára 12 kor.

Bajai Független Ujság. (Baja.) Főszerk. dr. Reich Aladár. Szerk. dr. Szirmai Vidor. Nyomt. Nánay Lajos. I. évf. Ára 6 kor.

Békésmegye. (Gyula.) Szerk. dr. Berényi Ármin. Nyomt. és kiadja a »Corvina.« I. évf. Ára 12 kor.

Békésmegyei Közlöny. (Békés-Csaba.) Szerk. Kintzig Kopár Ferencz; kiadja a »Corvina« könyvnyomda. XXVIII. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Besztercze. (Besztercze.) Szerk. és kiadó-tulajdonos. Balázs József. Nyomt. Botschár Tivadar. VIII. évf. Ára 8 kor.

Borsodmegyei Lapok. (Miskolcz.) Szerk. és kiadó Forster Rezső; laptulajd. Buthy Lajos és Forster Rezső. Nyomt. Forster, Wesselényi és társai. XXI. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Csiki Lapok. (Csik-Szereda.) Szerk. dr. Fejér Antal; kiadó és tulajd. Györgyjakab Márton nyomdász. XIII. évf. Ara 8 kor.

Csongrádmegyei Ellenzék. (Szentes.) Főszerk. Sima Ferencz, fel. szerk. Gálfy Sándor; kiadótulajd. Sima Ferenczné. III. évf. Nyomt. Országos központi ny. r. t. Ára 12 kor.

Dunántúli Hirlap. (Győr.) Szerk. Árvay Sándor; kiadó a Győregyh.-megye könyvnyomda. VIII. évf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Egri Hiradó. (Eger.) Szerk. dr. Csutorás László; kiadó-tulajd. az érseki lyceumi nyomda. IX. évf. Hetenk. 2-szer. Ára 10 kor.

Egri Ujság. (Eger.) Szerk. dr. Schvarc (Setét) Sándor; kiadja Löw B. nyomdász. VIII. évf. Ára 12 kor.

Esztergom. (Esztergom.) Fel. szerk. dr. Csajka Ernő: kiadó-tulajd. dr. Prohászka Ottokár. Nyomt. Buzárovits Gusztáv. VI. évf. Ára 10 kor.

1848. (Kecskemét.) Szerk. Gelsei Biró Zoltán ; kiadó-tulajd. Várossy Gyula. Nyomt. Tóth László. I. évf. Ára 8 kor.

1848. (Veszprém.) Szerk. Serény Aladár. Nyomt. Dunántuli kny. I. évf. Ára 12 kor.

Fejérmegyei Napló. (Székesfejérvár.) Szerk. Bilkey Ferencz; VIII. évf. Nyomt. Debreczeni Gyula. Hetenként 3-szor. Ára 12 kor.

Független Ujság. (Szeged.) Szerk. Szentirmay László; kiadó Várnay L. nyomdász. III. évf. Ára 8 kor.

Felsőmagyarországi Hirlap (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Buza Barna és Rosner Imre. Nyomt. Landesmann Miksa és társa kiadó. IV. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Felső-Torontál. Előbb Nagy-Szent-Miklós. (Nagy-Szent-Miklós.) Szerk. és laptulajd. dr. Jeszenszky Géza; Nyomt. Wiener Náthán. X. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Gyulafehérvári Hirlap. (Gyula-Fehérvár.) Szerkesztő és laptulajd. Issekucz János; kiadó Papp György nyomdász. XV. évf. Ára 8 kor.

Határőr. (Pancsova.) Szerk. Wittigschlager Lajos; kiadó-tulajd. Wittigschlager Károly nyomdász. X. évf. Ára 10 kor.; vidékre 11 kor.

Heti Szemle. (Szatmár.) Szerkesztő Báthory Endre; kiadó a »Pázmány-sajtó.« X. évf. Ára 6 kor.

Hevesvármegyei Hirlap. (Eger. Főszerk. Babocsay Sándor; fel. szerk. dr. Pásztor Bertalan; kiadó-tulajd. az egri nyomda részvény-társaság. IX. évf. Hetenként 3-szor. Ára 12 kor.

Igaz Szó. (Szabadka.) Szerk.-tulajd. Ruttkay Máté. Nyomt. Hirth Lipót és társa. I. évf. Ára 12 kor.

Iparosok Lapja. (Veszprém.) Politikai hetilap. Szerk. dr. Matkovich Tivadar és Kápolnai Paur Ödön. Nyomt. Athenaeum Budapesten. I. évf. Ára 4 kor.

Jászberény és Vidéke. (Jászberény.) Szerk. Háy Béla; tulajd. Török Aladár; nyomt. Grünauer Adolf. XXXIII. évf. Ára 8 kor.

Jászberényi Híradó. (Jászberény.) Szerk. Blenk Lajos; kiadó-tulajd. Kubicza János nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Jász-Nagykun-Szolnok megyei Lapok. (Szolnok.) Szerk. és kiadó Vezéry Ödön nyomdász. XII. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Kalocsai Néplap. (Kalocsa.) Szerk. Mócsy Antal; hely. szerk. Virág István, lapkiadó: Jurcsó Antal ny. XXIV. évf. Ára 4 kor.

Kecskemét. (Kecskemét.) Szerk. dr. Horváth Ádám; kiadó-tulajd. Sziládi László nyomdász. XXIX. évf. Ára 10 korona.

Kecskeméti Lapok. (Kecskemét.) Szerk. ifj. Tóth István és dr. Nagy Mihály; kiadja az első kecskeméti hirlapkiadó és kny. r. t. XXXIV. évf. Ára 10 kor.

Kismarton és Vidéke. (Kismarton.) Szerk. Metzing Lajos és Csáfordi Tóth Béla. Nyomt. Török és Kremszner. I. évf. Ára 10 kor.

Közérdek. (Nagy-Enyed.) Szerk. dr. Magyari Károly és Török Bertalan; kiadja a nagyenyedi könyvny. és papir gyár r. t. XX. évf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Makói Hirlap. (Makó.) Szerk. Csukás Mór; kiadó-tulajdonos Neumann József nyomdász XV. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 kor.

Máramarosi Hiradó. (M.-Sziget.) Szerk. Rományi István; kiadó-tulajd. Mayer és Berger nyomd. VI. évf. Ára 8 kor.

Maros. (Makó.) Szerk. Barna Sándor és Tarnai Ivor; kiadó-tulajdonos Gaál László nyomdász. XXXII. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 korona.

Maros-Torda. (Marosvásárhely.) Szk. Orbán Balázs. Nyomt. Adi Árpád. II. évf. Ára . . .

Mohács és Vidéke. (Mohács.) Szerk. Margitai Péter; kiadó Blandl János nyomdász. XX. évf. Ára 8 kor.

Nógrádi Lapok és Honti Hiradó. (B.-Gyarmat.) Szerk. Horváth Danó; kiadó-tulajdonos a balassa-gyarmati könyvnyomda r. társaság. XXIX. évf. Ára 10 kor.

Nyitramegyei Közlöny. (Nyitra.) Szerkesztő és kiadó-tulajd. dr. Bangha Sándor. Nyomt. Neugebauer Nándor. XXI. évf. Ára 12 kor.

Nyitramegyei Szemle. (Nyitra.) Szerk. és laptulajd. dr. Tóth János; társszerk. Franciscy Lajos. Nyomt. Huszár István. IX. évf. Ára 10 kor.

Nyitravölgyi Lap. (Nagytapolczán.) Szerk. Szalay Pál; kiadó-tulajd. Platzkó Gyula nyomdász. II. évf. Ára 8 kor.

Pécsi Közlöny. (Pécs.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Hanuy Ferencz. IX. évf. Hetenként 2-szer. Nyomt. liceumi ny. Ára 12 frt.

Somogy. (Kaposvár.) Szerk. és tulajd. Roboz István; lapkiadó Hagelman Károly. nyomdász XXXVII. évf. Ára 10 kor.

Soproni Napló. (Sopron.) Szerk. és kiadó-tulajd. Rábel László. Nyomt. Röttig Gusztáv. Hetenként 2-er. IV. évf. Ára 16 kor.

Szabadka és Vidéke. (Szabadka.) Szerk. Czeisz Máté; laptulajdonosok az alapitók. IX. évf. Nyomt. Bittermann József. Ára 6 kor.

Szabadság. (Miskolcz.) Szerk. és kiadó Ruttkay Menyhért. Nyomt. Szelényi és társa. X. évf. Hetenként kétszer. Ára 10 kor.

Szászváros. (Szászváros.) Szerk. és laptulajd. Simon Ferencz; kiadó Schäser A. nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Szatmármegyei Politikai Hírlap. (Nagy-Károly.) Szerk. és laptulajd. Wechsler Gyula. Nyomt. Beer E. és társa. Budapesten. I. évf. Ára 8 kor.

Székelyföld. (Kézdi-Vásárhely.) Szerk. Dobay János; kiadó-tul. ifj. Jancsó Mózes nyomdász. XX. évf. Hetenként kétszer. Ára 10 kor.

Székely Lapok. (Marosvásárhely.) Szerk. a kiadó-tulajd. dr. Szász Károly; segédszerk. Máthé József. XXXI. évf. Hetenként 4-er. Ára 16 kor.

Székely Nemzet. (Sepsi-Szent-György.) Szerk. Málik József; laptulajd. és kiadó a »Jókai-nyomda-részv. társulat.« XIX. évf. Hetenként négyszer. Ára 20 kor.

Székesfehérvár és Vidéke. (Székesfehérvár.) Szerk. dr. Luria Aladár; kiadó-tulajd. »A székesfehérvári politikai hirlapkiadó-társaság.« Nyomt. Számmer Imre. XXIX. évf. Hetenkint 3-szor. Ára 16 kor.

Székesfehérvári Hirlap. (Székesfehérvár.) Szerk.-tulajd. Tóth Arthur. VI. évf. Hetenként 3-szor. Nyomt. Számmer Kálmán. Ára 16 kor.

Szombathelyi Ujság. (Szombathely.) Szerk. Császár József; laptulajd. az egyházmegyei könyvny. VII. évf. Ára 10 kor.

Tata-Tóvárosi Hiradó. (Tata-Tóváros.) Szerk. Szomory S. Ferencz; kiadótulajdonos Engländer és társa nyomd. XXII. évf. Hetenként 2-er. Ára 8 kor.

Testvériség. (Alsó-Kubin.) Kiadótulajd. Trnkócy József nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Tolnavármegye. (Szegzárd.) Szerk. tulajd. dr. Leopold Kornél; segédszerk. Székely Ferencz. Nyomt. Ujfalusy Lajos. XI. évf. Ára 12 kor.

Torontáli Közlöny. (Nagy-Kikinda.) Szerk. és tulajd. dr. Kiss Károly; kiadó Szegyakov M. nyomdász. XX. évf. Hetenként 2-szer. Ára 14 kor.

Ujvidék. (Ujvidék.) Szerk. Zanbauer Ágoston. Nyomt. Fuchs Emil és társa. XXVI. évf. Ára 12 kor.

Ujvidéki Hirlap. (Ujvidék.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Nemes Sándor. Nyomt. Hirschenhäuser Benő. X. évf. Ára 12 kor. (Megszünt.)

Ujvidéki Ujság. (Ujvidék.) Szerk. Balla Aladár. Nyomt. Hirschenhauser Benő. Het. 2-szer. Ára 16 kor.

Váczi Közlöny. (Vácz.) Szerk. és laptulajd. Kokovay János. Nyomt. Mayer Sándor. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Vas. (Szombathely.) Szerk. Lingauer Ármin. Nyomt. Seiler Henrik kiadó. I. évf. Ára 16 kor.

Vásárhely és Vidéke. (Hódmező-Vásárhely.) Főszerk. dr. Endrey Gyula: fel. szerk. Bibó Lajos. Nyomt. a Vásárhely és Vidéke ny. kiadó. XIX. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 kor.

Vásárhelyi Hiradó. (Hód-Mező-Vásárhely.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Kenéz Sándor. II. évf. Nyomt. Lévai F. Ára 8 kor.

Vasvármegye. (Szombathely.) Szerk. Kaffehr Béla; kiadó-tulajd. Bertalanffy József nyomdász. XXXIV. évf. Hetenként 2-szer. Ara 16 kor.

Végvidék. (Pancsova.) Szerk. Feymann Gyula; kiadó-tulajd. dr. Hódy Antal. Nyomt. Wittigschlager C. IV. évf. Ára 12 kor.

Veszprémi Hirlap. (Veszprém. Szerk. Szánthó László; kiadó-tulajd. az egyházmegyei könyvny. IX. évf. Ara 12 kor.

Veszprémvármegye. (Veszprém.) Szerk. Kápolnai Paur Ödön. Nyomt. Krausz. Ármin fia. IV. évf. Ára 12 kor.

Zala. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. Szalay Sándor és Révész Lajos kiadó-tulajd. Fischel Fülöp nyomdász. Hetenként kétszer. XXVIII. évf. Ára 12 kor.

Zalavármegyei Hirlap. (Zala-Egerszeg.) Szerk. dr. Csák Károly. Nyomt. Unger Antal. IV. évf. Ára 10 kor.

Zempléni Ujság. (Sátoralja-Ujhely.) Főszerk. ifj. Meczner Gyula; fel. szerk. Biró Pál. Nyomt Zempléni ny. I. évf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Zombor és Vidéke. (Zombor.) Szerk. dr. Alföldy Árpád; kiadó-tulajd. Oblát Károly nyomdász. Hetenk. 2-szer XX. évf. Ára 12 kor.

Összesen 93.

III. VEGYES TARTALMU KÉPES HETILAPOK.

BUDAPESTEN.

A Hét. Szerk. és kiadó-tulajd. Kiss József. Nyomt. az Athenaeum. XII. évf. Ára 20 kor.

Kedves Órák. Szerk. és kiadó-tulajd. Faragó Simon. Nyomt. Európa. VII. évf. Ára 12 kor.

Képes Családi Lapok. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Murányi Ármin; szerk. Tolnai Lajos; Nyomt. Európa. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Képes Folyóirat. »A Vasárnapi Ujság« füzetekben. Szerk. Nagy Miklós. XV. évf. Kiadja a Franklin-Társulat. Havonként 2-szer. Ára 14 kor. 40 fill.

Magyar Figaró. Szerk. Figaró; kiadó-tulajdonos Kunosi Vilmos és fia nyomdászok. XIX. évf. Ára 16 kor.

Magyar Figyelő. Szerk. Lipsitz Sándor. Nyomt. Neumayer Ede. I. évf. Ára 16 kor.

Magyar Génius. Szerk. Basch Árpád Nyomt. a Stephaneum. X. évf. Ára 18 korona.

Ország-Világ. Szerk. dr. Várady Antal; kiadója az Országos Irodalmi részvény-társaság. Nyomt. a pesti könyvny. részv. társ. XXII. évf. Ára 16 kor.

Salon Ujság. Szerk. Holló Tivadar, Nyomt. Stephaneum. VI. évf. Ára 40 kor.

Uj Idők. Szerk. Herczeg Ferencz; kiadja Singer és Wolfner. Nyomt. a Budapesti Hirlap ny. VII. évf. Ára 16 kor.

Vasárnapi Ujság. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajdonos a Franklin-társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. XLVII. évf. »Regénytár« heti melléklettel. Ára 16 kor.; a »Politikai Ujdonságok«-kal együtt 24 kor.

VIDÉKEN.

Alföld. (Arad.) Szerk. Németh Péter. Nyomt. Aradi ny. r.-t. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor. (Megszünt.)

Összesen 12.

IV. EGYHÁZI ÉS ISKOLAI LAPOK.

BUDAPESTEN.

Békehirnök. Szerk. Udvarnoki András és Csopják Attila. Nyomt. Fritz Ármin. VII. évf. Havonként 2-er. Ára 3 kor. 60 fill.

Diákok Lapja. Szerk. Miróczy Arpád; tulajd. Miróczy János. Nyomt. Spitzer Márk. I. évf. Ára 8 kor.

Egyenlőség. Zsidófelekezeti és társadalmi hetilap. Szerk. Szabolcsi Miksa. Nyomt. Drózsa Otto. XX. évf. Ára 16 korona.

Egyetemi Lapok. Szerk. Köpösdy Dezső és Siklóssy László; kiadó-tulajdonos az egyetemi kör. Nyomt. Stephaneum. XIV. évf. Havonként kétszer. Ára 10 kor.

Egyházi Közlöny. Főszerk. Cenner Lajos; laptulajd. és fel. szerk. Schmiedt Ferencz. Nyomt. Stephaneum XIII. évf. Ára 10 kor. (Előbb Katholikus Egyházi Közlöny.)

Az én Ujságom. Szerk. Pósa Lajos; XII. évf. Nyomt. Hungaria. Ára 8 kor.

Evangelikus Családilap. Szerkesztő Böngérfi János. Nyomt. Hornyánszky Viktor. VI. évf. Havonként kétszer. Ára 2 korona.

Hasznos Mulattató. Szerk. és kiadja Dolinay Gyula. Nyomt. a Belvárosi ny. XXIX. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Kisdednevelés. Szerk. Peres Sándor; kiadja a »Kisdednevelők orsz. egyesülete«. Nyomt. Rózsa K. XXX. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Kis Lap. Szerk. Forgó bácsi (dr. Ágai Adolf); kiadó-tulajd. az Athenaeum. XXX. évf. Ára 8 kor.

Lányok Lapja. Szerk. és kiadó-tulajd. Dolinay Gyula. Nyomt. a Werbőczy nyomda. XXVII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Egyetemi Ifjuság. (Gaudeamus. Főszerk. Ötvös Leo; fel. szerk. Illés Jenő; Szerk. Smerczka Ferencz. Nyomt. Krausz. I. évf. Ára 8 kor.

Magyar Lányok. Szerk. Tutsek Anna; kiadja Singer és Wolfner. Nyomt. a Hungaria. VIII. évf. Ára 12 kor.

Magyar Pestalozzi. Szerk. és kiadótulajd. Dániel Jenőné; kiadó: a belvárosi könyvnyomda. IV. évf. Nagy szünidő kivételével hetenként. Ára 8 kor.

Nemzeti Iskola. Szerk. és tulajd. Benedek Elek, helyettes szerk. Földes Géza. Nyomt. Markovits és Garai. VIII. évf. Ára 8 kor.

Népnevelő. Kath. nevelés-oktatásügyi közlöny; szerk. Ember Károly, kiadja a Szent-István társ. Nyomt. Stephaneum. XVIII. (Uj F. V.) évf. Ára 6 kor.

Népnevelők Lapja. Szerk. Ember János; kiadó »Hunnia« nyomda; laptulajd. a »Népnevelők budapesti egyesülete.« XXXVI. évf. Ára 8 kor.

Néptanitók Lapja. Kiadja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium. Szerk. Ujvári Béla és dr. Gőöz József. Nyomt. az egyetem ny. XXXIV. évf. Ára 10 kor.

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. Szerk. Rajner Ferencz. Nyomt. Athenaeum. XXXV. évf. A tagok tagsági dij (8 kor.) fejében kapják.

Páduai Szent Antal Lapja. Szerk. és kiadják Mészáros Kálmán és Buday Aladár. III. évf. Nyomt. Stephaneum. Havonként kétszer. Ára 3 kor 20 fill.

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. Szerk. és laptulajd. Szőts Farkas; kiadja Hornyánszky Viktor nyomdász. XLIV. évf. Ára 9 kor.

Religio. Vallás. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Breznay Béla. Nyomt. Nagy Sándor. LX. évf. Hetenként kétszer. Ára 10 kor.

Szabad Sajtó. Szerk. Demény D. József és dr. Poliány József; laptulajd. Sass Béla. VI. évf. Nyomt. Muskát Béla. Ára 8 kor.

Tanulók Lapja. Szerk. Gaál Mózes; kiadja a Franklin-társulat nyomd. VIII. évf. Ára 9 kor. 60 fill.

Téli Ujság. Vallásos irányú olvasmányok a magyar nép számára. Szerk. Budai János; kiadja a vallásos iratokat terjesztő egyesület. Nyomt. Hornyánszky Viktor. XXIII. évf. Decz., jan. és febr. hónapokban minden szerdán. Egyes szám ára 4 fillér.

Zsidó Hiradó. Orthodox zsidó felekezeti és társadalmi hetilap. Laptul. és szerk. Viador. (Weisz Dániel.) Nyomt. Markovits és Garai VII. évf. Ára 12 kor.

VIDÉKEN.

Család és Iskola. (Kolozsvár.) Szerk. Fazakas József; kiadja a kolozsmegyei tanítótestület. XXVII. évf. Jul. és aug. hónapokat kivéve, havonkint kétszer. Nyomt. Gombos Ferencz. Ára 6 kor.

Debreczeni Főiskolai Lapok. (Debreczen.) Szerk. Boross Lajos; kiadja: A magyar irodalmi önképző társulat. XLIV. évf. Havonként 2-szer. Nyomt. a város könyvny. Ára 6 kor.

Debreczeni Protestáns Lap. (Debreczen.) Szerk. Erőss Lajos. Nyomt. Hoffmann és Kronovitz XXI. évf. Ára 12 kor.

Délvidéki Tanügy. (Temesvár.) Szerk. Reitter Ferencz; kiadja a »Délmagyarországi tanitó-egylet.« Nyomt. az »Unió« ny. VI. évf. Havonként 2-er. (jul. és aug. kivételével). Ára 8 kor.

Deákkongresszusi Lapok. (Selmeczbánya.) Szerk. Schleicher Aladár. Nyomt. Joerges Ágost és fia. I. évfolyam. (Megszünt.)

Deák-Művészet. (Baja). Szerk. Nagy Mihály. Nzomt. Karal József. I. évf. Havonkint 2-szer. Ára 4 kor.

Dunántuli Protestáns Lap. (Pápa.) Szerk. és tulajd. Kis József. XII. évf. Nyomt. a ref. főtanoda ny. Ára 8 kor.

Egri Egyházmegyei Közlöny. (Eger.) Szerk. dr. Böhm János. XXXIII. évf. Minden hó 1-én és 16-án. Nyomt. az érseki lyceum ny. Ára 4 kor.

Erdélyi Protestáns Lap. (Kolozsvár.) Szerk. Molnár Albert; laptulajd. az erd. ev. ref. egyházkerület. Nyomt. Gombos F. IV. évf. Ára 12 kor.

Evangelikus Egyház és Iskola. (Orosháza.) Szerk. és kiadó Veres József. Nyomt. Veres Lajos. XIX. évf. Ára 12 korona.

Görög Katholikus Szemle. (Ungvár.) Szerk. Kaminszky Géza; kiadja, a Sz. Bazil-társulat ny. II. évf. Ára 8 kor.

Kelet. (Ungvár.) Magyarországi görög katholikusok érdekeit képviselő hetilap. Főszerk. és laptulajdonos Neviczky Konstantin; szerk. Jovanovits János; kiadja a »Kelet« könyvnyomdája. Nyomt. Jäger Bertalan. XIV. évf. Ára 8 kor.

Kis Tükör. (Kolozsvár.) Képes családi hetilap. Szerk. és kiadó-tulajd. Kecskeméthy István. Nyomt. Gombos Ferencz. IX. évf. Ára 4 kor.

Kolozsvári Egyetemi Lapok. (Kolozsvár.) Szerk. Szabó Imre; kiadja: az egyetemi kör. Nyomt. Gombos Ferencz. V. évf. Ára 4 kor.

Közlöny. (Debreczen.) A magyarországi ev. ref. theolog. ifjuság hivatalos lapja. Szerk. Nánássy Lajos. Nyomt. a városi ny. XXXI. évf. Hav. 2-szer. Ára 6 kor.

Közművelődés. (Gyula-Fehérvár.) Szerk. Zlamál Ágost; kiadja az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Nyomt. Papp György. XXIV. évf. Ára 8 kor.

Nagy-Kőrösi Diáklap. (Nagy-Kőrös.) Szerk. Tonelli Sándor II. évf. Nyomt. Ottinger Kálmán. Ára 4 kor.

Népiskolai Tanügy. (Eger.) Szerk. és kiadó: Breznay Imre. Nyomt. az érseki lyceumi ny. XXVIII. évf. Ára 8 kor.

Népnevelési Közlöny. (Nagyvárad.) Szerk. Gábel Jakab; kiadja a biharm. népnevelési egyesület. Nyomt. Szent-László ny. XVII. évf. Havonként 2-er. Ára 4 kor.

Néptanoda. (Pécs.) Szerk. és kiadótulajd. Schneider István. XXXIV. évf.. jul. és aug. hónapokban szünetel. Nyomt. Taizs József. Ára 8 kor.

Őrangyal. (Győr.) Szerk. Kárpáti Endre: kiadó Gladich Pál. XVI. évf. Nyomt. Győregyházm. ny. Havonként kétszer. Ára 2 kor.

Pályázat. (Székesfehérvár.) Szerk. Péterfi J.; kiadó-tulajd. Singer Ede nyomdász. X. évf. Ára 8 korona. (Magyar és német.)

Pestmegyei Tanügy. (Pest-Szent-Lőrincz.) Szerk. Saskeői Lőrincz. Nyomt. Szent-Gellért nyomda Budapesten II. évf. Ára 8 kor.

Református Néptanítók Lapja. (Hajdu-Böszörmény.) Szerk. és kiadó id. Sólyom Antal. Nyomt. Szabó F. XII. évf. Ára 8 kor. (Előbb Tanítók Lapja.)

Sárospataki Lapok. (Sárospatak.) A sárospataki irodalmi kör közlönye. Szerk. dr. Tüdős István. Nyomt. Steinfeld Jenő. XX. évf. Ára 10 kor.

Székely Tanügy. (Marosvásárhely.) Szerk. Máthé József. II. évf. Hav. 2-szer Nyomt. Adi Árpád. Ára 4 kor.

Összesen 52.

V. SZÉPIRODALMI ÉS VEGYES TARTALMU LAPOK.

BUDAPESTEN.

Buda és Vidéke. Szerk. és kiadótulajd. mindszenti Erdélyi Gyula; szerk. Jurisztovszky Ödön. Havonk. 3-szor. X. évf. Nyomt. Wellesz és Krammer. Ára 12 kor.

Budai Ujság. Főszerk. Sáfár László; fel. szerk. Ribianszky József. III. évf. Nyomt. Szent-Gellért ny. Hav. 3-szor. Ára 8 kor.

Divat-Salon. Szerk. Szabóné Nogáll Janka; kiadótulajd. Mezei Antal. Nyomt. Werbőczy ny. XIV. évf. Havonként 2-szer. Ára 12 kor.

Fővárosi Lapok. Szerk. Martos Ferencz, később Rexa Dezső, kiadó-tulajd. a Főv. Lapok kiadó-vállalata nyomd. XXXVIII. évf. Ára 16 kor.

Franczia Divatlap. Szerk. Wohl Janka. Nyomt. az Athenaeum. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 7 kor. 20 f.

Magyar Bazár (Franczia Divatlap), mint a nők munkaköre. Szerkeszti Wohl Janka; kiadja az Athenaeum. XXXVI. évf. Ára 16 kor.

Magyar Nép Világa. Szerk. Vizaknai Károly. Nyomt. Krausz S. és Társ. I. évf. Ára 6 kor.

Magyar Székesfőváros. Szerk. és tulajd. dr. Bartha Sándor. Nyom. belvárosi ny. IV. évf. Ára 12 kor.

Magyar Szemle. Főszerk. és kiadótulajd. Kaczvinszky Lajos; szerk. Kaposi József. Nyomt. Hunyadi Mátyás ny. XIV. évf. Ára 12 kor.

Magyar Zsidó Nő. Szerk. Ötvösné Weisz Sarolta. II. évf. Nyomt. Márkus Samu. Ára 14 kor.

Mulató Budapest. Szerk. Székely Dávid. Nyomt. Gelléri és Székely. I. évf. Naponként. Ára 14 kor.

Olvasd! Szerk. Szeles Adorján. V. évf. Nyomt. Feldmann Mór. Ára 8 kor.

Párisi Divat. Szerk. Győry Ilona; kiadják a Légrády-testvérek. VII. évf. Ára 16 kor.

Pestvármegye. Szerk. dr. Rónay Károly laptulajd., helyettes szerk. Balla Jenő. II. évf. Nyomt. Országos központi ny. r. t. Ára 12 kor.

Styx. Szerk. Orpheus. Kiadó-tulajd. Singer A. C. özvegye. II. évf. Nyom. Gross és Grünhut. Hav. 3-szor. Ára 16 kor.

Uj Világ. Szerk. és kiadja Lengyel Gizella. Nyomt. Károlyi György. IV. évf. Ára 16 kor. (Előbb: Előkelő Világ.)

VIDÉKEN.

Családi Kör. (Debreczen.) Szerk. Koncz Ákos. Nyomt. Csokonai ny. I. évf. Ára 12 kor.

Magyar Lant. (Győr.) Szerk. dr. Angyal Armard és dr. Vajda Emil. Nyomt. Pannonia. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Vasárnap. (Kolozsvár.) Szerk. Nagy Károly és Vajda Ferencz. Nyomt. Gámán János. I. évf. Ára 4 kor.

Vasárnap. (Marosvásárhely.) Szerk. Király Pál. Nyomt. Grünn Vilmos. II. évf. Ára 4 kor. (Megszünt.)

KÜLFÖLDÖN.

Bécsi Közlöny. (Bécs.) Szerk.-tulajd. Darvas Aladár; fel. szerk. Röttig József. XVII. évf. Havonként kétszer. Nyomt. Litfass utódja Röttig Gusztáv Sopronban. Ára 20 kor.

Szabadság. (Cleveland.) Szerkesztő és kiadó Kohányi Tihamér. XI. évf. Ára 12 kor.

Összesen 22.

VI. HUMORISZTIKUS LAPOK.

BUDAPESTEN.

Babszem Jankó. Szerk. Reim Lajos; kiadó-tulajd. Kálmán és társa nyomdája. IV. évf. Ára 3 kor.

Bolond Istók. Szerk. és tulajd. Don Pedrő (Bartók Lajos.) Nyomt. Franklin-társ. XXIV. évf. Ára 16 kor.

Borsszem Jankó. Szerk. Csicseri

Bors (dr. Ágai Adolf); kiadó-tulajd. az Athenaeum. XXXIV. évf. Ára 16 kor.

Kakas Márton. Sipulusz Lapja. Szerk. Sipulusz (Rákosi Viktor); kiadótulajdonos Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata. VIII. évf. Ára 8 kor.

Kiss Vicclap. Szerk. gróf Almaviva. Nyomt. Patria. I. évf. Ára 10 kor.

Kulacs. Szerk. Kulacs. Nyomt. Patria II. évf. Havonként 2-szer. Ára 2 kor. 40 fillér.

Magyar Bors. Szerk. Sólyom. Nyomt. Franklin-társulat. I. évf. Egyes sz. 4 fill.

Magyar Herkó Páter. Szerk. és tulajdonos Markos Gyula. Nyomt. Stephaneum. IX. évf. Ára 12 kor.

Mátyás Diák. Szerk. Murai Károly; kiadják Wodianer F. és fiai nyomd. XIV. évf. Ára 12 kor.

Pajkos Világ. Nyomt. Szent-Gellért. I. évf. Ára 16 kor. (Megszünt.)

Pillangó. Szerk. »Pillangó« nyomt. Légrády testvérek. IV. évf. Ára 8 kor.

Urambátyám. Szerk. és laptulajd. Baróti Lajos. Nyomt. a Franklin-társ. XV. évf. Ára 16 kor.

Üstökös. Szerk. Szabó Endre; Nyomt. a Pallas. XLIV. évf. Ára 16 kor.

Villám. Szerk. Lukács Gyula. Nyomt. Franklin-társ. I. évf. Egyes szám 4 fill.

Darázs. (Debreczen.) Szerk. és tulajd. Szini Péter. Nyomt. Kutasi Imre. I. évf. Ára 8 kor.

VIDÉKEN.

Dongó. (Debreczen.) Szerk. Diri Dongó; kiadó és laptulajd. Székely Imre. Nyomt. Hoffmann és Kronovitz. II. évf. Ára 8 kor.

Füles Bagoly (Arad.) Szerk. Zöld Ördög. Nyomt. Aradi ny. r. t. XII. évf. Ára 2 kor. 80 f., egyes szám 10 f.

Ördög Pirula. (Székesfehérvár.) Szerk. Dongó. Nyomt. Kaufmann F. I. évf. Egyes szám 2 fill.

Összesen 18.

VII. SZAKLAPOK.

BUDAPESTEN.

Adóügyi Szaklap. (Italmérés.) Szerk. Hoffmann Mihály Miksa; kiadó-tulajd. dr. Hoffmann A. Nyomt. Révai és Salamon. XI. évf. Ára 12 kor.

Állami Tisztviselők Lapja. Szerk. és kiadótulajdonos Csikvári Jákó. XXII. évf. Havonként háromszor. Nyomt. Franklin-társulat. Ára 10 kor.

Állategészségügyi Értesitő. Kiadja a kereskedelmi m. kir. miniszterium. VIII. évf. Hivatalból küldetik. Nyomt. Légrády testvérek.

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok. Szerk. Jeszenszky Pál. Nyomt. Stephaneum. I. évf. Ára 10 kor.

Általános Szeszipari Közlöny. Szerk. és kiadó: Goldfinger Gábor. IV. évf. Havonként 2-er. Nyomt. Pátria. Ára 14 kor.

Bádogos Szaklap. Szerk. Sztipán István. Nyomt. Műszaki irod. és ny. r. t. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Belügyi Közlöny. Szerk. dr. Némethy Károly; kiadja a m. kir. belügyministerium. Nyomt. a Légrády-testvérek. V. évf. Havonként 2-er. Ára 6 kor.

Biztosítás és Kereskedelem. Szk. Lakatos Sándor; kiadó-tulajd. Bartha Lajos. Nyomt. Károlyi György. I. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor.

Biztositási és Közgazdasági Lapok. Szerk. Török Jenő Endre. Nyomt. Fuchs Samu és társa. VII. évf. Havonként 2-er. Ára 20 kor.

Biztosítási Szemle. Szerk. Vajda Sándor. Nyomt. Muszát Béla. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 16 kor.

Borászati Lapok. Szerk. kiadó Baross Károly, szerk. dr. Drucker Jenő. Nyomt. a »Pátria« XXXIII. évf. Ára 10 kor.

Bőripar. Szerk. és kiadó Meller Jerome. Szerk. Europa. VIII. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor. (Magyar és német szöveggel.)

A budapesti árú- és értéktőzsde árjegyzései. Kiadja a miniszteri tőzsdebiztos; szerk. Hisch Antal. XXXVIII. évf. Minden tőzsdenapon. Nyomt. a Pesti Lloyd-társulat. Ára 24 kor.; postán 28 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Budapesti Építészeti Szemle. Szerk. Bobula János. X. évf. Havonként 2-szer. Nyomt. Kosmos. Ára 16 kor.

Budapesti Lakáshirdető. Szerk. és laptulajd. Weisz Mór. XV. évf. Havonként háromszor magyar és német nyelven. Ára 7 kor. 50 fill. Nyomt. Pallas.

Büntető Jog Tára. Szerk. Németh Péter és Glücklich Emil. XXII. évf. Nyomt. a Pesti Lloyd társulat. Ára 16 kor.

Corvina. A magyar könyvkereskedők egyletének közlönye. Szerk. Petrik Géza. Tulajd. a magyar könyvkereskedők egylete. XXIV. évf. Minden hó 10., 20. és 30-án. Ára 16 kor. Nyomt. a Pallas. Az egylet tagjai ingyen kapják.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság Körözvénye. Kiadja az üzletigazgatóság. Nyomt. Pesti kny. r.-társ. I. évf.

Csendőr Ujság. Szerk. Mihályfalvi I. Nyomt. Hunnia. II. évf. Ára 10 kor.

A Czipész. Fel.-szerk. Czikora János; kiadó-tulajd. a »Czipész« alapitói. XI. évf. Havonként kétszer. Nyomt. Müller Károly. Ára 2 kor. 80 fill.

Czipész Szaklap. Szerk. Bodh József. Nyomt. Müller Károly. III. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Divat-Ujság. Szerk. Csepreghy Ferenczné; kiadó-tulajd. Rákosi Jenő. nyomd. VIII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor. 80 fill.

Dohányárusok Közlönye. Szerk. és kiadó-tulajd. Hatsek Adolf. Nyomt. Elek Lipót. IX. évf. Havonként 2-szer. Ára 10 kor.

Égi Világosság. Védnök Báró Vay Ödön; szerk. dr. Grünhut Adolf. Nyomt. Spitzer és Somogyi. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Élet és Vagyon. Szerk. és kiadótulajd. Köhler István. Nyomt. Kellner és Mohrlüder. I. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Épitő Ipar. Szerk. Ney Béla; kiadótulajdonosok képviselője Pártos Gyula. Nyomt. Pesti Lloyd ny. XXV. évfolyam. Ára 16 kor.

Értékpapir Szemle. Szerk. Kormos Gyula. Nyomt. Hunnia. XI. évf. Havonként 2-er. Ára 2 kor.

Értesités a budapesti hitelezői védegylet tagjaihoz. Nyomt. Kálmán és társa. XIX. évf. Havonként kétszer. Az egylet tagjainak ingyen küldetik.

Fodrász Ujság. Szerk. Paulik József; Nyomt. és kiadja Nagel István. IX. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Forgalmi Ujság. Szerk. és laptulajd. Balassovich Kornél. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Ára 10 kor.

Fő- és Székvárosi Hirlap. Szerk. és kiadó-tulajd. Békei Soma. IX. évf. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. Hav. 3-szor. Ára 24 kor.

Földmivelési Értesitő. Kiadja a m. kir. földmivelésügyi ministerium. XII. évf. Nyomt. a Franklin t. Ára 4 kor.

Földmivelő. Fel. szerk. Ny. Nagy Dezső; kiadó-tulajd. Földmivelők orsz. egyesülete. Nyomt. Belvárosi ny. II. évf. Ára 4 kor.

A Főváros. Szerk. kiadótulajdonos Pichler N. István. XVII. évf. Nyomt. Gross és Grünhut. Havonk. 3-szor. Ára 8 kor.

Fővárosi Czímiroda Értesitője. Szerk. Kormos Zsigmond; kiadó: a Czímiroda. Nyomt Szent László ny. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 24 kor. (Megszünt.)

Fővárosi Háztulajdonosok Közlönye. Főszerk. Káldor Gyula; fel. szerk. Kompolthy Gusztáv. Nyomt. Weissenberg Ármin. II. évf. Havonként 2-szer. Ára 16 kor.

Fővárosi Közlöny. Budapest főváros hivatalos lapja. Szerk. Hajnal István; kiadja Budapest főváros közönsége. XI. évf. Hetenként kétszer. Nyomt. a székes fővárosi házi nyomda. Ára 12 kor.

Fűszerkereskedők Lapja. Főszerk. Hoffmann Mihály; szerk. Ocsenyi Zoltán; kiadja a »Füszerkereskedők egylete.« Nyomt. Wendt és társa. V. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Gazdasági Lapok. Fel. szerk. Ordódy Vilmos és Nagy Dezső; szerk.-tulajdonos Ordódy Lajos. LIII. évf. Nyomt. a belvárosi ny. Ára 16 kor.

Gazdasági Mérnök. Szerk. Gondos Viktor. Nyomt. Feldmann Mór. XXV. évf. Ára 24 kor. (Ezelőtt: Műszaki Hetilap cz.).

Gépkezelők Lapja. Szerk. Vecsei Ede. Nyomt. Friedmann Mór. II. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Gyógyászat. Szerk. és kiadó Schächter Miksa tr., XLI. évf. Nyomt. a Franklin-t. Ára 20 kor.

Gyógyszerész. (Előbb: Uj Aurora.) Szerk. és tulajd. Grósz Samu; fel. szerk. Faragó Andor. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Hav. 3-szor. Ára ?

Gyógyszerészi Értesitő. Szerk. és tulajd. Lukács István; kiadja: a Központi gyógyszerészeti iroda. IX. évf. Nyomt. a belvárosi ny. Ára 20 kor.

Gyógyszerészi Hetilap. Főszerk. és kiadó id. Schédy Sándor; fel. szerk. dr. Varságh Zoltán. Nyomt. Garai Mór. XL. évf. Ára 20 kor.

Gyógyszerészi Közlöny. Szerk. és kiadja K. Karlovszky Géza; segédszerk. Breit János. XVII. évf. Nyomt. Pallas. Ára 12 kor.

Gyümölcskertész. Szerk. Molnár István; kiadja a földmivelésügyi magyar kir. miniszterium. XI. évf. Nyomt. az Athenaeum. Havonként kétszer. Ára 2 kor.

Házfelügyelő. Szerk. Barna T.;

kiadók: Barna T. és Radenkovits János. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Háztartás. Szerk. Kürthy Emilné; kiadó-tulajd. az Athenaeum. VII. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor.

Háztulajdonosok Lapja. Szerk. Boleman Aladár; V. évf. Nyomt. a belvárosi ny. Havonként 3-szor. Ára 16 korona.

Herkules. Testgyakorlási közlöny. Szerk. Porzsolt Jenő és Porzsolt Kálmán. XVIII. évf. Megjelen havonként kétszer. Nyomt. Nagy Sándor. Ára 8 kor.

A Hitel. Szerk. és kiadó Kálnoki Henrik. III. évf. Nyomt. Pallas. Ára 12 kor.

Hiteles Merkur. Szerk. Hecht S.; kiadó és tulajd. Hecht-bankház. VIII. évf. Havonként 2-er. Nyomt. Spitzer Márk. Ára 2 kor.

Hivatalos Értesitő. Kiadja a cs. kir. szab. Kassa-oderbergi vasut. IV. évf. Nyomt. a Pesti könyvny. r. t.

Hivatalos Közlöny. Kiadja a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium. IX. évf. Havonként 2-szer. Ára 5 kor.

Hivatalos Vásárcsarnok Értesitő. Szerk. Szabó Ferencz; kiadja: Budapest székes főváros közönsége. IV. évf. Hetenként 2-szer. Nyomt. a székvárosi házi ny. Ára 8 kor.

Honi ipar. Szerk. Sugár Ottó és Gyárfás Oszkár. Nyomt. Hornyánszky Viktor. II. évf Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Ipar- és Kereskedelmi Közlöny. Szerk. ifj. Kápolnai P. Nyomt. Márkus Samu. XVI. ? évf. Ára 12 kor.

Irodalmi Tájékoztató. Szerk. és kiadja Róna Béla. Nyomt. Neuwald Illés. V. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Italmérők és Italárusok Közlönye. Főszerk. Drahotuszky Rezső. IV. évf. Nyomt. Révai és Salamon. Havonként 2-er. Ára 6 kor.

Jegyesek Lapja. Kiadja Békesi József. Nyomt. Gelléri és Székely. II. évf Ára 80 kor.

A Jog. Szerk. és kiadják dr. Révai Lajos és dr. Stiller Mór. Nyomt. a Pallas. XX. évf. Ára 12 kor.

Jogtudományi Közlöny. Főszerk. dr. Dárday Sándor, fel. szerk. dr. Fayer László, kiadó-tulajd. a Franklin-Társulat XXXVI. évf. »Curiai Határozatok« melléklappal. Ára 12 kor.

Jövőnk. A budapesti pinczérek . . . egyesületének közlönye. Szerk. Aczél Miksa. Nyomt. Neuwald Illés. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Kántorok Lapja. Szerk. Tördesi Kálmán; kiadó-tulajd. Brichta Kálmán. Nyomt. Hunyadi-Mátyás ny. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Katonai Lapok. Szerk. Cerri Gyula; kiadó Várnai F. nyomdász. XVI. évf. Havonként 3-szor. Ára 16 kor.

Kávésipar Szakközlöny. Szerk. és kiadó-tulajd. Halász István. Nyomt. Buschmann F. XIV. évf. Havonként kétszer. Ára 12 kor. (Megszünt.)

Kereskedelmi Muzeum. (Konzuli Közlemények.) Tulajd.-kiadó a m. kir. kereskedelmi muzeum. Nyomt. Athenaeum. XIII. évf. Hetenként 3-szor.

A Kert. Szerk. és tulajd. Mauthner Ödön. Nyomt. a Kosmos. VII. évf. Havonként kétszer. Ára 6 kor.

Kitartás. Vasutasok sat. hetilapja. Szerk. Temesváry Alajos. III. évf. Nyomt. Buschmann F. Ára 24 kor.

Kőmüves. Szerk. és kiadótulajd. Söröli József. Nyomt. Fried és Krakauer. II. évf. Hav. 2-er. Ára 1 kor. 60 fill.

Könyvkötők Lapja. Szerk. és kiadó: Schneller Ödön. Nyomt. Országos közp. községi ny. Hav. 2-szer. II. évf. Ára 5 kor. 20 fill.

Körözvénytár. Kiadja a déli vaspálya-társaság, szerk. Salgó Henrik. III. évf. Nyomt. Pesti könyvny. r. t.

Közegészségügyi Kalauz. Szerk. dr. Jutassy József, tulajd. dr. Lőrinczy Ferencz özv. Havonként 3-or. Nyomt. Pátria. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Közélelmezés. Mészárosok és hentesek közlönye. Szerk. Aczél Endre. Nyomt. Hornyánszky Viktor. III. évf.

Közgazdaság. Szerk. és kiadják dr. Galánthai Nagy Sándor és Gáspár I. Imre; társszerk. Éber Antal. Nyomt. Franklin-társulat. II. évf. Ára 20 kor.

Közgazdasági Híradó. Szerk. V. Olaszi Lajos; kiadó-tulajd. Károlyi György nyomdász. III. évf. Ára 12 kor.

Közgazdasági Közlemények. Szk. Turchányi Elemér. Nyomt. Kaufmann József. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 5 kor.

Központi Értesitő. Kiadja a kereskedelmi m. k. ministerium; szerk. Lakatos Aladár. Nyomt. a Pátria. XXVI. évf. Hetenkint kétszer, évenként mintegy 250 iv. Ára helyben 16 kor.; vidéken 20 kor.

Községi Közlöny. Szerk. és kiadó dr. Lipcsey Ádám. Nyomt. az Országos

központi községi ny. r. t. XXIII. évf. Ara 12 kor.

Köztelek. Főszerk. és a kiadásért felelős Forster Géza; szerk. Szilassy Zoltán. Az orsz. magyar gazdasági egyesület tulajdona. Nyomt. a Pátria. XI. évf. Hetenként kétszer. Ára 20 kor.

Közügyek. Szerk. Alföldi Zs. János; laptulajd. a »Közügyek« kiadó bizottsága. Nyomt. Pátria. I. évf. Ára 10 kor.

Lakatosok Lapja. Szerk. és laptulajd. Pap Tamás. Nyomt. Belvárosi ny. V. évf. Havonként 2-er. Ára 10 kor.

Magántisztviselők Lapja. Szerk. Kreutzer Lipót és Bálint Dezső. Nyomt. Gelléri és Székely. VII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Biztositási Hirlap. Szerk. Apor Sándor. Nyomt. Belvárosi ny. VI. évf. Havonként. 2-szer. Ára 10 korona.

Magyar Biztositó. Szerk. Szentmiklósy György. Nyomt. Fuchs Samu és társa. IV. évf. Ára 12 kor. (Megszünt.)

Magyar Bőripar. Főszerk. és kiadótulajd. Leitersdorfer Lipót; szerk. Wiesel Károly. VIII. évf. Havonként 3-szor. Hungaria nyomda. Ára 12 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Magyar Bőrkereskedelem. Szerk. Molnár Lipót és Szentistványi Tibor. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. I. évf. Ára 12 kor.

Magyar Czipész-Ujság. Szerk. Szenes Izidor és Úri Imre. Nyomt. Fritz Ármin. X. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 korona.

Magyar Czukoripar. Szerk. és kiadó dr. Telbisz János. Nyomt. Buschmann F. X. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor. (Magyar s német szöveggel.)

Magyar Czukrászok Lapja. Szerk. Prindl Ede. Nyomt. a Szent-Gellért ny. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Dohány-Ujság. Szerk. és kiadó-tulajd. Daróczi Vilmos. Nyomt. Márkus Samu. XVIII. évf. Megjelenik minden hó 1-én és 16-án. Ára 12 kor.

Magyar Épitő. Szerk. Zenthy Samu; laptulajdonos: A budapesti kőművesek nemzeti egyesülete. III. évf. Nyomt. Pátria. Ára munkásoknak 6 kor., nem munkásoknak 10 kor.

Magyar Evezős Sport. Szerk. Árvay Zoltán és dr. Záborszky István. Nyomt. Hunyadi Mátyás ny. I. évf. Havonként 2-szer. Ára 10 kor.

Magyar Fakereskedő. Szerk. és kiadó tulajd. Székely Ignácz. VIII. évf. Havonk. 2-szer. Nyomt. Révai és Salamon. Ára 14 kor.

Magyar Fém- és Gépipar. Szerk. és kiadó-tulajd. Fekete Adolf. Nyomt. Wellesz és Krammer. XII. évf. Havonként kétszer. Ára 12 kor.

Magyar Gazdák Lapja. Főszerk. és laptulajd. Merza Márton; fel. szerk. Szabó Ferencz; laptulajd. dr. Ecséry Lajos. VIII. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Ára 16 kor.

Magyar Hajózás. Szerk. Rácskay Gyula; kiadja Gonda Béla. Nyomt. Műszaki irod. ny. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 12 kor.

Magyar Ipar. »Iparügyek« Szerk. Gelléri Mór; Nyomt. Neumayer Ede. XV. évf. Ára 12 kor.

Magyar Iparoktatás. Az Országos iparoktatási tanács hivatalos közlönye. Szerk. Szterényi Sándor. Nyomt. Korvin testvérek. V. évf. Havonként 2-er. (jul. és aug. kivételével.) Ára 10 kor.

Magyar Jogász. Szerk. és kiadótulajdonosok dr. Horváth Gyula. IV. évf. Nyomt. Neuwald Illés. Ára 12 kor.

Magyar kereskedelmi Muzeum. Szerk. Sasvári Ármin; kiadja a Magyar kereskedelmi Múzeum igazgatósága. Nyomt. Légrády testvérek. XI. évf. Ára ?

Magyar Kereskedők Lapja. Szerk. Kormos Alfréd. Nyomt. a fővárosi ny. XXI. évf. Ára 8 kor.

Magyar Királyi Adóhivatalok Lapja. Pénzügyigazgatás. Szerk. és kiadja Dr. Exner Kornél. Nyomt. Márkus Samu. XI. évf. Havonként kétszer. Ára 8 kor.

Magyar Királyi Államvasutak Hivatalos Lapja. Kiadja a magyar kir. államvasutak igazgatósága. Nyomt. Rigler József Ede. XV. évf. Havonként 4—5 szám. Hivatalból küldetik.

A Magyar Királyi Posta és Távirda Rendeletek-Tára. Kiadja a kereskedelemügyi miniszterium. Nyomt. Hornyánszky Viktor. XXXV. évf. A postai és távirdai hivataloknak ingyen küldetik.

Magyar Közgazdaság. Szerk. dr. Éber Antal. Nyomt. Pesti kny. r.-t. I. évf. Ára 20 kor.

Magyar Közigazgatás. Szerkesztő és kiadótulajd. Boncza Miklós. Nyomt. a Pallas. XIX. évf. Ára 16 kor.

Magyar Közlekedés. Szerk. Hunyady Ferencz és Rendes Zsigmond; kiadja a

lap kiadó-vállalata. Nyomt. Schmelcz és Schillinger. VIII. évf. Havonként 3-szor. Ára 10 kor.

Magyar Közlöny. Szerk. Virág Gyula. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. IX. évf. Havonként 3-or. Ára 20 kor.

Magyar Malom és Gazdasági Értesitő. Szerk. Gondos Jenő; tulajd. és kiadó Weiss Lajos. IX. évf. Hav. 2-szer. Ára 6 kor.

Magyar Malom Közlöny. Szerk. és kiadó Markstein Ignácz. Nyomt. Fried és Krakauer. III. évf. Hav. 2-szer. Ára 6 kor.

A M. Mérnök- és Épitész-Egylet Heti Értesitője. Szerk. Mihályfi József; kiadja a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet. XX. évf. Az egyesület tagjainak minden utánfizetés nélkül küldetik. Nyomt. a »Patria.«

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének Üzleti Értesítője. Szerk. fel. Vidats Elemér. Nyomt. Hornyánszky Viktor. VIII. évf. Havonként 2-er. A tagok ingyen kapják.

Magyar Műkertészek és Kertészgazdák Országos Szakközlönye. (Szeged.) Szerk. Mayer Miklós; laptulajdonosok a magyar műkertészek. Nyomt. Schulhof Károly. X. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Magyar Nemzetgazda. Szerkesztő és kiadó-tulajdonos Mende Bódog. Nyomt. a Franklin-társulat. XVIII. évf. Ára 20 kor.

Magyar Órások Szaklapja. Szerk. Révész Béla; kiadja a Magyarországi órássegédek szakegylete. III. évf. Nyomt. a belvárosi kny. Havonként 2-szer. Ára nem tagoknak 8 kor.

Magyarországi Vas- és Fémmunkás. Szerk. Aczélos; kiadó-tulajd. a lap alapítói. Nyomt. Stefanovits István. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 2 kor.

Magyar Orvosi Revue. Szerk. dr. Mahler Gyula és Bodon Károly. Nyomt. Posner Károly Lajos és fia; kiadja Franke Pál. V. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Magyar Orvosok Lapja. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Hönig Izsó. Nyomt. Pallas. I. évf. Ara 10 kor.

Magyar Pénzügy. Szerk. Kormos Alfréd. Nyomt. a fővárosi ny. XXI. évf. Ára a »M. Kereskedelmi Muzeum és Hiteles Sorsolási Értesítő«-vel 20 kor.

Magyar Pénzügyőr. Szerk. Iklódy Győző. Nyomt. Stephaneum ny. XII. évf. Ára 12 kor.

Magyar Pósta- és Távirda Szaklap. Főszerk. dr. Koroda Pál. fel. szerk. és kiadó-tulajd. Szentessy Gyula. Nyomt. Pátria. I. évf. Hav. 3-szor. Ára 20 kor.

Magyar Sportlap. Szerk. Horváth József és Magyar Elek; kiadó-tulajd. a Magyar Sportlap kiadó vállalat. Nyomt. Eckstein Bernát és fia. Havonként 3-szor. VIII. évf. Ára 20 kor.

Magyar Szesztermelő. Kiadásért és szerkesztésért felelős Rubinek Gyula; Nyomt. a »Pátria.« Havonként 2-er. IV. évf. Ára 10 kor.

Magyar Szinpad. (Szöveges és képes-). Szerk. tulajd. Márkus József. III. évf. Naponként. Nyomt. a Fővárosi ny. Ára 14 kor.

Magyar Termény-Statisztika. Szerk. és kiadó Aczél Géza és Szalai Béla. III. évf. Het. 3-szor. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. Ára 80 kor.

Magyar Turf. Lóversenyujság. Szerk. Őszi Kornél. Minden lóverseny előtt való napon. II. évf. Nyomt. Pallas. Ára 12 korona.

Magyar Utazó Kereskedő. Szerk. Kabos Ede; kiadja a magyarországi utazók egyesülete. Nyomt. a pesti Lloydtársulat ny. XI. évf. Havonként kétszer. Ára 8 kor.

Magyar Üveg- és agyagipar. Szerk. itj. Garai Károly és Zsolnay Miklós. II. évf. Nyomt. az Athenaeum. Hav. 2-szer. Ára 16 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Magyar Vas- és Gépujság. Szerk. és tulajd. Nagel J. Nyomt. a pesti könyvnyomda r. t. XIX. évf. Havonként 3-szor. Ára 16 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Magyar Vaskereskedő. Szerk. Biró Ármin; főszerk. és laptulajd. Krausz Zsigmond. II. évf. Nyomt. az Országos központi községi ny. r. t. Ára 16 kor.

Magyar Vendéglős- és Kávésipar. Főszerk. dr. Solti Ödön, Barta Béla, F. Kiss Lajos, fel. szerk. F. Kiss Lajos. III. évf. Nyomt. Pátria. Ára 12 kor.

Magyar Zenészek. Szerk. Miskolczi Henrik és Márkus Elemér. Nyomt. Rózsa Kálmán. II. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor.

Mauthner Utmutatója. Szerk. és kiadó Mauthner Ödön magkereskedő. II. évf. Nyomt. az Athenaeum.

Mercur. Hiteles sorsolási tudósító. Szerk. Berger Mór. Nyomt. a Hungaria társaság. XXVI. évf. Minden húzás után

magyar és német szöveggel. Ára 4 kor. Ugyanezen szöveggel:

Magyar Mercur.
Budapesti Mercur.
Fővárosi Mercur.
Magyar Fővárosi Mercur.
Sorsolási Mercur.
Tőzsdei Mercur.
Uj Mercur.
Pénzügyi Mercur.
Pesti Mercur.

Mészárosok és Hentesek Lapja. Lapvezető: Komáromi Sándor; szerk. Sas (Schatz) Ármin. IX. évf. Nyomt. Révai és Salamon. Ára 12 kor.

Mezőgazdák Szövetkezetének Értesítője. Szerk. Zachar Gyula. Nyomt. Pátria. VIII. évf. Tagok ingyen kapják.

Mezőgazdasági Alkalmazottak Lapja. Szerk. Degré Hugó. II. évf. Nyomt. Hunnia. Ára 6 kor.

Molnárok Lapja. Az »Országos Molnár-Egyesület Hivatalos Közlönye.« Szerk. és laptulajd. Jutassy Ödön. Nyomt. a Pátria. VIII. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Munkás Otthon. Szerk. és kiadó: Horváth Gyula. Nyomt. Neumayer Ede. II. évf. Hav. 2-szer. Ára 2 kor. 70 fill.

Műcsarnok. Az országos magyar képzőművészeti társulat lapja. Szerk. Ambrozovics Dezső. Nyomt. a Budapesti Hirlap ny. IV. évf. A társulat tagjai ingyen kapják.

Műterem. Szerk. és kiadó-tulajd. Vörös Julianna. Nyomt. Károlyi György. I. évf. Hav. 3-szor. Ára 12 kor.

Művészet. Szerk. Cs. Szabó Kálmán. II. évf. Hav. 2-szer. Nyomt. Pesti kny. r. t. Ára 16 kor.

Művészvilág. Szerkesztő Rudnai Győző. III. évf. Ára 16 kor.

Művezetők Lapja. Szerk. Wopaletzky Károly, kiadó-tulajdonos a szövetkezet. Nyomt. Stephaneum. IV. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Nemzetgazdaság. Szerk. Apor Sándor. Nyomt. Légrády testvérek. I. évf. Ára 20 kor.

Nemzetgazdasági Szemle. Szerk. Katona Béla. III. évf. Nyomt. az Athenaeum ny. Hav. 3-szor. Ára 20 kor.

Nemzeti Merkur. Kiadja Redlich Dávid váltóüzlete. XII. évf. Nyomt. Kaufmann József. Minden huzás után. Ára 2 kor.

Nemzeti Szemle. A Nemzeti Szövetség értesitője. Szerk. Déri Gyula; kiadótulajd. Leidenfrost J. Nyomt. Markovits és Garai. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 16 kor.

Nemzetközi Fürdő-Lapok. Szerk. Elek Hugó, kiadó: Eckstein Bernát és fia nyomd. VI. évf. Havonként 3-szor. Ára 12 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Nemzetközi Vasuti és Hajózási Utmutató. Szerk. és tulajd. Ekker Lipót. Nyomt. Muskát Béla. V. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Néplap. Gazdasági heti közlöny. Szerk. István gazda. VIII. évf. Nyomt. Franklin-társulat. Ára 3 kor.

Népszava. A magyarországi általános munkáspárt központi közlönye. Szerk. Kardos J., kiadó-tulajd. Faragó K. Nyomt. Neumayer Ede. XXV. évf. Hetenk. 3-szor. Ára 8 kor. 80 fillér.

Országos kereskedelem, ipar és pénzügy. Szerk. Pallay Mihály. Nyomt. Hunnia. Korvin testvérek. IV. évf. Ára 16 kor.

Országos Közigazgatási Hetilap. Szerk. és kiadó: Chorus Károly. Nyomt. Stephaneum. I. évf. Ára 12 kor.

Országos Központi Hitelszövetkezeti Értesítő. Szerk. dr. Baross Lajos. III. évf. Nyomt. az Athenaeum. Hav. 2-szer. Ingyen.

Orvosi Hetilap. Szerk. és kiadótulajd. Hőgyes Endre és Székely Ágoston. XLV. évf. Pesti Lloyd-társulat nyomd. Ára 20 kor.

Orvosi Heti-Szemle. Szerk és kiadó tulajd. dr. Flesch Nándor. XXIX. évf. Nyomt. a Pallas. Ára 16 kor.

Orvosok Lapja. Szerk. dr. Hönig Izsó; laptulajd. dr. Márk Dezső. Nyomt. Pallas. XII. évf. Ára 10 kor. (Ezelőtt Gyakorló Orvos cz.).

Pannonia. A fővárosi váltóüzlet-társaság sorsolási tudósitója. Szerk. Adler Gyula. Nyomt. Korvin testv. XVII. évf. Havonként 2—3-szor. Ára 2 kor.

Papir. Szerk. és kiadják Landau József és Barta Lajos. III. évf. Nyomt. Pátria. Hav. 2-szer.

Pénzintézeti Közlöny. Szerk. Grósz Nándor; kiadó-tulajd. Fehér Bruno. Nyomt. Gelléri és Székely. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Penzügyigazgatás. Szerk. dr. Exner Kornél. Nyomt. Márkus Samu. XI. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Pénzügyi Hirlap. Szerk. és kiadja

Lendvay Sándor. VIII. évf. Nyomt. Pátria. Havonként kétszer. Ára 3 kor.

Pénzügyi Közlöny. Kiadja a m. kir. pénzügyminiszterium. XXVIII. évf. Havonként többször. Ára 4 kor. Nyomt. a m. kir. államnyomda.

Polytechnikai Szemle. Szerk. Wolf Sándor és társai; kiadó Szterényi Bertalan. Nyomt. Fővárosi nyomda. VI. évf. Havonként 3-szor. Ára 16 kor.

Posta-Közlöny. Szerk. Jancsó Dezső; kiadó-tulajd. Böszörményi Ilona. Nyomt. Buschmann F. XXXV. évf. Havonként háromszor. Ára 10 kor.

Rendeleti Közlöny A magyar királyi honvédség számára. Személyi ügyek. Szabályrendeletek. Nyomt. Pallas. XXVII. évf. Megjelen havonkint 2—3 szám.

Rendőri Lapok. Kiadó-tulajd. Mezei Sándor; szerk. Guthi Imre. VIII. évf. Nyomt. Légrády testv. Ára 14 kor.

Siketnéma-Világ. Szerk. és kiadótulajd. Aba Péter. II. évf. Nyomt. Stephaneum. Hav. 2-er. Ára 20 kor.

Sorsolási Ellenőr. Szerk. Kaufmann Richard. III. évf. Nyomt. Schlesinger és Kleinberger. Hav. 2-szer. Ára 3 kor.

Sorsolási Közlöny. Kiadó-tulajdonos Beimel Lajos. Nyomt. Kaufmann és Wotitz. XV. évfolyam. Minden huzás után. Ára 2 kor.

Sorsolási Tudósító. Szerk. és kiadja Aradi Rezső. Nyomt. Hunnia. XXXI. évf. Minden huzás után magyar és német szöveggel. Havonként 2-szer. Ára 3 kor.

Ugyanezen szöveggel:

Fortuna.
Kis Mercur.
Hiteles Sorsolási Értesitő.
Nemzeti Merkur.
Hungaria.
Hermes.
Nyeremény.
Phőnix.
Telegraph.
Uj Magyar Mercur.

Sport-Élet. Szerk. Őszi Kornél. Nyomt. a Kosmos. VI. évf. Ára 16 kor.

Sportkedvelő. Szerk. Stankovits Szilárd. Nyomt. Hornyánszky Viktor. I. évf. Ára 12 kor.

Sport-Világ. Szerk. és kiadja a »Sport-Világ társaság«; képviseli Iszer Károly. Nyomt. a pesti Lloyd-társaság. VIII. évf. Ára 8 kor.

Statisztikai Heti Kimutatás. Szerk. Kőrösi József; kiadja a fővárosi stat. hivatal. Nyomt. a pesti könyvny. r. t. XXIX. évf. Ára 6 kor.

Szabadalmi Közlöny. Szerk. Frecskay János. Nyomt. a Pallas. VI. évf. Ára 20 kor.

Szabadság. Szerk. Szikora Zoltán. VI. évf. Nyomt. Pátria. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Szabó-Ipar. Szerk. Fülöp Sándor. Nyomt. Stephaneum. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Szárnyasaink. Szerk. Parthay Géza. Az országos baromfitenyésztési központ hivatalos közlönye. Nyomt. a Fővárosi ny. XVI. évf. Havonként kétszer. Ára 8 kor.

Szikvízgyárosok Lapja. Szerk. és kiadó-tulajd. Rosenthal Adolf. Nyomt. Schmelcz Izidor. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Színészek Lapja. Szerk. Mészáros Kálmán; kiadja a magyar színész-egyesület központi igazgató tanácsa. Nyomt. Löblovitz Zsigmond. XIX. évf. Minden 10 napban. Ára 8 kor.

Színészeti Közlöny. Szerk. és kiadótulajd. Réthy L. Pál, hely. szerk. Radó Pál. Nyomt. Müller Károly. XIV. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Szöveges és Képes Szinházi Lapok. Szerk. Forrai Soma. Nyomt. Fritz Ármin. V. évf. Ára 36 kor.

Szövetkezeti Szemle. Szerk. és laptulajd. Wechsler Gyula. V. évf. Havonként kétszer. Nyomt. Márkus Samu. Ára 16 kor.

Takarékpénztári Közlöny. Szerk. tulajd. Wechsler Gyula. III. évf. Nyomt. Márkus Samu. Hav. 2-szer. Ára 16 kor.

Társulati Értesitő. Szerk. és kiadótulajd. dr. Gyürky Ödön. Nyomt. Buschmann F. X. évf. Havonként 2-szer. Ára 4 korona.

Technologiai Lapok. Szerk. Táborsky Ottó. Kiadja és nyomt. Kertész József. XIII. évf. Havonként kétszer. Ára 16 kor.

A Természet, állattani és vadászati folyóirat. Szerk. Dr. Lendl Adolf és csikszentsimonyi és ernyesi Lakatos Károly. V. évf. Havonként 2-er. Nyomt. Markovits és Garai. Ára 6 kor.

Törvényszéki és Rendőri Ujság. Szerk. és kiadó dr. Horváth Gyula és Vig Viktor. III. évf. Nyom. Patria. Ára 16 kor.

Turf-Világ. Szerk. Salamon Endre; laptulajdonosok: Schwendenrein Alajos

és Salamon Endre. II. évf. Nyomt. Franklin-társulat. Hav. 2-szer. Ára 16 kor.

Tüzrendészeti Felügyelő. Szerk. Lukáts Gyula. III. évf. Hav. 2-szer. Nyomt. Nagel István. Ára 4 kor.

Typographia. Szerk. Peidl Gyula; kiadó-tulajd. Siegfried József. Nyomt. Krausz S. és T. XXXIII. évf. Egyes szám 30 fillér. (»Gutenberg« német melléklettel.) Nyomt. Krausz S. és t.

Unio. Szerk. Tagányi Árpád. A sütők, czukrászok és mézeskalácsosok ipartestülete hivatalos szakközlönye. Nyomt. Hunyadi ny. VI. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Ügyvédek Lapja. Szerk dr. Wolf Vilmos és dr. Löwy Gábor. Nyomt. Márkus Samu. XVIII. évf. Ára 12 kor.

Vadászat és Állatvilág. Főszerk. Fónagy József; szerk. Parthay Géza. I. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Vadász és Verseny-Lap. Főszerk. és kiadó-tulajd. Sárkány János Ferencz; fel. szerk. Ferdinandy Béla. XLV. évf. Nyomt. a Pallas. Ára 24 kor.

Vadász-Lap. Szerk. Egerváry Gyula; kiadó-tulajd. Sárkány János Ferencz és Egerváry Gyula. Nyomt. a Pallas. Minden hó 5, 15 és 25-én. XXII. évf. Ára 12 kor.

Vállalkozók Közlönye. Szerk. Schuschny Zsigmond; kiadó-tulajd. Várnai F. nyomdász. VII. évf. Ára 12 kor.

Vállalkozók Lapja. Főszerk. és kiadó-tulajd. Lakatos Lajos; társ-szerk. Sós Izor. Nyomt. a Belvárosi ny. XXII. évf. Ára 12 kor.

Vas- és Fémmunkások Szaklapja. Szerk. és laptulajd. Teszárs Károly. Nyomt. Neumayer Ede. IX. évf. Havonként kétszer. Ára 2 kor. 40 fill.

Vasut. Főszerk. és laptulajd. Keleti Lajos. Nyomt. Elek Lipót. IV. évf. Ára 16 kor.

Vasuti és Hajózási Hetilap. Szerk. dr. Szabolcsy Antal. III. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Ára 16 kor.

Vasuti és Közlekedési Közlöny. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Heltai Ferencz. Nyomt. a Pesti kny. r. t. XXXII. évf. Hetenként 3-szor. Ára 24 kor.

Vasuti Lapok. Szerk. Biró Lajos. IV. évf. Nyomt. Árpád ny. Hav. 3-szor. Ára 10 kor.

A Vendéglős. Szerk. és kiadó-tulajd. Wagner József. Nyomt. Buschmann F. XII. évf. Havonként 2-szer. Ára 12 kor.

Vendéglősök Lapja. Szerk. tulajd. Ihász György. Nyomt. Wesselényi Géza. XVII. évf. Hav. 2-szer. Ára 12 kor.

Veterinarius. Szerk. dr. Hutyra Ferencz és dr. Rátz István. Nyomt. a Pátria. XXIV. évf. Havonként 2-er. Társ. tagok kapják.

Vizügyi és Hajózási Közlöny. Szerk. és kiadó-tulajd. Nautilus. Nyomt. az Athenaeum. XI. évf. Ára 16 korona.

Zenelap. Szerk. és kiadó-tulajd. Ságh József; társszerk. Langer Viktor. Nyomt. Szent Gellért ny. XV. évf. Havonként 3-or (jul. és aug. kivételével). Ára 8 kor.

Zenélő Magyarország. Szerk. és kiadó Klökner Ede. Nyomt. Kunosy Vilmos és fia. VIII. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Zenevilág. Szerk. Hackl N. Lajos. III. évf. Nyomt. Pesti könyvny. r. t. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Zoológiai Lapok. Szerk. Parthay Géza. III. évf. Nyomt. Hornyánszky Viktor. Havonk. 2-szer. Ára 8 kor.

VIDÉKEN.

Aradvidéki Iparegyesület. Heti Értesítője. (Arad.) Szerk. Edvi-Illés László; kiadja az aradi ipar-egyrsület. I. évf. Nyomt. az aradi ny. r.-t. Ára 2 kor.

Bányászati és Kohászati Lapok. (Selmecz.) A m. kir. bányászati akadémia közlönye. Szerk. Litschauer Lajos. Nyomt. Joerges Ágost özv. és fia. XXXIV. évf. Minden hónap 1. és 15-én. Ára 16 kor.

Betegsegélyző. (Győr.) Szerk. és kiadja Vizkeleti Sándor. Nyomt. Győregyházmegyei kny. I. évf. Ára 10 kor.

Borsodi Gazda. (Miskolcz.) Szerk. és kiadják: Vértesy Tivadar és Sugár Ignácz. Nyomt. Klein és Ludvig. II. évf. Ára 4 kor.

Debreczeni Gazdasági Lapok. (Debreczen.) Fel. szerk. ifj. Sporzon Pál; szerk. Rácz Lajos. III. évf. Havonként 2-szer. Nyomt. a városi ny. Ára 4 kor.

Délkeleti Fürdőlapok. (Oravicza.) Szerk.-tulajd. Frank Gusztáv. Nyomt. Wunder Károly. Megjelenik jun.—szept. II. évf. Ára 2 kor. 40 fill.

Délvidéki Sport. (Temesvár.) Szerk. Neuhausz Ernő és Osztie Andor. Nyomt. Csendes Jakab. IV. évf. Havonként 2-er. Ára 8 kor.

Délvidéki Ügyvédek Lapja. (Temesvár.) Szerk. Korniss Géza; tulajd.-

kiadó a kamara. Nyomt. Csendes Jakab. II. évf. Ára 10 kor.

Erdélyi Gazda. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadó Tokaji László; társszerk. Jakab László; segédszerk.: Éber Ernő; kiadja az Erdélyi gazdasági egylet. XXXIII. évf. Nyomt. Gámán János. Ára 12 kor.

Erdészeti Ujság. (Szászsebes.) Szerk. és kiadó-tulajd. Podhradszky Emil. Nyomt. Stegmann János. V. évf. Ára 8 kor.

Felvidéki Iparosok és Munkások Lapja. (Diós-Győr.) Szerk. Ábrahám Lajos; laptulajd. »Magyar Kuria« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Ára 12 kor.

Filharmonia. (Győr.) Szerk. . . . Nyomt. Pannonia I. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Fortuna. (Győr.) Szerk. Kölcsei Adolf. Nyomt. Hunnia Budapesten. VIII. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Földmivelő. (Hódmezővásárhely.) Szerk. Szathmári Péter, kiadja: Mucsi Lajos. II. évf. Nyomt. Engel Lajos. Ára 4 kor. 40 fill.

Gyakorlati Mezőgazda. (Kassa.) Főszerk. és tulajd. Kovácsy Béla; fel. szerk. Gerlóczy Géza. XXVI. évf. Nyomt. Vitéz A. Hav. 2-szer. Ára 8 kor.

Időjárási Naptár. Magyarország számára. (Ó-Széplak.) Kiadja a nyitravölgyi gazdasági egylet agrármeteorologiai obszervatoriuma. Nyomt. a Kohn-féle ny. Rózsahegyen. XVIII. évf. Ára 8 kor.

Ipar és Kereskedelem. (Szeged.) Főszerk. Perjéssy László; szerk. Gallovich Jenő. Nyomt. Várnai L. II. évf. Havonként 2-szer. Ára 4 kor.

Kecskeméti Szinházi Ujság. (Kecskemét.) Szerk. Kecskeméti Vilmos; kiadó Komor Gyula. Nyomt. Kecskeméti hírlapkiadó ny. r.-t. I. évf. Naponként. Ára 5 hóra 7 kor.

Kerékpár-Sport. (Pécs.) Szerk. és tulajd. Bolgár Tivadar. VIII. évf. Nyomt. Weiss F. és S. Nagy-Kanizsán. Havonként 3-szor. Ára 8 kor.

Kis Tükör. (Kolozsvár.) Képes családi hetilap. Szerk. és kiadó-tulajd. Kecskeméthy István. Nyomt. Gombos Ferencz. IX. évf. Ára 4 kor.

Közgazdasági Közlemények. (Beszterczebánya.) Szerk. dr. Holesch István; kiadja a beszterczebányai kereskedelmi és iparkamara. V. évf. Havonként 3-or. Nyomt. Hungaria. Ára ?

Magyar Erdész. (Ungvár.) Szerk. Imecsfalvi Imecs Géza. Nyomt. Székely Illés, kiadó-tulajd. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

Magyar Földmivelő. (Szatmár.) Szerk. és kiadó-tulajd. Bodnár Gáspár. Nyomt. Morvai János. IV. évf. Ára 4 kor.

Magyar Művészet. (Temesvár.) Szerk. Neuhausz Ernő, hely. szerk. Herczeg Jenő. Nyomt. Délmagyarországi ny. III. évf. Naponként. Ára 6 kor.

A Mi Ujságunk. (Szombathely.) Szerk. Kelemen Lajos. I. évf. Nyomt. Egyházm. ny. Ára 10 kor.

Nagyváradi Magyar Szinpad. (Nagyvárad.) Főszerk. Márkus József, fel. szerk. Karácsonyi Aladár; kiadó Somogyi Károly. Nyomt. . . . I. évf. Naponként.

Napi Közlöny. (Bártfa.) M. orvosok és természetvizsgálók XXXI. gyüléséről. Nyomt. Bleyer M. (1—4. száma).

Népakarat. (Veszprém.) Szerk. Takács Szilveszter. Nyomt. a Vörösmarty ny. IV. évf. Ára 8 kor.

A Nyitravölgyi Gazdasági Egylet Közlönye. (Nyitra.) Szerk. báró Friesenhof Gergely. Nyomt. az egyesület. XXVI. évf. Havonként kétszer. Ára 6 kor.

Szegedi Jogász-Lapok. (Szeged.) Szerk. Reiniger Jakab. X. évf. Nyomt. Endrényi Lajos. Ára 12 kor.

Szinház. (Nyitra.) Főszerk. Miskolczi Henrik: szerk. Kardos Ede; kiadó-tulajd. Dobó Sándor. Nyomt. Huszár István. I évf. Ára ?

Szinházi Lapok. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Beppo. Nyomt. »Zempléni« ny. I. évf. Naponként. Ára a Szinházi idényre 5 kor.

Szinházi Napló. (Szabadka.) Szerk. Pusztai Béla. Nyomt. Szabados Sándor. I. évf.

Szinházi Ujság. (Nagyvárad.) Szerk. Biró János. II. évf. Nyomt. Neumann Vilmos kiadó-tulajd. Naponként.

Szinházi Ujság. (Pécs.) Szerk. és kiadó-tulajd. Honthy István. Nyomt. Pécsi püspöki ny. I. évf. Naponként. Egész idényre 7 kor.

Szinházi Ujság. (Szatmár.) Szerk. és kiadó Kovács Ödön. Nyomt. Pázmánysajtó. I. évf. Naponként. 14 kor. 40 fill.

Szinházi Ujság. (Miskolcz.) Szerk. Czövek Károly és Heténvi Elemér. Nyomt. Forster. Klein és Ludwig. I. évf. Naponként. Ára 8 kor.

Szinházi Ujság. (Kolozsvár.) Szerk.

Herczegh Jenő és ifj. Betegh László tulajd. Nyomt. Gámán János örököse. I. évf. Naponként.

Szőlőszeti és Borászati Lap. (Kecskemét.) Szerk. és kiadó-tul. Maurer János. Nyomt. Forster, Wesselényi és társai Miskolczon. XXII. évf. Ára 8 kor.

Szöveges és Képes Magyar Szinpad. (Szeged.) Főszerk. Márkus József, fel. szerk. Szomory Béla. Nyomt. Várnay L. I. évf. Ára 14 kor. 40 fill.

Temesvári Szinpad. (Temesvár.) Szerk. és tulajd. Krémer Jenő. Nyomt. Csanád egyházm. ny. I. évf. Naponként. Ára 16 kor.

Ungvári Szinpad. (Ung.) Szerk. Vidor Marczi. Nyomt. Székely és Illés. I. évf. Egyes szám 10 fill.

Vármegyei és városi törvényhatósági segéd- és kezelőtisztviselők Közlönye. (Zalaegerszeg.) Szerk. és Kiadja Záborszky József. Nyomt. Breisach Samu. I. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Vasuti Folyóirat. (Miskolcz.) Szerk. és kiadó: Gedeon András. Nyomt. Forster, Klein és Ludwig. IV. évf. Havonként 3-szor. Ára 14 kor.

Összesen 278.

VIII. VIDÉKI LAPOK

(nem politikai tartalommal.)

Abauj-Szántó és Vidéke. (Abauj-Szántó.) Szerk. és nyomt. Baksy Barna. V. évf. Ára 8 kor.

Abony. (Abony.) Szerk. Temesközy Gerzson, kiadó-tulajdonos Szerdahelyi János nyomdász. IV. évf. Ára 8 kor.

Ada-Moholi Közlöny. (Ada.) Szerk. fel. és laptulajd. Berger Adolf. XI. évf. Nyomt. Berger L. Ára helyben 8 kor., vidékre 10 kor.

Alsó-Lendvai Hiradó. (Alsó-Lendva.) Szerk.-tulajd. és kiadó Andor Pál. VI. évf. Nyomt. Balkányi Ernő. Ára 8 kor.

Aradi Hiradó. (Arad.) Szerk. és laptulajd. Cs. Endes Dániel. VIII. évfolyam. Nyomt. Gyulai István. Ára 8 kor.

Aradmegyei Hirlap. (Borosjenő.) Szerk. dr. Mérő Samu. Nyomt. Ungar J. II. évf. Ára 8 kor.

Aranyos-Vidék. (Torda.) Szerk. Lovassy Andor; kiadó-tulajd. Nagy Olivér és társai XI. évf. Nyomt. Füssy és Sztupjár. Ára 8 kor.

Árvamegyei Hirlap. (Alsó-Kubin.) Szerk. és kiadó Trnkócy József nyomdász. XIV. évf. Ára 8 kor.

Aszód és Vidéke. (Aszód.) Szerk. Nyiry Lajos. Nyomt. a m. kir. javítóintézet nyomd. II. évf. Ára 12 kor.

Bácskai Ujság. (Apatin.) Szerk. és kiadó-nyomdász Szavadill József. VI. évf. (Magyar és német). Ára 6 kor.

Bács-Kulai Hirlap. (Kula.) Szerk. és kiadó-tulajd. Berkovits Márk nyomdász. V. évf. Ára 8 kor.

Bács-Topolyai Hirlap. (B.-Topolya.) Szerk. dr. Fárnek Dezső; kiadó-tulajd. Wilheim Miksa nyomdász. VI. évf. Ára 8 kor.

Bajai Hirlap. (Baja.) Szerk. és laptulajd. dr. Lemberger Ármin; Kiadja Kazal József nyomdász. IV. évf. Ára 10 korona.

Bajai Közlöny. (Baja.) Szerk. és tulajd. Erdélyi Gyula; kiadó Rajkovits Károly nyomdász. XXIV. évf. Ára 10 kor.

Balatonvidék. (Keszthely.) Szerk. Bontz József V. évf. Nyomt. a kiadó Sujánszky József. Ára 10 kor.

Barcs és Vidéke. (Barcs). Szerk. és kiadó Skribanek Géza nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Bars. (Léva.) Szerk. Holló Sándor. Nyomt. Nyitrai és társa. XXI. évf. Ára 10 kor.

Barsi Ellenőr. (Aranyos-Marót.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Bottka Győző. Nyomt. Dóczi. XX. évf. Ára 8 kor.

Bártfa és Vidéke. (Bártfa.) Szerk. Arányi Dezső; kiadótulajd. Blayer M. nyomdász. XI. évf. Hav. 2-er Ára 8 kor.

Battonya és Vidéke. (Battonya.) Szerk. ifj. Bittera Béla. Nyomt. Ruber István. I. évf. Ára 8 kor.

Békés. (Gyula.) Szerk. Kohn Dávid; kiadó-tulajd. Dobay János nyomdász. XXXIII. évf. Ára 10 kor.

Békési Lapok. (Békés.) Szerk. Klein Albert; kiadó-tulajd. b. Drechsel Géza nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Bereg. (Beregszász.) Szerk. Janka Sándor; kiadótulajd. a »Haladás« könyvnyomdája. XXVIII. évf. Ára 8 kor.

Beszterczebánya és Vidéke. (Beszterczebánya.) Főszerk. Áldor Imre; szerk. Podhradszky Lajos és Sonnenfeld Mór; tulajd. Sonnenfeld Mór. Nyomt. a Hungaria. XII. évf. Ára 8 korona.

Borsod. (Miskolcz.) Szerk. Miskolczy Pál; kiadó-tulajd. Forster, Klein és Ludvig, XXXV. évf. Ára 8 kor.

Borsod-Miskolczi Hirlap. (Miskolcz.) Szerk. dr. Serédi Jenő; kiadótulajd. Boros Jenő nyomdász. II. évf. Ára 6 kor.

Borsod-Miskolczi Közlöny. (Miskolcz.) Szerk. Sugár Ignácz. Nyomt. Forster, Klein és Ludvig. XIX. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Brassói Szemle. (Brassó.) Szerk. Halász Gyula. Nyomt. Herz. I. évf. Ára 6 kor.

Budafok és Vidéke. (Budafok.)... Nyomt. Leopold és Klein. III. évf. Ára?

Buziási Közlöny. (Buziás.) Szerk. és kiadó-tulajd. Dimitrovics Milos. Nyomt. Ullmann F. I. évf. Ára 10 kor.

Ceglédi Ujság. (Czegléd.) Szerk. dr. Molnár Albert; kiadó-tulajd. a szerkesztőbizottság. Nyomt. Nagy Elek. XI. évf. Ára 6 kor.

Csalóközi Lapok. (Duna-Szerdahely.) Szerk. Adorján Barna. Nyomt. Goldstein Jozsua. I. évf. Ára 8 kor.

Csikmegyei Híradó. (Csik-Szereda.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szvoboda József nyomd. III. évf. Ára 6 kor.

Csongrádi Lap. (Csongrád.) Szerk. Éder János és Holló Adolf; kiadó-tulajd. Weisz Márk nyomdász. XI. évf. Ára 8 korona.

Csongrádmegyei Hirlap. (Szentes.) Szerk. Tasnády Antal. Nyomt. Vajda Bálint. III. évf. Hetenk. 2-szer. Ára 10 korona.

Csurgó és Vidéke. (Csurgó.) Szerk. dr. Nagy Sándor és Matter János; kiadótulajd. Vágó Gyula nyomdász. IX. évf. Ára 8 kor.

Czegléd. (Czegléd.) Szerk. dr. F. Halász László; kiadó-tulajd. Sebők Béla nyomdász. XIX. évf. Ára 6 kor.

Dárda és Vidéke. (Dárda.) Szerk. dr. Berger Lajos. Nyomt. Frank Béla. I. évf. Ára 8 kor.

Debreczen-Nagyváradi Értesitő. (Debreczen.) Szerk. Nyiri Géza. LIX. évf. Nyomt. a város könyvny. Ára 4 kor.

Délsomogy. (Szigetvár.) Szerk. dr. Névy Zoltán és Bárvárth Gyula. Nyomt. a kiadó Kozáry Ede. II. évf. Ára 8 kor.

Délvidék. (Versecz.) Szerk. Perjéssy Lajos; tulajd. Kirchner-féle nyomda. X. évf. Ára 10 kor.

Déva és Vidéke. (Déva.)Szerk.Szentirmay Alajos; kiadó-tulajd. Kroll Gyula nyomdász. X. évf. Ára 8 kor.

Dombóvár és Vidéke (Dombóvár.) Főszerk. Lexa Zeno, szerk. Horvát Samu; kiadja a szerkesztőség. Nyomt. a dombóvári ny. III. évf. Ára 8 kor.

Dunamenti Hirlap. (Duna-Adony.) Szerk. és kiadó Pongrátz Béla; laptulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Ébresztő. (Nagyvárad.) Szerk. Ehrenfeld Adolf; kiadó ifj. Simon Szilárd. Nyomt. Neumann Vilmos. I. évf. Ára 4 kor.

Eperjesi Lapok. (Eperjes.) Szerk. dr. Mikler Károly. XXVI. évf. Nyomt. Kósch Árpád. Ára 10 kor.

Érsekujvár és Vidéke. (Érsekujvár.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Illényi István. XVII. évf. Nyomt. Pálinkás I. Géza. Ára 10 kor.

Erzsébetfalvai Hirlap. (Erzsébetfalva.) Szerk. Matkovich Aladár. Nyomt. Matkovics A. kiadó-tulajd. II. évf. Ára 8 kor.

Erzsébetfalvai Közlöny. (Erzsébetfalva.) Főszerk. és kiadó-tulajd. Erdélyi Mihály; fel. szerk. Radó Károly. VI. évf. Nyomt. Matkovich A. Ára 8 kor.

Esztergom és Vidéke. (Esztergom.) Szerk. Munkácsy Kálmán; kiadó-tulajd. dr. Prokopp Gyula. XXIII. évf. Nyomt. Hunnia. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Esztergomi Közlöny. (Esztergom.) Szerk. és kiadó-tulajd. Haan Rezső. Nyomt. Laiszky János. XXIII. évf. Ára 8 korona.

Esztergomi Lapok. (Esztergom.) Szerk. és tulajd. Gerenday József, a »Hunnia« nyomd. X. évf. Hetenként kétszer. Ára 12 kor.

Félegyházi Hiradó. (Félegyháza.) Szerk. Fluck Miklós; kiadó-tul. Vesszősi József. Nyomt. Feuer Illés. VII. évf. Ára 8 korona.

Félegyházi Hirlap. (Félegyháza.) Szerk. Dobák Ferencz; kiadja Vesszősi József nyomdász. Hetenként 2-er. XIX. évf. Ára 8 kor.

Felső-Bácska. (Bács-Almás.) Szerk. Pethő Lajos. Nyomt. az aszódi m. kir. javítóintézet. II. évf. Ára 8 kor.

Felsőbánya. (Felsőbánya.) Szerk. és kiadó: Spáczay Gyula. Nyomt. Molnár Mihály. II. évf. Ára 4 kor. (Megszűnt.)

Felsőbányai Hirlap. (Nagybánya.)

Szerk. Imre Károly: kiadó Nánásy István nyomdász. VI. évf. Hav. 2-szer. Ára 4 kor.

Felső-Sárosi Hirlap. (Bártfa.) Szerk. és laptulajd. Uhlig Leo. Nyomt. Blayer M. II. évf. Ára 8 kor.

Felső-Somogy. (Lengyeltóti.) Szerk. és kiadó László Arnold. Nyomt. Günsberger Zoltán. I. évf. Ára 8 kor.

Felsővidék. (Kassa.) Főszerk. Telekessy János; fel. szerk. Schleiminger Jenő. Nyomt. Rósa Viktor. II. évf. Ára 10 kor.

Felvidék. (Beszterczebánya.) Szerk. Ferenczy Ödön; kiadó-tulajd. Machold F. nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Felvidéki Hiradó. (Turócz-Szent-Márton.) Szerk. Berecz Gyula; kiadó a Magyar nyomda. XX. évf. Ára 8 kor.

Felvidéki Ujság. (Zsolna.) Főszerk. Ferényi Antal; szerk. és kiadó-tulajdonos Garai Lajos. Nyomt. Gansel Lipót Trencsénben. VIII. évf. Ára 8 kor.

Galántha és Vidéke. (Galántha.) Szerk. Vörös Ferencz; kiadó-tulajd. Neufeld Samu nyomdász. VI. évf. Ára 8 kor.

Garamvidéke. (Breznóbánya). Szerk Zsemley Oszkár. Tulajd. és kiadó Kreisler József nyomdász. II. évf. Ára 8 kor.

Gödöllő és Vidéke. (Gödöllő.) Szerk. Nyiry Lajos. Nyomt. az aszódi m. kir. javitóintézet ny. III. évf. Ára 12 korona.

Gömöri Hirlap. (Rimaszombat.) Szerk. a kiadó-tulajd. Nárai J. Á. nyomdász. XIII. évf. Ára 8 kor.

Gömör-Kishont. (Rimaszombat.) Szerk. Dienes Lajos; kiadja Rábely Miklós nyomdász; XXI. évf. Ára 8 kor.

Gyergyó. (Gyergyó-Szent-Miklós.) Szerk. Kálmán István. Nyomt. Létz János és társa I. évf. Ára 8 kor.

Gyergyói Hirlap. (Gyergyó-Szent-Miklós.) Szerk. Kalmár Ignácz; kiadó: Létz János és társa nyomdája. IV. évf. Ára 8 kor.

Győri Vasárnapi Ujság. (Győr.) Szerk. es laptulajd. Malcsiner Sándor. Nyomt. Heckenast György. II. évf. Ára 8 korona.

H.-Böszörmény és Vidéke. (H.-Böszörmény.) Szerk. Porcsalmy Gyula; kiadó-tul. Szabó Ferenczné nyomdája. XI. évf. Ára 8 kor.

Hajduság. (Hajdu-Nánás.) Szerk. Marschalkó Zoltán laptulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Halas és Vidéke. (Halas.) Szerk. dr. Hodossy Géza; kiadja Kémeri Sándor. Nyomt. Hirth Lipót és társa Szabadkán. II. évf. Het. 2-szer. Ára 8 kor.

Hatvan és Vidéke. (Hatvan.) Szerk. Nyiry Lajos. Nyomt. az aszódi m. kir. javitóintézet nyomd. II. évf. Ára 12 kor.

Heves és Vidéke. (Heves.) Szerk. Maczky Emil és Tomcsányi Ferencz. Nyomt. Adler József. I. évf. Ára 8 kor.

Hevesmegyei Lapok. (Gyöngyös.) Szerk. kiadó-tulajd. Vadász Lajos; X. évf. Nyomt. Kovács és társa. Ára 12 kor.

Hód-Mező-Vasárhely. (Hód-Mező-Vásárhely.) Szerk. és kiadó ifj. Szilágyi Gyula; nyomt. a hódmező-vásárhelyi nyomda- és kiadó-részvénytársaság. XXXI. évf. Hetenként 2-szer. Ára 8 kor.

Homonna és Vidéke. (Homonna.) Szerk. Réz László; kiadó-tulajd. Walter H. és társa. I. évf. Ára 8 kor.

Honti Lapok. (Ipolyság.) Szerk. Halász Ferencz. VII. évf. Nyomt. Neumann Jakab. Ára 9 kor.

Hungária. (Szombathely. Kiadótulajd. CsanádiTörök Gerő. Nyomt. Gábriel Ágoston II. évf. Hav. 2-szer. Egy sz. ára 2 fill.

Hunyad. (Déva.) Szerk. laptulajd. Réthy Lajos; kiadó Hirsch Adolf nyomdász. XXVI. évf. Ára 8 kor.

Járási Értesítő. (Sárbogárd.) Szerk. Migray József. Laptulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. II. évf. Ára 12 kor.

Kaposvár. (Kaposvár.) Szerk. és laptulajdonos Csondor János. XVI. évf. Nyomt. Gerő Zsigmond. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Kárpáti Lapok. (Ungvár.) Szerk. Romanecz Aladár; kiadó-tulajd: Jäger Bertalan nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Kecskemét és Vidéke. (Kecskemét.) Szerk. és kiadó-tulajd. Székely Viktor. Nyomt. Tóth László. III. évf. Hav. 3-szor. Ára 3 kor. 20 fill.

Keszthelyi Héviz. (Keszthely.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Kórodi Simon. Nyomt. Sujánszky József. I. évf. Ára az idényre 3 kor.

Kemenesalja. (Kis-Czell.) Szerk. Tóth Dezső. Nyomt. Bertalanffy József Szombathelyt. I. évf. Ára 8 kor.

Keszthelyi Hirlap. (Keszthely.) Szerk. dr. Lovassy Sándor; kiadó-tulajd. Mérei Ignácz. Nyomt. Farkas János. XXIV. évf. Ára 10 kor.

Kisbér és Vidéke. (Kisbér.) Szerk. Döme Péter; kiadó-tulajd. Haftl Kálmán nyomdász. X. évf. Ára 8 kor.

Kis-Czell és Vidéke. (Kis-Czell.) Szerk. Huss Gyula. Kiadja a »Vörösmarty« ny. III. évf. Ára 8 kor.

Kisjenő-Erdőhegy és Vidéke. (Kisjenő-Erdőhegy.) Szerk és kiadó-tulajd. Gallovich Dezső. III. évf. Nyom. a Kisjenő-Erdőhegy és Vidéke könyvny. Ára 8 kor.

Kiskőrösi Ujság. Szerk. és kiadó Egregi Horváth János; kiadó a »Magyar Kurir« Ujságvállalata. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. (Megszünt.)

Kiskun-Halas Helyi Értesítője. (Kis-Kun-Halas.) Szerk. és kiadó Práger Ferencz nyomdász. I. évf. Ára 2 kor. 80 fill.

Kis-Küküllő. (Dicső-Szent-Márton) Szerk. Boér Elek és Kedves József; kiadótulajd. Hirsch Mór nyomdász. XI. évf. Ára 8 kor.

Kispest-Szt-Lőrinczi Hiradó. (Kispest-Szent-Lőrincz.) Szerk. Muskó Pál; kiadó-tulajd. Fischof Henrik. II. évf. Ára 8 kor.

Kispest-Szent-Lőrinczi Lapok. (Kispest-Szent-Lőrincz.) Szerk. és kiadó Seper Kajetán. IV. évf. Nyomt. Szent-Gellért ny. Budapesten. Ára 10 kor.

Kisujszállás és Vidéke. (Kisujszállás.) Szerk. dr. Pallagi Gyula; kiadótulajd. Szekeres József nyomdász. IX. évf. Ára 8 kor.

Kisvárdai Lapok. (Kisvárda.) Szerk. és laptulajdonos dr. Vadász Lipót. Nyomt. Berger Ignácz. XIV. évf. Ára 8 kor.

Komáromi Hirlap. (Komárom.) Főszerk.-tulajd. Dr. Kolbe Dezső; szerk. Berinkey Bálint. Nyomt. Hungaria. V. évf. Ára 10 kor.

Komáromi Lapok. (Komármegyei Közlöny.) (Komárom.) Főszerk. Tuba János; fel. szerk. dr. Kiss Gyula. Nyomt. Spitzer Sándor. XXII. évf. Ára 10 kor.

Komáromi Ujság. (Komárom.) Szerk. Alapi Gyula. Nyomt. Schönwald Tivadar. I. évf. Ára 10 kor.

Komármegyei Értesitő. (Komárom.) Szerk. és kiadó-tulajd. Jankovich Lajos; társszerk. Miklósi Pál. XI. évf. Nyomt. Hacker Richard. Ára 10 kor.

Korpona és Vidéke. (Korpona.) Szerk.-tulajd. Jeszenszky Gusztáv, társszerk. Matunák Mihály. IV. évf. Nyomt. Joerges Ágost. Ára 9 kor.

Kőszeg és Vidéke. (Kőszeg.) Szerk. Wittinger Ernő; kiadó-tulajd. Feigl Gyula nyomdász. XXI. évf. Ára 8 kor.

Közérdek. (Nagy-Kikinda.) Szerk. és laptulajd. Jeszenszky Ignácz. Kiadó Szegyakov Milán nyomdász. IV. évf. Ára 8 kor.

Közérdek. (Ujpest.) Szerk. Brankovics György. Nyomt. Fuchs Antal kiadó-tulajd. VI. évf. Ára 8 kor.

Közérdek. (Tiszafüred.) Szerk. és kiadó-tulajd. Timon Tihamér György. Nyomt. Goldstein L. I. évf. Havonként 2-szer. Ára 6 kor.

Krassó-Szörényi Lapok. (Lugos.) Szerk. fel. és kiadó-tulajd. Virányi János nyomdász. XXIII. évf. Ára 12 kor.

Kun-Halas. (Halas.) Szerk. és kiadótulajd. Dr. Hermán Ferencz. Nyomt. Kálisch István Kis-Kőrösön. V. évf. Ára 10 kor.

Kun-Majsa. (Kun-Majsa.) Szerk. és kiadó-tulajd. Sasvári Sándor. Nyomt. Wirth Lipót és társa. IV. évf. Ára 6 kor.

Kun-Szent-Márton és Vidéke. (Kun-Szentmárton.) Szerk. Csanády István és Mezey István; kiadó-tulajd. Csanády József nyomdász. V. évf. Ára 8 kor.

Kunszentmiklós és Vidéke. (Kis. Kőrös.) Szerk. dr. Deutsch Ignácz és Berger Béla. Nyomt. özv. Bors Károlyné. IV. évf. Ára 6 kor.

Losoncz és Vidéke. (Losoncz.) Ideigl. fel. szerk. Jeszenszky Ráfael; lap-tul. képviselője Kovács Ferencz. XXII. évf. Nyomt. Losonczi Sándor. Ára 10 kor.

Magyar Népzászló. (Nagyvárad.) Főszerk. Rádl Ödön; fel. szerk. dr. Gyémánt Jenő; kiadó Láng József nyomdász. IV. évf. Ára 6 kor.

Magyar Paizs. (Zalaegerszeg.) Szerk. dr. Kele Antal; kiadja Borbély György. Nyomt. Breisach Sámuel. II. évf. Ara 4 kor.

Marczali. (Marczali.) Szerk. és kiadó Mizsur Ádám nyomdász. II. évf. Ára 8 kor.

Mező-Kövesd és Vidéke. (Mező-Kövesd.) Szerk. és kiadó-tulajd. Harangi Gyula. Nyomt. Balázs Ferencz. V. évf. Ára 8 kor.

Mezőtur és Vidéke. (Mezőtur.) Szerk. és kiadó-tulajd. Fadgyas Károly. Nyomt. Gyikó K. XVII. évf. Ára 8 kor.

Mezőtúri Hirlap. (Mezőtúr.) Szerk. dr. Nyiry Kálmán; laptulajd. Fülöp Ferencz. III. évf. Nyomt. Dolesch és Braun. Ára 8 kor.

Mindszenti Lap. (Mindszent.) Szerk. és kiadó-tulajd. Weisz Ignácz nyomdász. III. évf. Ára 4 kor.

Módos. (Módos.) Szerk. dr. Ernst Lajos; kiadó-tulajd. Lustein Márcus nyomdász. II. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Monor és Vidéke. (Monor.) Szerk. id. Bobory János; laptutajd. özv. Kostyelik Gézáné. Nyomt. Első kispesti kny. IV. évf. Ára 12 kor.

Monorkerületi Lapok. (Monor.) Szerk. Mikola László; kiadó-tulajd. Molnár Sándor. Nyomt. Monorkerületi kny, I. évf. Ára 12 kor.

Moór és Vidéke. (Moór.) Szerk. Reszler Jakab nyomdász. XIII. évf. Ára 10 kor.

Mosonvármegye. (Magyar-Óvár.) Szerk. Ralbovszky Géza; laptulajdonos Holczer József. III. évf. Nyomt. Sagl J. özv. Ára 12 kor.

Munkács. (Munkács.) Szerk. Szántó Soma és Szalay István; lapkiadó-tulajd. Kroó Hugó nyomdász. XVIII. évf. Ára 8 kor.

Muraköz. (Csáktornya.) Szerk. Margitai József; kiadó Fischel Fülöp nyomdász. XVIII. évf. Ára 8 kor. (Magyar és horvát szöveggel.)

Muraszombat és Vidéke. (Muraszombat.) Szerk. Sinkovics Elek; kiadó a vendvidéki magyar közművelődési egyesület. Nyomt. Hirschl N. XVII. évf. Ára 6 kor.

Nagybánya és Vidéke. (Nagy-Bánya.) Szerk. Révész Imre; kiadó-tulajd. Molnár Mihály nyomdász. XXVII. évf. Ára 8 kor.

Nagy-Károly és Vidéke. (Nagy-Károly.) Szerk. Papp Béla; kiadó-tulajd. Sarkadi Nagy Zsigmond nyomdász. XVIII. évf. Ára 8 kor.

Nagykátai Hírlap. (Nagy-Káta.) Szerk. dr. Bánus Vilmos és ifj. Chikán Pál. III. évf. Ára 8 kor.

Nagy-Kőrösi Hirlapok. (Nagy-Kőrös.) Főszerk. Tóth József; szerk. Takács Béla; társszerk. Plager Gyula és dr. Joó Imre; laptulajd. Plager és társa. Nyomt. Ottinger Kálmán. XXIV. évf. Ára 10 kor.

Nagy-Kőrösi Ujság. (Nagy-Kőrös.) Szerk. Benkő Imre; kiadó-tulajd. Bazsó Lajos nyomdász. II. évfolyam. Ára 6 kor.

Nagy-Kunság. (Karczag.) Szerkesztő Sződi Miksa. XXVI. évf. Nyomt. Sződi S. Ára 8 kor.

Nagy-Küküllő. (Segesvár.) Szerk. Dancs Bertalan; kiadó-tulajd. Betegh Pál nyomdász Székelyudvarhelyt. III. évf. Ára 8 kor.

Nagyszentmiklós. (Nagyszentmiklós.) Szerk. Pólya Endre. Nyomt. Wiener Náthán. X. évf. Ára 8 kor.

Nagyszombati Hetilap. (Nagyszombat.) Szerk. és tulajd. Thinágl János Henrik. Nyomt. Winter Zsigmond. XXXIII. évf. Ára 4 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Nagy-Tapolcsány és Vidéke. (Nagy-Tapolcsány.) Szerk. Zhorella Gyula és Pollák-Lengyel Béla. III. évf. Ára 10 kor.

Népszava. (Szabadka.) Szerk. és tulajd. Terbe Vincze. Nyomt. Hirth Lipót és társa. IX. évf. Ára 12 kor.

Nyirvidék. (Nyiregyháza.) Szerk. Inczédy Lajos; kiadó-tulajd. Jóba Elek nyomdász. XXII. évf. Ára 8 kor.

Nyitrai Lapok. (Nyitra.) Szerk. és tulajd. Weiss József. XXXII. évf. Nyomt. Iritzer Zsigmond. Ára 10 kor. 40 f. (Magyar és német szöveggel.)

Ó-Becse és Vidéke. (Ó-Becse.) Szerk. dr. Grünbaum Pál; kiadó-tulajd. Lőwy Lajos nyomdász. XIV. évf. Ára 8 kor.

Orosházi Közlöny. (Orosháza.) Főszerk. Pless Ignácz; fel. szerk. Kis Mór. kiadó-tulajd. Pless N. XXIII. évf. Ára 8 kor.

Orsova és Vidéke. (Orsova.) Főszerk. Ghyczy László, fel. szerk. Gáspárdy Alajos. Nyomt. Tillmann R. XVII. évf. Ara 8 kor.

Összetartás. (Zenta.) Szerk. dr. Ellinger Jenő. Nyomt. Beretka Imre I. évf. Het. 3-szor. Ára 4 kor 80 fill.

Paksi Hirlap. (Paks.) Szerk. és kiadó Raksay Sándor. Nyomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Pápai Közlöny. (Pápa.) Szerk. és kiadótul. Pollatsek Frigyes. Nyomt. Nobel Ármin. XI. évf. Ára 12 kor.

Pápai Lapok. (Pápa.) Szerk. dr. Kőrös Endre; laptulajd. dr. Fenyvessy Ferencz; XXVIII. évf. Nyomt. a főisk. ny. Ára 12 korona.

Pápai Ujság. (Pápa.) Szerk. Győri Gyula. III. évf. Nyomt. Nitsmann József Győrött. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Petrosény és Vidéke. (Petrosény.) Szerk. Zádory Károly; laptulajd. Figuli Antal nyomdász. V. évf. Ára 8 kor.

Pozsonyi Hirlap. (Pozsony.) Szerk. Hamvas József. Nyomt. Freistadt Mór. I. évf. Ára 8 kor.

Rábaközi Közlöny. (Csorna.) Szerk.

László Samu Kapuvárott és Kokas István Csornán. IV. évf. Nyomt. Csokonai ny. Ára 8 kor.

Ráczkevei Hírlap. (Ráczkeve.) Szerk. és laptulajd. Guóth Kálmán. III. évf. Nyomt. Rode Mihály kiadó. Ára 8 kor.

Radna-Lippa. (Lippa.) Szerk. és tulajd. Zach Teréz. II. évf. Nyomt. Zach József. Ára 8 kor.

Rákospalotai Közlöny. (Rákospalota.) Szerk. és tulajd. Kohn Jakab. Nyomt. Fischer és Deutsch kiadók. I. évf. Ára 6 kor.

Rákos Vidéke. (Rákos-Szt.-Mihály.) Szerk. Pártényi József; kiadó-tulajd. dr. Bartha Sándor. Nyomt. Stephaneum Budapesten. I. évf. Ára 8 kor.

Resicai Lapok. (Resicabánya.) Szerk. Deák Gyula; kiadó-tulajd. Weisz Adolf nyomdász. II. évf. Ára 9 kor. 60 f.

Rozsnyói Hiradó. (Rozsnyó.) Szerk. Róth Béla; kiadja Kovács Mihály nyomdász. XXIV. évf. Ára 8 kor.

Sajó Vidék. (Rozsnyó.) Szerk. Komoróczy Miklós; tulajd.: Herman Istvánné. Nyom. a Sajóvidék ny. IV. évf. Ára 8 kor.

Sárospatak. (Sárospatak.) Szerk. és lapkiadó-tulajd. Molnár János. II. évf. Nyomt. Steinfeld Jenő. Ára 8 kor.

Sárrét. (Berettyó-Ujfalu.) Szerk. Nagy Zoltán; kiadó-tulajd. Adler Béla nyomdász. I. évf. Ára 8 kor.

Sárvárvidéki Hírlap. (Keszthely.) Szerk. dr. Berger József. III. évf. Nyomt. Sujánszky József. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Selmeczbányai Hiradó. (Selmeczbánya.) Szerk. Kuti István; kiadók Joerges Ágost özv. és fia nyomd. XII. évf. Ára 8 kor.

Somlyóvidéki Hirlap. (Devecser.) Szerk. Huss Gyula; kiadja a »Vörösmarty« nyomda. VI. évf. Ára 8 kor.

Somogyi Ujság. (Kaposvár.) Szerk. és kiadó: Poór Sándor. Nyomt. Hagelmann Károly. VIII. évf. Ára 8 kor.

Sümeg és Vidéke. (Sümeg.) Szerk. Éles Károly. Nyomt. Horváth Gábor. IX. évf. Ára 8 kor.

Szabadkai Közlöny. (Szabadka.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Szabados Sándor nyomdász. XXVI. évf. Ára 4 kor.

Szabadság. (Esztergom.) Szerk.-tulajd. Bártfay Géza. VI. évf. Nyomt. Tábor Adolf. Hetenként 2-szer. Ára 12 kor.

Szabad Szó. (Szentes.) Szerk. Árvai Bálint. III. évf. Nyomt. Vajda. Ára 4 kor.

Szabolcsi Tiszavidék. (Tisza-Lök.) Szerk. fel. Héry Gyula. Tulajd. a »Magyar Kurir« Ujságvállalat. Nzomt. Neuwald Illés Budapesten. I. évf. Ára 12 kor.

Szálló Levelek. (Nyirád.) Szerk. Polgár Béla. Nyomt. a Vörösmarty ny. Devecser. V. évf. Havonk. 2-er. Ára 12 kor.

Szalontai Lapok. (Nagy-Szalonta.) Szerk. Nagy Márton, Kornstein Herman és Podhradcky Rezső; lapkiadó-tulajdonos Reich Jakab nyomdász. XIII. évf. Ara 8 kor.

Szamos. (Szatmár.) Szerk. dr. Hantz Jenő; kiadó-tulajd. Litteczky Endre a Szabadsajtó ny. XXXII. évf. Hetenként kétszer. Ára 8 kor.

Szarvas és Vidéke. (Szarvas.) Szerk. Benczúr Sándor; kiadó-tulajd. Sámuel Adolf. Nyomt. a Szarvas és Vidéke ny. XII. évf. Ára 8 kor.

Szarvasi Lapok. (Szarvas.) Szerk. Szikes Antal; Nyomt. Dantzky Sándor. XVIII. évf. Ára 10 kor.

Szatmár. (Szatmár.) Szerk. Nagy Lajos; kiadó-tulajd. Nagy Lajosné nyomd. XXVII. évf. Ára 5 kor. 60 f.

Szatmár és Vidéke. (Szatmár.) Szerk. dr. Fejes István; kiadó-tulajd. Morvai János nyomdász. XVIII. évf. Ára 6 kor.

Szatmármegyei Közlöny. (Nagy-Károly.) Szerk. Baudisz Jenő; tulajdonos Roth Károly nyomdász. XXVI. évf. Ára 8 kor.

Szatmár-Németi. (Szatmár.) Szerk. Mátray Lajos; kiadó-tulajd. Weinberger testvérek. V. évf. Ára 4 kor.

Szeghalomvidéki Hírlap. (Szeghalom.) Szerk. dr. Csák István. II. évf. Nyomt. Kovács A. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Székely-Udvarhely. (Sz.-Udvarhely.) Szerk. és kiadó-tul. Betegh Pál nyomdász. VII. évf. Ára 8 kor.

Szekszárd és Vidéke. (Szekszárd.) Szerk. és laptulajd. Geiger Gyula; Nyomt. Rosenbaum Miksa Pakson. XXI. évf. Ára 12 kor.

Szent-Endre és Vidéke. (Szent-Endre.) Szerk.-tulajd. Czobor Hugó. III. évf. Nyomt. Markovits és Garai Budapesten. Ára 8 kor.

Szentes és Vidéke. (Szentes) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Mátéffy Ferencz, társszerk. Bánfalvi Lajos; Nyomt. a Szentes és Vidéke ny. XXII. évf. Hetenként 2-szer. Ára 10 kor.

Szent-Gotthárd. (Szent-Gotthárd.) Szerk. és kiadó-tul. Wellisch Béla nyomdász. VI. évf. Ára 8 kor.

Szepesi Hirnök. (Lőcse.) Szerk. Hensch Aladár; kiadó-tulajd. Nagy Árpád. Nyomt. Reiss Jos. Th. XXXIX. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Szepesi Lapok. (Igló.) Szerk. Nikházi Frigyes; kiadó-tulajd. Csetényi Emil. Nyomt. a »Tátra« ny. XVII. évf. Ára 8 korona.

Szilágy. (Zilah.) Fel. szerk. dr. Kincs Gyula; szerk. ifj. Kapus Sámuel, kiadó Seres Samu nyomdász. XIX. évf. Ára 8 kor.

Szilágy-Somlyó. (Szilágy-Somlyó.) Szerk. és kiadó-tulajd. Bölöni Sándor nyomdász. XIX. évf. Ára 8 kor.

Szoboszló és Vidéke. (Hajdu-Szoboszló.) Szerk. és kiadó-tulajd. Fehér Gábor. Nyomt. Plón Gy. XI. évf. Ára 8 kor.

Szolnok-Doboka. (Deés.) Szerk. és kiadó Veress Dezső. Nyomt. Demeter és Kiss XXVI. évf. Ára 12 kor.

Tapolcza és Vidéke. (Tapolcza.) Szerk. és kiadó-tulajd. Feleki Alajos. Nyomt. Lőwy B. XI. évf. Ára 10 kor.

Társadalmi Lapok. (Ujpest.) Szerk. és kiadó-tulajd. Sugár Bódog. Nyomt. Korvin test. V. évf. Ára 8 kor.

Tata és Tóváros. (Tata.) Szerk. Fogassy Kázmér; laptulajd. Nobel Adolf nyomdász. V. évf. Ara 8 kor.

Tokaj-Hegyalja. (Szerencs.) Szerk. és kiadó-tulajd. Simon József nyomdász. IX. évf. Ára 8 kor.

Tolnamegyei Közlöny. (Szegzárd.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Boda Vilmos. Nyomt. Molnár Mór. XXIX. évf. Ára 12 kor.

Túrkeve. (Túrkeve.) Szerk. és laptul. Bentsik Emma. Nyomt. Fölföldy Györgyné. XI. évf. Ára 8 kor.

Udvarhelyi Hiradó. (Székely-Udvarhely.) Szerk. és kiadó-tulajd. Becsek Aladár; nyomt. Becsek D. fia. IV. évf. Ára 8 kor.

Ugocsa. (Nagy-Szőllős.) Szerk. id. Králik József; lapkiadó-tulajdonos Doktor István nyomdász. XVII. évf. Ára 8 kor.

Uj-Arad és Vidéke. (Uj-Arad.) Szerk. és tulajd. Németh Péter. I. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Ujpesti Hirlap. (Ujpest.) Szerk. és laptulajd. Beness János. III. évf. Nyomt. Fuchs Antal. Ára 8 kor. (Megszünt.)

Ujpesti Közlöny. (Ujpest.) Szerk. és kiadó-tulajd. Mártonffy Imre. Nyomt. Kellner és Morländer. IX. évf. Ára 8 kor.

Ung. (Ungvár.) Szerk. Lőrinczy Jenő; kiadó-tulajd. Székely és Illés nyomdászok. XXXIX. évf. Ára 8 kor.

Ungvári Közlöny. (Ungvár.) Szerk. Schürger Ferencz; kiadó-tulajd. Lévai Mór nyomdász. XXIII. évf. Ára 8 kor.

Váci Hirlap. Szerk. Kulcsár Ernő; kiadja Kovách Ernő. Nyomt. Mayer Sándor. XV. évf. Ára 12 kor.

Vágvölgyi Lap. (Trencsén.) Szerk.-kiadó Skarnitzl X. Fer. nyomdász. XXVIII. évf. Ára 8 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Veszprémi Ellenőr, (Veszprém.) Szerk. Várkonyi Dezső. IV. évf. Nyomt. Köves és Boros. Ára 12 kor.

Visó és Vidéke. (Felső-Visó.) Szerk. Cseh Nándor; kiadó-tulajd. Ocskay H. Nyomt. Schiffmann H. VI. évf. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Visói Hirlap. (Felső-Visó.) Szerk. és kiadó-tulajd. Aczél Ödön. Nyomt. Schiffmann H. Máramaros-Szigen. II. évf. Ára 8 kor.

Zalai Közlöny. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. dr. Villányi Henrik; kiadó ifj. Wajdits József nyomdász. XL. évfolyam. Ára 10 korona.

Zalamegye. (Zala-Egerszeg.) Szerk. és kiadó-tulajd. Udvardy Ignácz. Nyomt. Vágó János. XX. évf. Ára 8 kor.

Zemplén. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Dongó Gyárfás Géza; kiadó-tulajd. Éhlert Gyula. Nyomt. a Zemplén ny. XXXII. évf. Ára 6 kor.

Zempléni Hirlap. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Hadady Géza és Jurcsó Ágoston. Nyomt. a Pannonia. IX. évf. Ára 10 korona.

Zentai Hiradó. (Zenta.) Szerk. és kiadó-tulajd. Kabos Ármin nyomdász. VI. évf. Ára 10 kor.

Zentai Közlöny. (Zenta.) Szerk. és kiadó-tulajd. Fekete Sándor nyomdász. XIII. évf. Ára helyben 6 kor. vid. 8 korona.

Zólyom és Vidéke. (Zólyom.) Szerk. és tulajd. Friedmann Mór. Nyomt. Zólyom és Vidéke könyvny. IV. évf. Ára 8 korona.

Zólyomvármegyei Hirlap. (Zólyom.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Nádosy Gyula nyomdász. XV. évf. Ára 8 kor.

Zsombolya. (Zsombolya.) Szerk. és kiadó Porse Vilmos. Nyomt. Wunder Rezső kiadó. I. évf. Ára 6 kor.

Összesen 218.

IX. HIRDETÉSI LAPOK.

BUDAPESTEN.

Országos Hirdetési Közlöny. Szerk. és tulajd. Gerő József. VII. évf. Nyomt. Európa. Hav. 2-szer. Ára 10 kor.

VIDÉKEN.

Abauj-Tornavármegye Hivatalos Lapja. (Kassa.) Szerk. Abauj-Tornavármegye alispáni hivatala. I. évf. Ára 6 kor.

Baranya Vármegye hivatalos lapja. (Pécs.) Szerk. és kiadja Várady Ferencz. Nyomt. Taizs József. IV. évf.

Brassói Értesítő. (Brassó.) Szerk. és kiadó Incze és Szőts. Nyomt. Gabony Vilmos. I. évf. Naponként. Ára 4 kor. (Magyar és német szöveggel.)

Gömör-Kishont t. e. Vármegye Hivatalos Értesitője. (Rimaszombat.) Szerk. és kiadja a vármegyei alispáni hivatal. Szerk. fel. Rábely Miklós nyomdász. XII. évf. Hivatalos hetilap. Ára 8 kor.

Győr szab. kir. város hivatalos Értesítője. (Győr.) XII. évf.

Győrvármegye Hivatalos Értesítője. (Győr.) Nyomt. Gross testvérek. II. évf. Havonként 2-szer.

Háromszékmegyei Értesitő. (Kézdi-Vásárhely.) Szerk. és kiadja a Háromszékvármegye alispáni hivatala. XVIII. évf. Nyomt. ifj. Jancsó Mózes. Havonként 2-szer. Ára 8 kor.

Heves Vármegye Közigazgatási Lapja. (Eger.) Megyei hivatalos Közlöny. Nyomt. az egri ny. r. társ.

Hivatalos Értesítő. (Segesvár.) Szerk. dr. Seiwert Vilmos; kiadja Nagy-Küküllő vármegye X. évfolyam. Nyomt. Horeth Fr. J.

Hivatalos Közlemények. (Gyula.) Békésvármegye hivatalos lapja. Kiadja a vármegye alispánja. IV. évf. Nyomt. Dobay János.

Hivatalos Közlönye (Torda) Torda-Aranyos vármegye törvényhatóságának. Nyomt. Füssy és Sztupjár. II. évf.

Hontvármegye Hivatalos Közlönye. (Ipolyság.) Szerk. a vármegye jegyzői kara. IX. évf. Havonként 3-or. Nyomt. Neumann Jakab. Ára 6 kor.

Kolozsvármegye Hivatalos Közlönye. (Kolozsvár.) Szerk. Hory Béla dr. Lásposi Hegedűs Árpád és dr. Pavlik Sándor. Nyomt. Gámán János örököse. XXIV. évf. Ára 8 kor.

Körözvények. (Nagyvárad.) Biharvármegye alispánjától. Nyomt Laszky Ármin. III. évf.

Nógrádvármegyei Hivatalos Értesitő. (B.-Gyarmat.) Kiadja a vármegyei jegyzői hivatal. Nyomt. a balassagyarmati könyvnyomda r. t. LVIII. évf. Hetenként. Ára 8 kor.

Pozsony Vármegye Hivatalos Közlönye. (Pozsony.) Szerkeszti és kiadja Klempa Bertalan alispán. Nyomt. Wigand. F. K. X. évf. Havonként 2—3-szor. Ára 4 kor.

Rendeleti Közlöny. (Nagy-Szalonta.) Szerk. Nagy Márton; kiadja Reich Jakab nyomdász. XII. évf.

Sárosvármegye Hivatalos Lapja. (Eperjes.) Szerk. és kiadja Sáros vármegye alispáni hivatala. Nyomt. Kósch Árpád. VI. évf. Hetenként. Ára 4 kor.

Somogyvármegye Hivatalos Lapja. (Kaposvár.) Szerk. és laptulajd. Roboz István. XX. évf. Kiadó Hegelmann Károly nyomdász.

Sopronvármegye Hivatalos Közlönye. (Sopron.) Szerk. Zalka Pál; kiadja Sopronvármegye törvényhatósága. Nyomt. Röttig Gusztáv. I. évf. Ára 2 kor.

Trencsén Vármegye Hivatalos Közlönye. (Trencsén.) Szerk. Baross Jusztin alispán; kiadja Skarnitzl X. Ferencz nyomdász. Hav. 2-szer. XI. évf. Ára 4 kor.

Vasvármegyei Hirdető. (Szombathely.) Kiadó-laptulajd. Apfel Sándor. Nyomt. Bertalanffy József. I. évf. Egyes szám 4 fill.

Zólyomvármegye Hivatalos Lapja. (Beszterczebánya.) Szerk. és kiadja Zólyomvármegye alispáni hivatala. II. évf. Nyom. Machold F. Ára 4 kor.

Összesen 24.

X. VEGYES MELLÉKLAPOK.

BUDAPESTEN.

A Budapesti Közlöny Hivatalos Értesitője. XXIX. évf. Hetenként hatszor.

A »Budapest« Regénycsarnoka. Heti melléklap. XIX. évf.

Curiai Határozatok. A »Jogtudományi Közlöny« melléklapja.

Darázs. Melléklet a Kis-Pest-Szent-Lőrinczi Lapokhoz. Nyomt. a Belvárosi ny. I. évf.

Egy krajczáros tréfás képes Herkó Páter. A magyar Herkó Páter melléklapja. Hetenként 2-szer. III. évf. Ára 2 kor. 40 f.

Honvédorvos. A »Gyógyászat« havi melléklete.

Hölgyek Lapja. A »Képes Családi Lapok« heti melléklete. XIII. évf.

Jogesetek. XVII. évf. Melléklet a »Jog«-hoz és az »Ügyvédek Lapjá«-hoz.

Katholikus Tanügy. A »Magyar Állam« melléklapja. Szerk. dr. Zelliger Vilmos. VII. évf. Ára 4 kor.

Közegészségügy és Törvényszéki Orvostan. Szerk. Fodor József, tanár. Az »Orvosi Hetilap« mellékletei.

Magyar Lloyd. A »Magyar Kereskedők Lapja« heti melléklete. XXI. évf.

Magyar Sörfőzök Lapja. Az »Adóügyi Szaklap« két heti melléklete.

Nyilvántartás. A »Rendőri Lapok« melléklapja. VI. évf. (Magyar és német szöveggel.)

A »Pénzügyi Közlöny.« melléklapja.

Pénzügyi Utmutató. A »Pénzügyi Hirlap« melléklapja. XIV. évf.

Polgári Törvénykezés. A »Büntető Jog Tára« melléklapja. XVIII. évf.

Posta- és Távirdai Közlemények. Melléklet a M. kir. Posta- és Távirdai Rendeletek Tárához.

Regénytár. A »Vasárnap Ujság« heti melléklete. VII. évf.

Rendőri Közlöny. A »Belügyi Közlöny« melléklapja. XXX. évf.

Sorsolási Tudósító. A »Pénzügyi Ujság« melléklete VI. évf.

Szemészet. Szerk. Schulek Vilmos tanár iskolája.

Szépirodalmi Kert. Szerk. Cziklay Lajos. Heti melléklet a »Magyar Állam«-hoz. XV. évf.

Szövetkezés. »Hazánk félhavi melléklete. XII. évf.

Tolnai Világ Lapja. A Képes Családi Lapok melléklapja. Szerk. Sass István.

Uj Budapest. A »Budapest« képes heti melléklete (Élczlap.) XXIII. évf. Ára a főlap nélkül 6 kor.

Vasárnap. A »Hazánk« heti melléklapja.

Világkrónika. A »Vasárnapi Ujság« s »Politikai Ujdonságok« s a »Képes Néplap« melléklapja. XXV. évf.

VIDÉKEN.

Borsodvármegye Hivatalos Értesitője. (Miskolcz.) A »Borsod« melléklete.

Hivatalos Közlöny. (Veszprém.) A »Veszprém-vármegye melléklapja. III. évf.

Hivatalos Melléklet a »Torontálhoz. (Nagy-Becskerek.) XVI. évf. Hetenként egyszer.

Hűbele Balázs. (Arad.) Az »Aradi Hiradó« élczlap melléklete.

Hüvelyk Matyi. (Szeged.) A »Szegedi Napló« melléklete VIII. évf.

Sopronvármegye Hivatalos Közzétételei. (Sopron.) A »Soproni Hirlap« melléklete. Szerk. Zalka Pál. Ára 2 kor.

Összesen 33.

ÖSSZEGEZÉS.

Hirlapirodalmunk *számarányát* 1900. és 1901. évben a következő kimutatásban tüntethetjük föl:

	1900.	1901.		
I. Politikai napilapok	57	70	+	13
II. Politikai hetilapok	79	93	+	14
III. Vegyes tartalmú képes lapok	10	12	+	2
IV. Egyházi és iskolai lapok	52	52	—	—
V. Szépirodalmi és vegyes tart. lapok	25	22	—	3
VI. Humorisztikus lapok	16	18	+	2
VII. Szaklapok	276	278	+	2
VIII. Vidéki lapok nem politikai tartalommal	209	218	+	9
IX. Hirdetési Lapok ...	21	24	+	3
X. Vegyes melléklapok	37	33	—	4
Összesen:	782	820	+	38

II.

A hazai nem-magyar nyelvü hirlapirodalom.

Kereszty Istvántól.

I. TÖBBNYELVŰ LAPOK.*

Szaklapok és vegyes tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Általános Műszaki Értesítő. Allgemeiner Technischer Anzeiger für Ungarn. [Magyar és német.] V. évf.

Általános Szeszipari Közlöny. [M. és német.] IV. évf.

L'Argus. (Franczia lap magyar melléklettel.) I. évf.

Bőripar. Ungarische Gerber-Zeitung. [M. és német.] VIII. évf.

A Budapesti Áru- és Értéktőzsde Hivatalos Árjegyző Lapja. Amtlicher Cursblatt der Budapester Waaren- und Effecten-Börse. [M. és n.] XXXVIII. évf.

Budapesti Lakáshirdető. Budapester Wohnungsanzeiger. [M. és n.] XIV. évf.

Commercielle Rundschau. Kereskedelmi Szemle. [Német főlap, magyar melléklappal.] V. évf.

Dohányárusok Közlönye. Organ der Tabak-Gross- und Kleinverschleisser Ungarns. [M. és n.] IX. évf.

Épitőmunkás. Der Bauarbeiter. [M. és n.] VII. évf.

Értesítő. A. m. kir. tengerészeti hatóság hiv. lapja. — Avvisatore. (Fiume.) (A »La Bilancia« melléklapja.) [M. és olasz.] ? évf.

Glücksbote. Sorsolási Tudósító. [M. és német.] XI. évf. ?

Illustrirte Feuerwehr-Zeitung. Melléklapja: **Tüzrendészeti Értesítő** (M. és n.) XVII. évf.

Italmérők és Italárusok Közlönye. Schanklizenzer-Zeitung. [M. és német.] IV. évf.

Kávésipar Szakközlöny. [M. és német.] XIV. évf.

Könyvkötők Lapja. [M. és n.] III. évf.

Levélbélyeg-Forgalmi Közlöny. Briefmarken-Verkehrs-Blatt. [M. és n.] I. évf.

Magyar Agyagipar. Ungarische Thonindustrie. [M. és n.] III. évf.

Magyar Borkereskedelem. Ungarischer Weinhandel. [M. és n.] I. évf.

Magyar Bőripar. — Ungarische Lederindustrie [M. és n.] VIII. évf.

Magyar Czukoripar. Die ungarische Zuckerindustrie, *és melleklete:* A Czukorrépa-Termelő. — Der Zuckerrüben-Producent. [M. és n.] X. évf.

Magyar Czukrászok Lapja. [M. és n.] II. évf.

Magyar Fém- és Gépipar. Ungarische Metall- und Maschinen-Industrie. [M. és n.] XI. évf.

M. Kir. Postai és Távirda-Rendeletek Tára. Sbornik kr. ug. Postanskih; *és:* Brzovajnih Naredabah. [M. és horvát.] Kiadja a m. kir. kereskedelemügyi miniszter. XVI. évf.

Magyar Malom-Közlöny. Ungarische Mühlen-Nachrichten. [M. és német.) III. évf.

Magyarországi Vas- és Fémmunkás. Ungarischer Eisen- und Metallarbeiter. [M. és n.] I. évf.

Magyar Vas- és Gépujság. Ungarischer Metallarbeiter. [M. és n.] XIX. évf.

* A magyar (illetőleg német) nyelvüek közé is fel vannak véve, az összes létszámot tehát ez a rovat nem gyarapitja.

Mercur, hiteles sorsolási tudósító. Authent. Verlosungs-Anzeiger. [M. és n.] XXXI. évf.

Művezetők Lapja. Werkmeister-Zeitung. [M. és n.] IV. évf.

Nemzetközi Fürdő-Lapok. Internationale Bade-Zeitung. [M. és n.] VI. évf.

Nemzetközi Nyilvántartás. La Sûreté Internationale. Internationale Evidenz. [M., német és franczia.] A Rendőri Lapok melléklapja. VI. évf.

Népszava. Volksstimme. [M. és német.] XXIX. évf.

Orientalischer Lloyd. [Német és franczia ; lásd a németek közt.]

Rendeleti Közlöny (a m. kir. honvédség számára). Szabályrendeletek. — Viestnik Naredabah. Za kr. ug. domobranstvo. Normativne naredbe. [M. és horvát.] XXVII. évfolyam.

Rendeleti Közlöny (a m. kir. honvédség számára). Személyes ügyek. — Viestnik Naredabah. Za kr. ug. domobranstvo. Osobni poslovi. [M. és horvát.] XXVII. évf.

Rendőri Lapok (Magyar Csendőr). [M. és n.] IX. évf.

Sorsolási Közlöny. (M. és n.) XV. évf.

Typographia. Gutenberg. [M. és n.] XXXIII. évfolyam.

Ungarische Wochenschrift. Magyar Zsidó (decz. 20. óta: Politikai Magyar) Hetilap. (M. és n.) VII. évf.

Unio. A Bpest-Székesfőv. Sütők . . . Ipartestülete hivatalos szakközlönye. [M. és n.] VI. évf.

Vas- és Fémmunkások Szaklapja. Fachblatt der Eisen- und Metallarbeiter. [M. és n.] V. évf.

A Vendéglős. [A Kávésipar Szakközlönyével azonos.]

Zenelap. [Német melléklettel.] XV. évf.

Zenélő Magyarország. (Zeneművek, részben német feliratokkal.) VIII. évf.

Ziehungs-Liste. Sorsolási Tudósító. [M. és n.] XXXI. évf.

Összesen 44.

VIDÉKEN.

Bácskai Ujság. Bácskaer Zeitung. (Apatin.) [Magyar és német.] VI. évf.

Brassói Értesítő. Kronstädter Anzeiger. (M. és n.) I. évf.

Módos. [M. és n.] II. évf.

Muraköz. Medjimurje. [M. és horvát.] XVIII. évf.

Nagyszombati Hetilap. Tyrnauer Wochenblatt. [M. és n.] XXXIII. évf.

Nyitrai Lapok. Neutra-Trenchiner Zeitung. (Nyitra.) [M. és n.] XXXII. évf.

Szent-Gotthárd. St.-Gotthard. [M. és n.] VI. évf. 1900/1901.

Szepesi Hirnök. Zipser Bote. (Lőcse.) [M. és n.] XXXIX. évf.

Telecska. (Kula). [M. és n.] XIX. évf.

Ujvidéki Ujság. (M. és n. kiadások.) I. évf.

Vágvölgyi Lap. (Trencsén). [M. és n.] XXVIII. évf.

Összesen 11.

KÜLFÖLDÖN.

Magyar Hirmondó. Hungarian News. (Cleveland, Ohio) [M. és angol.] II. évf.

Összesen 1.

II. NÉMET LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Allgemeine Jüdische Zeitung. (Héber betükkel.) Szerk. tul. Grossberg Lipót. Ny. Fried és Krakauer. XIV. évf. Heti 5 szám. Ára 20 kor.

Budapester Tagblatt. Fel. szerk. Bolgár Ferencz; kiadja »Európa« r. t. Ny. »Európa.« XVIII. évf. Napilap. Ára 28 kor.

Extrablatt. A Neues Budapester Abendblatt lenyomata.

Hungaria. Correspondenz für das Ausland. *(Kőnyomatú.)* Szerk. Eichner S., okt. óta a kiadótul.: Neumayer Lajos. Ny. a Pesti kny. r. t., utóbb Pressburg Frigyes kőny. II. évf. Napilap. Ára havonta 30 kor. = 35 franc.

Jüdisches Tageblatt. (Héber betükkel.) Szerk. Gábel Jakab Jehiél. Ny. Neumayer Ede. III. évf. Heti 5 szám. Ára 16 kor.

Montagblatt. Fel. szerk. tul. Viola Miksa. Ny. Schlesinger és Kleinberger. XIII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Neues Budapester Abendblatt. Szerk. Singer Arthur, kiadó ő és Barna Tódor. Ny. »Kosmos« III. évf. Napilap. Száma 2 fillér.

Neues Kleines Journal. Szerk. Vida Bódog, tul. »Európa« r. t. Ny. »Európa.« V. évf. Ára naponta 2 fill.

Neues Pester Journal. Fel. szerk. Bródy Lajos; kiadó-tul. Bródy Zsigmond. Ny. »Hungaria« ny. XXX. évf. Napilap. Ára 28 kor.

Neues Politisches Volksblatt. Fel. szerk. dr. Fleischmann Sándor; kiadó tul. Mérey Miksa. Ny. »Kosmos.« XXV. évf. Napilap. Ára 20 kor., a »Witzrakete« melléklappal együtt 22 kor 40 fill.

Pester Lloyd. Fel. szerk. Falk Miksa; kiadó, ny. a »Pesti Lloyd-Társulat« XLVII. évf. Napilap, estilappal. Ára 44 kor.

Politisches Volksblatt. Fel. szerk. Sipos J.; kiadó tul. a »Hungaria« vállalat. Ny. »Hungaria« XXVII. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Ungarische Information. Politisch-wirthschaftliche Correspondenz für das Ausland über Ungarn und den Balkan. *(Kőnyomatú.)* Szerk. Eichner S., helyettes sz. dr. Gál Jenő. Ny. Lengyel Lipót. II. évf. Napilap. Ára havonta 20 kor. = 20 Mk.

Összesen 13.

VIDÉKEN.

Bács-Bodrogher Presse. (Ujvidék.) Fel. szerk. és kiadó Fuchs Emil. Ny. Fuchs Emil és Társa. XLVI. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Dettaer Zeitung. (Detta.) Fel. szerk. Drechsler Bernát; kiadótul., ny. Heldenwanger J. XXI. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Deutsches Tagblatt für Ungarn. (Temesvár.) Szerk. Cramer Alwin. Kiadó tul. Wettel L. J. Ny. »Gutenberg« ny. II. évf. Napilap. Ára 24 kor.

Donau-Temes-Bote vorm. Banater Post. (Pancsova.) Szerk. tul., ny. Wittigschlager K. XXXII. évf. Hetenként két szám. Ára 16 kor.

Der Freimütige. »Südungarisches Volksblatt.« (Temesvár.) Fel. szerk. és tul. Blaskovics Ferencz. Ny. »Délmagyarorsz. ny.« XVI. évf. Hetilap. Ára 9 kor.

Fünfkirchner Zeitung. (Pécs.) Főszerk. Lenkei Lajos, fel. sz. Verbói Ármin, tul. Guttmann J. özv. Ny. »Pécsi irodalmi és ny. r. t.« XXXII. évf. Hetenként 2 szám. Ára 16 kor.

Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten. (Nagy-Szeben.) Fel. szerk. Roth Frigyes; kiadó ny. Reissenberger Adolf. CXVII. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Kronstädter Zeitung. (Brassó.) Fel. szerk. Feminger Károly; kiadótul. Gött János fia. Ny. Gött J. fia. LXV. évf. Napilap. Ára 19 kor. 20 fill.

Der Landbote. (Temesvár.) Szerk. tul. Kraushaar Károly; tul. Kraushaar István. Ny. Csanádegyházmegyei ny. XXX. évf. Hetilap. Ára 4 kor.

Neue Temesvárer Zeitung. (Temesvár.) Fel. szerk. Dévay Ferencz; tul. kiadó Steger E. utódai. XXXIV. évf. Napi lap. Ára 32 kor.

Neue Zeitung. (Sopron.) Szerk. dr. Arnhold Károly. Ny. Röttig Gusztáv. IV. évf. Ára 14 kor.

Oedenburger Zeitung. (Sopron.) Fel. szerk. Marbach Ernő; kiadó ny. Romwalter Alfréd. XXXIV. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Pressburger Tagblatt. (Pozsony.) Szerk. Pichler Hermann Alajos; kiadó ny. Kath. irodalmi r. t. V. évf. Napi lap. Ára 16 kor.

Pressburger Zeitung. (Pozsony.) Fel. szerk. Lövő Rudolf; kiadó tul. ny. Angermayer Károly. CXXXVIII. évf. Napilap, esti lappal. Ára 24 kor.

Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt. (Nagy-Szeben.) Lapvezér Häner Henrik; Főszerk. dr. Schuller Rudolf, fel. szerk. Teutsch Gyula; kiadó ny. Drotleff József. XXVIII. évf. Napilap. Ára 24 kor.

Südungarischer Bote. (Lugos.) Szerk. tul. Reiner Adolf; ny. Szidon József. III. évf. Heti 3 szám. Ára 16 korona.

Südungarische Reform. (Temesvár.) Szerk. tul. ifj. Steiner Károly. Ny. »Unio« XIII. évf. Napilap. Ára 28 kor.

Südungarn. (Lugos.) Szerk. Teichner Emil. Ny. Szidon József. IX. évf. Heti 2 szám. Ára 16 kor.

Temesvarer Zeitung. (Temesvár.) Fel. szerk. Barát Ármin; kiadó-tul. Heim Antal. Ny. Délmagyarországi kny. L. évf. Napilap. Ára 32 kor.

Ung.-Weisskirchner Volksblatt. (Fehértemplom.) Szerk. Schümichen Jakab; tul. ny. Kuhn Péter VI. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Der Volksfreund. (Szombathely.) Fel. szerk. és kiadó ny. Gabriel A. XIX. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Westungarisches Volksblatt. (Sopron.) Szerk. (Beitl Károly ?); tul. az alapítók. Ny. Török és Kremszner. VIII. évf. Heti 3 szám, és külön egyheti népkiadás; ára 12 kor., a népkiadás 5 kor. 20 fillér.

Westungarischer Grenzbote. (Pozsony.) Fel. szerk. Riedl Farkas; kiadó tul. Simonyi Iván. Ny. Zindl József. XXX. II. évf. Napilap. Ára 28 kor. 80 fill.

Wiener-Neustädter Tagblatt. (Bécsujhely.) Szerk. Bonte Hugó; tul. ny. Prager Gusztáv és Stiborsky Fülöp (Lajta-Szt-Miklós). Deczemberben mutatványszám.

Összesen 24.

b) *Szaklapok és vegyestartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Allgemeiner Technischer Anzeiger für Ungarn. Szerk. tul. Singer Gyula. Ny. Fővárosi kny., vonalzó és könyvkötő intézet. V. évf. Havonta 2 szám. Ára 12 kor.

Amtliche Nachrichten. Kiadó Cs. kir. szab. Kassa-Oderbergi vasut. Ny. »Pesti kny. r. t.« . . . évf.

Auslegungen des k. ung. Patentamtes. Szerk. Révi Gyula. Kiadja a fölesküdt szabadalmi ügyvivők egyesülete. Ny. Fried és Krakauer. I. évf. Hetilap. Ingyen.

Bank- und Handels-Zeitung. Szerk. Basch Lajos. Ny. Révai és Salamon. II. évf. Havi 2 szám. Ára 3. kor.

Der Bau-Unternehmer und Lieferant. (A »Vállalkozók Lapja« német kiadása.) Fel. szerk. Sós Salzer Izor; kiadótul. Salzer I., Lakatos L. és Bendik G. Ny. »Belvárosi kny.« (Varga Endre és Grósz Bertalan.) XX. évf. Havi 3 szám. Ára 16 kor.

Budapester (Osterr.-Ung.) Ankündigungsblatt. Szerk. tul. Sikray S. Ny. Brózsa Ottó. XIX. évf. Havi 2 szám. Ára ?

Budapester Montagszeitung. Szerk. tul. Büchler Baján Vilmos. Ny. Markovics és Garai. IV. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Central-Vermittler. Szerk. vagy tulajd. nincs megnevezve (!) Ny. Neuwald Illés. . . . évf. Számozatlan, időhöz nincs kötve. Ára 8 korona.

Christliches Volksblatt. Szerk. Auer István; tul. Molnár János. Ny. »Stephanaeum« ny. VI. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Commercieller Anzeiger. Fel. szerk. Stein M.; tul. Zwillinger J. »Assistenz« irodája. Ny. Gross és Grünhut. XXXI. évf. Heti lap. Ára 24 kor.

Commercieller Beobachter. Szerk. tulajd. Zwillinger Lipót. Ny. Weissenberg Ármin. X. (»XXXI.«) évf. Heti lap. Ára 24 kor.

Commerzielle Blätter. Szerk. kiadja Manswirth L. Ny. Alpár F. »XI.« évf. Megjelen bizonytalan időközökben. Ára 20 kor. (!)

Commercielle Rundschau. Szerk. kiadó Vécsei Leo. Ny. Gross és Grünhut. V. évf. Havi 3 szám. Ára 12 kor.

Cyankali. Szerk. Fischer Vilmos. »Anglo« ny. XXI. évf. Havi 2 szám. Ára 20 kor.!

Eisenbahn-Tarif- und Verkehrs-Anzeiger. Szerk. kiadó Weiszmayer Brúnó. Ny. Gelléri és Székely. V. évf. Havi 2 szám. Ára 20 kor.

Express. Szerk. tul. Osinger János. Ny. . . . . Állítólag V. évf. Állítólag napilap, kézirat gyanánt; ára 600 kor.

Finanzielle Blätter. Fel. szerk. Pick Ignácz. Ny. Zeisler. *Megjelenik bizonytalan időközökben, ismétlődő tartalommal.* Ára 20 kor. (!)

Finanz- und Handels-Revue. Szerk. tul. Boross J. Ny. »Hermes«. I. évf. Hetilap. Ára 24 kor. (!)

Früh-Journal. Szerk. Singer Arthur. Tulajd. »Budap. hirlapkiadó r.-t.« Ny. Beer és Társa. I. évf. Naponta 2 fillér. Megszünt.

General-Anzeiger. Szerk. Krausz A. Ny. Löblovitz Zsigmond. »XV.« évf. *Megjelen bizonytalan időközökben.* Ára 16 kor. (!) *Azonos az* **Ung. Handels-Museum**-*mal*, l. ezt.

Handels- und Gewerbeblatt. Szerk. »Paul Gábor«. (A **Finanzielle Blätter**-rel *azonos.)*

Hans-Jörgel. Szerk.-kiadó Czukelter Ferencz. Ny. Neuwald Illés. XXIV. évf. Kétheti lap. Ára 16 kor., nyilvános helyiségeknek 12 kor.

Heitere Blätter. Fel. szerk. Hátsek Adolf; társszerk. Schönmann Vilmos. Ny. »Európa« ny. VIII. évf. Hetilap. Ára 8 korona.

Internationale Artisten-Revue. Fel. szerk. és kiadó-tul. Kiss Dávid. Ny. Markovits és Garai. XI. évf. Havi 3 szám. Ára 12 kor.

Internationales Central-Journal. Szerk. »Eördög Zoltán«. Ny. Neuwald Illés. I. évf. Havi 2 szám, ára 16 kor. (!) Megszünt.

Internationale Kapitalisten-

Zeitung. Szerk. tul. Singer Sándor. Ny. Beer és Tsa. »XI.« évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Internationale Volkszeitung. Szerk. Lipsitz Sándor. Ny. Nagel István. I. évf. Bizonytalan időközökben. Ára 16 kor. (!) Megszünt.

Kleines Journal. Fel. szerk. Fischer Mór. Ny. Anglo ny., majd »Minerva.« V. évf. Havi 2 szám. Ára 16 kor.

Local-Zeitung. A **Finanzielle Blätter**-rel *azonos.*

Mauthner's Führer durch Feld und Garten. Szerk. kiadó Mauthner Ödön magkereskedése. Ny. »Athenaeum« III. évf. Heti 2 szám, ingyen.

Mittheilungen der Holländischen Lebensversicherungs-Gesellschaft in Budapest an ihre Vertreter. Szerk. nincs megnevezve. Nyom. Szénássy Sándor. V. évf.

Montagblatt. Szerk. tul. Viola Miksa. Ny. Schlesinger és Kleinberger. XIII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Möbelwagen-Evidenz-Blatt. Az »Eisenbahn-Tarif . . . . Anzeiger« kiadása, havi 4 szám. V. évf. Ára . . . .

Nationalökonomische Blätter. Szerk. tul. Friedmann L. Ny. Gross és Grünhut. XXVII. évf. Heti lap. Ára 16 korona.

Oest-Ung. Journal. A **Finanzielle Blätter**-rel *azonos.*

Pester Medizinisch-Chirurgische Presse. Fel. szerk. dr. Török Lajos; segédszerk. dr. Pikler Gyula, dr. Sarbó Arthur, dr. Schein Mór; kiadó tul. Mezei Antal. Ny. »Werbőczy« r. t. XXXVII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Reichs-Herold.(!) Fel. szerk. Zebaur József. Ny. Zeisler M. I. évf. Kétheti lap. ára 20 kor. (!) Megszünt.

Reklam Zeitung. Szerk. Bodanszky D. Ny. Zeisler M. II. évf. (a **Handels- und Gewerbe-Journal**-lal azonos.)

Saphir's Styx. Szerk. Rozsafy Manó. Ny. Neuwald Illés. XXXIII. évf. Félhavi lap. Ára 10 kor.

Ungarische Allgemeine Verkehrs-Zeitung. Szerk. tul. Schreiber Adolf örököse Andics Jusztina. Ny. Feldmann Mór. XXIII. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Ungarische Bauzeitung. Szerk. tul. Sommer József. (Ujpest.) Ny. »Franklin« társulat. VI. évf. Havi 3 szám. Ára 20 kor.

Ungarisches Handelsblatt. Szerk. tul. »Kelemen B.« A **Fortschritts-Presse**-vel *azonos*, csakhogy ára 24 korona. (!)

Ungarisches Handels-Museum. Szerk. »Braun A.« Ny. Löblovitz Zsigmond. XV. évf. *Megjelenik bizonytalan időközökben.* Ára 16 kor. (!) *Azonos a* **General-Anzeiger**-*rel, l. ezt.*

Ungarischer Holzhändler. (A »Magyar Fakereskedő« német forditása.) Szerk. és tul. Székely Ignácz. Ny. »Fővárosi ny. és vonalozó r.-t.«, utóbb Révai és Salamon. VIII. évf. Havonta kétszer. Ára 4 kor., a magy. kiadással együtt 10 kor.

Der Ungarische Israelit. Fel. szerk. dr. Bak Illés; tul. Bak Ignácz özv. Ny. Márkus Samu. XXVIII. évf. Ára 12 kor.

Ungarische Medizinische Presse. Szerk. és kiadó dr. Tuszkai Ödön. Ny. Gelléri és Székely. VI. évf. Heti lap. Ára 10 kor

Ungarische Montan-Industrie- und Handelszeitung. Szerk. és kiadó Silberstein Arnold. Ny. Márkus Samu. VII. évf. Félhavi lap. Ara 20 kor.

Ungarischer Weinbau. Szerk. Baross Károly és dr. Drucker Jenő; tul. Baross K. Ny. »Pátria« ny. r. t. V. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Ungarische Wochenschrift. Szerk. Gábel Gyula. Ny. Gross és Grünhut. VII. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Volksblatt. Fel. szerk. »István gazda.« Ny. »Franklin« társulat. VIII. évf. Hetilap. Ára 3 kor.

Volkswirthschaftliche Sonntags-Revue. Fel. szerk. és tul. Reinitz Tódor. Ny. Neuwald Illés. XXIV. évf. Hetilap. Ára 24 kor.

Volkswirtschaftliche Zeitung. »VIII. évf.« A »**Fortschritts-Presse-**« vel azonos.

Die Witzrakete. (Melléklap a Neues Polit. Volksblatthoz.) Szerk. Fleischmann Sándor; kiadó a N. P. Vbl. társaság. VII. évf. Ára: a főlap előfizetőinek 2 kor. 40 fill., különben 9 kor. 60 fill.

Összesen 53.

VIDÉKEN.

Allgemeine Ungarische Weinzeitung. (Sopron.) Szerk. Rosenstingl Berthold. Ny. Röttig Gusztáv. II. évf. Havi 2 szám. Ára 7 kor. 20 fill.

Der Autor. (Pozsony.) Főszerk. tul. ifj. Wytrlik József; fel.-szerk. Voigt Viktor. Ny. Alkalay Adolf és fia II. évf. Kétheti lap. Ára 10 kor.

Bács-Bodrogher Zeitung. (Apatin.) Fel. szerk. Ziemietzky Károly; ny. Fuchs Emil. III. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Bácskaer Volksblatt. (Zombor.) Fel. szerk. és tul. ny. Oblat Károly. XIII. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Die Berzava. (Resiczabánya.) Szerk. kiadó, ny. Eisler József. XXVI. évf. Heti lap. Ára 9 kor. 60 fill.

Bistritzer Wochenschrift. (Beszterce.) Szerk. kiadó Schell Károly. Ny. Botschar Tódor. XXX. évf. Hetilap. Ára 8 kor. 80 fill.

Bistritzer Zeitung. (Beszterce.) Szerk. kiadó Hann János. Ny. Botschar Tódor. XI. évf. Ára 8 kor.

Bogsáner Zeitung. (Krassó-Szörényer Post.) (Német-Bogsán.) Szerk., tul. ny. Rosner Adolf. X. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Buziáser Anzeiger. (Buziás.) Szerk. tul. ny. Ullman Ferencz. II. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Centralzeitung für Eisen- und Metallwaaren. (Pozsony.) Szerk. Posch József; kiadó König I. Ny. Alkalay Adolf és fia. II. évf. Havi 2 szám. Ára 4 kor.

Csákovaer Zeitung. (Csákova.) Fel. szerk. Chudy Jenő; tul. ny. Chudy testvérek. XX. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Eisenstädter Zeitung. (Kismarton.) Lásd *Kismartoner Ztg.*

Der Friedensbote. Szerk. Schmidt C. E. (Pozsony); kiadó Scholtz Ödön (Ágfalva). Ny. Wigand F. K. (Pozsony). 1901/1902. V. évf. Kétheti lap. Ára 2 kor.

Gross-Becskereker Wochenblatt. Fel. szerk. Mayer Rudolf; kiadó ny. Pleitz Ferencz Pál. LI. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Gross-Kikindaer Zeitung. (N.-Kikinda.) Szerk. tul. Korn Arthur. Ny. Gajin (előbb Milenkovits) ny. XXVII. évf. Hetilap. Ara 8 kor.

Gross-Kokler Bote. (Segesvár.) Szerk. tul. ny. Horeth J. Frigyes. XXIII. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Günser Anzeiger. (Kőszeg.) Fel. kiadó Feigl G. Adolf. Ny. Feigl Frigyes. XXVIII. évf. Hetilap. Ára 7 kor. 60 fill.

Günser Zeitung. (Kőszeg.) Felelős kiadó. ny. Feigl Gyula. XX. évf. Hetilap. Ára 5 kor 30 fill.

Handels-Anzeiger. (Bécs.) Szerk. kiadó Landesberg S. Ny. (Sopron) Röttig Gusztáv. X. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Haus und Hof. (Pozsony.) Szerk., tul. Prus-Kobierski Rudolf lovag. Ny. Alkalay Adolf és fia. VII. évf, Havi 2 szám. Ára 3 kor.

Hermannstädter Vergnügungs-Anzeiger (a Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt melléklete.) (N.-Szeben.)

Illustrirte Feuerwehr-Zeitung. (Pozsony.) Szerk., kiadó Groidl Gyula: a **Tüzrendészeti Értesítő** cz. magyar lap szerk. dr. Michaelis Béla. Ny. Alkalay. XVII. évf. Havi 2 szám. Ára 6 kor.

Illustrirte Zeitschrift für Papier-, Schreib- und Kurzwaren: tavasz óta: **Ill. Zsch. f. P. Schreibwaren und Buchhandel.** (Bécs-Lipcse.) Fel. szerk. Füchsel R. Kiadó Schwartz Henrik. Ny. Alkalay Adolf és fia (Pozsony). III. évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Karansebeser Wochenblatt. (Karánsebes.) Szerk. tul. Jacobovits József. Ny. az egyházmegyei ny. XIV. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Károlyfalvaer Wochenblatt. [lenyomat a Neue Werschetzer Zeitungból.] (Károlyfalva.) Szerk. ifj. Schneider Ferencz; kiadó ny. Wettel és Veronits (Versec). V. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Karpathen-Post. (Késmárk.) Szerk. tul. ny. Sauter Pál. XXI. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Kaschauer Zeitung. Kassa-Eperjesi Értesítő. (Kassa.) Fel. szerk. Rorwell S.; kiadó ny. Werfer Károly. LXIII. évfolyam. Heti 3 szám. Ára 10 kor.

Kirchliche Blätter. (N.-Szeben.) Szerk. tul. Wagner János. Ny. Krafft V. 1901/1902. VI. évf. Heti lap. Ára 6 kor.

Kismartoner Zeitung, vormals **Eisenstädter Zeitung.** (Kismarton.) Szerk. tul. Breier Samu; ny. Dick Ede. XVI. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Kól Mvászér. (Kolozsvár.) (Héber betükkel.) Szerk. tul. Weinstein Béni Izsák. Ny. Boskovics József. III. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Kronstädter Wochenblatt. (Brassó.) Szerk. és ny. Gabony Vilmos. Hetilap. I. évf. Ára 4 kor.

Landwirthschaftliche Blätter. (N.-Szeben.) Szerk. Gottschling Adolf, Wittstock Oszkár és dr. Scheiner András;

kiadó az erdélyi szász gazd. egyesület felügyelőbizottsága. Ny. Drotleff József. XXIX. évf. Havonta 2 szám. Ára egyl. tagoknak 1 kor. 20 fill., nem tagoknak 3 kor. 20 fill.

Magyar Vadász. (Pozsony.) Szerk. Heytmánek Ferencz. R. Tulajd. Mitschke Károly N. Angermayer Károly. I. évf. Heti 3 szám. Ára 12 kor.

Mediascher Wochenblatt. (Medgyes.) Szerk. Biehl Ferencz; tul. ny. Reissenberger G. A. IX. évf. Heti lap. Ára 6 korona.

Nagy-Kikinda. (U. o.) Szerk. Hochstrasser János. Tul. Kastory János és Pavlicsek József. Ny. »Pannonia«. VII. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Die Nera. (Ung. Weisskirchner Zeitung.) (Fehértemplom.) Szerk. Gradl Péter. Kiadó ny. Wunder Gyula XXXV. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 20 fillér.

Neue Bahnen. (Bécs.) Szerk. Kolb M. Károly; kiadó Stauf von der March Ottokár. Ny. Röttig Gusztáv (Sopron). I. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Neue Werschetzer Zeitung. Fel. szerk. Veronits József; kiadó-tul. ny. Wettel és Veronits czég. XX. évf. Hetenként 2 szám. Ára 10 kor.

Neutraer Zeitung. Nyitrai Hirlap. (Nyitra.) Szerk. tul. Grünfeld Náthán. Ny. Reicheles Lipót. XII. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Oberwarther Sonntags-Zeitung. (Felső-Őr.) Kiadó-tul. ny. Schodisch Lajos. XXII. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Oesterreichisch-Ungarische Eisenhändler-Zeitung (Pozsony). Szerk. ? Ny. ? I. évf. Havi 2 szám. Ára. ?

Oraviczaer-Wochenblatt. (U. ott.) Fel. szerk. és tul. Ny. Wunder Károly. XXX. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 20 fill.

Oraviczaer Zeitung. (Oravicza.) Fel. szerk. Kehrer Viktor; tul. Kehrer L. Ny. Kehrer C. XVI. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Orsovaer Wochenblatt. (Orsova.) Szerk. Hutterer Géza; tul. ny. Handl József. XXIX. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 60 fill.

Perjamos und Umgebung. (Perjámos.) Szerk. Gatter Aurél. Ny. »Hungaria.« V. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Die Posaune. (Temesvár.) Tul. ny. Lechenmayer J. C. XXVI. évf. Heti lap. Ára 12 kor 80 fill.

Pressburger Presse. (Pozsony.) Szerk. tul. Engyeli Jenő. Ny. Alkalay Adolf és fia. IV. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

Resiczaer Zeitung. (Resicza.) Szerk. és kiadó-tul. ny. Weisz Adolf. XV. évf. Hetilap. Ára 9 kor. 60 fill.

Schässburger Zeitung. (Segesvár.) Kiadó, ny. Jördens testvérek. XXIX. évf. Hetilap. Ára 5 kor.

Sturm! (Bécs-München.) Fel. szerk. Fischl Adolf; tul. Goldmann Ad. József (Bécs). Ny. Alkalay Adolf és fia (Pozsony). I. évf. ? Havi 3 szám. Ára 6 kor.

Submissions-Anzeiger für Oesterreich-Ungarn. (Bécs.) Szerk. Norden M. L. Kiadótul. »Technologischer Verlag Jos. Ad. Goldmann.« Ny. Alkalay és fia (Pozsony). II. évf. Hetilap. Ára 24 kor.

Südungarische Bürger-Zeitung. (Perjámos.) Szerk. tul. ny. Pirkmayer Alajos. V. évf. Heti lap. Ára 3 kor.

Südungarische Gewerbe-Bundeszeitung. (Temesvár.) Szerk. ifj. Steiner Károly; tul. Délmagy. Iparszövetkezet. Ny. »Unio«. III. évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Telecska. (Bács-Kula.) Szerk. Lackner Fülöp. Ny. Berkovits Márk. XIX. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Temes-Kubiner Wochenblatt. (T.-Kubin) [lenyomat a **Neue Werschetzer Zeitung**ból]. Szerk. Oberläuter Róbert. Ny. Wettel és Veronits. (Versec.) III. évf. Heti lap. Ára 10 kor.

Temesvarer Ankündigungsblatt. (Temesvár.) Szerk. tul. Grosz J. Ny. Moravetz Gyula. I. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Temesvarer Journal. Szerk. kiadó Bayer György. Ny. Csendes Jakab. I. évf. Napilap. Ára 12 kor.

Theater-, Kunst- und Musik-Zeitung »Der Autor«. (Lásd az A betüben.)

Torontaler Presse (előbb **Südungarischer Grenzbote**) (N.-Becskerek.) Szerk. tul. Jokly Lipót. Ny. Jokly I. IV.=XVII. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Torontaler Zeitung. (Perjámos.) Fel. szerk. tul. ny. Pirkmayer Alajos. XIX. évf. Hetenként 2 szám. Ára 10 kor.

Der Ungarische Landwirth. (Der Volksfreund.) (Temesvár.) Szerk. Kraushaar Károly. Ny. csanád-egyházmegyei ny. XIII. évf. Hetilap. Ára 4 kor.

Unparteiische Zeitung. (Pozsony.) Szerk. Hochreiner F. Ny. kath. irod. társ. II. évf. Hetilap, száma 4 fill.

Volkswille. (Temesvár.) Szerk. Dobrillovics János; kiadó külön lapbizottság. Ny. Délmagyarországi kny. VII. évf. Hetilap. Ára 4 kor. 80 fill.

Wegweiser durch die Sommerfrischen Oesterreichs. (Bécs.) Szerk. kiadó dr. Platt Gusztáv. Ny. Alkalai és fia (Pozsony). I. évf., mintegy 15 szám. Ára 3 kor.

Werschetzer Gebirgsbote. (Versecz.) Szerk. Million M. Kiadja és ny. a Kirchner-ny. XLV. évf. Heti 2 szám. Ára 10 kor.

Westungarische Volkszeitung. (Pozsony.) Szerk. kiadó Zalkai Lajos L. Ny. Kath. irod. r. t. VI. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Westungarischer Weinbergsbote. (Pozsony.) Szerk. tul. Vetter Pál K. Ny. Alkalay Adolf. V. évf. Havi 2 szám. Ára 8 kor.

Wetterkalender für Ungarn. (Ó-Széplak.) Kiadó ny. a Nyitravölgyi gazdasági egyesület. Ny. (Rózsahegy) Kohn. XIX. évf. Heti lap. Tagilletmény.

Wieselburger Zeitung. (Mosony.) Szerk. tul. Manninger József. (Ny. Nitsmann József (Győr). I. évf. Hetilap, ára 8 kor.

Zeitung für Land- und Forstwirtschaft. *(Bécs.)* Szerk. kiadó Koffron J. Ny. (Pozsonyban.) Wigand F. K. II. évf. Havi 2 szám. Ára 10 kor.

Zsombolyaer Zeitung. (Hatzfelder Zeitung.) (Zsombolya.) Szerk.-tul. ny. Wunder Rudolf. XIV. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

Összesen 71.

III. HORVÁT LAPOK.

a) *Politikai lap.*

VIDÉKEN.

Novi List. (Fiume.) Szerk. kiadó Supilo Ferencz. Ny. »Fiumei részv. ny.« IV. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Összesen 1.

b) *Szaklapok.*

BUDAPESTEN.

Financijalne Novine (előbb: **Hrvatski Financijalni Stražar.**) Szerk. Iklódy Győző. Ny. »Stephanaeum.« IV. évf. Havi 3 szám. Ára 12 kor.

Financijalni Glasnik. Szerk. Strazimir Milán. Ny. »Stephanaeum.« II. évf. Havi 2 szám. Ára 9 kor. 20 fill.

Povlastični Viestnik. Szerk. Frecskay János. Ny. »Pallas.« VI. évf. Heti lap. Ára 20 korona.

Összesen 3.

IV. SZERB LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

МАЛЕ НОВИНЕ. Szerk. Petrovits Milán. Kiadó Székely Viktor. Ny. Pollacsek Mór. II. évf. Napilap. Ára 14 kor. 40 fill.

Összesen 1.

VIDÉKEN.

БАШТОВАН. (Ujvidék.) Szerk. kiadó Mihajlovits Gyoka. Ny. Ivkovits György. II. évf. Havi 2 szám. Ára 3 kor.

БРАНИК (Ujvidék.) Fel. szerk. Perits Janko; kiadó a »Druzsina Branika.« Ny. Popovits M. testv. XVII. évf. Heti 3 szám. Ára 24 kor.

ЗАЗТАВА. (Ujvidék.) Főszerk. Tomits Jása; fel. sz. Bradvarovits Konstantin. Ny. Miletits Szvetozár. XXXV. évf. Napilap. Ára 28 kor.

НАШЕ ДОБА. (Ujvidék.) Fel. szerk. Pavlovits István. Ny. Hirschenhauser Benő. XVII. évf. Heti 2 szám. Ára 20 kor.

Összesen 4.

b) *Szaklapok és vegyestartalmúak.*

BUDAPESTEN.

ЊИВА. Szerk. »István gazda« (=Rombay Dezső.) Ny. »Franklin« társulat IV. évf. Heti lap. Ara 3 kor.

ОБРЊИЋ. Szerk. . . . . Ny. »Pátria«. I. évf. . . . . .

Összesen 2.

VIDÉKEN.

БАНАТСКИ ГЛАСНИК. (Török-Kanizsa.) Szerk. Szodits Zsárkó (Jozefova). Ny. Szegyakov Sándor. I. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

БУДУЋНОСТ. (Versecz.) Szerk. Vezenkovits Lázó. Ny. Kirchner-ny. VII. évf. Hetilap. Ára 8 kor.

ГОЛУБ. (Zombor.) Szerk. Blagojevits Jován; kiadó Karakasevits Milivoj könyvkereskedése. Ny. Bittermann Nándor. XXIII. évf. Félhavi ifjusági lap. Ára $2^1/_2$ dinár.

НАРОДНОСТ. (Pancsova.) Szerk. ki-

adó Bekits T. Ny. Wittigschlager Dragutin. V. évf. Heti 2. szám. Ára 16 kor.

НЕВЕН. (Ujvidék.) Tul. szerk. dr. Jovánovits-Zmáj Ján; fel. sz. Mihajlovits Tyoka. Kiadja »Rad« r.-társaság (Ruma.) Ny. Miletits Szvetozár. I. évf. 1901/1902. Kétheti gyermeklap. Ára 6 kor.

ЦОЗОРИЩТЕ. (Ujvidék.) Szerk. Hacsits Antal. Kiadja a Szerb Nemzeti Szinház Társaság vezetősége Ny. Popovits M. testv. XXVI. évf. Havonta 80 fill.

РОДОЉУБ (Versecz.) Szerk. tul. ny. Pavlovits P. Milán. II. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

САДАЩЊОСТ. (N.-Kikinda.) Fel. szerk. Veszelinovits Iván. Ny. Szegyakov Milán, utóbb a kiadói ny. XVIII. évf. Heti lap. Ára 8 kor.

СРБАДИЈА. (N.-Kikinda.) Szerk. Tusanovits István; kiadja egy társaság. Ny. Radák Ján. IV. évf. Heti 2 szám. Ára 12 kor.

ШКОЛСКИ ОДЈЕК. (Ujvidék.) Szerk. Travany Habakuk. Ny. Miletits Szvetozár. V. évf. Havi 3 szám. Ára 8 kor.

Összesen 10.

V. ROMÁN LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

VIDÉKEN.

Activitatea. (Szászváros.) Fel. szerk. Bercian Laurián; főszerk. tul. dr. Muntean Aurél. Ny. »Minerva«. I. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Controla. (Temesvár.) Fel. szerk. és kiadó Barcianu V. Jónás. Ny. Délmagyarorsz. kny. Cirovici D. Tamás. VII. évf. Ára 16 kor.

Drapelul. (Lugos.) Fel. szerk. dr. Jurca Kornél; tul. dr. Branisce Valér. Ny. Traunfellner Károly. I. évf. Heti 2 szám. Ára 12 kor.

Foaia Poporului. (Nagy-Szeben.) Fel. szerk. Baltes András; tul. »Tipografia« r. t. IX. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Gazeta Transilvaniei. (Brassó.) Fel. szerk. egyszersmind tul. ny. Muresianu Aurél. LIX. évf. Ára [a napilapé] 24. kor, illetőleg [a vasárnapi kiadásoké] 4 kor.

Telegraful Roman. (N.-Szeben.) Szerk. Pacaţian V. Tódor. Ny. gör. kel. főegyházmegyei ny. XLIX. évf. Ára 14 kor.

Tribuna. (Nagy-Szeben.) Fel. szerk. Morariu János; tul. »Tipografia« r. t. XVIII. évf. Napilap. Ára 20 kor.

Tribuna Poporului. (Arad.) Szerk. világosi Russu János; kiadó ny. Popovici-Barcianu Aurél. V. évf. Napi lap. Ára 20 kor.

Unirea. (Balázsfalva.) Fel. szerk. és kiadó Domşa Aurél C. Ny. Gör. kel. főegyházmegyei szemináriumi ny. XI. évf. Heti lap. Ára 12 kor.

Vulturul. (Nagyvárad.) Főszerk. tul. Ardelean Jusztin, fel. szerk. Sceopul János József. Ny. »Szt. László ny.« X. évf. Havi 2 szám. Ára 12 kor.

Összesen 10.

b) *Szaklapok és vegyes tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Poporul. Fel. szerk. »Coresi, pópa«. Ny. »Franklin« társ. VIII. évf. Heti lap. Ára 3 kor.

Poporul Roman. Szerk. kiadó Barauţiu Demeter. Ny. Krammer Lipót. I. évf. Heti 2 szám. Ára 4 kor.

Összesen 2.

VIDÉKEN.

Bunul Econom. (Szászváros.) Fel. szerk. Moţa János. Tul. dr. Mihu János. Ny. »Minerva« ny. II. évf. Hetilap. Ára 4 kor.

Familia. (Nagyvárad.) Fel. szerk. és kiadó Vulcanu József. Ny. Láng József. XXXVII. évfolyam. Hetilap. Ára 16 kor.

Foaia Diecesana. (Karánsebes.) Szerk. Barbu Péter. Ny. kiadó Gör. kel. egyházmegyei ny. XV. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Fóia Pedagogica. (N.-Szeben.) Szerk. Barcianu D. P.; kiadó: szerkesztő testület. Ny. Főegyházmegyei ny. V. évf. Havi 2 szám. Ára 6 kor.

Foaia Scolastica. (Balázsfalva.) Szerk. »Negrutiu« (Fekete) János. Kiadja tanítóegyesület. Ny. gör. kel. főegyházmegye. III. évf. Havi 2 szám. Ára 6 kor.

Gura Statului. (Arad.) Fel. szerk. Urzica Stan; tul. dr. Suciu János. Ny. Réthy Lipót és fia. Uj folyam XXI. évf.= II. évf. félhavi lap. Ára 6 kor.

Revista Economica. (N.-Szeben.) Szerk. Diaconovich Kornél. Ny. gör. kel. egyházmegyei kny. III. évf. Hetilap. Ára 16 kor.

Revista ilustrata. (Sajó-Solymos.) Szerk. kiadó Baciu János. Ny. Bács Já-

nosné. IV. évf. Havi 2 szám. Ára 12 korona.

Revista Orăştiei. (Szászváros.) Fel. szerk. Baritz F. Péter; kiadó Popovici-Barcianu Aurel. Ny. »Minerva.« VII. évf. Hetilap. Ára 6 kor.

Spicuiri Literare. (Szászváros.) Szerk. Ny. »Minerva«. I. évf. Ára? (Melléklapja: Bunul Economul.)

Összesen 10.

VI. TÔT LAPOK.

a) *Politikai tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Kresťan. Fel. szerk. Sándorfi Ede, kiadó-tul. ő és Németh Gellért. Ny. »Stephanaeum« ny. VIII. évf. Hetilap. Ára 4 korona.

Opravdový Kresťan. (Az alábbinak heti néplapja.) Ny. Hornyánszky. VI. évf. Ára 4 kor.

Slovenské Noviny. Fel. szerk. és kiadó ny. Hornyánszky Viktor. XVI. évf. Heti 3 szám Ára 12 kor. (Melléklapja: Opravdový Kresťán.)

Összesen 3.

VIDÉKEN.

Národnie Noviny. (Turóc-Szent-Márton.) Fel. szerk. Pietor Ambrus; kiadók Mudron Pál és társai. Ny. részv. társ. XXXII. évf. Napilap. Ára 24 kor.

Összesen 1.

b) *Szaklapok és vegyes tartalmúak.*

BUDAPESTEN.

Slovensky Dennik. Szerk. Hodža Milán. Kiadó Székely Viktor. Ny. Pollacsek Mór. II. évf. Napilap. Ára 14 kor. 40 fillér. Megszünt.

Vlast a' Svet. Fel. szerk. »Štefan« gazda. Ny. »Franklin« társ. XVI. évf. Hetilap. Ára 3 kor.

Összesen 2.

VIDÉKEN.

Katolicke Noviny. (Nagy-Szombat.) Fel. szerk. és kiadó Kollár Márton. (Nádas.) Ny. Horovitz Adolf. LII. évf. Félhavi lap. Ára 4 kor.

Ludové Noviny. (Túróc-Sz-Márton.) Szerk. kiadó Bielek Antal. Ny. részvénytárs. V. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Národni Hlasnik. (Túróc-Sz.-Márton) Szerk. kiadó Pietor Ambrus. Ny. r. t. XXXIV. évf. Havi 2 szám. Ára 2 kor.

Slovenské Listy. (Liptó-Rózsahegy.) Szerk. tul. ny. Salvas Károly. Uj folyam. III. évf. Hetilap. Ára 2 kor. 8 fil.

Összesen 4.

VII. CSEH LAP.

BUDAPESTEN.

Szaklap.

Mauthneruv Pruvodoc Polem a Zahradou. Szerk. tul. Mauthner Ödön. Ny. »Athenaeum« I. évf. (Ingyen.)

Összesen 1.

VIII. OROSZ LAPOK.

Szaklapok.

BUDAPESTEN.

НЕДѢЛЯ. Szerk. »Iván gazda.« (=Rombay Rezső.) Ny. Franklin társulat. IV. évf. Heti lap. Ára 4 kor.

Összesen 1.

VIDÉKEN.

ЛИСТОКЪ. (Ungvár.) Szerk. Fenczik Jenő. Ny. Jäger Bertalan. XVII. évf. Félhavi lap. Ára 8 kor.. a ДОДАТКОМЪ melléklappal együtt 10 kor.

НАУКА. (Ungvár.) Szerk. dr. Gadzsi Vaszily. Kiadja és ny. »Szent Bazil« társulat. I. evf. Kétheti lap. Ára 4 kor.

Összesen 2.

IX. LENGYEL LAP.

BUDAPESTEN.

Szaklap.

Przewodnik Mauthnera W Polu W Ogrodzie. Szerk. tul. Mauthner Ödön. Ny. »Athenaeum.« II. évf. Heti 2 szám, ingyen.

Összesen 1.

X. FRANCZIA LAPOK.

BUDAPESTEN.

Politikai tartalmúak.

»**Hungaria.**« Correspondance pour l'Étranger. *(Könyomatú.)* Szerk. Eichner S., utóbb a tulajdonos: Neumayer L. Ny. a Pesti kny r. t., utóbb Presburg Frigyes utóda Schwarz Lajos. II. évf. Heti 2 szám. Ára 15 kor. = 20 franc.

Revue d'Orient et de Hongrie. Szerk. Leval András; tul. Gunszt Miklós és Barta Manó. Ny. Wesselényi Géza. XVI. évf. Hetilap. Ára 12 kor.

Összesen 2.

Nem politikaiak.

L'Argus. Melléklapja: **Közgazdasági Napló.** Szerk. Lukács Emil. Ny. Wellesz és Krammer. I. évf. Félhavi lap. Ára 12 kor. (!)

Journal de Budapest. Szerk. Salamon Ödön. Tul. Scialom J. József. Ny. Révai és Salamon. I. évf. Hetilap. Ára 10 kor.

Összesen 2.

XI. OLASZ LAPOK.

VIDÉKEN.

Politikai tartalmúak.

La Bilancia. (Fiume.) Főszerk. Mayer Nereusz. Szerk. Mohovich Vitusz. Ny. Mohovich Emőd. XXXV. évf. Napilap estilappal. (Heti melléklete: **Értesítő,** Avvisatore.) Ára 24 kor.

La Voce del Popolo. (Fiume.) Szerk. kiadó Chiuzzelin A. Ny. Chiuzzelin és Társa. XIII. évf. Napi lap. Ára 12 kor.

Összesen 2.

Nem politikai.

Avvisatore Ufficiale del Municipio di Fiume. Szerk. Brelich Ernő. Ny. Mohovich Emőd. II. évf. Heti 2 szám. Ára . . . .

Összesen 1.

XII. HÉBER LAP.

Szaklap.

VIDÉKEN.

תל תלפיות (Tél Tálpiosz.) (Vácz.) Szerk. tul. Katzburg D. Ny.? Havi 2 szám. ? évf. Ára 8 kor.

Összesen 1.

ÖSSZEGEZÉS.[1])

		Budapesten		Vidéken		Összesen	
Német:	politikai	13	(14)	24	(23)	37	(37)
	szak- és vegyestartalmú lap	53	(61)	71	(59)	124	(120)
Horvát:	politikai	—	(—)	1	(1)	1	(1)
	szaklap	3	(3)	—	(—)	3	(3)
Szerb:	politikai	1	(2)	4	(4)	5	(6)
	szak- és vegyestartalmú lap	2	(1)	10	(11)	12	(12)
Román:	politikai	—	(—)	10	(7)	10	(7)
	szak- és vegyestartalmú lap	2	(1)	10	(9)	12	(10)
Tót:	politikai	3	(3)	1	(1)	4	(4)
	szak- és vegyestartalmú lap	2	(2)	4	(5)	6	(7)
Orosz:	szaklap	1	(1)	2	(1)	3	(2)
Cseh:	szaklap	1	(—)	—	(—)	1	(—)
Lengyel:	vegyestartalmú	1	(1)	—	(—)	1	(1)
Franczia:	politikai	2	(2)	—	(—)	2	(2)
	nem politikai	2	(—)	—	(—)	2	(—)
Olasz:	politikai	—	(—)	2	(3)	2	(3)
	nem politikai	—	(—)	1	(1)	1	(1)
Héber:	szak- és vegyestartalmú	—	(—)	1	(1)	1	(1)
	Összesen:	86	(91),	141	(125),	227	(216.)

[1]) A zárójelben az 1900. évi létszám van, összehasonlítás végett, idézve.

III.

Folyóiratok.

Horváth Ignácztól.

I. MAGYAR NYELVŰ FOLYÓIRATOK.

a) BUDAPESTEN.

Akadémiai Értesitő. A m. tud. Akadémia megbizásából szerk. Szily Kálmán főtitkár. Nyom. Hornyánszky Viktor. XII. kötet. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Államgazdasági Szemle. Szerk. és kiadják Zachár Gyula és Olgyay Kálmán. Nyom. a »Pátria« knyomda. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 20 kor.

Állategészség. Folyóirat az állategészségügyi ismeretek terjesztésére. Szerk. Rátz István. Kiadja és nyomatja a Szent-László knyomda. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 korona.

Állatorvosi Főiskolai Lapok. Szerk. Vámos Jenő. Nyom. Neuwald Illés. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Állatvédelem. Szerk. Monostori Károly. Nyomt. Neuwald Illés. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Általános pénzügyi Szemle. Szerk. Bán Zsigmond. Kiadja Pátkai Dániel. Nyom. »Thalia« kny. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 korona.

Apolló. Szerk. Goll János. Kiadja az »Országos magyar daláregyesület.« Nyom. a Pesti knyomda. XV. évfolyam. Megjelenik évenként négyszer. Ára 5 korona.

Arany- és Ezüstműves-ipar. Szerk. Pilisy István. Nyomt. Buschmann F. I. évf. Megjelenik havonként. Ára tagok részére 5 kor. Mások részére 6 kor.

Archeologiai Értesítő. Szerk. Hampel József. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. a Franklin társulat. Uj folyam XXI. köt. Evenként 5 füzet. Ára 12 kor. A társulat tagjai tagdíj (10 kor) tejében kapják.

Athenaeum. Szerk. Pauer Imre. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyomatja Hornyánszky Viktor. X. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

Aurora. Irodalmi, művészeti és társadalmi közlöny. Szerk. Incze Henrik. Nyom. Thalia kny. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Bába-Kalauz. Szerk. Hoffmann Péter. Kiadja Dirner Gusztáv. Nyom. Buschmann F. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Balneologiai Értesítő. A magyar szent korona országai balneologiai egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. és kiadja Preysz Kornél. Nyom. a Pesti kny. VIII. évf. Évenként 8 szám. Ára 5 korona.

Bölcseleti Folyóirat. Szerk. és kiadja Kiss János. Nyom. az Athenaeum r. társaság. XVI. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

A Budai Könyvtár Közlönye. Szerk. Jurányi Győző. Kiadja a budai könyvtáregyesület. Nyom. Bagó Márton és fia. IV. évfolyam. Meg nem határozott időközökben jelenik meg. Az egyesület tagjai ingyen kapják.

Budapesti Élet. Szerk. Poliány Zoltán. Nyom. Hornyánszky Viktor. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Budapesti Gyorsiró. Szerk. Bódogh János. Kiadja az Orsz. magyar gyorsiróegyesület. Nyom. a Pesti knyomda. XIII. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 4 kor.

A Budapesti Polgári Lövészegyesület hivatalos Értesítője. Szerk. Gabnay Ferencz. Nyom. Hornyánszky Viktor. VIII. évfolyam. Megjelenik időszakonként. Az egyesület tagjai ingyen kapják.

A Budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának Értesítője. A választmány megbizásából szerkeszti a titkár. Kiadja az ipartársulat. Nyom. Feldmann Mór. XI. évfolyam. Megjelenik havonként. A tagok ingyen kapják.

Budapesti Szemle. Szerk. Gyulai Pál. Kiadja a m. t. Akadémia. Nyom. a Franklin-társulat. XXIX. évfolyam. CV—CVIII. kötet. Megjelenik havonként. Ára 24 kor.

Budapesti Tattersall Értesítője. Szerk. Gál Kropf Béla. Kiadja a Lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság. Nyom. a »Pátria« knyomda. VI. évfolyam. Megjelenik havonként.

A Cimbalom családi körben. Szerk. Allaga Géza. Kiadja Schunda V. József. Nyom. Eberle és Tsa. XI. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 4 kor.

Cimbalom Szalon. Szerk. Erdélyi Dezső. Kiadja Nádor Kálmán. Nyom. a Pesti knyomda. III. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 12 korona.

Csak szorosan. Magyarországi könyvkereskedő-segédek egyesületének közlönye. Szerk. Schäffer János. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Tagok ingyen kapják.

Dijnokok Közlönye. Az országos dijnokegylet és nyugdijintézet hivatalos lapja. Szerk. Paczona Antal. Nyom. Lőbl Dávid. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 kor. 20 fill.

Divatértesítő. Szerk. Holzer Sándor. Kiadja Holzer Simon áruháza. Nyom. Lengyel Lipót. XXXII. évfolyam. Évenként 4 szám. Ingyen küldetik.

Ébresztő. A magyar evangeliumi ifjuság lapja. Kiadja a budapesti ref. ifj. egylet. Szerk. Csürös István. Nyom. Nagy Sándor. II. évf. Megjelenik évenként 10 szám. Ára 2 korona.

Egészség. Szerk. Gerlóczy Zsigmond. Kiadja az orsz. közegészségi egyesület. Nyom. a Franklin társulat. XV. évf. Kéthavonként jelenik meg. Ára 6 korona. Az egyesület tagjai tagdij (6 korona) fejében kapják.

Egészségügyi Lapok. Szerk. és kiadja Purjesz Ignácz. Nyom. Neuwald Illés. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Egyetemes Philologiai Közlöny. Heinrich Gusztáv és P. Thewrewk Emil közreműködésével szerk. Némethy Géza és Petz Gedeon. Nyom. Franklin társulat. XXV. évf. Évenként 10 füzet. Ára 12 kor.

Egyházi Műipar. Szerk. Cziklay Lajos. Nyom. a Hunyadi Mátyás kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Élet és Vagyon. Szerk. és kiadja Köhler István. Nyom. Kellner és Mohrlüder. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Élő Nemesség. Szerk. és kiadja Szombathy Ignácz. Nyom. Bichler J. 1901. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Első magyar Kalapos Ujság. (Lásd Magyar Kalapos Ujság.)

Emberszeretet. A »Báró Hirsch Mór« jótékonysági és önsegélyző egyesület hivatalos lapja. Szerk. Ötvös Vilmos. Nyom. a Thalia kny. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. Az egyesület tagjainak 60 fillér.

E. K. E. Az Erdélyi Kárpát Egyesület székesfővárosi osztályának hivatalos lapja. Szerk. Poliány Zoltán. Nyom. Löblovitz Zsigmond. 1901. Meg nem határozott időközökben jelenik meg. Ára 2 kor.

Erdészeti Lapok. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerk. Bedő Albert. Nyom. a »Pátria« irod. vállalat. XL. évfolyam. Havonként jelenik meg. Ára 16 kor. A tagoknak tagdíj (16 kor.) fejében küldetik.

Ethnographia. A magyar néprajzi társaság értesítője. Szerk. Munkácsi Bernát és Sebestyén Gyula. Nyom. Hornyánszky Viktor. XII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 6 kor. A tagoknak tagdíj fejében jár.

Faipari és fakereskedelmi Értesítő. A magyar faipar, fakereskedelem és erdőhasználat érdekeit szolgáló szaklap. Szerk. Laendler Aladár. Nyom. Révai és Salamon. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Fényképészeti Értesítő. Kiadja Wanaus József. Nyom. Löblovitz Zsigmond. I. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Férfi Divat. Szerk. Mangold Béla Kolos. Kiadja Várady Béla. Nyom. a Budapesti Hirlap kny. III. évf. Negyedévenként. Ára 2 korona.

Földrajzi Közlemények. Kiadja a magyar földrajzi társaság. Szerk. Berecz Antal. Nyom. Fritz Ármin. XXIX. kötet. Évenként 10 füzet. Ára 10 kor. Tagoknak tagdij fejében küldetik.

Földtani Közlöny. Kiadja a magyarhoni földtani társulat. Szerk. Lóczy Lajos és Cholnoky Jenő. Nyom. a Franklin társulat. XXXI. kötet. Havi folyóirat. Ára 10 kor. A társulati tagok tagdij (10 kor.) fejében kapják.

Grafikai Szemle. Szerk. Tanay József. Kiadja a »Könyvnyomdászok Szakköre«. Nyom. a Pesti knyomda. XI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 korona.

Graphica. Szerk. Szőllősy Mihály. A budapesti könyv- és kőnyomdafőnökök egyesületének hivatalos lapja. Nyom. Hornyánszky Viktor. XIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Gyermekdivat. Szerk. Csepreghy Ferenczné. Kiadja és nyom. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap vállalata. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Vidékre 4 kor. 40 fill.

Gyógypaedagogiai Szemle. Siketnémák, vakok, hülyék, gyengeelméjüek, dadogók és hebegők oktatásával foglalkozók szakközlönye. Szerk. és kiadják Németh László és Váradi Zsigmond. Nyom. Fritz Ármin. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 8 korona.

Gyorsirászati Lapok. Szerk. Fabró Henrik és Bódogh János. Kiadja az »Országos magyar gyorsiró-egyesület. Nyom. a Pesti kny. XXXIX. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 4 kor. Az egyesületi tagoknak ingyen.

Haladás. A budapesti szobafestők, czímfestők, mázolók, aranyozók és fényezők ipartestületének hivatalos szakközlönye. Szerk. Zimmermann Bernát. Nyom. Elek Lipót. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Hasznos Tanácsadó. Képes családi lap. Szerk. Gerő Attila. Nyom. az Athenaeum r. t. III. évf. Havonként. Ára 4 kor.

Hittudományi Folyóirat. Szerk. és kiadja Kiss János. Nyom. az Athenaeum r. társ. XII. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

Huszadik Század. Társadalomtudományi havi szemle. Szerk. Gratz Gusztáv. Nyom. Patria kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 16 korona.

Az Időjárás. Meteorologiai havifolyóirat. Szerk. és kiadja Héjas Endre. Nyom. a Pesti kny. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Ifjusági Könyvtárjegyzék. Szerk. és kiadja Szemák István. Nyom. Neuwald Illés. 1901. évfolyam. Megjelenik évenként kétszer. Egyes szám ára 30 fill.

Az Igazság Tanuja. A magyar baptisták közlönye. Szerk. és kiadja Meyer H. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 80 fill.

Igazságügyi Közlöny. Kiadja a magy. kir. igazságügyministerium. Nyom. a Pesti knyomda. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Iparosok Olvasótára. Szerk. Mártonfy Márton és Szterényi József. Kiadja Lampel Róbert. Nyom. Wodianer F. és fiai. VII. évfolyam. Megjelenik évenként 10 füzet. Ára 6 kor.

Irodalmi Tájékoztató. Szerk. és kiadja Róna Béla. Nyom. Révai és Salamon (IV.) Uj folyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Irodalomtörténeti Közlemények. Szerk. Szilády Áron. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. az Athenaeum r. társ. XI. évfolyam. Megjelenik évnegyedenként. Ára 10 kor.

Izr. tanügyi Értesitő. Szerk. Barna Jónás. Kiadja az »Orsz. izr. tanitó-egyesület«. Nyom. Neuwald Illés. XXVI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Az egyesületi tagok tagdíj fejében kapják.

Jogállam. Jog- és államtudományi szemle. Szerk. Illés Károly. Nyom. Franklin-társ. I. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 16 kor.

Jogi és közigazgatási Utmutató (Előbb Jogi Tanácsadó). Szerk. és kiadja Istóczy Győző. Nyom. Buschmann F. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 korona.

Jó Pásztor. Egyházszónoklati folyóirat. Szerk. és kiadja Pelikán Krizsó. Nyom. a Stephaneum kny. XIX. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Kalauz az emberbaráti oktatás és nevelés terén. A »Szeretet« testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító orsz. egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Scherer István. Nyom. Bichler J. XIV. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 5 korona.

Kataszteri Közlöny. Szerk. és kiadja Dobrovics Viktor. Nyom. Neumayer Ede. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Katholikus egyházi Zeneközlöny. Az orsz. magy. Czeczilia egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Kutschera

József. Nyom. a Stephaneum kny. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 kor. 20 fill.

Katholikus hitvédelmi Folyóirat. Szerk. T. Pelikán Krizsó és Keményfy K. Dániel. Nyom. a Stephaneum kny. Budapesten. XIII. évfolyam. Havonként jelenik meg. Ára 8 kor.

Katholikus Paedagogia. Szerk. és kiadja Gyürky Ödön. Nyom. Buschmann F. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Katholikus Szemle. Szerk. Mihályfi Ákos. Kiadja a Szent-István-társulat. Nyom. a Stephaneum kny. XV. kötet. Evenként 5 füzet. Ára 10 kor. Tagoknak a tagdíj fejében jár.

Kelet. A magyarországi symbolikus nagy páholy hivatalos közlönye. Szerk. Gelléri Mór. Nyom. Márkus Samu. XIII. (26.) évfolyam. Havonként. Tagoknak ingyen küldetik.

Keleti Szemle. Közlemények az uralaltaji nép- és nyelvtudomány köréből. Szerk. Kúnos Ignácz és Munkácsi Bernát. Nyom. Franklin társ. II. évf. Megjelenik évnegyedenként. Ára 8 korona.

Kereskedelmi Szakoktatás. A keresk. szakisk. tanárok orsz. egyesületének közlönye. Szerk. Koltay Virgil. Nyom. Márkus Samu. IX. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 8 kor. Tagoknak tagdíj fejében jár.

Keresztyén Hiradó. A Lorántffy Zsuzsánna-egylet közlönye. Szerk. Gergely Antal. Nyom. Hornyánszky Viktor. VI. évf. Havonként jelenik meg. Ára 1 kor.

Kertészeti Lapok. Az országos magyar kertészeti egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Sigray Ferencz. Nyom. az Athenaeum r. társ. XVI. évfolyam. Megjelenik havonként. Egyes szám ára 1 kor. Az egyesületi tagok tagdíj fejében kapják.

Kisérletügyi Közlemények. Közrebocsátja a földmivelésügyi m. kir. ministerium mezőgazdasági kisérletügyi központi bizottsága. Nyom. a Pallas r. t. IV. kötet. Évenként 6 füzet.

Klinikai Füzetek. Előadások a gyakorlati orvostan összes ágaiból. Szerk. Donáth Gyula. Nyom. Brózsa Ottó. XI. évfolyam. Évenként 12 füzet. Ára 8 kor.

Kneipp-Ujság. Az »Országos magyar Kneipp-egyesület« hivatalos lapja. Szerk. Petrovics László. Nyom. Neumayer Ede. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 8 kor.

Kolping. A magyarországi kath. legényegyesületek orsz. szövetségének hivatalos közlönye. Nyom. a Stephaneum kny. IV. sorozat. 1901. évfolyam. Időközönként jelenik meg.

A Könyv. Irodalmi tajékoztató a magyar könyvpiaczról. Nyom. Franklin-társ. I. évf. Havonként. Kivánatra ingyen küldetik.

Kőműves. Kőművesek, mennyezet-, vakoló- és fehérmunkások szak-, társadalmi és hivatalos közlönye. Szerk. Söröli József. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor.

Kőfaragó. Magyarországi kőfaragók érdekeit képviselő közlöny. Szerk. Groszmann Hugó. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

Körlevél. A budapesti kereskedő-ifjak társulatának és a szegedi rokonegyesületnek hivatalos közlönye. Szerk. Pásztor József. Nyom. Barcza József. XXI. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. A társulati tagok tagdíj fejében kapják.

Közegészségügyi Tudósító. A Gyógyszerész Hetilap társlapja. Szerk. Varságh Zoltán. Ny. Stephaneum kny. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Középiskolai mathematikai Lapok. Szerkeszti és kiadja Rátz László. Nyom. a Franklin társulat. VIII. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 4 korona.

Közgazdasági Szemle. A Magyar közgazdasági társaság hivatalos közlönye. Szerk. Hegedüs Lóránt és Mandelló Gyula. Nyom. a Pesti knyomda. XXV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 16 kor. A társaság tagjai a tagdíj fejében kapják.

Közlemények a keskenyvágányu Vasutak teréről. Szerk. Nágel Zsigmond. Nyom. Hornyánszky Viktor. II. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Közlemények az összehasonlitó Élet- és Kórtan köréből. Szerk. Hutyra Ferencz, Rátz István és Tangl Ferencz. Kiadja a Magyar országos állatorvos-egyesület. Nyom. a »Pátria« knyomda. IV. kötet. Időhöz nem kötve jelenik meg. Ára 8 korona. Az egyesület tagjai tagdíj fejében kapják.

Közlemények egyházi ruhákról és szerekről. Szerk. Kronberg József. Nyom. Stephaneum kny. I. évf. Megjelenik negyedévenként Ingyen küldetik.

Központi Védjegy-Értesítő. Kiadja

a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium, Nyom. Pátria knyomda. I. köt. Havonként jelenik meg.

A Ludovika Akadémia Közlönye. Szerk. és kiadja a m. kir. honvédségi Ludovika akadémia tanári kara. Nyom. a Pesti knyomda. XXVIII. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 8 kor.

A Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyesületének Értesitője. Nyom. Wellesz és Krammer. VIII. évfolyam. Az egyesületi tagok díjtalanul kapják.

A Magyar állami alkalmazottak Egyesülete Értesítője. Szerk. Szilágyi József. Kiadja az egyesület. Nyom. a Pesti knyomda. IV. évfolyam. Ára 80 fillér.

Magyar Asztalosok Lapja. Szerk. és kiadja Ligeti Imre. Nyom. Weissenberg Ármin. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar chemiai Folyóirat. Szerk. Ilosvay Lajos és Molnár Nándor. Kiadja a kir. m. Természettud. Társulat chemiaásványtani szakosztálya. Nyom. a Pesti Lloyd-társulat knyomdája. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 10 kor. Tagoknak 6 kor.

Magyar Dal- és Zeneközlöny. Szerk. Falk Zsigmond. Kiadja az országos magyar daláregyesület. Nyom. a Pesti knyomda. VII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 kor. Tagoknak 2 kor. 40 fill.

Magyar egyetemi Szemle. Szerk. Kálmán László és Zala Ernő. Nyom. Révai és Salamon. I. évf. Évenként 10 szám. Ára 10 kor.

A Magyar épitőmesterek egyesülete Értesitője. Szerk. Ziegler Géza. Nyom. Várnai F. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Az egyesületi tagok díj nélkül kapják.

Magyar Evezős Sport. Szerk. Ábray Zoltán és Záborszky István. Nyom. Hunyadi Mátyás int. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor. Tagoknak 3 kor.

Magyar Fényképészek Lapja. A »Fényképészek köre« hivatalos közlönye. Szerk. Löwinger Mór. Nyom. a Pallas kny. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Magyar fogászati Szemle. A »Stomatologusok országos egyesületének« hivatalos közlönye. Szerk. és kiadja Bauer Samu. Nyom. Pesti Lloyd kny. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Tagoknak ingyen.

Magyar Gazdák Szemléje. A magyar gazdaszövetség folyóirata. Szerk. Bernát István. Nyom. a Budapesti Hirlap nyomdája. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Magyar gazdaságtörténelmi Szemle. Szerk. Dr. Kováts Ferencz. Kiadja az Országos magyar gazdasági egyesület. Nyom. a »Pátria« knyomda. VIII. évfolyam. Evenként 10 füzet. Ára 4 kor.

Magyar Gépipar. Az országos gépészegyesület és gépészek lapja. Szerk. Kandó Gyula. Nyom. Buschmann F. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Az egyesületi tagok díjtalanul kapják.

Magyar Iparművészet. Az orsz. m. iparművészeti társulat közlönye. Szerk. Fittler Kamill. Nyom. az Athenaeum r. társ. IV. évfolyam. Megjelenik kéthavonként. Ára 10 kor.

Magyar Iparosok Lapja. Szerk. és kiadja Ligeti Imre. Nyom. Fritz Ármin. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar Iskolaszer-Muzeum. Szerk. és kiadja Lendl Adolf. Nyom. Wesselényi Géza. II. évf. Évenként 10 szám. Ára 5 kor.

Magyar Kalapos Ujság. A Magyar férfikalap divat-egylet hivatalos közlönye. Szerk. Kiss Zsigmond. Nyom. Gelléri és Székely. VI. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Magyar képes Levelező-lap. Szerk. ifj. Horváth Géza. Nyom. Barcza József. I. évf. Megjelenik havonkéni. Ára 1 kor.

A Magyar Kerékpáros-szövetség Értesítője. Szerk. a szövetség titkára. Nyom. a Pesti Lloyd-társ. knyomdája. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. A szövetség tagjai díjtalanul kapják.

A m. kir. közigazgatási bíróság általános közigazgatási osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai. Szerk. Farkas Zoltán. Nyom. Heisler J. V. évfolyam. Évenként 4 szám. Ára 2 kor.

A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai. Szerk. Vályi László. Nyom. Heisler J. V. évfolyam. Évenként 4 szám. Ára 2 kor.

Magyar királyi postatakarékpénztári Közlöny. Kiadja a m. kir. postatakarékpénztár. Nyom. az Athe-

naeum r. társ. XVI. évfolyam. Megjelenik havonként.

A m. kir. Technologiai Iparmúzeum Közleményei. Nyom. a Pátria kny. XII. évf. Időhöz nem kötött füzetekben.

A magyar korona országai külkereskedelmi forgalmának havi Eredményei. Szerk. és kiadja: a kir. közp. statiszt. hivatal. Nyom. Athenaeum kny. r.-t. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Magyar Könyvszemle. A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának közlönye. Szerk. Schönherr Gyula. Nyom. az Athenaeum r. társ. Új folyam. IX. kötet. Megjelenik évnegyedenként. Ára 6 kor.

Magyar Köztisztviselő. A magyar állami tisztviselők orsz. szövetségének közlönye. Szerk. Molnár Gyula. Nyom. Wesselényi Géza. II. évf. Évenként 10 szám. Ára 8 kor.

Magyar Méh. A Magyar országos méhészeti egyesület közlönye. Szerk. Binder Iván. Nyom. Brózsa Ottó. XXII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Az egyesületi tagok tagdíj (4 kor.) fejében kapják.

A Magyar Mérnök- és Épitészegylet Közlönye. Szerk. Edvi Illés Aladár. Nyom. A »Pátria« knyomda. XXXV. kötet. Megjelenik havonként. Ára 20 kor.

Magyar Munka. Politikai havi folyóirat. Szerk. Gerő Ernő. Nyom. Weissenberg Ármin. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona.

Magyar Nemesfém-ipar. A magyar arany- és ezüstművesek, ékszerészek, aranyverők, órások, óratokkészítők és kereskedők orsz. szövetségének hivatalos közlönye. Szerk. Singer Arthur. Nyom. Beer és Tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi osztályának Értesítője. Az Ethnographia melléklete. Szerk. Jankó János. Nyom. Hornyánszky Viktor. II. évf. Megjelenik havonként.

Magyar Nyelvőr. Szerk. Simonyi Zsigmond. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. az Athenaeum r. t. XXX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 10 korona.

Magyar Nyomdászat. Szerk. és kiadja Pusztai Ferencz. Nyom. a Pallas nyomda. XIV. kötet. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar orvosi Archivum. Szerk. és kiadják Bókai Árpád, Pertik Ottó és Lenhossék Mihály. Nyom. a Pallas knyomda. Uj folyam II. köt. Évenként 6 füzet. Ára 20 kor.

Magyar Paedagogia. A »Magyar paedagogiai társaság« folyóirata. Szerk. Kovács János. Nyom. a Franklin társulat. X. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 10 kor. A társaság tagjai tagdíj fejében kapják.

A Magyar Rajztanárok országos egyesületének Értesítője. Szerk. Boros Rudolf. Nyom. Károlyi György. IV. évfolyam. Megjelenik évnegyedenkint. Ára 4 kor. Tagoknak tagdíj fejében jár.

Magyar Szalon (Otthon). Szerk. és kiadja Hevesi József. Nyom. a Stephaneum knyomda. XVIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 20 kor.

Magyar Szabó-ipar. A »Szabóiparosok köré«-nek havi szakközlönye. Szerk. Váczi Sándor. Nyom. Löblovitz Zsigmond. II. évf. Havonként jelenik meg. Ára 8 kor. Tagoknak ingyen.

Magyar Tanitóképző. A tanitóképzőintézeti tanárok országos egyesületének közlönye. Szerk. Nagy László. Nyom. a Hungaria knyomda. XVI. évfolyam Evenként. 10 füzet. Ára 8 kor. Egyesületi tagok tagdíj (8 kor.) fejében kapják.

Magyar Tisztviselők országos egyesületének Értesítője. Szerk. Vajkay Rezső. Nyom. a Pesti Lloyd társ. nyomdája. XIII. évfolyam. Megjelenik évnegyedenkint. Az egyesület tagjai díjtalanul kapják.

A Magyar Turista-egyesület budapesti osztályának Értesítője. Nyom. Kertész József. 1901. évf. Időközönként.

Magyar Vörös-kereszt. Szerk. Argay János. Nyom. a Pesti Lloyd kny. I. évf. Megjelenik időközönként.

Magyar-Zsidó Szemle. Szerk. Blau Lajos. Nyom. az Athenaeum r. társ. XVIII. évfolyam. Évnegyedenkint. Ára 12 kor.

Mathematikai és physikai Lapok. Szerk. Kövesligethy Radó és Rados Gusztáv. Kiadja a Math. és physikai társulat. Nyom. a Franklin társulat. X. évfolyam. Évenként 8 füzet. Ara 10 kor. Az egyesületi tagok tagdíj (Budapesten 10, vidéken 6 kor.) fejében kapják.

Mathematikai és természettudományi Értesítő. Szerk. König Gyula. Kiadja a magyar tud. Akadémia. Nyom.

a Franklin társulat. XIX. kötet. Évenként 5 füzet. Ára ?

Modern Műhely. Szerk. Krausz Gyula. Nyom. Fuchs Samu és tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

Modern Orpheus. Zenefolyóirat. Szerk. Donáth Ede. Nyom. Eberle József és tsa. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Munkás Otthon. Szerk. Horváth Gyula. Nyom. Wellesz és Krammer. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Művészvilág. Szerk. és kiadja Rudnai Győző. Nyom. Márkus Samu. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Nagy Iván. Család-történeti értesítő. Szerk. és kiadják Komáromy András és Pettkó Béla. Nyom. az Athenaeum r. t. III. évf. Évenként 10 szám. Ára 10 kor.

Nemzeti Nőnevelés. Szerk. Sebestyénné Stetina Ilona; kiadja a VI. kerületi állami tanítónőképző intézet tanári testülete. Nyom. a Franklin társulat. XXII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 4 kor.

Nemzeti Szövetség. Szerk. Balázs Árpád. Nyom. Athenaeum kny. r.-t. I. évf. Megjelenik évnegyedenként. Tagilletmény (4 kor.)

Népszerű Gyorsíró. Szerk. és kiadja Nagy Sándor. Nyom. Grund V. utódai. XII. évf. Évi 10 szám. Ára 4 kor.

Nyelvtudományi Közlemények. Szerk. Szinnyei József. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. a Franklin társulat. XXXI. kötet. Megjelenik negyedévenként. Ára 6 kor.

Olajág. A magyar ev. ker. nők lapja. Szerk. Vargha Gyuláné. Nyom. Hornyánszky Viktor. I. évf. évi 10 szám. Ára 2 kor.

Az Országos műszaki egyesület Értesítője. Szerk. Halmy Béla. Nyom. Fővárosi nyomda. I. évf. Megjelenik havonta egyszer, esetleg kétszer. A tagoknak ingyen.

Országos Orvos-Szövetség. Az Országos orvos-szövetség hivatalos lapja. Szerk. Jendrássik Ernő. Nyom. a Pesti Lloyd társulat knyomdája. IV. évfolyam. Megjelenik havonként. A szövetség tagjai ingyen kapják.

Országos Pázmány-Egyesület. A kath. írók és hírlapírók o. P. egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. Margalits Ede. Nyom. a Stephaneum kny. II. évf. Megjelenik havonként. Tagoknak ingyen jár.

Országos pénzügyi Ujság. Szerk. Gerő Lajos. Kiadja Ligeti Lajos. Nyom. Budapesti Hirlap kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Orvosi Közlöny. Szerk. és kiadja László Frigyes. Nyom. Minerva knyomda. I. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Az »Osztálysorsjáték«. Szerk. Singer Artur. Nyom. a Hungaria knyomda. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 10 kor.

Otthon. Képes havi folyóirat. Szerk. Hevesi József. Nyom. a Kosmos műintézet. 1901. évf. Ára 4 kor. 20 fill.

Otthonunk. Az »Otthon« irók és hirlapirók köre hivatalos értesítője. Szerk. Sajó Aladár. Nyom. a Budapesti Hirlap knyomdája. V. évfolyam. Megjelenik havonként. A kör tagjai ingyen kapják.

Örökimádás. A Központi oltár-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Kutschera József. Nyom. a Stephaneum. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 3 kor.

Örömhir. Szerk. Kováts Lajos és Hetvényi Lajos. Kiadja Biberauer Tivadar. Nyom. Hornyánszky Viktor. VI. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 36 fill.

Paedogogiumi Lapok. A polgárisk. tanárjelöltek körének lapja. Nyom. Hell J. Ede. I. évf. Megjelenik havonként. Ára köri tagoknak 1 kor. Nem tagoknak 2 kor.

Patyolat. Szerk. Csepreghy Ferenczné. Kiadja és nyom. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Vidékre 4 kor. 40 fill.

Pénz és Föld. Szaklap Magyarország jelzálog és földbirtok-forgalmának okszerü előmozdítására. Szerk. Hilbert Antal. Nyom. Orsz. közp. községi knyomda. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún vármegye gazdasági egyesülete Értesítője. Szerk. Serfőző Géza. Nyom. Rózsa K. és neje. I. évf. Megjelenik havonként.

Polgári Iskolai Közlöny. Az Orsz. polgári iskolai egyesület folyóirata. Szerk. Volenszky Gyula. Nyom. Hornyánszky Viktor. VI. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 8 kor. Az egyesület tagjai tagdíj fejében kapják.

Postai Tarifák. Szerk. és kiadja Klebersberg Géza. Nyom. Neumayer Ede. VI. évfolyam. Évenkint 4-szer. Ára 2 kor.

Pótfüzetek a Természettudomá-

nyi Közlönyhöz. Szerk. Csopey László és Paszlavszky József. Kiadja a k. m. Természettudományi Társulat. Nyom. a Pesti Lloyd társaság knyomdája. XIV. évfolyam. Megjelenik 4—6 füzetben. Ára a Természettudományi Közlönynyel 12 kor. A társulat tagjai 2 kor. ráfizetéssel kapják.

Protestáns Szemle. Szerk. Szőts Farkas. Kiadja a magyar protestáns irodalmi társaság. Nyom. Hornyánszky Viktor. XIII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 8 kor. Az egyesület tagjai a tagdíj (12 kor.) fejében kapják.

Remény. Szerk. Halász Gyula. Kiadja a Hecht bankház. Nyom. az Europa kny. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Sakk. A Sakk-egylet hiv. közlönye. Szerk. Gálffy Ernő. Nyom. Wellesz és Krammer. 1901. évf. Ára 20 kor.

Sport. Szerk. Szekrényessy Kálmán. Nyom. Wellesz és Krammer. 1901. évf. Ára 20 kor.

Statisztikai havi Közlemények. Szerk. és kiadja a m. kir. központi statisztikai hivatal. Nyom. az Athenaeum r. társ. V. évfolyam. Ára 24 kor.

Szabó-iparosok Közlönye. A szabóiparosok társadalmi és anyagi érdekeit képviselő havi szaklap. Szerk. és kiadja Csontos Imre. Nyom. Révai és Salamon. XV. évfolyam. Ára 14 kor.

Szabók Szaklapja. A szabó munkások, munkásnők és kisiparosok érdekeit képviselő közlöny. Szerk. Honthi Géza. Nyom. Fried és Krakauer. IX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fillér.

Századok. A magyar történelmi társulat közlönye. Szerk. Nagy Gyula. Nyom. az Athenaeum r. társ. XXXV. évfolyam. Megjelenik évenkint 10 füzetben. Ára 12 kor. Tagok a tagdíj (10 kor.) fejében kapják.

Sztenográfia. Gyorsirónők lapja. Szerk. Kaiser Gizella. Kiadja a »Stolze-Fenyvessy« orsz. női gyorsiró-egyesület. Nyom. a Pesti knyomda. IX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 3 korona.

Szünóra. Szerk. Endrődi Béla. Nyom. Barcza József. V. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fill.

Táncztanitók Lapja. Szerk. Róka Pál. Kiadja a Magy. táncztanitók egyesülete. Nyom. Bichler J. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Tanonczok Lapja. Szépirodalmi és vegyes tartalmú lap. Szerk. Emberger János. Nyom. a Stephaneum kny. III. évf. Havonként jelenik meg. Ára 1 kor. 20 fill.

Tanügyi Értesítő. Szerk. Geley József. Nyom. Károlyi György. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Telekkönyvi Szaklap. Szerk. Várady József. Kiadja a Telekkönyvvezetők orsz. egyesülete. Nyom. a Pallas kny. XXI. évf. Havonként jelenik meg. Ára 4 korona.

Természetrajzi Füzetek. Szerk. Mocsáry Sándor. Kiadja a M. N. Múzeum és m. tud. Akadémia. Nyom. a Franklin társulat. XXIV. kötet. Évenként 4 füzet. Ára 10 kor.

Természettudományi Közlöny. Szerk. Csopey László és Paszlavszky József. Kiadja a kir. magy. Természettudományi Társulat. Nyom. a Pesti Lloyd társ. knyomdája. XXXIII. kötet. Megjelenik havonként. Ára 12 kor. Tagoknak tagdíj fejében jár.

Tornaügy. Szerk. Kovács Rezső. Kiadja a Magyarországi tanitók egylete a Nemzeti tornaegylet hozzájárulásával. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. XVIII. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 6 kor.

Történelmi Tár. Kiadja a Magyar történelmi társulat közvetítése mellett a m. tud. Akadémia történelmi bizottsága. Szerk. Komáromy András. Nyom. az Athenaeum r. társ. 1900. évfolyam. Uj folyam. II. Megjelenik évnegyedenkint. Ára 10 kor. 40 fill. A történelmi társulat tagjainak 5 kor. 60 fill.

Tőzsdei Értesítő. Szerk. Félegyházy Ágost. Kiadja a budapesti árú és értéktőzsde tanácsa. Nyom. a Pesti Lloyd társ. nyomdája. X. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Turista Közlöny. Szerk. Moussong Géza. Kiadja a Magyar tanitók turista egyesülete. Nyom. Elek Lipót. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. A tagok tagdíj fejében kapják.

Turisták Lapja. Szerk. Téry Ödön és Petrik Lajos. Kiadja a Magyar turista-egyesület. Nyom. a Pesti Lloyd társ. nyomdája. XIII. évfolyam. Megjelenik kéthavonként. Ára 10 kor. A tagok tagdíj fejében kapják.

Turul. A magyar heraldikai és genealogiai társaság közlönye. Szerk. Schönherr Gyula és Varju Elemér. Nyom. a Franklin társulat. XIX. kötet. Évnegyedenként jele-

nik meg. A társaság tagjai tagdíj (10 kor.) fejében kapják.

Tüzoltó Közlöny. A magyar tüzoltók szaklapja. A Magyar országos tüzoltószövetség hivatalos értesítője. Szerk. Szily József. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. XXIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. 80 fill. A szövetség tagjainak 2 kor. 40 fill.

Ujságkiadók Lapja. Szerk. Rábel László. Kiadja az Ujságkiadók orsz. szövetsége. Nyom. a Budapesti Hirlap kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 kor. Tagoknak ingyen.

Uránia. Népszerű tudományos folyóirat. Szerk. Klupathy Jenő és legifj. Szász Károly. Nyom. Hornyánszky Viktor. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Tagoknak ingyen.

Utmutató. A magyar és közös közlekedési vállalatok hivatalos menetrendkönyve. Kiadja a »Vasuti és közlekedési közlöny.« Nyom. a Pesti kny. XX. évf. Évenként 12 füzet. Ára 10 kor.

Ügynökségi Közlöny. Szerk. Markó Lajos. Nyom. Fried és Krakkauer. 1901. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

Vízgyógyintézeti Közlemények. Szerk. Pajor Sándor. Nyom. Minerva kny. I. évf. Megjelenik negyedévenként. Ingyen küldetik.

A zenekar. Zenekar-irodalmi szemle. Szerk. Klökner Gyula. Nyom. Athenaeum r.-t. III. évf. Havonként jelenik meg. Ingyen küldetik.

Összesen 190.

b) VIDÉKEN.

Adalékok Zemplén vármegye történetéhez. (Sátoralja-Ujhely.) Szerk. Dongó Gyárfás Géza. Nyom. a »Zemplén és vidéke« knyomdája. VII. évf. Havi folyóirat. Ára 4 kor. 80 fill.

Állatok Védelme. (Kolozsvár.) A kolozsvári állat védő-egyesület havi közlönye. Szerk. Bányai Elemér. Nyom. Ajtai K. Albert VI. évfolyam. Ára 2 kor. Tagoknak a tagdíj fejében jár.

Aradi Gazda. (Arad.) Az Aradi gazdasági egylet hivatalos értesitője. Szerk. Laehne Hugó. Nyom. Gyulai István. III. évf. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen.

Aradvármegyei gazdasági egyesület fogyasztási és értékesitő szövetkezete üzleti Értesítője. (Arad.) Megjelenik az »Aradi Gazdá«-val együtt. Ny. Gyulai István.

Armenia. (Szamosújvár.) Szerk. és kiadja Szongott Kristóf. Nyom. Todorán Endre »Auróra« knyomdája. XV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

A Béka. (Pécs.) Szerk. és kiadja Goldberger József. Nyom. a lyceumi knyomda. V. évfolyam. Megjelenik időszakonkint. Ingyen küldetik.

Beregmegyei Tanügy. (Beregszász.) A beregvármegyei kir. tanfelügyelőség és az általános tanitó egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Rhédei János. Nyom. Grünstein Mór Munkácson. XVII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 kor.

Biharmegyei gazdasági egyesület hivatalos Közlönye. (Nagyvárad.) Szerk. Weingärtner Andor. Nyom. Laszky Ármin. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Tagoknak ingyen.

Bírósági Végrehajtók Közlönye. (Nagyszőllős.) Szerk. Somlyó N. Ignácz. Nyom. Doktor István utóbb Pannonia-kny. Győr. XII. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Borromaeus. (Ó-Szőny.) Kath. hitszónoklati havi folyóirat. Szerk. és kiadja Nagy Antal. Nyom. a győregyházmegyei knyomda Győrött. XV. évfolyam. Ára 8 kor.

Csiki Gazda (azelőtt Gazdasági Értesítő). (Csik-Szereda.) A Csikmegyei gazd. egyesület közlönye. Szerk. F. Nagy Imre. Nyom. Szvoboda József. XV. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Tagoknak ingyen.

Debreczeni Gyorsiró. (Debreczen.) Szerk. Madai Gyula. Kiadja a debreczeni főiskolai gyorsiró-egylet. Nyom. Romwalter Gy. Sopron. IX. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 2 korona.

Debreczeni főiskolai Lapok. Kiadja a Magyar irodalmi önképző-társulat. Szerk. Rácz Lajos. Nyom. a Városi kny. XLIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Egyesületi Értesítő. (Békés-Csaba.) A Békésmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Zlinszky István. Nyom. a Corvina kny. XLII. évf. Havonként jelenik meg. (Előbb évkönyv alakban.)

Egyesületi Értesítő. (Szombathely.) A Vasmegyei gazdasági egyesület megbizásából szerkeszti Röszler Károly. Nyom. Seiler Henrik utódai. XXII. évfolyam. Időszakonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Egyleti Értesítő. (Deés.) A Szolnokdobokavármegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye. Szerk. Szemmáry József. Nyom. Demeter és Kiss. XIV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Az egylet tagjai ingyen kapják.

Egyleti Értesítő. (Veszprém.) A »Veszprémegyházmegyei r. kath. tanitóegyesület« keszthelyi és sümegi egyesült körének hivatalos közlönye. Szerk. Pozsagár Gyula. Nyom. az egyházmegyei knyomda. XIII. évfolyam. Megjelenik a körülményekhez képest évenként többször. A tagoknak igyen küldetik.

Egységes nemzeti Közoktatás. (Szombathely.) Szerk. Deme Károly. Nyom. Seiler Henrik utódai. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

E. M. K. E. (Kolozsvár.) Az egyesület hivatalos értesítője. Szerk. Sándor József. Nyom. Gombos Ferencz. VIII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 2 kor.

Emléklapok. A pápai állami tanitóképzőintézeti I. és II. éves önképzőkörének értesítője. Főszerk. Ambrosits Gyula. Nyom. Főiskolai knyomda. 1901/2. Meg nem határozott időközökben jelenik meg. Egyes sz. ára 16 fill.

Az Eperjesi kereskedők és kereskedő-ifjak egyletének hiv. értesítője. Szerk. a titkár. Nyom. Kósch Árpád. I. évf. Havonként jelenik meg. Ára 4 kor.

Erdély. (Kolozsvár.) Honismertető lap. Szerk. Radnóti Rezső. Kiadja az Erdélyi Kárpát-Egyesület. Nyom. Gombos Ferencz. X. évfolyam. Évenkint 12 szám. Ára 10 kor. Tagok ingyen kapják.

Erdélyi Múzeum. (Kolozsvár.) Az Erdélyi múzeum-egylet kiadványa. Szerk. Szádeczky Lajos. Nyom. Ajtai K. Albert. XVIII. kötet. Évenként 10 füzet. Ára 6 kor. Az egyleti tagok tagdij (6 kor.) fejében kapják.

Erdély népei. (Kolozsvár.) Az »Erdély« néprajzi melléktete. Az E. K. E. néprajzi osztályának értesítője. Szerk. Herrmann Antal. Nyom. Gombos Ferencz. IV. évf. Időszakonként jelenik meg.

Erdészeti kisérletek. (Selmeczbánya.) A M. kir. központi erdészeti kisérleti állomás folyóirata. Szerk. Vadas Jenő. Nyom. Joerges Á. özv. és fia. III. évf. Időszakonként.

Értesítő az Erdélyi Múzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztályából. (Kolozsvár.) Szerk. Szabó Dénes és Apáthy István. Nyom. Ajtai K. Albert. XXVI. évfolyam. Időhöz nem kötve jelenik meg. Ára 6 kor.

Értesítő Magyarország kath. Papsága részére. (Pozsony.) Szerk. és kiadja Heindl János. Nyom. Kath. irod. r.-t. I. évf. Havonként jelenik meg. Ingyen küldetik.

Evangelikus egyházi Szemle. (Békés-Csaba.) Szerk. és kiadja Szeberényi Lajos Zs. Nyom. a Corvina knyomda. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Evangelikus Népiskola. (Sopron.) Szerk. és kiadja Papp József. Nyom. Röttig Gusztáv. XIII. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára 6 korona.

Fejérmegyei gazd. Egyesület Értesitője. (Sz.-Fejérvár.) Szerk. Hübner Károly. Nyom. Csitári K. és tsa. 1901. évf. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen küldetik.

Filharmonia. Közlöny a zeneművészet összes ágai köréből. (Győr.) Szerk. Fránek Gábor. Nyom. Pannonia kny. Megjelenik havonként Ára 6 kor.

Fiumé. (Fiume) Kereskedelmi, tengerészeti, közgazdasági és külügyi érdekű folyóirat. Szerk. Kompolthy Tivadar. Nyom. Pesti knyomda Budapest. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 12 kor.

Gazdasági Értesítő. (Eperjes.) A »Sárosvármegyei gazdasági egyesület« hivatalos közlönye. Szerk. Lukovits Aladár. Nyom. Kósch Árpád. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. Tagoknak ingyen küldetik.

Gazdasági Értesítő. (S.-A.-Újhely.) A Zemplénvármegyei gazdasági egyesület megbizásából szerk. Kún Frigyes és ifj. Fedák István. Nyom. a »Zemplén« könyvnyomda. X. évfolyam. Megjelenik havonként.

Gazdasági Értesítő. (Szolnok.) A Jász-Nagykún-Szolnok vármegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye. Szerk. Kovács Albert. Nyom. Bakos István. XVII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 6 kor. A tagoknak ingyen küldetik.

Gazdasági Közlöny. (Komárom.) A Komáromvármegyei gazdasági egyesület havi értesítője. Szerk. Sarlay Károly. Nyom. a Hung. kny. XIX. évfolyam. Ára 2 kor. A tagoknak ingyen küldetik.

Gazdasági Közlöny. (Makó.) A Csanád-vármegyei gazdasági egyesület értesítője. Szerk. Tőkey Jenő. Nyom. Vitéz

Mihály utóbb Kovács Antal. V. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 3 kor.

Gazdasági Néplap. (Pécs.) Népszerüen oktató szaklap a földmüves kisgazdák részére. Szerk. Liebald Béni. Nyom. Taizs József. XXVII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 2 kor. Tagoknak ingyen jár.

Gazdasági Tanító. (Székesfejérvár.) Szerk. Almássy Ferencz. Nyom. Eisler A. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 korona.

Gazdasági Tudósító. (Putnok.) A Gömör-Kishont vármegyei gazdasági egyesület hivatalos értesítője. Szerk. Lakner László. Nyom. Rábely Miklós Rimaszombatban. V. évfolyam. Megjelenik havonkint. Az egyesületi tagok ingyen kapják.

Gyámintézet. (Lovászpatona.) Szerk. Bognár Endre. Kiadja a magyarhoni e. e. e. gyámintézet. Nyom. a főiskolai nyomda Pápán. XVIII. évfolyam. Megjelenik évenként háromszor. Ingyen küldetik.

A Győri Pinczér-egylet Havi Értesítője. (Győr.) Szerk. Bauer Mihály. Kiadja a »Győri pinczér-egylet.« Nyom. Surányi János utóda. XIV. évfolyam. Megjelenik havonként. A tagok díjmentesen kapják.

Győr szab. kir. város Hivatalos Értesítője. (Győr.) Nyom. a Pannonia kny. XI. évf. Időközönként jelenik meg.

Hajnal Csillag. (H.-Böszörmény.) Szerk. Balogh Lajos és Orosz J. Kiadja a h.-böszörményi baptista hitközség. Nyom. Hoffmann és Kronovitz. Debreczenben. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 48 fill.

Havi Közlöny az elméleti és gyakorlati Lelkipásztorság köréből. (Temesvár.) Szerk. Tokody Ödön és Patzner István. Kiadja Tokody Ödön. Nyom. a csanádegyházmegyei knyomda. XXIV. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 10 kor.

A Hazában és Távolban széttekintő Méhész. (Sajtény, Csanád m.) Szerk. és kiadja Gallovich István. Nyom. Engel Lajos Szegeden. VI. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 kor.

Házi Barát. (Sümeg.) Szerk. és kiadja Darnay Kálmán. Nyom. Horváth Gábor. III. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Hevesmegyei Tanügy. (Eger.) Szerk. Kolacskovszky János. Kiadja a hevesmegyei általános tanitó-egyesület. Nyom. az »Egri nyomda részv. társ.« VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. Az egyesületi tagok tagdíj fejében kapják.

Hitszónoklati Folyóirat. (Pilis-Marót). Szerk. és kiadja Karkecz Alajos. Nyom. Endrényi Lajos Szegeden. XII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 korona.

Homok. (Kecskemét.) Szakfolyóirat szőlősgazdák számára. Szerk. Mayerfi Zoltán. Nyom. az első kecskeméti hirlapkiadó r.-t. II. évf. Megjelenik negyedévenként. Ára 1 kor.

A Hunyadvármegyei általános Tanító-egyesület Értesítője. (Déva.) Szerk. Boga Károly. Nyom. Hirsch Adolf. II. évf. Évi 5 szám. Ára 3 kor.

Iskoláink. (Rimaszombat.) A Gömör-Kishont vármegyei általános tanitóegyesület hivatalos értesítője. Szerk. Járossy Endre. Nyom. Kovács Mihály. IV. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 korona. Tagok ingyen kapják.

Isten Igéje Szentbeszédekben. (Esztergom.) Szerk. Andor György. Kiadja és nyom. Buzárovits Gusztáv. XXVI. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 4 korona.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesület fogyasztási és értékesítő Szövetkezetének üzleti Értesítője. (A Gazdasági Értesítő (Szolnok) melléklapja.)

Jézus szentséges Szivének Hirnöke. (Kalocsa.) Szerk. Tóth Mike. Nyom. a Franklin társulat Budapesten. XXXV. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 3 kor.

Jó Pásztor. (Pozsony.) Keresztyén családi lap. Szerk. Kovács Sándor. Nyom. a balassa-gyarmati kny. r. t. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona.

Kalazantinum. (Kolozsvár.) Szerk. Varjas Endre. Kiadja a »Kalazantinum« hittudományi és tanárképző intézet. Nyom. Gombos Ferencz. VI. évfolyam. Évenként 10 szám. Ára ?

A kath. Hitterjesztés Lapjai. (Nagyvárad.) Szerk. és kiadja Nogely István. Nyom. a Szent-László nyomda r. társ. XX. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára 6 kor.

A Kávé. (Fiumé.) Szerk. Horváth Gyula. Nyom. az Unio kny. III. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Képes Levelező-lap. (Székesfejér-

vár.) Havi folyóirat képes levelező-lap gyűjtők számára. Szerk. Klökner József. Nyom. Debreczenyi Gyula. III. évf. Ára 2 kor.

Kerékpáros Turista. (Kolozsvár.) Az »Erdély« kerékpáros melléklete. Az E. K. E. kerékpáros osztályának hivatalos értesítője. Szerk. Balogh Benedek. Nyom. Gombos Ferencz. IV. évf. Megjelenik időszakonként.

Kereskedelem és Ipar. (Csongrád.) Szerk. László Ignácz. Nyom. és kiadja Weisz Márk. I. évf. Havonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Keresztény Magvető. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadják Péterfi Dénes és Kovács János. Nyom. Ajtai K. Albert. XXXVI. évfolyam. Megjelenik kéthónaponként. Ára 4 kor.

Kertészeti Tudósító. (Szeged.) Szerk. és kiadja Horváth Károly. Nyomatja? IX. évf. Évenként 4 szám. Ingyen küldetik.

Kiskereskedők lapja. (Nagyvárad.) Szerk. Adorján Ármin. Nyom. Neumann Vilmos. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

Közérdek. (Pécs.) Szerk. és kiadja Klein Dezső. Nyom. Püsp. lyc. knyomda. I. évf. Időszakonként jelenik meg. Ingyen küldetik szét.

Külmisszió. (Ágfalva.) Szerk. és kiadja Scholtz Ödön. Nyom. Török Kálmán és Kremszer J. Sopronban. VI. évfolyam. Megjelenik negyedévenként. Ára 1 korona.

Látóképes Levelező-lapok. (Tata.) Havi folyóirat képes levelezőlap-gyűjtők és elárusítók számára. Szerk. és kiadja Engländer József. Nyom. Engländer és társa. III. évf. Ára 1 kor. 50 fill.

A legszentebb Rózsafüzér Királynéja. (Szombathely.) Szerk. Kindler Imre. Kiadja a sz. Domokosrend szombathelyi zárdája. Nyom. az egyházmegyei knyomda. XVII. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona.

Levelezőlap. (Ujvidék.) Szaklap a képes levelezőlap-kereskedelem számára. Szerk. Herger Tihamér. Nyom. Hirschenhauser Benő. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Loretto. (Duna-Szerdahely.) Szerk. és kiadja Deák Antal. Nyom. Buschmann F. Budapesten. III. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

A Magyar Földmives. (Gyuró.) Szerk. és kiadja Vasadi Balogh Lajos. Nyom. Csitári K. és trsa Székesfejérvár. XIX. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Magyar Kisdednevelés és Népoktatás. (Eperjes.) A sárosvármegyei kir. tanfelügyelőség és az eperjesi Széchenyikör népnevelési szakválasztmányának hivatalos közlönye. Szerk. Reményik Lajos. Nyom. Kósch Árpád. VII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Magyar Lant. (Győr.) Zenemű-folyóirat. Szerk. Angyal Ármánd és Vajda Emil. Nyom. Pannonia kny. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

A magyarországi papi Imaegyesület és Eucharistia-társulat Értesítője. (Győr.) Szerk. Hahnekamp György. Nyom. a győregyházmegyei knyomda. XV. évfolyam. Megjelenik évenként 8 szám. Ára 1 kor. 20 fill. A társulat tagjainak tagdíj (2 kor.) fejében jár.

Magyar pénzügyi Rendeletek Tára. (Komárom.) Szerk. Kriza Ákos. Nyom. Hacker Richárd. Megjelenik havonként. IV. évf. Ára 6 kor.

A magyar Photo-club Közlönye. (Győr.) Szerk. Rexa Dezső. Nyom. Pannonia kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Magyar Sion. (Esztergom.) Szerk. Kereszty Viktor és Prohászka Ottokár. Nyom. Buzárovits Gusztáv. Új folyam. XV. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 12 kor.

Magyar Szövetkezők Lapja. (Rózsahegy.) Szerk. és kiadja Janovcsik István. Nyom. Salva Károly. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Magyar Zsinagóga. (Bonyhád.) Gyakorlati szakközlöny papok, hitszónokok és ezen szakirodalmat kedvelők számára. Szerk. Lebovits József. Nyom. Raubitschek Izor. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Mária Kert. (Szüz Mária virágos kertje.) (Kalocsa.) Szerk. Tóth Mike. Nyom. a Franklin társulat. XVII. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 2 kor.

Méhészeti Közlöny. (Kolozsvár.) Az erdélyrészi méhész-egylet szakközlönye. Szerk. Bálint Sándor. Nyom. Gámán János örökösei. XVI. évfolyam. Megjelenik havonkint. Tagoknak ingyen küldetik.

Mezőgazdasági Szemle. (Magyar-Óvár.) Szerk. és kiadják Cserháti Sándor és Kosutány Tamás. Nyom. Czéh Sán-

dor-féle nyomda. XIX. évfolyam. Havi folyóirat. Ara 10 kor.

A mi Fürdőink. (Kolozsvár.) Az »Erdély« melléklete. Az E. K. E. balneologiai szakosztályának értesítője. Szerk. Hankó Vilmos. Nyom. Gombos Ferencz. IV. évf. Megjelenik időszakonként.

Népoktatás. (Lugos.) Krassó-Szörény vármegyei tanitó-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Keszler Károly. Nyom. Virányi János. VI. évfolyam. Évenként. 10 szám. Ára 8 kor.

Nevelés. (Máramarossziget.) Szerk. Bökényi Dániel. Kiadja a »Máramarosi általános tanitó-egyesület.« Nyom. Sichermann Mór. XVIII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 5 kor.

Nevelő Oktatás. (Pozsony.) Kath. tanügyi folyóirat. Szerk. Schultz Imre. Nyom. Eder István II. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Nógrádmegyei Tanügy. (Balassa-Gyarmat.) A nógrádmegyei kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye. Szerk. Pacséri Károly. II. évf. Nyom. a részvénynyomda. Havonként. Ára 2 kor.

A Nógrádvármegyei gazdasági egyesület Értesítője. (Balassagyarmat.) Szerk. Fáy Árpád. Nyom. a balassagyarmati kny. r. t. XVIII. évfolyam. Megjelenik minden második hóban. Ára 2 kor. Tagoknak ingyen jár.

Pozsonyi Gazda. (Pozsony.) A »Pozsony vármegyei gazdasági egyesület« értesítője. Szerk. Horváth Jenő. Nyom. Eder István. III. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor. Tagoknak ingyen jár.

Protestáns Pap. (Kölesd.) Szerk. és kiadják Lágler Sándor és Kálmán Dezső. Nyom. Tóth László Kecskeméten. XXII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 8 korona.

Reménységünk. (Csongrád-Csány.) Az oltáriszentség-imádás és Mária-tisztelet folyóirata. Szerkeszti és kiadja Varga Mihály. Nyom. Stephaneum kny. Budapest. V. évfolyam. Havi folyóirat. Ára 2 kor. 30 fill.

Sárospataki ifjusági Közlöny. (Sárospatak.) Kiadja a »Magyar irodalmi önképző-társulat.« Szerk. Tóth István. Steinfeld Jenő knyomdája. XVII. évfolyam. Havonként jelenik meg. Ára 4 kor.

Sárosvármegyei gazdák fogyasztási és értékesítési szövetkezetének üzleti Értesítője. (Eperjes.) A »Gazdasági Értesítő« melléklete. Nyom. Kósch Árpád. 1901. évf. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen.

Soproni Gyorsiró. (Sopron.) Szerk. Polgár István. Kiadja az ev. főgymnasiumi gyorsiró-kör. Nyom. Romwalter Alfréd. XXVII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 2 korona.

A Sopronmegyei gazdasági egyesület Ertesítője. (Sopron.) Nyom. Romwalter Alfréd. 1901. évf. Évi 3 füzet.

Szabad Egyház. (Szapáryfalva.) Független magyar református lap. Szerk. Rácz Károly. Nyom. Virányi János. Lugos. XVIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

A Szent Család kis Követe. (Pécs.) A názáreti szent család és a Szent-József társulatának közlönye. Szerk. Virág Ferencz. Nyom. Püsp. lyc. kny. XII. évfolyam. Megjelenik havonkint. Ára 1 kor. 44 fillér.

Szent Gellért. Ifjúsági hitszónoklati folyóirat. (Pannonhalma.) Szerk. és kiadják Mázy Engelbert és Szinek Izidor. Nyom. az egyházmegyei knyomda Győrött. III. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 8 kor.

Szilágy vármegyei Tanügy. (Kraszna.) Szerk. Zoványi Lajos. Kiadja a szilágyvármegyei általános tanitótestület. Nyom. Seres Samu. IV. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 2 kor.

Szövetkezés. (Csongrád.) Szerk. Vannay Ferencz. Nyom. Weisz Márk. II. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Tanitótestületi Értesítő. (Torda.) A Torda-Aranyos vármegyei ált. tan. testületnek havonként megjelenő hivatalos közlönye. Szerk. Kovács Dániel. Nyom. Harmath J. III. évfolyam. Ára 2 korona. Tagoknak 1 korona.

Tanügyi Értesítő. (Besztercze.) A »Besztercze-Naszód vármegyei ált. tanitó-egyesület« hivatalos közlönye. Szerk. Jancsó Gábor. Nyom. Botschár Tivadar. VI. évfolyam. Évenkint 10 szám. Ára 4 korona.

Tanügyi Értesítő. (Győr.) A győrvidéki tanitó-egyesület hivatalos lapja. Szerk. Ujlaki Géza. Nyom. Surányi János. XXIV. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 4 korona.

Tanügyi Értesítő. (Komárom.) A komárommegyei tanitó-testület közlönye. Szerk. Marcsa György. Nyom. Schönwald Tivadar. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Tanügyi Tanácskozó. (Deés.) A szolnok-dobokamegyei tanitó-testület hivatalos közlönye. Szerk. Kádár József. Nyom. Demeter és Kiss. VIII. évfolyam. Megjelenik évenkint 10-szer. Ára 2 kor. 40 fill. Tagoknak 2 kor.

Telekkönyv. (Szeged.) Szerk. Káplány Géza. Nyom. Engel Lajos. VI. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 8 korona.

Természettudományi Füzetek. (Temesvár.) A Délmagyarországi természettudományi társulat közlönye. Szerk. Ries Ferencz és Neubauer Henrik. Nyom. Uhrmann Henrik. XXV. évfolyam. A társulat tagjai tagdíj fejében kapják.

A Torontálmegyei gazdasági egyesület Értesitője. (Nagybecskerek.) Szerk. Marton Andor. Nyom. Pleitz Fer. Pál. XVI. évfolyam. Megjelenik 6 füzetben. Ára 2 kor. A tagok díjtalanul kapják.

Történelmi és régészeti Értesítő. (Temesvár.) A Délmagyarországi történelmi és régészeti múzeumi társulat közlönye. Szerk. Berkeszi István. Nyom. a csanádegyházmegyei knyomda. XVII. (Új) évfolyam. Megjelenik évnegyedenkint. Ára 8 kor. A társulati tagoknak ingyen jár.

Új Század. (Vajszka). A hazaszeretetnek és keresztény fölvilágosodásnak. Szerk. és kiadja Tumbász István. Nyom. Bittermann József Szabadka. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. 80 fillér.

Ujvidéki Sport. (Ujvidék.) Kerékpáros ujság. Szerk. Mayer József. Nyom. Hirschenhauser Benő. I. évf. Megjelenik időszakonként. Egyes sz. ára 20 fill.

Unitárius Közlöny. (Kolozsvár.) Szerk. Boros György. Kiadja a Dávid Ferencz egylet. Nyom. Gámán János örök. XIV. kötet. Megjelenik havonként. Ára 2 korona 40 fillér. Egyleti tagoknak 2 korona.

Városi Közlöny. (Temesvár.) Hivatalos folyóirat. Kiadja a városi tanács. Nyom. Csendes Jakab. IV. évfolyam. Megjelenik havonkint.

Vasárnapi Tanitó. (Hajdú-Böszörmény.) Szerk. Balogh Lajos. Nyom. Hoffmann és Kronowitz Debreczen. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 3 kor. 60 fill.

Vasvármegyei tüzrendészeti Közlöny. (Szombathely.) A vasvármegyei önk. tüzoltó egyletek szövetségének hivatalos közlönye. Szerk. Barabás István. Nyom. Bertalanffy József. VIII. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Vezércsillag. (Kecskemét.) Havi folyóirat a bold. szűz Mária tiszteletének terjesztésére. Szerk. és kiadja Kontz János. Nyom. Kecskeméti ny. r.-t. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 1 kor. 20 fill.

V. H. O. Sz. (Szeged.) A vidéki hirlapirók országos szövetségének hivatalos értesítője. Nyom. Endrényi Imre. V. évfolyam. Meg nem határozott időben jelenik meg. A szövetség tagjainak ingyen jár.

A Zalamegyei gazdasági Egyesület Értesítője. (Zala-Egerszeg.) Szerk. Orosz Pál. Nyom. özv. Tahy Rozália és trsa. 1901. évfolyam.

Zentai gyorsíró. Autografálta: Herczl Sándor. I. évf.

Összesen: 120.

II. TÖBBNYELVÜ FOLYÓIRATOK.

a) BUDAPESTEN.

Allgemeine Rundschau. (Németmagyar.) Nyom. a Hunnia kny. 1901. évf. Időhöz nem kötve jelenik meg. Ára 24 kor.

Aquila. [M. és német.] Szerk. Herman Ottó. Kiadja a Magyar Ornithologiai Központ. Nyom. a Franklin társ. VIII. évf. Évenként 4 füzet. Ára 10 korona.

Budapest Főváros Statisztikai Havifüzetei. Monatshefte des Budapester Communal-Statistischen Bureaus. (M. és német.) Szerk. Kőrösy József. XXIX. évf. Nyom. a Pesti kny. Ára 8 kor.

Egészségőr. (M. és német.) A »Zion« jótékonysági egylet népszerű közlönye. Nyom. Lőbl Dávid és fia. VI. évf. Megjelenik havonként. Tagoknak ingyen jár.

Férfi Szabó. Szerk. Stikarovszky Norbert. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Havonként. Ingyen küldetik.

Földrajzi Közlemények. Bulletin de la Société Hongroise de Géographie. (M. franczia kivonattal.) Szerk. Berecz Antal. Nyom. Fritz Ármin. XXIX. kötet. Évenként 10 füzet. Ára 10 kor. Tagoknak ingyen.

Földtani Közlöny. Geologische Mittheilungen. (M. és német.) Szerk. Lóczy Lajos és Cholnoky Jenő. Nyom. a Franklin társ. XXXI. kötet. Megjelenik havonként. Ára 10 kor. Tagoknak ingyen.

Keleti Szemle *(Revue Orientale.)* (Magyar, német, angol, franczia.) Szerk.

Kúnos Ignácz és Munkácsi Bernát. Nyom. a Franklin társ. II. évf. Évnegyedenként. Ára 8 kor.

Kőfaragó. (Magyar és német.) Szerk. Groszmann Hugó. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Havonként. Ára 1 kor. 20 fillér.

Magyar Fogászati Szemle. Ungarische zahnärztliche Revue. (M. és német.) Szerk. és kiadja Bauer Samu. Nyom. Pesti Lloyd ny. V. évf. Évenként 12 szám. Ára 6 kor.

Magyar kir. Postatakarékpénztári Közlöny. (Magy. és horvát.) Nyom. az Athenaeum r. t. XVI. évf. Megjelenik havonként.

Kőműves. (Maurer.) Szerk. Söröli József. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Havonként. Ára 1 kor.

Magyar nemes Fém-ipar. (Ungarische Edelmetall-Industrie.) Szerk. Singer Arthur. Nyom. Beer és tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Magyarország és a Külföld. (Magyar, német, franczia és angol.) Szerk. Zinner Gyula. Nyom. Fritz Ármin. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 16 kor.

The Medical Echo. (Das Medizinische Echo. L'écho Médical.) Szerk. Arany S. A. Nyom. Athenaeum kny. r. t. 1901. évf. Megjelenik havonként. Ára 10 kor.

Művezetők Lapja. (Werkmeister Zeitung.) Szerk. Wopateczky Károly. Nyom. Posner Károly Lajos és fia. IV. évf. Megjelenik havonként. Ára 4 kor. 80 fill. Tagoknak 3 kor. 30 fill.

Az »Osztálysorsjáték.« (Magy. és német.) Klassen-Lotterie. Szerk. Singer Artur. Nyom. a Hungaria kny. V. évf. Megjelenik havonként. Ára 10 kor.

Rovartani Lapok. (Német kivonattal.) Szerk. Abafi Aigner Lajos, Jablonowski József és Csiki Ernő. Nyom. Schmidl H. VIII. kötet. Évenként 10 szám. Ára 8 kor.

Szabók szaklapja. (Magy. és német.) Schneider Fachblatt. Szerk. Honti Géza. Nyom. Fried és Krakauer. IX. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 korona 40 fillér.

Szt-Lukács-fürdő. (Melléklete román ny.) Szerk. Bosányi Béla. Nyom. Pallas kny. XIV. évf. Megjelenik havonként.

Természetrajzi Füzetek. Zeitschrift für Zoologie, Botanik, Mineralogie und Geologie nebst einer Revue für das Ausland. — Journal pour la zoologie, botanique, minéralogie et géologie avec une revue pour l'étranger. — Periodical of zoology, botany, mineralogy and geology besides a review for abroad. (M., latin és német.) Szerk. Mocsáry Sándor. Nyom. a Franklin társ. XXIV. kötet. Évenként 4 füzet. Ára 10 kor.

La Toilette. (Magy. és német.) Szerk. Krausz Adolf. Nyom. Buschmann F. XX. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Ügynökségi Közlöny. (Agentur Anzeiger. Szerk. Markó Lajos. Nyom. Fried és Krakauer. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

A Zenekar. (Magy. és német.) Das Orchester. Szerk. Klökner Gyula. Nyom. Athenaeum r. t. III. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldetik.

Összesen 24.

b) VIDÉKEN.

Concordia. (Pozsony.) A pozsonyi »Concordia« Gabelsberger-gyorsíró-egyesület közlönye. (Magy. és német.) Szerk. Theiss. Nyom. Freistadt Mór. XVI. évf. Évenként 6 szám. Ára 2 kor. 40 fill.

Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természet-Tud. Szakosztályából. — Sitzungsberichte der Medicinisch-Naturwissensch. Section des Siebenbürgischen Museumvereins. (M. és német.) Szerk. Szabó Dénes és Apáthy István. Nyom. Ajtai K. Albert. XXVI. évf. Megjelenik időközönként. Ára 6 kor.

Vasvármegyei Tűzrendészeti Közlöny. (Szombathely.) (Melléklete német.) Szerk. Barabás István. Nyom. Bertalanffy József. VIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Összesen 3.

III. NEM-MAGYAR NYELVŰ FOLYÓIRATOK.

I. Németek.

a) BUDAPESTEN.

Der Ansichtskartensammler. Szerk. Fried A. Nyom. Európa kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 k. 40 fill.

Antonius-Blätter. Szerk. Buday Alfréd. Nyom. a Stephaneum kny. II. évf. Évenként 12 füzet. Ára 2 korona.

Badezeitung. Szerk. és kiadja Pick S. Nyom. Európa kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fill.

Balneologische Rundschau. Szerk. és kiadja Preysz Kornél. Nyom. a Pesti kny. VIII. évf. Évenként 4 szám. Ára 5 korona.

Briefmarkenverkehr. Szerk. és kiadja Szekula Béla. Nyom. Kálmán M. és tsa. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 50 fill.

Der jüdische Humorist. Szerk. Kronemer Adolf. Nyom. Neumayer Ede. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor.

Mitteilungen aus der Schmalspurbranche. Szerk. Nágel Zsigmond. Nyom. Hornyánszky V. II. évf. Megjelenik havonként.

Orient. Organ der symb. Grossloge von Ungarn. Szerk. Pay'r Ede. Ny. Márkus Samu. XIII. (= 26.) évfolyam. Havonként jelenik meg. Tagoknak ingyen.

Der Practische Arzt. (A »Gyakorló Orvos« német kiadása.) Szerk. Stadler Károly. Ny. Károlyi György. XII. évf. Havonként . . .

Rathgeber. Szerk. és kiadja Roeder Róbert. Nyom. az Európa kny. II. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. 40 fill.

Ungarische Biene. Szerk Binder Iván. Kiadja a Magyar Méhészek Egyesülete. Ny. Brózsa Ottó. XXIX. évf. Havi folyóirat. Ára 6 kor., az egyesület tagjai 4 kor. tagdíj fejében kapják.

Ungarische medicinische Revue. Szerk. és kiadja Fried S. Nyom. Krausz S. és T. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 6 kor.

Ungarische pädagogische Revue. Szerk. Szőllősi Jenő. Nyom. Muskát Béla. 1901/2; megjelenik két havonkint. Ára 6 kor.

Zeitschrift für Ungarisches Öffentliches und Privatrecht. Szerk. Sgalitzer Gyula. Nyom. Légrády testv. VI. évf. Meg nem határozott időben jelenik meg. Ára 14 korona.

Összesen: 14.

b) VIDÉKEN.

Akademische Blätter. (N.-Szeben.) Organ d. siebenbürgisch-sächsischen Hochschüler. Szerk. Buchholzer Ernő. Ny. Krafft Vilmos. V. évf. Évi 10 szám. Ára 3 korona.

Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. (N.-Szeben.) Uj folyam. Ny. Krafft Vilmos. XXX. köt. Időhöz nincs kötve. Kötete 4 kor. 20 fill.

Berith am. (Lipcse.) Ein Monatsblatt zur Belehrung u. Unterhaltung. Szerk. Dalman Gusztáv. Nyom. Márkus Samu. Budapest. IX. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Der Frosch. (Pécs.) Szerk. és kiadja Goldberger József. Nyom. Püsp. lyc. kny. VI. évf. Időszakonként jelenik meg. Ingyen.

Gesunde Menschen. (Bécs.) Szerk. és kiadja Richter Rudolf. Nyom. Röttig Gusztáv. Sopron. I. évf Megjelenik havonként. Ára 4 kor.

Jahrbuch für die Vertretung und Verwaltung der evangelischen Landeskirche A. C. in den siebenbürgischen Landesteilen Ungarns. (Nagy-Szeben.) Kiadja a tartományi consistorium. Ny. Drotleff József. XI. kötet. Időhöz nincs kötve. Ára 2 kor. 40 fill.

Der Kleinhandel. (Bécs.) Fachblatt für Interessen des gesammten Kleinhandels Oesterreich-Ungarns. Szerk. Heller A. Nyom. Alkalay Adolf. Pozsony. 1900/1. évf. Megjelenik havonként. Ára. 4 kor.

Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. (N.-Szeben.) Szerk. dr. Schullerus A. Ny. Krafft Vilmos. XXIV. évf. Havonként jelenik meg. Ára 2 kor.

Der Laubfrosch. (Ó-Széplak.) Szerk. báró Friesenhof Gergely; kiadja a Nyitravölgyi Gazdasági Egyesület meteorologiai intézete. Ny. az egyesületi sajtó. XVIII. évf. Havilap.

Mehr Licht. (Pozsony.) Szerk. Valaki. Nyom. Freistadt M. 1901/2. Megjelenik időközönként. Egyes sz. ára 40 fill.

Monatlicher Anzeiger des Christlichen Vereins Junger Männer. (Bécs.) Ny. Hornyánszky Viktor Budapesten. V. évf. Havi lap. Ára 60 fillér.

Monatsschrift für die Geschichte u. Wissenschaft des Judentums. (Bécs.) Szerk. és kiadja Braun M. Nyom. Alkalay Adolf és fia. Pozsony. XLV. évf. Megjelenik havonként. Ára 9 kor.

Nachrichten des Oedenburger Comitats-Agricultur-Vereins. (Sopron.) Nyom. Romwalter Alfréd. II. évf. Megjelenik időközönként.

Schul- u. Kirchenbote. (Brassó.) Szerk. Morres Eduárd. Nyom. Gött János fia. XXXVI. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 korona.

Der Vereinsbote. (Rába - Füzes.) Szerk. Ruisz Rudolf. Ny. Wellisch Adal-

bert Szent-Gotthárdon. XIII. évf. Havilap. A szentgróti gazdasági egyesület tagjainak díjtalanul jár; különben 2 kor.

Összesen: 15.

II. **Olasz.**

VIDÉKEN.

Il sacro cuore di Gesù e la Gioventù abbandonata. (Fiume.) Kiadja az Instituto di s. curore di Gesù. Nyom. Mohovfch E. II. évf. Megjelenik havonként. Ingyen küldik.

Összesen 1.

III. **Szerbek.**

VIDÉKEN.

ЖЕНСКИ СВЕТ. (Ujvidék.) A szerb jótékony-egylet lapja. Szerk. Varagyanin Árkád. Ny. Ivkovits György. XVI. évf. Havi lap. Ára 2 korona.

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ. (Ujvidék.) Szávits Milán. Ny. Popovits testv. 1901. évf. Negyedévenként egy füzet. Ára 1 kor. 40 fill.

ШКОЛСКИ ЛИСТ. (Zombor.) Szerk. kiadó Vukicsevics Miklós. Ny. Bittermann Nándor és fia. XXXIII. évf. Havonként jelenik meg. Ára 3 korona.

СПОМЕНАК. (Pancsova.) Szerk. és kiadja Martinovits Iván. Ny. Jovanovits testv. IX. évf. Havi lap. Ára 2 frt.

УЧИТЬ. (Ó-Becse.) Szerk. és kiadó Manojlovits Joan. Ny. Löwy Lajos. 1901. évf. Havi folyóirat. Ára ?

Összesen: 5.

IV. **Tótok.**

a) BUDAPESTEN.

Listy Svätého Antona. Szerk. Sándorfi Ödön és Buday Alfréd. Nyom. Stephaneum kny. I. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Összesen 1.

b) VIDÉKEN.

Časopis Museálnej Slovenskej Spoločnosti. (Turócz-Sz.-Márton.) Szerk. Sokolik A. Kiadja a tót nemzeti múzeum. Ny. részv.-társ. (Társlapja: Sbornik . . .) IV. évf. Évenként 6 szám. Ára 2 kor.

Časopis pre evanjelické bohoslovie. (Liptó-Sz.-Miklós.) A Cirkené Listy melléklete. Szerk. Janoška György. Nyom. Salva Károly. L. Rózsahegy. I. évf. Megjel. negyedévenként. Ára 2 kor.

Černokňažnik. (Turócz-Sz.-Márton.) Szerk. Čajda György. Ny. részv. társ XXVI. évf. Havilap. Ára 4 kor.

Cirkevné Listy. (Liptó-Szent-Miklós.) Fel. szerk. Janoška György. Ny. Salva Károly. XV. évf. Havilap. Ára 6 korona.

Dennica. (Rózsahegy.) Ženský list pre poučenie a zábavu. Szerk. Vansová Teréz. Ny. Salva Károly. IV. évf. Havonként. Ára 2 korona.

Hlas. (Szakolcza.) Mesačnik pre literaturu, politiku a otázku sociálnu. Szerk. Blahó Pál. Nyom. Teszlik és Neumann. IV. évf. Megjelenik havonként. Ara 6 kor.

Kazatel'na. (Lenge.) Szerk. Osvald Fer. Rikhárd. Nyom. Salva Károly Liptó-Rózsahegy. XXI. évf. Megjelenik havonként. Ára 8 kor.

Král'ovna Sv. Ruženca. (Trsztena.) Szerk. tul. Pironcsák István. Nyom. Trnkóczy József Alsókubinban. XIII. évf. Havi lap. Ára 1 kor. 60 fill.

Noviny malých s mnohými obrázkami. (Szenicze.) Szerk., kiadja és nyom. Bezsó János. III. évf. Evenként 8—10 szám. Egyes szám ára 4 fill.

Obzor. (Liptó-Szielnicz.) Čaropis prekospodárstvo, remco lo adomáci živos. Szerk. Babka György. Nyom. Salva Károly Rózsahegy. XIII. évf. Megjelenik havonként. Ára 2 kor.

Posol b. Srdca Ježišového. (Nagyszombat.) Szerk. Kubina A. Ny. Winter Zsigmond. V. évf. Havi folyóirat. Ára 1 korona.

Priatel dietok. (Liptó-Szent-Miklós.) Szerk. Uram-Podtatranský R. Nyom. Salva Károly Liptó-Rózsahegy. IV. évf. Havonként. Ára 1 korona.

Pútnik. (Nagy-Szombat.) Szerk. Matzenauer-Benyovszky F. O. Ny. Winter Zsigmond. XIV. évf. Havi lap. Ára 1 korona.

Rodina a Škola. (Turócz-Szent-Márton.) Folyóirat szülők és tanítók számára. Szerk. Vajansky Szvetozár Hurban. Nyom. a turócz-szent-mártoni részv. nyomda. II. évf. Megjelenik havonként. Ára ?

Sbornik museálnej slovenskej spoloč nosti. (T.-Sz.-Márton.) Melléklet a Časopis Mus. slov. společnostihoz. Nyom. a turócz-szt.-mártoni kny. r.-t. VI. évf. Megjelenik évenként kétszer.

Slovenské Pohl'ady. (Túrócz-Szent-Márton.) Szerk. és kiadó Škultéty József. Ny. részv.-társ. XXI. évf. Havi folyóirat. Ára 10 kor.

Stráž Na Sione. (Rózsahegy.) Szerk. kiadó Zoch Pál. Ny. Salva Károly Liptó-Szt.-Miklóson. VIII. évf. Havi folyóirat. Ára 2 kor.

Svetlo. (Vágújhely.) List spolkov modrého križa. Szerk. Horvát János. Ny. Salva Károly. II. évf. Havonként. Ára 1 korona.

Zprávy hospodárskeho spolku údolia Nitry. (Ó-Széplak.) Szerk. Friesenhof Gergely. Nyom. a nyitravölgyi gazd. egy. sajtója. X. évf. Havonként.

Összesen: 19.

V. Románok.

VIDÉKEN.

Transilvania. (Nagy-Szeben.) Szerk. Diaconovich Kornél. Ny. Főegyházmegyei ny. XXXII. évf. Évenként 10 szám. Ára 6 korona.

Összesen: 1.

VI. Bunyevácz.

VIDÉKEN.

Neven. (Szabadka.) Szerk. Matković N.; kiadó ny. Hirth Lipót és társa. XVIII. évf. Havilap. Ára 2 kor.

Összesen 1.

VII. Esperanto nyelven.

VIDÉKEN.

Lingvo internacia. (Szegszárd.) Monata gazeto por la lingvo esperanto. Szerk. Nyglén Pál. Upsalában. Nyom. Lengyel Pál. VI. évf. Megjelenik havonként. Ára 5 kor. 50 fillér.

Összesen: 1.

ÖSSZEGEZÉS.

	Budapesten	vidéken	összesen
Magyar nyelvű folyóirat (ebből többnyelvű Budapesten 23, vidéken 3.)	213	123	336
Német nyelvű folyóirat (ebből többnyelvű Budapesten 1.)	16	15	31
Olasz » »	—	1	1
Szerb » »	—	5	5
Tót » »	1	19	20
Román » »	—	1	1
Bunyevácz » »	—	1	1
Esperanto » »	—	1	1
Összesen	230	166	396

FÜGGELÉK.

A magyar nyelvü hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1901-ig.

SZINNYEI JÓZSEFTŐL.

Az első magyar hirlap **1780.** jan. 1-én jelent meg Pozsonyban (Rát Mátyás *Magyar Hirmondó*-ja). Budapesten **1788.** okt. 8-án szerdán indult meg az első magyar rendes hirlap *Magyar Merkurius* czímmel, hetenként kétszer járt, és Paczkó Ferencz betüivel nyomatott Pesten. A második lap Pesten az **1806.** jul. 2-án keletkezett *Hazai Tudósítások*: szerk. Kulcsár István. Ez volt az első magyar hírlap, mely 4-rét alakban jelent meg és hosszabb életü volt.

1830-ban **10** magyar hirlap és folyóirat jelent meg.

1840. elején **26** magyar lap volt hazánkban.

1847-ben **33**.

1848—49-ben **86** magyar hirlap jelent meg.

1850. elején **9** lap adatott ki magyar nyelven.

1854. márcz. 5-én. mikor a *Vasárnapi Ujság* megindúlt, ezzel együtt **20** magyar hirlap és folyóirat jelent meg.

1861. elején, midőn az első évi rendes hirlapkimutatást a *Vasárnapi Ujság* közölte, **52** volt a magyar hirlapok és folyóiratok száma.

1862.	elején	**65**	**1882.**	elején	**412**
1863.	»	**80**	**1883.**	»	**427**
1864.	»	**70**	**1884.**	»	**482**
1865.	»	**75**	**1885.**	»	**494**
1866.	»	**81**	**1886.**	»	**516**
1867.	»	**80**	**1887.**	»	**539**
1868.	»	**140**	**1888.**	»	**561**
1869.	»	**163**	**1889.**	»	**600**
1870.	»	**146**	**1890.**	»	**636**
1871.	»	**164**	**1891.**	»	**645**
1872.	»	**198**	**1892.**	»	**676**
1873.	»	**201**	**1893.**	»	**699**
1874.	»	**208**	**1894.**	»	**735**
1875.	»	**246**	**1895.**	»	**806**
1876.	»	**240**	**1896.**	»	**801**
1877.	»	**268**	**1897.**	»	**937**
1878.	»	**281**	**1898.**	»	**1107**
1879.	»	**321**	**1899.**	»	**1074**
1880.	»	**368**	**1900.**	»	**1102**
1881.	»	**356**	**1901.**	»	**1443**

hirlap és folyóirat jelent meg *magyar nyelven*.

SZÉCHENYI KÖNYVTÁR